

mai, Angelo, cardinal, ed.

NOVAE PATRUM BIBLIOTHECAE
AB
ANGELO CARD. MAIO EDITAE
TOMUS OCTAVUS

A IOSEPHO COZZA MONACHO BASILIANO ABSOLUTUS

CONTINENS IN PARTE I.

S. THEODORI STUDITAE

EPISTOLAS ET FRAGMENTA

IN PARTE II.

GEORGII METOCHITAE DIACONI

HISTORIAE DOGMATICAE LIBRUM I ET II

IN PARTE III.

SS. SYMEONUM STYLITARUM

SERMONES

ET S. ISAACI SYRI

EPISTOLAM

ROMAE
APUD IOSEPHUM SPITHOEVER
M·DCCC·LXXI·

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΥΜΕΩΝΟΣ ΚΙΟΝΙΤΟΥ

ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΘΑΤΜΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΣΚΗΣΕΩΣ.

*Ον εἰπὼν διήγαγεν ὁ Θεὸς τὸ Δανιὴλ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, δι' ὃν κατηξίωτο θαυμάτων,
ὡς ὅτι γυμνώσας ὁ κύριος ἐφάνεθρον αὐτοῦ ἐν καθαρότητι καρδίας
εἰδέναι πάντα ἐν τῇ ἐνδοκίᾳ ἥτις τὸ αὐτοῦ ἡλικίας.

ΛΟΓΟΣ Δ'. (Ι).

α'. Ἀδελφοί, φυσικὸς θάνατος ἀποκατα τῇ μοναχῇ κινδυνύοντι καὶ ψυχῇ
πρὸς τὸ ὄψασκευθῆναι τὰ δαιμόνων ἐν τῷ βρόχῳ (a) τὸ αὐτὸν πικροτομίας, ἡ καθημερία (b)
δωδεκάωρος δειρομένη μέχρι τὸ σάμαθι δειλύσεως· κρημίζουσι γὰρ τὸ μοναχὸν (c)
εἰς πάθη ἐπιθυμιῶν κακῶν, ἐν πολυλογίᾳ νοῦ, ἐν ἀνταδείᾳ καὶ πλείῳ, ἐν ὑποφανίᾳ
ἐν πρὸς ἀποπονησίᾳ, ἐν ἡδύτητι βρομέων (καὶ μορφῇ δουλοδόμοι πρὸς τὸ πλοσίον)
ἐν πολεσμοῖς φιλαργυρίας καὶ πλεονασμοῖς κίχων ἀελασῶν βρομέων, ἐν ὀργῇ καὶ θυμῷ
καὶ πταμύῃ φωνῇ, ἐν ὀφθαλμοῖς ἀναιδεῖ ἐν ποτηροδόμῃ ψυχῇ, ἐν διχοστασίαις καὶ
ἀελασῶν ἀδελφῶν, ἐν μέθῃ ἐν καρηβαρίᾳ καὶ ἐν μυρίοις βίεσι (d) ἀρμετόμοι κατὰ

SERMO SANCTI SIMEONIS CIONITAE

IN MONASTERIO MONTIS MIRABILIS, DE VITA ASCETICA.

Quem sermonem ut diceret, excitavit eum Deus tamquam Danihelem in Spiritu sancto,
per eas quibus eum dignatus est contemplationes; in his scilicet revelans Do-
minus, ob eius cordis puritatem, omnium notitiam, anno aetatis eius undecimo.

SERMO IV.

1. **F**ratres. Naturalis mors expectat monachum de anima sua periclitantem ad-
versus daemonum apparatus, et ipsorum acerbitalis laqueum. Est hic quotidianus
duodecim horarum cursus, usque ad corporis dissolutionem. Quippe daemones prae-
cipitem agunt monachum in cupiditatum pravarum perturbationes, onerata multis co-
gitationibus mente, arrogantia, divitiis, superbia, personarum acceptione (pro oris
etiam specie servitio proximi manciantes) quaestu avaritiae, redundantia, et super-
flui cibi usu, ira, excandescencia, et intenta voce, oculo impudente, improba anima,

(a) Ed. βροχόν. — (b) Ed. καθημερίη. Vel potius scribe καθημερινή. — (c) Ed. μόναχον. Sed dein-
ceps accentus ac spiritus, ubi opus fuerit, tacitus emendabo. — (d) Ed. prave μέισι, quia in codd. pa-
rum differt forma μ a forma β.

(1) Hunc iunioris Cionitae, sive Stylitae, ser-
monem, quartum adamussim inscriptum, edidit
graece tantum vir cl. H. N. Clausenius danus in Mi-
scellaneous hafniensibus T. II. fac. 2. p. 247, acce-
ptum a docto praesule Frid. Muntero, cui Romae
tradiderat abbas quidam Hannibaldius, cuius ego
nostratis hominis nullam adhuc notitiam reperi. Ne-

que vero caret danica editio mendis et corruptelis,
quae imperito amanuensi pleraeque imputandae sunt,
neque facile nunc corrigendae, quia codex hannibal-
dianus sive eius origo nos latet, neque inter codi-
ces vaticanos exemplar aliud apparet. Nos hunc ser-
monem facimus latinum, et graecum textum conie-
cturaliter aliquando emendamus.

πρώσπεν τὸ ψυχλὸν τῷ μοναχοῦ· εἰ δὲ ἄρα ὅτι τέτοις διωθηθῶσιν ἀπατηλῶς τὸ ἡδοναῖς
 κατὰ λαβεῖν τὸ ποιεῖν, τότε πληρεῖται τὸ λεγόμενον· * « ἀνέτειναν τόξον αὐτῶν, ὡς ἄγμα
 πικρὸν· ἐξάπινα κατὰ τοξεύουσιν αὐτὸν, ἃ οὐ φοβηθήσονται. », Νύκταρ διελέαζες ἀγκί-
 στω τὸ μοναχόν, δι' ἐνυπνίων εἰδῶλων φαντάσματα ἐν δαικνύμενα ἡδοναῖς μεμυγμένα·
 ἄρα οὐκ ὑψάλιθ' ὀφείλῃ εἶναι ὁ μοναχός, μνηστῶν ἢ τῆς παροπλίας τῷ σωτῆρι *,
 καὶ τὸ ἀποφάσεως τῷ ὑμνωδοῦ λέγοντος· * ὅδ' ἐκκλίνοντας εἰς τὰς σραγῆλαιας ἀπάξῃ
 κύριε μὴ τῷ ἐργαζομένῳ τὴν ἀνομίαν· ἃ ἔτις ἐρηγῶν ψυχῇ ἠπλῆσαντ' ὅδ' δαί-
 μονας νοεῶς, σωματικαὶ νομῶν ἀφανῆς, ὁ ἄγγελος κυρίου κατὰ διώξῃ αὐτούς· ἴσων τὸ
 εἰρημῶν· * « ἐξερεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξεργασάντες ἐξεργασίας. »,
 * Ps. LXIII. 4.
 * Ephes. VI. II.
 * Ps. CXXIV. 5.

β'. Πλὴν ἐδ' οὕτως ὀφείλῃ ὁ μοναχός θαρσύνῃ, ὡς ἦδη τὸ νυκτερινὸν πάλιν νική-
 σας καὶ πλεωθεὶς, ὅκα κ' ἐν τῷ μεσημερινῷ γυμναζέτω ἀπῆλθ' ὅν κίνδυνον διελ-
 θῆν, ὅπως μὴ τῇ τῷ φάσματι τὸ εἰδῶλον ἡδοναῖς πλεονέκεινται· ὡς ἄρα τὸ
 θηλυ(μανῆ) ὀρεῖται, ἕως εἰς πρὸς ὅσον γυναικὸς ἐκκλίνῃ, καὶ ἐνδον μοιχεύειν πολυμερῶς
 ἀνέξετα· ψύχεται γὰρ ἐν καμῶν τῷ ζωοπυρεῖν τὸ τῷ θεοῦ χάρισμα, τὸ ψυχλὸν πλανῶντες
 πρὸς τὸ μὴ ἀπομνημονεύειν τῷ θεῷ δεινῶν γραφῶν, τυφλωμένοι τὸ ἐννοῖαν εἰς τὸ μὴ ἐνατινί-
 ζαν πρὸς τὸ μάλλον κρείττερον καὶ εἰς ὅν τῆς δικαιοσύνης ἡλίου Χριστοῦ, ὥστε μήτε τὰ
 πρὸς τὸ εἶδεναι ἀμύρπας εἶναι· μὲν τῇ πύρρῳ φελαγχοποιουῦντες, ἵνα δι' αὐτῶν
 ἀποκτείνωσι τὸ ψυχλόν· εἰ δὲ γρηναῖον εἰς θεὸν ἡ ἐλπίς τῷ μοναχῷ, ῥυθλῶν ἐκ τῷ πα-
 γίδος τὸ θηρόντων ἃ ἀπὸ λόγου ἄρα χόδης *, παύεται τὰ δυσκάδεκτα βέλη, ὡς ἄρα
 χαῖς καὶ ψαλμοῖς τὸ θεῖον εἰς βοήθειαν αὐτῷ ὅτι καλεσάμεν· τότε γὰρ ὁ δεισώτης
 * Ps. XC. 3.

dissidiis iurgiisque fratrum, ebrietate, crapula, et innumeris telis instructi (daemones)
 ad monachi animam vulnerandam. Quod si fortasse potuerint capere hunc fraudu-
 lenter voluptatibus, tunc adimpletur effatum illud: « intenderunt arcum suum, rem
 amaram; subito sagittabunt eum, et non timebunt. » Noctu monachum hamo ine-
 scant, per somnia oblatis imaginum phantasmatibus, cum voluptatis admixtione.
 Quamobrem sobrium esse oportet monachum, armaturae memorem Salvatoris, sen-
 tentiaeque psalmistae dicentis: declinantes in obliquitates adducet Dominus cum ope-
 rantibus iniquitatem. Atque ita postquam vigilante anima daemonas intellectualiter
 vicerit monachus, eos invisibiliter condemnatos angelus Domini in fugam coniiciet.
 Sciunto quod dictum est: « scrutati sunt iniquitatem, defecerunt scrutantes scrutinia. »

2. Sed enim ne sic quidem confidere sibi debet monachus, quasi iam, quia no-
 cturnam pugnam vicerit, perfectus sit; sed et diurnam posthinc gerat, et periculi sta-
 dium invictus decurrat, ne in hoc magis, quam a phantasmatum voluptate, subver-
 tatur: nempe si sibi feminae cupiditatem suscitet, ad illius conspectum inclinando, et
 sic interiorem fornicationem multipliciter patiat. Qui sunt huiusmodi, ii frigatefaciunt
 divinam gratiam tempore quo ea succendebatur, animam suam decipientes quominus
 divinarum scripturarum sit memor, mentemque propriam excaecantes ne ad futurum
 iudicium respiciat, neque ad solem iustitiae Christum; in tantum, ut ne peccata qui-
 dem esse reputent quae committunt, incrementum incendio agglomerantes, ut peccatis
 animam interficiant. Secus vero, si generosa sit monachi erga Deum spes, fore scilicet
 ut eripiat de laqueo venantium, et a perturbante verbo, tunc violenta tela quie-
 scunt, dum ille precibus atque psalmodiis divinum implorat auxilium. Tunc enim Do-

ἐξ ἀγίων ἐρασιὶν ἐν τοῖς μετὰφρίνοις αὐτῶν ἐπισκιάσῃ ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆ σωτῆρος ἡλ-
πικότες αὐτῶν· ὅπως γὰρ κυκλώσῃ αὐτὸν ἡ ἀλήθεια αὐτῶν, διόκουσα δὲ οὐ διστάσῃ μὴ
παρεσδύνειν· ὅτι κυκλώσαντες ὡς αὐτὸς μέλισσαι κηρίον ἐξεκαύθησαν, ὡς αὐτὸς ἐν ἀκάν-
θαις (a)· ἐν γὰρ τῇ ὀνόματι κυρίῳ (b) ἀμβύομβρος (c) δὲ τῷ Αἰθιοπίας ὑπαασιὰς ἕως
· P. XC. 5. τῇ ἐχάτης ἀναπνοῆς, χαυχήσεται ἐν τοῖς ἡγασμόμοις τῷ μονογήμες, λέγων· * οὐ φοβηθή-
σομαι ὑπὸ φόβου νυκτερινῶν, ὑπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας, ὑπὸ πτεράσματός ἐν σκοτὶ
δραπομόμοις, ὑπὸ συμπώματός ἐ δαίμονις μισημβεῖν.

γ'. Ἐν τέτῳ τῇ ἀγῶνι τῷ ἀρετῶν φαίνεται ἐν τοῖς μέλισσι (d) ὑμῶν δὲ δαίμο-
νας ἀθλίου (e) ἐν φόβῳ ὑπάρχοντας, ἐ δαγμάτῃ καὶ ὑπερβολῇ ἀμύρταλόν τῷ τῷ
ἀμύρτιαν (1)· ὅσοι γὰρ τῷ Χριστῷ σωθῆναι ἔσονται ἐν τῇ αἰῶνι τέτῳ τῇ νέκρωσιν τῷ σώμα-
τος, πτωχῶς φερόμενοι τῇ πολυδῶ μορφῶσιν τῷ ἐρασίῳ ἐν αὐτῷ καθεμύρτιαν ἐκ διζῶς
τῷ πατρὸς ἐνθρονιῶνται εἰς ζωὴν ἀπελεύτητον ἐ δόξαν ἀνεκλάλητον· πότμον (f) ἐλ-
δομένουμοι τῷ ἀμύρτιαν δαλώθητε τῷ Χριστῷ, ἵνα ἐν τέτῳ ὑμεῖς γήνησθε τῷ ἀρχηγῷ τῆς
ζωῆς, ἐ τῷ πλατῆαν καὶ εὐρύχρον δὲ τῷ εἰς ἀπάλασαν ποδηγῶσαν ἐκκλίνοντες· ζητήσατε
τῷ δὲ τῷ πάντις τῷ Χριστῷ ἐν τῷ τῷ ἀπαύσαν εἰς τῷ ζωῷ· αὐτῶν (g) γὰρ
ὅστις ἡ ὁδὸς ἡ ἀγία καὶ ζωὴ ἐ ἀληθῆς, ἡ εἰσάγουσα ἡμᾶς εἰς ἐμφανισμόν τῷ σωτῆρος·
τὸ ἐν ὑποκρίσει τῷ ὑποδολῶν δυσβάστακτον τῷ ἐχθρῷ φορτίον ὑποδύμενοι, πρὸς ἐλπί-
τῷ Χριστῷ ὡς κακοπακότας, ἄραντες τῷ τῷ Χριστῷ μαθησίαν, ὅτι πρῶτος ὅστις καὶ Ἀπανὸς
τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσεται ἀνάπαυσιν τῷ ψυχῆς ὑμῶν δωρήματα τῷ τῷ σωτῆρος χαρι-

minus de sanctis caelis post dorsum eius obumbrabit, qui in alis Salvatoris confidit:
armis quippe circumdabit ipsum veritas illius, persequens interfectores, quominus
aditum inveniant; qui circumdantes, quasi apes favum, exarserant quemadmodum
ignis in spinis. Namque in nomine Domini clypeatos Aethiopiae satellites retundens
usque ad extremum spiritum, exultabit cum Unigeniti sanctis dicens: non timebo a
timore nocturno, a sagitta volante per diem, ab incursu et daemonio meridiano.

3. In hoc virtutum agone palam fit, in membris vestris infelices daemones non
sine timore versari, patetque summopere peccatum esse culpabile. Quotquot enim
commoriuntur cum Christo in hoc saeculo per corporis mortificationem in paupertate
dogentes, multifaria mox caelestium dotium figura ornati, ad patris dexteram in thro-
nis sedebunt, cum immortalī vita et gloria ineffabili. In primis igitur peccato liberi,
Christo subiecti estote, ut sic filii sitis auctoris vitae; et latam spatiosamque viam,
quae ad perditionem ducit, vitate: quaerite potius angustam passionis Christi viam,
et afflictam illam quae deducit ad vitam. Haec enim est via sancta et vivens ac vera,
quae nos ad Salvatoris conspectum defert. Quod falsi hypocritae gestant, grave ini-
mici iugum abiicite, et ad Christum quasi laborantes accedite, et Christi disciplinae
vos tradite, quia mitis est et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris.
Qui dona gratiarum Salvatoris habetis, cavete ne iis qui bene vobis consulunt, mo-

(a) Ed. ἀκάνθοις. — (b) Ed. κυρίον. — (c) Recte Clausenius putat emendandum ἀμβλυνόμοις.
— (d) Ed. μέλισσιν. — (e) Ed. ἀθλίου. — (f) Ita editio, quae mihi lectio suspecta est, nec obviam loci
interpretationem facit. Suspiciabar dicendum πρῶτον. — (g) Ed. αὐτός.

(1) Videsis ἀμαρτωλὸν ἀμαρτίαν apud S. Cy- cap. VII. 3. in hac nostra bibliotheca tom. III.
rillum in commentario in epistolam ad Romanos p. gr. 19.

σμάτων ἔχοντες, τοῖς ὑμῶν προνοεμένοις καλὰ μὴ δ' ὅλως ὑπιβαρεῖτε, ἀλλὰ τοῖς βα-
ροῦσιν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀπλουτέροις εὐποιεῖτε, ἵνα μὴ τις ἐξ ὑμῶν, ἀνταπόδομα μισοῦ
νοσφισάμενος, ἐξαγρογάσῃ ἑαυτῷ τὸ πάθος Ναυμὸν τῷ σύρει, ὃ εὐρεθῇ λεπεθῶν ψυ-
κῶς καὶ τὸ ἀμῆρτιον τὰ τῷ ὑμῶν θεῷ δικαίωματα ἀδύλως μεμαθηκότις, ἀφ' οὗτως μετὰ
δίδοτε, μὴ πωλοῦντες ὀφωνίοις ἐν πωροπολησίᾳ τὸ κερτήριον τῷ θεῷ, ἵνα μὴ εὐρεθῇτε
δικαιοῦντες (ᾠ) ἀσεβῆ, καὶ τὸ δίκαιον τῷ δικαίᾳ ἀλῶντες.

δ'. Ναὸς μολιῦας τὸ ἐνοικουῦντα, ὑπὸ τῷ διαδόσαντος κατὰ λιμπάνεται πρὸς πᾶ-
σιν καὶ ἡ παροικία τῷ χοικῷ σώματι τῇ τῷ πυρὸς δοκιμασίᾳ, εἰ ἢ ἀμόλυττον τῷ
θεῷ, ὡς χρυσὸς ἐν χαμίνῳ λαμψυύεται τῇ δόξῃ· εἰ ἢ πεφθαρμένῳ ὀφθῇ, τῇ κείνῃ
πρὸς πτωχείαν ἐκδίδεται· ὥσπερ τάφος κεκοινιασμένος ἔξωθεν ὡραῖον ὦν, ἔνδον πε-
πλήρωται ἀκαθαρσίας, ἕως ὅτι μοναχὸς ὑποκειτῆς, καὶ κενόδοξίαν τὴν εὐσέβειαν εἰς περι-
σμὸν κεκτημένος· ἄμειον (a) τὰ μὲν προσύλαμα ἔχον (b) ἄπμα, τὰ ἢ ἔνδον τῇ ποι-
κίᾳ κεκοσμημένα, ἀγαθὴν δὲ διαδόσαντα, τῷ δόξασαι καὶ τὸ τῇ θεῷ χρυσόν, οὕτως
μοναχὸς κεκτημένος ἄσκησιν ὃ καρδίαν καθαράν δὲ πάσης ἐντολῆς, ἐγκρατέσάμενος
τε ἐν τῷ κρυπτῷ ἀπειέργῳ, ὃ ἐκ ἐν ὀρήμασι φαινόμενον ἀνθρώποις, ἀγαθὴν (ᾠ)
Χεῖρον (ᾠ) ἐν δόξῃ σώματι ἐπαγεθῆναι ὑπὸ τῷ ἀρχαγγέλων, οἰκήσαντι ἐν αὐτῷ
εἰς (ᾠ) αἰῶνα τῷ ἀγίῳ πνεύματι· ἥλιος ὀπλάμπων ἐπὶ βόθρον βορέορε, τὰς ἀκτῖνας
οὐ μολιῦν, οὕτως καὶ μοναχὸς ἐργαζόμενος δικαιοσύνην καὶ ἀμῆρτιοις συμνασπεφύ-
μενος, τῇ ἀπαθείᾳ ἀβλαβὴς δὲ μὲν· δυσιασῆριον ἀγάλλει τὰ πρεκίμενα δῶρα, ἕως
ὃ μοναχὸς τῇ φρόνησιν τῷ πνεύματι ἀγάλλει τὸ σῶμα· ἐργάτης δόκιμος πελασύνει (ᾠ)

lesti sitis; sed iis qui vos coram adgravant stultioribus, bene facite: ne quis vestrum
quasi retributam mercedem surripiens, coëmat sibi Naamani syri morbum, et in
anima propter peccatum leprosus comperiat. Filii Dei iustitias quum gratis didice-
ritis, sine invidia communicate, nequaquam vendentes opsoniorum causa, et propter
personarum acceptionem, iudicium Dei; ne inveniamini iustificantes impium, et iu-
stum a iustitia abstrahentes.

4. Templum quod polluit inhabitantem, derelinquitur a domino ad ruinam; et
pulverei corporis habitaculum igne exploratur; quod si fuerit coram Deo purum,
tamquam aurum in fornace gloria rutilabit: secus, si corruptum videbitur, iudicio
ad poenam tradetur. Sicut sepulcrum dealbatum extrinsecus speciosum, intrinsecus
immunditia plenum; ita etiam monachus hypocrita, per vanam gloriam quasi lucrum
et mercaturam pietatem habet. Conclave quod vile vestibulum habet, penetralia vero
varie exornata, exhilarat dominum, ut existimet visu quoque esse iucundum: ita mo-
nachus ascetim et purum cor per omne mandatum habens, in occulto sine ulla cu-
riositate se continens, et non in carpentis se ostentans hominibus, exhilarat Chri-
stum, qui in sui corporis gloria ab archangelis laudatur, habitante in eo per saecula
Spiritu sancto. Sol resplendens supra luti foveam, radios non inquinat; sic et mo-
nachus iustitiam exercens, et tamen in mediis peccatoribus versans, impassibilis in-
demnisque manet. Altare sanctificat oblata dona; sic monachus prudentia spiritus
sanctificat corpus. Operarius bonus abundantiore accipit mercedem pro laboris me-

(a) In ed. ταμειον adiungitur praecedenti commati. Mihi secus faciendum videbatur. — (b) Ed. ἔχον.

μυθὸν κατ' ἀξίαν τῆ κόπης, ἔτι καὶ μοναχὸς ἀποπνέμενθ' ὧς Χρυσὸν τὰ ἀγαθὰ ἐν ὀπίσθῳ ἵπ' ἀναχθέντων· ἔμπορος παροῦργος ἀνυψώσῃ πλεόν, οὕτως καὶ μοναχὸς πάντοτε ἀγωνίζομενος εἰς ἀγαθὰ, θεωρήσῃ ἐν ἑρανοῖς τὸ δόξαν, ἔμπορος δὲ ἀσύντοις θησαυροῦς· ὁ ἀπτόμενος μαχαίρας, ἐν μαχαίρᾳ ἀπολεῖται· ἔτι καὶ μοναχὸς ἀμύρπας (a) ἐν αὐτῇ πρὸς θάνατον κατὰπίπτει· σάλπγγ' ἡχῶσα ὧς σκευάζει πόλεμον, ἔτι ὑμνοδία μοναχῷ πρῶσκει ὧς δαίμονας· πᾶν κοινόμενον ὑπὸ ἀνθρακῆς ἀγνίζεται, ἔτι πᾶσα σὰρξ μοναχοῦ τῇ ἀσκήσῃ ἀφθαρσίᾳ εἰσδέχεται· ναὸς ἄγιος ἀγιάζει τὸ ἐν αὐτῷ σκηνωμένα, καὶ σῶμα ἀμόλυτον ἀναπαύσῃ μὲν δόξης τὸ ψυχῶν· κηρὸς δὲ λύεται ὧς ἐναντίας πυρὸς, ἔτι καὶ μοναχὸς πεφθαρμένος τῇ σαρκὶ, δυσωδίστατος (b) ὅστις πλησιάζων τῇ κρείσῃ· ὅπου καλὸν πνίγῃσιν ἄκαρθον, καὶ λογισμοὶ ῥυπαροὶ συγχέουσι μοναχὸν μέλλοντα διχαῖσθαι· ἄγκιστρον ἀλίστως δειλιάζει (c) ἰχθυὺν, καὶ μοναχὸς ἀπεινόφρονος ὀπίσθ' ἀκύνων (d) σαρκοῦ, φλογίζει τὸ ἰχθύν· πῦρ φλογίζον ἀποσβέννυσιν ὕδωρ, καὶ μοναχὸς ἐν ἐλεημοσύνῃ ἐξιλιάσεται ἀμύρπας· κῆπ' ἀρδύομενος ἀνθήσεται ὡσπερ κείνον, ἔτι μάστιγες μοναχῷ δειλιάζει τὰ ἔργα αὐτοῦ· πᾶν σκάφος ἐν θαλάσῃ ὑπάρχει ἀθιμολίωτον, ἔτι καὶ μοναχὸς ἀερίακτος ἐν ἀλίσμοις ζαπύνης τῇδε . . . κάλαμος (ἐξώδης) κατὰφύει πεταγὸν ὑπὸ ὕφοις, οὕτως καὶ μοναχὸς τῇ ὑπερφανείᾳ ἐκπίπτει ἀπ' ἑρανοῦ· οἶνος ὕδατι κρηάμενος ἐφθάρ' εὐχρησθῶ ἔτι τῇ γούσῃ, καὶ ἔργα μοναχῷ μὲν λόγων πτωχῶν καὶ γυναικῶν ἀλμυρὰς εὐφρόσυναι· ἔλαιον ὧς ὕδατος διτίθεται, ἔτι νηστία ἐβδελυγμένη ἀδίκῃ ἐκ ἐχρίζει θοῦ· λίων ὠρύεται ὅπ' ἐθήραν, ἔτι καὶ φθίνος μοναχῷ εἰς ἀρπαγῶν τῇ πλησίον· τράγος δακτύλ' εἰς ὄρεσιν ἀγαθὸς, οὕτως ῥύπ' μοναχῷ δὲ κανοδοξία· πρὸς βατον

rito; sic et monachus cumulat apud Christum bona sua in rectae vitae ostensione. Mercator callidus amplificat opes; sic et monachus in bonis semper operibus satagens, augebit sibi in caelis gloriam, thesauros numquam diripiendos conquirens. Qui arripuerit gladium, gladio peribit; sic et monachus peccans, cum peccato in mortem incurrit. Bucina clangens, pugnam concitat; monachi hymnodia, daemones vulnerat. Omne immundum carbone ardente purgatur, et tota monachi caro per ascetim incorruptibilitatem nanciscitur. Templum sanctum inhabitantem suum sanctificat, et corpus purum requiem cum gloria coneciliat animae. Cera igni opposita liquescit; sic monachus in carne corruptus, graveolentior fit iudicio exhibitus. Bonum triticum obruunt spinae, et spurcae cogitationes confundunt monachum semet iustificare volentem. Piscatoris hamus piscem inescat, et monachus humilis crucem ostentans inimicum amburit. Ignem ardentem extinguit aqua, et monachus eleemosyna peccatis veniam impetrat. Hortus irriguus florebit sicut lilium, et disciplina monachi manifestabit opera eius. Navis quaelibet in mari fundamento caret, sic et monachus circumactus mensae saporibus, hac illac *vagatur*. Arundo *viscosa* volucres de alto devocat; sic et monachus superbia de caelo decedit. Vinum aqua calida mixtum, iucundum erit gustui, et monachi opera cum sermone fideli veraque scientia, gratiora sunt. Oleum repugnat aquae, et ieiunium hominis iniusti detestabile, non appropinquat Deo. Leo rugit ad venationem, sic et invidia monachi ad proximi praedam. Hircus pilosus visui placens, sic et monachi illuvies ob vanam gloriam. Ovis quae lanam amittit, inutilis est

(a) Ita ed. Num ὁμαρτήσας? — (b) Ed. δυσωδίστατος.

ὑποφύσσον τὰ ἔσχα ἀνωφελὲς τῇ κακτημένῳ, καὶ μοναχὸς περιττός, ἄνδρ' ἀλμυρῶς
οὐκ οἰκοδομεῖ εἰς θεόν· ἀσπὲρ ἀσπὲρ δὲ ἀφ' ἐν δόξῃ καὶ ὁρασιν τῷ φωτὶ, οὕτως καὶ
μοναχὸς ἀφ' ἐν δόξῃ καὶ ὁρασιν τῷ φωτὶ, οὕτως καὶ
καμπτόμενος ἀβλαβὴς δὲ καὶ ὑποταγὴ μοναχοῦ κατὰ τὴν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ψυχὴν
πηγὴν αἰνῶτος ποτίζῃ ψυχὰς πολλὰς, καὶ διδασκαλία μοναχοῦ ἐν ἀρετῇ παῖνδ' ὅσα ἀν-
δρῶν οἷον ἔχον θεμέλια ὅτι πέτραι ἀσάλευτοι δὲ καὶ ὡς καὶ ποταμὸς ἐν ἀνέ-
μων, καὶ μοναχὸς ἐν πίστι ἐκτεταγμένος δοκιμὸς ἀναφανέται πρὸς τὸ μὴ σαλευέσθαι ὑπὸ
τῇ μεθοδῷ τῇ πλάνῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἀνθρώπων . . . φλόξ ἐμπυρσισμὸς κατὰ φάσμα δρυμὸν,
καὶ μοναχὸς γαστρίμυρος ἐν σπατάλῳ σάματι ὡς ἀπὸ φλόγα παθῶν· βέλθ' ἐκλεκτὸν
πυρρὸν πῆγνυται πρὸς πόνον, ἐν συγκαταβάσει μοναχῷ μὲν ὑπολογίᾳ φλέγῃ καρδίαν
ἐλθρῷ· μάχαιρα δὲ ἰσχυρὸς δυοῖ σάμασι κατεσθίει, ἐν μοναχῷ δὲ ἰσχυρὸς ἐκφύει διχρῶ-
σάας· δαίμων κατόπτῃς ὅσιν ὁμιλίας, καὶ μοναχὸς δὲ ἰσχυρὸς φάντασμα δὲ βόλβη· ποιμὴν
ἀγαθὸς ἀφελᾷται ἄρνα ἐκ σώματι θηρίου, καὶ μοναχὸς δὲ ἰσχυρὸς ἐξελᾷται ἄνδρα ἐκ
χρῆτος ἀδικουμένου· ξύλον ἀσπὲρ δοκιμὸν πρὸς ἐργασίαν, ἐν μοναχῷ πρὸς καὶ πρὸς
θυμὸς εἰς τύπον καὶ διδασχὴν ἀφ' ἀρετῆς· ἡ δουραὶ ἀλώπηξ λυμαίνεται ἀμπελῶνα, καὶ
μοναχῷ μυσσηκαία φθέρῃ ἐν χρεσά· σπυρὸς κακότητι ἐν παγίδι, καὶ ὁρεῖς μοναχῷ
κατὰ τὴν ψυχὴν ὑπὸ θεοῦ· πέρδιξ θηρὸς ἐν καρτάλλῳ κελαδῶν πρὸς καλῆται τὰ
ἄγρια, ἐν μοναχῷ ἐν ἐρημίᾳ τῇ ὁρᾷ ἐν τῇ ἀμύρτωλῃ σὺν αὐτῇ πρὸς τὸ θεόν·
συνάντημα δαίμονι ὑπὸ τῇ ἀνθρώπων ὑφαρπάζον τὰς φρένας, καὶ ῥαθυμία μοναχοῦ
βαρύνει ὑπνον ἐν ὥρᾳ τῇ πρὸς τῇ δὲ ἐργασίᾳ τῇ ἐλθροῦ· κύων ἐνυπνιάζεται δὲ
πᾶν, καὶ μοναχὸς ῥαθυμὸς ἐν ψαλμῷ δὲ λυγρῷ ὑπὸ νυσαγμῷ· πῶλος ἄσπρῳ ὅτι

domino, et monachus tonsus absque psalmodia non est aedificationi in Domino. Stella a stella differt in gloria spectaculo lucis, sic monachus differens a fratribus maiore virtutum exercitio. Arundo vento inflexa indemnis manet; et subiectio monachi, in caelis eius animam collocabit. Fons perennis animas potat multorum, et sana monachi doctrina impinguat ossa virorum. Domus in petra fundata perstat immobilis adversus pluviam et flumina ac ventos, et monachus in fide stabilitus, habilis apparet quominus ab artificiis erroris quatiatur in hominum. . . . Flamma incendii consumit silvam, et monachus gulosus in luxuriante corpore succendet flammam cupiditatum. Telum electum missum infigitur ad dolorem, et monachi condescensione et excusatione comburitur inimici cor. Gladius anceps utroque ore vorat, et monachus bilinguis dissidia serit. Daemon inspector est colloquiorum, et monachus biforis phantasma est diaboli. Bonus pastor eruet agnum de ore ferae, et monachus iustus eripiet virum de manu iniuriam facientis. Lignum putredine non vitiatum utile est opificio, et monachus mitis atque alacer aptus est ut sit forma et doctrina incorruptibilitatis. Dolosa vulpes demolitur vineam, et monachi simultas corrumpit bonos mores. Passer capitur laqueo et cupiditas monachi abstrahit animam a Deo. Perdix captus in fiscella canendo advocat agrestes feras, et monachus in deserto adhortatione convertit peccatores secum ad Deum. Occursus daemonis resupinat hominem et mente deicit, et ignavia monachi adgravat somnum in orationis hora, operante diabolo. Canis dormitat propter famem, et monachus ignavus ad psalmum, in somnum dissolvitur. Pullus non stratus ferens sarcinam, pedibus non valet; et neophytus

φιερόμενος γόμον ἀδόκιμος τοῖς ποσὶ, ἔ νιόφυτος μοναχὸς ἀκραιφὴς δαλύμενθ· βαρυ-
 θήσεται περασμοῖς· ζάον ἐψύχεται ἐν τῷ αἵματι, καὶ μοναχὸς ἐν ἀσκήσῃ φεγηήσῃ τὰ
 ἐράνια· φεισθεῖ ἀμόλιutos ἀπαράια (a) ἐν στήσῃ τέκνων, ἔ μοναχὸς δὲ σαρφροσύνη
 δαπότακτθ· ἡβὴ γηϊνὰν· χαλκαὺς σφουροκοπῶν (b) σπινθηροβολῇ ἐν χαμάτῃ, ἔ μοναχῷ
 ποικίλη μίριμα τὸ πέρασ τῆ βίης ἐν χαλῇ ὁμολογία τελείσῃ· χύζα δαπόδοται ἐν μαλαγῇ
 τέφρας, καὶ ἀφροσύνη μοναχοῦ φειπίπῃ ἀσελγῇ ἡδονῇ· δορκὰς φεύζεται δαπὸ βεργῶν
 παρίδος, καὶ μοναχὸς ἐκκλίνων ἐκ πορνείας δέσποδῃ ἐκ δισμῶν ἀμύρπιας· τάξις συγ-
 κλητικὴ περοσυμλῇ παρισταμένη βασιλῇ, καὶ μοναχῷ δέδοται εἰς ὕμνον δαλεί-
 γεται θιφ· ὑφάντης χιτῶνα διεργώγστα (c) ἐνφαίνῃ ἀρμολίως, καὶ μοναχὸς ἀμύρπιας
 ἐλθὼν εἰς μετανοίαν ἀνορθοῖ βίον σεμνόν· καβιδάειθ· ζητήσας εὐρήσῃ μύργαείας, καὶ
 μοναχὸς ἀγωνιστὴς κατὰλήφεται ἢ Χριστόν· οὐρανῷ τὸ φαιδρὸν ὠραῖον ἐν χαδαρότητι, ἔως
 θεάσων μοναχὸς καμρῷ ἢ ὀπισκοπῇ ἐνδύσας δόξαδῇσεται· ἰμάτιον φθείρεται ὑπὸ σπ-
 τος, ἔ μοναχῷ πικρία δὲ λήθην διδασκαλίας ἐκτείνῃ (d) ψυχλῷ· σελῶνις τελήοθῃ-
 σης ἄρχεται λήγην αὐτῆς τὸ φάς, ἔ μοναχὸς, κοπιάσας καὶ σκοπῶν περοκόμματι ἐκ
 ἢ λαμπερῆ ἀσκήσεως, ἀπώλεια (ἡ) μιδόν· κανδήλα (e) φαιδρὰ φαίνῃ τοῖς βαδίζουσι,
 καὶ μοναχὸς δαπότακτθ· ἡβὴ γηϊνὰν ὠωται τοῖς ἐρανοῖς, ἐπαισώμενος τῷ λογῷ ἢ δι-
 κροσύνης τῆ φωτίζεν σὺν ἐγίζοντας αὐτῷ· ἰμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται
 χαδαρόν, καὶ μοναχὸς ἐν δόλῳ περοσυμλῇ ἐπινδύτης δαιμόνων· λίθθ· συγκρατῆς
 ὁσράκῃ σιμῇ· ἢ αὐτὸν, καὶ λόγος εὐτακτθ· μοναχοῦ ἐν μετὰχρειαμῷ ὑποτάξῃ ἢ σίμ-
 φοιτον αὐτῷ· ἐν ἄλλῃ ἀρτυθήσεται πᾶν βεῖμα δὲ πρὸς ἐφόμενον, καὶ ἐν χαείσματι

monachus intemperantiae serviens gravabitur tentationibus. Animal animatur sanguine, et monachus ope asceseos res caelestes sapiet. Immaculata manet et illaesa columba cum privatur natis, et monachus per temperantiam valedicit terrenis. Faber ferrarius incudem pulsans scintillas spargit in suo labore, et monachi multiplex sollicitudo finem vitae cum pulcra confessione imponet. Olla suffunditur nigro cinere, et stultitia monachi incidit in intemperantem voluptatem. Caprea fugiet de funiculis laquei, et monachus vitans fornicationem servabitur a peccati vinculis. Senatorius ordo loquitur coram rege, et monachi devotio ad hymnum consistens alloquitur Deum. Sartor vestem discissam apte sarcit, et monachus qui peccavit, mox veniens ad paenitentiam instaurat laudabilem vitam. Lapidarius quaerens inveniet margaritas, et monachus pugil perveniet ad Christum. Serenum caelum pulchrum a puritate, ita famulus Dei monachus tempore visitationis gloria exornabitur. Vestis a tinea corrumpitur, et monachi acerbitas propter doctrinae oblivionem enecat animam. Lunae iam plenae incipit minui lumen, et monachus defatigatus et offendiculo obtenebratus post praeclaram ascetim, amittit mercedem. Candela splendida lucet ambulantibus, et monachus valedicens terrenis, copulatur caelestibus, perductus sermone iustitiae ad illuminandos accedentes ad se. Vestis sanguine imbuta non est pura, et monachus dolose loquens, tunica daemonum est. Lapis allisus testae, hanc conteret, et sermo aptus monachi emendationi supponet discipulum suum. Sale condietur cibus igne coctus, et adhortatio gratiosa monachi dulcis erit sapientium gutturi. Accipiter venator

(a) Ed. ἀκίρεα. — (b) Ed. ἀφουροκοπῶν. — (c) Ed. διεργώγστα. — (d) Ed. ἐκτείνει. — (e) Ed. κανδήλα.

ὡφθαλμῶν μοναχῶν γλυκανθήσονται φάρυγες σοφῶν· ἵεσθαι θηράτης πτερόν νομῶ σκο-
ποῦντων, ἔ μοναχὸς ὑψηφάνης διώκτης πηνήτων ἄρτον δι' ἐνδύαν αἰτουύτων· γυναικὸς
ἐν ὠδίνεσι πικτέσης διπλῇ χαρᾷ μὴ τ' κήσιν, καὶ ὑπομονὴ μοναχοῦ βίῳ εἰρηνεύων ἔ
εὐφροσύνη ἐξάνιος· πένθος νεκρῶ ζῆτι δόξαν μετ' ὀλίγον τῷ συγγμῶς ποιούμενε λήθην,
καὶ μοναχὸς ἀρνησίκοσμος πρὸς τὰ τέλη βλέψας οὐ μνημονεύσθαι θλίψεως δὲ τ' χαρᾶν·
ἐπαμνετὸν καὶ ἡδὺ ἐν ἀνθρώποις τὸ κάλλος, ἔ μοναχὸς ἐν παγκοσμίᾳ ἀρετῶν μορφῇ
ἔστι τ' χαλλογῆς τῷ θεῷ· ἀνὴρ ὀργίλος τέρας ὑπάρχει (πρὸς) ὅσων οἰκείους, καὶ ἀσπία
μοναχῶ σκεδασμὸς καὶ θείαμβος δαιμόνων· νεανίας συγκαθεύδων παρθένη εὐπρεπὴς
ἔστιν φαυλισμῶ, καὶ ἀγρία μοναχῶ σωμαπαυομένη ψαλμωδία ἔστι ψυχωφελής· νεφέλη
ἀνυδρος φθαδῆσα ὑπὸ ἀκτῆος ἡλίου διελύθη, ἔ ὁρεῖς μοναχῶ καυτηριάσατα (1) νοῦ
ἐξώλεσε τ' αἰώνιος ζωῆς (1)· ἀτραπὸν εἰς πλάνησιν τ' βασιλικῆς ὁδῶ, ἔ μοναχὸς μετ' . . .
τ' κακῶν ἐπερζυγῆσας ἀφείπεν· χεῖρ ἔ κοιλία τετραβύβλωται ἐν βράσμασι, καὶ πρὸς-
βολὴ ἐναντία ἐνδεδιχοῦσα δαβάλλει μοναχόν· χεῖρες ἀργοῦσαι, πόνος δυσβάστακτος,
οὕτως καὶ μοναχὸς κακόνιοιαν κακτημένος· αὐστηρία μοναχοῦ συνεαράττει ὀφθαλμούς, ἐκ
τ' ὁρέξεως ἀνατήφας πρὸςβιάζει δέκρυα· ψωμὸς σαρκὸς σύμποτος ὕδατι, καὶ μοναχὸς
ἀσελγῆς συμπνεύσης ἀνομίας· καλὰμνη τυπαίου φλογαδῆσα σβέννυται πρὸς ἀφανισμόν,
καὶ ἐμπαθοῦς μοναχοῦ τὸ δαλεῦν τῷ θεῷ δέκνυται πρὸςσκαμνον· λύκος ὑποδιωχθεὶς
ποίμνης πᾶναργος τηρήσας, ἐπαρασρέφει ὅτι τὴν θήραν, καὶ μοναχὸς σβ . . . ἱχθυῶς
μετάνιοιαν, πλεσάκας ἀμῆρτήσας, δοκῶν τ' ὀπιστρέφειν ἐν τῷ αὐτῷ συμπεσῆται· ὡς ἀνελ-
λιπῆς ποταμὸς τῷ ῥέοντος ὕδατος, οὕτως λογισμοὶ δέφορεσι κλύζοντες ψυχῇ μοναχῶ.

est volucrum qui pascua quaerunt, et monachus superbus persecutor pauperum pa-
nem ob inopiam quaerentium. Mulieris cum dolore parientis duplicatur post partum
gaudium, et patientia monachi, vita est pacifica et caelestis laetitia. Luctus mortui
immutabit paulo post mentem affinis ad oblivionem, et monachus qui mundo abren-
unciavit rerum finem spectans, non recordabitur tribulationis propter consequens
gaudium. Laudabilis grataque est inter homines pulchritudo, et monachus in suo
omnigeno virtutum ornatu, figura est pulchritudinis Dei. Vir iracundus monstrum
est adversus domesticos, et ieiunium monachi dispergit daemones deque iisdem trium-
phat. Adolescens dormiens cum virgine facilliter flagitium committit, et castitas mo-
nachi in psalmodia conquiescens utilis animae est. Nubes arida a solis radio prae-
occupata dissolvitur, et cupiditas monachi mentem vulnerans, aeternā vitā privat.
Semitā de via regia deflectens, et monachus . . . cum improbis iugum ducens con-
cidit. Manus et venter turbantur in escis, et contrarius continuo conflictus mona-
chum accusat. Manus otiosae, labor vix ferendus; sic et monachus mala mente prae-
ditus. Tetricitas monachi turbat oculos, sed mox de suo instinctu evigilans profundit
lacrymas. Tamquam iusculum carnis cum aqua bibitum, ita monachus luxuriosus
conspirans cum peccato. Calamus stuppae combustus extinguitur in nihilum, et mo-
nachi passionibus obnoxii servitus erga Deum temporanea apparet. Lupus de ovili
depulsus in otio observans, redibit ad praedam, et monachus . . . quem paenituerat,
saepissime peccans, dum videtur converti, in idem recidet. Sicut est indeficiens flu-

(1) Ita interpungendum putavi, separandumque ἀτραπὸν a commate praecedente.

ζυγὸς ἰμάνησιν ἐν λήλῃ καὶ κατὰξί χρυσίου, ἐ σαυμὸς μοναχοῦ ὁ φείχεται βίῳ ἐνάμνησιν ἢ ὅσιον ἀμπελὸν ἀγαθὸς πληθυσθήσεται βότρυσιν, οὕτως καρπὸς εὐκλείης φερεσφύεσθαι τῷ θεῷ ἐν τελείῃ μοναχῷ· τίμιον γὰρ ὑπάρχει ἐνώπιον τοῦ ὁ θάνετος ἡμῶν ὁσίων αὐτῶν *.

Ps. CXV. 16.

ε'. Προσέκη αὐτῷ (A) μοναχὸν κοσμίως βιοῦντα, ἀγαθότητι ἐ ταπεινοφροσύνῃ καὶ σεμνότητι λόγων τὴν ὑπερφανείαν ἀναρῶν, εὐαρίτως δὲ παθαρῶν τῷ θεῷ καὶ ἀνθρώποις, καὶ κτ' ἐ ἐπολὺν ἔχον τὴν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, μὴ ἐ θυμῷ μήτε ἐ ἐξουσίᾳ (B) ἀμώμως ἐργάζεσθαι τὴν δικαιοσύνην, μὴ τύπῃν συνείδησιν ἀδελφοῦ . . . φερεσφύεσθαι, μὴ δουλοῦσθαι ζαπίζαις . . . ἀνακρίσας βρομῶντων πολυλογῶν· ἀλλὰ φρίπῃ μοναχοῖς ἐπαγγέλλομενοις θυσίβειαν (a), ἥς τὸ μὲν ἔχασθαι λήλῃται κτ' ἐ ἴδιον κόπον· θεῷ γὰρ ἐσμεν σκέπτοι, τοῦ γάρμον, τοῦ οἰκοδομῆ, καὶ ἐργάται τῷ Χριστῷ ἐ τῇ δικαιοσύνῃ τῇ . . . ὅπως ὅτ' φερεσφύεσθαι ἀγίοις μιμησάμενοι (b), τὰς φερεσφύεσθαι, ὑποσώλεις, ἐ μάρτυρας . . . πῶς, τ . . . φερεσφύεσθαι εὐταλείητον ζώων ληλόμενα, ὑπὸ τῷ ὁπίστροφῃ τῇ φερεσφύεσθαι τῷ ἀγίῳ πνεύματι· ὁμοθυμαδὸν ἐ ἐνὶ στόματι καὶ μὴ καρδίᾳ εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ ἐ παρὶ ἐ τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὃ ἡ δόξα καὶ κράτος εἰς ὅτ' αἰῶνας ἡμῶν αἰῶνων ἀμὲν (1).

men decurrentis aquae, ita diversae cogitationes animam monachi obruentes. Statera lorea in sumendo tradendoque auro, et lanx monachi terrena vita peccatrix aut sancta. Bona vinea abundabit botryonibus, ita felices fructus Deo offeruntur in monachi obitu: pretiosa est enim coram Domino mors sanctorum eius.

5. Expedit itaque monachum decoriter viventem, bonitate, humilitate et gravitate sermonum superbiam extinguere, libenter obedire Deo et hominibus, atque uti mandatum est, proximum tamquam se ipsum aestimare, neque cum ira neque potestativo modo sed irreprehensibiliter iustitiam operari, conscientiam fratris non pulsare . . . scandalo, dapum non fieri mancipium, neque de escarum discriminibus multa verba facere. Sic decet monachos, qui religionem profitentur, cuius meriti mercedem unusquisque proprio pro labore percipiet. Dei enim cooperatores sumus, Dei agricolatio, Dei aedificatio, operarii Christi in iustitia . . . ut sanctos qui ante nos labori indulserunt, prophetas, apostolos, martyrasque imitantes . . . felicem vitae terminum consequamur, curante et auxiliante Spiritu sancto. Atque uno simul ore, unoque corde, gratias agentes Deo et patri in domino nostro Iesu Christo, cui gloria et potestas per saecula saeculorum. Amen.

(a) Ed. Θεοσεβείν, quod non componitur cum ἡς seq. — (b) Libenter admitto coniecturam pro μεμνησάμενοι. Scripsi etiam latine ubique *Simeon*, utpote usitatius, etal graece videbam Σι, pro Σι.

(1) Danus homo, ut diximus, sermonem hunc ex Italia extulit; danus alter in patria sua typis com-

misit; attamen eiusdem patria Roma, ut etiam reliquorum qui nunc per nos lucem aspicient sermonum.

ΛΟΓΟΣ Ε'. (Ι).

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΩΝ.

α'. **Θ**αῦμα μέγα τὸ πρὸς ἡμᾶς τῆς διαμάχης, τὸ πρὸς τὴν περὶ τῆς ἀποστόλων ἀδελφότητος, ὅπερ δὴ μέλλον ἀθλον καλεῖν καρτερικὸν καὶ τὸ γεγραμμένον *, ὅτι ἐνεκά σου θανάτουμεθα ὅλῳ τῇ ἡμέρᾳ ἐλογίζομεθα ὡς πρὸς θάνατον· πρὸς τὸν αὐτὸν τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδος· λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος· * τίς ἡμᾶς χωρήσῃ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῆς Χριστοῦ; θλίψεις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμὲς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; ὅθεν οἰκωμένῳ αὐτοῖς εὐείκομεθα τῇ μέρτυρίᾳ· ποτὶ μὲν θλίψεσι κακοχρημέτοις ἀπὸ Ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν· ἔπειτα λιμὲ καὶ γυμνότητι καὶ κινδύνῳ καὶ κακοχρημένῳ, ἐν στενοχωρίαις φυλακιστομένοις, δαιμονίοις, διωκομένοις ὑπὲρ Χριστοῦ· σίδηρον διήλθον ἢ ψυχῇ αὐτῶν· σῶμα γὰρ μαχαίρας αὐτὸς ἐκ ἐφόβησεν, πῦρ τε ἐκ ἀπέσπρεψεν, καὶ δισμὰ ἐκ ἐφόβησεν, αἰχμὴ ἐκ ἐμάραν, καὶ δοῦκα καὶ ἀπόλαυσις προσκαίρων οὐκ ἔκλιν· τὰ γὰρ πάντα ὑπερῴον ὡς φθαρτὰ διελιάσματα· εἰς κρείττονα πλοῦτον ἀποβλέψαντες, **Ω** ὁνειδισμὸν τῇ Χριστῷ.

Cod. vat. 2021.
f. I.

* Ps. XLIII. 22.

* Rom. VIII. 39.

SERMO V.

DE HUIUS VITAE CERTAMINE PROPHETARUM ET APOSTOLORUM AC MARTYRUM.

1. **M**agnum insperatumque spectaculum est, quod de prophetis apostolisque decantatur; quod quidem constantiae potius certamen appellandum est, prout ait scriptura: *propter te mortificamur tota die; aestimati sumus sicut oves occisionis.* Nam de hac expectatione ac spe dicit apostolus Paulus: *quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius?* Quamobrem congruum illis hoc videmus esse testimonium, qui tribulationes a Iudaeis atque ethnicis experti sunt: fame insuper, nuditate, quotidianis periculis, et arcta custodia pressi, verberati, persecutionem Christi causa passi. Ferrum pertransiit anima eorum; gladii acies metum illis non attulit, flamma non avertit, vincula non exterruerunt, ignominia non enervavit, gloria ac temporarium rerum oblectatio non inclinavit: cunctas enim caducas illecebras contempserunt, meliores divitias speculantes, id est imperium Christi.

(1) Hinc incipit codex acephalus vaticanus 2021, pulcher, membraneus, olim cryptoferratensis, manu scriptus sancti Bartholomaei, quarti in illo monasterio abbatis, cuius vitam in volumine sexto vulgavimus; scripturae autem autographae testimonium in horum sermonum calce apponemus, immo et aere cusum oculis subiiciemus. Incipit, inquam, codex adamussim ex tertio quaternione signato Γ, unde patet praecedentes quatuor sermones occupasse in codice folia sexdecim. Quartum tamen sermonem Hannibaldius hinc, ut puto, non sumpsit, quia co-

dicis damnum antiquius aevo nostro videtur. Praeit unicuique sermoni eadem illa epigraphe, quam in quarto exhibuimus, quamque solam retinendam censuimus, quia semel eam extare satis est. Et hic quidem quintus, aequae ac praecedens, recitatus a Simone aetatis suae undecimo dicitur, et sic deinceps reliqui usque ad XXIV. annum; verum has epigraphas tum inutiles iudicavimus, tum etiam haud verisimiles. Itaque ex his verba illa tantum, quae argumentum sermonis continent, in titulis retinebimus.

β'. Διὰ ταῦτα πατριάρχαι ἐξενίδουν, καὶ ὁ σάφρων Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ὀπιθεύσκειτο, ἔ' ὅσι' λαὸς ὑπὸ πολεμίων καταδυναστεύετο· καὶ ὁ μαχάριος ἢ καὶ εὐπαρήσιας ὅ' Ἱερειμίας δ' ἐξέτετο ποτὶ αἰχμῆς καταφρονεὶν φεζώματι γυναικείῳ ἐδιαφρίζετο, καὶ τ' μύρτυριαν ἀναλαμβάνων δύνεον εἰς λάκκον βορβόρου ἀπερρίπτετο· ἔ' Ἡσαΐας ὁ λαμπερὸς περαγοράτης τ' ἐνσάρκῃ τῷ θεῷ λόγῳ παρουσίας, γυμνὸς ἔ' ἀνυπόδιτος περὶ ὑπόδηγμα λαὸν περιπατῶν περσεύετο, ξυλίνῳ τὸ ὅριον περιζόμενος ὑπέφερεν. Ἰεζεκὴλ (Ϟ) ὁραδέντα θεὸν γυμνὸν ὅτι φοχῶν φλογεῶν ἔ' ζώων χειρῶν ὑπεδέκνε τῷ λαῷ· τὸ γὰρ ὅτι περσεύετο ὑπὸ Ἰεζάβελ καταφάτετο. Δαυὶδ ὁ τῷ Χριστῷ τὸ π' σάρκα κληθεὶς πατὴρ, ὑπὸ Σαὺλ καταδύκετο. Ὁ δ' ἐμφανείας πατὴρ καὶ ἡ, ἐν πνεύματι ἡζιωμένος, καὶ τ' κρείσως δηλωτής, Δαυὶδ εἰς λάκκον λείπεται, δύνεον ἐβάλλετο. Ἡ πυρμαχῆσα βίβλας ὅ' εὐωδία, φημὶ δ' Ἀνανίας, Ἀζαρίας, ἔ' Μισαήλ, ἐν τῇ καμίνῳ ὅτι Χαλδαίων ἐβάλλοντο. Οἱ Μακκαβαῖς ὑπομολογαῖντες πατὴρος νόμου ἀνηραῖοι. Ἰωάννης ὁ μέγας ἐν πᾶσι ἀγίοις, ὡς τῆς μοιχείας ἔλεγχοι, τὸν κεφαλὴν ἀπέτεμετο. Παῦλος ὁ θεασίος, ὁμοίως ἀπεκεφαλίζετο. Πέτρος ὁ κορυφαῖος ὅτι ὑποσώλων ἐσαυροῦτο. Ἰάκωβος μαχαίρᾳ ἀνῆρατο. Θωμᾶς ἐν τῇ Ἰνδία ὑπὸ πεισάρον σπαπτῶν λόγχῃ ἐνύατο. Στέφανος ὁ περσεύετο ἐλιθεβολεῖτο. Οἱ παῖδες ἐν Βηθλεὲμ ἐθυσάζοντο. Οἱ μάρτυρες ἀπεκέννοντο· κεφάλαιον ἢ ὅτι πᾶσι, αὐτὸς ὁ γηραιός τῆς ζωῆς ἡμῶν Χριστὸς, ὁ θεὸς λόγος ἔ' σωτὴρ ἡμῶν, μέγας αἵματος γερωνός, ἐν τῷ σαυρῷ ἐσφαγιάθη σαρκί, ἵνα δ' ἐξέ τῆ οἰκείας θανάτου καταργήσῃ τὸ κράτος ἔχοντα τ' θανάτου, τετίσι (Ϟ) δ' ἐβόλον.

2. Propterea patriarchae peregrinati sunt; et pudicus Iosephus in Aegypto venditus; et sanctus populus dominatu hostium pressus: ideoque et beatus confidentissimus Hieremias, ignominia contempta, femineo cum perizomate palam circumibat. Et testimonio accepto, in lutosum postea puteum proiiciebatur. Esaias item splendidus Verbi Dei cum carne advenientis vaticinator, nudus et excalceatus, quasi populi spoliandi exemplum, incedere iussus est, et lignea serra dissectus supplicium pertulit. Ezechiel visum a se Deum in igneis rotis cherubicisque animalibus nudum populo ostendebat. Gens prophetarum tota a Iezabele interficiebatur. David Christi secundum carnem pater appellatus, persecutionem a Saule patiebatur. Is qui conspiciere Patrem ac Filium in spiritu dignus fuit, et iudicium demonstrare, Danihel inquam, postremo in lacum leonum proiectus fuit. Invictus ille ab igne trigeminus odoratus surculus, Ananias inquam, Azarias, et Misaël, in Chaldaeorum fornacem coniecti fuerunt. Maccabaei patriae legis confessores neci occumbebant. Iohannes inter omnes sanctos magnus, tamquam adulterii reprehensor, capite minutus fuit. Paulus divus similiter decollatus est. Petrus apostolorum princeps in crucem agebatur. Thomas in India a quatuor militibus lancea confossus fuit. Stephanus primus martyr lapidibus obruebatur. Infantes apud Bethleemum immolabantur. Martyres interficiebantur. Quod autem omnium praecipuum est, ipse vitae nostrae auctor Christus, Deus Verbum, nosterque salvator, usque ad sanguinis effusionem proventus, crucifixus in carne trucidatus est, ut propria morte, illum evacuet qui potentiam mortis habebat, id est diabolus.

γ'. Καὶ δὲ τὸ οὗτοι πάντες οἱ ἐν αὐτῇ πεθνηκότες, ἐπ' ἀλαοῦσιν, ἐν τῇ λέγει·
 ἰδὼκα· ἡμᾶς ὡς περὶ βατὰ βρόσσας· αὐτὴ γὰρ καὶ βασιλεύοντες ἐπὶ ζῶντες ἐν σαρκί,
 κατεδίωκον τὴν πολιτείαν ἐπ' ἐρημίαις καὶ σπηλαίοις ἐπὶ ὅπαις τῇ γῆς καὶ τοῖς τῶν περὶ
 φωλαίοις· καὶ αὐτὰ πάντα ἔπαχον δὲ τὸ ἀποβλέπειν εἰς τὴν μετὰ ποδοσίαν, καὶ τὴν μετὰ
 πορείαν τὴν λέγουσαν· * πολλὰ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτοὺς * Ps. XXXIII. 20.
 ὁ κύριος· ἐδίωκοντο γὰρ ὡς ξένοι καὶ παρεπίδημοι ὄντες ἐν τῇ γῇ, τὴν καὶ λαβὴν τὴν τῶν
 οὐρανῶν ἀκατάλυτον μονίαν· λιμοκτέοντες ἐνθάδε, ἀλλὰ ὅτι ἐν τοῖς οὐρανοῖς κρύβιον τῆς
 ζωῆς ἄρτον κατενέφωσάντες· θανατέοντες, ἀλλὰ ἀθανασίας πλήρης ἡ ἐλπίς αὐτῶν· ὅρα πο-
 ρεύοντες, ἀλλὰ τοῖς ἀγγέλοις χαρὰν πολλὴν συμμεριζόμενοι· ἐκδεχόμενοι τε τὴν ὁδὸν
 θεμελίους ἔχουσιν πόλιν, ἣς τελεῖται καὶ δημοκράτης ὁ θεός· ἀσταυῶντες μέχρι κρητοῦ καὶ
 δαλύσεως σώματι· παυῶντες τὴν ἐκ διψάντες, καὶ κολαφίζόμενοι, διωκόμενοι, δα-
 ερόμενοι, ὑβρίζόμενοι τε ἐκ ὀξυθινομένων, καὶ γυμνητούμενοι, ἐν ἀποταγῇ καὶ ἐγκρατεῖα
 ὀπιθυμῶν, νικήσαντες σώματα· μαχαίρας, καὶ παταλάσαντες δύναμιν πυρός· δυναμι-
 θέντες ἀπὸ ἀδυναμίας· μὴ κυριεύοντες ὑπὸ ἡδονῆς· εὐλογεῖντες γὰρ ἐκ εὐχαριστῶντες ἀπρη- 1. 2.
 νήσαντο τὰς τῶν σώματος ὡς . . . μὲν οὖν σκίαν πῖνα παρέχουσιν τὸ . . . τέτα· ἐκ ὡς τρυφῶν
 πῖνα ὁ θάνατον . . . βάνοντες τῇ νεκρόσῃ τῇ Χρυστοῦ σινετ . . . τὴν ἐν αὐτῇ ζῶν, τὴν
 δόξαν τῇ ἀ . . . νοουῶντες, ἐκ τῇ εἰρημῇ ὅτι τίμηται ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῇ ὁσίῳ
 αὐτῇ· * οὐ γὰρ σινετὸν φόβω, ὅτι ὡς ἔπαχον ἔξωθεν, ἀλλὰ ἐνεδυναμώμενοι πίστι, εἰς ὃν * Ps. CXV. 16.
 ἀπέβλεπον πλεον· καὶ δὲ τὸ χρυσὸν ἐκ ἀργύρου καὶ πλεον καὶ δόξης καὶ κτημάτων, ἐν
 οἷς ὅτι τὸ φθαρτὸν τῇ βίῃ, ὑπερβαίνοντες τὰ πάθη, δαφνοῦντες ἐν δόξῃ Χρυστοῦ ἐλάμπωσαν·
 καὶ ὡς φωστῆρες ἐλάμπωσαν ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες· δι' ἡμῶν περὶ δόξας ἐκ ὁ ἀπό-

3. Idcirco hi omnes in Deo mortui, adhuc loquuntur aientes: *tradidisti nos quasi oves devorationis*. Sic enim violentiam vivi adhuc in carne patientes, deserta loca habitaverunt, in speluncis, in terrae cavernis, in petrarum latibulis. Atque haec omnia ferebant, mercedem spectantes, iuxta illud testimonium quod ait: *multae tribulationes iustorum, et ex his omnibus eripiet eos Dominus*. Nam velut extranei et in terra peregrini insectationem patiebantur, ut aeternam in caelis mansionem consequerentur: fame heic enecti, sed abscondito in caelis vitae pane fruituri: morte affecti, sed immortalitatis pleni spe: angustiati, sed cum angelis grande gaudium participant: scilicet in bene fundatam urbem recepti, cuius auctor fabricatorque Deus est. Eversi interim fortunis usque ad corporis dissolutionem, famem sitimque patientes, alapis contusi, perpulsi, verberati, maledicti, spretui habiti, et spoliati, in negatione et continentia cupiditatum, gladii aciem vincentes, flammaram vim superanter, ex infirmitate vires sumentes, voluptati non obtemperantes. Etenim benedicentes gratiasque agentes corporis cruciatus ferebant, veluti quid umbratile; mortem denique in deliciis habebant, Christi mortificationem aemulantes, et dummodo in ipso viverent, satis sibi gloriae esse reputantes, quia dictum est: *pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius*. Neque enim timore quatiebantur ob ea quae exterius contingebant, sed fide roborabantur erga illas quas spectabant divitias: ideoque auri et argenti et opum et gloriae et possessionum, in quibus mundi corruptela versatur, aspernati cupiditates, splendide in Christi gloria claruerunt, et tamque luminaria in mundo fulserunt, vitae verbum habentes. Quam ob spem apostolus quoque nonnul-

τολῶ πινὰς ἐν τῇ ἀγῶνι ὑποσπείζων φησὶν· ἐν τῇ λαμπρότητι τῶν ἀγίων, εἰς χαύχημα
 Phil. II. 16. ἡμοῖς, εἰς ἡμέραν Χρυσῦ, ὅτι ἐκ εἰς κανὸν ἰδραμον, ὑδὲ εἰς κανὸν ἐκοπίασα *.

δ'. Οἶδα τοίνυν καὶ γὰρ, κατ' ἴχθῳ τῆς ἀγίας ψυχῆς ἐκείνης βαίνων, ἐν αὐτοῦ
 μαρτυρεῖν, ὅτι ἐν τῇ παρόντι νῦν πρὸς ὑμᾶς ἀγῶνι διδάσκων καὶ λίγην μὲν ἡμῶν
 τῶν ἀγίων χορὸν, καὶ ὁξακολουθεῖτε τῇ... τῶν ἀγίων πατέρων· ὅτι πρὸς οἰκοδομὴν...
 χαλλὼν ὁμολογίαν ἐμῶν τῶν... ἐκλεξάμενοι, ἵνα ὅτι ἡμεῖς οὕτως... ἐν τῇ ἑνότητι
 τῇ καρπῶν... ἡς ἀκοῆς διδάμενοι, ὡραπμ... διὰ χρηστότητος ὅτι ἀγαθοσύνης καὶ
 ἐλεημοσύνης, μακροθυμίας τε ὅτι ἐγκρατείας ἰδοῦν, τοῖς θείοις λόγοις τῇ γραφῇ ὑπο-
 πάζοντες τὸ σῶμα, ὅτι τῇ εὐαγγελίᾳ τῇ Χρυσῦ μηδὲν κακὸν ἀντὶ κακῶ ὑποδιδόντες,
 Col. III. 16.
 I. Cor. II. 12.
 θεωροῦμενοι δὲ κατὰ τοῖς ἰσχυροῖς ὑμῶν, ἵσταται ὅτι ἀγάπῃ καὶ ἡ εἰρήνη τῇ Χρυσῦ βε-
 βαιώται (1) ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, εἰς ἡμῶν ὅτι ἐκλείπεται καὶ εὐχάριστοι γίνεσθαι· ὁ λόγος ὅτι
 Χρυσῦ ἐνοικεῖτο ἐν ὑμῶν πλουσίως ἐν πάσῃ γνώσει ὅτι εὐσεβείᾳ, ἐν πάσῃ ῥίζῃ λόγων καὶ
 ἔργων ἀληθινῶν, καὶ πίστει ἀνυποκρίτως, ὅτι ἀντηλίκῃ τῇ ἐν πνεύματι ἀγίῳ πολιδο-
 μένων· πνέματι πνέματι συγκρίνοντες, ὅτι ἀνακρίνοντες ἑαυτοὺς διὰ φρονήσεως
 I. a. ὁρῶντες ἐν φυλακῇ χιλιῶν ὑπὸ αἰχρῶν λόγων ὅτι... ἐν εὐσεβείᾳ· εἰρηνεύοντες μὲν πάν-
 των... ὅτι κολαφίζοντες πάντοτε τὴν σάρκα δοῦ... τῇ ψυχῇ διὰ τῇ ὀπιθυμῶν· ἐν...
 πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον τῇ δολοφῶ καὶ τοῖς ἀγίοις αὐτῶν· ἵνα τῇ ἐν κυρίῳ, ὅτι μη-
 μνησμένον... ἀδινῶν καὶ ὅτι πᾶσι ἀγαθοῖς καρποφορεῖν τῇ θεῷ πρὸς δόξαν αὐτοῦ (2)
 ἐν ῥιζόντων ὅτι ἐξήκοντα καὶ ἑκατόν· ἐν Χρυσῇ Ἰησοῦ τῇ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι ἡ δόξα καὶ τὸ
 κράτος σὺν τῇ πατρὶ ὅτι τῇ ἀγίῳ πνεύματι, νῦν κ. τ. λ.

Ios in agone confirmans ait: *in splendore sanctorum, ad gloriam meam, in die Christi, quia non in vacuum cucurri, neque in vacuum laboravi.*

4. Igitur ego quoque valeo vestigia illius sanctae animae premens condiscere, et in praesente certamine vos docere ac dicere: imitamini sanctorum coetum, exempla sanctorum patrum sectamini. Etenim hi ad posterorum aedificationem, praeclaram confessionem fecerunt, meliorem partem praeferentes, ut et nos in fructuum collectione simul participes... et per mansuetudinem ac bonitatem, per eleemosynam, longanimitatem, et voluptatum abstinentiam, sub divinis scripturarum oraculis corpora elidentes, et secundum Christi clementiam, nemini malum pro malo retribuentes; immo vero bona inimicis vestris providentes, caritatem habetote. Et pax Christi vincat in cordibus vestris, ad quam etiam vocati estis, et grati estote. Verbum Christi habitet in vobis abundanter, in omni scientia et pietate in omni radice verborum atque operum sincerorum et fidei non simulatae, et opitulatione omnium qui secundum Spiritum sanctum vivunt; spiritualibus spiritualia comparantes, et scrutantes nosmet ipsos recta prudentia, cum labiorum a turpibus sermonibus custodia, et religionis prosecutione, pacem retinentes erga omnes, carnem castigantes, animum a cupiditatibus avertentes. Etenim ignis paratus est diabolo et angelis eius. Insuper sobrii estote in Domino, infirmorum mementote, et in omni opere bono fructificetis Deo ad gloriam ipsius, fructum tricesimum, sexagesimum, et centuplicem, in Christo Iesu domino nostro, cui honor et potestas cum Patre et sancto Spiritu nunc etc.

(1) Libenter sequor S. Augustinum, qui prout iam observavit Sabaterius, βαβεωύται interpretatur

vincat. Nam reliquae huius paulini vocabuli interpretationes apud varios criticos extant.

ΛΟΓΟΣ 5'.

ΠΡΟΣ ΤΙΝΑ ΚΤΗΤΟΡΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ.

α'. **Π**ολλή ἡ βιωτικὴ τῷ κόσμῳ ἡδονή· πολλή ἡ τῆς φιλαργυρίας ἐν πλεονεξίᾳ ἀπάτη· πολλή ἡ τῆς ἱματισμῶ καὶ τῆς ἀνδροπίνης δόξης περσάθαι· πολὺς ὁ πόθος τῆς γάμῃ τοῖς βιωτικοῖς, ἔτι τῆς τέκνων σorge καὶ πολλή ἡ μεταιότης τῇ βίῃ ἐν πολλῇ . . . κρείσσει, μάλιστα τοῖς ῥαθύμοις· ταύτης γὰρ γινώσκοντες . . . μὴ τὴν τῆς κυρίας ἐνεργείας ὑποδείξωμεν, ἢ πρὸς τὰ μάταια φρενοβλαβείαν, μωραν τε καὶ ἀπαίδευτον ἀνδρῶν τῆς πλεονεξίας· πῶς γὰρ οὐκ ἂν ἡ πολλὴ τῷ κόσμῳ βιωτικὴ ἡδονή; διότι πᾶν τὸ ἐν αὐτῇ μέχρι δόξσεως ἢ τέρψιν τῆς χαλῶν ἔχει, τὴν τε πορείαν τὸ βάδισμα, ἰχθύν τὸ βλακὸν κίνημα, ἔσπερμιον τὸ σύστημα, ὀφθαλμῶν τε τὸ νεῦμα, ἐν ὥραϊσμῷ καὶ σιβισμῷ καὶ μυρσμοῖς ὡσαύτως κοίτης ἡ μίξις, ἔσπερμιον τὸ εἶδος, θερμότητος τὴν ἔκκασιν, καὶ ἱματισμῶ καὶ θείων ἢ φαντασίαν, χρυσίον τε ἔσπερμιον ἢ λύχρον, δούλων ἢ ὡφείζοντες, ἔσπερμιον ἢ ἀκολυθίαν, ἔσπερμιον τὸ φίλτρον, καὶ βροχμάτων ἢ γαστριμύρριαν, οἶνον ἢ δαιμονικὴν μάθιν, ἔσπερμιον τὸ δυσώδεις, διατρῶν τὸ μετέωρον, καὶ μιλλέδων τὸ ἄσπερμιον, κρεσμάτων καὶ ὀργάνων ἔσπερμιον κυμβάλων τὸ ἀσπερμιον ἢ ἦχος, νεότης τὸ καύχημα, ἔσπερμιον ἢ ἐπίβασις, ῥαβδύχων ἔσπερμιον τὸ πόμπευμα, καὶ ἰώρισμα κτήσεως.

β'. Διὰ ταῦτα πολλή ἡ τῷ κόσμῳ ἡδονή, καὶ (ὧ) περσάθαι βουλόμενον τῇ θεῇ, ἐν ἀπάτῃ ἐκκλίνει, διὲς τὴν τῆς νομιζομένων χαλῶν (φαντασίας) ἐν περσάθαις ἀγαθοῖς μηδὲν ὄφελος ἔχοντος τῇ διεφθαρμένῃ βίῃ· καὶ γὰρ μὴ τὴν ἀπατάλλω τὴν ὥραν, εἰς

SERMO VI.

AD LOCUPLETEM QUENDAM ANTIOCHENSEM.

1. **M**ulta est in mundo vitae voluptas; multa avaritiae atque aviditatis illusio; multus vestimentorum atque humanae gloriae amor; multa nuptiarum in mundanis cupiditas, et liberorum affectus; multa vitae vanitas . . . iudicio, praesertim ignavis. Iam vero nos his cognitis, Deo cooperante, demonstrabimus insanum vanitatum appetitum, stultumque et improvidum divitum studium. Quid ni enim multa sit vitae in mundo voluptas? Quidquid enim in ipsa est, quantum quidem oculis apparet, pulchram prae se fert delectationem, incedendi modus, mollis pedum motus, loquendi conventa ratio, oculorum nutus, fucatus color et odorum flagrantia: simulque cubile geniale, et nuditatis species, calores succensi, vestimentorum aestivorum levitas et ornatus, auri argentique splendor, servorum turba, ancillarumque sequela, amoris illecebra, ciborum ingluvies, vini daemoniaca ebrietas, eduliorum colluvies, theatrorum stupor, scortorum turpitudine, musicorum modorum organorumque et cymbalorum indecens sonus, adolescentiae exultatio, equitatio, stipatorum ex utroque latere comitatus, et opum tumor.

2. Propterea magna est mundi voluptas, quae hominem Deo adhaerere volentem, ad errorem inflectit, per apparentium bonorum phantasiam; qui tamen nullam ex his temporalibus corruptae vitae oblectamenti utilitatem capit. Etenim post unius

ἑαυτὸν γῆμόμορος τάχα ποτὶ ὁ πλείσι· ἐν πλησμονῇ ὦν κοιλίας, συμβουλευθεὶς ἑαυτῷ λίγων· δέλωσον ψυχὴ με τῷ κυρίῳ· ἀνοφελὴς γὰρ καὶ ὀλίγος ἔστιν ὁ βίος, ἔτι πρὸς τὴν ὑπόταξιν μεγάλως συγκατατίθεται· ἔτι αὐτὰ ἐν ἑαυτῷ πρὸς ὥραν διαψιλᾶς διερχάσας, μὴ μικρὸν τῇ πείνῃ συχεθεὶς, καὶ γυναικεῖα ἐρέξῃ, ὡς ἐν παρόδῳ διέρχεται (ἦ) ὀπίλοιπον βίον, πρὸς τὸ ἡδυπαθὲς τὸ αὐτῷ γαστριμαργου κοιλίας τὰ τὸ φαντασίας τὰ κόσμου ὑπομήματα λαβὼν, εἰς ἔρσητα κοίτης, ἔτι ὡραῖσμον ἐρχήσας θηλύων, ἐν ὀργάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις ἔτι διαφόροις ἤχοις (ἦ) ναυῷ μετακρίζων· καὶ οὐδαμῶς ἢ πρὸς μικρῷ οὐρανομήκης δέξοιαι ῥυθμίζουσα πρὸς σάφονα λογισμόν, ἐν ἀρετῇ τε καὶ ἔνδοξον πολιτείαν· ὅθεν καὶ πιναι μαθητεύοντες τῷ ὑποπόλῳ εὐείσκομῳ ἀπατηλῶς πάλιν γραφέντας πρὸς τὰς ὀπιθυμίας, λίγοντος αὐτῷ, ὅτι ἤδη πινες ἐξέφραπσαν ὀπίσω τὸ σατανᾶ· * τῇ γὰρ ἡδονῇ τῆ αἰδώς τέτε νικώμενοι, οἱ τὸ μαλλίσιος ζωῆς, ἀγρόφοι, ὀπίσω τῷ ἰδίῳ ὀπιθυμῶν ἐκκλίνουσι τὴν καρδίαν, ὡς τὸ πρὸςκαίον τὸ παύσης ζωῆς πρὸςκαίοντες ὀπισθοκαίοντες αὐτοῖς φθάνοντες τὴν θανάτου· ἀγνοοῦντες οἱ τάλας, ἢ μάλλον κρύπτειν τὴν ἀλήθειαν δὲ τὴν ἐν αὐτοῖς κριπάλῳ βελόμῳ, ὅτι ἡ σωματικὴ τὴν ἐκείνῳ πρὸςκαίοντες πολιτεία, ἐν δίκῃ ἐκκλησιάζεται, ἐλεγχόμενη δὲ πρὸς τὴν εὐφροσύνην τὴν σώματος.

* I. Tim. V. 15.

γ'. Καὶ τί δ' αὖ μοι νοεῖν δεῖ τὰ τοιαῦτα πρὸςκαίοντες, ἔτι πρὸςκαίοντες ἕως γῆρας ἔτι πρὸςκαίοντες τὰ ἑαυτῶν σώματα τὴν ἀκαθαρσίαν τῆ ῥύπης τῇ ἀνομιᾷ αὐτῶν; καὶ ἐν τῇ ἀλαμπείᾳ τῆς σαρκὸς παλαιωθέντες δὲ κακῶν ἡμερῶν, εἰρηνικὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίζοντες τὴν θάνατον, ὡς ἔπνε ἀνάπαυσιν; οἱ πινες ἐκ ἐπίσανται τὴν γραφὴν λέγεσαν *, ὅτι αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὁλευθρος, τὴν κατ' ἀξίαν τῇ πρὸςκαίοντες ἐμβληθῆναι αὐτὴς εἰς τόπον ὑποβρύχον καὶ σκότος ἐξώπτερον, ἔτι πῦρ ἀσβεστον, καὶ σκόληκα ἀθάνατον· καὶ

* Sap. XVII. 15.

horae delicias, in se fortasse reversus aliquando dives, ventre saturo, secum ipse deliberat dicens: servi, anima mea, Domino: inutilis enim brevisque vita est; ideoque rebus huiusmodi abrenunciare magnopere proponit. Atque his apud se brevi temporis intervallo liberaliter constitutis; paulo post, fame correptus, et feminae desiderio, transitorie veluti reliquam vitam prosequitur, ad gulosi ventris sui delicias mundanae phantasiae recordationem revocans, ad rei venereae amorem, ad elegantiam femineae saltationis; organis et tibiis et cymbalis, variisque sonis, mentem suam veluti extollens. Neque iam illa paulo ante in caelum sublata mens, ad sobrias cogitationes convertitur, neque ad religiosam et virtutibus ornatam vitam. Quare et nonnullos apostoli discipulos comperimus, rursus errore deceptos ad cupiditates esse conversos, dicente ipso, quod iam quidam conversi essent retro satanam. Nam saeculi huius voluptate victi, abalienato a futura vita animo, ad concupiscentias suas cor convertunt, et praesentis vitae temporale bonum anteponunt supervenientis mortis periculo: ignari hi miseri, vel potius veritatem celare ob suam crapulam volentes, quod acta cuiusque in corpore vita, in publicum iudicium vocabitur, et per ignem corporis voluptas coarguetur.

3. Quid ego de illis existimem, qui talia agunt, et usque ad senium atque canitiem corpora propria laedunt immunditiis sordibusque iniquitatum suarum; et in carnis miseria veterascentes per dies malos, pacificam tutamque mortem sibi fore putant, quasi somni quietem? neque sciunt scripturam aientem, quod improvisum illis superveniet exitium, ut eos pro actorum meritis in profundum locum proiciat,

Θεωρίσιν Παῦλον λέγοντα· οὔτε ἀρσενικοίται, οὔτε πόρνοι, οὐ λοιδόροι, οὐ μέθυ-
σοι, ἔχ ἀρπαγας, οὔτε μαλακοί, ἔτε πλεονέκται, ἢ φαρμακοί, ἢ ἀνδραποδισαί, ἢ ψεύ-
σαι, ἢ ὀπίορκοι, ἢ εἰδωλολάτραι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν· ἀλλὰ κτλ σοφίαν * • Sap. IV. 20.
ἐν τῇ κρείσσῃ ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἀμύτημάτων αὐτῶν δειλοί· καὶ ἐρῶσιν ἐν ἑαυτοῖς I. 6.
μετανοοῦντες· τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑψηφασία ἡμῶν; καὶ πῦρ ὁ πλεῖστον ὁ μὴ ἀλαζονείας
συμβέβληται ἡμῖν; ὅτι ἐκείνα πάντα παρήλθεν ἡμᾶς ὡς σκιά· ἐν γὰρ τῇ ζωῇ αὐτῶν
ἐλογίσαντο δουῶναι τὸ βίον ἐν κατὰδυναστείαις ἐ ἀρπαγμαῖς, ὀρεγμόμοι τὸ φιλαργυρίαν,
ὡς λέων ἐν τῷ δρυμῷ τὸ καταρπάξαι πίνοντας· τί γάρ, φησι, μελετῶντες; τέκνα ἔχω,
ἀρπάξω, τυφίσω, θησαυρίσω· ταῦτα γάρ μοι ὅτι σύμβολα εὐφροσύνης· ἀλλὰ μὲν αὐ-
τοῖς, ὡς ἄφρον, τί ταῦτα δολογίζη; ὡς ἀδύνατος μάλλον τῇ ἀκοῇ τὸ τῷ Δαυίδ διδασκα-
λίαν, ὅτι μὲν τοι γὰρ ἐν εἰκόνι δεικνύεται ἀνθρώπος, πλὴν μόνον τρέφεται· θησαυ-
ρίζῃ, ἐ οὐ γνώσκῃ πίνι σωάξῃ αὐτά *.

• Ps. XXXVIII. 7.

δ'. Τέτοις οὐκ τοῖς ῥήμασιν ἐξακολουθεῖ φιλάργυρος· πίνι γὰρ ὅτι ἀδικίας τὰ ἀνέλ-
πιστα εἰς τὴν αὖειον ἀποκρύπτεις; ἀρα οἶδας εἰ πορὶ σὲ ὁ ὕψος σου θνήσκειται; ὅτι ἤρῃ ἐκ
νόστων μοχλευμάτων οὐ δυνάμει ρίζαν εἰς βάθος· * πῶς ἔτι ἐ δυνήσεται ὁ τοῖστος ἀντλήσῃ • Sap. IV. 3.
τῇ δυνάμει τὸ Θεοῦ; εἰ δυνάτος ὅτι, ῥυσάδω ἑαυτὸν ἐκ τῆς γέννης τὸ πυρός· ἄκου τοίνυν
πάλιν τῷ ἀποστόλῃ ὡς πατρὸς νεμετωῦτο· ὅτι ἀτάκτοις ἐν τῷ λέγειν· * οἱ γὰρ θέλοντες • I. Tim. VI. 9.
πλεεῖν, ἐμπόπτουσιν εἰς παγίδα τὸ δολοῦν καὶ ὀπιθυμίας ἀνοήτοις (I) ἐ βλαβεράς· ρίζα
γὰρ πάντων τῶν κακῶν ὅτι ἡ φιλαργυρία· ἀπέχεσθαι ἀνθρώπου τῆς ἀδικίας, τὸ δὲ τὸ ἀδίκου

et in tenebras exteriores, et in ignem inextinguibilem, vermemque immortalem. Paulo apostolo dicente, quod neque masculorum concubitores, neque fornicarii, neque maledici, neque ebriosi, neque fures, neque molles, neque avari, aut venefici, neque mangones, aut mendaces, aut periuri, aut idolorum cultores regnum Dei possidebunt. Sed ut ait Sapientia, iudicii tempore venient in cogitationem peccatorum suorum, timidi atque intra se cum paenitentia dicent: quid nobis profuit superbia nostra? Et divitiarum iactantia quid contulit nobis? Quandoquidem illa omnia quasi umbra nos praeterierunt. Quippe in vita sua cogitaverunt aevum exigere dominando, rapiendo, pecuniae avarie inhiando, ceu leo in saltu, ut opprimerent pauperes. Quid, inquam, apud se reputantes? Filios habeo, rapiam, deliciis indulgebo, thesauros congeram: haec enim mihi gaudiorum instrumenta sunt. Verum enimvero, cur haec, o stulte, animo agitas? Audi potius Davidis doctrinam, quod nempe in imagine transit homo: sed et frustra conturbatur: thesaurizat, et ignorat cui congregabit ea.

4. His itaque verbis aurem praebe, o avarus. Cui enim iniusta et insperata haec in crastinum reponis? Nescis fieri posse ut ante te filius tuus moriatur? Quia spuria vitulamina non dabunt radices altas. Quomodo autem hic Dei resistet potentiae? Si valet, igne gehennae semet eripiat. Rursus itaque audi apostolum paterno more monentem inordinate viventes, dicendo: nam qui volunt divites fieri, incidunt in laqueum diaboli, et desideria stulta et noxia. Radix enim omnium malorum avaritia est.

(1) Ita legebat graecum textum ἀνοήτους, non ἀνοήτους, etiam S. Augustinus, ut Sabaterius observat. Sed ἀνοήτους inutiles, vulgatus latinus cum

aliis, quos inter gothus Ulphilas, qui a nobis Deo iuvante in palimpsestis Mediolani inventus, nunc fons novus sacrae criticae hortos irrigat.

- μαμωνά· ἡ γὰρ φιλαργυρία τὰ καλὰ ἀμαυρῶσα, τῇ ἀγαθῶν τῷ θεῷ δίδωσιν· φόνος γὰρ διδάσκει, καὶ ἀρχιοὶ ἐν μαυρίᾳ τίκνουν τὴν ψυχὴν, μείμνας τε ὑποβάλλει ἐν ὕψωμα, πρὸς ἀνιδέειαν καὶ πλοῦτον ἐπάγει, ἐν ὅχλοις φυσιοῖ, καὶ δίκας περιτωρείας συνάγει· ἐν νυκτὶ σκέπει λογισμῷ ποτηρῶν τὸ σπλάγχνος ἐκπληροῖ· πῶς ἀρπάξω, φησὶν, ἐν σιωᾷ ὁππωρεῖζων τέκνοις; ἢ πῶς ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ, πεποιθὸς ὅτι τῇ πληθὲ τῷ πλούτῳ μου; κτήσομαι βάρεις, ὠνήσομαι ἀγροὺς, καὶ κερτήσω λαοὺς, δὲ δούλων ἐν παμδύσκῳ.
1. 7. ἀρπάξω τὴν γῆν ἐν τῇ ἀρχῇ· ὅτι καλλικαρπία αὕτη, ἐν εὐφορείᾳ χυτὸν πορρο-
 * Heb. II. 6. δύσσει μοι, ἐν πορροῇ δὲ πλῆθυσαι κλοῖον βαρυὺν * ὅτι ὁδοὺ γηπόνους με· καὶ δώσω εὐφρο-
 σύνῳ τῇ ψυχῇ με· ὅτι ὀλίγη καὶ λυπηρὴ ὅστις ὁ βίος, ἐν οὐκ ἔστιν ἴσας ἐν ταλάντῃ ἀνθρώπου· καὶ ἐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ἑαυτοῦ· ἵνα ταῦτα ζητήσω πολυκτήμονα γυν-
 αῖκα τῇ ὑπὲρ με· ἵνα διασώζων πλάτῃ, σπείων (1) τὴν καὶ ἐδοσμάτων ἐν κρεπτάλῃ, ἀπο-
 λαύσω, τῇ ὄντων ἀγαθῶν καὶ τὰ σύμβολα τῇ εὐφροσύνης ταύτης κατὰ τὴν αὐτῇ χρη-
 σάμεν τῇ κτήσῃ ἐν νύκτι σπουδαίως, οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρον πλεονεξίας, εὐφροσύνης
 κάλυξι ρόδων, ὅτι ἡ μύρα θλίβεται· ὅτι αὕτη μοι μείρις, καὶ ὅτι με κληροῖ· κατὰ δυν-
 ατέωσαν πάντα, οὐ φείσομαι χήρας, ἔδωκεν πρὸς βύτη ἐξαρπήσομαι πολίαν· καὶ ἔσται μοι ἡ
 ἰσχὺς νόμος τῇ διακροσύνῃ· τὸ γὰρ ἀδινὲς ἄχρησον ἐλέγχεται.
- ε'. Θεωρεῖς πόσις γὰρ κακίας ἡ μείρις καὶ βίη, ἐν πικρίας ἡ σωμαστροφὴ αὐτῆς;
 * Sap. I. 2. δὲ τὴν πάλιν αὐτὴν ἡ σοφία διδάσκει ἡμᾶς λέγουσα· * σκελετοὶ λογισμοὶ χερματίζουσιν ὅπου
 θεῷ καὶ ὅπου οὐ μὴ παροδύσῃ αὐτὴς ἐλέγχουσα ἡ δίκη· δὲ τῇ ταύτῃ ἀπάτῃ ἐλέγχων
 * Matth. XIX. 24. ὁ σωτὴρ ὁδοὺ φαρισαίους φιλαργύρους ὑπάρχοντας, ἔλεγον· * ἐκποπότερον ὅτι καμῆλον δὲ

Abstine, homo, ab iniustitia, quae ex iniquo mamona consurgit. Namque avaritia praeclara quaeque obscurans, a Dei bonis separat: homicidia suadet, ad furorem animum exacerbat, curas iniicit et elationem, audaciam cum rerum copia adducit, hominem in plebe inflat, lites ad praetoria defert, et noctu pessimarum cogitationum imaginibus conscientiam replet. Quomodo rapiam, inquit, et thesauros liberis meis acervabo? Vel quomodo exaltabor in terra, divitiarum mearum copia fretus? Domos adquiram, agros coemam, fiam plebis dominus per servos meos atque ancillas: huius praedium in agris mihi vindicabo, quia fructuosum est, et aurum mihi ubertate sua pariet: item collare adgravabo super agricolas meos: exbilarabo animam meam; quandoquidem brevis tristisque vita est, et non est in morte hominis sanitas, nec quemquam ex inferis reversum scimus. Idcirco divitem uxorem filio meo conciliabo. Atque ita divitiis potitus, sagina et conviviis et crapula fruar, quae vera sunt bona: atque huius gaudii instrumenta ei relinquam. Ego vero in aetatis flore studiose his opibus utens, pretioso vino et unguentis repletus, rosarum folliculis coronabor ante quam marcescant. Haec pars mea esto, haec sors: pauperem opprimam, viduae non parcam, neque senis canitiem reverebor. Potentia mea, lex mihi iustitiae erit: namque infirmitas reputatur inutilis.

5. Viden' quanta scateat iniquitate vitae mundanae cura? quam amara sit conversatio eius? Ideo rursus eadem Sapientia docet nos his verbis: perversae cogitationes a Deo separant; neque eos praeteribit vindex ultio. Culpa huius coarguens Salvator avaros Phariseos, aiebat: facilius est rudentem in acus foramen intrare,

(1) Ita codex. Sed malim σιτιῶν vel σιτίων.

ἔνθα καὶ ῥαφίδ' αὖ εἰσελθεῖν, ἢ πλείονον εἰς τὴν βασιλείαν ἢ οὐρανὸν· ὅθεν γὰρ τὸ φιλαργυρίαν, ἔπειτα τὴν ἐπὶ τὴν γλῶσσαν διήρπασεν, ἔπειτα τὰς βάρεις κατέσπασεν· ἄλλοι ἀγροὺς ὠνησάμενοι ἐξ ἀδικίας ἀπ' ἀγῶνων ἀπέσπασαν· εἰς δίκας εἰσόντες φόνους συνέστησαν, ὁπορικαίαις τὴν (ἡ) θύον παρεργίζουσι καὶ ἐν ἀρπαγμοῖς ψυχὰς τῶν πενήτων πνίγουσι· ἔπειτα σιδηροὺς γραμμάτων τὸν πλεονάζουσιν· ἐν ἡμέρᾳ αὐτῇ ὁπισκοπήσας, τί ὀφειλήσῃ αὐτοὶς ἡ τυραννία (1); ποῦ οὐ καὶ ἀπώσεται αὐτῶν ἡ ὑπερηφάνεια; τί ἡλεήθησαν ἐκ τῆς γλώττης; τί ἤνευσαν ἐκ τῆς κοιλίας; τί συνεστήσαντο ἐκ τῆς πορνείας; πορνεύουσι καὶ ὅτι οἱ κατοικουῦτες τὴν γλῶσσαν πεσοῦνται, τετίεν οἱ ὑποστάτες τῶν ἐρανίων φρονημάτων· ὅθεν τὸ πάλιν λέγει· * Is. XXVI. 16.
 πορνεύου καὶ, κύριε, πᾶσι τοῖς ἐνδύοις τῆς γῆς· ὅθεν γὰρ τὸ ἢ κακῶν ἐπὶ πονηρῶν αὐτῶν I. 8.
 πορνεύουσιν ὧν ἡρεπίσαντο ἀρπαγῶν, καὶ τὰς κατὰ δίκας ἤνευσαν.

5. Γὰρ οὐδ' αὖτε λόγους μετὰ οἱ ἀδινουῦτες καὶ κατοικουῦτες ἐν τυραννείᾳ, οἱ νομίζοντες εὐθιυεῖν· ἀρνήσαντες τὸ ἐκ τῆς λαίμου ψεύδ'· τίς γὰρ ὑμῶν ὁ δολοφονισμὸς, ἢ τίς ἡ ὀφείλεια ἢ θησαυριζέμεναι τοῖς τέκνοις; τί οἶδας, εἰ πορνεύουσι τὴν τεθνήσκοντα; καὶ οὐ γνώσκεις πῶς ἔστι ἡ ἀλαζονεία τῆς πλούτου σου· πορνεύουσι σεαυτὸν, ἀνθρώπου, μερίμνησον, πορνεύουσι μελλούσης κρείσεως ἀχολῆ, ἀναμνηστικὸς Δαυὶδ (ἡ) βασιλεία λέγοντα· * Ps. XXXIII. 22.
 θάνατος ἀμάρτανων πονηρῶν· ἔπειτα σοφίαν λέγουσαν· * δίκαιοι εἰς τὴν αἰῶνα ζῶσι, ἔπειτα Sap. V. 16.
 κυεῖν ὁ μὲν αὐτῶν· ἔπειτα λήθονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας· τὸ γὰρ πορνείας πορνεύουσι· πορνεύουσι ἢ φιλαργυρία, τὸ δολιότητος ἢ συγγήμια, ἔπειτα ὑπερηφάνειας συνειργός, τὸ ἐν τυραννίᾳ δολοφονίας τῆς κτίσεως θυοφία, καὶ πάσης ἀρετῆς τοῦ ἐναντία· λογισμοὶ μάταια ματαιότητων· δι' ἡν αἰτία ἐκ οὗ κύριος ἔλεγχον· ἢ μέριμνα τῆς αἰῶνος Matth. XIII. 22.
 τέτις, ἔπειτα ἀπάτη τῆς πλείους συμπνίγη λόγον, καὶ ἀκαρπῶς γίνεται· ὅθεν ταύτην ἡ κρείσεως

quam divitem in regnum caelorum. Namque avari invicem praedia diripiunt, domos sibi vindicant: alii agros iniusto pretio alter alterius occupant, concitatis litibus caedes patrant, periuriis Deum irritant, rapinis animas pauperum suffocant, et ferreis syngraphis usuras multiplicant. Iam vero visitationis die, quid proderit ipsis sua tyrannis? quomodo illorum superbia non concidet? Quid illis profuit lingua? quid venter contulit? quid iuverunt scortationes? Iamdiu scriptum est, quod habitantes terram cadent, id est ii qui a caelestibus cogitationibus recedunt. Propterea rursus ait: adde mala, Domine, cunctis gloriosis terrae. Nam ob suam malam improbamque agendi rationem quam sectari maluerunt, malam quoque punishmentem experti sunt.

6. Intelligite ergo sermones meos, vos qui cum sitis infirmi et in angustiis versemini, tamen copiis abundare arbitramini. Abiicite gulam fallacem. Quae sunt enim consilia vestra, aut congestorum filiis thesaurorum utilitas? Fortasse hi ante te morientur, ideoque nescis cui congreges, et cuius futurus sit divitiarum tuarum fastus. De te ipso, o homo, cogita; de futuro iudicio esto sollicitus; regis Davidis dicentis memor: mors peccatorum pessima. Item Sapientiae dicentis: iusti in perpetuum vivunt, et apud Dominum est merces eorum; et quod accipient regnum decoris. Nam primus scortationis quaestus avaritia est, fraudis cognata, superbia ministra, a laude creatoris, quae humili corde fit, aliena, cuilibet divinae virtuti contraria, merasque vanitates meditans. Quamobrem Dominus quoque aiebat: sollicitudo saeculi istius, et fallacia divitiarum, suffocat verbum, et sine fructu efficitur. Propterea iudicium pa-

(1) Ita cod. pro τυραννίς, non sine aliis aliorum exemplis.

ἡὺρεπισται· δὲ τούτων τὰ δανὰ ἀναμύβῃ· ὥς ἡς ἀδίκῃ πλεονεξίας καὶ φιλαργυρίας ῥυ-
διῶναι ἡμῶς αἰτᾷ (ὧ) βασιλεία τοῦ αἰῶνος· ὅπως εὐεθετήμενον ἐνόησον τῷ φοβεροῦ χει-
πείας εὐάρεστοι, ὅτ' ἂν ἔλθῃ ἐνδοξαδιῶναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῖς, ὅ ἐν πυρὶ φλογὸς λαπο-
δαῦναι ἐκείνῳ καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν τῇ δικαιοσυλῇ τοῦ οἰκτιρῆσαι αὐτοῦ τῷ κυρίου ἡμῶν
'Ιησοῦ Χριστοῦ· μὴ οὐ τὰ παρὶ ἡ δόξα κ. τ. λ.

ΛΟΓΟΣ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΤΞΕΩΣ.

1. 9. α'. **Τ**ῆς κατ' ἐννοιαν πορνείας τίς δικαίωσις τῷ ἀμάρτανλὸν ἐλεύθερον εἶναι, εἰ μὴ
τὸ συνεδαίοντον ὅτι κάλλιστον τῷ μετανόιας φάρμακον; καὶ γὰρ ὁ πορνήτης πλημμελήσας,
Ps. VI. 7. ταύτην χρησάμενος τῇ μετάνοιᾳ, δὲ δακρύων ἔλεγον· * λούσω κατ' ἐκείνῳ νύκτα τῷ
κλίνῳ μου, ἐν δακρύοις μου τῷ σπυρίων μου βρέξω· εἰώθασιν ἡ καὶ ἰατρὸν παῖδες εὐταξίαν
βρομάτων πορνεύσαντες δὲ πᾶσι τῷ πατρὶ, κατὰ τῇ ἀξίᾳ εἰς τὸ χάριν πορεύεται ἡ
πληγὴ· ὡσαύτως καὶ τὰ ψυχικὰ πάθη ἐν μέθαις ὅτι κάμοις σπυρίων ἀνίατον ἀπεργά-
ζεται· ὅτι ἡ τῇ ἐγκρατεῖᾳ δὲ τῷ ἀρετῶν καφίζονται τὰ εὐδότης τῷ ὡφελήσας λόγῳ.
Deut. XXXIII. 29. Πορνεύει ὁ ἐράνιτος ἰατρὸς, κατὰ τῷ πορνήτῃ· * πατάξω, καὶ γὰρ ἰάσομαι.
β'. Σκοπεῖν ἡ καὶ (ὧ) Χριστὸν τῷ ἄριστον τῷ ἡμετέρῳ ψυχῶν ἰατρὸν, πῶς ἐκμάσσει
τῷ σπυρίων καὶ (ὧ) ἰατρὸς τῷ σπυρίων· ἰδὲ γὰρ τῷ ἀγίῳ Παύλῳ τῷ σπυρίων ἰατρὸς ἀπο-
χαιρῶν, ὅτι τῇ ἀποσίᾳ βλαπτόμενον δὲ τῷ ἐν νόμῳ ζηλοτυπίαν, ἐκείνῳ τῷ ἀτακτοῦ-

ratum est: propterea eum qui eiusmodi est horrenda expectant. A qua iniqua cupi-
ditate atque avaritia, ut nos liberet, regem saeculorum oro: ut coram tremendo tri-
bunali grati probatique inveniamur, cum veniet glorificandus in sanctis suis, et in
ignis flamma, ad retribuendum unicuique secundum opera eius, cum iustitia miseri-
cordiae suae, dominus noster Iesus Christus; cum quo Patri est honor etc.

SERMO VII.

DE PAENITENTIA ET COMPUNCTIONE.

1. **A** mentis fornicatione quis peccatorem liberum iustificatumque dimittet,
nisi accuratissimum et optimum paenitentiae pharmacum? Namque et propheta post
errorem in viam reversus cum lacrymis aiebat: lavabo per singulas noctes lectum
meum, lacrymis meis stratum meum rigabo. Solent vero medici ordinatam dietam
in aliquo morbo imperare, prout antea ob inordinatam in peius deflexerat infirmitas.
Similiter animae quoque passiones ex ebrietatibus et comissionibus insanabilem pu-
tredinem contrahunt; secus vero continentiae virtute alleviantur per idoneum adhor-
tationis sermonem. Curat caelestis medicus, prout ore prophetae ait: ego percutiam,
et ego sanabo.

2. Observandum vero est quomodo optimus nostrarum animarum medicus Chri-
stus putredinem saniemque corruptionis abstergat. En sanctus Paulus a salutaris me-
dicina abhorrens, et perfidia laborans propter legis zelum, spontanea petulantia utens,

τῷ, ὃ δραπετεύοντος τῷ σκοτί· εἴθ' ἔτις τὸ φιλένθετον χεῖρόμῃον, καὶ ῥάσιν ἐρο-
πάντα, εὔρηκε αὐτὴν τῇ μετανοίᾳ, ἐν τῷ εἰπεῖν *, τί ποιήσω κύριε; διὸ ὃ ἀκεί, εἰσῆλθε · · Act. IX. 6.
εἰς Δαμασκόν, καὶ καὶ σοὶ λαληθήσεται, τί ποιήσης· ὅθεν εὐτακτῆσας νηστεία τεσημέρω,
ἐλαφρυντὶ τὴν ψυχὴν· τῇ τε περὶ δόχῃ δοκιμαστέραν αὐτὴν κτησάμεν, τῇ δὲ πειθεσὶ τῇ
χρῆσθ' Ἀνανία, διὰ τῆς ὑποβολῆς τῷ λεπίδων, πηλαυγῶς ἀναβλέπτ· καὶ ἀπὸ δὲ ὁ τῇ
ὁδῷ αὐτοῦ ἀλγυνόμῃος ὁλολύξτ' τῇ ἐνστάσ' τῇ τῷ περὶ κοπῶν ποιημῶν ἰατρῶν, ἔτις ὅρα μοι
καὶ ὅτ' τῆς Νινυῆς οἰκήτορας ἀπαγορεύοντας τῇ ζῆν, δυσωπῆσαι τὸ θείον· ὦν τὴν
βολῶν οἰκτεράς ἀνδρῶν τε ὃ γυναικῶν, νηπίων τε καὶ κτενῶν, τῆς ἐκκαχυμῶν ὁργῆς
κατεπαύθη, νικηθεὶς ὑπὸ τῷ ἀρρήτῳ εὐαγγελίᾳ καὶ ἀγαθότητος· ὃ γὰρ ὁ τῷ ἐρημώσεως
τῇ περὶ τῇ λόγῳ ἐσηλυτῶθη, ἐπὶ δὲ ἀντὶ δὲ δόχῃς λίθων πολυτελῶν ὅτ' κεφαλῆς · 1. 10.
τῇ βασιλείᾳ τέφρα, ἀντὶ πορφύρας σάκκῳ περὶ σῶν· διὸ καὶ κατὰ πίπτειν μάλιστα
τηλικαύτῳ πόλιν περὶ ποίησάτο ὃ ἀνέστησε ζήμερ· νηστεία, μὴ καὶ τῷ περὶ δὲ δακρύων
ἰαδῆται τῷ ἀνιάτῃ πληγῆς.

γ'. Μὴ οὐκ δίσταζε ὃ ἄνθρωπος περὶ θεραπείας ψυχῆς, περὶ στερήματος τῷ ἑρανίῳ
ἰατρῶν· μὴ ὃ λέγει· τίς δικαίως τῷ ἀσεβῇ, ἢ τῷ φονεῖ, ἢ τῷ πόρνῳ, ἢ τῷ ὁμοεργῷ, ἢ τῷ ἑλ-
λῶνι ὃ σαμῖνείῳ, ἢ τῷ πελῶνι, ἐκ τῷ περὶ στερήματος κακῶν; καὶ ἐνὶ λόγῳ διὰ τῷ
μετανοίας πάντας ἰάσατο, φήσας· * οὐκ ἦλθον καλεῖσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμάρτανους εἰς · Luc. V. 12.
μετάνοιαν· ὃ οὐκ ἀπογνώστ' ἀσεβήσαντες ἄνθρωποι· χῶραν συγκώμης ἐκ τῷ διαπύτῃ ἑχο-
μῶν· ὃ δὲ ἐπιμολόμεθα μετανοία τῷ φαύλῳ ἐγκεκρυμένοι, περὶ τὸ μὴ ἐντυφῶν τῇ
ζωῇ· φειδόμενος γὰρ ἡμῶν, ἐν τῷ περὶ τῷ λέγει· * καὶ ἀφελῶ ἀσεβείας ἐξ Ἰακώβ· ἔχθ' ὃ · Is. XXVII. 9.
καὶ ὁ φονεὺς μετάνοιαν· ληστῆς γὰρ ὅτ' ἐν τῷ περὶ δὲ λόγῳ ἐξομολογήσεως κληρονομῶν ἐρη-

et in tenebras se coniiciens; deinde caritate imbutus, sanitatemque quaerens, hanc invenit in paenitentia, dicendo: quid faciam, Domine? Quare et audit: ingredi-
tere Damascum, et ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. Quamobrem triduo semet ie-
iunio comparans, animam levavit, eaque per preces meliori statui reddita, per ma-
num Ananiae impositionem, squamis oculorum depositis, clarum visum recepit.
Sicut autem qui dolore aliquo cruciatur, instante qui incisionem facit medico eiulat;
ita specta mecum Ninives quoque cives, de vita sua desperantes, Deum exorare;
quorum miseratus clamores, virorum scilicet, feminarum, parvulorum ac iumentorum,
succensam iram suam placavit, ineffabili misericordia et bonitate victus. Statim
ac enim prophetae de exterminio civitatis sermo innotuit, pro pretiosis diadematis
lapidibus, cinis in capite regis fuit, pro purpura saccus est adhibitus: quapropter
ruituram mox civitatem tantam servavit suscitavitque triduanum ieiunium, cum fer-
vidis lacrymis, quae insanabilem ceteroqui plagam sanaverunt.

3. Ne dubites ergo, homo, de reddenda animae valetudine, si ad caelestem
medicum accesseris. Neque dicas: quis iustificabit impium, aut homicidam, aut scor-
tatores, aut alienigenam, aut ethnicum, aut samaritanum, aut publicanum, a patra-
tis criminibus? Etenim uno verbo per paenitentiam omnes sanavit, qui dixit: non
veni vocare iustos, sed peccatores ad paenitentiam. Nequaquam igitur ex despera-
tione impie se gerant homines, quia veniae locus a Domino nobis oblatus est; sed
paenitentiae cura nobis sit, cum abstinencia a peccatis, neque voluptariam vitam aga-
mus. Deus enim nobis indulgens ait per prophetam: auferam iniquitates ex Iacob.

- μάποσι ὡδραδαίσι· εἰ ἥ ἐ ἐ πόρονδους, πέρσελθι· μὴ ὀπληθῆς τ' ποταμῷ τ' διακρύων
 τ' πόρων, καὶ τ' καρδὴκὸν τ' ὀξομολογήσεως πόθον δὲ φιλημάτων εἰσάγων, τ' ἀναψυ-
 · Ps. L. 9. χλὼ τῆς ἀφίσεως λήψῃ· καρδὴς καὶ ὁ Δαυὶδ ἐντάζων ἰβόα· * ῥανπεῖς με ὑατόπῳ, ἐ
 καρδαριδήσομαι· πλυνεῖς με, καὶ ὑπὲρ χόνα λούκανθήσομαι· εἰ ἥ ἐ πίπληξαι τ' καρδίαν,
 · Is. L. 16. παυσάμεν· μετάνοι· ὅτι ἐμογάλλων δὲ Ἡσαΐε, τί ποιῶσαι μὴ ἡμῶν ὡδρακαλόν· *
 ἀφείλεθι τὰς ποτηρίας ὑπὸ τ' ψυχῶν ὑμῶν ἀπέναντι τ' ὀφθαλμῶν μου· ἐ δημογυῖς ὦν μὴ
 · Is. LVI. 3. δουρίστα τῇ μετανοίᾳ καρδαριδῶν ἐν ὑοῖς θεῷ· * τέπε γὰρ πέρσεθον ὁ προφήτης εἶρηκε·
 μὴ λείπω ὁ ἀλλογυῖς ὁ πέρσεθός μου τῷ θεῷ· ἀρε ἀφορεῖ με κύρι· ὑπὸ τῷ λαῷ
 αὐτῷ· εἰ ἥ καὶ λόγῳ ἡμῶν, ἢ ἔργῳ, ὅρα τῶν δίκων ἀναδεδείκτα τῇ μετανοίᾳ
 I. II. τ' ὀξομολογήσεως, ἐν τῷ κακῷ ἐν ἰσάμενον κρῖν τὸ σῆθ· καὶ βοᾷν πέρς τ' θεῷ,
 ἰλάσθῃ μοι τῷ ἀμῶντῳ· εἰ δὲ καὶ ἐλλώδους, αἰκίμενον ἔχον· ἐ φιλάνθρωπον
 διαπότην τ' Χρῖστον (ἦ) σῶντα τὸ κόσμῳ, τ' ἰσάμενον τ' λείπον ὄντα σαμῶντῳ, οὐ
 ἐ τῷ πῖσι ἐθαύμασιν, ὅτι γραφεῖς ἔδωκε δόξαν τῷ θεῷ· καὶ ἔλλησι ἥ θεαθῶν δὲ
 · Ioh. XII. 30. Φιλίππε ἐ Ἄνδρει καρδαίε· ὅτι * πᾶσι ἥ τέτοις συμφωνεῖ ἡμῶν ἐ ὁ ὑπόστολος λεί-
 · I. Cor. I. 24. γων· αὐτοῖς ἥ τοῖς κλητοῖς ἰσάίοις τὸ ἐ ἔλλησι, Χρῖστὸς θεῷ δυνάμεις, ἐ θεῷ σοφία· *
 ἀμῶντῳ γὰρ ἐ τῶν σῶντων συνακαλινόμεν, ἔλεγον· οὐ χρεῖας ἔχουσιν οἱ ἰχύνοντες ἰα-
 · Matth. IX. 12. ρεῖ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· * διότι πᾶσα ἡ εἰς αὐτὸν μετάνοια δυνάμει καρδαίε· αὐτὸς
 γὰρ σῶσθ' τ' λαὸν αὐτῷ ὑπὸ τ' ἀμῶντῳ αὐτῶν· ὡς ἐ ἐν ψαλμοῖς δηλεῖται ἡ μετάνοια καὶ
 · Ps. L. 2. τ' λείποντα·, ἐλίσσον με ὁ θεὸς καὶ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ καὶ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρῶν
 σου ὀξάλεσον τὸ ἀνόμημά μου· δὲ ταῦτα ὡς ἀνθρώπου, ὅτ' ἂν τοῖς ὀξυτάτοις βέλεισι τ'

Utique etiam homicidae paenitentia patet: ecce enim latro in cruce per verborum confessionem, heres paradisi factus est. Quod si etiam scortatus fueris, accede; fluminis lacrymarum ne obliviscaris quas meretrix fudit. Sic tu corde exprimens cum affectu et osculis confessionem, veniae consolationem consequeris. Sicut etiam David cum gemitu clamabat: asperges me hyssopo, et mundabor; lavabis me, et super nivem dealbabor. Quod si etiam cor vulneratum geris, desine per paenitentiam; quia munifice Deus per Isaiam nobiscum agit adhortans: auferte iniquitates ab animabus vestris coram oculis meis. Iam si forte es alienigena, ne desperes quominus per paenitentiam catalogo filiorum Dei sis adscribendus. Hoc enim praevidens propheta ait: ne dicat alienigena, qui ad Deum accedit, num me Dominus a populo suo separabit? Quod si verbis peccasti aut opere, specta publicanum paenitente confessione iustum effectum, dum stans incurvus, et pectus percutiens ad Deum clamat: propitius esto mihi peccatori. Quod si etiam ethnicus es aut samaritanus, misericordem habemus clementemque dominum Christum mundi salvatorem, qui leprosum samaritanum sanavit, cuius etiam fidem admiratus est, quia reversus dedit gloriam Deo. Ab ethnicis quoque se conspici per Philippum et Andream passus est. Praeter haec omnia, apostolus etiam consonat: ipsis autem vocatis Iudaeis atque Graecis, Christus Dei virtus, et Dei sapientia. Nam et cum peccatoribus publicanisque discumbens aiebat: non est opus valentibus medico, sed male habentibus. Propterea omnis apud eum paenitentia potens est: ipse enim salvabit populum suum a peccatis eorum. Cuiusmodi scilicet in psalmis quoque demonstratur paenitentia, ubi dicitur: miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, et secundum multitudinem miserationum

ἀμάρτιας καὶ ἁμαρτίας τὴν ψυχὴν, μὴ ἀμέλει τὸ πόνον προσφέρειν τῇ ψυχῇ ἰατρῶν (1).
τῇ γὰρ ἁμαρτία μετανοία ὡς Ναιμεῖν ὑπολύση δάκρυσι τὴν λείπῃ τῶν ἀνομιῶν· ὡς
ἐν σοφίᾳ Σολομῶν καὶ λέγων· * ἐλεῖς πάντα, ὅτι πάντα διώσας, καὶ ὑποφθαῖς ἀμάρ-
τήματα ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν.

* Sap. XI. 21.

δ'. Τί δέ μοι ἀδελφοὶ χρεῖται τὴν μετάνοιαν ὅντ' οὗ τῆ λόγου, μὴ λέγειν καὶ τὴν
εὐφροσύνην ἀμάρτιας, ὅποια δυσβάστακτον τυγχάνει; οὐ γὰρ ἀργὸς ὁ τὸ ὑπολύει λόγος,
ὁ δὲ ἁμαρτία βλάπτει *, ὅτι ὁ ποιεῖν τὸ φοβερόν, εἰ μὴ οἱ καρποὶ τῆ ἀμάρτιας, τέτοιαι πορ-
νεύει, μοιχεία, φόνοι, κλοπαί, ψευδομάρτυρία, καὶ ἁμαρτία, ἔρις, ζήλοι, θυμοὶ, καὶ
τὰ τέτοιαι ὅμοια· καὶ ὅτι ὁ ἀπείρῃ εἰς τὴν σάρκα, ἐκ τῆ σαρκὸς διεξέρχεται φθορὰν· * θριαμ-
βεύσω ἡ καὶ τὸ ἀφώκτον τῆ ἀμάρτιας, ὡς ὅτι τῇ Ἰωνᾷ ὑποδιδράσκων λογισμῶν (2)
τὰ πάντα βλέποντα ἐπὶ τὴν μετάνοιαν, μὴ λαβόντος καὶ νοῦν τὸ ἐντὸς τῆ εἰπόντ' οὗ· * ἐὰν
ἀναβῇ εἰς (3) ἁδὴν, πῶς ἐὰν ἀναλάβοιμι τὰς πτέρυγας μου κατ' ὄρεσιν, καὶ καὶ
σπύλωσω εἰς τὰ ἔλαττα τῆ θαλάσσης, ὥστε λαθῇ σε τῷ ὀφθαλμῷ, ἐκ τῆ φθορᾶς ἡ χεῖρ
σε ὁδηγήσῃ με, καὶ καὶ ἐξέλθῃ με ἡ δεξιὰ σου· ταῦτα ἡ δικαιοσύνη, δὲ τῇ ὁμοιοῦσι καὶ σω-
θέντων ἐκ δεξιᾶν τῆ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ λόγου ὑποπελάσσει μάλιστα, διετυχεῖτο· δὲ
γὰρ τῆς ἐνσάρκου παρρησίας, πληροῦμαι πάντων νόμων προσφύειν εὐδοκήσας, καὶ τὴν δὲ
κῆτος περιμύσειν ἀνάσσειν ὅτι πληροῦμαι· εἰσελθὼν γὰρ ἐν τῇ πλοίῳ ὁ προσφύει
ἐκείθεν· ἡ ἡ ἀμάρτία βαρύνουσα, τὸ σκάφος ἐβύδιζε· καὶ ἡ θαλάσσα, ὡς ἐπὶ εἰ-
πῶν, σπύλωσεν ἐπὶ τὴν κῆτον, καὶ φυγῇ ἡρώδην εὐεχόμεν, ἐπαυσε τὰ κύματα, καὶ λα-
βῶσα ὡς εἰς φρενὸν ἐν τῇ κῆτι ἡσφαλίσατο, ἄλλοις ἀντὶ τῆς φήμης τῆς προσφύει ἐφθασε

* Gal. V. 19.

* Gal. VI. 8.

* Ps. CXXXVIII.

1. 12.

tuarum dele iniquitatem meam. Quapropter, o homo, quum acutissimis peccati telis vulneratus fueris, ne omittas plagam tuam animarum medico exponere: nam promptissima paenitentia, veluti Neeman, lacrymis lepram peccatorum absterges. Canesque ut in libro sapientiae Salomon: misereris omnium, quia omnia potes, et dissimulas peccata hominum propter paenitentiam.

4. Cur vero, o christiani fratres, cum de paenitentia verba faciam, nihil dicam de instante nobis peccato, quamque id vitare sit difficile? Non enim vanus est apostoli sermo, qui aperte clamat, quod quae onus faciunt, non nisi ex peccati fructibus sunt, id est fornicatio, adulterium, caedes, furta, falsa testimonia, obrectationes, rixae, aemulationes, irae, et his similia. Et quod qui seminat in carnem, de carne metet corruptionem. Demonstrabo item inevitabile quasi peccatum veluti in Iona, qui fugere se putavit ab omnia vidente et continente; neque mente revolvit orationem dicentis: si ascendero in caelum, tu illic es; si descendero in infernum, ades: si sumpsero pennas meas diluculo, et habitavero in extremis maris, ut oculos tuos lateam, ibi inquit manus tua deducet me et tenebit me dextera tua. Haec autem iuste a consubstantiali et throni particeps in patris dextera sedente deinde complenda, typo portendebantur. Nam suo cum carne adventu cunctas legis prophetias explere dignatus, praemonstratam quoque a Ionaeto ceto resurrectionem exsequutus est. Namque navim ingressus propheta, somno se tradidit; sed interim peccati pondus navigium deprimebat; et mare, ut breviter dicam, servum peccatorem et fugitivum inveniens, comprehensum tamquam carcere in ceto conclusit; donec conductus advenit tertius

(1) Testimonium de peccatorum confessione sacerdoti faciendum.

- τῆ διαπότῃ· θαῦμα ἦ μέγιστον, πῶς ἐκκενωθὲν ἐν τῇ περὶ φροσύνη τὸ πλημμέλημα, γα-
 λήνῳ εἰργάσατο, καὶ οἱ ναυπηγοὶ * σωτηρίας ἔτυχον.
 ἔ. Ζαὶν οὐὲ ὑποτίθῃ τὸ βάρϑ· τὸ κρείσσως, ὑπερ ἐκ τῆ ὕλης τῆ φθορᾶς ἐν τῇ ῥι-
 κυμίαις τῇ πηρασμῷ τῆ κλύδωνος τῇ αἰδῶνι σμύσησας, εἰς ἄνοιαν τῆ ψυχῆς καὶ τῆ
 σώματος· ὥσπερ ἐ Δαυὶδ δι' ὃ πέπονθε δυσβάστακτον φορτίον τὸ ἀμῆρτιάς ἔλεγχον· * αἰ
 ἀνομία μου ἱσθῆρας τὴ κεφαλῇ μου, ὥσπερ φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ· γνωστὴ
 αὐτῇ ἡ ἀμῆρτία τοῖς καρδαίοις εἰς ἔλεγχον· τοῖς δὲ ἀχέουσιν ἐ βεβήλοις, εἰς πῶσιν καὶ
 ἀπώλειαν· ἐν αὐτῇ καὶ ὁ σοφὸς κυνηθεὶς χετλιάζει, ἐπιθυμία λέγων μετὰλλείψι τοῦ
 ἄκακον· * ἐκ γὰρ τὸ ἀτάκτως ὀρέξωμαι τῇ βρομῶν λαβηθεὶς τῇ γαστριμῆργίᾳ ὃ Ἀδάμ
 ἐδραπέτωσε πρὸς τὰ τῇ κακῶν ἐπιθυμιῶν πάθη· ἐ τῶς (Ϟ) θάνατον φθόνῳ δὲ βόλε
 ἐαυτῷ ἐπώλεγεν· ἐν αὐτῇ τῇ ὀρέξει τῆς ἀμῆρτίας ἀτακτῶσαις ὁ λαὸς ἐλοιδόρειτο πρὸς
 (Ϟ) θεῷ θεράποντα Μωϋσῶν, γρηῦσας δὲ τὸ πᾶσι τὴ κοιλίαν ἄρτων καὶ κρείων· * δι'
 λῶ ἐ τοῖς ὑπεναγίοις παρεδόθησαν, καὶ εἰς τὴν γλῶττάν τῃ ἐπαγγελίας ἐκ εἰσελήλυθα· καὶ
 τῷτο μεμφομένον τὸ γράμμα, ἡρεμῶν ἡμῶς ὡδραγέλλῃ λέγων· * φυλάξατε ὑπὸ γογ-
 γυσμοῦ ἀνωφελῆς, καὶ ὑπὸ κατὰλαλιᾶς φείσασθε γλώσσης· αὐτῇ τῇ ἀταξίᾳ ἀπατηθεὶς
 ὁ ἄνθρωπος τῆ θεῷ, ὃ ἐλθὼν εἰς Βηθλὴλ, τῇ τῇ λέοντος θηριώδῃ μανίᾳ ὡδραδίδεται,
 ἐ εἰς τάφον οἰκῆον ἐκ εἰσφέρεται· εἶπε γὰρ αὐτῷ ὁ θεός· * οὐ φάγεται ἄρτον, ἐδὲ πίεται
 ὕδωρ ἐκεί· καὶ ἡ τῆς γαστριμῆργίας δουρβήσασα φαντασία παρεδῶσα τῇ ἐντολῇ, θάνατον
 αὐτῷ ἐπώλεγεν· οἱμοὶ πῶτῃ σαθρὸς βαρὺς ὁ ζυγὸς τῆς ἀμῆρτίας· ἥς πείραν ἔχον καὶ
 ὁ διδάσκαλός τῇ ἐκκλησιῶν ἔλεγχον· * ἀφορμὴν λαβοῦσα ἡ ἀμῆρτία (δὲ τῇ ἐντολῇς)
 ἐξαπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτανε.

dies Domini. Miraculum vero maximum fuit, quomodo evacuatum in propheta pec-
 catum, serenitatem restituit, et nautae salutem adepti sunt.

5. Ergo tu iudicii onus dum vivis depone, quod ex materia corruptelae in ten-
 tationum procellis ac tempestatibus saeculi conflasti, ut animam corpusque leves.
 Sicut etiam David intolerandum peccati onus expertus aiebat: iniquitates meae su-
 pergressae sunt caput meum, et sicut onus grave gravatae sunt super me. Ergo pec-
 catum agnitum, fit mundis in coargutionem; pravis autem impurisque, lapsus et per-
 ditionis occasio. Idcirco ille cui sapientia congenita fuit, conqueritur: concupiscentia,
 dicens, transvertit sensum sine malitia. Namque ob inordinatum escae desiderium
 depravatus gula Adam, ad malarum cupiditatum passiones declinavit; atque mor-
 tem, invidia diaboli, sibi attraxit. Hoc peccandi impetu male tumultuans populus,
 servo Dei Moysi maledicebat, concitato murmure ob ventrem panibus carnibusque
 replendum: quam ob causam hostibus traditi fuerunt, et in promissam regionem non
 sunt ingressi. Quae sacra scriptura vituperans, quietos nos esse iubet dicens: custo-
 dite vos a murmuratione quae nihil prodest, et parcite linguae a detractatione. Hac
 intemperantia deceptus homo Dei, qui in Bethel venerat, leonis furori obiicitur, et
 in proprio sepulcro non conditur. Dixerat enim illi Deus: panem non comedes, ne-
 que aquam bibes illo in loco: verumtamen gulae phantasia inturbans, spreto man-
 dato, mortem illi conciliavit. Hem quanti ponderis est peccati iugum! Quod eccle-
 siarum quoque magister expertus, aiebat: peccatum occasione accepta per mandatum,
 seduxit me, et per illud occidit.

ς'. Περόσλθωμεν ποιημεν τῷ πληρεργῷ βοῶντες· ὁπίστροφον κύει ἐκ τῆ ἑραυῶ, καὶ ἰλάσθητι ἡμῖν· ὅτι ἡμεῖς πηλὸς, ἐ σὺ ὁ πλάσης ἡμῶν· ἄρατε τὸ ἄλ γρησότητος ζυγόν· βασάσατε τὸ φορπῖον, τὸ ἐλαφρόν, τὸ ἡσύχιον καὶ γάμον ὀπισθεῖας καὶ ἀναπαύσεως ψυχῶν· ἔσπλρον γάρ ὅστιν τὸ τῆ πατοκράτορθῃ δόξης εἰλικρινές, μεταμορφουῖ εἰς εἰκόνα ἀφ' ὁμοειδίας ἐν τῷ ἀφ' ὁμοειδίας πνεύματι· εἶρη) ἢ ὅτι οἱ ὅσοι ὁσίως ὁσιωθήσονται· * τί ἢ τὸ ὅσιον; ἢ καὶ τὸ γρηγαμμόν * , ὁ ἀπείρον εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τῷ πνεύματος διεύσθ' ζωῶν αἰώνιον· τίνωσιν ἀπορῶδ' εὐρηκότες βλαστήσαντες φιλοπόνως τὴν μετάνοιαν, μὴ δειλοῦσθαι ἑαυτοὺς, μὴ κατέχεσθαι θυμῷ, μὴ ζηλεῖτε ὀπισθεῖας βλαβείας· ἐν ἀγάπῃ παρρησίας φειπαταῖτε, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν διωάμῃ θεῷ· τοῖς ταπεινοῖς συναπαρτίζομεν, ἐ τὸ οὐς ἐκ ὁδοῦ καλύοντες· λόγον ἀντιλογίας φειδύσασθαι, ταῖς συζητήσεσιν ἐγκρατείας ἀσκητικῶς δειλαγωμεν τὸ σῶμα ὑποπιάζετε καὶ οὐκ ἀρετὴν καταλιπόντας ἡμῶς τὸ λόγον τῷ θεῷ, ὁρῶντες ἑαυτοὺς· * ὅθεν δοκιμάζοντες, ἀγαπῶντες, τὰ εἰρημῶνα, διώκετε πάντοτε τὴν μετάνοιαν, δι' ἧς τελειωθέντες λήξετε πρὸς τὸ βῆμα τῆ ζωῆς· ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου· ἐμοῦ ἢ ἀντελάβοιτο ἡ δεξιὰ σου· * εὐχαριστοῦντες ὑμῖν ἀναπέμποντες τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὃ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς σὺν αἰῶνας τῷ αἰῶνι.

* Sap. VI. 10.

* Gal. VI. 8.

f. 14.

* Act. VI. 2.

* Ps. LXII. 9.

ΛΟΓΟΣ Η'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΥΠΕΡΟΧῃ ΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΔΕΩΣ ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΩΝ.

α'. **Η** γλυκερὰ γούσις τῆ εὐαγγελίης φωνῆς, εἰσάγουσα πρὸς ἀρετὴν (τῇ) τῆς ψυχῆς φάρμακον, διεγείρει πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, ὡς οἱ ἄγιοι πατέρες ἡμῶν καὶ χολῶν

f. 14.

5. Accedamus igitur ad luti nostri fictorem clamantes: convertere de caelo Domine, et esto nobis propitius; quia lutum sumus, et tu nos formasti. Tollite suave iugum, ferte leve onus, quietum oppido et mansuetudine plenum et animarum tranquillitatis. Est enim gloriae Dei omnipotentis purum speculum, quod nos in imputribilem imaginem transformat spiritu incorruptibili. Dictum porro est, sanctos sancte sanctificatum iri. Quid est autem sanctum? nisi, prout scriptum est, qui seminat in spiritum, de spiritu metet vitam aeternam. Cum itaque paenitentiam passim fructuosam esse cognoveritis, ne quaeso mensis indulgeatis, ne ira vincamini, ne cupiditates noxias sequamini; sed in caritate mansueta ambulate, in verbo veritatis, in virtute Dei: humilium societatem adamate, aurem contumaciae oppilate, verba contradictionis coercete, frequenti abstinencia et ascetico opere corpus in servitutem redigite. Quia minime placet, nos derelicto verbo Dei, mensis ministrare. Quamobrem dicta hactenus expendent, o carissimi, sectemini omnino paenitentiam; a qua perfecti apud vitae sedem quiescetis. Adhaesit anima mea post te, me suscepit dextera tua. Hymnos autem gratiarum actionis Deo attollamus, in Christo Iesu domino nostro, cui honor et potestas in saecula saeculorum.

SERMO VIII.

DE SUPERBIS ET SECURE PECCANTIBUS.

1. **D**ulcis evangelicae vocis gustus, animae guttur ad virtutem convertens,

- παρηκολυθηκότες μετέδωκαν ἡμῖν· ἵππους καὶ ἡμεῖς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης μεταρρυθμιζόμενοι, τὸ τῷ θεῷ χάρισμα ἐκχωρήσαντες ὑμῖν ἐν πνεύματι ἀφθαρσίας, ὅπως
 * Matth. XIII. 2. τῷ ἑξ αὐτοῦ ἀχραντον φωνῶν θεολογῶσαν χάρισμά· ὡς ἔστιν ἀκῶσα καὶ κρείς λίγοντος· *
 ἡ μίριμνα τῷ αἰῶνι τέτε, καὶ ἡ ἀπάτη τῷ πλούτῳ συμπνίγη (ἡ) λόγον, ἐ ἀκαρπος γίνεται· καὶ ἰδοὺ οὐ παρήλθε τὸ σημεῖον τῆς οὐρανίας μέρτυρας ἐπὶ τοῦ τὰ μεγάλα φερονούτας· ὅτι τὰ ἐπίγεια φερονῶσι, διὰ τῆς φεροντίδος τῆς φεικσίας τῆς ἀπάτης, καὶ γυναικῶν ἐ τέκνων μεταμοπονίας· * οἷς ἀνέλπισός ἐστιν ἡ ζωὴ τῆς ἐπιούσης, ὁ λόγος τῆς βίβλου
 * Ps. CXLIII. 4. καὶ λυπηρὸς εἰς ἐδὲν λογιζήσονται· φερεῖ ὧν ἐ ὁ μακάριος Δαυὶδ ἐλεῖν· * αἱ ἡμέραι
 f. 15. ἡμῶν ὡς σκιά φεύγουσιν· καὶ αὐτοῖς (ἡ) ὑπέρβουλον ἀειθρὸν τῆς ἐπιούσης ἐλπίδος, ἐ τῆς σήμερον (ἡ) τῆς ζώοντος, καὶ αὐτοῖς μὴ ὑπερβαῖν, δηλῶν ἐλεῖν· * αἱ ἡμέραι τῶν ἐπὶ ἡμῶν ἐν αὐτοῖς, ἐβδιδμήκοντα ἔτη· ἐὰν δὲ ἐν διωασείας, ἐβδιδμήκοντα ἔτη· ἐ τὸ πλεον
 * Ps. LXXIX. 10. αὐτῶν κόπος ἐ πόρος· ἐ ἀμαρτῇ αἰετῇ φάσκων· * καὶ ἵως γήρας καὶ πρεσβείας ὁ θεὸς με μὴ ἐγκαταλίπῃς με.

β'. Τί αὖ; μὴ τὸ γήρας ἐγκαταλείπῃ ὁ θεὸς τῆς ἀνθρώπων; μὴ γήροισι· ἀλλ' ὅτι τὸ φεικτὸν αὐτῶν κόπον ἐ πόρον ὀνομάσας, τῆς κρείς ὀνομάζῃ, εἰς τὴν ἡ μίριμνα καὶ αἰῶνος τέτε, ἐ ἡ ἀπάτη τῷ πλούτῳ πλεονέκτας συλήσασα ἐβάλεν· ὡς καὶ καπνὸς διὰ τῆς ἐνύλου γνώμης συμπνίξασα τῆς ἀσβέσῳ πυρὶ, εἰς τὸ κάμειν πόνους διανοῖς ἐκ τῆς ἐργῆς καὶ ἀτελείας σκώληκος, ἐ τῆς βάρῃ καὶ σκότειας, ἐνθα ὁ κλαυθμὸς ἐ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· ὧν ὁ θεὸς ὡς λεληθὸς ἐστιν, ἐπαχυνόμενος αὐτῶν ἐπικαλεῖσθαι θεός, ὡς φησὶν ὁ κύριος· * οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων, ὅτι πάντες οἱ δίκαιοι ζῶσιν ἐν αὐτῷ· καὶ τέτο ἐστιν ἐπ' ἐκείνοις εἰρημύρον· τὸ δὲ πλεον τέτων κόπος ἐ πόρος· τὴν γὰρ

* Matth. XXII. 32.

excitat nos commonitione, quam patres nostri per tempora succedentes, nobis communicaverunt. Ita et nos aedificationi caritatis vestrae intenti, Dei charisma vobis accinimus in spiritu incorruptionis, ut eius puram ac theologicam loquelam excipiamus. Nempe Dominum dicentem audimus: sollicitudo saeculi istius, et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur. En minime praeteriit caelestis testimonii indicium in iis qui superbe sapiunt, quorum sunt corruptae cogitationes et pravae: quia mente in terrenis defixa, illudentium opum sollicitudine, et uxorum filiorumque vanis curis impliciti sunt: quibus desperata est futuri temporis vita, et breve hoc aevum et triste nihili reputabitur. De quibus beatus quoque David aiebat: dies nostri tamquam umbra praetereunt. Rursusque summum terrenae spei numerum significare volens, et quod hodie homo vivit, cras non apparet, ait: dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni; si autem in potentatibus, octoginta anni: et amplius eorum labor et dolor. Et alibi petit dicens: et usque ad gravem senectutem ne derelinquas me, Deus meus.

2. Quid ergo? Num post senectutem derelinquit Deus hominem? Absit, Sed quia dum supervacaneum illorum laborem curamque appellat, iudicium innuit, in quod sollicitudo huius saeculi et divitiarum illusio avaros spoliatos coniicit, fumo veluti materialium cogitationum suffocans et inextinguibili igne, ut magnos experiantur cruciatus ab ira vermis immortalis, in tenebrarum gravitate, ubi fletus et stridor dentium. Quorum Deus quasi oblitus, vocari ipsorum Deus erubescit, ut ait Dominus: non est Deus mortuorum sed viventium, quia omnes iusti in ipso vivunt. Et hoc

ἐπιθυμίαν ἣν ὁρεσθίωνων φθαρτῶν ἀγαθῶν συσσεφύρουσα ἡ βρυφή τῶ σώματι, τὴ ἀπώ-
λειαν ἐν τῇ κρείσσει καὶ ἀσπιδόαζι· ὅθεν μὲντοι γὰρ βεῖδον τὸ γὰρ δὲ σκλῆρος, πρὸς μὲν τὸ
παρὲν θεωροῦσιν αἰνέειν αὐτῶν αἰῶνα· καὶ ἐν ταῦτα τῇ ἀπάτη τῶ πλούτου, ἐν ἣν ἐν
αὐτῶν γινώσκων θεωροῦσιν, κακῶς μὲν ἐπὶ δαιμόνων τῆς ψυχῆς, ἐπικαλύπτεται ὅσοι
νοεῖς· ἐν τῇ μὲν ἀναγνώσει τῶ θείων γραφῶν, αὐτοὺς διχομύνη τὸ λόγος, μὴ χαρῶς
ὑποτάσσεται· τῇ ἣ καὶ ἐν κτῆσιν καὶ αὐτῶν πλεονεξία, ἐπὶ τῶ δὲ βόλῃ ἀρπάσσεται,
καὶ ἄκαρπος τῇ δικαιοσυνῇ καὶ τίεται· καὶ ἡ αἰτία ἐν ὁ κύριος ἔλεγχος *, ὅτι οἱ τὰ χρή-
ματα ἔχοντες, δυσκόλως εἰσελεύσονται εἰς τὴ βασιλείαν ἣν ἐρευνᾶν.

* Matth. XIX. 23.

γ'. Ὡστερ ἡ εἰσὶν ὁ τὸν μακροδύναμιον ἐπὶ ξένης πατρίδος ποιούμενος, τοῖς ἰδίῳις
πρὸς τὸν σωτῆρα δὲ δὲ βεβαίως, χαλεπὸς μὲν τὰ ὄντα καὶ πρὸς τὸν, ἐν μετ' ὁδὸν
μὲν πολλῶν ἀρχεται τὴ ξενίτειαν ποιεῖν, ὅτε δὲ ἐν τῇ πρὸς τὸν πρὸς τὸν
τὴ κληρονομίαν τὴ ἐρευνᾶν τὰ κακῶς ἐκ τῆ ἀδικίας τῶ μακροδύναμιον συλλαβέντα, καλῶς διοι-
κῆσαι τοῖς πένησιν, ἔχοντα τὸν δὲ δὲ κατ' ἀξίαν γαλαμμύλῳ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ ἣν
θείων γραφῶν· καὶ ὁμοίως δὲ ἀκρυσὶ καὶ ἀπὸ μακροδύναμιον ὡς ξένον ἐν παρὲν δὲ δὲ
κόσμος, ἐν τῇ ἐλπίδι τῶ καὶ λαβῆναι αὐτῶν Χρυσόν, εἰς ὃν πᾶσα κληρονομία καὶ ἀπαρχὴ τῶ
ἀθανάτων μυστηρίων ὑπάρχει καὶ ὑποκαλύπτεται· δὲ γὰρ τὸ ἐπὶ αὐτῶν ὁ κύριος ἔλεγχος *
ὁ μὴ καὶ λαβῆναι πατέρα ἢ μητέρα, ἢ ἀδελφὸς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ ἀγρὸς, ἢ οἰκίας, ἐν λα-
βῶν αὐτῶν αὐτῶν ἐν ἀκολουθίᾳ ὁπίσω με, ἐκ ἑστὸς με ἄξιός· διότι ὁ χρυσὸς τὴ Χρυσόν
ἀπώλησε πρὸς τὸν τῶ Ἰσκαριώτη ἀπώλειαν· ὡσαύτως ἡ καὶ οἱ αὐτῶν πλεονεξία, ὡς
αὐτῶν αὐτῶν ὑπολογίζονται· ὁ ἡ Χρυσὸς αὐτῶν ὅσον τῶ χρυσίου βδελυξάμενος, πρὸς ὑπάρχον,

2. 16.

* Matth. XIX. 29.

de illis dictum est: quod autem amplius eorum est, labor et dolor. Nam corrupti-
bilium bonorum concupiscentiam ingerens voluptas corporalis, perditionem in futuro
iudicio parat. Sed praegravans nos terrenum corpus, in praesentiarum quidem re-
nuit saeculo abrenunciare: simulque divitiarum illusionem, et terrenorum negotiorum
mole, et a daemonibus pariter circumventa anima, tenebras intellectus patitur. Et in
divinarum quidem scripturarum lectione, verbi semine recepto, cum gaudio propo-
nit: sed mox per possessionum et opum concupiscentiam a diabolo abripitur, et iu-
stitiae fructuum sterilis constituitur. Quare et Dominus aiebat, fore ut qui divitias
habent, difficulter regnum caelorum ingrediantur.

3. Sicut autem qui longum iter ad peregrinam patriam suscepturus est, primo
quidem necessariis suis firmas testamenti tabulas condere solet, bona sua largiens
prout destinavit, et mox cum plorantibus multis peregrinationem ingreditur; sic et
illum qui ad Deum pergit, atque ad caelestem hereditatem, oportet quaecumque ex
iniusto mamona coacervavit, laudabiliter pauperibus distribuere; quippe qui habet
dignam testamenti formulam in divinarum scripturarum promissione: pariterque quo-
tidianis lacrymis, ceu peregrinum et advenam a mundo secedere, spe utique Chri-
stum adsequendi, in quo omnis hereditas et immortalium mysteriorum primitiae sunt
reconditae. Ideo enim Dominus ipse dixit: qui non reliquerit patrem aut matrem aut
fratres vel sorores aut agros aut domos, nec tollens crucem suam me secutus fuerit,
non est me dignus. Idcirco aurum Christum exitio tradidit per Iscariotae proditio-
nem: atque ita divitiarum quoque amatores cum illo pereunt. Christus autem auri
fastum abominatus, cum Deus esset, paupertate sua omnia in secunda nativitate re-

δὲ πένιας τὰ σύμπαντα εἰς δότιραν γήυσιν ἀνεκαίνισιν· ἵνα οἱ συτέλλοντες ἑαυτοὺς τῷ γήινων, σὺ αὐτῷ δοξαζοῖσιν· ὁ γὰρ πλῦτ' οὐκ ἔστιν ἐν γῆ, καὶ ἰχθὺς κακῶν, εἰς πόλεμον ζώντων· ὡς ὅταν φησὶν Ἡσαΐας· * πρὸς τοὺς αὐτοὺς κακὰ κύει, πρὸς τοὺς ἐσθλούς τῆς γῆς· εἰ γὰρ καὶ γαυροῖσιν ἐν ὀχυρότητι πλούτη, τὰ κακὰ ἀνύουσιν· ὅτι δικαιοσύνη εἰς ἔλεγχον ἀνομιμάτων αὐτῶν, δὲ τὸ πρὸς αὐτῶν μῦθος, λοιμὸς αὐτοῖς ὑποφαίνεται.

δ'. Πολλάκις γὰρ ἐν πλησμονῇ κοιλίας, ἐξ αὐτοῦ γυναικῶν, εὐρήσῃς μετανοῶντα (ὧ) πλέστον, καὶ ῥίζαν μὴ ἔχοντα δὲ τὴν φεισίαν· ὅταν ᾗ ἐπὶ τῇ ἀδελφείᾳ ἐβία τῆς γαστριμάργου κοιλίας γήνηται, φησὶν εἰς ἑαυτόν· δόλωσον ψυχὴ μου τῷ κυρίῳ· ἀνωφελὴς γὰρ ὁ βίῳ ὅστις ἀνθρώποις· ἐπεὶ δὲ ἀψυλῶς ἔσονται ποιήσεται· τί γάρ μοι, φησὶν, ἐπιλαμβάνειν τὴν κρείσιν τῇ σπατάλῃ τῷ βρομάτῳ, ὃν ὅστις ἀπόρροια μὲν πόνων; ἢ τί μοι ἀφελῆ ὁ ἐπιδύω γάμος, εἰς ἀφροσύνην σαρκὸς φέρον; τί δέ μοι τὰ τῆς ἀδικίας χρήματα, εἰς κόλασιν ἄγοντα, καὶ ταῦτα ἀποροδοκῶντα ὄντα τῇ ἐπαύρει; ἐπὶ τοῖς γήινοις πᾶσιν ὑποτάττειν δὲ τὴν μακαριότητα τῷ ἀρρήτῳ ἀγαθῷ, τὸ ἐν καρφί χρείας δουρεμύλῳ τοῖς ἀγίοις, λύματα ἐκδιδόντες ὡς οἱ πολυκτήμονες, ἐξ ἀφορήτοις βασάνοις κατὰ κλειθήσονται, δὲ τὴν ἀλαζονείαν τῆς πλῆτς, καὶ τὴν ἐν βίῳ αὐτῶν ἰσοφροσύνην· ὅτι ἐδίδοντες ὁ βοηθῶν, οὐ πατήρ υἱοῦ, οὐ μήτηρ θυγατρὸς, οὐ πλῦτ' οὐκ ἐστὶν σὺν σὺν ἁπασιν· πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν μελεμήσασιν *.

* Ps. XLVIII. 8.

ε'. Καλῶς ὁ πλούσιος ταῦτα συνελογίστο· ἐπιλαβοῦ τὸ αἰώνιον ζωῆς· μόνον καὶ χθαμαλῶν φυήσας δώσης ῥίζαν, καὶ ἐκ ταύτης καλλιμαρτύρου ὧν ἀγαθὸν πόνον ὡραῖον· ὅς ἐστιν ἐὰν, ὅτι τάχα ἡ πλησμονὴ ἡπάτησε, πρὸς τὸν εὐσεβεῖας ἀγῶνα ἀλείψασα· καὶ

novavit; ut qui se terrenis abstrahunt, cum ipso glorificentur. Namque opes auri materiae constantes, onus sunt, malisque vires addunt, ut viventibus bellum inferant. De quibus dicit Isaias: adde illis mala, Domine, adde mala gloriosis terrae. Etsi enim exultant in divitiarum cumulo, attamen male se gerunt, quia iustitia iniquitatem illorum coarguens qui ipsam oderunt, fit eisdem in exitium.

4. Equidem saepenumero in ventris saturitate et feminarum corruptela, invenies paenitentem divitem, qui in rerum copia fundamentum non iecit. Nam cum forte coeperit aspernari ac vilipendere ventris ingluviem, ait sibi: servi, anima mea, Domino: nihil enim prodest vita hominibus. Atque ita generosum satis faciet propositum. Cur enim mihi, inquit, attraham iudicium, dapum crapulam, quarum cum doloribus fit digestio? Vel quid mihi proderit molestum coniugium, quod carnis corruptelam adducit? Cur mea intersint opes iniustae, quae supplicium promerentur, quaeque ad diem crastinum incertae sunt? Quin age, terrenis omnibus nuncium remitte, propter ineffabilem bonorum beatitudinem, quae tempore idoneo sanctis confertur; cum egebunt qui nunc sunt divites, et intolerandis cruciatibus plectentur, propter opum iactantiam, et suam in vita superbiam: cum nullus adiutor aderit, non pater filio, non filiae mater, nec divitiae illi qui coacervavit. Omnes enim suamet curabunt.

5. Praeclare, o dives, haec deliberasti; cape vitam aeternam. Ita tamen si profundam radicem egeris, quod labores tui pulcris fructibus exornentur. Sed hem, te fortasse saturitas ad pietatis exercitium quasi seductum impulit; at mox divitiarum

ταχέως ἐκελλίδης, βάρῃ ἔχων τὸ πλεον· τὸ γὰρ τῆς ὑπνῆς καὶ τῆς βρομάτων ἀδελφο-
ρίαν, ἐκ πάσης ὑπομηθείς, ἐπὶ τὸ πλάνην τῆς κόσμου τῆς γυναικῶν θεωρήσας, ἀρχὴ ὑπὸ
δαμονικῆς βασιλείας * φανταζόμενος, λογίζεσθαι τὸ εὐσέβειαν· καὶ τὸς περὶ ἡ σοφία τὸ
τέτων ἀμαύροισιν ἰσορῶσα * φησὶ· * βδελύγμα ἀμάρταν, θροσέβειαν· καὶ ὅτι ὁπιθυμή-
σας σοφίαν, διετήρησεν ἐντολὰς· ὅμ' ὡς ἔφην ὁ πλέσιος, ἐκ ἐν τῇ νήφει τῇ ψυχῆς ἐπεθύ-
μησε τὰ καλὰ· ἡ γὰρ ἀδολεχία τῆς λόγων, διὰ τὴν πολλὴν τῆς βρομάτων ἀταξίαν ἐκ
μείνης θυρυβήσασα, λογίζεσθαι ταῦτα παρεσκύασεν· ὧν τὸ δρᾶμα ἐστὶν εὐρεῖν (τὸ) ψαλ-
μῶδον λέγοντα· * καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πόνοτες οἶνον· ταῦτα δὲ μάρτυρήσῃ αὐτοῖς τὰ
ρήματα, διὰ τὸ ἐν γνώσει ἀμάρτανειν, ἄγοντα αὐτὲς πρὸς τὴν ἀναπολόγητον τῆς κατὰ κεί-
σεως αὐτῶν ἡμέρας· δι' ἣν αἰτίαν αὐτὸς ὁ κύριος ἔλεγε· * εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάβησα
αὐτοῖς, ἀμάρταν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρὸς αὐτοὺς οὐκ ἔχουσι πρὸς τῆς ἀμάρτας αὐτῶν· ὅθεν
γὰρ ἡμᾶς κρεπαλουῦτας, ἀναμάρτῃ τὸ ὅτι ὑπνοῦ τῆς κακῶν ἡμῶν ἀνάνηψιν· νῦν γὰρ ἐστὶν
ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία *.

* Ita cod.

* cod. av.
* Sap. I. 26. gr.

* Ps. LXVIII. 13.

* Ioh. XV. 22.

I. 18.

* Rom. XIII. 11.

5. Ὁ γὰρ πλέσιος διὰ πινος θυρίδῃ ἑαυτὸν ἐκείζων, ἐπὶ θεωρῶν τὰς ἀπολαύσεις
τῆς κόσμου καὶ τὸ δόξαν αὐτῶν, τῆς τε χρυσοφορουμένης ὡραῖζομένης, καὶ τὰς πλατείας
δοδοποιουμένης, δι' εὐλόγους δῆθεν θεωρήσας, λοιπὸν ταῖς ἀκάνθαις τῆς γῆινων ἑαυτὸν
κατεπίεσεν, ἀρχεται λέγειν· τί βέλετον τῆς δόξης ταύτης; τί πλεον τὸ τῆς γονέων σοφῆς;
ἡ ἀπολαυστικώτερον τῆς παρόντων ἀγαθῶν; ἅπανα φησὶ τέκνα σιωπῶν κατὰ χεῖρας, ἐν
νέοτητι πωροδαίως· ὅθεν οἶνον πολυτελοῦς καὶ μύρον σὺν τοῖς ἄλλοις ἅπανιν ἐδωδύμοις
θαλασσοῦ· ὅτι ὀλίγον καὶ λυπηρὸς ἐστὶν ὁ βίος ἡμῶν, ἐπὶ τὸ σῶμα τέφρα· ἀποβήσεται,
τὸ γὰρ πνεῦμα διαλυθήσεται ὡς χαυνὸς ἀήρ· διὰ τὸ οὐδὲν αἰρησόμενα πρὸς καμῶν τὸ ταφῆς

pondere debilitatus es. Etenim de somno et dapum abundantia ex superveniente fame admonitus, et feminei ornatus illusionem spectans, denuo incipis daemoniaco oestro alucinante, de pietate ambigue deliberare. Sicut alicubi etiam Sapientia horum caecitatem describens ait: abominatio est peccatoribus religiositas. Tu vero qui sapientiam cupis, serva mandata. Sed, ut dixi, dives non cum animi sobrietate cupit quod honestum est. Nam ratiociniorum otiositas, ex inordinata dapum crapula scatens, ita cogitare suadet. Quorum acta apud psalmistam recitari comperimus: et in me psalebant bibentes vinum. Haec contra illos testimonium dicent verba, quae tamquam voluntarie peccantes adducunt ipsos ad inexorabilem iudicii diem. Qua de causa Dominus quoque aiebat: si non venissem, et locutus fuisset eis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Quippe nos cernens crapulantes, expectat nostram de iniquitatum somno evigilationem. Nunc enim propior est nostra salus.

6. At enim dives quasi ad fenestram se attollens, spectansque mundi gaudia et pompam, ornatosque auro homines ac relucens in plateis obambulare, quasi iustum hinc capiens praetextum, terrenarum mox curarum spinis compunctus, incipit dicere: quid hac pompa melius? quid hoc spectaculo ornatus? quid praestantius parentum erga liberos amore? quid denique praesentibus bonis suavius? quibus, inquit, cordati quilibet uti, praecipue florente iuventute, volent. Quamobrem pretioso vino et unguentis, cum ceteris omne genus esculentis, fruamur: quia brevis tristisque vita nostra est, et in cinerem corpus abibit, spiritus autem tamquam inanis aër dissol-

ἀνοικῆσαι εἰς τὰς τοιαύτας βάρεις· καὶ πρὸς καὶ τὴν τὴν τῶν, ἐν ποικίλαις τῶν δὲ χρίστων καὶ σπεικῶν χιτῶνων ἀμφιάζαν τὸ σῶμα· πρὸς ἣν τὴν ἐχάτης στήνης, εὐφραίνεσθαι ῥήματα· ἔτι γέλωτι καὶ χαρμοναῖς καὶ πολυστρόφοις σκιρτήμασι· τί ἢ πάντων τὴν ὁμοζύγην ἡδύτην; μὴ ἢ ἡ γλυκερὰ τῆς βίης ἀνάπαυσις, ὅτι φώσκει καὶ ἀνυγάζει· εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὸ οἶκον μου περὶ ἀναπαύσομαι αὐτῇ· οὐ γὰρ ἔχει πικρίαν ἢ σιναστροφὴν αὐτῆς, ἀλλ' εὐφροσύνην· ἔτι γὰρ γραφὴν μὴ ἀληθεύσαν μυθολογοῦσιν, ἐτέραν μυροπολασίονα βασιλείαν καὶ ξυφλὴν καὶ κείσιν ὑποφαίνουσαν τὴν ἐνστάσης ζωῆς· οὐ γὰρ πλέον ὑποκαλοῦσι τὴν φαγῆν· ἔτι γὰρ μὴ γυναικὸς ἢς ἡγάπησεν ἀναπαύεσθαι.

ζ'. Ὁρᾷτε αὐτὸν, ἀδελφοὶ ἀγαπῆται, ὅτι πάντα περὶ αὐτοῦ οὐκ ἐστὶν σαφὲς· ἔτι γὰρ ἡ μείλιμα τῆς αἰῶνος, καὶ ἡ ἀπάτη τῆς πλάνης, ἔτι γὰρ λοιπῶν ὁμοθυμία συμπίπτει τὴν λόγον, ἔτι γὰρ ἀκαρπία γίνεται· ἡ δὲ γὰρ ἐν μὲν πλησμονῇ κοιλίας, ζητήσας τὸν κύριον ἐψηλάφησεν· ἔτι περὶ αὐτοῦ αὐτὸν· ἐν τῇ τῇ ὑποχρῆσιν τὴν ἀδελφοφιλίας τῇ τοῖς βρομάτων, τῇ πείνῃ συχεθεὶς ἀπιστήσας τῇ τοιοῦτε σκοπῇ· τάχα ἢ καὶ εἰς εἰδωλομανίαν μετεστράφη, ὡς ἐκ τῆς παρόντων ἀγαθῶν λανθάνειν τὴν δοτῆρα· εἰ αὐτὸν τὰ παρόντα ἔτι θαυμάζεις, ὡς πλάνη γαστρίμυθος, λογίζεαι πόσον ἔτι πιστεύειν τῇ περὶ τῆς ἀνεκλαλήτου αὐτῆς ἀγαθοῦς τοῖς ἐπηγελημένοις τοῖς ἀγίοις, ὅταν ἔλθῃ ὁμοζύγη ἀφ' ἧς τοῖς δίκαιοις τῇ ἔρανον καὶ τὴν γλῶσσαν· ὁ γὰρ τῇ καλλοῖς γρησιάρχεις ἔκπεν ἀπαντα * Χριστός· ἔτι ἐκ καλλοῖς κτισμάτων ἀναλόγως θεωρεῖται· τὸ ἢ νεκροφύλον οὐδαμῶς συλλογισθήσεται πρὸς τὴν δόξαν τῆς ζώντος· ἔτι εἰς ἔδην ἔσται τὰ πρὸς καὶ βλεπόμενα πρὸς τὰς ἐπαγγελίας αἷς ἐν δόξῃ θεωρεῖται ὁ θεὸς τοῖς ποιήσας τὸ θέλημα αὐτοῦ· καὶ γὰρ τὸ ἀματάδιον

l. 19.

cod. ας.

vetur. Propterea igitur ante sepulturae diem hisce pulchris in aedibus habitemus; et ante quam cinis fiamus, auratorum sericorumque vestimentorum varietate corpus induamus: et ante extremum silentium, garrulitate ac risu et gaudiis et chorearum saltatione oblectemur. Quid autem uxore iucundius? cum qua dulcis vitae usus ceu lumen nobis oboritur? Hac ego domum meam ingressus condelectabor; neque enim amara est consuetudo eius, sed iucunditatem habet et gaudium. Nam scripturam quidem mendacem esse fabulantur, quae aliud infinite maius regnum, delicias alias, melioremque praesente vita statum promittit. Nihil enim praestantius esse dicunt, quam comedere, et ludere, et cum dilecta uxore versari.

7. Videtis itaque, fratres carissimi, quod omnium provisor Dominus aperte aiebat: sollicitudo huius saeculi, et divitiarum deceptio, reliquarumque rerum cupiditas verbum suffocat, quod idcirco sterile evadit. Nuper enim pleno ventre, Dominum invocans quaerebat, et paene attingebat; sed mox escarum varietate privatus, famem expertus, a suo proposito excidit, et fortasse etiam ad idololatriam revolvitur; adeo ut ob praesentia bona, datorem ipsum ignoret. Si ergo praesentia tantopere admiraris, o dives gulose, reputa quaeso quantopere credere oporteat horum auctori, qui ineffabilia bona sua sanctis promittit, cum caelum terramque venerit iustis hominibus incorruptibiliter retributurus. Nam pulchritudinis primus parens cuncta condidit Christus, qui ex creaturae ornatu congruenter agnoscitur: mortale vero quodvis cum viventis gloria nullatenus comparabitur. Atque ita nihil reputabuntur temporalia ac visibilia, prae iis quae in gloria daturum se promittit Deus facientibus voluntatem eius. Porro immutabilem ipsius voluntatem cernere licet in evangelio,

ἡ βελῆς αὐτῆς ἔστιν ὁρᾶν ἐν τῇ εὐαγγελίῳ δηγημένους σαφῶς τὸ ἀγαθὸν ἢ δίκαιον ἐλπίδα, καὶ τὸ σκυθρωπὸν ἢ ἀμύρτωλόν κατακρίνειν, τὸ περὶ ὁλέθριον τὸ ἀπίστων τέλος, ἐν τῇ λέγειν· * ὁ ἐρατὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

* Matth. XXI. 35.

ἡ. Ἐλλῶες δὲ τῇ προφητῇ τῇ συμβούλων δαιμόνων ἀπατάνται ὑπὸ τῇ ἡρώσει χείρῳ παρούσῃ ὑπολαύσῃ· καὶ ἐκ ταύτης προσηλαμβανόμενοι πινὸς ὑπονοίας μύθους, ἐκ βρομέων τάχα καὶ ἀτάξιας γάμων, παχυδέντες τοῖς σώμασιν εἰς ὅδον ἑαυτῶν καίρας· Ἡρακλῆος μὲν πρὸς τὰς παλαίστρας, καὶ Ἀντιόχου, καὶ Σκαμάνδρου τῆ γόητος, καὶ πυρὸς καὶ μοιχοῦ τῆ Μηδείας, Κρόνου δὲ ἐν τῇ Περσίδι τυράννου μὲν τῆ Σεμεράμιδος, ἡ καὶ ἔγνω ὁ Ἰδοίος αὐτῆς γόνος· καὶ τὰ ἔργα δὲ τέτων ταῖς ἰδίαις ἀδελφαῖς καὶ θυγατέρας συνεγίνοντο· οὕτως γὰρ ἀσεβὰς ὡς νόμον τὰ τέτων ἡδη κρατήσαντες Πέρσαι, μέχρι τῆ σήμερον τὰς ἰδίας μητέρας καὶ θυγατέρας καὶ ἀδελφὰς διαφθείρουν. Διὸς γὰρ ὁ καὶ Πεζεκὺς, ὃν καὶ Ζεὺς ἐπονομάζεισιν, μὲν καὶ ἄσπετος τυγχάνων, μαγικαῖς περιεργίαις ἐκ τῆ ἡλιακῆ φωτὸς ὡς ἐνόμιζεν, ἀπατῶν πᾶσας τὰς εὐφροσύνας ἢ ἀνθρώπων θυγατέρας ὡς κακὸς φθιρέυς ἐμίαινε, υἱὸς ὑπάρχων τῷ Κρόνῳ· οἱ καὶ τὸ δουτικὸν κατεδίωξαν μέρῳ, ἐν τῷ ποιαύταις ἀχλύσι καὶ τυραννίαις, ἀβασίλῳτον ὃν τότε μὲν ὢν καὶ Ἑρμῆς ὁ δουλεὺς, καὶ Ἡφαίστος, ὃν καὶ Πλέτωνα ἐπονόμασαν, διὰ τὸ τῷ χρυσοῦ ἀπάτῃ φεύγων γὰρ τὸ ἢ ἀδελφὰν ἐπιβουλίῳ, ἐφάρον τὰ μέγιστα τῆ χρυσοῦ, καὶ κατὰ λαβὼν τὴν Αἴγυπτον, πλήρης γάμων τῷ πλοίων, ἀπεδέωθη ὡς τῷ Αἴγυπτιοις (1), ὡς πλετον δωρέμενος· καὶ ἵνα μὴ διὰ πολλὰν λόγων κατακόπῃ (2) ἐκάστου ἢ δυνάστεων θεσμὸν, Ἄρεος τε καὶ Ἀφροδίτης, ἡ πᾶσα διὰ τὸ πρὸς (3) Ἡρακλῆα φιληδονίαν ἀπεδέωσαν· πολλάκις δὲ καὶ

L. 20.

dum aperte exponit spem iustorum, tristemque peccatorum condemnationem, et exitiosum infidelium finem, dum ait: caelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt.

8. At vero ethnici suadentium daemonum impulsu falluntur circa praesentem elementorum oblectationem. Atque hinc veluti opinionum vehementia correpti, ob escarum fortasse et nuptiarum intemperantiam, per omnem aetatem suam corporibus saginandis indulgebant: colebantque Herculem palaestrae praesidem, et Anteonem, et Scamandrum praestigiarum, pyrismi et adulterii Medeam, Cronum Persidis tyrannum, cum Semiramide quam etiam proprius filius polluit: quare et horum posterii propriis sororibus filiabusque miscebantur: tam enim impie istorum mores, legis instar, Persae retinuerunt usque ad praesentem diem, ut matres suas, et filias, atque sorores stuprent. Nam Iuppiter, qui et Pezecus, quem etiam Zeam nominant, magus luxuriosusque cum esset, magicis artibus solari lumine, ut videbatur deludens, formosas quaslibet hominum filias ceu improbus corruptor polluebat; atque hic erat Croni filius. Porro hi homines occidentales quoque partes tenebris huiusmodi ac tyrannide occupaverunt, in quibus nemo adhuc regnabat. Cum his fraudulentus quoque Mercurius, nec non Vulcanus quem Plutonium quoque appellaverunt propter auri illecebras. Is enim fratrum insidias vitans, inventis auri metallis, plenis cum navibus in Aegyptum veniens, Deus ab Aegyptiis est consecratus, ceu divitiarum donator. Et ne longis sermonibus singulorum ex his impiorum ritus recenseam, Marti nimi-

(1) Manetho apud Eusebium chron. in nostra editione lib. I. 20, et apud Syncellum ed. paris. p. 19. et 51.

συνφερομένην ταύτην ἀποκαλέσιν βλασφημαῖντες· καὶ ἄλλοτε δὲ τῇ ῥοφίῃ παῖς ἐν θαλάσῃ τὸ ὀπιπολάζον ἐν τοῖς κύμασιν αἶμα συναχθὲν, ὀξυφάντασαν ὀξαγαγὰν ἐκείνην (ἦ) ἥν χαλὰν ὡς φασὶν ἔρωτα, Ἀφροδίτῃ ἢ ταύτῃ ὀνόμασαν, ἀπατᾷν δὲ ὑπὸ βάδους ὀπιθυμίαν.

θ'. Οὗτοι ἢ πάντες τὰ τ' πλατύνων ἀσέβων ὀνόματα ἑαυτοῖς ὀπιφίροντες, διέπυσαν ἐν ὅλοις· καὶ ὅτι καὶ δειβάντων ἥν χρόνων αὐτῶν οἱ ἀνόητοι λέγουσιν αὐτὲς θιῆς (ἦ) ἑσπέρους· σάματα ἢ ἔχον πεφθαρμένα ἐ σωληκόβεβητα, φλίγματι συμπεπλεγμένα, ἀνθρώποι θνητοί· ἐκ βίας γὰρ γυναικῶν, ἐ ἡδονῆς ἀνθρώπων πονηρῶν ἐν ὑπνῷ σωελθόντων σωελήφθησαν, καταδυναστεύοντες καὶ μαγαλυόμοι ὅτι πάντα ἀνθρώπων· μὴ ὦν πλανῶνται πνίς, ἐ εἰς ὅν λοιπὸς παρ' αὐτοῖς ψευδωνύμοις θιῆς· οἷον δὲ τὰ πονηρὰ αὐτῶν ἔργα ἀναλίσκοντες καὶ ἀναλισκόμοι, διερίθησαν ἥν δυσεβαὶν σκλῶματων, δὲ πυρὰς καὶ ξυφὰν ἐ ὑδάτων καὶ θείας, πικρὰ θανάτῳ κατὰπαταθέντες· ὦν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ἀπαλείας πρὸς κατάκρισιν αὐτῶν· ὅσῃ γὰρ εἰς ἑλεγχον ἀμύρτημάτων πλάνης, ὁ θεσμός τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῶν θρησκείας ἐλέγχεται, ὥστε πρὸς τὰ μαγία ἥν πρὸς λαχέντων, καὶ ξύλα γλύφοντες ἑλλῶες, ἐ γλυπτὰ θρησκείας, πρὸς σωουαῖντες ὡς θιῆς· καὶ ποτὲ μὴ χρυσοχοῖς καὶ ἀργυροκόποις ἐ ἀνδριοπλάστῃς χαλκῇ, καὶ πηλερτοῖς, καὶ ἰσοειογράφοις, οὐκ ἐνέπονται πρὸς ἐρχόμοι, καὶ αἰτέμοι ἀναστῆσαι τὸ ὄμοιον τῇ κισθήλῃ· ὅτι ὦν ἐ ἡ σοφία ἑλεγχῇ. * ἐ ὀπιμαλῆς ἀργίας αὐτῇ ἑπλάσῃ γλυπτόν, καὶ ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτό· ἐ ποιήσας αὐτῇ οἶκον ἄξιον, κατέχρισε γῆν· ἐν τοίχῳ ἑθηκεν αὐτὸ ἀσφαλιστάμῳ σιδήρῳ· ἵνα μὴ οὐ μὴ κατὰπίση πρὸς ἐνοήσατο αὐτῇ, εἰδὼς ὅτι

· Sep. XIII. 13.

rum ac Veneris, quam ob exercitum cum Hercule voluptatem, deam fecerunt, et pudicam etiam non sine blasphemia dicunt. Insuper de proiecti in mare genitoris supernatante in fluctibus crasso sanguine confinxerunt educere pulchrorum amorem, cui nomen Venus fecerunt, ut infima cupiditate illiceret.

9. Atque hi omnes nomina sibi planetarum imponentes, ab omni veritate recesserunt: sed tamen temporum lapsu a stultis dii caelestes dicti fuerunt. Atqui corpora habuerunt putribilia, vermium pabula, pituitosa, homines in summa mortales. Etenim ex violatis mulieribus, et improborum virorum in somno concumbentium voluptate procreati fuerunt, donec tyrannidem sunt adepti, et inter reliquos homines sublimati. Praeter quos, nonnulli circa alios quoque falsi nominis deos deerrant; qui quidem per suorum actuum improbitatem exitiales et exitio traditi, a suis impiis divulsi fuere tabernaculis, et igne, gladiis, aquis, sulphure, acerba nece consumpti: quorum nomina in libro perditionis sunt ad ipsorum condemnationem. Tantopere enim ob criminis coarguendum errorem, impiae ipsorum religionis institutum apparuit, ut praeter iam dictorum enormitatem, ligna quoque ethnici sculpsent, sculptilibus cultum exhibuerint, tamquam deos adoraverint. Neque eos puduit ad auri argenti opifices, ad statuarios in aere, ad plasticos, pictoresque accedere, eosque orare ut sibi vanam imaginem elaborarent. De quibus etiam Sapientia dicit: homo inter otii sui curas sculptile formavit, glutine apte composuit, eique dignam aediculam struens, rubrica perlinivit, in muro statuam collocavit, ferroque ne caderet firmavit, probe sciens non posse illam sibimet auxiliari: est enim merum simulacrum, et alienae opis indigum. Et mox pro re familiari sua pro coniuge ac liberis

ἀδυνατεῖ ἑαυτῇ βοηθεῖται· καὶ γὰρ ἔστιν εἰκὼν, καὶ χρεῖαν ἔχει βοηθείας· ὡς ἡ κτημά-
των καὶ γάμων αὐτῇ καὶ τέκνων εὐχόμενον, οὐκ αἰχμύεται τῇ ἀφύχῳ προσλαλῶν· ὡς
ὡς μὲν ὑγείας τὸ ἀδυνάτῃς ἐπιτελεῖται· ὡς ἡ ζωῆς τὸ νεκρὸν ἀξιοῖ· ὡς ἡ ὁδοποιείας
τὸ μηδὲ βάσιν κτήσασθαι δυνάμενον· καὶ ὡς πεισμοῦ καὶ ἐργασίας χρεὼν τὸ ἀδρανέ-
στατον ἢ χρῆσιν εὐδρανεῖαν αἰτεῖται· ἴδετε ὅτι ποσὸς ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ γῆς εὐτελεστέα
ἢ ἐλπίς αὐτῶν.

Ι'. Ὁρᾷς ταῦτα ὧ πλούσιε, εἰς σὲ γὰρ ἀφορῶσιν ὁξέως οἱ λόγοι μου, ὡς ὧν ἔχῃς
ἐπιθυμῶν τῇ αἰδῶν· τέττε· οὕτως γὰρ ἀπόκαται τοῖς ἑλλοισι νεκρὰ προσδοκία· πλεονε-
κτεσι γὰρ πρὸς τὰς ἡδονὰς τῇ αἰδῶν, ἑαυτὴς ἐν αὐταῖς ἐπείγοντες, πρὸς ὧς τὰ εἰδωλὰ
συγχαίρειν αὐτοῖς, καὶ συναρᾶσθαι ἐν ἢ ἀδικίαις ὡς βυφαῖς καὶ πορνείαις καὶ μαραιῖς πρὸς
τελετῇ τῇ δαίμονων θυσίαις καὶ πονδῶν· ὡς παρὰ ταῦτα τῇ ψυχῇ, τέττε
τῇ δαίμονι, καὶ οἷνε κέρασμα πρὸς μέθην, ἐν κόμοις ὡς μέθαις καὶ ἄσμοις πορνικαῖς
καὶ πολυσφόροις χορείαις, ἔνθα ἡ πᾶσα κνίασα τῇ εἰδωλῶν ἀνλίζετα· πρὸς τὰς ἀνόμοις
ταύτας καὶ βλαβεράς ἡδονὰς, συγχαίροντες τοῖς σκολιοῖς δολογισμοῖς· εἰ γὰρ ὡς χρεῖαν
ἢ λεγόμενος, ἐν τέτοις ὡς διεφθαρμένος καὶ χρεῖαν ἀπὸ θεοῦ, ὅτι εἰς κακότερον ψυχῇ
ἐκ εἰσελεύσεται σοφία *.

* Sap. I. 4.

Ια'. Ἰσως δὲ τις τῇ ἀπίστων φιλόνεικτος ὧν ἀμφισβητοῖν λέγων, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐν
ἢ ἐκκλησίαις εἰκόσι προσκυνοῦντες, ὡς ἀφύχοις προσερχόμενοι εἰδωλοῖς λογιδοσόμεθα·
μὴ οὐ γήνοιο τέτο ἡμεῖς ποιῶν (I). τὰ γὰρ τῇ χρεῖαν πῖσις ὅτι, ὡς ὁ ἀφύχῳς ἡμεῖς
θεὸς ἐνεργεῖ τὰς δυνάμεις· οὐ γὰρ ὡς χρεῖαν τοῖς προσερχομένοις, ἀλλ' ἐν ὑπομνήσῃ τῇ

orans, non pudet eum cum inanimum loqui: et pro sanitate infirmum invocatur: pro vita
mortuum rogatur: pro auxilio ineptissimum deprecatur: pro itinere faciendo, gra-
diendi facultate mancum: pro ope manuumque labore, a manuum usu destituto dex-
teritatem sibi petit. Profecto cernitis cinerem esse illorum cor, atque in re, quae est
pulvere vilior, spem collocari.

10. Viden' haec, o dives? Prorsus enim te spectant verba mea, qui tantam
saeculi huius prae te fers cupiditatem. Haec est videlicet ethnicorum mortua expe-
ctatio. Certatim quippe saeculi voluptatibus indulgent, seque in illas ingurgitant,
quasi secum etiam idola gaudeant, ipsorumque iniquitatibus faveant, deliciis, scor-
tationibus, et impuris initiationibus daemonumque sacrificiis ac libationibus: exhi-
bentque genio proprio, id est daemone, mensam, vinum miscent ad ebrietatem, ga-
neis, propinationibus, amatoriiis canticis, et incompositis choreis dant operam, ubi
nonnisi idolorum nidus versatur. Atque in his illicitis noxiisque voluptatibus exul-
tant, et perversis animi cogitationibus oblectantur. Atqui etiamsi christiani nomen
tu geris, nihilo tamen minus a Deo propter tuam corruptelam longe abes: quoniam
in malivolam animam non introibit sapientia.

11. Fortasse infidelium aliquis, contendendi studio, ambiguitatem prae se feret
dicens, quod nos quoque dum in ecclesiis imagines veneramus, ad carentia animo
idola reputemur accedere. Absit autem ut nos huiusmodi quicquam faciamus. Chri-
stianus enim cultus fide constat, atque a veraci Deo nostro prodigia patrantur. Neque

(1) Notandum hoc hominis qui sexto sae- stimonium et apologia evidens de ss. imaginum apud
culo vixit, id est ante tempora iconomachorum, te- Christianos cultu.

ἀντιτύπῃ ὑπογράμματος, ὁρῶντες δὲ ἀόρατον δὴ τὸ ὁρατὸν γραφῆς ὡς παρόντα δοξάζομεν· οὐχ ὡς μὴ ὄντι θεοὶ πιστεύοντες, ἀλλ' ὡς ὄντι ἀληθεῖς· οὕτως ἡ τοῖς ἀγίοις ὡς μὴ ἔσι, ἀλλ' ὡς ἔσι ὅτι ζῶσι τῷ πνεύματι τῷ θεῷ, τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀγίων ὄντων, καὶ δυνάμει
 Ps. CXXXIV. 6. θεῷ βοηθουμένων τοῖς ἀξίως διομήτοις· γάρ· * ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ ἔρασι ὅτι ἐν τῇ γῇ πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν· ἐξομολόγησις καὶ ὁρατοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀγωνισμὸς ὁ μαγαλοφρέπεια ἐν τῷ ἀγάσμεν αὐτῷ· οἱ δὲ θεοὶ τὸ ἐθνὸν δαιμόνια, καὶ ἔργα χερῶν ἀνθρώπων· * δὴ τότε καὶ οἱ πιστεύσαντες αὐτοῖς, ἔτι· * ἔτι εἰς ἀναίρεσιν ὡς γὰρ αἵματα ἐν φόνοις, δὴ κλοπῇ καὶ δόλῳ, φθορὰν τε καὶ ἀπιστίαν, ταραχὴν καὶ ὁπορίαν, θυροῖς ἀτάκτοις, χαλεπὴν ἀμνησίαν, ψυχῶν μασμόν, γυνήσεως ἐναλλαγὰς *, καὶ γάμων ἀτάξιας, μοιχείας τε καὶ ἀσελγείας· ἡ γὰρ τῶν ἀνωμένων εἰδώλων θρησκεία ἐν τῷ πλῑ, τῷ αἰνῶνι παντὸς κακοῦ αἰτία, ἀρχὴ τε καὶ πέρας ὄντι· ἡ γὰρ εὐφραϊνόμενοι μεμήνησαν, ἡ περὶ αὐτῶν ψαλμοὶ, ἡ ζῶσιν ἀδίκως, ἡ ὁποροῦσι τῶν ἀφύχων γὰρ εἰδώλοις πιπιδοῦτες, κακῶς ὁμῶσαντες, ἀδικηθῆναι οὐ περὶ δέχονται· ἀμφοτέρωθεν δὲ αὐτοῖς μεταλύσεται τὰ δίκαια· οὐ γὰρ ἡ τῶν ἀμνησμένων δυνάμεις, ἀλλ' ἡ τῶν ἀμνησμένων δίκη ἐπιξέρχεται τῇ τῶν ἀπίστων καὶ ἀδίκων τῷ βασιλεῖ· ὅτι κακῶς ἐφρόνησαν πρὸς θεῷ, περὶ αὐτῶν εἰδώλοις, καὶ ἀδίκως ὁμῶσαντες, κατεφρόνησαν ὁποπτος· Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ὁπαικὴς ὁ ἀληθὴς, μακρόθυμος καὶ ἐλεῖ διδοὺς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν· ὅτι αὐτῷ ὅτι τὰ πάντα, καὶ αὐτῷ πρὸς ἡμᾶς ὁ δόξα, σὺν τῷ πατρὶ ὁ ἀγίον πνεῦμα εἰς ὅτι αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

ad illas picturas quasi supplices accedimus, sed ab imaginis repraesentatione admoniti, dum invisibilem in visibili pictura spectamus, tamquam praesentem veneramur; neque Deo alicui non existenti credimus, sed illi qui vere existit: neque sanctis qui non sunt confidimus, sed existentibus et apud Deum viventibus, quorum sanctae sunt animae, et Dei virtute digne invocantibus praesto sunt. Scriptum est enim: Deus noster in caelo et in terra omnia quaecumque voluit fecit. Confessio et pulchritudo in conspectu eius; sanctimonia et magnificentia in sanctificatione eius. Dii vero gentium daemones sunt, et opera manuum hominum. Ideo qui illis confidunt, alter alterum in exitium perduxerunt, sanguinem enim caedibus patrandis effuderunt, furtis, dolis, corruptelis, incredulitate, seditione, periurio, insanis tumultibus, ingrato animo, animarum iniquitate, naturalis nativitate immutatione, nuptiis inordinatis, adulterio et incontinentia, grassati sunt. Etenim anonymorum idolorum in auro cultus, malorum omnium in saeculo causa est, initium atque complementum. Nam vel gaudio elati insaniunt, vel falsa vaticinantur, vel iniuste vivunt, vel facile peierant. Dum enim carentibus anima idolis confidunt, male iurantes, se laesum iri non verentur. Sed undique supervenit illis merita poena. Non tam enim vindicum defensorum potentia, quam debita peccantibus poena, infidelium et iniquorum criminibus supervenit: quia male de Deo senserunt, idolis potius adhaerentes; falsoque iurantes, sanctitatem aspernati sunt. Christus autem Deus noster, mitis ac verax, longanimis est, et creata a se omnia misericorditer administrans. Quia illius sunt omnia, ipsique honor debetur, cum Patre et sancto Spiritu per saecula saeculorum. Amen.

ΛΟΓΟΣ Θ'.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ ΠΕΡΙ ΜΕΡΙΚΗΣ ΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ.

α'. **Ο** τ' μνήμης τῆς δαιμόνων θόρυβος περικαρτερεῖ μοναχὸν ἀσαλευτῆν τ' βίον· ὅπιστάμαί γ' ἀναβλύζαν τὴν ψυχὴν τῶν μοναχῶν λογισμῶν κενῶν, διὰ τῶν φανταζομένων πολέμου, ἐν ἀπειρίᾳ τῶν αὐτῶν θεωρίαις· τῶν μὲν γ' φόβος δαλαίνουσι τὴν ψυχὴν· τῶν δ' δυνάμιν τῆς λεγόμενων παρ' αὐτῶν, ἥτοι δαικνυμένων, οὐ δύνανται ὁπφέρειν· ὥς εἰ τις λογικὴ ἐν ἀγοραῖς, διαχλιδάζων τῶν ἀρπάζει πινόμενον ἄπειρον· θρασέως δ' ὁφθέντος, φυγὰς γίνεται, ἔπειτα δ' τὰ ὑπὸ τῶν δαιμόνων δαικνύμενα φάσματα, φαῦλα ὄντα, (α) μὲν ἄπειρον ἐκφοβοῦσιν εἰς τὸ ἀφιστῆν τῆς εὐσεβείας· ὁ μὲν τοι νοήμων τῇ τῆ σαυρῆ σφραγίδι φλέγῃ καὶ ἐκδιώκῃ τὴν αὐτῶν φαντασίαν εἰρηνεύουσαν ἐν θεῷ· διόντως γὰρ δοκιμάσας ἐγὼ κατέλαβον τὴν θεωρίαν· ποτὲ μὲν γ' ἐν σωφροσύνῃ φιλερημουῖτο τῶν μοναχῶν, ἐν βασκανίᾳ τῶν χασμητῶν βαρύνουσι τὸ σῶμα, χεῖρας τε ἐναγκαλίζαντες ὡδυσκιδάζοντες, τὴν πείναν αὐτῶν ὡς κακὸν ὁδοιπόρον προστάγουσι, διὰ τούτης πύρεσιν ἐπάγοντες τῇ ψυχῇ, ἀλόγους τε προσφάσεις ἐπαλισμαί * ζαπεζάν, ὡς οἰνοποσίας ὑποπίθονται· ὡς μὲν τὸ ὡς λάβειν χάμινον τὴν θηλυμανῆ πύρεσιν εἰς αὐτὸν ἐξάπτουσιν· ἐντεῦθεν τὴν (β) λογισμὸν ἄγχιοντες, ἄγχι δέσμινον, ὡς πύρετον ἐπὶ σφαγῇ εἰς τὴν τῶν σωματῶν μοιχείαν· καὶ τῶν τῇ ἀμῆρτι ἀποκτείναντες, ὥσπερ φόνου αἵπον κατὰσάντα, εἰς ἀπόγνωσιν· εἴθ' οὕτως πάλιν διὰ τῆς χρησολογίας, μετάνοιαν ὑποπίθεται ἀνέγκλητον εἶναι ὡδὺν θεῷ, τὴν ἀμῆρτιαν λυσάντες ἐν τῇ νοῦ αὐτῶν, ἀραβονίζομενοι αὐτὸν, (γ) οὕτως

1. 23.

f. 24. ita eod.

SERMO IX.

DOCTRINALIS AD MONACHOS DE SINGULIS DAEMONUM PHANTASIIS.

1. **I**nconstantis vitae monacho semper haeret memoriae tumultus daemonum. Scio enim scattere animam monachi vanis cogitationibus propter imaginarium bellum, dum illorum liquidam notionem non habet. Nam daemones pavore mentes replent, quae vim dictorum ab eis vel ostensorum sustinere non queunt. Ac veluti si quis meditatur in foro per ludibrium spoliare imperitum egenum; si forte aliquis asper appareat, fugit ille; ita obiectae a daemonibus phantasiae, cum sint vanae, imperitum quidem exterrunt ut a pietate discedat; sed vir cordatus crucis signo exurit dispellitque illorum phantasiam, quae pace Dei sedatur. Revera ego experimento comperi huius rei notionem. Aliquando enim dum temperanter quieteque se habet monachus, invidi daemones corpus eius oscitatione gravant, manusque sub axillis complicare suadent, famemque illi ceu malum viae comitem admovent, eaque spiritum eiusdem incendunt, vanosque subdunt praetextus conditarum mensarum vinique potationum: posteaque quasi vehementem fornacem in eo succendunt feminarum cupiditatem. Atque hinc mentem eius occupantes, captivum ducunt veluti ovem ad occisionem, ad corporum moechiam: quem postquam peccato occiderunt, tamquam sibimet mortis causam, in desperationem deliciunt. Deinde blandos adhibentes sermones, paenitentiam suadent gratam esse Deo; atque interim peccatum in eius mente acrius ex-

· Rom. VII. 21. αὐτὸν ἐν ὅλῳ τῇ βίῳ ματαίως δέχην· τὲτο δὲ ὁ ὑπόστολος κατανοήσας ἔλεγε· * εὐρίσκω αὐτὸν (Ϟ) νόμον τῇ θείῳ μοι ποιεῖν τὸ καλόν, ὅπῃ ἐμοὶ τὸ κακὸν ὡδράκεται· τὸ μὲν γὰρ θέλω, ὡδράκεται μοι· τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλόν οὐ· οὐ γὰρ ὁ θέλω ἀγαθόν, τὲτο ποιεῖ, ἀλλ' ὁ μου κακὸν τὲτο ποιεῖ.

β'. Δὲ αὐτὸν (Ϟ) μοναχόν, οὐ μόνον ἐν τῇ ἡμερᾷ φωτὶ νήφειν, ἀλλὰ ἐν μικρᾷ ἀφαρπαγῇ τῇ ὑπνε γρηγορεῖν, καὶ τῇ φόβῳ τῇ κρείσσει μὴ ἐγκαταλείπειν τὰς φρένας τῇ πνεύματι, ἐν τῇ μάθῃ τῇ δαιμόνων τῇ ὑπνε· ὅταν γὰρ ἐν τῇ ἡμερᾷ πολέμῳ νικήσας ὁ μοναχὸς καταιχμῇ ὁδὸν δαίμονας, ἐν νυκτὶ ὁπισθάντες διαβρίζουσιν αὐτόν· ὁ κἀγὼ εἰς ὑπνον μικρὸν ἐλθὼν κατὰπτευσά, μετὰχρηματιζομένους αὐτὲς ἐν κολακείαις, εἰς φυσικὰς ἡδονὰς μίξας, καὶ εἰς πρῶτα φαυλότητας κάλλους· ἐν ἐκλύσει τῆς θεωρίας ἀφαρπαζόντες (Ϟ) νοῦν, δὲ συνδύσεως κόσμου κεφαλῆς, καὶ ἐπαγγελίας πλούτου πολυτελοῦς, καὶ παίδων καὶ παιδίσκων, καὶ ὁσμῆς εὐωδίας μυριζομένους· οὕτως ἐν τῇ ἀπάτῃ δέχχλιδάζοντες ὀξεπαίρουν τὴν ψυχὴν τῇ μοναχῇ, καὶ ἐκκλίνοντες ὅτι τὴν πορεύειν τῇ ἀμείρῃ, φαυλίζουσιν αὐτὴν τὸ σῶμα, ἐν τῇ ἡδονῇ τῇ διαδέντων μοιλιώνοντες αὐτὴν τὴν σάρκα· καὶ τὸ ἐναντίον τῇ ὁπισθοσκούσῃ ἡμέρᾳ ὑπονούσασιν αὐτὴν (Ϟ) λογισμόν, τῇ μήμῃ θυρυβοῦντες τῇ νυκτερινῇ ἡδονῇ πρὸς τὸ ἐκκλίνειν αὐτὸν πρὸς γυναικῶν ὥσπερ γὰρ

i. x. διωπατὲρ ἄρχοντι περιεφριπίζουσιν ἐν τόπῳ πνι δορυφόροι ὑπερβίαν ἀείναι, ἐν αὐτῷ δικαστῇ μετὰλήψεται· οὕτως καὶ οἱ δαίμονες προκαταρτίζουσι τὸ ἐνύπνιον ὅτι τῇ ἡμερῇ καταπύσας, κατὰπρώσκοντες αὐτὴν τὴν καρδίαν πρὸς πάσῃ ὁπιθυμῶν κακῶν· οὐ πάσης δὲ ψυχῆς εἰώθασι τὲτο ποιεῖν, ἀλλὰ τῇ ἐκλειλυμένῃ πρὸς τὴν δουλείαν τῇ θεοῦ, καὶ

asperant, eique obstrepentes, ut per omnem vitam sic insane se habeat suadent. Hoc apostolus quoque reputans aiebat: invenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet. Nam velle quidem, mihi adiacet; perficere autem bonum non invenio: non enim quod volo bonum, hoc facio; sed quod odi malum, hoc ago.

2. Oportet itaque monachum non modo in diurno lumine sobrium esse, verum etiam adversus brevem somni subreptionem vigilare; propositoque sibi iudicii timore, spiritus vigorem non remittere, in diabolica scilicet somni ebrietate. Nam quando in diurna pugna victor monachus daemonas pudefactos repulerit, hi noctu supervenientes, hunc in scenam veluti producant. Quod ipse quoque ad somnum breviter conversus expertus sum, daemonas scilicet adulantes, corporeos voluptatis concubitus exercentes, et venustorum vultuum phantasias obiiicientes; imaginariae visionis quasi deliquio mentem abripientes, despondendo mundi praecipua, pretiosarum opum promissione, servis atque ancillis, odorumque grata effusione; sic decipientes illudentesque, monachi animum extollunt, atque ad peccatum patrandum impellentes, corpus eius emolliunt, illa imaginum voluptate carnem inquinantes. Contra autem, illucescente mox die, conscientiam mordent, memoria conturbantes nocturnae voluptatis, ut ipsum ad feminarum consortium impellant. Sicut enim potenti principi praeparant certo in loco satellites sui mensae ministerium, quod ipse iudex participabit; ita et daemones somnium diurnae luci praemittunt, cor eius vulnerantes malarum cupiditatum affectionibus. Neque tamen cum omnibus indiscriminatim animabus ita se gerunt, sed cum illis tantum quae in Dei famulatu socordes, ad ma-

ρεπίστας πρὸς τὴν ὀπιθυμίαν τῆς μαμωνᾶ· διὸ καὶ ἀπέχουσι (ἦ) μισθὸν οἱ τοῖς τοῖς ἐλθόντων εἰς ἕπνον, καὶ τὴν συνάψιν τῆς κόσμου τῆς ἡδονῶν θεωρήσας, ἐντέλετον τοῖς ὁσμοῖς, ἐννοῶν ὅτι φάλαγγες τῆς δαιμόνων, καὶ ὁ τέτων ἄρχων, ὁ δόξης φαντασιώδους ἐπαγγελίας ἔσης, ὁρκῶ ὀπισθασάμενον ἐν τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ σώματος τῆς Χειρὸς, μὴ θεωρεῖσθαι τοῖς θεωρεῖσθαι ἔργοις ἐν τῇ ἐνυπνίῳ· καὶ ἔτις ἡ ἀείριος ὀπτασία ὁξεδιῶκετο· καὶ τῇ Χειρὶ σωταγὰς ἀρετῶν ὁ εὐχῶν ἐποιέμενον, διχόμην μετ' ὁσμῆς εὐωδίας ἐν μεταλήψει ζωῆς τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ *, εἰς ὁ ὀπισθασάμενον τὸ ὄρκον, δι' ἀνδρὸς συνετέ· καὶ ἐν αὐτῇ τὴν ἀνάστην ἔχον ἐκ τῆς ὁράσεως τῆς θεάματ·.

* Eucharistia.

γ'. Καὶ πῶς λέξω τὴν κακουργίαν αὐτῶν; ὅτι μὴ διυάμενοι περικυβέουσι τῇ δικαίῳ, τὴν ὑψηλοφροσύνην αὐτοῖς ἐπάγουσιν, καὶ ἐν ἐπάρσει διαχλάζουσι τὸ μοναχὸν, ὡς ἄγγελοι φωτὸς μεταχηματισμοῖς καὶ οἱμοῖς ὅτι εἰς αὐτὸν τὸ κύριον μεταμορφουῦται, δι' ὑποχέσεως τῆς ἐρασίῃς, ὡς ἐργάτας τῆς ἐντολῶν καὶ τῆς θείας θελήματος, δοξολογῶμενοι ὅτι δικαίοις, ὅπως εἰ διωκηθεῖσαν, καὶ ἐν τέτῳ κατεβαλεῖν τὴν ψυχὴν τῇ μοναχοῦ· εἰ δὲ νήφει πρὸς κύριον ἢ ψυχῇ, ὁπρὶν γινώσκται εὐθέως ἐν διαφόροις ἔργοις πρὸς τὴν κακουργίαν ὁ τὴν ποικιλίαν τῆς παγκρατίου αὐτῶν φαντασίας· οὐ γὰρ διυάνται ὅτι πολλῇ ἀνακρίσει φέρειν τὴν φρόνησιν τῆς μοναχῆ· αὐτομάτως γὰρ ἐν τῇ τῇ πνεύματι νήφει ἄρρητα ῥήματα ἐκζητουῦν, εὐθέως αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν ἀφανῶς μεταμορφουῦται· ὁ ποτὲ μὲν τῇ ἀπειράτῃ μοναχῇ ἐκδαιαίνοντες τὴν ψυχὴν ἐκφοβοῦσιν, καὶ τῇ φόβῳ συνέχουσι τὴν φρόνησιν, καὶ τὰς χαῖρας ἐκλύουσι μὴ τὴν σφραγίδα θεωρεῖσθαι τῇ μετὰ πῶ· ὅταν ἡ ἀνακαλεσάμενος εἰς ἀνάστην τὸ τῇ Χειρὸς ὄνομα μὲν καμάτε ὀνομάζει, καμῶν σώματι

1. 20.

monae cupiditatem declinant, ideoque et meritam mercedem referunt. Equidem somno cum me tradidissem, et voluptatum mundi factam mihi oblationem spectarem, visis huiusmodi obsistebam; consideransque daemonum esse phalanges cum suo principe, et imaginariae gloriae promissiones, iureiurando inter spectandum spondebam, per Christi corpus, me propositis in somnio actibus operam non daturum. Atque ita aërea visio dispellebatur, et Christo condicebam virtutes precesque; suscipiens cum odore suavitatis, simul cum vita, corpus illius ac sanguinem, per quae iure iurando me adstrinxeram, prudentis viri ministerio. Atque ita ex illa visionis contemplatione expergiscebar.

3. Quid autem de eorumdem daemonum malitia dicam? qui si forte hominibus iustis praevalere nequiverint, superbiam illis inspirant, et per animi elationem monacho fucum faciunt, in angelos lucis transformati. Et heu, quod in Dominum ipsum se transfigurant! promittentes caelestia, ceu mandatorum et divinae voluntatis exsecutoribus, atque ita prosternere monachi animam connituntur. Atqui si vigilet ad Dominum anima, cito agnoscet multimodis, praeter illorum malitiam, pessimae quoque phantasiae multiplicem varietatem. Non enim possunt diutina contentione sapiens monachi propositum sustinere. Nam cum hic motu proprio, spirituque vigilans, arcana verba requirit, statim illi a suis impuritatibus invisibiliter evolvuntur. Et aliquando quidem inexplorati adhuc monachi animum pavore percellunt, et metu intellectum eius constringunt, manus denique eiusdem laxant, quominus salutare signum fronti imprimat. Sed cum ad evigilandum confirmatus, Christi nomen enixe pronunciat, corpus defatigans, crucis symbolo frontem diu obsignando; molestam

Ps. CXLIV. 11.

τῇ ὅπῃ τὲ μακάριον σημειώσῃ τῷ σαυρῷ, ἄφνω δὲ φαναχόκοπιαν ἐκδιώκῃ φλογερῶς πληρουμένη τὲ γρηναμμένη. * ὑποσπείζῃ κύειθι πάντας ὅδῃ κατὰπίπτοντας, καὶ ἀνορθοῖ πάντας ὅδῃ κατὰρραγμένους· ἐκ ἐν μᾶ ἢ ὁππασία ὑφενίσταται οἱ δαίμονες, διὸ ἕκαστος ἰδίῳν κακῶν τὸ ἐγχείρημα ἔχῃ ὑπὸ τῆ ἀρχαῆς δαίμονι.

Matth. XIII. 22.

δ'. Μνημονεύοντες οὖν ἀδελφοὶ τὴν πολυπόικλον αὐτῆς κακουρίας, προσέχοντες ἑαυτοῖς· οὐ γὰρ αὐτῆς τὰ νοήματα ἀγνωστοῦν· ἀπαρχὴν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἔξοχον τῆ ἐμβαλῆν (Ϟ) μοναχὸν εἰς πορνείαν· ὅθεν καὶ ὁπιστραπύεται αὐτῆς, προσκαρτερῶν τῇ πρὸς, ἢ πρὸς ἐξοχὴν πνεῦμα ἐκλυμμένον, πολύμορφον, φρεναπατωῦν. Ἐάντις ἐξοχῇ δυσδιεξόδατῃ ὕλη τῆς μοναχῆς καὶ σκόλοψ· εἰς μόλυσμόν σαρκὸς καὶ πνεύματῃ· διὰ τὸ τοιοῦτον δὲ ἐγκρατείας συχοτέρας τὴν ἀποτρίψιν ποιῶν, καὶ τῇ μελίτῃ ἔσται σωτηρία προσευχῇ λογισμοῦ καὶ θαιεσῶν, ἐκ τῆς ὁρέξεως καλῶν· ὅπῃ ὁ ἱεὺς πρὸς τὸ πάθος καὶ τὴν θρασύτητα προσάγῃ· καὶ ὁ μοναχὸς πρὸς τὴν γυναικὸν ἀγῶνα ἱσάμεν, καταιχνῶν ὅδῃ δαίμονας· οἶδα γὰρ καὶ πέπαισμαι πρὸς ἕκαστον εἶδῃ μεταμορφουῦντα ὅδῃ δαίμονας, ὅδῃ μὲν εἰς αὐτοὺς πρὸς φόβον πρὸς τὸν (Ϟ) μοναχόν· ὅδῃ ἢ εἰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας διεκρίβοντας, καὶ (Ϟ) νοῦν ἐκ τῆς ἐντολῆς τῆς τοῦ σκορπίζοντος· ἄλλοις ἐν ἀλλοτρίῳ κάλλει δὲ ληρόντας (Ϟ) μοναχόν· ἑτέροις ἐν ὑψηλοφροσύνῃ τὴν δυνάμιν τῆς ἀπανοφροσύνης κατὰβάλλοντας· ἑπὶ μὲν καὶ ἐν φιλοβοαῖς γήνων, ἔσται πραγματεία πλάττειν, ἐν διδασκαλίᾳ πωματίζοντας τὴν ψυχὴν, ἐκφυλοῦντας ἐκ τῆς ἀρετῆς τῆς εὐσεβείας, ἐν φιλοφροσύνῃ κόσμῳ, τῆς αἰωνίου πρὸς κατὰχειρῶν· διὰ τὸ καὶ ὁ κύριος ἔλεγχῃ. * οἱ ὅπῃ τὰς ἀγάνθους πρὸς, εἰσὶν οἱ (Ϟ) λόγον ἀκούοντες· καὶ ἡ μέριμνα τῆς αἰῶνι τῆς, ἔσται ἡ ἀπάτη τῆς πλάττειν, συμπνίγῃ (Ϟ) λόγον, καὶ ἀκαρπῶ γίνεται.

ilico phalangem quasi fulmine fugat; atque effatum illud impletur: allevat Dominus omnes qui corruunt, et erigit omnes elisos. Neque tamen in unica visione adversantur daemones, sed singuli habent proprium scelorum traditum a supremo daemone officium.

4. Memores itaque fratres multiplicis illius perversitatis, vobismet consulite: non enim cogitationes eius ignoramus. Deliciae primum illi initium sunt concipiendi monachi in fornicationem. Unde illum oppugnat constante uredine, id est spiritu dissoluto, multiformi, fallaci. Atque hoc est primum monacho difficile ad evadendum materiale obstaculum, carnis videlicet et spiritus inquinamentum. Propterea oportet frequentiore continentia, mundanis abrenunciare, perpetuaque cum meditatione atque oratione cogitationes purgantes, a cupiditatibus nosmet cohibere. Nam medicus morbo medicinam facit; monachus autem fortiter dimicans, daemones confundit. Porro scio et credo in quamlibet speciem transformari se daemones; modo quidem in tauros, ut monachum tentatione timoris pulsant: modo dignitatum potestatisque ambitionem suadentes, a Dei mandatis mentem avertunt: modo aliquo pulchro vultu monachum emollientes: modo superbia virtutem humilitatis oppugnant: insuper terrenis pompis, divitiarum occupatione, munerum acceptione, animam prosternentes, religiosaque illam virtutibus tamquam oculis privantes, interque mundi tumultum ad aeternum ignem trahentes. Idcirco Dominus quoque aiebat: qui autem inter spinas ceciderunt, ii sunt qui verbum audiunt; sed sollicitudo saeculi istius, et fallacia divitiarum, suffocat verbum, et sine fructu efficitur.

ε'. Οἶδα καὶ πίπαισμαι ἐν ἐγκρατείαις ὄντων μοναχῶν ὅπως αὐτοὶ φάλαγγα δαιμόνων, καὶ πυρετὸν δρυμύτατον ἐπενέγκασαν τῷ σώματι· ὅπως δὲ εὐλόγων δίδιν περιφάσεων συμβουλευόντες ἐμβάλωσι χαύνωσιν τῷ λογισμῷ, ὅτι ἐὰν οὕτως καταχρήσῃ τῇ νηστείας, ἀφανίζεται τὸ σῶμα, καὶ περιπίπτει πάθῃ θανάτῳ ἐξ ὑποθνήσκους· ἀλλὰ μάλλον φάγε, φησὶ, πίε, εὐφρανθήκη, ἐξ ἀναπαύε· μὴ ὁ θεὸς εἴπῃ, μὴ φάγῃς, μὴ πίῃς, μὴ καθεδύδῃς; ἐξ ὅτι τέτοις ἀρπάζοντες τῇ μοναχῇ (ἡ) ἔνθεν ἐξ ὁσίων λογισμῶν, δαλῶσιν ἐν τῇ φθορᾷ τῷ αἰώνος, μὴ ἑαυτῶν * τέτον κατὰκρίνοντες, ἐν ὁλεθρίῳ ἐξ αἰωνίου θανάτῳ· οἶδα ἡ πάλιν ἐγὼ, ἐξ ὁσίων μεταμορφωμένους δαίμονας εἰς θεῶν φάς, ὅπως δὲ τῷ ἐπάσει σκοπίσῃ (ἡ) μοναχόν. καὶ εἰς πετινὰ ἡ μεταμορφωμένη φύσις δαιμόνων πολλάκις ἐπώρησα· καὶ τὸ τῆς φυλαργυρίας εἶδον πνεῦμα λοιμὸν καὶ αἰσχροκερδῆ καχηνῶτα τῷ κατὰπιν τῷ κόσμῳ· καὶ εἰς αὐτὸν ὡς πνέον καὶ τῷ ἰδίῳ ὑπόστασιν, ὁλεθρὸν τε καὶ ἀνθρώπων ἐμπειροσμένη· ὡς ὁσίων πάλιν πνεῦμα μωρίας, πλάνον, μικροκέφαλον, καὶ κατακώδωνον, ὑψηλὰ γαλάντα· καὶ ὡς ἡ ἐδὴς αὐτῆς φασμάτης, καὶ τὸ ὑψὺ αὐτῆς διπλοῦν, τὸ μῆκος αὐτῆς πρὸς ἀπὸν καὶ αὐτὸ λοιμαῖνον ὅθεν ἐγκρατεῖς, καὶ παρῆναι εἰς πορνείαν· εἶδον πάλιν δαίμονας περιφρομένους εἰς θέαμα νύμφης, καὶ (ἡ) ἅπαντα πλῆτον τῷ κόσμῳ ἐπαγέλλομενοι.

ς'. Καὶ πόλιν ἡ αὐτῶν κατεῖδον· ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐξήγησις τῷ ὁράσει· ἐκ τῶν τύμπανα καὶ αὐτοὶ καὶ κιθάρα ἐξ ὅργανα καὶ ἄλλα πολλά· καὶ ὁ πατήρ αὐτῶν ὁ δὲ βολῶν δὲ δῆμα ἔχων ὅτι τῷ κεφαλῇ αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ ὡς δόξα καὶ πλῆθος παρῆναι, ἀλλ' ἐκ ὡς ἀρχή· καὶ ἐν πολλοῖς περιφρομένῳ με νομιθεῖ μοι κακοῖς καὶ ὑπὸ χνείτω πάντων τῶν φάλαγγων αὐτῆς διαπόζαν, μὴ καὶ ἰματισμῷ λαμπεροῦ, ἀλλ' ἐκ ἐδὴς· ὑπέδειξε μοι

5. Prorsus ego scio, monacho continenter viventi supervenisse daemonum turbam, eiusque corpori vehementissimam febrim inspirasse, ut huiusmodi honesto obtentu utentes, mentis illi vigorem infringerent, ita quasi alloquentes: si tu quidem ieiuniis abuti perges, corpus tibi deperit, gravem morbum incurris ac moreris. Quin potius comede, inquit, bibe, laetare, quiesce. Num Deus edixit, ne comedas, ne bibas, ne dormias? Sic isti religiosam ac sobriam monachi mentem abripiantes, saeculi corruptelae subdunt, et exitiali secum aeternoque igni reum addicunt. Item ego scio vidique transfiguratos daemones in divinam lucem, ut mentis elatione monachum obtenebrarent. In volucres quoque conversos daemonum naturas saepe conspexi. Avaritiae quoque vitium exitiosum et turpis lucri avidum, et universo mundo absorbendo inhians: et ecce ipsummet, in propria substantia egenum erat, miserum, et carbonibus plenum. Vidi etiam stultitiae spiritum, errabundum, tenui capite, garrulum, largo risui indulgentem: eratque vestis ipsius tegete texta, celsitudo solito duplex, latitudo quadricubitalis viri. Spiritus hic continentes infestabat, et ad fornicandum incitabat. Vidi pariter daemones, qui ad spectandam puellam permovebant: alios qui cunctas mundi opes spondebant.

6. Civitatem quoque illorum spectavi, sed tamen visionis huius nulla fieri potest narratio: ibi tympana et tibiae et citharae et organa et alia plura: paterque illorum diabolus diadema in capite gestans, nulla tamen cum gloria: et adstantium multitudo, sed sine regimine. Atque ad multa impellebat me evidentia peccata: promittebatque fore me cunctarum eius cohortium ducem, cum splendido amictu, qui ve-

ἡ καὶ θησαυρὸς χρυσίου μάρμαρα τε ἐ λίδων, ἐκ τῆς διζυγίας αὐτῆς. ἐκ ἧς τὸ εὐωδύμων τὰ ἄλλα πάντα πλήρης δόλου. ὥς θυγάτηρ κυ αὐτῆς ἐν εὐαδισάτη θία, κυ κολακίαις ἀραι με ἐβιάζετο. αὕτη ἡ κυ ἡ περὶ τοῦ αὐτῆς ἐκγονος ἀμύρτια. τὸ ἡ σαυρὺ σημεῖον ἐσκόρπισεν αὐτὴν ἐ πολλὰ φαντασίαν. πολλὰς αὖ ἐ δειφόμενος τῆς δαιμόνων μάταια ματισμὸς εἰς ἐπείρας φαντασίας ἐδυσάμην, ἅπαντα ὅπλαί μὲ διηγόμενον ὁ χρόνος. εἰς τε γὰρ δράκοντας, ἐ ὄφεις, καὶ χείρας μετελθόντες κατεπάλαίον με, ζητουῦντες μου τὴν παλάμην τῶ χροῦ, κυ καὶ δειξάντός με αὐτοῖς τὸ σημεῖον τῆ σαυρὺ, ἔδιν ἄτοπον κυ ἐν ἐμοί. ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ζώνης τῆ ὁσφύου με διακόπησαν, ὁπλοκρυμμένον μου (ὧ) τύπον τῆ σαυρὺ. ζώνην ἡ νενόηκα ἐ φειδύσαι ἐ συμπλοκαμβάνουσαν ἡμᾶς τῆ σαυροδέντου θιῶ σοφίαν. δι' ἧς ἐ τὰ δῆγματα αὐτῶν αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς εὐρίσκοντες, ἐ ἑαυτῶν χολῶ ἀναμείσσονται. χείρας ἡ αὐτὲς φημι δὲ τὰ πάντα. διωκόμεθα γὰρ, ἐ ἐν τῇ αὐτῇ ἀνακυλιόμεθα, ὅτι τὸ αὐτὸ τε βορβορέμεθα, ἀφανίζονται δὲ τῆς ὁπληνομέων ἀμύρτια. διὸ καὶ ἐπαναστρέφειν συγκαχόμενα ὅτι ὅτ' ἀσπείκτους ἐ φιλήδονας. δράκοντες δὲ εἰσιν, οἱ δὲ πολλὰν περὶ τῶν φυσῶν θύλοντες καὶ ἡμῶν, ἐκ τῆ φειγῆς τέτε καὶ ἐπαγεσθῶν βίου.

ζ'. Ἡμεῖς ἡ μὲν τῆ Δανιὴλ τὸ ἰχυρὸν τῆ ἐνεργήσεως χάριτος ἔχοντες, διωκόμεν τῆ Ἐμμανυὴλ φρενέμενοι, ἀύλω τῇ παροπλῖα, (ὧ) θύρα καὶ τῆ δικαιοσύνης φειδύσμενοι, καὶ τῆ μάχαιραν τῆ πνεύματος, ῥήματα θιῶ πισυόμεν. ὥς ἐκείνη ποτὶ (ὧ) δράκοντα μὲν τῆ Βηλ, ἔπειτα καὶ ἡμεῖς κατὰ βαλεῖν (ὧ) δὲ βολον, ἐ ὅτ' μετ' αὐτῆς καὶ ἡμῶν φυσῶντας ἐπὶ ῥομβοβόλον. ἰδοὺ γὰρ οὐδὲ ταῦτας ἐποίησεν ὁ θεὸς λαθεῖν ἡμᾶς ἐ ἐνεργῆσαι, φῖς καὶ τεφάκας ὑποδείξας ἡμῖν τῆ ἀνομίαν ἐ τῆ ἀμύρτια καὶ ἡ μὲν ἡμῶν τῆ δυσωδίας,

stis tamen instar non erat. Ostendit mihi auri quoque thesaurus et margaritarum ac lapidum pretiosorum in latere suo dextro, in sinistro autem plena omnia dolo erant. Erat illi quoque tamquam filia formosissimi aspectus, quam mihi cum blanditiis oggerabat. Ipsa autem primogenita eius erat, nempe peccatum. Verumtamen crucis signum multiplicem illorum phantasiam dissipavit. Multos denique variosque daemones transfiguratos in alienas phantasias conspexi, quas ut narrem tempus me deficit. Nam et in dracones ac serpentes suesque conversi oppugnabant me, meaeque manus palmam exquirebant; quam cum non absque crucis signaculo ostenderem, nihil mali mihi fiebat. Sed etiam de meorum lumborum cingulo decutiebantur, facto crucis signo: cingulum autem intelligo eam quae nos comitatur et adiuvat crucifixi Dei sapientiam, cuius ope, postquam illorum morsus in nobis experimur, venenum inde exprimimus. Sues autem dico passiones: quae pulsae, et nihilominus reversae, et in luto se volutantes, disparent peractis peccatis: sed tamen redire sinuntur ad inconstantes et voluptarios. Dracones vero sunt, qui multis tentationibus exsufflare adversus nos volunt in hoc terreno superboque mundo.

7. Nos autem cum Danihele vim operantis gratiae habentes, Emmanuhelis virtute defensi, spiritali scilicet armatura, thorace iustitiae muniti et gladio spiritus, divinis verbis confidimus, quod sicut ille draconem cum Belo, ita nos diabolium prosternemus, eiusque socios sibilantes caudamque versatilem adversus nos commoventes. Ecce enim ne huius quidem vim ignorare nos Deus voluit, ter quaterque peccati flagitiique naturam demonstrans: nam peccatum quidem putore diffuebat, plagam

ἀπέραντον πληγὴν ἔχουσα· ἢ ἐδόθησάν μοι ὀφθαλμοὶ ἵ βλέπαι τὰ πάθη τῇ παρ' αὐτῆς ἐπαγομένης κακίας· καὶ οὐδ' οὕτως κατέλαβον τὸ τέλος αὐτῆς· ἢ ἡ ἔπνεεν τὸ δυσωδίας· 1. 20.
διὸ καὶ ἔφυγον ἀπ' αὐτῆς· ἢ γὰρ πορνεία ἐχρημάτιζεν αὐτή· ἐξένωσε δέ με τὴν ψυχὴν ἢ ὁσμήν τῇ δύο τέτων, λέγω δὴ τῇ πορνείας καὶ τῆς κακίας· ἢ ἐπέβλεψα τῇ φυγῇ ἀπ' αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔγωγόν, ὅτι πάντα ἢ γὰρ ἔγωγόν πεπληρομένη τῆς δυσωδίας αὐτῶν· ἐκείραζαν ἡ δὲ με μεγάλη τῇ φωνῇ λέγουσα· ὦ παῖδίον δὲ τί φεύγεις ἡμεῖς; καὶ γὰρ τὰ ἡμῶν ἡμέλλη ὁπιδυμητὰ ἔστι σφόδρα τοῖς ἀνθρώποις· ἀλλὰ ὁ θεὸς δὲ τὸ γησιώως ἀγαπᾷ αὐτὸν, ὑπέδειξε σοὶ τὸ ἡμῶν ἀπμῖαν, ἢ ὁσμὴν ἔγωγόν πάντας πνέουσας ἐξόζομην· ἐμὲ ἡ δὲ τῇ τέτοις διδόντῃ, ἢ λθῆ τις ἄγιος ἐξ ἐρανῶ, καὶ ῥυσάμενος ἐνιχυσέ με, καὶ ἡφάνισεν ἐκείνας ὑπὸ πορνοῦ μου, ὥστε μὴ φαίνεσθαι αὐτὰς μηκέτι· καὶ τὸ ὁσμὴν αὐτῶν ἀπῆλλασεν ἀπ' ἐμῶν.

ἢ. Ταῦτα εἶδον ἐγὼ, καὶ ἐπύθον τὰ πάντα· καὶ πλείονα ἡ τέτων οὐκ ἔκρυψε κύειν ἀπ' ἐμῶν· ἀλλὰ μῖρον τί συνέταξα, τὰ πολλὰ σιωπήσας, δὲ τὸ ἀδίναν τὸ ἀκύναι μὴ χωρῖντων· καὶ οὐκ ἢ ὁ κύριος ὡδραπθεῖς τὰς ὡδραβολὰς αὐτῶν τοῖς ὄχλοις ἔλεγον· ὁ ἔχων ὡτα ἀκύναι, ἀκύναι· * ὡρὸς ἡ πίσωσιν τέτων, μέρος τί ἢ τὸ δὲ τὸ ἐνανθρωπήσεως· 9. Matth. XIII.
συμβεβηκότων τὸ σωτῆρ ὁδηγήσομαι· τῇ γὰρ ἀρχαῖα δὲ βόλῃ ἐν τοῖς τὸ γαστριμύργιας καὶ φιλαργυρίας ἢ κινδοξίας πάθει, καὶ τὸ καρὸν τὸ ἐνανθρωπήσεως ὑποτολήσαντος, πορσελθεῖν ἢ παρῆσαι τὸ ὑὸν τὸ θεῶ, ἐν τῇ εἰπεῖν, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι ἔτοι ἄρτοι γήρωνται, ὁ σωτῆρ ὡρὸς ὑπόδειγμα ἡμῶν ἀπεκρίνατο λέγων· οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἀνθρώπος, ἀλλ' ὅτι παντὶ ῥήματι θεῶ· πάλιν ἡ δὲ τὸ πτερύγιον, τὸ τὸ ὑψιλοφροσύνης πῶμα πορσεφύρον ἐν τῇ λέγειν, εἰ ὑὸς εἶ τῷ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἔγωγόν· ἡκουσε δὲ τὸ

maximam relinquens: mihique oculi concessi fuere, ut passiones ex ipsa nequitia scattentes agnoscerem. Sed ne sic quidem finem eius intellexi: illa vero foetorem spirabat; quamobrem procul diffugi. Erat quippe haec fornicatio. Angustiabat autem animam meam harum duarum foetor, fornicationis atque nequitiae; circumspexique quonam effugerem; at locus non erat, quia universa terra foetore earum redundabat. Mihi autem magna voce inelamabant dicentes: o adolescens cur nos fugis? Nam nostri certe vultus desiderabiles valde sunt hominibus. At enim Deus, propter sinceram tuam erga eum caritatem, nostra tibi dedecora ostendit, foetoremque nostrum cuius afflatu omnes inficimus. Mihi interim his conterrita advenit sanctus quidam de caelo, qui me ereptum corroboravit; illasque a meo conspectu ablegavit, quin umquam postea apparuerint, atque earumdem foetorem procul me submovit.

8. Haec ego vidi, probeque omnia cognovi, et his plura me Dominus non celavit: sed partem aliquam congeSSI, multa reticens, ob illorum infirmitatem, qui haec audire non patiuntur. Quare et Dominus parabolas suas turbis proponens, aiebat: qui habet aures ad audiendum, audiat. Atque ob haec confirmanda, nonnulla etiam quae incarnato Salvatore venerunt, narrabo. Nam quando malorum origo diabolus cum gulae, avaritiae et vanae gloriae perturbationibus, incarnationis tempore accedere ausus est ad Dei filium tentandum, dicendo: dic ut lapides isti panes fiant; Salvator exempli nostri gratia, respondit: non in pane solo vivet homo, sed in omni verbo Dei. Deinde super templi pinnaculo, cum ei diabolus superbiae lapsum suaderet dicens: si filius Dei es, mitte te deorsum; audivit a Domini humilitate nequi-

1. 30. Ταπεινοφροσύνης τὴ κυρίῃ ἀντικρίνοντ' αὐτὸς τὸ κακίαν, γάρχαπται· οὐκ ἐκπαρέσθης κύριον (ἦ) θρόν σου· εἴπα καὶ τὸ τὴ φιλαργυρίας ὕλιν τὴ κόσμου προσφύεοντ' αὐτῷ, ἐν τῷ λίγῳ, ταῦτα πάντα σοι δώσω, εἰάν πιστὸν προσκυλήσῃς μοι· δέχεται τὴν δόξα σου ἀκούων, ὑπαγαθὸς σὺ σατανά· γάρχαπται γὰρ, κύριον (ἦ) θρόν σου προσκυλήσῃς, ἐ αὐτῷ μόνῳ λαβρεύσῃς.

θ'. Τὰς τοιαύτας ποίνων τὴ δειβόλου μεθοδίας εἰδότες, ἀγαπῶνται, ἀποδίδωμι καὶ ταπεινῶσαι αὐτὸν διὰ τὴ ταπεινοφροσύνης καὶ ὑποταγῆς, μακροθυμίας τὴ καὶ ἀγάπης, ἐν πνεύματι θεαύτητος, θεοπατωῦντες· ἵν' οὕτως ἐν πνεύματι ἀγίῳ σύμφυτοι γινώμεθα τὴ ὁμοιότητ' τῷ Χριστῷ· (ἦ) ὅγκον τὴ πλῆτε ἀναμενῶντες, ἐ τὴ ὑψηλοφροσύνη καὶ ἀβάλλοντες, τὴν τὴ γαστριμύργιον καταργουῦντες, ἐ τὴ δρεξίν τὴ πρὸς ὁσὺν καλύοντες, τὰ μέλη ψυχραίνοντες διὰ τὴ ἐκ πάντων τῷ ὀπιθυμῶν ἐγκρατείας· τὴ ὀφθαλμὸν ἐν ἀπλότη κακτημύρῳ, ἐ μὴ ἐν ὁμορφίᾳ καλλῇ ἀπατῶμενοι· μὴ ἐπαυρόμενοι καὶ γνώσκων θεοῦ ἐν λογισμοῖς πονηροῖς, πάντοτε κλαίειν ὑπὲρ ἀμάρτην ἀγωνιζόμενοι, ἐ ἀποδοῖ τὴ προσδοχῇς προσκαρτερουῦντες, καὶ ἀρρώστοις ὀπιμαλῶς διακονοῦντες, λόγον ἀντιλογίας καλύοντες, καὶ οὐς ὀφθαλμοῖς μὴ ἔχοντες, καὶ σιμῶνται εὐχημένως θεοπατωῦντες ἐ μὴ ἐν κενόδοξίᾳ, μὴ ἀμοιρουῦντες πολιτείας ἀγίων, μὴ δανείζοντες ὀπί τὸ κεφάλαιον, μὴ δὲ ὑποστερουῦντες ζωὴν πτωχοῦ, μὴ δὲ τύπτοντες (ἦ) πλησίον· ταῦτα γὰρ πάντα καθαιρέσεις ὅτιν τὴ δαιμονικῆς ἀπάτης, ἐ καὶ τῷ τοῖσιν ἐδὲν ἰχθύσι τὴ ἐναγίων· ἐπειδὴ καὶ τὸ γάρχαμύρον *, ἐντείνοντες τόξον αὐτῶν θεῶν πικρὸν, ὅξελεπον ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσῃς· ἐν τέτοις οὐ καὶ καὶ πολυμῶσαι ὅτιν δαίμονας, καὶ κτήσαται (ἦ) τίμιον μύργαρίτῳ ἐ τὴ ἀνέκλητον θησαυρὸν, καὶ γινώσκων μέρος τῷ πιστῶν ἐ φρονίμων οἰκονόμων· ἵνα ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσῃ ἡμᾶς τὰ πάντα τάλαντα, δέκα ποιήσαντας· ἐ ἔτω καταστήσῃ ὅτιν πᾶσι τοῖς

* Ps. LXIII. 4.
et 7.

tiam suam reprimi dicendo: scriptum est, non tentabis dominum Deum tuum. Postea avaritiam quoque mundanam oggerens diabolus his verbis: haec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me; responsum audiit: vade post me, Satana; scriptum est enim: dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.

9. Harum itaque diaboli artium conscii, o carissimi, curemus eum conculcare humilitate atque obedientia, patientia et caritate, in spiritu mansuetudinis ambulantes; ut sic in Spiritu sancto complantati fiamus in similitudinem Christi: divitiarum tumorem extinguentes, superbiam abiicientes, gulam omittentes, appetitus ardorem compescentes, membra frigefacientes per omnium cupiditatum continentiam: oculum simplicem habentes, aliena formositate minime illusi, neque adversus Dei scientiam pravis cogitationibus elati; sed peccata semper deflere curantes, sedulo in precibus perseverantes, aegrotis studiose ministrantes, verba contradictionis omittentes, contumacem aurem non habentes, cum gravitate decenter viventes, non cum vana gloria; haud vitantes sanctorum conversationem, ab usuris alieni, victu pauperem non fraudantes, proximum non pulsantes. Haec quippe omnia diabolicum errorem expellunt, et sic agentibus nulla adversitas praevallet. Quia, prout scriptum est, intendentes arcum ipsorum, rem amaram, defecerunt scrutantes scrutinia. Sic ergo oportet expugnare daemones, et pretiosam margaritam acquirere, et thesaurum qui eripi nequit; et inter fideles ac prudentes oeconomos numerari: ut veniens Dominus inveniat nos de quinque talentis decem effecisse, atque constituat super cuncta promissa

παρ' αὐτῆς ἐπηγελημένοις ἀγαθοῖς ἢ δέκα πόλεων, τέττις ἐπὶ ἔραν, ἔ τ' πολέως. τῆς θεῆς, τ' π' ἐν ἀφθαρσίᾳ γῆς, καὶ τῆς ὡς δέσποισις τ' θυφῆς· φαιδρὰς οὐκ ἔχοντες τὰς. ^{l. 31.}
λαμπάδας δὲ τ' πίστεως, καὶ τ' ἢ πῶχων ἐλεημοσιύης, ἐν τοῖς σωματικοῖς ἀγχείοις
ρηγορεῖτε, ἵν' ὅταν γῆται ἡ κεραυγὴ τ' σάλπιγξ, ἰδὲ ἔρχεται ὁ νυμφίος, πορδὸν μὲν
δρομίως εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς κερᾶζοντες, εὐλογημένοις ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι πατρὸς, θεοῦ
ἐκ θεῶν ὃς ἡ δοξα καὶ τὸ κράτος εἰς εὖν αἰῶνας ἢ αἰώνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ Ι'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΔΗΛΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.

Α'. **Τ**ὸ κάλλος τῆς βίης, ὡραιότης ἀδελος· ἔ τ' οἰκίαν * κόσμῳ, σκιά ὡς ^{l. 31.}
ῥεχουσα· ὅπ' ὁ ἔρανός καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, ἔ εἰς ἀφανισμόν τὰ πάντα καταστήσῃ· οἱ ^{* cod. οἰκίαν.}
ὀφθαλμοὶ κυεῖν ὅπ' εὖ φοβερόντες αὐτὸν *, εἰς τὸ ποιεῖν μετ' αὐτῶν δὲ παντὸς ἔλεος· ^{* Ps. XXXII. 18.}
ἔτις ἡ μεγάλης ἔσσης τ' ἐλπιζομένης αὐτοῖς ὡς κλήσεως, περὶέπεται αὐτὲς ὁ θεῖος
λόγος λέγων· οἱ φοβερόντες (ὧ) κύριον, ἀναμείνατε τὸ ἔλεος αὐτῆς, ἔ μὴ ἐκκλίνετε, ἵνα
μὴ πέσῃτε καὶ οἶδα ἐγὼ τ' ῥῆσιν τῆς περὶ τῆς, με * περὶ πᾶσαν τοῖς τ' ἄδ' βαρά· ^{* cod. μή.}
θεοῖς δὲ τῆς κρημνῆς ἢ γῆνιων· ἐς τέτοις γάρ ἐστιν ὅλον τὸ τ' δὲ βόλ' βάρ' εἶπον, ὅπ' ^{* Is. XXIX. 31.}
(ὧ) κίνδυνον ἔλκον τ' ἀπολείας· δὲ ταύτης τ' μηχανῆς ἢ περὶ καίρων καὶ διεφθαρ-
μένων ἀγαθῶν, θέλουν οἱ δαίμονες ἀπατᾶν εὖν εὐσεβάς ζῆν βελομένους· περὶ ὧν ἔ
Ἡσαίας ἔλεγε· * ἐπλάγιασαν ἐν ἀδίκοις δίκην· ὅπ' ὅταν π' δοκίμων τ' ἐκτρέφῃ
ὁππερὶ μὲν ἀποπῆν τ' ὁπιδυμίας ὑφ' ἡνικῆσαι ἀπεδέλξῃ, τότε τῶ θεῷ ἄσμεσιν ὅπνι-

ab se bona decem civitatum, id est septem caelorum, Deique civitatis, regionis im-
putribilis, paradisi deliciarum. Ergo splendidas fidei tenentes lampades, nec non elee-
mosynae erga pauperes, in his corporalibus vasis vigilate, ut cum tubae clangor so-
nuerit: ecce sponsus venit; cursim pergamus cito in occursum eius clamantes: bene-
dictus qui venit in nomine Patris, Deus de Deo; cui honor et imperium per saecula
saeculorum. Amen.

SERMO X.

DE INCERTA HOMINUM VITA.

1. **V**itae decor, incerta est pulchritudo: et palatiorum ornatus, umbra prae-
teriens: quia caelum et terra transibunt, et in nihilum cuncta redigentur. Oculi Do-
mini super metuentes eum, ut faciat semper cum iis misericordiam. Quum ergo gran-
dem expectent consolationem, hortatur eos divina scriptura dicens: qui timetis Do-
minum, expectate misericordiam eius; et ne declinetis, ne forte cadatis. Et scio ego
hoc prophetae dictum deiicere me ad inferni barathra, per terrenarum rerum prae-
cipitium: in his enim totum est diaboli barathrum, quod ad periculum trahit per-
ditionis. Hac nimirum temporalium et corruptibilium bonorum machina volunt dae-
mones eos decipere, qui pie vivere decreverunt. De quibus etiam Esaias aiebat: obli-
quaverunt ad iniusta iustum. At vero cum cordatus aliquis ingruentem undique con-
cupiscentiae turpitudinem debellare studet, tunc Deo triumphale canticum attollat

- Ps. XVIII. 16. κρίσις προσφερίτω ἐν τῇ λέγει· * εἰ μὴ με καὶ κατακλείουσιν, τότε ἄμωμος ἴσμαι, ἔ
 1. 32. καθαλειοῦμαι ὑπὸ ἀμύρπιας μεγάλης· ἔ ἐννοησάτο μάλλον δὲ τὸ ἀρετῶν κατασβεν-
 νύειν τὰ βίβη τῆ πονηρῆ τὰ πεπρωμένα, ἃ μέγιστα ῥυπαροῖς λογισμοῖς ἐξακονῶσι, ἔ
 τῇ ἀδελφιώτῳ πίστι συμφωνεῖται τοῖς ἔργοις· ὅπως ἡ ἐλπίς ὑπομονῇ καταργάζεται, καὶ
 ἡ ὑπομονὴ δοκιμῇ, ἔ ἡ δοκιμὴ ἀγάπῃ ἀνυπόκετοι· τότε ὡς αἰσθῆς ἀσραπὴ ἡ χάρις ἀνω-
 θιν καὶ ἀλάμψασα τὸ ἔνδον τῆς ψυχῆς τῆ ἀνθρώπου, καὶ μάγιστα τέταν καταλύουσα
 ἀθρόως δακρυοδύζει, καὶ τὰ τὸ θύοιτο ὁπνίκια βραβεῖα κομίζει.

β'. Ἀλλ' ἐγὼ οἶδα ἐμαυτὸν χόρτον ξηραίνομενον, ἔ ἤδη ὡς τὸ ἄνθος ἤρ' κείνων
 τῆ ἀρχῆς, ἅπερ ἀυξάνων ὁ θεὸς ἀμφιέννυσι· τὸ ζῶν δὲ γλῶσσά μου, μέλλων ἀποιοῦσθαι ἐν
 τῇ γῇ· ὅν ἔσπον γὰρ κ' ἡμερὸν ὁ χόρτος, σήμερον ὦν, αὖριον εἰς κλίβατον βάλλεται,
 ἔπειτα καὶ ὁ θάνατος ἐλεηνοῖς δάκρυσι πρὸς τὴν ἀνάγκην πάντας ἐφέλκεται· ἔ ἡ ἀνα-
 βολὴ τῆς μετανοίας πρὸς ἡμερὸν ἀπατᾷ με· ὅταν ἐννοῶ μου τὸ πᾶσιμα, δαίδια τὸ
 θανεῖν· καὶ ὅταν μετανοῶ, τὰ πτενὰ με δαβαίνει, ἔ τὸ γῆρας ἔχοντός με κ' νοῦ, ἡ
 ταφή με τῆ θανάτου γυμνὸν ἤρ' ἐντολῶν ἔ ἀνέτοιμον ἔλκει πρὸς τὴν κείων· πλίνθι
 ἐπιδάδην, καὶ μ' ἡ χρόνον λύομαι, ἔ εἰς γλῶσσά μου ἐλπίς, ἀπέρχομαι· φυτὸν ἀνεδεί-
 χθην εὐδαίης, ἔ ἐκ τῆ παλαιότητος δακρυοδύεις ἐκκόπτομαι πρὸς κατὰκρυσην· * οἷτος
 εἰμὶ λυκαυθής, ἔ ὑπὸ τῇ δρεπανιστῶν ἀγέλῃ θείζομαι· δαίδιασιν ὡς ψυχὴ με ὅτ'
 πυρφόρος λατρυγῆς, ὅτ' ἐν τῇ ἀνάγκῃ ἐρχομένης ὅτ' ἐπ' ἐπ' ἀκατακλείους κτῆσαι
 φίλους δὲ τὸ ὑποταγῆς, πρὸς τῆς δωδεκάτης ὥρας· αἰδέσθην ὡς ψυχὴ μου ἐν ζῳῇ μετα-
 νοεῖν, ἵνα μὴ μετέπειτα ὑποπίσης τῇ ἐχθρῇ· συμπαθεῖς ἐκ τῆς ἀπαθείης τὸ συγχέ-
 ρισιν λάβει, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆ ὁρῆς τὰ ἀσραποειδῆ ἤρ' ἀγέλων πρὸς ὅσοντα· ἐλπίσιν ὡς
 ψυχὴ με ὅπως ἐλεηθῆς, καὶ ὅτ' ὀλιγοψύχους ἤρ' πενήτων ὡς ἀκατά· ἵνα ῥυθίστα δὲ

* σοφ. κατὰ
 παυσιν.

dicens: si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, et emundabor a delicto magno. Potius vero satagat virtutibus extinguere tela maligni ignea, quae turpibus praesertim cogitationibus exacuuntur; et immobili fidei consonent opera: ut spes patientiam operetur, et patientia probationem, probatio autem caritatem non fictam. Tunc ceu fulgur gratia caelitus humanae animae interiora illuminat, praestigiasque discussas cito dispergit, et deitatis victorialia praemia affert.

2. Ceteroquin ego novi me esse aridum foenum, et tamquam florem liliorum in agro, quae Deus auget et vestit: vita mea dissolvitur, et in pulverem convertendus sum. Sicut enim per tempora foenum, hodie est, cras autem in clibanum mittitur, ita mors miserandis cum lacrymis ad eam cunctos necessitatem pertrahit: poenitentiae vero in aliud tempus dilatio me decipit: nam cum peccatum meum considero, mori formido: et cum huic meditationi indulgeo, delectabilia diffugiunt: senectus mentem meam occupat: sepultura mortualis, me praeceptorum observantia nudum atque imparatum, in iudicium postulat. Laterculus formatus fui, et post tempus dissolvor, atque in terram unde sumptus fui relabor. Arbor fui florida, sed nunc senio corruptus succidor ad comburendum. Triticum sum albescens, et a falcatis angelis metor. Time, anima mea ignitos ministros, qui ad te in illa necessitate venturi sunt; et sinceros adquire amicos per abrenunciationem, ante duodecimam horam. Pudori tibi sit, o anima mea, non poenitere dum vivis, ne postea inimico succumbas. Misericors ex immiserico corde factus, indulgentiam lucrare, et fulgorantium angelorum

τέτων ἐν θανάτῳ ὡς δακρύων, ἀπενεχθῆς ἐν χόρῳ ζώντων ὅτι τὴν ἀνάπαυσιν, ἐν τῇ εὐαρεσῇ σὲ ἐνώπιον κυρίου.

γ'. Οὐαὶ ὅτι τελευτῇ ἀμάρτανου πονηρᾷ· οὐ γὰρ ἄξιον πινθεῖν τὸ τῆ σώματι 1. 33.
 ἄφωρον, ἀλλὰ μᾶλλον θρῆναι τὸ τῆ ψυχῆς κατὰκειμα· ὅς σήμερον ζῶν, αὐτὸς δὲ πο-
 θνήσκῃ· καὶ ἀποξενόμενος παρίδῃ ὡς συγγενῶν, εἰς ἀνεπίγνωτον χόραν ἄγεται, ἔοικε
 σιωχόμενῳ· εἰς γὰρ ὁδωμεθὺν ὁδὸν ὑπὸ ἀνελεημόνων ἀπελαύμεται, ἢ ἐν τοῖς δαινοῖς
 κακοπραγίαν εἰς πᾶσι κατέχων· ἐὰν ὅτι πονηρᾷ τελευτῇ ἀμάρτανου, ὅτι οὐκ
 ἄξιον λυπεῖσθαι τὸ τῆ σώματι νέκρωσιν, ὅμως μᾶλλον τὸ τῆ ψυχῆς κόπτεσθαι διύτρεον
 θάνατον, ἐν τῇ ἀσβείῳ πυρί· ἐὰν, ὅτι ὁ ζῶν διεραπύεται ὅτι ἀναπαύσῃ * ἢ φθα-
 ρῶν, ἐν λύσῃ ἢ σώματι κολάζεται τοῖς δαινοῖς εἰς κρίσιν ὁδωμῶμενος· ἐὰν, ὅτι τὸ ἐν-
 δοθεν γυνεῖαμα ὁππλήτῃ καὶ βρείθῃ τὸ σκώμμα πρὸς τὸ φοβερὸν κριτήριον· ἐὰν τοῖς
 ἀπολεωκόσι τὸ ὑπομονῇ· ὡς πὶ ποιήσῃτε ὅταν ὁπισκίπῃται ὁ κύριος; φοβήθητε ὃ ψυχῇ
 τὸ φεικτὸν δικασίον· φείξον τὸ κατὰκρίσιν τῆ σκότους, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστον· ὅτι κύ-
 ρειτο ἀποδίδωσιν ἐκείνῳ καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ· πρὸς αὐτὸν γὰρ ἔστι καὶ οὐ παρελεύσεται·
 ὅτι αὐτῷ τὸ νῆψιν εἴρηται * μακάριοι ὧν ἀφείδισαν αἱ ἀμάρτιαι· ἐν αὐτῇ, μακάριοι
 πάντες οἱ φοβέμενοι τὸ κύριον, καὶ οἱ πορδόμενοι ἐν τῇ ὁδοῖς αὐτοῦ, οἱ ὡς φάρονται ὅτι
 πόνοις ἢ καρπῶν αὐτῶν· καὶ χαυρήσονται ὅσοι ἐν δόξῃ· ἐν αὐτῇ, μακάριοι ὁ σιωπῶν
 ὅτι πῶρον ὡς πένητα, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος, καὶ δεσφύλαξί 1. 34.
 ζήσῃ αὐτόν· ἐν αὐτῇ, μακάριοι ἀνὴρ ὁ φοβέμενος (ὃ) κύριον, ὅτι ἐν τῇ ἐντολαῖς αὐτοῦ
 διετέλεσεν σφόδρα· ἐν αὐτῇ, μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδοῖς, οἱ πορδόμενοι ἐν νόμῳ κυρίου,
 καὶ ἐξερδυνάντες τὰ μέμνηται αὐτοῦ· πρὸς αὐτῷ θανασῶς καὶ τὰ λοιπὰ τῆ μεγάλου

* Malim ἀπο-
 λαύσει.

* Ps. XXXI. 1.

vultus ex ira ad lenitatem converte. Miserere, o anima mea, ut misericordiam consequaris: et pusillanimes pauperes recrea, ut horum gratia, ex morte et lacrymis in regionem viventium ad quiescendum transferaris, et Domino placeas.

3. Vae morti peccatoris malae! Non enim aequum est mutum corpus deflere, sed animae potius damnationem deplorare. Qui hodie vivit, cras moritur; et a patria cognatisque proterritus, in incognitam regionem abducitur, pavore consternatus: in aerumnosam viam ab immitibus deducitur, suam in cruciatibus infelicitatem prae oculis habens. Vae malo peccatoris fini! quandoquidem haud par est de corporis interitu tristari, sed animae potius secundam mortem elugere in aeterno igni. Vae, quia vivens in rerum corruptibilium usu oblectatur; corpore autem dissoluto, cruciatibus a iudice addictus torquetur! Vae, quod mentis gaudium, pulsat aggravatque tabernaculum nostrum in tremendo iudicio! Vae, qui perdiderunt patientiam! Quid acturi estis in adventu Domini? Metue, anima, tremendum tribunal: time tenebrarum damnationem, et ignem inextinguibilem: quia Dominus retribuit unicuique iuxta opera eius: praeceptum posuit, quod non praeteribit. Huius vigilantiae gratia, dictum est: beati, quorum remissae sunt iniquitates. Item: beati omnes qui timent Dominum: et qui ambulant in viis eius, qui etiam manducabunt labores manuum suarum. Et exultabunt sancti in gloria. Item, beatus qui intelligit super egenum et pauperem, quia in die mala liberabit eum Dominus, et conservabit ac vivificabit eum. Item, beatus vir qui timet Dominum, quia in mandatis eius volet nimis. Item, beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini, et scrutantur testimonia eius. Ad

ψαλμοῦ ῥυθμίζῃ (Ψ) ἀνθρώπον· ἐν ταύτῃ, χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτεῖσθαι καὶ κηρῶν, οἰκονομήσῃ γὰρ ὁδὸν λόγους αὐτῆς ἐν κρίσει· ἐν ταύτῃ, μακάριοι οἱ ἐργαζόμενοι δικαιοσύνῃ ἐν παντὶ καιρῷ.

1. 34. δ'. Ἐν ταύτῃ, ὁ κύριος ὅτι τῷ ὄρει καθήμενος, μαρτυροῦν τοῖς ἀγίοις καὶ τῷ πνεύματι αὐτῶν, ὅτι βασιλεία τῶν ἡμερῶν· μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν· μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ ὥσπερ κληθήσονται· μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται· μακάριοι οἱ καρποὶ τῆς καρδίας, ὅτι αὐτοὶ θρόνον ἔσονται· μακάριοι οἱ εἰρηνόποιοι, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ τοῦ θεοῦ κληθήσονται· ὡς ἔστιν καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν· ἡσάτας ἔλεγον· * μακάριος ἀνὴρ ὁ ποιεῖν ταῦτα, καὶ ἄνθρωπος ὁ ἀντιχρόμιος αὐτῶν· ἐν ταύτῃ, ὁφθαλμοὶ κυρίου ὅτι δικαίους, καὶ ὅσα αὐτῆς εἰς δέξιν αὐτῶν· ἐν ταύτῃ, πᾶσι ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος ἦν ὅσιον αὐτῆς· αἱ δὲ ψυχαὶ αὐτῶν ἐν χερί τοῦ θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄλῃται αὐτῶν βάσανος· διότι ἡ ἐλπίς αὐτῶν, ἀθανασίας πλήρης· ἐν ταύτῃ, κατὰ τὴν φήσουσιν ὅτι πλήθος εἰρήνης, καὶ κατὰ τὴν κηρύσσουσιν εἰς αἰῶνα αἰῶνος· ἐν τῇ λέγει αὐτὴς μετ' εὐφροσύνης, ἔκοντες πρὸς τὴν ὑποδημίαν· τὸ πνεῦμα σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσῃ με ἐν γῇ εὐθείᾳ· καὶ ἔνεκεν τῷ ὀνόματι σου κύριε ζήσῃς με· καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξέλθῃς ἐκ θλίψεως καὶ ψυχῆς μου· οὐαὶ δὲ ὅτι ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀμύτητος ὑπολαύεται πάντες οἱ θάλασσοι, καὶ εἰς (Ψ) αἰῶνα θάνατος ἄωρος ποιμανεῖ αὐτόν· οἱ γὰρ τάφοι αὐτῶν οἰκία αὐτῶν εἰς τὸ αἶδιον, καὶ ἡ δόξα αὐτῶν οὐ συγκαταβήσεται ὑπὸ τοὺς αὐτῶν· ταύτης ἐφορῶν (Ψ) φόβον καὶ ὁ Δαυὶδ ἐβόα λέγων· * πλὴν ὁ θεὸς λυγρώσεται τὴν ψυχὴν μου ἐκ χερῶν ἁδού, ὅταν λαμβάνῃ με· ἐν ταύτῃ ἔστιν ὅλον τὸ εἰρημνόν, θάνατος ἀμύτητος πονηρός· ὅτι ἡ πελάγη αὐτῶν, κρίσις σώματός σου τῇ ψυχῇ, ἐξ ἀσπείρας τῆς

haec mirifice reliqua quoque magni psalmi hominem informant. Item, iucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in iudicio. Item, beatus qui operatur iustitiam omni tempore.

4. Item Dominus in monte residens, mercedem sanctis retribuens iuxta opera eorum, beatitudines sic distribuit: beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati pacifici, quoniam ipsi filii Dei vocabuntur. De his propheta quoque Esaias dicebat: beatus vir qui facit haec, et homo qui haec apprehendit. Item, oculi Domini super iustos, et aures in preces eorum. Item, pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Animae autem eorum in manu Dei, et non tanget eos tormentum; quia spes illorum immortalitate plena est. Item, gaudebunt in multitudine pacis, et habitabunt per saeculum saeculi. Dicent quippe laetanter dum iter ingrediuntur: spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam; et propter nomen tuum Domine vivificabis me, et in iustitia tua educes de tribulatione animam meam. Vae autem, quoniam in hora necessitatis peccatoris peribunt omnes cogitationes eius, atque in aeternum mors praecox depascet eum! Nam sepulcra sunt habitacula eorum perpetua, et gloria ipsorum non descendet post eos. Mortis huius horrorem David quoque contemplans clamabat dicens: verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi cum acceperit me. Sed

ἀσωμάτων ἀγρίων, ἐν ὑπόφασι πρὸς δεύτερον θάνατον, πῦρ τε ἄσβεστον, ἐν σκώληξ ἀθάνατος, σκότος ἐξώπτερον, καὶ ὁ κλαυθμὸς ἐν βρυγμῶς ἥρ' ὁδόντων· αὕτη ἡ πελιδνὴ τῇ ἀμολιούτων τῆς ἡρ' ἀγαθῶν ἐργασίας· τὸ γὰρ τάλαντον τῇ ἀργίᾳ κρύψαντες, διχτομηθήσονται μὴ ἡρ' κατακρίντων· ὡς γὰρ ἡρ' ἐν τοιαύταις ἀδολεχουμένων ὁ ὑπόστολ' ἔλεγχ'· * ὡς τὸ τέλος ἀπώλεια, τῇ λεγόντων, ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ· καὶ πάλιν· ὡς τὸ κείμεν ἐνδικόν ἐστι· διὰ ταῦτα δὲ τὸν κόσμον ὅλον ὑπολιπεῖν, ἐν καταφρονεῖν τῇ πρὸςκαίρον, ὅπως τῇ ψυχῇ ἀκόλαστον εἰς ζωὴν αἰώνιον καρθήσωμεν· ἐκκαθαρώμεν καὶ ἐκκαμωρωσώμεν ἐκ γῆς χώματ' ἀναστάντες, καὶ τῇ λαμπερότητι τῇ περιώματ' τῇ οὐρανῷ· καὶ (ἡρ') τῇ κυρεῖ λόγον *, διχαμωδέντες λάμψωμεν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ ἡρ' ἐρανῶν, καὶ τῇ τῇ πατρὸς ἡρ' φώπων εἰς χάρισμα ἡμῶν, εἰς ἡμέραν Χριστοῦ· ἀπὸ γὰρ ἡ δόξα, ἅμα τῇ εὐλογημένην ὡς πατρὶ, καὶ ἡ μεγαλοσύνη σου τῇ παναγίᾳ καὶ ἀγαθῇ καὶ ζωοποιῇ πνεύματι, πάντοτε ἐν νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς εὖν αἰῶνας ἡρ' αἰώνων· ἀμήν.

f. 35.

* Phil. III. 19.

* Matth. XIII. 43.

ΛΟΓΟΣ ΙΑ'. (I).

ΠΕΡΙ ΠΟΝΗΡΑΣ ΤΕΛΕΥΤΗΣ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΥΣΕΙ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΔΙΚΑΙΟΥ.

α'. **Θ**άνατος ἀμάρτωλ' πονηρὸς, ἐν τῇ τέττων μνήμῃ διὰ τῇ οἰκείων γνωρίσας μάρτυριων, ὡς ὡς ὁ ὑπόστολος ἔφη· * πᾶν αἰ ἀμάρτια πρὸςδηλοῖ εἰς, πρὸςάγασα εἰς

A. f. 35.

B. f. 73.

* I. Tim. V. 21.

omnia uno dicto concluduntur: mors peccatorum mala; quia finis eorum, iudicium corporis animaeque secundum severitatem incorporeorum angelorum: et damnatio ad secundam mortem, ignisque inextinguibilis, et vermis immortalis, tenebrae exteriores, fletus et stridor dentium. Hic finis est bene agere negligentium; nam talentum otii amore abscondentes, separabuntur cum damnatis. Quippe de desidentibus in peccatis huiusmodi aiebat apostolus: quorum finis interitus. Qui dicunt, faciamus mala ut veniant bona. Et rursus: quorum iudicium iustum est. Propterea totum mundum oportet dimittere, et temporalia contemnere, ut impunem animam aeternae vitae servemus. Dealbemur et clarificemur, ex hac terrae fovea emergentes, iuxta firmamenti caelestis splendorem. Nempe prout est Domini dictum, iustificati fulgeamus sicut sol in regno caelorum, id est patris luminum, cum gaudio nostro, in diem Christi. Ipsi enim gloria cum benedicto Patre debetur, omni tempore et nunc et semper per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XI.

DE MALA PECCATORIS MORTE, ET QUIETA IUSTI HOMINIS DORMITIONE.

1. **M**ors peccatorum mala: quorum refricanda idoneis testimoniis memoria est. Et quidem de ipsis ait apostolus: quorumdam peccata manifesta sunt praece-

(1) Hactenus ex codice vat. 2021. Deinde in alio quoque vat. 2089, aequae pulchro ac vetere, invenimus novem ex his sermonibus, nempe XI. XIV.

XVI. XXI. XXII. XXV. XXVI. XXVIII. XXIX. In his ergo novem, priorem codicem dicemus A, secundum B.

κρίσιν· ποὶ ἡ καὶ ἐπακολυθῶσι· ἔτι δὲ ἡ Ἀδάμ ἐπὶ θυμὸν γηρόμενον ἀμύρπαις, θανάτῳ ὑποθανεῖν κατεδίκασε· τοιαύταις ἀμύρπαις, Πεντάπολιν ἀνόμων ἐπεχομένην, θείῃ καὶ περὶ ἐλίκμησιν ὁ θεός· Αἰγυπτίους μετὰ Φαραῶ ἐπὶ νηποκτόνῳ δειπάγμετον, ἐν μέσῃσι σωτηρίαις κατέπονήσας ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ· (ὧ) λαὸν ἀμύρποντα μαχαίραις κατέσφαλύναι συνεχώρησε· Δαθᾶν καὶ Ἀβιεφὲς καὶ Κορὲ ἀνπλίξοντας μὲν συναγωγῆς λαοῦ δὲ πρὸς εἰς τὴν γῆν κατήγαγον· (ὧ) περὶ τὴν ἐν Βεθὴλ δειμύρποντα ἐν ᾧδε κοῇ, τῇ τῷ λείοντος θηριώδῃ μαρία παρίδωκεν· ἐκ ἐν τέτοις ἡ μόνον ἡ πᾶσα ἐκδίκησις· ἡ δὲ καθεολικὴ τῇ ἀμύρπῃ ἀνταπόδοσις, (ὧ) δεινὸν θάνατον ἀναμύρπῃ πρὸς κατὰ κείνους· διότι θάνατος ἀμύρπῃ πονηρός· ἐν δὲ ἀτελευτήτοις κακοῖς συγκαλύψαι αὐτὴν· ὅτι ὁ σκόληξ αὐτῇ οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ αὐτῇ οὐ σβειδίσεται, ἔτι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῇ ὁδόντων ἐκ ἐνδῶς ποτὶ· ἐπεὶ ἀνήσῃ αὐτὴς τὸ σκότος τῷ ἀπώλειαις. Καὶ ἐπὶ τέτοις πάλιν θάνατος ἀμύρπῃ πονηρός· ἐν δὲ τῇ λύσῃ τῷ σώματι, τὴν ὀχλησιν τῇ βασιλείῃ ὑφίσταται, ἔτι ῥοπάλοις * φλογαροῖς δέχονται μέστας· τὸ μὲν αἶσιν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ λεληθότες, τῇ δὲ περὶ τὴν κακῶν τὴν μνήμην ᾧδε νομον ἔχοντες εἰς κατὰ κείνους· καὶ ἔτι τῷ τάρταρῳ ᾧδε πεμφθῆσονται· ἐκ ὧν ἡσὶ χρυσίον πρὸς ὀξυλασμὸν ἰδίῳν τέκτων· τὸ ἐν συγγλυῖν καὶ φίλων ὧν κατημύροις, ὅτι πρὸς ἔτι * ἐλκόμενοι τῇ ἀμπαδίῃ βελῇ, θανάτῳ τελευτῶσιν, ἔτι δὲ τὸ κείμεν ληφόμενοι.

β'. Ὁ αὖθις θεοσεβεῖ πόθῳ τὸ ἀνάπαυσιν ἐκδεχόμενος, τὸ τελευτῶν μεμνῆται, καὶ (ὧ) βίον πρὸς τὸ βῆμα τὸ φοβερὸν ῥυθμίζει· ἔτι ἐν τῷ ἔχῃ κερὸν, ἐργαζέσθαι τὸ ἀγαθὸν ἐν παντὶ εἰδὲ ἀρετῆς, τὸ τῇ ἡδονῇ κακίαν ὑποκρῖναι τῇ νίκῃ, δὲ τὸ ἀκτιμοσύνης καὶ ἀκαραιότητος τῇ κοσμικῶν· ἔτι τὸ νῦν θνητὸν πρὸς θῶν ζωοποιεῖν, φιλα-

dentia ad iudicium; quosdam autem et subsequuntur. Namque et Adamum reum peccati factum, morti obeundae Deus addixit. Ad hisce flagitiosorum hominum peccatis Pentapolim sulphure et igne purgavit Deus. Aegyptios cum Pharaone propter infantium interfectionem, plagis et demum in mare rubrum submersione punivit. Populum peccantem gladiis interimii sivit. Dathanem atque Abironem et Corem seditiosos, cum populi turba, igne correptos terra infodit. Prophetam in Bethel dicto non obsequentem, ferino leonis furori contradidit. Neque in his tota ultio stitit; namque universalis peccatorum retributio secundam mortem expectat ad damnationis sententiam. Quamobrem mala est peccatorum mors: eos enim sine fine miseriis obvolvet, quia vermis eorum non morietur, et ignis eorumdem non extinguetur, et fletus stridorque dentium numquam desinent, neque illos perditionis tenebrae destituent. Mors denique peccatorum mala: namque in corporis dissolutione, cruciatuum multitudinem subeunt, et ignearum clavarum ictus perpetiuntur. Tunc mundi recreationum obliviscuntur, et patratum iniquitatum memoriam improbam retinent ad damnationem: atque ita ad tartarum compinguntur. Nihil proderit aurum ad impetrandam filiis suis et affinibus amicisve clementiam; quia iam ad alium statum immutabili decreto translatis morte extinguuntur, vindicem sententiam experturi.

2. Qui ergo pio desiderio requiem expectat, is mortem cogitet, suamque vitam tremendi tribunalis iuri conformet; et dum tempus habet, bonum operetur in omni virtutis genere, voluptatum flagitium invicte repellens, per voluntariam paupertatem et a mundanis rebus puritatem: et mortalitatem hanc cum Deo vivificet, be-

Θεοπατόριον· καὶ πολλὰν παρρησίαν ἔχῃ εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς ζωῆς εἰς τοὺς αἰῶνας
Χριστῷ, ὃ ἀγαπᾷ τὴν πολιτείαν σου τοῖς ἀγγέλοις ἐν τοῖς ἑρανοῖς· τὸ γὰρ ἀμύρτωλόν χάρεα
καὶ εὐφροσύνη ἀφίσταται· τοῖς δὲ εἰλικρινέως μετανοήσασιν ὁ φυλάξῃς καὶ ὁ Δαυὶδ * τὰς
ἐντολάς, ἀνταπόδοσις πολλή· ἡ γὰρ τηρευτὴ αὐτῶν ἡγιασμένη εἰς ἀθάνατον ζωὴν· ὁ ἀπαν-
τῇ σωτήρι· καὶ φίλημα εἰσρωκὸν καὶ ἄγιον, ὃ δόξα ἀδόξωτος, καύχημα ἀγαλλιά-
ματος, καὶ εὐφροσύνη αἰώνιον, σέφανος διχαροπύνης, καὶ χάρεα ἐν ὑψίστοις πάσης σραπᾶς
τῷ ἀρχαγγέλῳ· ὅτι τίμιον ἐναγίον κυρίου ὁ θάνατος τῷ ὁσίῳ καὶ ἐν τέτρω μισθῷ
πολύς, καὶ ξυφὴ ἀγαθῶν, ἐνδυμὰ τέ ἀφθαρσίας, καὶ ἔπαυσις ἀκηλιδότου βίου, σκλαβία
ἀκατάλυτοι καὶ θρόνος τιμῆς, βασιλεία ἀπέραντος καὶ κληρονομία τῷ ἀπ' αἰῶνος
κακρυμμένων ἀγαθῶν, εἰς ὑπόστασιν τῷ ἀγαπώντων τὸ θεόν, μὴ σόματι ἀφθαρσίας
συμμορφούμενος τῇ εἰκόνι τοῦ δόξης αὐτοῦ· ὅτι καὶ τὸ ὑμνοῦν *, φυλάξῃς κύριος πάντα τὰ
ὅσα αὐτῶν· ὁ λυτρώσεται κύριος ὅς ἀνάγκης τῇ πονηρῇ τὸ ἀμύρτωλόν θανάτου, ψυχὰς
δέλων αὐτῷ, καὶ οὐ μὴ πλημμέλῃσιν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτόν.

* Ps. XVIII. 21.

L. 37.

B. I. 74.

* Ps. XXXIII.
20. 22.

γ'. Ὅτι ἡ ἐκ τῆς πενιτεντίας, ἀγνοίας ποροποιούμενος τὸ κρίσιος, αὐτοὶ ἑαυτοῖς
τέτο πεπείσμεθα· ἡ γὰρ δικαίων πολιτείας μακαρίζουσα, τὴν ἐκ τῆς πνεύματος ἔχοντες
γνώσιν· ἡ ἀμύρτωλων πινῶν πληττόμεθα τὴν καρδίαν συνεδῶν τὸ ἀποκείμενον αὐτοῖς
πῦρ· ὁ πῦρ γὰρ τὸ πλάττει δολέουσι κοπτόμεθα ὡς ἀμύρτων, πορπύμποντες ὅτι
τὸ τάφον· ποσαύτας μέρτυρας εἰς ἔλεγχον ἔχουσα τὴν κατὰφροσύνης, τὴν ἐν γνώσει ἀμύρτα-
ναι· ὅς τί οὐκ εἰ πορομυδῶ ἀνοφελῇ ποιεῖς τῇ πλησίον σε, σεαυτὸν οὐκ ὀπισθέπλη;
ὅθεν πρὶν πενθεῖν τὴν τῇ ἐτέρῃ πλάττει, τὰς ἑαυτῇ ἀμύρτας κόπτει ὁ μετανοῶν, ἵνα μὴ
τὴν ἐκείνης κοινωνίας συμμέτοχος ᾖ, ἐν αὐτῇ ἀποθανῇ· μὴ ἐν ἱματίοις μεμελατομένοις

nignitate impertita utens: atque ita fiduciam habebit in adventu sempiternae viventis
Christi, iucundamque cum angelis in caelis conversationem. Nam peccatorum laetitia
et gaudium abscedunt: sincere autem paenitentibus, et mandata ut ait David custo-
dientibus, retributio multa. Quippe mors eorum ad immortalem vitam sanctificatur.
Tunc salutaris occursus, tunc pacificum sanctumque osculum, et non caduca gloria,
exultationis iubilatio, hilaritas sempiterna, corona iustitiae, gaudium in excelsis uni-
versi exercitus archangelorum. Quia pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum,
atque in hac merces multa, bonorum deliciae, indumentum immortalitatis, laus im-
maculae vitae, tabernacula non peritura, thronus honoris, regnum sine fine, here-
ditas repositorum ab aeternitate bonorum, a diligentibus Deum fruendorum, cum
imputribili corpore ad imaginem gloriae Dei conformato. Quia iuxta hymnographum,
custodiet Dominus omnia ossa eorum; et redimet Dominus ex angustiis malae pecca-
torum mortis animas servorum suorum, et non delinquent omnes qui sperant in eum.

3. Quod vero defensione careat, is qui iudicii ignorantiam simulat, ipsi nobis-
met conscii sumus. Vel enim iustorum vitas dicimus beatas, infusa a Spiritu notione;
vel cum aliqui peccant, vulneramur in corde, quod repositum illis ignem non igno-
rat. Tum in ipsorum morte peccata comploramus dum ad sepulcrum deducimus.
Talia quippe habemus testimonia neglectus nostri, et quod scienter peccemus. Cur
igitur qui inutili proximum tuum comitatu decoras, temet ipse non inspicias? Ideo
ante quam alterius mortem lugeas, peccata tua delectare, ac resipisce, ne consors
illius factus, similiter moriaris. Ne igitur atris vestibibus mortem proximi honestes,

ἀνακαλῆ (ὧ) θάνατον τῷ πλησίον, χάριν εὐνοίας, εἰς ἐδὲν ὀφειλῶ, ὃν ἐνδύσαι ταπει-
νωσιν, κολαφίζων τὸ σῶμα καὶ σκυθρωπάζων δὲ νηστειάν, ἢ τῷ ἐκ τέτων κατωρθωμά-
των, ἐν τῷ πενθεῖν τὸ δεύτερον θάνατον ἵνα ζήσης· ἢ γὰρ δὲ δότερα τελευτῇ, οὐ τὸ σῶμα-
τος μόνον, ὃν ἂν τὴν σωματικῆς ψυχῆς κλειπὴν τυγχάνουσα, κατὰ δὲ πρὸς εἰς ἀπέραντον
A. I. 38. θάνατον· πρὶν αὖ πολλῇ τῇ ὀπιμείᾳ τὸ ἐξοδὸν τῷ πλησίον ποιῇ, λούσας ὀπιμείας,
ἢ ὡς ἐν εὐφροσύνῃ καὶ οἷς ἱματίοις κηδεύσας, ἀνασφίγγει τὸ ὑπὲρ ἐκείνου δ᾽ ἄπαινον φαγεῖν
καὶ πίνει ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς, τὸ ἐαυτῇ σκλῆρωμα καὶ ἀνείκει τῷ ἀνομιᾶν, ἢ κηδεύσας
πρὸς εἰς ὁσμὴν εὐωδίας τῇ νεκρῇ τὴν κοσμητικὴν ἡδονάν, ὅτι τῷ ἐνδύσας τὸ ἀφθαρ-
σίαν εἰς ζωὴν αἰώνιον· καὶ μηκέτι ὡς ἀμύρτωλὸν τῇ φθερᾷ τῷ δὲ δότερα θανάτου, δ᾽ ἄπαινον
γλυκείαν τὴν ἀθανάτου σκώληκον· ὁ γὰρ τὴν νεκρῶν τῷ κυρίῳ ἀναλαβὼν, καὶ τὴν ἀγγελικὴν
πλιτείαν ἐν τῷ σῶματι φέρων, ὅτι φρονίμῳ οἰκονομίᾳ ἐαυτὸν ἐκκείλει πρὸς τὴν κα-
νόντητα τῇ ζωῇ, ἀποκρύπτει ἐαυτὸν πρὸς ἐλπίδα ἀφθαρσίας.

δ'. Τί μὲν ὦ ἄνθρωπε προσφάσιζ' προσφάσις, ἐν πτωχῇ πατρὶς ἢ μητρὶ, ἀδελ-
φῶν τε καὶ τέκνων, πλούτῃ ἢ δόξῃ, ὑλοφορεῖν πρὸς ὅτ' κοσποκράτορας τῷ σκότει;
* Matth. XIII. 22. διὸ καὶ ὁ κύριος ἐλεγχε· * ἡ μίμνημα τῷ αἰῶνος τέττε, καὶ ἡ ἀπάτη τὴν πλῆξιν ἢ τῷ λοι-
B. I. 75. πῶν ὀπιμείων, συμπίνῃ τὸ λόγον, ἢ ἀκαρπος γίνεται· μνήσθητι τὴν κινδυνῶν τὴν ἀνάγκης
τὴν δὲ δότερα θανάτου, εἰς ὃν οὐ πάρισταται γονεῖς, οὐ γυνή, οὐ τέκνα, οὐ φίλος, οὐ χρι-
στὸς, οὐκ ἄργυρος, ἢ δόξα φθαρτή· εἰ μὴ εἰς τὸ δογματίζαν τὴν ἐργασίαν εἰς τῇ μ-
ωδοδοσίᾳ· πάντα γὰρ ἐν τῇ ἐξόδῳ ἐγκαταλείψαντος τὸν ἀνθρώπου τῷ βίῳ, οὐ συγκαταβή-
* Ps. XLVIII. 18. σεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτῷ ὅπου αὐτῷ· τέλος ἢ σωτήριον δὲ τὴν ἐργῶν φάλλοντα λέγει· *
πλὴν ὁ θεὸς λυτῶσεται τὴν ψυχὴν μου ἐκ χειρὸς ἁδου, ὅτ' ἂν λαμβάνῃ με· καὶ εἰ καὶ

benivolentiae causa, quod nihil prodest, sed indue humilitatem, castigans corpus et
ieiuniis affligens atque aliis huiusmodi rectis operibus, ut dum secundam mortem
desles vitam adquiras. Nam secunda mors non solius corporis, sed etiam creatae si-
mul animae, cum sit iudicialis, aeternum decernit interitum. Ante igitur quam multa
cum cura exitum proximi tui prosequaris, sedulo lavans, et tamquam in gaudio no-
vis vestimentis exornans, et mox ad epulum propter eum convertaris atque ad po-
tationem, quasi in sacrificii die, tabernaculum (corpus) tuum purifica a flagitiis, et
honorifice compara ad odorem suavitatis, per mundanarum voluptatum mortifica-
tionem, ut immortalitate induaris ad aeternam vitam: nec ulterius ceu peccator in
secundae mortis corruptione epulum vermis immortalis fias. Nam qui Domini mor-
tificationem amplectitur, et angelicam vitam in corpore gerit, hic demum prudente
oeconomia sibi ad vitae novitatem exsequias, ut ita dicam curat, intra spem immor-
talitatis semet veluti abscondens.

4. Cur igitur, homo, excusando excusas patris matrisque vinculum, sororum
atque filiorum, opum et gloriae, sic materiam ad tenebrarum mundi rectores com-
portans? Hinc Dominus aiebat: sollicitudo saeculi istius, et fallacia divitiarum atque
aliorum terrenorum, suffocat verbum, et sine fructu efficitur. Memento periculorum
in angustiis mortis secundae, cui non prosunt neque parentes, neque uxor, neque
liberi, neque amicus, neque aurum, neque argentum, neque corruptibilis gloria; nisi
ad constituendum opus in ordine remunerationis. Quippe homine omnia deserente
in interitu suo, non descendet in sepulcrum gloria eius post ipsum. Perfecta vero

ἑαυτῇ περιμύει· ὅτ' δι' ἡδονῆς ἐν ὑπνῷ συνηθούσης γλυνήτορας, κατὰ λαβεῖ μάλλον τὴν πλάσαντα καὶ ἐμφυσήσαντα ψυχῇ ἐνεργητικῇ· τῆτον ζητήσας ὁπίμεινον, μὴ τῇ φθορᾷ ποροσμιλῶν τῇ ὕλῃ τῇ βίῃ περιπέσης· ὁπλὰ βῆ τὸ αἰωνίῃ ζωῇ· κληρονόμησον τὴν δόξαν τῇ ἀφθάρτῃ νυμφίῃ, καὶ πάντα ἃ ἡτοίμασεν ἀγαθὰ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ ἑρανοῦ, ἐν τῇ φανερῇ καὶ χορεύων ἐν τῇ δόξᾳ· ὅτι τοῖς κατορθώμασι τοῦ ἐντολῶν τῇ θεῷ· ἵνα μὴ ἐναντία τοῦ καλῶν ἐπαγγελίων τῇ ἀπάτῃ καρδήσαντες, ἀπενέγκωμι εἰς τὸ κῆρυγμα τῇ 1. 39. πύρρι· ἐκῆ γὰρ ἑσθὴ, φησιν, ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τοῦ ὁδόντων· ὅξ ἡς τῇ ἐλπίδι τῇ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ῥυθιζώμεθα· εὐχαριστοῦντες τῇ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ, σὺν ἀγίῳ πνεύματι· ὃ ἡ δόξα ἐν τῷ κράτει εἰς ὅτ' αἰῶνας τοῦ αἰῶνος.

ΛΟΓΟΣ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΑΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΣΕΩΣ.

α'. **Τ**ῇ μακαρίᾳ δόξῃ τῇ ὁπφανείας τῇ μεγάλῃ θεῷ καὶ σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ 1. 39. Χριστῷ ποροσελθόντες ὑποὶ φωτός, νοήσατε ταῦτα συνηθῶς· ἐπὶ τῇ περιμύειν ποροσμάτων ἀπαλλαγῆναι, (ὧ) δόξανόμηνον ἐπὶ τοῦ νεφελῶν τῇ οὐρανοῦ μὲν δυνάμει πολλῇ, ἀγωνίσασθε κτήσαντες· ἰδὲ γὰρ ἡ δόξα κυρίου ὁφθήσεται, καὶ ὅψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τῇ θεοῦ ἡμῶν· ὅτ' ἂν αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ σαλεύονται, καὶ ἡ γῆ περιφέρεται, ἄγγελοι φερίπτοι, καὶ δίκαιοι ἀγάλλονται ἐπὶ τῇ ἀσπίδι λαμπερῇ· ἡ γῆ γὰρ αὐτοῖς ἡ βασιλεία, ἐν ἀφθαρσίᾳ σώματι, (ὧ) ἑαυτῇ κόπον ἐκείνου ποροφέροντι· τότε τὰ

salus est per opera psallentem dicere: verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me. Et si per te vereris parentes tuos qui in somno voluptatis concubuerunt, suscipe potiore iure creatorem inspiratoremque activae animae. Hunc quaerens expecta, ne corruptelae adhaerens in mundanam materiam proruas. Aeternam vitam apprehende: posside incorruptibilis sponsi gloriam, et illa omnia quae in regno caelorum praeparavit, deliciis choreisque indulgens in paradiso, propter rectam mandatorum Dei observantiam. Et caveamus, ne contraria bonis promissionibus errore nostro merentes, in ignis fornacem proiciamur: ibi enim erit, inquit, fletus et stridor dentium: a qua per domini nostri Iesu Christi misericordiam liberari satagamus; gratias agentes Deo patri per ipsum, cum sancto Spiritu; cui honor et potentia per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XII.

DE SECUNDO ADVENTU DEI VERBI, ET DE IUSTA RETRIBUTIONE.

1. **A**d beatam gloriam manifestationis magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi accedentes, o filii lucis, sapienter hanc considerate; et a terrenis negotiis expediti, advenientem in nubibus caeli cum virtute multa, possidere conemini. Ecce enim gloria Domini apparebit, et videbit omnis caro salutare Dei nostri: quo tempore virtutes caelorum commovebuntur, et terra circumagetur, angeli pavebunt, iusti exultabunt in aeterna claritate. Appropinquavit enim eis regnum, cum corporis incorru-

ἡλλοξωμένα τῷ φωτίσματι· ἔθνη ὡραζήσονται· οἱ ἃ εἰς Χερσὸν ἡλπαότες εὐφρανθή-
 σονται ὅτι τῷ ὡραζομένῳ τῇ σωτηρίᾳ αὐτῶν· ἐρεῖσι γάρ· ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν· ἔδραβάντες
 (Ϟ) πύρινον ποταμὸν ἔχουσιν· πρὸς αὐτὸν ὡραζέμεθα· ἐκεῖ κ' ἡ κόποις εὐρήσουσι δι-
 καιοὶ τριβοὺς ζωῆς, ἐν παρήσῃ καὶ τῇ ἀγέῃ· ἔδραβάντες ἀναπαύσῃ πολλῇ· ἐκεῖ ἀσβεῖς
 ἐν ἀπειλῇ φοβεῖται, ἔνδοκον ὁρῶν εὐρήσουσιν, ὅτι κατακρησθήσονται αὐτῶν θυμὸς καὶ ὁρῆ,
 ὁδὸν καὶ συναγμὸς, ἔς τὸν ἃ ἀσβεστοὺς φλόγα δαβαίνοντας ἀπαλίσῃ, ἐν τῇ αὐτῇ ἀλύ-
 ι. ιο. πῃς ἐν βασάνοις δαμάσκειν· οὐ βοηθήσῃ δίκη δυναστῶν γῆς, οὐδὲ δὴσὶ βασιλεὺς ἢ ἄρ-
 χων ἢ κρείττους χρυσίον, ἢ δῶρα, ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτῶν· δυνάστες γὰρ ἀνθ' ὧν
 ἡδίκησαν, δυνάστες ἑαυτοὺς ἑαυτοὺς· ἔδραβάντες ἀνὰ πᾶσι κέρματα δίκης, κατέκρινον
 ἀναιτίως πίνητα, κατέκρινον· οὐ γὰρ λήψεται πᾶσι πᾶσι ὁ πάντων διαπότης· εἰ δὲ
 πᾶσι ἐλάττωσιν ἐν ἐλάττωσιν ἡμέρῃ, σύγγνωστοὶ ἔσονται· πάντα ἃ τὰ ἄλλα τῇ γῆς μὴ
 τῇ ἐρασίᾳ καὶ καταχρονίᾳ ἐρεῖ· δίκης· εἰ κύριε, ἔδραβάντες ἡ κρείττους σου· ὅτι δικαιο-
 σύνῃ καὶ κρείττειν ἡγάπησας· τότε οὐ γονέων ἔσονται· σὺ γὰρ συμπάσας ῥύσῃ, οὐτὶ γὰρ
 εἰσὶν αὐτῶν ἀλαζονείας, ἔπαυον πρὸς αὐτοὺς ὡραζέμεθα· πλὴν τῶν οὐ παρίσταται, εἶδος
 ὡραζομένων· ὡραζομένων· ὡραζομένων.

β'. Ταῦτα εὐρήσῃ ὅτι ἀσβεῖς, ἀνθ' ὧν ἐπιχειροῦσιν πτωχοὺς ἀδελφοὺς, καὶ διή-
 γων φόνους καὶ δόλους, ἀπαντὶν ἐκρίμνον κόρας ὁφθαλμῶν· ἐδράβαντες ἢ χρυσίον ὅτι
 πόκος, ἔδραβάντες πᾶσι πᾶσι, καὶ φροντίδων ἀτόπων ἐπέπλησαν (Ϟ) νοῦν· τῷ ἀρπάζει
 (Ϟ) ψυχὴν τῷ ὁφείλοντι, ἢ ἢ ἄρτον τῷ πεινῶντι δείλῃ· ἔδραβαντες ἐπολιόρησαν
 δεικνύς· (Ϟ) δὲ ἀσβεῖς ὑψώσαντες ἑαυτοὺς δόξον· ἐδόντες τὰ βρόματα ἑαυτοῦ ὡς ἐν

ptibilitate, singulis pensum suum proferentibus. Tunc alienae a fidei lumine gentes
 conturbabuntur: qui autem in Christum speraverunt, mirabili salute sua laetabuntur.
 Dicent enim: ecce Deus noster, traiecitque igneo flumine, unusquisque secundum
 opera sua destinabitur. Ibi pro suis laboribus invenient iusti vitae semitas, cum fidu-
 cia et angelorum honore, et requie multa. Ibi impii cum tremendis minis vindicem
 iram experientur: etenim corripiet eos ira furorque, dolor ac gemitus, in inextin-
 guibilem ignem abeuntes ad perditionem, ut ibi devincti in perpetuis poenis perse-
 verent. Nihil iura proderunt potentium terrae, neque rex aut princeps aut iudex
 aurum vel munera pro sua anima dabunt: potentes enim ob ea quae peccaverunt
 potenter punientur: et quia iusto iudicio neglecto, pauperem sine causa damnav-
 erunt, condemnabuntur. Non enim reverebitur cuiusquam personam omnium domi-
 nus. Quod si minimus aliquis in minimis peccaverit, benignam indulgentiam conse-
 quetur. Cuncti vero terrae termini, cum caelestibus atque infernis dicent: iustus es,
 Domine, et iustum iudicium tuum, quia aequitatem et iudicium dilexisti. Tunc ne-
 minem liberabit parentum aut cognatorum compassio, neque gloriosa iactantia com-
 mendationem ad veniam praestabit. Neque rursus divitiae defendent, quasi admira-
 tione sui percellentes.

2. Haec impiis evenient, quia a pauperibus fratribus pignora abstulerunt, cae-
 des fraudesque suscitaverunt, humiliorum hominum pupillas fregerunt, pecuniam usu-
 rae causa commodaverunt, personarum respectum habuerunt, pravisque curis men-
 tem suam oppleverunt, debitori bucellam abstulerunt, et famelico panem subduxe-
 runt: iustum hominem sine causa circumvenerunt, impium muneribus acceptis extu-

ἡμέρᾳ σφαγῆς, ἐκδύοντες κοίτῳ ἐνδεοῦς καὶ περιβαλλόμενοι, ὃ δόξαν θεῷ δὲ πανίας, ἢ αὐτῷ ἐχέσης κατ' εἰκόνα θεοῦ δημιουργίας, ἐβδελύξαντο· δὲ τί, ὃ πλέσσι, ἐκ εἰς ἢ αὐτῷ ἀγαθότητα ἢ εἰς τὸ ζῆν σε ἀγαθόντῳ μετὰ θυμίζῃ, εὐνοίαν ἀπονέμων τῷ πονηρῷ, οἷον καὶ σεαυτῷ ἐπιζητῆς; δὲ τί μάλλον οὐ θεωροῦσιν πένητα ὑπὲρ ἄρχοντα κόσμου, ὅγ' ἐξενθεν (ὧ) σωδελόν σε ἀδελφόν; οὐκ ἐκ τῷ αὐτῆς ἐσίας πεφύρασαι; ἐν τῇ ὁμοίᾳ κοιλίᾳ συλληφθεῖς, κατόπι μία εἰσοδῶ εἰς (ὧ) κόσμον, ἐξοδός τε ἴση ἐστὶ πᾶσι· ὃ εἰς γλῶ ὅθεν τὸ σύμπαν ἐπλάσθη, ἐκῆ καὶ ἀπελεύσεται· ὡς ἀθάνατον κεφαλῶ νομίζεις (ὧ) πλετον ἔχον, μὴ ἐνοῶν ἢ διδάσκαλον ὃ βασιλείᾳ Δαυὶδ ὑπομνησκοντα L. 41.
ἡμᾶς σωφρονεῖν ὅπῃ πᾶσι τοῖς ἢ βίβ, μιμητρίους τὰ ἔχοντα ἐν τῷ λέγειν· * μὴ φοβῆ Ps. XLVIII. 17.
ὅτ' ἂν πλουτήσῃ ἀνθρώπων, ἢ ὅτ' ἂν πληθυνθῇ ἡ δόξα τῷ οἴκου αὐτοῦ· ὅτι οὐκ ἐν τῷ ὑποθήσκειν αὐτὸν λήψεται τὰ πάντα, ἐδὲ συγκαταβήσεται ἡ δόξα αὐτοῦ ὅπῃ αὐτοῦ.

γ'. Σκόπη γὰρ, ὃ ἀνθρώπε, ἢ παντὸς πλέτῃ ὑφείχοντα, δὲ σὲ ῥακίοις ἐν φάτνῃ παργαυθέντα πωχῶς· καὶ (ὧ) ἀκαταπάτως φωνῇ ὑπὸ ἀγγέλων δοξολογούμενον, δὲ σὲ Πιλάτῳ παεισόμενον· ὃ (ὧ) ἢ ἀθάνατον κορυφῶν αὐτοαθανασίᾳ κεκτημένον, δὲ σὲ θανάτῳ ὑποπύοντα, ἵνα σε ἢ ἐν τῷ ὡραπώματι ὑπολωλῶτα ἀνακαλίσσεται δὲ ἢ ἑαυτῷ φιληθροπῶν· ὥστε μὴ δὲ τὸ ὑφείχοντα τῷ πλέτῃ ἵνα ὑπὲρ ἢ ἐνός φυσιοῦσθαι, ἢ ἡδυνῶσθαι ἐκ κανοδοξίας, ζητουῦτας τὰ ὑψηλὰ, ὅγ' ἀφρονεῖν, καὶ ἐνοῶν τὰ ἁπανά, ὃ τὰ θεόσωπα ἢ σωδελῶν ἀδελφῶν μὴ καταιχμῶν· τύπτειται μάλλον δὲ Χεῖρὸν ἢ τύπῃν, ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν, ὑποσερεῖσθαι ἢ ὑποσερεῖν, διδόναι ἢ λαμβάνειν· μὴ ὃ ἢ ἀπέχθαι ἢ ἐκ τῷ ἀμῆρας μολυσμάτων, ὀργάνων καὶ κρότων ὃ ἡδονῶν, αὐλῶν καὶ

lerunt: epulis indulgentes, tamquam in sacrificii festo: lectulo ipso pauperem spoliaverunt sibimet vindicantes; et gloriam Dei, id est hominem ad imaginem Dei aequae creatum, propter eius egestatem, spreverunt. Quid ni potius, o dives, ad eandem te bonitatem accommodas illius qui te in vitam eduxit; benignitatem pauperi impertiens, quam ipse tibi conquiris? Quid ni, inquam, egenum potius quam mundi potentem suscipis? Cur conservum fratremque suum aspernaris? Nonne ex eadem substantia plasmatus es? Simili in ventre conceptus fuisti, parque omnium ingressus egressusque de mundo est; et unusquisque in terram unde sumptus est dissolvetur. Tamquam caput immortale habere tibi divitias putas, neque mente revolvis magistrum regemque Davidem, qui nos modestiam in cunctis vitae actibus tenere admonet, novissimorum memores, his verbis: ne timueris cum dives factus fuerit homo, et cum multiplicata fuerit gloria domus eius: quoniam cum interierit, nihil omnino sumet, neque descendet gloria eius post ipsum.

3. Specta enim, o homo, illum qui omnibus divitiis redundat, propter te in praesepe pannis involutum iacentem more pauperum: et illum qui perpetua angelorum voce celebratur, propter te Pilato praesentatum: illum, inquam, qui aeternam sublimitatem naturali sua immortalitate possidet, tui causa morti suppositum, ut te lapsu tuo pereuntem reparet per benignitatem suam. Quamobrem nemo adversus alterum inflatur, vel gloria vana oblectetur, dum alta petuntur; sed cuncti modestiam adament, humiliter sentiant, neque conservorum fratrum vultum pudore afficiant: verberari potius pro Christo, quam verberare velint; iniuriam pati magis, quam inferre; spoliari, quam spoliare; dare quam accipere. Simulque peccati maculis carea-

- * cod. πόντι. κυμβάλων, & σινωμιλιαὶν γυναικῶν, καὶ πόσιος * οἶνε πολυτελεῖς ὅπως τῇ ἀγῇ τὰ ἀγὰ τηρηθῇ, δὲ τὴ ἔχουσαι ἀκακίας· πᾶσι ἡ τοῖς * κόσμῳ φεικταῖς ἀρματα διατίθει-
 θαι ὑβριζομένους· πᾶν, & μὴ ἀνθυβρίζαν, ἵνα συνδεδασμένοι Χριστῷ τῇ ἀκούσασθι-
 σαμῶντος εἴ σὺ, & δαιμόνιον ἔχης· καὶ καὶ ὑπερβολῶς πρὸς πάσας αὐτῇ τὰς ἐντολὰς
 κατορθώμενοι, μηδενὸς ὀργίζομεθα, ἵνα μὴ & αὐτὸς ἀμάρτανόντων ἡμῶν ὀργισθῇ ἡμῶν
 μακροθυμαῖων ἡμῶν, κρείττονα εὐρήσουμεν παρ' αὐτῷ μακροθυμίας· καὶ ἰλιουῖτες,
 πολὺ ἔλεῖ· καὶ περισπώμενοι ὑπὲρ τῆς ἔχουσαι καὶ τῆς ἐπηρεαζόντων, ἀφίεντες τὰ
 1. 42. ἀμάρτηματα τοῖς πλησίον, πολλὰ αὐτῇ τὴ συγχώρησιν παρεχομένην ἡμῖν ἐν τῇ λήθῃ
 ποιῶν τῇ ἡμετέραν ἀμάρταν· τὴν γὰρ καὶ αὐτὸς δὲ τὴ μακαρίας αὐτῇ φωνῇ διδάσκει
 * Luc. VI. 36. ἡμᾶς λέγων· * ἀφίετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν· & ἐν ᾧ μέγας μετῴτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν·
 αὕτη αὐτῇ τῇ δικαιοκρασίᾳ ὡς δαήμενοι βασιλεῖς ἀλαζόνες, γυμνοὶ & περὶ χλυσμῶν
 πᾶν πόρνοι εἰς αἰώνιον θάνατον ἐν τιμωρίας πικραῖς· ὑπὸ ταύτης ἄρχων κατακείσθαι
 ἐκπέμπεται εἰς πῦρ ἄσβεστον, & τόπον ὑποβρύχων, ἐν σκότει ἀωρίας, & ἀθανάτω σκώ-
 ληκι· δὲ τὸ δικαιοῦ (ὁ) ἀσεβῇ ἔνικεν * δώρον, & ὑποκρύπτειν κείμενα πνήτων, εἰς
 * cod. semper
 ἔνικεν. τὸ ἀδικεῖν αὐτῶν χάρις & ὀφθαλμοί· καὶ γὰρ ὁ ζῶν τῇ σπατάλῃ, τίθεται δὲ τὴ τῇ βρο-
 μάτων ὁμοιωσώμενος· ἐν αὐτῇ μὲν παρρησίας ἡ κείσιν τῇ δικαίου· αὐτῇ τῇ κυρίᾳ συνδω-
 ξαθήσεται ὅτι θεῶν ἀρχῆς, καὶ κείσιν ἀγέλοις ἀμάρταντας, & ὑπὸ τῇ ἀρχαγέλων
 δεξαζόμενοι· εὐλόγως γὰρ τὴ πολιτεία συνὲ Χριστῷ βιώσαντες οἱ ἄγιοι, τότε ὑπολήφονται
 τὸ βασίλειον τὴ εὐφροσύνης, καὶ τὸ δέδημα τῇ χάλλους κληρονομήσουσιν, ὅτι τοῖς βρα-
 βείοις τὴ ἄνω βασιλείας, εἰς ἐφόδιον ζωῆς αἰώνις, καὶ τρυφῶν τῇ ἀγαθῇ & ἀφάτρων,

mus: organa, plausus, voluptates, tibias, cymbala, feminarum congressus, et pre-
 tiosi vini potationes vitemus: ut puro pura servantur, dum innocentiam sectamur.
 Quasi purgamenta mundi huius publice traducamur: convivantes nobis homines ho-
 noremus, non autem in eos vicissim contumeliosi simus; ut glorificemur cum Christo,
 qui se samaritanum appellari audivit et habentem daemonium. Denique cuncta eius
 mandata accurate observantes, numquam irascamur, ut ille vicissim nobis peccanti-
 bus non irascatur. Si patientes fuerimus, maiorem eius erga nos patientiam experie-
 mur; si misericordes, misericordem habebimus: si pro inimicis oraverimus et pro
 nocentibus, peccata proximis remittentes, multam Dei indulgentiam, et peccatorum
 nostrorum oblivionem apud eum consequemur. Id enim ipse beata voce sua nos do-
 cet dicens: dimittite, et dimittetur vobis: et qua mensura mensi fueritis, remetietur
 vobis. Ideo ante eius iustum tribunal consistent reges superbi, nudique et obtorto
 collo, in aeternam mortem eum acerbis cruciatibus compingentur. Illinc damnatus
 princeps in ignem inextinguibilem mittetur, in profundum locum, in caecas tenebras,
 ad vermem immortalem: quia scilicet scelestum ob dona absolvit, et pauperum ius-
 tum ius dissimulavit, viduis illorum iniurius fuit atque pupillis. Et quidem ille etiam
 qui luxuriose vivit, alteratis cibus morietur. Interim cum omni fiducia iusti hominis
 iudicium fiet: is cum ipso Domino glorificabitur in regni throno, angelos qui pecca-
 verunt iudicans, et ab archangelis laude ornatus. Etenim qui laudabilem vitam in
 Christo sancti vixerint, tunc accipient speciosam regni dignitatem, et diadema de-
 coris possidebunt, cum caelestis regni praemiis, et ad aeternam vitam introducen-
 tur; prorsus incorruptilium bonorum delicias, cum ipso Domino in perpetua quiete

σὺ αὐτὰ τὰ κρεῖω πάντοτε ἐν ἀναπαύσει ὀπιμύοντες, καὶ εὐχαιρουῦντες ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ ᾧ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς εὖ αἰῶνας ᾧ αἰώνων ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙ' ΥΨΗΛΟΦΡΟΣΤΗΝΗΣ ΕΚΠΗΤΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

α'. **Η** κτίσις θεωρεῖται ἡμῶν πρὸς τὴν φύσιν ὑπὸ χρομαλότητος, ὡς περὶ μὲν
 θεωροῦμεθα, καλλίκαρπα δὲ καὶ εὐδαίμων, εἰς εὐφροσύνην τὴν γνησίαν ὄντα· οὕτως δὲ οἱ
 πτωχοὶ τὰ πνεύματα, (ὧ) ἐν αὐτοῖς πέπαιον καρπὸν μεμετωμένοι ὅτι τὴν σελήνην
 σάματ' ἔχουσιν, χαρὰν πλείων ἐνώπιον τῆς θεῆς δὲ τῶν ἀγγέλων ὀπιδεκνύουσιν· ὧν μέμνηται
 δὲ ὁ Δαυὶδ λέγων· * ἐγὼ ἢ ὡς εἰ ἐλαία κατὰ καρπὸν ἐν τῇ οἴκῳ τῆς θεῆς· ὡς περὶ ἢ τὰ
 μετώρεα τῶν δένδρων, τὴν τῆς φυλλοῦς ὑπόστασιν κύοντα, φαῦλα δὲ τὴν γλυκυτάτην
 καρποῦ ὄντα, κερύοντα * σιδήρεω περὶ τὴν καὶ οὕτως, οὕτως καὶ οἱ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες,
 μετώροι ὄντες τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἄκαρποι διχαιοσύνης εἰσὶν ὡς περὶ τὰ κτίσματα· ἔμπεδοι
 μὲν τῶν ἀνθρώπων ἔπαυτον κομιζόμενοι, ἐν τῇ ὅντες τὴν χαμίνην τὴν περὶ ἄξιοι, ἐνθα
 ὅστις ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· δὲ καὶ ὅστις τὴν μετώρεον ξύλων τὸ ἀπό-
 καυμα, τέρεα κατὰσταται, ἔτι καὶ τοῖς ὑψηλοφροσύνῃς ἀποκατατατὸ σκοτὸν ἐξώπτερον·
 τὴν γὰρ ἐσηλίτευσεν ὁ κύριος εἰπὼν *, ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλόν, βδέλυγμα ὅτι ὡς περὶ
 τὰ θεῶν· ὅθεν ὁ μὲν Ἀδάμ τῇ ὑψηλοφροσύνῃ θεὸς βουλόμενος γινώσκται, εἰς (ὧ) ἄδω
 ἐξέπεσε, καὶ ὅστις ὡς περὶ θεοῦ θανάτῳ ὡς περὶ πᾶσας· Χεῖρος δὲ θεὸς ὧν πᾶς φύσιν,
 τῇ ὡς περὶ φροσύνῃ δὲ τὴν ὑπακοῇ τῆς πατρὸς, ἀπολωλὸτα (ὧ) κόσμον ὡς εἰς ἀγνοίαν
 ἐνέγκας, ἐξωπλάσθησεν, αἰχμὴν τὴν κατὰ φροσύνῃς, ἐκείσθη ἐν δὲ τῇ τῆς θεοῦ τῆς

I. 42.

I. 43.

* Ps. LI. 10.

* cor. κερύον-
ται.

* Luc. XVI. 15.

manentes, eique gratias cum ineffabili gaudio agentes; cui gloria et potestas per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XIII.

DE HIS QUI OB SUPERBIAM PROMISSIONIBUS DEI EXCIDUNT.

1. **N**atura nobis progignit plantas quasdam, quae utpote humi repentes, videntur humiles, et nihilominus fructuosae et floridae sunt, atque agricolam valde delectant. Sic etiam pauperes spiritu fructum suum in corporis stipite ad maturitatem producentes, gaudium plurimum Dei et electorum angelorum conspectui exhibent: quorum meminit quoque David dicens: ego vero sicut oliva fructifera in domo Dei. Sicut autem procerae arbores, quae foliorum copia luxuriantur, sed fructuum dulcedine carent, ferro sectae igni traduntur, ita pariter superbia elati, celsi utique humanis obtutibus apparent, sed tamen vacui iustitia coram creatore, ab hominibus quidem laudes referunt, reapse autem camino ignis digni sunt, ubi est fletus et stridor dentium. Ac veluti celsarum arborum combustio cinis fit; ita etiam superbos tenebrae manent exteriores. Sic enim publice edixit Dominus: quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum. Quare et Adamus dum superbe Deus fieri vult, in infernum decidit, et inobedientia sua cunctos morte multavit. Christus autem naturaliter Deus, dum humiliter patri obedit, perditum mundum, veluti ad novum sta-

μεγαλοπύκνης ἐν ὑψηλοῖς· ὡς ἔστι τῇ πνεύματι πτωχύσας, αἰδώς πλητὴς τῇ
 • Eccl. IV. 11. ἐρατῇ βασιλείᾳ· ὡς φησὶ δὲ τὸ πνεῦμα· * ἡ σοφία ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ἡ δὲ ἐπιλαμβάνει
 • Matth. V. 3. νεται τὸ ἀγαπῶντων αὐτῶν· ἡ δὲ κύριος δὲ τοῦτο ἔλεγον· * μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῇ πνεύματι,
 ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

β'. Τῆς δὲ ὑψηλοφροσύνης τὸ μετῴων πνευματικὸν ἢ γὰρ, ὡς γὰρ ἔλεγον
 • Is. II. II. 12. σοὶ λέγουσιν· μὴ ἐξύψης σεαυτὸν, ἵνα μὴ πίσης· ἀλλὰ μὲν αὖ ἐξ ὧν ἐβόα· * ἡμεῖς
 κυρίου ὡς γὰρ γίνεται ἐπὶ πάντα ὑβριστῶν καὶ ὑψηλῶν καὶ μετῴων· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ
 μετῴων σωφρονισθῶσι· τίς γὰρ τὸ ὑψηλοφροσύνης πᾶσι, καὶ τὸ τῆς ταπεινοφροσύνης
 δικαίωμα, εὐδελον· ὅτι ὁ δὲ βόλος ὁμοῖος δέλων γινώσκαι τὸ ὑψίστου, τὸ δὲ δόξης ἐξέπτε·
 I. 44. Χειρὸς δὲ ὁμοῖοι αὐτῶν τῇ πατρί, καὶ τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, κλίνας οὐρανούς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
 • II. Cor. VIII. 9. κατελθόν, ἐδέξατο ἐπαγκύβη· καὶ ὁ θεὸς ὁ ἀπόστολος μάρτυρ μου λέγων· * ὅτι
 Ἰησοῦς Χειρὸς πλάσθη αὐτῶν, ἐπὶ τῇ δόξῃ δι' ἡμᾶς, ἵνα ἡμεῖς τῇ ἐκείνῃ πτωχεύωμεν πλουτή-
 σωμεν· ἡ δὲ Χειρὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδέξατο, ἀλλὰ ὁ λαλῶν πρὸς αὐτὸν, ὑπὲρ μου εἰ σὺ,
 ἐγὼ σήμερον γινώσκω σε· ταῦτα δὲ ὅσον πρὸς διαπολίω δὲ ταπεινοφροσύνην ὑποδέ-
 ξαντα, πῶς τὸ ὑψηλοφροσύνης πᾶσι ἀναλαβὼν λίγης τῇ ἀδελφῇ σου, ἔτι πρὸς
 γινώσκω με, ἔτι δὲ ἀκούσῃ σοι, μεῖζον σου αὐτῶν; τὰ τοιαῦτα δὲ μεῖς ἐστὶ τὸ ἀντιχεῖν τὸ φρο-
 ναυῶτος τὰ ὑψηλὰ, καὶ ἐπαρρησίου καὶ τὸ γινώσκω τὸ θεῷ.

γ'. Καταρτῶν, ὡς ἀνθρώποι, τὸ Χειρὸν ταπεινὸν τὸ καρδίαν· παιδεύοντι τὸ ἀποστολικὸν
 • II. Cor. X. 5. λόγον τὸ φάσκον· * αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὸ ὑπακοῦν τῷ Χριστῷ, καὶ ἐν ἐποίμῳ
 ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν ὑπερηφανίαν, ὅτι ἂν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή· τὸ γὰρ ὅτι ὁ υἱὸς

tum reducens, vitae restituit, et ignominia contempta, sedet in dextera throni magnifici in excelsis. Pari ratione pauperes quoque spiritu, aeternaliter caelesti regno donabit, quemadmodum per prophetam ait: sapientia filios suos exaltavit, et apprehendit diligentes se. Propterea et Dominus aiebat: beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.

2. Porro superbiae elationem cavens, scriptura, admonet te his verbis: noli in altum te attollere, ne forte cadas. Sed et Esaias clamabat: dies Domini adventat, super omnem arrogantem, et elatum, et excelsum. Et oculi sublimes conterentur. Quinam vero sit superbiae casus, et quaenam humilitatis iustificatio, exploratum est. Nam diabolus volens Altissimo fieri similis, gloria excidit: at Christus patri consubstantialis cum esset, quatenus Deo par erat, caelos inclinans, et in terram veniens, nullius hominis conditionem refugit. Sicut etiam divus apostolus his mihi verbis testificabitur: quod Iesus Christus dives cum esset, propter nos egenus factus est, ut nos illius inopia divites essemus. Et quod Christus non se ipsum glorificavit, sed ille potius qui ad eum sic est locutus: filius meus es tu, ego hodie genui te. Haec cum videas Dominum humilitatis gratia prae se ferentem, cur tu superbiae culpam contrahens, ais fratri tuo: mihi non anteibis, neque tibi ministro, quia te maior sum. Haec enim portio est Antichristi sublimia affectantis, et adversus Dei scientiam semet efferentis.

3. Considera, o homo, Christum humilem corde. Disce ab apostolico oraculo dicente: in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, et in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam, cum impleta fuerit vestra obedientia.

¶ Οὕτως διδάσκει λέγων· * ὁ θελὼν ἐν ὑμῖν μέγας εἶναι, ἔστω πάντων ἑχάτω, καθὼς ἐ
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 λύτρον ἀντὶ πολλῶν· ἀλλὰ σὺ μήποτε ταῦτα πληροῖσαι, μὴ ἢ ἔχων τὸ βραβεῖον τῆς ἀνω
 κλήσεως, ὑψηλὸν ἢ κατέχων τὴν καρδίαν, καυχῶσαι εἰς αὐτὸν ἐκ ἑλαβες· εἰ δὲ καὶ ἑλαβες,
 τί ἀρέσκεις ἀνθρώποις; ἐν φιλοπορίαις φάσκων· νηστεύω, ἐξέφω πτωχούς, ἐκπέχουμαι
 γυναικός, καὶ τοῖς τῶν βίβων πᾶσιν ἀπετάξάμην· ἐκ δὲ δύνῃ ἐν τῇ τῆς κενοδοξίας συμπώματι·
 ἐκ οὐ μάλλον οὐκ ἠμνημονεύεις τῆς ὑποδοξίας λέγοντος· * εἰ ἐπὶ ἀνθρώποις ἡρεσκον, Χρестоῦ
 δόλος ἐκ ἀνὴρ ἦμην· τί νυνὶ ἀρέσκων αἰρᾶ *; ἀνθρώποις τοῖς σήμερον ἔσσι, ἐκ αὐτοῦ ἐκ
 ἔσσι δὲ χρόναιον δόξαν, ἢ τῇ θεῷ ἀεὶ δξαμένη; ὅς θεωρῶν τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας,
 δορεῖται πλοσίως ἐν φανεροῖς τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀληθείας αὐτῇ δόξης, τοῖς ἐν τῇ Χριστοῦ εὐαρε-
 σῶσιν αὐτῇ, ἐκ πληροῦς τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν λέγουσαν· * ὁ ποιεῖ ἢ διζία σε, μὴ
 γνώτω ἢ ἀρεσκῶ σε· διὸ ἐκ τῆς ἐλεημοσύνης ὑποφύοντα ποιεῖν ἐμμελεῖται τῷ ἀνθρώ-
 πῳ, πρὸς τὸ μὴ θεαθῆναι ὑπὸ αὐτῶν, ἐκ ὑποχρῆναι τὸν μισθόν· δὲ γὰρ τὰ κρυπτὰ γνόμματα,
 ἐκ ὑποφύοντα ἀφ' ἑαυτοῦ πατρὸς μὴ λανθανόμενα· ἐμφανὲς κατ' ἀξίαν ὑποδίδεται τὰ χρεστά.
 δ'. Ἀλλ' ἴσως ἑρεῖς· εἰς ὁφέλειαν ἀδελφῶν ἐκκαυχῶμαι καὶ ὑψηλοφροσύνη· εἰς ἣν
 καὶ ὁφέλειαν ψυχῶν, μάλλον, ὥς ὁ τελώνης, τύπτει τὸ σέφθαι, ἐκ κεκυφῶς παρῆλθοι ὅτι
 τῇ ὀξομολογήσει τῇ περὶ πνεύματος κακῶν, ἐκ σπουδαίας πνεύματος λέγων τῇ οὐρανίῳ
 δεωότη· ἰλασθή μοι ὁ θεός· εἰς ὁφέλειαν ψυχῶν τὸ μάλλον φοβερόν κειμήλιον διηγοῦ,
 τὸ κατὰ κείνον εἰς αἰώνιον θάνατον καὶ τιμωρίας πικράς· ἐκ ταῦτα λέγων, μὴ κατὰ κείνον,

* Matth. XX. 27.

* Gal. I. 10.

* ita cod.

* Matth. VI. 3.

f. 45.

Hoc enim Dei quoque filius docuit dicens: qui voluerit inter vos magnus fieri, sit omnium postremus; quemadmodum et filius hominis non venit ministrari sed ministrare, et dare animam suam redemptionem pro multis. Tu vero cum nihil horum adhuc patraveris, et supernae vocationis bravium nondum acceperis, tumidum cor gerens, de his gloriaris quae adeptus non es. Quod si forte es adeptus, cur placere hominibus studes? vana loquacitate dictitans: ieiuno, pauperes alo, uxore abstineo, mundi rebus omnibus nuncium remisi. Atque ita in hac iactantiae culpa oblectaris; nec illud potius apostoli cogitas: si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Cuinam itaque servire mavis? hominibus ne, temporalis gloriae causa, qui hodie sunt, cras non apparent; an Deo in aeternum manenti? qui abscondita cordis videns, donat affluenter in manifesto verae suae gloriae bona iis qui in Christo eidem placent, et evangelicam exsequuntur doctrinam dicentem: quid faciat dextera tua, nesciat sinistra tua. Quare et eleemosynas vetamur largiri coram hominibus, ut ab his videamur, atque ita mercedem amittamus. Namque ob ea quae clam facimus, patri illi inenarrabili non sumus incogniti, qui bona publice pro meritis retribuit.

4. Sed forte dicis: ad fratrum utilitatem sic ostentavi. Ego autem tibi aio: cave ne dum alios ad bonorum communionem trahis, te ipsum vana gloria ac superbia perimas. Quod si de utilitate animarum sollicitus es, pectus potius aequae ac publicanus pulsa, pronusque ad confessionem peccatorum accede, in spiritus angustiis dicens caelesti domino: propitius mihi esto, Deus. Et interim ob utilitatem animarum, futurum narra tremendum iudicium, a quo aeternae morti et acerbis cruciatibus addicimur. Atque haec loquens, cave alios condemnes, ne ut ille, qui semet

ἵνα μὴ ὡς ὁ φαρισαῖος σταυτὸν δικαίων ἀμείψῃς· οὐκ εἰς δόξαν τοῦ καὶ ὀφείλειαι ἡμεῖς
 ἀκύνοντων λαλῶν, ἀλλ' εἰς δυσβάστακτον φορτίον τὸ ὑψηλοφροσύνης· ἀμέλει γὰρ τοῦ
 * Matth. XVI. 16. τῆρ, εἰδὼς τὰς καρδίας ἡμεῖς φαρισαίων, ἠλεγχεν αὐτὸς λέγων· * ὑμεῖς ἐστὶ οἱ δικαιοῦντες
 ἑαυτοὺς, τὰς δὲ καρδίας ὑμεῖς ἐπίσταται ὁ θεός· εἰς ὀφείλειαι ψυχῶν, πρὶν ἐπαίνους πο-
 εἶξῃ, ἔλαβον τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας σου, ἔκβαλε τὸ δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, ὅπως
 δὲ βλάβεις ἐκβάλλαι τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῷ ἀδελφοῦ σου· ἢ οὐκ ἤκουσας, ὅτι πᾶς
 * Matth. XXIII. 13. ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται *; μὴ γὰρ τὸ δοκεῖν σε
 * Ps. L. 7. δίκαιον εἶναι καὶ ἀναίτιον ἀμείψῃς, ὑπόκειται λέγειν καὶ (ὁ) προσφῆτῳ Δαυὶδ *, ὅτι ἰδοὺ
 ἐν ἀνομίαις συνέλεχθην, καὶ ἐν ἀμείψῃς ἐκύωσέν με ἡ μήτηρ μου· ἄρα δὲ ἀναίτιος
 εἰ κλοπῆς, ὑβριῶς τε καὶ βλασφημίας, ἀδικίας τῆς πλυσίον, καὶ πάσης ἀντιλογίας, καὶ
 πορνείας ἥτοι σωματικῆς ἥτοι πνευματικῆς ἐν τῷ ὀπιθυμητικῷ· εἰ γὰρ ἐκκαυχῆσαι ὅτι ἐκ
 σωματικῆς οὐ βεβορβόρωσαι ἀμείψῃς, ἀλλ' οὐ μὴ δοκῇς ἀναίτιος εἶναι τῷ ῥεμβῶ ὀφ-
 * Matth. v. 28. θαλμῶ ὅτι τῇ θεῷ τῷ προσώπῳ· ἢ ἀγγέλος σοι δοκεῖ ὁ λόγος τῷ σωτῆρι ὃν εἶρηκεν *,
 ὃς ἐὰν βλέπῃ γυναῖκα πρὸς τὸ ὀπιθυμῆσαι, ἥδη ἐμοίχυσεν αὐτῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς;
 ποῖον ἄνδρα ἄρα ἐκ ποῖου τόπου εὐρήσῃμεν ἀνενδὴ τῇ σαρκὶ πρὸς τὰ βλεπόμενα, βα-
 i. 48. σκανία τῆς φαυλότητος τῆς βίου; ὅπου γὰρ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος τῷ αἰνιγτικῷ
 * II. Cor. XII. 7. ἔλεγον· * εἶδόν μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατάν· ὑπὲρ τέττε βίς τῷ κύριον παρκα-
 * cod. μου. λεσα, καὶ εἶρηκε μοι, ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἢ γὰρ δυνάμεις σου * ἐν ἀδυναμίᾳ τελεῖται· ἐν
 τῷ τῷ ὡλεῖσθαι, ἵνα μὴ καυχῆσθαι πάντα σὰρξ ἐνώπιον τῆς θεῶ· ἀλλὰ τὸ ὅλον ἐλπίζῃ
 δὲ ἡμεῖς κρυπτῶν ἔργων τῆς ταπεινοφροσύνης, εἰς (ὁ) ἵνα καὶ μόνον ἀναμάρτητον, τὸ δι-
 καιοῦντα ἐν τῷ θεῷ (ὁ) ἀσεβῇ δὲ τῷ μετανοίας.

iustificabat pharisaeus, culpa te irretias; dum non ob Dei gloriam utilitatemve au-
 dientium loqueris, sed quia vanae gloriae pondus sustinere nequis. Utique et Sal-
 vator, cui nota erant corda pharisaeorum, illos reprehendens aiebat: vos estis qui
 vosmet iustificatis, sed corda vestra novit Deus. Ob utilitatem animarum, ante quam
 laudem tibi tribuas, evolve arcana cordis tui, eiice de oculo tuo trabem ut postea
 videas quomodo de oculo fratris tui trabs eiicienda sit. Nonne audisti, quod omnis
 qui se exaltat, humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur? Nam postquam tibimet
 iustus visus fueris et peccato haud obnoxius, superest ut cum Davide propheta di-
 cas: ecce in iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis genuit me mater mea. For-
 tasse reus non es furti, iniuriae, blasphemiae, iniquitatis in proximum, altercationis
 cuiuslibet, et fornicationis sive corporalis sive spiritualis, id est concupiscentiae. Sed
 si forte gloriaberis quod corporali non sis inquinatus peccato, haud tamen negare
 poteris quod vagante oculo alienos vultus spectaveris. An fortasse allegorica tibi vi-
 detur Salvatoris oratio: qui viderit mulierem ad concupiscendum, iam moechatus est
 eam in corde suo? Quem hominem, quove in loco reperiemus haud obnoxium carni
 circa obiecta, ob pravi mundi videlicet fascinationem? quandoquidem et beatus Pau-
 lus id innuens aiebat: datus est mihi stimulus carnis, angelus Satanae. Propter quod
 ter Dominum rogavi, et dixit mihi: sufficit tibi gratia mea; nam virtus tua in infir-
 mitate perficitur. In hac autem conditione constitutus fuit, ne gloriatur omnis caro
 coram Deo, sed occultis humilitatis actibus insistendo, omnino speret ab eo qui so-
 lus est impeccabilis, qui voluntate sua impium per paenitentiam iustificat.

εἰ. Ὡς αὐτὸ γήινον ὑπάρχον, λάβε καὶ νοῦν μεγάλης τὸ θεόγνωστον νόημα· καὶ ὡς Ἀβραάμ καὶ Ἰακώβ φαυλίσας ἑαυτὸν λέγε· ἡγημαὶ ἑαυτὸν γλῶττι ἀποδόν· καὶ μὴ φιστὴ δεικονεῖν τῷ σωδῶλφ ἀδελφικῶς, δι' ὃν * ὁ διαπότης ἡζιώσει συμπαθῶς ἄποθανεῖν· ἔτι αὐτὰ ὑποδύκνουν διαμα, ἔφη *, καθὼς ἐποίησα ἐγὼ ὑμῖν, ἵνα ἔμεῖς ποιῇτε ἀμήλεις· ἀναμάρτητον καλεῖς σεαυτὸν, δι' αἰχμύλῳ ἀνθρώπων ἄποκρύπτων σε τὸ τῷ σωιδότος ζαῦμα, δειφανὲς ὑπάρχον τῷ περὶ ἀνυποτάκτῳ ὀφθαλμῷ· ἢ περὶ σὸδκῶς ὅτι ἐκ ἔσιν βλέπων ὁ θεὸς σκοτανὰς ἐν τῇ καρδίᾳ σου κατεργαζόμενον ἔργον; καὶ κατὰ φρονεῖς τῷ φόβῳ τῷ μέλλοντι ἐτάζαν καρδίας ἔνεφρες ἐν ἀεικῶς φλογί; εἰ γὰρ τῷ κατὰ δει ἔλεγχον, ἀντὶ τῷ φαύλων, τοῖς ἀγαθοῖς ἑαυτὸν κατεκόμεναι· εἴθ' ἔτι ἐνέρεπες τὸ σαυτὲ σωιδός ἐκ τῷ περὶ σὸντων δεινῶν· ἰδὲ γὰρ ὁ μὲν Ἡσαΐας αὐτοπερὶ σὸς (τῷ) θεὸν βλέπων, ἐταλάνιζεν ἑαυτὸν καὶ ἀκάθαρτον ἀπεκάλετο· * ὁ ἡ κύειν ἐνέτελλετο, ἵν' ὅτ' * ἂν τὰς περὶ σὸς ἐντολὰς ποιῇν ὁξισώμεν, τότε ἀρχεῖς δέλοις ἑαυτὲς λογιζόμεθα· * πὶ τοῖνυν περὶ σὸς αἰχμύλῳ δει σκοληκοβερότοις ἀνθρώποις; ἐν γὰρ τῇ ἐνέσῳσι τῷ ἀνάγκης ὥρα, περὶ σὸς ἐλέγχεται σε πᾶσα ἡ πολιτεία· ἔν τῷ περὶ σὸς ἀνέγματος τῷ ἀγέλων πᾶσι τοῖς λαοῖς βδέλυγμα ἀναφαίνεται· ποῖαν παρὶς ἀνέυδεις ἐκφυγὼν κατὰ λαβεῖν ἐν τῇ παγκοσμῷ ἐκείνῃ πατηγῶν; ἢ περὶ σὸς ἐκείνο γινώδι τὸ ἀσβεστον πῦρ, ἐντα ὅτι ἀκολέτως καὶ τὰ ἄλλα κετήρια· δει τῷ φησὶν ἡ γραφή· * μὴ καυχᾶσθαι, ἔν τῷ μὴ λαλεῖτε ὑψηλὰ εἰς ὑψηλὸν, μὴ ἡ ἐξελθῆτε μεγαλορημοσύνη ἐκ τῷ σώματος ὑμῶν· αὕτη ἡ ὑψηλοφροσύνη ἀρχὴ πώσεως γέγονεν ἔν τῷ περὶ σὸς πλάσῳ Ἀδὰμ, ὡς μήτηρ ὑπάρχουσα πάντων τῷ φερόντων εἰς πλάνην· ὑψηλῶν γὰρ ἀντιπᾶσεται Χεῖρς, τῷ περὶ σὸς ἡ δίδωσι χεῖρ· ἐπαίρεται γὰρ ἐν μεγάλῳ καὶ θαυμαστῷ, λαλῶσα ὑπὲρ τὰ μέτρα ἑαυ-

* cod. ὡν.

* Joh. XIII. 15.

* Is. VI. 5.

* Luc. XVII. 10.

* I. reg. II. 3.

I. 47.

5. Igitur tamquam terra concretus, magnopere mente concipe divinam cogitationem; et aeque ac Abrahamus et Iacob, temet spernens dic: existimo me terram ac pulverem. Neque typho inflatus renuas ministrare fraterne conservo tuo, pro quo Dominus mori misericorditer dignatus est: atque haec ob oculos ponens, ait: quemadmodum ego feci vobis, ita et vos invicem faciatis. Peccato carentem te appellas, atque homines reverens conscientiae tuae vulnus celas, quod tamen ipsis factis invicto Dei oculo patet. Putasne Deum non cernere, quod occulte in corde tuo agitur opus? Num timorem negligis eius qui scrutaturus est corda et renes inaeestimabili igne? Certe si hanc convictionem considerares, vitiorum loco temet virtutibus exornares: atque ita conscientiam tuam compesceres ab adhaerentibus maleficiis. Ecce enim Esaias, quamquam ipsam Dei faciem videbat, attamen se miserum pollutumque appellabat. Dominus autem praecepit, ut postquam mandata eius exequi valuerimus, tunc servos nos inutiles existimemus. Cur ergo te pudet hominum qui vermium esca futuri sunt? Profecto instante illa necessitatis hora, vita tua palam coarguenda est, et spectaculum angelis eris, cunctisque populis abominabilis. Quam patriam exul putas te adepturum in illo universi mundi conventu? nullam aliam, scito, praeter inextinguibilem ignem, ubi et alia consequenter supplicia sunt? Propterea scriptura dicit, ne gloriemini, neque excelsa loquamini cum superbia, neque prodeat iactantia de ore vestro. Superbia haec initium cadendi fuit primo creato Adamo, quae nimirum mater est rerum omnium quae in errorem deducunt. Superbis resistit Christus, humilibus autem gratiam dat. Superbia enim extollitur ad grandia et mira, praeter modulum

- Sap. V. 2. πῶς, μὴ βλίψουσα τὰ θνητὰ, μὴ ἢ μαμημόρη τὰ ἐν ἥδυν, ἐν μετamelείᾳ λερόντων· *
 πὶ ἀφείλκεν ἡμᾶς ἡ ἰασηφανία, καὶ ὁ πλοῦτος μὴ ἀλαζονείας ποῦ σιωλάβετο ἡμῖν;
 ὅτι παρῆλθεν ἐκείνα πάντα, καὶ ἀρετῆς σημεῖον οὐδὲν ἔχομεν ὀπιθεῖναι· ἐκ ταύτης καὶ
 γίγαντες περὶ μάχοι, τὰ ὑψηλὰ δυνάμεις σιωχέθησαν, εἰκόνα φέροντες τὸ δὲ τὸ ἐπὶ παρ-
 σιως, λύσθαι τὸ σώματος, ἀπαρτύνων πτωχείαις· ἔτι γὰρ τέχνη λόγων παῖσι τὸ τὸ σοφίας
 εὐρεῖν τὸν ὄντα ἐκ μηδὲν λαμβάνοντα· ἔτι μεγάλῃ σαμάτων ἐν πλὴθὶ ἰσχύος ἐξένισσε
 (Φ) δέσμασι καὶ κροῖς ἀμφιάσαντα, ὅσους τὸ ἐκ νύκτος ἐνείραντα τὸ ἀνθρώπων, καὶ δὲ
 λύοντα τέτον πάλιν εἰς γλῶ· ἀλλὰ καὶ ὅττι τὰ φθαρτὰ ἐκ ὑλικὰ χεῖματα ἐκ ἀδύναμι
 καρδίας κακῆς μύους ἐκγυλάσεται ὁ παντὸς πλῆτε δημιουργὸς κίει· διὸ καὶ τὸ θεῖον
 ἀποφείτῃ λόγον φάσκον· * μὴ καυχᾶσθαι ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχᾶσθαι ὁ
 πλούσιος ἐν τῇ πλούτῳ αὐτοῦ· ἐν τέτῳ ἢ καὶ καυχᾶσθαι, φησὶν, ὁ καυχώμενος ἐν τῇ
 σιωμῇ καὶ γνώσκῃ (Φ) κύειον, καὶ ποιῇν κρίμα καὶ διακρίνω ἐν μίση τῆς γῆς· ἐν
 ταύτῃ τῇ σιωμῇ, ὀπιθεῖν μύοι τὸ ὑψηλοφροσύνης οἱ παρῆλαρχαι, ἐν δὲ θεῇ βασιλείᾳ
 ἐρασαν γλῶσσας· ὁμοίως καὶ οἱ περὶ φῆται ἀρετῆς μύοι τὸ ὑψηλοφροσύνης, εἰλατο κα-
 καχῆσθαι ἐν μεγάλῃ πτωχείᾳ, μέζονα πλῆτον ἡγεσάμενοι τῷ ἀρετῆς κόσμῳ (Φ) ὁνεί-
 δισμον τὸ Χριστῷ· ταύτῃ ὑπεκλῖν τὸ ὑψηλοφροσύνης ὁ ἄγιος ἀπόστολος Παῦλος ἐλεγε· *
 ταλαίπωρος ἐγὼ ἀνθρώπου, πῶς με ῥύσεται ἐκ τῆ σώματος τὸ θανάτου τέτε; ἐν νῶ γὰρ
 ἔχων (Φ) Χριστῷ, τὸ ἐν τῇ ἀπεινώσει κατελθόντα εἰς ἥδου, καὶ τῇ διακρίνω ἀνελθόντα
 ἰασηφῶ τὸ ἐρασαν, ἰφασκε· * πῶς ἡμᾶς χωρήσῃ ἀπὸ τῆ ἀγάπης τὸ Χριστῷ; ἐκ ἀδελφικῶς
 γυδοτῶν παρήν· *, μὴ περὶ καχῆς πὶ κείνῃ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος τὸ δόξης, ὅς καὶ φω-
- Hier. IX. 22. ἀποφείτῃ λόγον φάσκον· * μὴ καυχᾶσθαι ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, καὶ μὴ καυχᾶσθαι ὁ
 πλούσιος ἐν τῇ πλούτῳ αὐτοῦ· ἐν τέτῳ ἢ καὶ καυχᾶσθαι, φησὶν, ὁ καυχώμενος ἐν τῇ
 σιωμῇ καὶ γνώσκῃ (Φ) κύειον, καὶ ποιῇν κρίμα καὶ διακρίνω ἐν μίση τῆς γῆς· ἐν
 ταύτῃ τῇ σιωμῇ, ὀπιθεῖν μύοι τὸ ὑψηλοφροσύνης οἱ παρῆλαρχαι, ἐν δὲ θεῇ βασιλείᾳ
 ἐρασαν γλῶσσας· ὁμοίως καὶ οἱ περὶ φῆται ἀρετῆς μύοι τὸ ὑψηλοφροσύνης, εἰλατο κα-
 καχῆσθαι ἐν μεγάλῃ πτωχείᾳ, μέζονα πλῆτον ἡγεσάμενοι τῷ ἀρετῆς κόσμῳ (Φ) ὁνεί-
 δισμον τὸ Χριστῷ· ταύτῃ ὑπεκλῖν τὸ ὑψηλοφροσύνης ὁ ἄγιος ἀπόστολος Παῦλος ἐλεγε· *
- Rom. VII. 24. δισμον τὸ Χριστῷ· ταύτῃ ὑπεκλῖν τὸ ὑψηλοφροσύνης ὁ ἄγιος ἀπόστολος Παῦλος ἐλεγε· *
- Rom. VIII. 36. ταλαίπωρος ἐγὼ ἀνθρώπου, πῶς με ῥύσεται ἐκ τῆ σώματος τὸ θανάτου τέτε; ἐν νῶ γὰρ
 ἔχων (Φ) Χριστῷ, τὸ ἐν τῇ ἀπεινώσει κατελθόντα εἰς ἥδου, καὶ τῇ διακρίνω ἀνελθόντα
 ἰασηφῶ τὸ ἐρασαν, ἰφασκε· *
- I. Cor. IV. 5. γυδοτῶν παρήν· *, μὴ περὶ καχῆς πὶ κείνῃ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος τὸ δόξης, ὅς καὶ φω-

suum blaterat, nec spectat mortalitatem, neque inferorum meminit, ubi cum paenitentia clamant: quid nobis profuit superbia, et divitiae cum iactantia quid nobis contulerunt? Cuncta illa praeterierunt, nullumque virtutis indicium exhibere possumus. Gigantes quoque ob superbiam, illi inquam turrium expugnatores, dum alta petunt, confusione correpti fuerunt, exemplum facti eorum, qui ob suam elationem, in corporis dissolutione, supplicia incurrunt. Nemo enim verborum artificio permovebit repertorem sapientiae Deum, quem nihil latet: neque corporum vastitate, aut virium magnitudine terrebit illum, qui pelle et carnibus hominem vestivit, ossibus nervisque compegit, rursusque in terram resoluturus est. Profecto et corruptibilibus materialiumque opum possessores irridebit ille, qui omnium divitiarum creator est Dominus. Quare et divinum oraculum deterret dicens: non gloriatur fortis in fortitudine sua, neque dives item gloriatur in divitiis suis. Sed in hoc, inquit, gloriatur qui gloriatur, nempe in intelligendo cognoscendoque Domino, faciendoque iudicium atque iustitiam in medio terrae. Hoc intellectu praediti, omissa superbia, patriarchae in regni caelorum testamento extiterunt. Similiter et prophetae, fastu abiecto, maluerunt gravi paupertate vexari, opes terreno hoc mundo maiores existimantes improprium Christi. Hac item superbia deposita sanctus apostolus Paulus aiebat: infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Nam mente retinens, Christum cum humilitate venientem usque ad inferos descendisse, et mox ob suam iustitiam supra caelos conscendisse, aiebat: qui nos separabit a caritate Christi? Fraternaque commonitione hortabatur, nihil ante tempus iudicare, quoadusque veniat dominus gloriae, qui et illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit con-

πίσι τὰ κρυπτὰ τῶν σκότεις, καὶ φανερώσι τὰς βελάς τῶν καρδιῶν. ὅτε γρησέται ἡ χάρις
ἱπταμένος ἀπὸ τοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. μὴ οὐ τοῦ πατρὸς ἡ δόξα, σὺν ἀγίῳ
πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ ὡς εἰς ὅν αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΚΑΙΡΟΥ ΤΩΝ ΠΛΟΥΣΙΩΝ ΦΑΝΤΑΣΙΩΔΟΥΣ ΟΜΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙ
ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑΚΡΙΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ.

α'. Περὶ φησὶ μὲν οὐκ ὄντι, ἀδελφοί, μνήμη, ἐν τῇ ὡραίνῃ σαρκεῖ ἐν
πῆν. * ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ σωτὴρ καὶ δυνάμις, βοηθὸς ἐν θλίψεσι καὶ εὐρέσας ἡμᾶς σφόδρα,
καὶ ζητούντων τὰ πάντα ἔχουσιν μετανοίαν. διὸ ποδῶν αὐτῶν εὐρεῖν, ἔγκυπτε εἰς μη-
μαῖον, καὶ ὅτι ὅτι γὰρ ὡς ἀποδοὺς τὸ ἑκάστῳ χάρισμα καὶ τότε ἀποβλέψας εἰς τὸ φοβερὸν
δικαστήριον, ἀναμνήσκῃ τὰ τελευτήσια. οὐ γὰρ ὅτι ὡς τῇ βασιλεῖ τῶν αἰώνων Χρι-
στῷ προσωποληψία ἀνδρὸς, ἔτε χρυσίον ἀντάλλαγμα τῇ ψυχῇ αὐτῇ δοῦναι. οὐ ὡς
σίπτον θρόνον, καὶ οἰκείων βοήθειαν, οὐ φίλοι δυνάμει οὐκ ἐλεῖται ψυχῶν. οὗτοι γὰρ
μᾶλλον καὶ ἑαυτοὺς κόπτονται διὰ τὴν παρελθόντα τὴν μετανοίας καμρόν. οὐ δὲ ἐκ
φλουῶντα ὀφθαλμοὺς πρὸς συγχώρησιν. οὐδὲ γονέων ὡδιδρομή, ἢ συγγενῶν συμπάθεια.
ἐκ ἑστῶ ἀρχῶν ὑπὲρ πένητα, ἐδὲ βασιλεὺς ὑπὲρ πτωχόν. ἀλλ' ὅτι τὸ αὐτὸ πλέσθαι καὶ
πένης ὡδιδρῶνται. τότε βασιλεῖς ἀλαζόνες, γυμνοὶ καὶ περὶ ἀχρηστίας παρὶσσοί, οὐδὲ
ἐκπύμπτονται εἰς αἰώνιον θάνατον ὡς πτωχίας πικρίας. ἐκ τῶν ἀρχῶν καὶ ἀκαρεῖς ἐκρίπτεται
εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον καὶ εἰς τόπον ὑποβρύχιον, ἐν ἀθανάτῳ σκώληκι. διὰ τὸ δικαιοῦ

A. f. 48.
B. f. 76. b.
* Ps. XLV. 2.

B. f. 76.
A. f. 49.

silia cordium; et tunc laus erit unicuique a Deo; in Christo Iesu domino nostro;
cum quo Patri sit gloria et cum sancto Spiritu, nunc, et semper, et per saecula
saeculorum. Amen.

SERMO XIV.

DE TEMPORALI DIVITUM FASTU PHANTASTICO, EORUMQUE APUD CHRISTI
TRIBUNAL CONDEMNATIONE.

1. **M**eminimus, fratres, prophetae cum salutari admonitione dicentis: Deus
noster refugium et virtus, adiutor in tribulationibus quae invenerunt nos nimis: si
certe eam cupimus quae omnia bona continet paenitentiam. Qui ergo hanc cupis,
inspice sepulcrum, videbisque nihil esse, praeter terram ac cinerem, uniuscuiusque
superbiam: et mox converso ad tremendum tribunal oculo, recordare novissima.
Non enim est apud regem saeculorum Christum acceptio hominis, neque licet redem-
ptionis nomine pro anima aurum dare. Non parasitorum audacia, non domesticorum
adiutoria, non denique amici liberare animam queunt. Hi enim potius secum ipsi
plangunt, propter iam elapsam paenitentiae tempus. Nulla sunt dona quae excaecent
oculos ad indulgentiam; non parentum supplicatio, non cognatorum compassio. Prin-
ceps non eminebit supra pauperem, neque rex supra egenum: dives aequae ac pauper
ante idem tribunal consistent. Tunc superbi reges nudi obtortoque collo adstantes, in
aeternam mortem, acerbasque poenas mittentur. Ibi princeps condemnatus in ignem

- ita etiam B. ἢ ἀσπὴν ἔνεκεν * δάσων, καὶ ὑποκρύπτειν κείμενα πινύτων, εἰς τὸ ἀδικεῖν αὐτῶν χήρας
 ἔ' ὀρφανούς, καὶ σπαταλεῖν ἐν ἡδύτητι βρομάτων· ἐκὰ πένης δίκαιος ἀψύτα ὑπὸ χειρὸς
 ἐν δόξῃ, ἢ καθίστα μὲν ἀρχόντων λαὸν ἐν ζωῇ ἀπελάττει ὑπὸ ἀγγέλων δοξαζομένων.
- Is. LXVI. 2. β'. Τέτο γὰρ ἔ' ὁ κύριος δηλοῦν, ὅτι Ἡσαΐας ἢ παροφύει ἀπεφθίγειτο· * ὅτι πῖνα
 ὀπιβλέψω, ὅτι ἢ ὅτι (ἢ) ἁπαντὸν καὶ ἡσύχον ἔ' φέροντά με ὅτι λόγους· ὁ γὰρ ἄνομος,
 φησὶν, ὁ θύων μοι μύχον, ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα· θυσιάζων πρὸς βατον, ὡς ὁ ὑποκτείνων
 κυλῶ· εἰπὲ γάρ μοι, ὦ πλούσι, ποία σοι παροφύει ὅτι τὸ εὖ ποιεῖν ὅτι ἀρπαγῆς, καὶ
 δωροσκοπεῖν ἐν ὑποκρύψει κριμάτων, κείναι ἐν ἀδικίᾳ, ἔ' παροφύει ἀμύρτωλόν λαμ-
 βάνειν; ἐν γὰρ σπατάλῃ βρομάτων ἐκφύεις σου τὰς σάρκας εἰς βρομὰ τέ ἀκοιμήτες
 σκώληκος· ἔ' ἀσπάζομαι ἢ ὑπὲρ σὲ ἐν χυσίῳ, ἔνεκεν παροφύει φθαρτῆς, ὅτι ἀνδρείας
 πένητα διδραχμῶν ὡς τὰ πρὸς· μαίνας δὲ ἢ πρὸς ἐν κοίταις γυναικῶν ἀγο-
 ρίων· ἔ' συγδοδὸς ἀνδρῶν ὡς ἀνόμενων, ἀφορᾷ εἰς ἑαυτὸν ὡς ἀθάνατον κεφαλῶν κε-
 κτημῶν, ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφοισμῶν· καὶ μετατρέχειν ὀπιθυμίας σου ἐν ὀρχή-
 μασι θηλύων, καὶ φαντασίᾳ ῥαβδέχων ἐκτρέφειν, καθίστασι ἱππῶν, παροφύει πτω-
 χῶν· καὶ βλασφήμοις λόγοις, καὶ ὅτι ἀρπαγῆς καὶ ἀλλοις, παρὲς τῶν λοιπῶν ὡν ὅτι
 παροφύει ἀπὸ αἰσθῶν ὅτι καὶ τὸ λέγειν· ἔ' ἐν τέτοις ἀνδίσταται τῇ ὑμνήσει διδασκαλίᾳ
 τέ σπῆρος ἡμῶν θύει, ὅς πάντας ἀνθρώπους θύει σπῆρος, καὶ εἰς ὀπίγνωσιν ἀληθείας
 ἐλθεῖν· ὅτι τί ἐκ ἀδικήσας μάλλον, ἀλλ' ἀδικεῖς; ὅτι τί οὐ παροφύει πένητα ὑπὲρ
 ἀρχόντα κόσμου; τί ὅτι ἀνδρείας (ἢ) σπῆρος σου ἀδικῶν; καὶ οὐκ ἀφορᾷ εἰς ἢ Χριστὸν
 πλέσιν ὄντα θύει, καὶ τὰ πάντα ἐκ τέ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὅτι ὡς ἀρχόντα, πρὸς ὅτι ἀνο-
- A. I. 60.

proiicitur inextinguibilem, in profundum locum, ad vermem immortalem: quia iustificavit impium propter dona, et subtraxit iudicia pauperum, et iniuste egit adversus horum viduas atque pupillos, et in dulcibus epulis crapulatus est. Illic pauper iustus exaltatur a Christo in gloriam, ut sedeat cum principibus populi in vita fine carente, ab angelis glorificatus.

2. Hoc etiam Dominus significans, per Esaiam prophetam dicebat: ad quem respiciam, nisi ad humilem et quietum, et sermones meos tremementem? Nam iniustus quidem, qui mihi vitulum immolat, idem facit hominem verberanti; et si ovem victimet, instar est eius qui canem occidit. Dic enim mihi, o dives, cuiusmodi futura sit oblatio tua, si bene alicui facias de rapina, si dona spectans iudicia subtrahas, si iniuste iudices, si faciem peccatorum reverearis? Certe per luxuriosas epulas, carnes tuas alis ad vivacis vermis epulum. Tu quidem hominem qui te superat auri copia, propter corruptibilem phantasiam, in pretio habes; pauperem vero, qui iustus est coram Deo, contemnis: cubile autem mulierum alienarum concubitu maculas, et cum pravis hominibus conversaris, teque putas caput habere immortale, mollibus indumentis uteris, cupiditates tuas excitas choreis feminarum, stipatorum utriusque lateris pompa, equorum sessionibus, cum pauperum despicientia, blasphemis verbis, formae mercatu, praeter reliqua facta tua, quae turpe est etiam nominare. Atque ita sanae adversaris doctrinae salvatoris Dei nostri, qui omnes homines vult salvos fieri atque ad veritatis notionem venire. Cur ergo non vis iniuriam potius pati quam facere? Cur pauperem potius non suscipis, quam mundi potentem? Cur fratrem conservum tuum aspernaris? Neque respicis Christum, qui cum dives sit

νίαν τῆς ἡμετέρας ζωῆς, πῶς δὲ σὲ κατελθὼν εἰς οὐρανοῦ, ἐν γαστρὶ κατώκησε, καὶ ἐν
 τοιαύτῃ πτωχεῖᾳ παρργανωθείς, φάτῃν περσασεπαύετο; τίς εἶδεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν
 κατὰδικον ὡδριναιῶντα, καὶ ἐκ θανάτου εἰς ζωὴν αὐτὸν καλουῦντα; ἰδὲ οὐδὲ ὁ διαπότης
 τῇ ἀμύρῃ σὲ θανόντα οὐχ ὑπερῖδεν· ἀλλ' ἐν ῥακείοις πτωχεύσας ὁ ἐνδύξως διεδύα-
 σμῶν· ἔκ τ' ὑπὸ πάσης κτίσεως περσασεπαύετο, συμπαθήσας τῇ σὰθ' θανάτῳ ὑποπέ-
 πτωκε, τῇ πάθῃ τῆς σαρκὸς αὐτῇ τὸ ἴδιον πλάσμα ἐκ θανάτου ῥύσασθαι βουλόμην· B. I. 77.
 δοξάσαι τὴν εἰς ἐρανὲς σὺν αὐτῇ, καὶ ποιῆσαι σύμμορφον τῷ εἰκόνας τῷ δόξῃ αὐτῇ.

γ'. Διὰ τί αὐτὸν οὐκ ὑποβλέπεις εἰς αὐτὸν (ὧ) δὲ σὲ ταῦτα οἰκονομήσαντα, χάριν
 τῇ ὑπερβάλλοντος ἐλείας τῇ αὐτῇ φιλανθρωπίας; ἀλλὰ πέποιθας ὅτι τῇ πλείῳ σε, ἐξ-
 θινὸν πενίαν· ἔκ ἐν μεταίοις ματαιότητων μαινόμενος, ἐν θεραπευτικοῖς ἐταιρίων λό-
 γοις, ἔκ μουσικοῖς ὄργανοις, αὐλοῖς τε καὶ κυμβάλοις καὶ δαφφοῖς ἤχοις περπόμεν, ἐν
 ὀφθαλμοῖς ὑψηλοῖς ἔκ μετιώροις, (ὧ) πολυτελῇ οἶνον τῇ μέθῃ κρεπαλῶν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ
 σφαγῆς, ἐν φαντασίᾳ μελετῶν· φάσμα μὲν ἔκ πίωμα, πορνείω μὲν, καὶ ἀσάλευ μὲν,
 ἐκθρέψω μὲν τὰς σάρκας ἐν ἐλαίῳ καὶ λουξοῖς· αὐτεὶον γὰρ ὑποθήσκομαι· ἀειβλεπό-
 μενος ἐν σειςμοῖς τὰ τ' ἀπλῶν νέματα, κατανοῶν ὅτ' ἐν σειςμοῖς χερσίν, τὰ τε
 ἐνώπια, καὶ τὰ ἀειδύξια, ἔκ τὰ ἐμπλόκια, καὶ τὰ μεσοπόρφυρα, καὶ τὸ κόσμον τῇ χρυσίᾳ
 τῇ ὅτι τὸ κεφαλῆς αὐτῶν, ἐν οἷς ἑαυτὰς κοσμεῖσι· ἔκ πῶς τοῖς ποσὶ παίζουσι πρὸς ὅρασιν
 ἡδονῆς· ἔκ ἐκ εἰς (ὧ) θεὸν ὁρῶν τὸ αἰώνιον, διδῶν τὸ ἐξομολόγησιν· τοιαῦτα γὰρ καὶ ὁ μα-
 χάρι· Ἡσαίας κατανοῶν, ἔκ συμπάχων τῇ ψυχῇ, ἔλεγμα· * οὐαὶ οἱ ἐγερμένοι πρὸ
 πρῶτ', ἔκ τὰ σίκαρα διώκοντες, οἱ μένοντες τὸ ὄψι· ὁ γὰρ οἶνον αὐτῆς συγκαύσας· μὴ γὰρ
 κινάρας, καὶ ψαλμῶν, ἔκ αὐλῶν, καὶ κυμβάλων (ὧ) οἶνον πίνουσι· τὰ ἔργα κυρεῖς οὐκ

* Is. V. II.
A. I. 51.

et omnia ex nihilo ad existentiam traxerit, ut vitae nostrae servirent; attamen tui
 causa de caelo venit, in utero habitavit, summa in egestate fasciis obvolutus fuit,
 et in praesepe reclinatus. Quis umquam principem iudicemve vidit damnatum reum
 consolari, et ex morte in vitam reponere? En itaque Dominus, te in peccatis mor-
 tuum non neglexit. In laceris panniculis iacet, qui est in gloriae splendore: et qui
 ab omni creatura adoratur, tecum morti succubuit; carnis suae passione propriam
 creaturam volens de morte eripere, secum in caelis glorificare, et conformem facere
 imagini gloriae suae.

3. Cur itaque ad eum non respicis, qui ob suam nimiam benignitatem talia
 propter te facienda suscepit, sed opibus tuis confidens paupertatem aspernaris? in
 vanitate vanitatum insaniens, blandis meretricum sermonibus oblectaris, musicis or-
 ganis, tibiis et cymbalis varioque sonorum genere, superbiorum oculorum extollentia,
 pretioso vino ad ebrietatem crapulans tamquam in die victimationis; mente tua sic
 cogitans: manducemus, bibamus, scortemur, crapulemur, carnem oleo balneisque
 foveamus; etenim cras moriemur. Interea tu sibilantium circumspicis feminarum nu-
 tus, longa syrmata observas, inaures, armillasque, torques, clavosque purpureos,
 aurea caputum ornamenta, quibus illae semet exornant, et quomodo pedibus ludunt
 ad spectantium voluptatem: neque potius ad Deum aeternum respicis, simul dans
 confessionem. Talia enim beatus Esaias considerans, animoque commotus aiebat: vae
 qui surgitis mane, et siceram conquiritis, qui sic usque ad vesperam manetis! Hosce
 enim vinum inflammavit: cum cithara enim, psalterio, et cymbalis vinum bibunt;

ἐμβλίψουσι, καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν ἡμεῖς οὐ καταροῦσιν· ὧν δὲ ἀπάτῃ σπείσονται ἐκφυ-
γεῖν, εἰς τὴν ἡμῶν μαλλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδα πρὸς ζωὴν αἰώνιον ἀφορῶντες· ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· μὴ οὐ τῷ πατρὶ ἢ δοῖα ἐρίπῃ σου ἀγίῳ πνεύματι πάντοτε καὶ
νῦν ἔα εἰς αἰῶνα αἰῶνας ἡμῶν αἰώνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΟΥΝΤΩΝ ΤΗΝ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΣΥΖΗΤΙΑΝ.

1. 51. **Π**ερὶ ἡμῶν ἀποθεινόντων (ὧν) γάμον, ὡς τῇ ἰδίᾳ δυνάμει καὶ αἰτίᾳ γίνεσθαι
νομίζοντων, τῷ εἶδός ἐκ τῆ μίξεως γυναικῶν, θεοπότης μοι λόγος· τὸ γὰρ τοιαύτης γενο-
δαις μύθους ληραίνονται ἢ θεοπολογία ἕως ἔχθ'· ὅτι οὐκ ἄλλως ἔχουσιν ὁ θεὸς τὸ πολὺ
γῆν· ἡμῶν ἀνθρώπων ὡραγαθῶν, εἰ μὴ ἐκ τῆ γάμει εὐεργασίας· ἐνθὺν δὲ ἔλλυντες
ἀχίως πλανῶνται, θεοποιουῦντες πνῆες, ὡς οἱ λίγοντες τάχα θεὸν (ὧν) γάμον ἔθεσαν
ἐν τοῖς σπέρματι· ὅτι ἐκ φθορᾶς ἀρρίνοις τε καὶ θηλείαις κτιστὲς γεγονότας καὶ γῆρας· τοσαύ-
των γὰρ καὶ ἀναριθμήτων λαῶν κυττοκομῶν, ὡραγήσῃ τὸ θαῦμα τῷ θεῷ γάμω· τὰ δὲ
θεῷ μυστήρια· παθεῖν δὲ οἱ τάλαντες κείνους θεῷ ἀξιοῦσθαι εἰς πτωχείαν, ἐν τῷ ἀπαρνα-
σθαι τὴν οἰκονομίαν τῇ κτίσαντι, καὶ ἀναφέρειν τὴν δημιουργίαν εἰς ἀλαζόνας ἀνθρώπους,
εἰς (ὧν) ἑαυτῶν καθεὶν γεγονότας· ἔτι τοὺς αὐτοὺς ὄντας, καὶ πνεύματα ἐκ τῶν ἀγαθόντων
ἐν χρίσθι ἐχρησάμεν· εἰ γὰρ ἀθάνατοι ἦσαν, τάχα ἀν' ἡμελλόν πολὺ πλεον πλανώμενοι,
θεοὺς ὀνομάζουσιν, ὅτι δαίμονας, ἔα (ὧν) γάμον.

opera autem Domini non respiciunt, neque opera manuum eius considerant. Quorum
nos errorem fugere festinemus, ad futurorum bonorum spem aeternamque vitam
mente tendentes, in Christo Iesu domino nostro; cum quo Patri debetur gloria simul-
que Spiritui sancto, ubique, et nunc, semperque per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XV.

DE IIS QUI NUPTIAS DIVINO PROPEMODUM PRAECONIO EXTOLLUNT.

1. **D**e illis qui prope apotheosim nuptias commendant, et quasi harum pro-
pria virtute et causa confieri putant, quod in speciem ex concubitu gignitur, su-
perfluum sit me loqui. Isti enim anilium suarum fabularum ita initium faciunt;
nempe quod haud aliter potuerit Deus humani generis multitudinem procreare, nisi
nuptiarum beneficio. Hinc ethnici facile errant, dum quosdam inter deos referunt;
veluti illi qui coniugium instar Dei habent, religioseque adorant masculos atque fe-
minas ex corruptione genitos. Nam cum tot, immo innumerabiles, populi geniti fue-
rint, rei huius miraculum, Dei mysteria explorata efficiet: agnoscentque hi miseri se
Dei iudicio merito ad poenam damnari, qui conditoris providam administrationem
negant, et ad superbos homines creationem transferunt aevo suo viventes: et qui-
dem tales cum sint, et spiritus usum a proprio auctore acceperint. Nam si immor-
tales essent, fortasse peius multo errantes, deos appellarent qui sunt daemones, et
ipsas nuptias.

β'. Ἡμῶν ἡ γραφή ὁξαγορεύει, ὅτι ἔγνω Ἀδάμ Εὐαν τὴν γυναῖκα αὐτῆς, καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε υἱόν, καὶ εἶπεν· ἐκπησάμενον ἀνθρώπον δὴ τὸ θεοῦ. Ἐ Σάρρα ἡ σπερχομένη μέχρι νεκρόσεως σώματι τῆς Ἀβραάμ, εἶσα μεμύηκε καὶ αὐτῇ τὴν πενογονίαν ὅξ ὁπιθυμίας ζητῶσιν, ὁ γάμος ἐκ ἰχυσε δωρήσασθαι· βοηθὸς γὰρ τῆς ἀνδρὶ ἐδόθη ἡ γυνὴ εἰς ἀνάπαυσιν καὶ γονῆς ὑποδοχὴν· δὴ γὰρ τὸ φησί· καὶ αὐτὴ ἀνθρώπου τὴν πατέρα αὐτῆς καὶ τὴν μητέρα, Ἐ περικολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῆς, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· τῇ γὰρ ἀσδίῳ τῷ θεοῦ περγνώσι, ἡ ἐκ τῆς περσάγματι αὐτῆς διώαμις δημεργῶσα, ὡς τύπον ἔχεσα τὸ ἐν ἀρχῇ δὴ τῷ χρεῶν αὐτῆς καὶ αὐτῆς, καὶ τὸ πνοῆς ἡς ἐπέπνυον ἐν τῇ θέλειν αὐτὸν κτῆσαι εἰς ψυχὴν ζῶσαν (ἡ) ἀνθρώπου, ἀπὸ τὸ γυνώμενον εἰς τὸ εἶναι περφέρε· ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ποιικίῃς δημεργίας εὐδοκία εἶπε καὶ τῆς Ἀβραάμ, ὅτι εἰς (ἡ) περὶ τὸν ἐλεύσομαι, Ἐ ἔσται τῇ Σάρρα υἱός· * ἡ καὶ συλλαβῶσα ἔτεκεν υἱόν (ἡ) Ἰσαάκ· τί δὲ μοι μὴ καθεξῆς περφέρειν τὰς τῶν ἄλλων γραφῶν μῆρυειας εἰς βεβαίωσιν τὴν ἀληθείας, ὁπιδεικνυμένης τὴν περ κτῆσαι δημεργίας; ἡ δὲ γὰρ τὸ μῆρὸς τῆς Σαμψών ἐκ πολλοῦ χρόνου κοίτῃ ἐχέσας τὴν ἀνδρὸς αὐτῆς Μανωὲ, καὶ τῆς ζωοπλαστικῆς τὴν ὑψίστης ὑπόσεως, ἡ δὴ τὸ ἡδονῆς περδῆ, οὐ περποιήσαστο αὐτῇ περδόν, ἔως οὐ ἀπεσάλη ἀγγελῶν εὐαγγελίσασθαι αὐτῇ (ἡ) υἱόν· διὸ Ἐ συλλαβῶσα ἐκ τῆς ἀνδρὸς αὐτῆς, ἔτεκε τὴν Σαμψών *· Ἡ περ Ἀννα πολλὰκις σπελθῶσα τῆς ἀνδρὶ αὐτῆς Ἐλκανᾷ μεμύηκε εἶσα· καὶ γὰρ ἡ γραφή περφέρε τὴν μῆρυειαν, ὅτι σπελθῶσιν ὁ θεὸς τὰ περ τὴν μῆραν αὐτῆς· τί ἡ ἄρα ἐστὶ τὸ σπελθῶσιν; ἡ δὴ ὅσον ὡς μῆρα γεωργηθείσης αὐτῆς τῆς περδῆματι τὴν θέας δημεργίας; ὁ γὰρ λόγος ὁ πλάσων ἀνθρώπου τῇ ἀσδίῳ διωάμῃ, οὕτω ἐν αὐτῇ τὸ περ σπερματι κτῆσαι ζωοπλαστικῇ περδῶσιν· ἀμέλῃ γεωῶ περδῶ-

1. 52.

* Gen. XVIII. 10.

* Iud. XIII. 24.

1. 53.

2. At enim nobis sacra scriptura narrat, quod cognoverit Adamus uxorem suam Evam, quae concipiens peperit filium dixitque: possedi hominem per Deum. Item Sara congregiendi usque ad corpus emortuum cum Abrahamo, sterilis mansit: atque his per concupiscentiam liberos quaerentibus, nuptiarum vis nihil largita est. Nam mulier data est auxiliatrix viro ad requiem et geniturae susceptionem. Propterea dicit: derelinquet homo patrem suum ac matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una. Namque ex sempiterna Dei praescientia, virtus eius praecepto creans, figura est illius creationis quam manus eius effecerunt, itemque illius spiritus, quem inspiravit, cum voluit hominem in animam viventem condere; adeoque quod perpetuo generatur, ipse ad existentiam deducit. Ob hanc multiplicis creationis voluntatem, dixit etiam Abrahamo: tempore hoc revoluto veniam, et erit Sarae filius: quae reapse concipiens, filium peperit Isaacum. Cur ego autem proferre omittam deinceps scripturarum aliarum testimonia, ob confirmandam veritatem, quae creatoris efficacem operam ostendunt? Ecce enim et matri Sampsonis diuturno tempore cum viro suo Manoe consuetudinem habente, quia Altissimi creatrix opera defuit, voluptarius conatus, nullam exhibuit prolem, donec ei angelus filium praenunciavit: atque ita ex viro suo conceptum peperit Sampsonem. Anna pariter diu viri sui Elcanae consuetudine usa, sterilis mansit. Etenim scriptura testatur Deum conclusisse vulvam eius. Quid erat autem conclusio vulvae, nisi quod hanc divinae creationis voluntas nondum excoluerat? Nam verbum illud quod hominem sempiterna virtute plasmat, nondum in ea genitale semen vivificare voluerat. Nimirum in Silom et ante

ἑαμένη ἐν Σιλωμ, καὶ τῇ σκηνῇ τῇ θυοφόρῃ κίβωτῃ μὲν κλαυθμῷ ἰχυροῦ, λαμβάνει τὴν αἵτησιν· ὑποστρέψας γὰρ αὐτῆς εἰς Ἀρμαθὲμ τὴν πόλιν αὐτῆς, καὶ κοιμηθείσης μὲν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ τὸς λέγει ἡ γραφή, ἐμνήσθη αὐτῆς ὁ θεός, καὶ τότε διδύοιζεν αὐτῆς τὴν μήτραν, ὅτι διδύοιζεν αὐτῆς ἡ καρδία συλλαβεῖν τὴν πίσιν· ἐξ ἧς καὶ σωμαληφῆα, ἔτεκεν υἱὸν μέγα πνεῦμα, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σαμμελ, λέγοντα· ὡς κυρεῖς θυεῖς ἡγοσάμην αὐτόν*. Ὁμοίως ἐλίσσεται ἐκ νόστητος μέχρι γῆρας σιωπῶσα τῇ δικαίῳ ἐκείνῳ ἐ ἀγίῳ ἱερῇ, δυνάμει εἰς κατὰβολὴν ἀνέματῳ διανοήσῃ* μῆτραν ἐκ ἑαίνῃ οὐ ἐν γήρῃ αὐτῆς ἐξ ἐπαγγελίας τῇ Γαβριὴλ σωμαληφῆα, ἔτεκε (ὧ) μέγα ἐ θυμασὸν πνεῦμα ἰωάννην· καὶ τοι τῷ Ζαχαρίου ἀπιστία πνευμάτου ἐν τῇ ὑπερλήφει ὡς ἡδη πνευμάτου τῷ σώματι, ἀδυνατεῖν πρὸς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἐπαγγελθέντος· διὸ καὶ ἀκὴρ ὡς τῇ ἀγίῃ, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἐκ ἀδυνατήσεως ὡς τῇ θεῷ*.

γ'. Τί αὖ πρὸς ταῦτα, ἀνθρώπε, ἐπὶ θυοποιεῖς (ὧ) γάμον δὲ τὴν κτιστὴν ἐ γυναικὸς ἀνθρώπου; καὶ πῶς οὐ σιωπῆς, ὅτι πᾶσα πρὸς ἡδονὴν σιωπῶσα ἀνδρὶς τῷ ἐ γυναικὸς, ἀνδρὶ τῷ ζωοτόκῳ τῷ Χριστῷ δημιουργίας, εἰς κανὸν κατὰσταται; ἴδε μοι δὴ καὶ αὐτὸν (ὧ) πλάσσει ἐν τῇ ἀσπύρῃ μῆτρα ἀνδρὶ ἀνέματῳ ἀνδρὶ κατοικήσαντα, καὶ γυναικὸς αὐτὸν πλάσει τῷ οἰκίῳ σώματι· τῇ γὰρ ἀσπύρῃ δυνάμει, δὲ πνεύματος ἀγίου συλληφθεῖς, εἰς (ὧ) τοῖς γυναικῶσι ἀφομοιοῦται τόκον ἀσπύρῃς δὲ κλεισθῶν παρθενικῶν, τὸ τὴν σαρκώσας, αὐτῇ ὡς δόξαν ἐργασάμενος· ἔπειτα γὰρ νύδῃσιν πᾶν τὸ πνεῦμα τῆς θεότητος αὐτῇ κατοικεῖν σωματικῶς* ὡς γὰρ ξύλον ζῶν, ἐν ξύλῳ ζῶντι ἐμφυλλιάζεται, καὶ ὅτ' ἂν ἐκ τῇ πόστητος τῷ δένδρῳ ματῇ τὴν δυνάμει τὸ καλὸς ἐκτελεσθῇ, τότε βλαστάνει καὶ γένος, ἔπειτα καὶ ἡ γυνή, ὡς ἀπλησίως οὐσα δένδρῳ σῶματι, ἐκ τῇ ἀνδρὶ συλλαμβάνουσα, ἐγκυασοῖ τὸ γυνώμενον, ὅτ' ἂν ἡ χάρις τῷ ἀγίῳ πνεύματι

· I. reg. I. 20.
· cod. διανοί-
γον.
· Luc. I. 27.
· Coloss. II. 9.

arcam Deo plenam, cum valido clamore orans, voti compos fit. Nam reversae in civitatem suam Armathem, et cum viro suo congressae, sicut ait scriptura, recordatus est Deus, et tunc eius vulvam aperuit, postquam cor ad concipiendam fidem aperuerat: ex qua fecundante magnum prophetam peperit, cui nomem imposuit Samuheli dicens: a domino Deo postulavi illum. Elisabet pariter a iuventute ad senectam in convictu iusti illius sanctique sacerdotis versata, geniturae suscipiendae vi caruit, donec iam vetula Gabrihele nunciante concipiens, magnum mirumque praecursorem Iohannem edidit, quamvis Zacharia conceptui futuro non credente, quia corpus emortuum rei nunciatae efficiendae impar erat. Quamobrem et ab angelo audiit: quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

3. Cur ergo his auditis, o homo, adhuc quasi divinas miraris nuptias propter procreatum et genitum ab his hominem? neque intelligis, omnem viri cum uxore delectabilem congressum, absque vivifici Christi opera, cassum evadere? Videsis mecum, ipsum quoque creatorem in virgine vulva absque viri semine habitantem, et suimet corporis formatorem effectum, sempiterna vi de sancto Spiritu conceptum, natis ceteris assimilatum, infinitum licet virgineo claustro contentum; atque ita incarnationis suae prodigium operantem. Sic enim ei placuit omnem divinitatis plenitudinem inhabitare corporaliter. Sicut enim vivens lignum in vivente ligno inoculatur, et postquam bona insitione illius ligni qualitatem participaverit, tunc iuxta genus suum pullulat; sic et mulier, infructuoso ligno similis, de viro concipiens,

τελεία ὡφραχθεῖς ἐν ζώῃ λόγῳ, δι' αὐτῆς τῆς πάντας δημιουργούτος πατρὸς, ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ὡφραγωγῆς· καλεῖ γὰρ τὰ μὴ ὄντα, καὶ εἰς τὸ εἶναι ὡφράγει· καὶ ἀπὸ τῆς καὶ τὸ εἶναι ὡφραγωγῆς τῆς νομίσματος βασιλικὸν χάσμα παρὰρχαῖται ἐν ἀνθρώποις διὰ τὸ ὁμοίωμα, ὡφραγμένον πανταχόσε πρὸς διόσκληψαν ζωῆς βροτῶν, ὡσαύτως καὶ τὸ κατ' εἰκόνα θεῶν, διὰ τῆς χαρᾶς τῆς ἀφράσε θεότητος πμηνδὴν, ἔτι εἰς ψυχῶν ἀθάνατον πρὸς ἐλθόν, ἀπὸ πλεονάζει· διὰ γὰρ πνεύματος ἀγίου ἐν τῇ πρὸς ἀγάμματα τῆς θεότητος αὐτῆς, ζωοπλασμοῦς τῆς πρὸς ἀγάμματα, ὡφραγμένης ἡ κτιστὴ ἔτι γυνή τῇ ἀνθρώπων φύσει· ἐν οἷς ἔστι θεὸς ὁ ἐνεργῶν εἰς τὸ πολύτρονον τέτο φύραμα, ὁ εἰς ἀρχῆς λόγος, ὁ ἀκέραιος διὰ τῆς ὑπακοῆς, ποιήσας ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν ἔτι καὶ ὁμοίωσιν· κατ' εἰκόνα γὰρ αὐτῆς ὁ ἀνθρώπος διαπότις γέγονε τῇ ὁπὶ γῆς· εἶχε ἡ καὶ κατ' ὁμοίωσιν μεῖναι ἀθάνατος ὁ Ἀδάμ, εἰ μὴ παρέβη τῇ ἐντολῇ· διὸ ἔτι θανάτου τῆς διουματρεγῆς ἡ διουμας τῆς γυναικὸς πρὸς ἀγάμματα τῆς πατρὸς πρὸς τῆς ὁμοίωσιν ὡφραγμένης, τὸ πλάσμα πληθύνουσα, ἥτις ἐνεργεῖ ὅρα καὶ σαθρὰ ἔτι ἀειθρὰ τῇ τριχῶν, καὶ καρούς ἀνατέλλουσα καὶ ἀυξάνουσα· ὅπως ἐκ τῆς δημιουργοῦ τῆς πατρὸς καὶ χάριν σὺν πᾶσι τοῖς βλεπομένοις ἀγαθοῖς ἐχρηκεῖται πρὸς ἀγάμματα, εἰς εὐχαρίστησιν καὶ δόξαν αὐτῆς.

δ'. Πρὸς δὲ τὸν ὅτι ὁ γάμος τίμιος, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος ἐκτίθηται ὑπὸ τοῦ τοῖς τῆς σωφροσύνης ἐκ παρθενίας, καὶ τῆς τριχῶν φυλάττειται, πρὸς τὸ μὴ ἐπερὶ ζυγεῖν ἐπὶ σῶματι· ὁ γὰρ ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἀνθρώπου μὴ χωρίζεται· διότι ὁ τοιοῦτος γάμος καὶ τῆς ὁμοίωσιν τίμιος· * πόρνοις ἡ καὶ μοιχεύς κενεῖ ὁ θεός· ὡσαύτως ἡ καὶ τὰ σῶματα ἐν δικαιοσύνῃ ὡφραγμένης τίς τίς μετὰ λαμβάνων, ἀκατάκριτος ἔστιν· ὅτι πᾶν κτίσμα

f. 55.

• Hebr. XIII. 4.

foetu gravidatur, quum sancti Spiritus gratia perfecta supeditatur in vivo verbo ab eo qui omnia creavit patre, atque ex non existente ad existentiam perducitur. Vocat enim quae non sunt, atque ad existendum deducit. Sicut enim materialis in nummo regia imago cusa, auctoritatem apud homines habet propter similitudinem, quaque-versus diffusa, atque in mortalium commercio versatur; sic homo ad imaginem Dei factus, et ineffabilis deitatis caractere donatus, in immortalem animam proventus iugiter multiplicatur. Nam per sanctum Spiritum, voluntate sua praecipientem, eo qui seminatur informato, exuberat creata ac genita hominum natura: cuius rei operator est Deus, qui in hoc foecundum plasma influit, nempe illud ab initio Verbum, quod obedienter audivit: faciamus hominem ad imaginem nostram ac similitudinem. Namque ad Dei imaginem, factus est homo dominus terrestrium rerum. Poterat autem secundum eandem similitudinem immortalis esse Adamus, nisi mandatum violavisset. Propterea mirabilis est impositi a patre mandati consubstantiali filio vis, quae plasma conficit, quaeque operatur cum mensura et pondere, usque ad ipsum capillorum numerum, ut a creatore existentiam et beneficium cum visibilibus cunctis bonis habuisse nos crederemus, quo ei gratias et gloriam referremus.

4. Exploratum vero est connubium honorabile et torum immaculatum a Deo esse constitutum iis, qui temperantiam iam inde a virginitate, columbae instar, observant, quominus alieno corpori copulentur. Nam quod Deus coniunxit, homo non separet. Quamobrem huiusmodi connubium de sententia apostoli honorabile est. Fornicatores autem et adulteros Deus iudicabit. Vicissim vero et qui res corporeas cum fide indifferenter participat, nulli obnoxius iudicio est; quia omnis Dei creatura bona,

• I. Tim. IV. 5. **Θεὸς χαλόν, ἔστιν ἀπόβλητον, μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ ἐν τεύχεως· * πῶς δὲ μετ' ὁ λόγος τοῦ συλλήψας τὸ πλάσματος διπλασιζόμενον, ἔξωσιν ὅτι τὰ βρώματα; διὰ τὸ ἐπίθεον κακοπισίαν καλυόντων γαμῖν, ἀπέχουσαι βρομμάτων, ἀ ὁ Θεὸς εἰς μετάληψιν ἔκτισε τοῖς πιστοῖς, διὰ τὸ θελεῖν μετ' εὐχαριστίας· ἔστι γάρ τις τὸ ἐκτός τ' μοιχείας γάμον μαμφόμενος, ἀμαυρῆται ἐκ πλάνης δαιμόνων, ὡς δὴ δεινὸν διὰ τὸ συνείλευσιν μὴ δυναμῶν βασιλείαν Θεοῦ κληρονομεῖν· διότι ὁ μὲν σωφροσύνης γάμος, τίμιος ἀναδίδηκται· τοῦ γὰρ τὸ ἔπος οἰομένων ἐγράφη· * ὅτι ἐν ἡμέραις ἀναστήσονται ψευδόχριστοι, ἔχοντες μὲν μορφῶν εὐσεβείας, τὸ δὲ δυνάμει ἀντιθέτου.**

• II. Tim. III. 5. **εἰ. Διὰ τί ἡ ἀκμῆς ἡμῖν φιλονεικοῦσιν οἱ τὴν ζωοπάλησιν τὴν ἡμετέραν ὑπάρξεως τὰ γάμω περσαναφίροντες; τοῦ οὐκ ἐν ἑαυτῷ ὅτι ὑπνός ἐστι μὲν ἡδονῆς τῇ ἀγῇ βοήθειαν· διὰ γὰρ τὸ ἡ γυνὴ ἐκ τῆ ἀνδρὸς ἐλήφθη· ἐπειδὴ τὴν οὐκ εἰς τὸν διδούς ἐπέβαλεν ἔκτισιν ὅτι τὸ Ἀδάμ, ὡς ἐκ τὸ σπέρματος αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῆς πνεύματος αὐτοῦ κτισθόμενος τὸ Εὐά· δι' αὐτὴν αἰτία ἐκ τῆς πνεύματος τὸ σύμβολον τῆς πλάσματος ἔχον, τῇ ἐνεργείᾳ τῆς Χρυσῆς ἀεὶ καταρτίζεται· λέγει γὰρ ἐν ἡ γραφῇ *, ὅτι πνεύματος ἔστι οὐ παρελεύσεται· ὡς γὰρ ἐν ἀρχῇ τὸ κοσμοποιῆσαι ἐκ τῆς πνεύματος τῆς Χρυσῆς δυνάμει διχομήνη ἡ γῆ, ἐν τῇ λέγειν βλαστασάτω ἡ γῆ βοτάνῳ ὅπως, σπέρμα σπέρμα καὶ γῆρας καὶ κατ' ὁμοιότητα, μέχρι πύλου καὶ κατ' ἐκ τῆς μὴ ὁμομῶς, τῇ καλῶς τῆς θείας**

• Ps. CXLVIII. 6. **δημιουργίας τὰ ποικίλα βλαστήματα ἀναφύει, ἐκ τῆς γῆρας σπέρματιζον τὴν καρποδοτῆ, ἔπος καὶ ὅτι τῇ καὶ φύσιν τῆς θελήματι σωδρομῇ, κατ' ἐνέργειαν τὴν πνεύματος δυνάμει, ὁ κτιστὸς καὶ γῆρας ὑπὸ Θεοῦ δημιουργεῖται ἄνθρωπος· διὸ ἐκ τῆς ἀπόστολου**

nihilque est repudiabile, modo cum gratiarum actione sumatur: sanctificatur enim per verbum Dei et orationem. Sed quorsum me de conceptione creaturae disserentem, sermo transtulit ad escas commemorandans? Nempe ob aliorum hominum pravam opinionem qui nubere velant, et escis abstinere iubent quas Deus ad credentium usum creavit, ut cum gratiarum actione sumant. Nonnulli enim extra adulterium nuptias reprehendentes, daemonum fraude infusantur, quasi propter concubitus nequeant homines regnum Dei consequi. Ergo modestum connubium honorabile esse constat. Nam de illis aliter opinantibus scriptum est: quod postremis temporibus surgent pseudochristi, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes.

5. Cur igitur importune nobiscum pugnant ii qui substantiae nostrae in vitam productionem nuptiis acceptam referunt? Quibus utique aiemus, voluptarium hunc esse somnum illorum qui ad mutuum auxilium sunt creati: nam idcirco mulier de viro sumpta fuit; ideoque ut rei huius Deus figuram exhiberet, extasim Adamo immisit, quasi ex semine, quod in latere eius erat, Eva creata sit. Quamobrem mandatum quoque divinum, creationis symbolum habens, per Christi efficaciam perpetuo perficitur. Ait quippe scriptura: praeceptum posuit, et non praeteribit. Quemadmodum enim creati mundi initio, Christi mandato suscepto tellus, per ea verba: germinet terra herbam foeni, semen ferens secundum genus et speciem suam, ad mundi usque finem per tempora ex invisibili semine, divini conditoris mandato, varia germina effert, et pro singulis generibus fructuum de semine gignit; sic etiam in naturali voluntatis concursu, ex praecepti efficacia, creatus genitusque a Deo conficitur homo. Propterea et apostolus inquit: nudum granum quis seminat, puta tritici, aut

ἐλεῖν. * γυμνὸν κόκκον ἀείρει τίς, εἰ τύχη σίτε, ἢ πνὸς τῷ λοιπῶν σπερμάτων· ὁ ὅς θς δίδωσιν αὐτὸ σῶμα καὶ ζωὴς ἠθέλησεν· ἔτις οὐκ νοητέον ἡμῖν, ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος ἐκ τῷ σπέρματι τῆς πηγῆς, σπέρμα κιχῶν· ὁ ὅς θς ὡς οἶδεν, ἐν τῇ κοιλίᾳ φέρει τὸ πλάσμα, ἐφ' ὅσον ἀρρήτῳ ἄγῃ ὅτι ζῶν, πρὸς ὁλκὴν αἵρος (Ϟ) ψυχὸν ἄνθρωπον.

5'. Ἄπειρ πεινῶντος αὐτοῦ ὁ πλάσης ἐστὶν ὅλων τεχνίτης, ὡς ὑπὸ τῷ ἀφάτῳ αὐτοῦ οἰκονομίας τὰ πάντα φιλανθρώπως δημιουργεῖται, πρὸς ὀνειδισμὸν ἡμῶν ἔφασκε. * τίς διδάσκει περὶ τῶν ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ πηγῶν ἕνα; ὁποῖον τὸ ἄμα πρὸς τὸ μὴ πταίειν πνῆς ἐκ τῷ ὁδοκατασκευάσαντι ζήτημάτων, προσετίθη· ὅτι τὰ κείνα τῷ ἀγῷ οὐ κοπιᾷ ἐν τῇ φύσει, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐξάνιος ἔειπε ἐν ἀμφιέννυσιν αὐτά· πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ὅθεν καὶ ὁ ψαλμωδὸς, Χριστὲ ἡμᾶς ὁπιστάμενος (Ϟ) κτίσματα ἐλεῖν. * αἱ χεῖρες σε ἐποίησαν με, καὶ ἐπλασάν με· καὶ ἐν ἐτέρῳ δὲ πάλιν *, ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν· ὡς οὐ κεφαλαιῶς ἐστὶν ἀκῆσαι καὶ τῷ ὁποσὶν λέγοντι. * αὐτὸς ἐσμεν πόνημα, κτισθέντες ἐν Χειρὶ Ἰησοῦ, τέτῃσι γονότοισι ὑπὸ Χειρὸς Ἰησοῦ. Ταῦτα ὅ καὶ ὁ πῶς Ἱερεμίας χρηματίσας αἰνιτίζόμενος ἐλεῖν. * πρὸς τὸ σε πλάσω, ἔγνω σε· ἐπὶ τῷ σε ἐκ μήτρας ἐκδοθῆναι, ἡγάγῃ σε, ἐπὶ τῷ ἐκδοθῆναι εἰς ἔθνη τέθεικά σε· οὐ γὰρ εἰς ἐξόσπον αὐτὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πολυχρόνον τῷ ἀνθρώπων γένος, τῷ φωνῶν ταύτῃ διαβαίνειν νοῦμεν, ὡς τῇ εὐδοκίᾳ τῷ θελήματι αὐτοῦ πάντας καὶ κατὰ δέουσαν πᾶσι γὰρ αὐτῷ πάντοτε ἐν τῷ θέλει τὸ διδάσκειν· ὡς πρὸς τὸ σπέρμα τῷ σίτε λαβὼν ὁ γή- πονος εἰς γλῶσσαν καὶ βάλλει, καὶ ἀναφύει ὁ χλόη ἐκ αὐτῆς, ὡσαύτως καὶ ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ ὁπιθυμίας γυναικὸς, ὁ θς ὁ ζωοπλαστὴν (Ϟ) ἄνθρωπον ἐκφέρει ἀξάνων ἐν τῷ κόσμῳ· ἐν δὲ τῷ γήρῳ, ὡς ἐν δρεπάνῳ ἐκείλει αὐτὸν ὁ λόγος ὁ εἰπὼν δὲ (Ϟ)

alicuius ceterorum seminum; Deus autem dat illi corpus sicut vult. Sic nos ergo reputare debemus, hominem quidem de luteo suo corpore genituram praeberere; Deum autem, eo quem scit modo, in utero plasma efformare, atque ineffabili sapientia ad vitam, atque ad aëris respirationem, animalem hominem perducere.

6. Porro ut huius rei fidem faceret ipse conditor rerumque omnium artifex, nimirum quod ab eius ineffabili oeconomia cuncta benivole conficiantur, ad increpationem nostram aiebat: quis potest adiicere ad staturam suam cubitum unum? Cavens insuper nequis in suborientes hinc quaestiones incideret, addidit: quoniam lilia agri non laborant neque nent, et pater vester caelestis alit ea vestitque; quanto magis vos modicae fidei? Ideo etiam psalmista, Christi nos creaturas esse sciens aiebat: manus tuae fecerunt me, et plasmaverunt me. Et in alio rursus psalmo: quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. Qua super re praestat audire apostolum quoque loquentem: ipsius sumus factura, creati Christo Iesu, id est a Christo Iesu facti. Idem etiam innuebat per oraculum Hieremiae dicens: prius quam te formarem, novi te; et ante quam exires de vulva, sanctificavi te, et prophetam ad gentes posui te. Non enim ad huius personam tantummodo, sed ad multiplicatum ubique hominum genus, hoc dictum pertinere arbitramur, nempe quod Deus voluntatis suae beneplacito omnes homines per tempora creat. Semper enim ei praesto est cum voluntate potentia. Sicut autem tritici semen agri cultor in terram iacit, indeque herba nascitur, et culmus crescit, et albescens spica demetitur, ita de viri genitura et de mulieris concupiscentia Deus creator hominem producit et adultum mundo tradit.

* Ps. LXXXIX. 6.
et 7.

ὡς ἀκόλῳ, ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γλῶσσαν ἀπὸ τῆς γῆς. τὸ ἐν τῇ ψαλμῳδῳ σημαίνων ἐλάττω. * τὰ
πρωτὰ ὡς ἐν γλῶσσαν παρέλθοι, τὰ πρωτὰ ἀνθήσονται καὶ παρέλθοι, τὸ ἐν τῇ ψαλμῳδῳ
ἐν τῇ ψαλμῳδῳ καὶ ἐν τῇ ψαλμῳδῳ. ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ψαλμῳδῳ.

- ζ'. Οὕτως αὐτὸς ἡμεῖς πιστεύομεν. ὁ γὰρ γάμος πρὸς τεκνογονίαν ἐδίδθη τῇ σαρκὶ
* I. Cor. VII. 20. τοῖς ἀμύμητοις καὶ ἀπροσκόποις ἐν αὐτῇ συμφρονέσιν. ἵνα καὶ ἡ ἀπόστολος *, ἐοικότες
γυναικάς, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν. ἐοικότες οἱ χεῖρες τοῦ κόσμου, ὡς μὴ κατὰ χεῖρας. ὡς
* Ps. XXXII. 9. γὰρ τὸ χῆμα τῆς κόσμου. τὸ ἡ κριτικὸν τῇ γυναικί, οὐ δὲ τῇ γάμου, ἀλλὰ τὸ ὅλον
* I. Cor. VII. 8. δὲ ἡ κυρία ὡς γάμου. καὶ τὸ γάμου. * ὅτι αὐτὸς εἶπε ἐν τῇ γυναικί, αὐτὸς ἐν-
* v. 5. τέλειτο ἐν τῇ γυναικί. καλὸν ἡ ἀνθρώπου, καὶ ἡ διαθήκη Παύλου *, τὸ δὲ γάμου ἐν τῇ
* Coloss. III. 19. ἐν τῇ γυναικί. καὶ τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί.
* I. Cor. VII. 22. ἐν τῇ γυναικί. καὶ τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί.
* Rom. XIV. 6. ἐν τῇ γυναικί. καὶ τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί.
* I. Cor. III. 13. f. 58. ἐν τῇ γυναικί. καὶ τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί. ἐν τῇ γυναικί.

Mox eundem in senectute demetit verbum quod in transgressione fuit pronunciatum: quia terra es, et in terram dissolvéris. Idem hoc etiam psalmista significans inquiebat: mane sicut herba transeat: mane floreat, et transeat; vespere decidat et induret et arescat; quia defecimus in ira tua.

7. Sic ergo nos credimus. Scilicet connubium datum est carni ob liberos procreandos iis qui inculpatis et absque offendiculo illo utuntur, ut ex apostoli sententia, qui uxores habent, tamquam non habentes sint; et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur: praeterit enim figura mundi. Quod autem generatione creatur, non ex causa coniugii, sed omnino per Dominum producitur; prout scriptum est: quoniam ipse dixit, et facta sunt; ipse mandavit, et creata sunt. Bonum est homini, ut ait divus Paulus, sic permanere; propter ardorem tamen, unusquisque propriam habeat uxorem, et unaquaeque proprium virum possideat; melius est enim nubere quam uri. Et rursus: nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus. Et alibi: viri diligite uxores vestras, et nolite amari esse ad illas. Ergo ille, qui ob cupidinis necessitatem cum unica uxore temperanter versatur, recte agit, et praemium consequetur. Qui tamen purum se Domino conservaverit, melius agat: cum omnimoda enim iustitia homo huiusmodi heres Dei apparebit. Nam qui sine uxore est, inquit scriptura, sollicitus est quae Domini sunt, quomodo placeat Domino. Praestat enim multa cum continentia incorruptum corpus custodire: nam qui sapit diem, Domino sapit: et dies declarabit, quoniam in igne revelatur: et uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. Quippe Dominus benedicit iustis, et in hereditatem patris vocat, bonorum scilicet iam a mundi initio praeparatorum diligen-

οὐ καὶ κείνην ὅτ' ἀσβεστὴς εἰς τὸ σκότος τὸ ὕψιστον, ἵνα ἔσιν ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῷ ὀδόντων.

η'. Οἱ μὲν οἱ μὲν τῷ ἀμάρτανῳ κύει ὁ θεὸς ὁ πατὴρ τῆ χειρὸς, ὁ ἐλεῖμαί ἐκ τῆ φοβεῖας ἐκείνης ἀποφάσεως, καὶ μὴ ποιήσης με ἐκ τῷ ὅτι εὐωνύμων ἐρίφων· ἀλλὰ συγχώρησόν μοι τῷ ἀθλίῳ ταῖς ἀμάρτιαις μου, καὶ τῷ ἐκ διζιῶν περὶβάτων με ποιήσον· ὅπως καὶ γὰρ μετ' αὐτῶν ἀκούσω· διὕτε οἱ εὐλογημένοι τῆ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καὶ βολῆς κόσμου· ἐ ποιήσόν με ὅτι τῷ νεφελῶν τῷ ἐρανῷ ἀρπαγνύω, ἐ ἐλθεῖν εἰς ἀπάντησίν σου, μὲν πάντων τῷ ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων ἀγίων σου· ἵνα κέχωμεν καὶ λέγωμεν· εὐλογημένοι ὁ ἐλθὼν, ἐ πάλιν ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι τοῦ ἐλθέῃ πατρὸς· μὲν οὐ σοι δόξα καὶ κράτος σὺν ἀγίῳ πνεύματι εἰς ὅτ' αἰῶνας τῷ αἰώνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΥΠΕΡΟΧΗ· ΟΝΤΩΝ, ΚΑΙ ΑΔΕΩΣ ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΩΝ (1).

α'. **Ο** κύει μὲν πολλὰς ὁρμαίνεσθαι καὶ ὁππλήξαι ἐ τῷ φιλανθρωπίας A. I. 58.
B. I. 77.
ἐ τρυφῆς τῷ αἰῶνος τέττε ὀνειδισμὸν, παρέφερον ἡμῖν ἑλάνίζων, ἐὰν ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τῷ ὁρμαίνεσθαι ὑμῶν· ἐὰν ὑμῖν τοῖς ἐμπεπλησμένοις, ὅτι πένεστε· ἐὰν ὑμῖν αἱ γελῶντες, ὅτι πενήθεστε ἐ κλαύετε· ἐὰν ὅτ' ἂν καλῶς λέγωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι· τῇ γὰρ φιλανθρωπία οἱ πλούσιοι ἐμπλέκονται τοῖς μηχανήμασι τῷ δολοφίλου· καὶ οὐ μὲν A. I. 59.

tibus eum. Pariterque impios damnat ad tenebras exteriores, ubi est fletus et stridor dentium.

8. Heu heu mihi peccatori, domine Deus Christi pater! Utinam ab illa tremenda sententia liberer, nec me inter sinistrae partis haedos reponas: sed condona mihi misero peccata mea, et unum de ovibus dextris me fac, ut ego quoque cum his audiam: venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a mundi constitutione. Fac ut ego supra caeli nubes transferar, tibi que occurram, cum omnibus qui tibi a saeculo placuerunt sanctis tuis, ut clamantes dicamus: benedictus qui olim venit, denuo que nunc venit, in nomine et cum gloria Dei patris, cum quo tibi honor et imperium et cum sancto Spiritu per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XVI.

DE IIS QUI IN EXCELSO GRADU SUNT, ET SECURE PECCANT.

1. **D**ominus post monitiones multas et obiurgationes, et avaritiae atque deliciarum mundi huius increpationes, ita nos deplorans ait: vae vobis divitibus, quia consolationem vestram habetis! vae vobis saturis, quia esurietis! vae vobis ridentibus, quia lugebitis et eiulabitis! vae cum benedicent vobis homines! Scilicet ob avaritiam divites artificiis diaboli implicantur. Quos auro et vita splendida praepollere

(1) Eundem titulum habuit codex in octavo sermone. Nos ibi τοῦ ἐν ὑπεροχῇ diximus superbos; nunc maluimus in excelso gradu.

πρω-
B. I. 79. χές καταχυνύσει· καὶ ποτὶ μὴ ἐξαγροαίσει κάλλη σαμάτων δι' ἔρωτα, πρὸς ἡδονὴν
μασμάτων, ἢ πίνης· ἢ ζῶν ἀφαιρέμενοι· ποτὶ ἢ ἐδπορεύσι τυχέως, ἢ ἢ γάμον
ἀδιτῆντες ἀτακτῆσι, ἐαίρολογοῦντες ἐκ αἰδουῦται μοιχείας· τὰ μὲν σώματα τρεφουσ
ἐν ἐδέσμοις σιτῶσι, ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς· ἢ ἢ πολυτελῆ οἶνον πρὸς ἀσέλγῃαν κατ-
αχύνεται· δὲ τὸ ἐπὶ τοῖς πλεσίτοις, ὅτι ἀπέχουσι τὸν ἄνδρα κλησιν αὐτῶν· εἴτε γὰρ προσδο-
κίαν ὁρῶσιν, θυμομαχεῖσι βλασφημίαις λόγοις· εἴτε πρὸς ὅρεξιν ἔρχονται, θυότολμον μα-
νίας κατέχουσι, καὶ δίκαια ῥήματα λοιμαίνονται· (Ϟ) μὲν ἀσβεστὴν διακαυῶντες δὲ δῶρα,
(Ϟ) ἢ ὅσον ἐπὶ ἄνθρωπον ἀνακαυῶντες· καὶ ὁρῶν μὲν πνίγναι εἰς πρηνισμόν, χήραν ἢ εἰς
ἀρπαγὴν, τύποντες ἀδίκως, ἐφονεύοντες δολίως, καὶ ἰκέτω πρηνισμόν ἐξεδιναῶν-
τες· ὁμοίως (Ϟ) ἄρτον ἀποσπρηνῶντες τὸν ὀφείλοντα· κείνουσι τε ψάδι, καὶ κατὰ κεί-
νουσι τε ψάδι, καὶ λαλοῦσιν ἄνομα, ἐκατὰ κείνουσι ψάδι πρηνῶν ἀναπίπτουσιν, καὶ κα-
μαρτύνουσιν, ἀμαρτύνοντες ψυχὰς δικαίων, κίχουσι τε δι' ἐνέχου καὶ σιδηρῶν γραμμῶ-
των, καὶ τόκον ἀπαυτῶσιν ἐξ ἀδικίας· ὁμοίως πλάσσομενοι τῇ βίᾳ φαυλίζουσι (Ϟ)
νόμον τὸν ὑψίστου.

Sap. II. 22.
B. γῆρα.

β'. Περὶ ὧν ἐν ἡ σοφία φησὶν· * καὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν· οὐ γὰρ δίκαιον γέρας * ψυ-
χῶν ἀμώμων· ἐπειδὴ γὰρ πολλὰ λογίζονται τῇ ἀλαζονίᾳ τὴν πλῆν κακὰ, καὶ ἡ καρδία
αὐτῶν μάταια ἐκφέρει· ὅθεν ἐν τῇ μακαρίᾳ ἐλπίδι ἀδιτῆσι, δὲ τὸ δοκεῖν αὐτὰς συγ-
καταλίεσθαι τῷ βίῳ· καὶ δὲ τὸ οὐκ ἔστιν ὡς ἐμπροσθεν, ὅτι πεινάσονται· τὰ γὰρ
ῥύπον (Ϟ) ῥύπον ἐπισπασάσθαι, κατὰ σμῆνον τὸ σῶμα ἡδοναθίαις φίλτρα, ἐν ἐλαίῳ ἐ-
A. I. 80. λεβροῖς, δι' ὧν ἐν πάσῃ ἀκαθαρσίᾳ καὶ ἀνομίᾳ, τὰ βορβόρω καὶ βορβορῶν ἐφελκύσασθαι,

vident, hos honorant et colunt; ceteros tamquam egenos contemnunt. Et modo qui-
dem pulchra corpora emunt, libidine perciti, ut detestabili voluptate fruuntur; atque
interim pauperem vitam spoliant. Alias facile peierant, et contempto coniugio inor-
dinate vivunt, et non sine turpiloquio adulteriis indulgent: corpora sua dapibus
abunde nutriunt, tamquam in die festi sacrificii, pretiosoque vino ad luxuriam abu-
tuntur. Propterea vae divitibus, quoniam habent consolationem suam! Nam sive quae
expectantur cernunt, blasphemis verbis in Deum invehuntur: sive libidine incitan-
tur, furore irreligiosissimo utuntur, et rectas sententias subvertunt. Et impium qui-
dem propter dona iustificat, sanctum vero et mansuetum opprimunt: pupillum
quasi praedam strangulant, viduam diripiunt, verberantes immerito, dolose occi-
dentes, supplicem egenum spernentes, debitoque pane fraudantes. Falso iudicant,
in ius inique vocant, et innocuos a se iniuste accusatos damnant, iisque illudunt
cum animarum iustarum contemptu: mutuum dant cum pignorationibus ferreisque
sygraphis, et usuras iniquas exigunt. Item suppositiciis tabulis legem Altissimi quasi
vi oblitent.

2. De his Sapientia dicit: vae animae ipsorum! non enim reputaverunt hono-
rem animarum immaculatarum: quia multa pessima moliuntur ob divitiarum super-
biam, et cor eorum stulta eructat. Quapropter beatam quoque spem abolent, dum
se una cum vita destrui putant. Propterea vae vobis saturis, quia esuriatis! Nam sor-
des sordibus cumulastis, eluentes corpus voluptariis illecebris, oleo balneisque, per
quae cum omni immunditia et flagitio lutum luto additis, pleni cupiditatibus luxu-

ἐμπεπλωμένοι ἤν' ὀρέζων καὶ ἀσελγῶν ὑμῶν, διεφθίροντες σώματα ἃ εἶλε ἀγὰ
πρεῖδαι τῇ ἀμάντῳ κοίτῃ τῇ κτίσαντ'· καὶ τὸ θεασέσθον Παῦλον λέγοντα· * τὸ σῶμα * I. Cor. VI. 13.
οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ· ὃ δὲ κύει τῷ σώματι καὶ πάλιν· * μέλη ἐσμὲν τῇ * v. 15.
Χρυσῇ, καὶ ναὸς τῆς ἀγίας πνεύματος· ἀρα οὐκ τὰ μέλη τῇ Χρυσῇ ποιήσω πόρνῃς μέλη;
μὴ γένοιτο· ὃ δὲ πᾶς (ἐν) ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τὸν ὁ θεός· * ὅτ' ἂν γὰρ τις ἀνομή * I. Cor. III. 17.
ἐν τῷ ἰδίῳ σώματι, εἰς τὸ σὰρκα τῇ Χρυσῷ ἀμείραντ' ἐκπορνεύων· ὡς γὰρ ἐκείνη κατοικεῖ
πάν τὸ πλῆθος τῷ θεότητι σωματοκῶς, ἕως τῇ αὐτῇ χάριτι καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις
πάντων ἡ δωρεὰ τῆς ἀγίας πνεύματος ἐκκλίσταται· ὡς οὐ καὶ ἡ σοφία λέγει· * κύει, τὸ * Sap. XII. 1. gr.
ἀφθαρτόν σε πνεῦμα εἰσιν ἐν πάντιν.

γ'. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἐμπεπλησμένοις, ὅτι πέναντες πλήρεις γὰρ γαστρονότης καὶ ἀπάτης,
τοῖς πολλοῖς ἐκ ἀπλησίαις ἀρώμασι καὶ ἡδοναῖς καταλήσαντες, πρὸς βρώμα καὶ σκολήκων ἑαυτοὺς
ἐξεθρέψατε, καὶ τῇ συμπλοκῇ τῇ ἀμείραντ' τὸ σῶμα πρὸς δυσωδίαν ἐτοιμάσαντες, ἐκ τῇ
φθορᾷ τὸ καλλίμερον τῇ κτίσει ἐκδιδωκότες, (ἐν) τῷ σώματι ὅλεθρον ποιεῖτε. B. I. 79.
ἀρχὴ γὰρ ἀμείραντ' ἐπίνοια πορνείας· εὐρεῖς δὲ αὐτῆς, ζωῆς φθορᾷ· διὰ τί γὰρ ὑψηλοῖς
κλινιδίοις ἑαυτοῖς ἀποξυφειρόμενοι, χαμαικοιτείαις οὐ μάλλον τὰ ὅσα συνεθλάσατε, καὶ
γὰρ τῇ γῇ περικολλίζοντες, εἰς τὸ δίδωκεν τῷ ἐπουράνιον ἄνεσιν; καὶ δάκρυσι σρωμνῆς
ἑαυτοὺς οὐκ ἀποδύρατε, ὡς ὁ Δαυὶδ *, λούσω γὰρ φησι καὶ ἐκείνῳ νύκτα καὶ κλίνῳ * Ps. VI. 7.
με, ἐν δάκρυσί μου καὶ σρωμνῇ μου βρέξω· διὰ τὸ οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πιν-
θήσετε καὶ κλαύσετε· θελγέροις καὶ αὐλῶν ἐκ ἄσματος πορνικοῖς ἑαυτοὺς ἐξεδώκατε, ἡδυ-
νόμοι (ἐν) αἰῶνα ἐκ τῶν αὐτῶν παύγια, ἐπὶ τῇ χαρμονῇ τῇ θηλείῳ ὄντες ὡς ἵπποι
θηλυμανεῖς, σκιρτῶντες ἐν ζυφῇ ἀσώτῳ, ἐκ τῆς βίον εἰς γέλωτα καὶ ἄλυσοντες, τερπόμοι
καὶ καὶ θῆρα ἀμείραντ' ἐκ ῥήματι τοῖς μὴ καθήκουσι, καὶ χαίροντες ἐκ ἀπωλείας

riisque vestris, corpora corrumpentes quae pura conservare oportebat immaculato
creatoris cubili, prout divus Paulus ait: corpus non fornicationi sed Domino, et Do-
minus corpori. Et rursus: membra sumus Christi, et templum Spiritus sancti. Num
igitur membra Christi faciam membra meretricis? Absit. Et si quis templum Dei cor-
rumpit, corrumpet hunc Deus. Etenim cum aliquis peccat in proprio corpore, adver-
sus Christi carnem fornicando peccat. Nam sicut ibi tota habitat divinitatis plenitudo
corporaliter, ita cum gratia ipsius in omnes homines sancti Spiritus donum effun-
ditur. De quo etiam Sapientia dicit: Domine, incorruptus spiritus tuus in omnibus est.

3. Vae vobis saturis, quia esurietis! Multis enim immo innumeris unguentis
luxuriantes, ad escam vermium vosmet enutritis, in peccati complexu corpus ad
foetorem praeparantes, et corruptelae pulchram quam dedit creator formam traden-
tes; atque ita corporis exitium expectatis. Initium quippe peccati est fornicationis co-
gitatio; eius autem executio, vitae corruptela. Cur enim in sublimibus lectis delicia-
mini, et non potius humi cubantes ossa conteritis, terram terrae applicantes, ut cae-
lestem requiem consequamini? Cur lacrymis in lecto vosmet non defletis, veluti
David? Lavabo enim inquit per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum
meum rigabo. Propterea vae vobis ridentibus, quia flebitis. Delenimentis item
tibiatarum et meretricis canticis indulgetis, vitam oblectantes eiusque ludicra exercen-
tes, ad muliebria gaudia tamquam equi lascivi adhinnientes, intemperante luxuria
exultantes, vitam risu transigentes, conspectu et pulchritudine flagitiosorum fruen-

- ζώντων· καὶ ἐμπαίζοντες δικαίους διὰ τὸ σαρκοποιεῖν· καὶ τὸ δίκαιον ἐπὶ τὸ ὅσον ἐγγράφει
 ὑμῖν εἰς γέλωτα καὶ εἰς ἐμπαγμόν· ἐπεὶ αὐτῶν τὴν αἰτίαν ἡ σοφία Σολομῶντος· περ-
 * Sap. V. 1. κατήγαγε τὸ μέλλον ὑμῖν προσγίνεσθαι ἐν τῇ κρείσσει πένθος· * τότε γὰρ φησι γίνεσθαι
 ὁ δίκαιος ἐν παρήγορίᾳ πολλῇ καὶ περισσῶν τῶν θλιψάντων αὐτὸν, καὶ ἀδυνατούντων τοῖς
 πόνοις αὐτοῦ· καὶ οἱ ἰδόντες θαυμάζονται φόβῳ δεινῷ, καὶ διὰ στενοχωρίας πνεύματος
 ὁλολύγγοι λέγοντες· ἰδοὺ ὃν ἐχομεν ποτὲ εἰς γέλωτα καὶ εἰς ἐμπαγμόν· ἐπεὶ ὡς βο-
 λῶν ὀνειδισμῶν· ἡμεῖς οἱ ἄφρονες τὸ βίον αὐτοῦ ἐλογισάμεθα μαρῖαν, καὶ τὸ τελευτῶν αὐτοῦ
 ἄπμον· πῶς κατελογίσθη ἐν ὑοῖς θεῶν; ἐπεὶ πάλιν· πῶς κατέχευεν ἡμεῖς ἡ ἀλαζονεία ἡμῶν;
 ἐπεὶ πῶς ὁ πλάτος ὃς μὴ ἰσθηφανείας συμβέβηται ἡμῖν; καὶ ἐν ἐστὶν ὅτι ἂν χαλῶς λέγουσιν
 ὑμῶς οἱ ἄνθρωποι· καὶ γὰρ διωκασθεὶς πλούτε· ἐπαίνους λαμβάνετε· ὡς ἡ αἰχμὴ εἰς
 κρείσιν ἐπακολουθεῖ, καὶ τὸ ξυρόμενον πένθος μὴ τὸ τελευτῶν ἀναδύσθαι· ἐπεὶ δὲ δοξάζετε
 * Is. III. 12. ἐν ψεύδει καὶ προσηπολησίᾳ ὑποκριτῶν· περὶ ὧν φησι ἐπὶ Ὁσαΐας· * λαός μου, οἱ μα-
 χαρίζοντες ὑμᾶς πλανᾶσιν ὑμᾶς, ἐπεὶ τὸ ξίφος ἡμῶν ποδῶν ὑμῶν ἐκταράσσει· καὶ πάλιν·
 ἀλλὰ νῦν κατεστήσεται εἰς κρείσιν κύριος, καὶ σῶσις εἰς κρείσιν (ἐπὶ) λαὸν αὐτοῦ· διὰ τοῦτο οὐαὶ
 ὅτι ἂν χαλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς· τὰ γὰρ ἔργα τῆς χαλῶν ἁπληρώσονται, καὶ ἐν ὑποκρίσει
 πρὸς μύθοισιν εὐσεβείας πεβεβήκασι, ἐπαυμένους ὑπὸ ἀρχάντων ἀνθρώπων ἀρπαγῆς
 καὶ ὑποκρίσεως, ἐπεὶ τῷ τύφῳ πυγμαῖς (ἐπὶ) ἀπεινόν· τῷ συκοφαντεῖν ῥήματα, καὶ μυστη-
 A. I. 62. εἰάζειν ὀπιβελάς, εἰς περοδῆκην πλεονεξίας καὶ τὴν ἐν ἀνθρώποις ἀρετῶν· ἐν τέτοις γὰρ
 B. I. 80. ὅτι καὶ τοῖς ὁμοίοις ὁ ἡμῶν πλουσίων ἱππικὸς· ὅς ὡς αὐτῶν ἑαυτὸν καλῶν ὁ ὑπόστατος
 * Gal. I. 10. πρὸς ὀνειδίαν ἡμῶν αὐτὰ πρὸς αὐτῶν ἐλεῖν· * εἰ ἐπὶ ἀνθρώποις ἡρεσκον, Χριστοῦ δου-
 λὸς οὐκ ἂν ἦμην.

tes, verbis quae non decent utentes, perditione viventium animarum gaudentes, et iustorum modestiae illudentes; nam sanctitas vobis derisui est et despectui. Hanc ob causam sapientia Salomonis eventurum vobis praenunciavit in iudicio luctum. Tunc stabit, inquit, iustus multa cum fiducia coram iis qui se tribulaverunt, et labores eius destruxerunt. Et illi videntes turbabuntur timore horribili, et prae angustia spiritus eiulabunt dicentes: ecce quem habuimus aliquando in derisum, et in similitudinem improperii! Nos insensati vitam eius aestimabamus insaniam, et finem eius sine honore. En quomodo nunc computatus est inter filios Dei. Et mox. Quomodo decepit nos iactantia nostra? Et ubinam divitiae, quae cum superbia nobis fuerant congestae? Vae igitur etiam cum benedixerint vobis homines! Namque ob divitiarum potentiam laudibus ornabimini: quarum ignominia ad iudicium vos sequetur, luctumque amarum post mortem adducet. Etenim nunc falsis praeconiis ab hypocritis in faciem celebramini; de quibus Esaias dicit: popule mi, qui vos beatos dicunt, decipiunt vos, et viam pedum vestrorum dissipant. Et mox. Sed nunc consurget ad iudicium Dominus, et sistet sibi in iudicio populum suum. Ideo vae, cum benedixerint vobis. Nam pulchre agere detrectastis, et cum hypocrisi speciem pietatis vobis circumposuistis: laudamini ab hominibus rapinae et hypocrisi deditis, dum pugno humilem tunditis, verbis calumniamini, arcanas insidias struitis, cum avaritiae et humanarum blanditiarum incremento. In his enim ac similibus divitum laudes vertuntur. Quibus se immunem exhibens apostolus, ad horum laudantium exprobrationem dicit: si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.

δ'. Ἀλλὰ τί φησι πρὸς ταῦτα ὁ πλῆσιος· ποία ἐλεημοσύνας εἶξ ὢν δέξασθαι ἡσόμεαι· χαλὰς λέγεις, εἴπερ μάλλον πρὸς τὰς ἐν τῇ κρυπτῇ, ἢ ἐν ἡμέρᾳ κρείσσεις τὴν ψυχὴν τὰ ἀγαθὰ ἐν τῇ φανερῇ· κατ' αὐτὸν δὲ ἡ κυρία λόγον λέγοντα· * μὴ ποιῆτε τὰς ἐλεημοσύνας ὑμῶν ἵνα θεωροῦνται ὑπὸ ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι ὑπὸ αὐτῶν, ὅτι οἱ τοῦτοι ἀπέχουσι τὸ μισθὸν αὐτῶν· ποία δὲ ταῦτα ἐλεημοσύνη ὃ πλέσει οἰκονόμῃ καὶ ἀδικίας; ἐξ ἀρπαγῆς γὰρ εὖ ποιεῖς, ἐκ δωροδοκίας δὲ κρυβὼν κειμάτων· δὲ τί δὲ μάλλον ἐκ ἀδικήσας *, ὅτι ἀδικεῖς; βαρύνων δὲ ζυγὸν τῇ γρηπτόνων σε, ἐκ καὶ τῇ φεισίας καὶ ἀρπαγῆς ποιεῖν τὰς ἐλεημοσύνας σε· ὃ ἀνθρώπε, τί ταῦτα λογίζομαι πρὸς τὰς; εἰ γὰρ ἐλεῖς ἐξ ὧν ἀδικεῖς, ἐλεῖσιν καὶ ἀδικεῖς, εὖ ποιεῖν τοῖς πένησιν ἐκ τῶν πῶν· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης ἐκ ἀνομίας; ἢ πῶς ἐπερεάζων τὸ πλῆσιον, ἔτιρον ἐλεῖς· τίς ὁ μισθὸς τῷ εὐλογηθέντι, ἀπέναντι τῷ στυγαγμῷ τῷ ἀδικηθέντι; τέτων γὰρ κατὰρμόδιων, κακείνων εὐχρημάτων, πίνος ὁ ἐξάνιος διασώτης ἐκ κρείνης εἰσακίσσεται; πάντως τῷ ἀδικηθέντι, πρὸς τὸ σωρεύσαι ἀνθρώπου πρὸς ὅτι τὸ κεφαλὴν σε· φησὶ γὰρ ὁ ἀπόστολος· * δὲ τί ἐχὲ μάλλον ἀποσερεῖσθαι, ὅτι ὑμεῖς μάλλον ἀδικεῖτε καὶ ἀποσερεῖτε, ἐκ τῆτο ἀδύφους; ἢ ἐκ οἷδατε ὅτι ἀδικοὶ βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσετε; ἢ ἡ σοφία φησὶ· * μὴ δόξας εὐφρανέσθαι κατὰρμάτω σε· κατὰρμόδιον γὰρ σε ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτῇ, καὶ δέσσειας αὐτῇ εἰσακίσσεται ὁ ποιήσας αὐτόν· οὐ γὰρ τὸ ἐκ πλῆθους ἀδικίας καὶ φεισείας εὖ ποιεῖν δικαιοῖ, ὅτι τὸ ἐξ ὑπερήματος βίβη μισοποδοτῇ ὁ θεός· ὅτι ἰλαρὸν δότῃν ἀγαπᾷ· ὡς ἐκ ἐν τῇ γὰρ ζοφυλακίᾳ θεωρῶν τὰς βάλλοντας τὰ δῶρα, εὐδὲν ἐδικαίωσεν, εἰ μὴ τὸ ἀγίαν ἐκείνην χήραν τὴν τὰ δύο λεπτὰ βαλῆσαν· πάντες γὰρ *, φησιν, ἐκ τῇ φεισεύματος ἐβαλον, αὐτὴ δὲ ἐκ τῇ ὑπερήματος ὅλον τὴν βίβη αὐτῆς ἐβαλε.

* Matth. VI. 2.

* A. B. ἀδικήσας.

* I. Cor. VI. 7.

* Eccl. IV. 8.

A. f. 62.

* Luc. XXI. 4.

4. Quid vero ad haec dives ait? eleemosynas inquit largior, quarum merito salvus fiam. Recte dicis, si eas potius occulte largitus fueris, ut die iudicii bona publice consequaris; iuxta Domini verba dicentis: nolite facere eleemosynas vestras coram hominibus, ut videamini ab his; nam qui ita se gerunt, iam receperunt mercedem suam. Qualis vero est haec eleemosyna o dives villicae iniquitatis? ex rapina bene facis, et clam muneribus iudicia corrumpis. Quapropter ne potius iniuriam patiaris, iniurius es. Iugum colonorum tuorum aggravas, et ex rapinarum copia eleemosynas tuas facis. O homo, qua mente haec agis? Si ex iniusto misereris, miserere utique illorum quibus es iniustus, et de tuo pauperibus bene fac. Nam quae participatio iustitiae cum iniquitate? Et quomodo proximum fraudans, alieni misereris? Quae erit retributio bene affectorum, prae gemitu male mulcatorum? Nam si hi maledicant, illi autem bene precentur, utros caelestis dominus et iudex exaudiet? prorsus iniuriam passos audiet, ob congerendos in caput tuum carbones. Dicit enim apostolus: quare non magis fraudem patimini; sed vos potius iniuriam facitis, et fraudatis, et quidem hoc fratribus? An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Sapientia autem ait: ne sinas ut os hominis tibi maledicat: maledicentis enim tibi in amaritudine animae suae deprecationem exaudiet qui fecit eum. Non enim ex cumulo iniusto et copia conlatum beneficium iustificat, sed quod ex penuria proprii victus largimur, hoc praemio donat, quia hilarem datorem diligit. Sicut etiam cum proiicientes in gazophylacium munera sua videret, non propterea eos iustificavit, sed illam tantummodo viduam aera munita duo mittentem: omnes enim, inquit, ex abundanti sibi miserunt, haec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum misit.

ε'. Τί ἔν δοκᾷ σοι πρὸς ταῦτα φιλάργυρι, ὁ μᾶλλον ἐξ ἀρπαγῆς βυλόμυρος ἐλεῖν;
 εἰ αὐτὸ ἐλεῖς, τὰ ὑπάρχοντά σου δέξῃς τοῖς πίνησιν, ὃ μὲν ἐδῶκεν, ὃ δὲ φοβῶν, καὶ
 ἀδικημάτων ῥύσαι, χήρας οἰκτείρησιν, ἃ ὁρφανὲς εὖ ποίησιν, ἀδικον συγγραφήν δέξασα,
 (C) πάντα σου κόσμον τῷ χρυσίου δανείζων ἀπειθεῖν θεῷ, καὶ βάλλον ταῦτα τῷ
 τραυλίτῃ, τῷ τῷ ἀγίῳ πνεύματι, τῷ τὰ πάντα καὶ ἀλλάσσειν πρὸς τὸ ἐπουράνιον
 πόλιν Ἱερουσαλήμ· ἵνα ὅτ' αὖν ἔλθῃ ὁ κύριος ἐν δόξῃ ὑποδαυῖα ἐκείνῳ καὶ τὰ ἔργα
 αὐτοῦ, ὑπολάβῃς ταῦτα παρ' αὐτοῦ μὴ τόκων· χάριν γὰρ τὴν οἰκτερήσεως ἡμῶν χηρῶν ἐγχα-
 φήσῃ τῷ ἐλπί τῷ θεῷ ἐν τῇ βίβλῳ τὴν ζωῆς· δέξῃ τὴν ἐνδοκίαν ἡμῶν ὁρφανῶν καὶ τῶν
 εἰς τὸ ἡμῶν νεκρῶν ἐξανάστασιν· καὶ ὁ μὲν τὸ ἐδῶκεν σκεπαθὺς, δεικνύων τῷ βασιλεῖ τῆς
 δόξης, εὐνοήσῃ σοι τὸ ἔνδυμα τὴν ἀφθαρσίας· ὁ ἡ τὴν φοβῶν λαβὼν προσφωνᾷν, ἀνύσῃ
 σοι κληρονομίαν τὴν ἀφθαρτον γλῶσσαν, καὶ πᾶσαν τὴν ἡμῶν τῷ ὁρῶν σου, καὶ ὁ δὲ ἐπὶ
 ἀρεβόλους τὴν ἡμῶν, ἃ τὰ ἄλλα εἰς ἃ ὁρῶν ἡμῶν ἀγέλοι ὁρῶν καὶ ἡμῶν ἀφθαλ-
 μὸς ἐκ εἶδῃ, καὶ ἡ ἐκ ἡμῶν, ἃ ὁρῶν καρδίαν ἀνθρώπου ἐκ ἀνέβῃ, ἃ ἡμῶν ὁρῶν ὁρῶν
 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· καὶ ὁρῶν τὴν ἀδικον δίδασκας συγγραφήν, ὁμολογῶν τῷ κυρίῳ,
 ἀναρτῶν τὴν συμφροῦν σε τὴν κατὰ κείνῃ· ὑπὲρ ἧς ἡμῶν ἀδικίαν ἐξελεῖται σε ἐκ τῆς καμίνου
 τῆς ἀσβέσου πυρός· εἰ ἡ ἐν φυλακαῖς ἐπισκέψῃ πινὰς, γνήσονταί σοι δόκιοι, ἀνακα-
 λήμενοι σε ἐκ τῆς σκότους τῆς ὁρῶν, ἡμῶν ὁρῶν ὁ λῆκμος τὴν ἀπώλειαν, ἃ ὁ κλαυθμὸς
 καὶ ὁ βρυγμὸς ἡμῶν ὁρῶν, ἃ ὁ ἀδύνατος σκώληξ· μὴ ἡ τὴν ὁρῶν σε πάντων τέτων
 A. I. 61. ἡμῶν κινδύνων, εὐρήσῃς καὶ (C) ἡμῶν τῷ κυρίῳ, ἀκούων μὴ πάντων τῶν ἀγίων, δεῦτε οἱ
 ἐυλογημένοι τῷ πατρὶ μου, κληρονομήσατε τὴν ἡμῶν βασιλείαν ὑπὸ κατὰ-
 βολῆς κόσμου· πενᾶντα γὰρ με εἶδετε, καὶ ἐθρίψατε διψᾶντα, ἃ ἐποτίσατε γυμνόν,

5. Quid ergo tibi deinde videtur, o avare, qui ex rapina potius vis esse mi-
 sericors? Si ergo misericors es, de substantia tua largire pauperibus, alii vestem,
 alii escam; oppressos libera, viduae miserere, pupillis bene fac, iniquam syngrapham
 lacera, cunctumque tuum auri mundum posthinc Deo mutuum trade, dans illum tra-
 pezitae, id est sancto Spiritui, qui omnia reddet in caelesti urbe Hierusalem: ut quum
 venerit cum gloria Dominus ad reddendum cuique secundum opera sua, recipiat illa
 ab eo cum usuris. Nam propter erga viduas misericordiam inscriberis misericordiae
 Dei in libro vitae; et propter erga pupillos beneficentiam, particeps eris resurrectio-
 nis mortuorum: et vestem, qua eum induisti, regi gloriae ostendens pauper, immor-
 talitatis indumentum tibi impetrabit: et qui a te fuit nutritus, clamore suo incorru-
 ptilis terrae possessionem tibi obtinebit, et omnes paradisi delicias, septemque caeli
 stationes, et cetera in quae desiderant angeli prospicere, quae nec oculus vidit, nec
 auris audivit, et in cor hominis non ascenderunt, quae nempe praeparavit Deus di-
 ligentibus eum. Et ille cuius iniustam syngrapham conscidisti, confitens Domino, su-
 spendet calamitatis tuae sententiam; et a debita iniquitatibus fornace ignis te eripiet.
 Quod si aliquos in carcere visitasti, hi tibi fient visitatores, ab exterioribus tenebris
 revocando, ubi est perditionis lacus, et fletus ac stridor dentium et vermis immor-
 talis. Cumque haec omnia pericula evaseris, laudem a Domino consequeris, cum om-
 nibus sanctis audiens: venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum
 a constitutione mundi: nam me esurientem videntes pavistis, sitientem potastis, nu-
 dum cooperuistis, aegrotantem visitavistis, in carcere positum invisistis: quicquid

καὶ περιβάλετε· ἐν ἀδυναμίᾳ, ἢ ἡλθατε παρὸς με· ἐν φυλακαῖς, καὶ ἐπισκέψαθ' με· ἐφ' ὅσον γὰρ ἐποιήσατε ἐνὶ τέττων τῷ ἐλαχίστῳ, ἐμοὶ ἐποιήσατε ὁρᾶς ὅτ' οὐ τὰς περιουσίας ἐλεημοσύνας ποιουῦντες, πόση δόξη ἐρασίων ἀγαθῶν ἀμείψεται ὁ Χριστός, ἀδελφεὺς τέτοις καλῇν μὴ ἐπαχυνόμενος; τί οὐκ ἐκ ἀφορᾶς εἰς ταῦτα, καὶ εὖ ποιῆς ἐκ τῶν σῶν, ἢ οἰκτεῖρας ἕς ἀδικεῖς, ἀφιστάμενος ἐκ τῆς πλεονεξίας; οὐ γὰρ θελῶ ὁ θεὸς ἐξ ἀδίκων ῥυφισθαι ὅτ' οὐ πτωχεύς τῷ λαῷ αὐτῷ· πῶς γὰρ ἡ ἐλεημοσύνη (1) συμφωνήσῃ τῇ ἀδικίᾳ;

5'. Ἀλλ' ἐρεῖς μοι σὺ ὁ ἀγαπῶν κακίαν ὑπὲρ ἀγαθοσύνην, ἀδικίαν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας δικαιοσύνης, ὅτι τῷ γνησίῳ μου ὄντων ἀργυροπῶν, ἐκ ἅν μοι λογισθῇ ἀδικον, ἀπαυτουῦν παρ' αὐτῶν τὰ ὄντα αὐτοῖς, ὅτι ἐξουσία μου ὅτι ἢ τὸ ζῆν αὐτοῖς· ὡς ἄφρον, τί ὀποκυεῖς ῥήματα δαβόλου, τῷ μελετᾷν ἀεὶ πονηρὰ εἰς τὸ ἀδικεῖν σε καὶ σὺ δὲ σὺν σου ἀδελφόν; εἰ γὰρ ἐξ ἐνὸς αἵματός τοι πολὺ γήμ' ἀνθρώπων ἐδημιέργησεν ὁ θεός, κατοικεῖν ὅτι τὸ παρὸς παρ' ἡμῶν, καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς φουράματος ὁ γρηγορὸς ἐπίμησέ σε παρηγοῖσθαι τῷ ἀδελφῷ σου ὅτι τὸ λαμβάνειν τὰ δίκαια εἰς τὸ περιεῖναι φέρεται τοῖς ἐν ἐξουσίαις, δίδωκὼς κρίματα ὅσα εἰς τὸ μὴ ὀκλήσειν ὀποπνίγην, δάκνειν τὴν καὶ κατ' ἐπίνοιαν, τί ὁ παρὸς κρύπτων τὴν ἀλήθειαν, τῷ ἐπαίρεισθαι κατ' ὧν ὁ οἰκοδυσώτης εἰς εἰρήνην κατέστησέ σε; μὴ ἔπερον ἄρα Ἀδὰμ ἔκτισε δούλον, ἢ ἔπερον ἐλεύθερον; καὶ εἰ ἔπειτα εἶχεν, ὡς ἐκ τῆς ἐλευθερίας ὑπάρχοντά σε, φυλάττειν σε ἐπὶ τὰ δίκαια, τῷ μὴ ἀδικεῖν ὅτ' ἐκ τῆς ἐλευθερίας Ἀδὰμ γεγεννημένους οἰκογενεῖς καὶ γνησίους, παρὰ τὴν καὶ μετὰ δότας καὶ ὠνευμένους· ἀλλ' οὐχ οὕτως διεσέξω· ὅτ' ἂν σὺ ὅτι ἐρωμῆς ὑψηλῆς (2) φαντάζεις τοῖς ὀνειράτοις, ἐκείνους ὡς παρηλαγμένους ἐν τῷ δρυμῷ χαμοκοιτῇ καὶ περι-

B. 1. 82.

A. 1. 75.

enim cuilibet horum minimorum fecistis, mihi fecistis. Viden' qui temporales eleemosynas faciunt, quanto eos caelestium bonorum splendore remunerabitur Christus, qui etiam fratres appellat? Cur ergo his mentem non intendis, et de tuo beneficia non confers, et eorum quos iniuste premis non misereris, omitta avaritia? Non enim vult Deus iniustis opibus alii pauperes populi sui. Nam quomodo eleemosyna cum iniustitia conveniet?

6. Sed dices mihi tu, o homo, qui diligis iniquitatem prae bonitate: coloni mei empti meo pretio fuerunt, ideoque mihi iniquitas imputanda non est, si rem illorum mihi vindico, quia in eorum quoque vitam potestas mihi est. O stulte! Cur diaboli verbis auscultas, ut improba cogites ad inique agendum adversus conservum fratrem tuum? Nam si ex unius viri sanguine hanc hominum multitudinem Deus creavit ad inhabitandam terram; atque ex eadem massa auctor generationum tibi honorem detulit, ut emineas inter fratres tuos, atque ab iis quod iustum est exigas, quo tributa principibus solvas; sanctis tamen impositis legibus, ne invicem suffocetis, neque mordeatis ac devoretis; cur his neglectis et veritatem dissimulans, fastu extolleris adversus eos, quos tibi paterfamilias pacifice administrandos commisit? Num Deus Adamum unum servum, alterum liberum condidit? Atque etiamsi res ita se haberet, tuque ex libero Adamo ortus esses, nihilo tamen minus a te oporteret aequum ius servari, ut ne genitos ex Adamo servo vernas atque colonos, venditos, et tralatitios atque coemptos inique tractares. Neque tamen ita egisti. Ecce dum tu in sublimi

(1) Uterque codex ἀπώλεια. Scribo ἐλεημοσύνη coniecturaliter. Alii iudicent.

(2) Uterque codex ὑψηλῆς. Sed emendavi, respiciens ad pag. 75. v. 13.

Rom. XIII. 7.

μαχῆ, ἐν ἧχῳ τῇ κρουγῆς αὐτῶν· ἐ σοῦ τῇ ζυγῇ σφαταλῶντος, ἐκείνος τῇ χαμάτῳ
 τῇ καύσαντος ὡς νεκρὸς συωδιάπτεται, ὅπως σοι τὰς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ ἔννομον τῷ ζωοδότῃ θεῷ
 ψῆφον ἐποίμῳ παρέξῃ· τὸτο γὰρ ὑπερῶντος δικαιοῦ καὶ ὁ ὑπόστολῳ λέγων· * ὑπόδοτε
 πᾶσι τὰς ὀφθαλμοὺς τῇ τῷ φόβον, (τῷ) φόβον· τῇ τῷ τέλῳ, τῷ τέλῳ· τῇ τῷ πμῶν, τῷ
 πμῶν· δὲ τὸτο γὰρ φησι καὶ φόβος πελαῖτι· λατρεῖται γὰρ θεῷ εἰσὶν, εἰς αὐτὸ τὸτο πορσ-
 καρπερῶντος· ὁρᾷς ὅτι ἐ σοι τὸ δίκαιον ὡς καλεῖται διδόναι, ὡς ἀρχοῦ καὶ ἀρχοῦ
 ἐ ὑπεργὰ τῷ νόμῳ; καὶ ἐκεῖνος ὃς οἷς κατεπέρχῃ δέλοισ, ὡς αἰνῶνι σὺ, εἰς τὸ πελαῖ
 σοι ὡς λήτεργα θεοῦ τὰ ὀφθαλμοῦ; ἡ γὰρ ἀρχὴ τῇ ἐξουσίας πορὸς δέλοισ διδόναι
 ὑπὸ θεοῦ τῷ νόμου τῷ ὑψίστου, τὸτον μὲν ποιήσαντος ὡς σκεῦῳ ἐκλογῆς, εἰς πμῶν καὶ
 δόξαν· καὶ σήσαντος ὅτι λαὸς τῷ κείναι κείνῃς, καὶ τῇ τῷ αὐτῇ θεῶν παρὲς σοφίαν
 πορὸς ἐξουσίας διδόναι· (τῷ) ὃς διαποζομῶν καὶ γηποναῖτα, ὡς σκεῦος εἰς δέλοισ
 κατεπέρχαντος, ἵνα ἔκαστῳ τὰ ὑπὲρ ἀλλήλων δίκαια μελεμῶν· βασιλεὺς μὲν ὑπὲρ
 λαῶν, ἔθνη τῷ εἰς ὑπερῶν τὰ ὅμια μελεμῶ· καὶ κτήτωρ μὲν φροντίζῃ ἐν ἀντιλήτῃ
 κτήτωρ· δούλοι τῷ ὁμοίως εὐνοῶσι τῷ κυρίῳ αὐτῶν· ὅπως πάντες τὰ ὑπὲρ ἀλλήλων με-
 μελῶντες, ἀλλήλοις τὰ ὅσα ὁμοίως ἀποδίδωμεν, καὶ μὴ ὡς ἀπὸ κατεδυνασείας ἐπ' ἀλ-
 λήλων ἀναλωθῶμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐνὸς Ἀδάμ ὄντες θνητοί, μία σὰρξ, καὶ ἐν αἵμα
 ἔσμεν ἐν Χριστῷ τῇ ζωῇ ἡμῶν, τῇ μετὰποδοσίαν τῷ περὶ αὐτῶν παρ' αὐτῇ κομιζό-
 μενοι κατ' ἀξίαν· καὶ ὡς ἐδιδάχθημεν τὸτο φρονεῖν ἐν ἡμῖν· ὅτι οὐκ ἐνι δούλῳ οὐδὲ
 ἐλεύθερῳ· πάντες γὰρ ἡμεῖς εἰς ἔσμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· ὃ ἡ δόξα καὶ
 τὸ κράτος εἰς εἰς αἰῶνας τῷ αἰώνων· ἀμήν.

lecto somniis illuderis, ille tamquam alienae naturae esset, in saltu humi cubat, et cum feris depugnat, harum fremitu circumsonante. Et dum tu deliciis diffluis, ille sub aestus labore quasi mortuus obruitur, ut tibi debitam stipem, iuxta Dei vitae datoris decretum, prompte persolvat. Id enim merito etiam apostolus probat dicens: reddite omnibus debita: cui timorem, timorem: cui vectigal, vectigal: cui honorem, honorem. Ideo enim, inquit, et tributa praestatis: ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Viden' tibi quoque imperatum iustitiae munus, ut principi et subdito, et legis ministro? Et ille quidem quibus uteris servis mandat de te, ut tibi tamquam Dei ministro debita pendant. Nam potentiae primatus ministrandi causa datus est a Dei altissimi lege, qui talem effecit vas electionis ad honorem et gloriam, populisque praefecit ab ius reddendum, eique contulit potentatus causa adsistentem throno suo iustitiam. At vero subditum et colonum, tamquam vas ad ministrandum constituit; ut singuli de reddendo invicem aequo iure solliciti simus. Rex quidem curam populorum gerit: populi vicissim deservire student. Emptor empto patrocinator: servi pariter domino suo benivoli sunt: ut sic omnes mutuam curam gerentes, quod iustum est iuste reddamus: non autem praepotentia invicem consumamur. Quippe omnes mortales ab uno Adamo progeniti, caro una unusque sanguis sumus in Christo vita nostra; mercedem operum ab eo pro meritis referentes. Atque ut edocui fuimus, ita nostra sententia sit, quod videlicet neque servus sit neque liber: cuncti enim unus sumus in Christo Iesu domino nostro, cui gloria et imperium per saecula saeculorum. Amen.

ΛΟΓΟΣ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤ' ΕΥΣΕΒΕΙΑΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ, ΕΚ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΟΣΜΟΝ ΤΕΡΗΝΩΝ.

α'. **Η** φειασία τῆς κοσμικῆς τῆς δαβόλου ἐργασείων, ἐν πάσῃ τῇ φεῖ τῶν κεφαλῶν ξυρήσι, τῇ διάματι εὐστάθειαν ἑαυτῇ φερνοῦσα, φερός τε (ῥ) παρόντα δῆμον καὶ (ῥ) δικαστῶν, ἐξελέγχει κατὰκρίνουσα τὴν ἀμολούτων φεῖ τὰς ἀρετὰς κατὰφέννησιν, καὶ τῇ ζήλῳ (ῥ) φερός τὴν πλησίον καταιχνύει παρεξυσμόν· εἰ γὰρ τῆς ῥητορεύοντος μίμης, γυμνῆς ἐκ φειβολαίης τῇ λαφὶ ὀπιδεκνυμῶν, μόνον φυλατομῶν τῇ φειζώματι, μὴ ἀνακαλύπτειν ὡπτεῖ τὴν ἀχημοπύλιν, πῶς ἡμᾶς ἐκ ἀναγκαῖον κρείττονος πολιτείας ἐραστὰς ὑπάρχοντες, τὴν σφωροπύλιν φεῖ τὴν ὀσφυὶ φειβεβλημῶν, γυμνοῦ ἑαυτὰς τῇ γήνῳ ἀπάντων, ἐ κατενώπιον τῆ βασιλείας τῶν αἰώνων, καὶ τῆ δῆμης τῇ ἀγγέλων, χαρμονῶν ἡγάδα τὸ σάδον τῆ βίης τέττε; ἐ ὥσπερ ὁ μιμητὸς τὴν πάντων αἰχμύλιν κατὰφενῶν, τέρπει ὅτῳ συναρμεμῶν αὐτῇ, οὕτως καὶ οἱ θέλοντες εὐσεβεῖς καὶ Χρεῖσὸν τοῦ ζῆν, αἰχμύλης κατὰφενῶν ὀφείλουσι, (ῥ) ἔπαμνον ἐκ τῆς πνύματικῶν δυνάμεων φερεσκαλέμῶν καὶ τὴν εἰρηκότα ἄγιον *, ὅτι θέλοντες ἐγνήθημῶν τῇ κόσμῳ ἐ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις· ἄχρη γὰρ τῆς ἄρη ὥρας καὶ πεινώμῶν ἐ διψῶμῶν καὶ γυμνητεύομῶν καὶ κολαφιζόμεθα ἐ ἀσατέμῶν, πάντων φείασημα ὄντες· κατὰς ἡ φασὶ πνίς, ὁ διατρίζων οὐ κἀθηται εἰς βεῖσιν καὶ πόσιν ῥεμβόμῶν, εἰ μὴ μόνον τῇ ἰδίῳ σκοπῇ, ἀφορεῖν εἰς τὸ φερεμῶν αὐτῇ, τῇ φερεποιεῖν ἀτάκτοις ῥήμασι (ῥ) δικαστῶν φερεκαθήμῶν καὶ πάντα ἀπεκδυσάμῶν, καὶ πάσης ἀκρίβειας δέχεται τῇ φεῖν μυθολογῆται τῇ λαφὶ ὅτ' 1. 67.

* I. Cor. IV. 11.

SERMO XVII.

DE SANCTORUM EXERCENDAE PIETATIS THEATRO, AB EXEMPLO DELECTABILIMUM
IN MUNDO SPECTACULORUM.

1. **M**undandarum diaboli officinarum pompa, ubi comoedi decalvatis capitibus, eo aspectu gratum corporis habitum sibi coram populo ac iudice comparant, coarguit condemnatque segniorum ad virtutes socordiam, suoque impenso studio pudorem incutit nostrae erga proximum asperitati. Si enim recitator mimus, nudus in scena populo exhibetur, excepto tantum perizomate, ne ignominiam suam revelet; quid ni oporteat nos melioris vitae adseclas, pudicitia lumbos succinctos, terrenis omnibus nosmet nudare, et coram rege saeculorum, et angelorum populo, festale gaudium existimare huius vitae stadium? Et sicut ioculator omni pudore deposito delectandae adstantium coronae curam impendit; ita qui volunt secundum Christum Dei pie vivere, ignominiam contemnere debent, laudem a spiritalibus potestatibus aucupari; velut ille sanctus ait: spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus. Nam usque in hanc horam et esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis caedimur et instabiles sumus atque omnium perissemus. Ceu vero quidam dicunt, theatralis homo non escam potumve sectatur, sed suo unico scopo deditus, propositum sibi finem spectat delectandi inconditis verbis praesidentem iudicem; cunctisque se-

ἀν ἡ μάζονως πὶς διαβρίζη ἑαυτὸν τῷ κυρίῳ πρὸς χαρὰν ἀνεκλάλητον ἀγρόμῃμος, ἀσάτω καὶ ψαλίτω ἐν τῷ σαδίῳ τῇ κακοπαθείας, μὴ εὐλικρινείας θεολογῶν σὺν τοῖς ἀγγέλοις· καὶ μάλιστα ἐν νηθείᾳ καὶ ἀκροτάτῃ ἀσκήσει ἐν ὑποβολῇ τῇ γήινων, γυμνητῶν τὸ βίον, λέγων τῷ θεῷ· * διεπίτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου· διότι κρεῖσσον τὸ ἑλὸς σε ὑπὲρ ζωάς· καὶ τὰ χεῖρά μου ἐπαγίνευσί σε *.

β'. Θέλεις ἡ δὲ τῶν ἀκύνων, πῶς οἱ ὡρεῖ Χεῖρὶ περπνὸν ἡδυνῶσιν ἐν ὕμνοις αὐτὸν (ᾠ) ἐρῶνιον ἄρχοντα; ἄκως τῇ ψαλμοδῶν λέγοντος· * ἡδυνῶν τῷ θεῷ ἡ δὲ θεολογῇ μου· πῶς ἡ θεωρεῖται ὁ τῷ σαδίῳ βασιλόλογος· ῥαπίζομῃμος τὸ κεφαλὴν ἐν τῇ ἐτέρου μακροθυμῇ, ἐν τῇ πύλῃ εἶωθε τέτο ὅτῳ θεωρουῦντας, κινουῖ πρὸς εὐφημον φωνῶν· πῶς ἐν ἐκ ἀν ὡρίπον εἴποιμι ὅτῳ τῷ Χεῖρὶ ἀθληταῖς κολῶφους καὶ μάστιγι ῥαπίζομῃμοις ἐν τῇ πηλσίον φέρειν γηναίως, καὶ ὅτῳ ἀγγέλοις ἐν ἐρανοῖς εὐφραίνεσθαι σὺν τῷ θεῷ; ὅτῳ γὰρ αὐτῇ τῇ θεωρίᾳ καὶ ποιῇν διδασκόμενα τὸ * ἵαν πὶς σε ῥαπίση εἰς τὸ δειξιὰν σαζῶνα, ἐρίφον αὐτῇ καὶ τῇ ἄλλῳ· δὲ αὐτῇ καὶ τῇ (ᾠ) καλλωπισμὸν τῆς πόρνης, εὐβιζομῃνης ἐν μυελίζομῃνης εἰς ἔροτα τῇ αὐτῇ ἐρασῶν, καὶ ἡμᾶς πινόμενα πῶς κοσμεῖσθαι, ἵνα μὴ ἀμαυῶντας ὁ καρὸς ὑπορρίψῃ· τοίνυν δὲ (ᾠ) ἀφ' ὅθεν καὶ ζηλωτῶν νυμφίον, τὸ ὁμόζυγον ψυχῶν καλλωπίσσομεν τῷ κόσμῳ τῇ χρυσοῦφῳν ἀρετῇ, ἐν σώματι ἀμιάντω τῇ εὐχαῖς μυελίζομῃμοι· ἵνα πρὸς (ᾠ) φιλόψυχον ἐρασῶν ἀναπαυσόμενα ἐν τῇ ἀμιάντῳ καίτῃ· ὅπως τὸ ὡρεῖσθαι ἐλαφρὸν καὶ πρὸς καίαν τῇ θλίψιως ἡμῶν, καὶ τῇ ὑποβολῇ εἰς ὑποβολῇ αἰώνιον βάρῃ δόξης καταπεργάζεται ἡμῖν *.

γ'. Ὡστερ δὲ τοῖς δημοχαρίσιν ἀνθρόποις κατακοσμοῦσα ἡ πόρνη τὸ σῶμα, τῆς ἀμῆρτίας τὰς ὁφειλὰς ἐκ τῇ φίλῃ τῇ συγκοίτῃ ἀξίως κομίζεται, οὕτως ἐν ἀμασμοῖ

positis studio omni, manuum gesticulatione ad populum loquitur. Cum igitur aliquis multo maiore in theatro se Domino ad ineffabilem laetitiam exhibet, cantet sane et psallat in stadio tribulationis, pure de Deo disserens una cum angelis: praecipueque ieiunio, accurato more monastico, et terrestrium omnium omissione, vitam suam quodammodo denudet, dicens Deo: expandi ad te manus meas. Quoniam melior est misericordia tua super vitas. Et labia mea laudabunt te.

2. Vin' autem insuper audire, quomodo Christo iucundi homines hymnis eundem laetificant caelestem principem? Audi psalmistam dicentem: iucundum sit Deo eloquium meum. Et quemadmodum in stadio battologus ab alio in capite percussus patienter perseverat, atque delectare spectantes solet, et ad plausum commovere; quid ni delectabile dixerim, cum Christi athletae colaphis verberibusque pulsati a proximis suis, fortiter tolerant, et angelos in caelo Deumque oblectant? Namque in huiusmodi spectaculo illud quoque facere docemur: si quis te percusserit in dexteram maxillam, praebe illi et alteram. Oportet itaque more ornantis se meretricis, et stibio atque aromatibus amatores suos pellicientis, nos quoque spiritaliter nosmet exornare; ne per negligentiam nostram lapsu temporis abiecti fiamus. Quare propter immortalitatem zelotemque sponsum nostram animam ei coniugatam venustemus aurearum virtutum ornatu, cum puro corpore precibus delibuto, ut cum animarum amatore in immaculato cubili requiescamus: ut quod in praesenti est leve ac momentaneum tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operetur in nobis.

3. Sicut autem coram exhilarata populi turba ornans corpus meretrix, peccati

καλλωπισμὸν τῆ ψυχῆς ἐπιζητεῖν ὁ θεὸς συμπλέκεται μυστικοῖς φιλήμασι, ἡ δαφνιδό-
 μῆδος τὰ ὑποκείμενα ἀγαθὰ πλουσίως αὐτῇ δωρεῖται· ὡς καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀγκάκως καὶ 1. 68.
 ἀσάρκως καὶ ἀπροσκόπως συνῆλθε τῇ μακαρίᾳ ἡ αὐτὴ μίξις, ἐν εὐφροσύνῃ τῇ νεο-
 κτίστων τέκνων· ἔλεθε γὰρ καὶ ἀλήθεια συνώπησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν· * Ps. LXXXIV.
 καὶ ὡς περ τὰ πρὸς τὸν δῆμον καὶ τὸν ἄρχοντα χαλεπότησιμα ποιεῖ ὁ θεοφύζων, οὕτως καὶ 11.
 ἡμῖν ἡ ἐκ τῇ δεινότητος ἀγαλλίασις ἀνύεται, ἐκ παρρησίας κατενώπιον τοῦ βήματος τοῦ
 Χριστοῦ, καὶ τῇ ἐκλεκτῇ αὐτῆς ἀγγέλων· τὰς εὐχὰς μὲν γάρ, φησιν, ὑποδώσω ἐναντίον
 πατρὸς τοῦ λαοῦ αὐτῆς· * Ps. CXV. 14.
 λόγῳ, ὅτι ἐν τῇ ἀγίᾳ πνεύματι συναγμοῖς ἀγαλήτοις ὑψεντυχάνει ἄδων· * Ps. CXXXVI. 6.
 ἡ γλαῦσα μὲν τῇ λάρυγγί μου, ἐὰν ἐπιλάθωμαι σε Χριστέ· ἡ δὲ ἡμῶν πάλιν ἔστιν ἀκούσα
 τοῦ εὐχῶν τοῦ ἄδοντος· * Ps. CXVIII.
 ὡς γλυκεῖα τῇ λάρυγγί μου τὰ λόγια σε· ὅτι δόξαν ἀναπέμψαι 103.
 τῇ βασιλεῖ τῷ ὅλῳ, τῇ δυνάμει τὰ πάντα θεμελιώσαντι· ζητήσω μὲν οὖν τῇ μελέτῃ
 ὡς περ οἱ ἐκείνη θυμολογοῦντες τὸν θεόν καὶ ἀγίοις περπνότητα, καὶ εὐρήσομαι ἐν μέσῳ τοῦ
 χοροῦ αὐτῶν Μαρίας καὶ ἀδελφῶν Μωϋσέως ἐν τυμπάνῳ μὲν ἑτέρῳ γυναικῶν ἐξάρχουσιν
 τῇ θεῷ ἁσμασιν ἐπινικίοις ἐν τῇ λέγει· * Exod. XV. 21.
 ἡ δὲ μελωδὸς ἡ Δαυὶδ· * ἐν μέσῳ νεανίδων τυμπανιστῶν προεξέπαι ἐν ἐκκλησίᾳ εὐλο- * Ps. LXVII. 26.
 γεῖν τὸν θεόν.

δ'. Ἐστὶ ἡ μουσικὴ παρ' ἡμῖν τὸ μέλος τῆ ψυχῆς διχρόμῳ, οὐ διελθῆσα ἡ ἁσμα-
 πορνικὰ ἐν μέθαις καὶ κόμῃσι καὶ γάμων ἀταξίαις· ἀλλ' ἐνταῦθα τῇ θεῷ εἰρήνη ἡ
 ἀφ' ὅρα καὶ πάντα δικαιοσύνη πρὸς δόξαν τοῦ ὑψίστου Χριστοῦ ἀυλίζεται· μάλλον ἢ παρ'
 ἡμῖν τὸ τὸ σῶματος ὄργανον τῇ δοξολογίᾳ θεοπροφῆτι θεὸν καὶ οὗτον αὐτῆς λειτουργεῖ· διὸτε

stipendia a concubinatorum affectu congruenter refert; ita sanctitatis ornatum quaerens
 Deus in anima, copulatur ei cum mysticis osculis, et reposita bona abundanter ei lar-
 gitur. Quemadmodum etiam ecclesiae pure et non carnaliter et inoffense coniungitur
 beato et immateriali concubitu cum gaudio de susceptis noviter liberis. Misericordia
 enim et veritas obviaverunt sibi, iustitia et pax osculatae sunt. Ac veluti coram po-
 pulo et principe iucunda ac delectabilia facit mimus; sic etiam a nobis precum oble-
 ctatio conficitur confidenter ante thronum Christi et electorum eius angelorum.
 Vota mea, inquit, reddam coram omni populo eius. Quamobrem noster melodus mo-
 derata exclamatione, non intenta voce, sed in sancto Spiritu gemitibus inenarrabilibus
 precatur canens: adhaereat lingua mea faucibus meis, si oblitus tui fuero, Christe.
 Item alibi audire datur suavitatem cantantis: quam dulcia faucibus meis eloquia tua!
 quia laudem extollit regi universali, qui virtute sua cuncta fundavit. Ergo studiose
 quaeramus, velut illi thymelici, Dei et sanctorum iucunditatem; quorum in choro
 mediam inveniemus Mariam Moysis sororem tympanum tenentem, cum aliis mulie-
 ribus Deo exordientem cantica triumphalia dicendo: cantemus Domino, gloriose enim
 magnificatus est. Nec non melodus David, in medio iuencularum tympanistriarum
 hortatur in ecclesiis benedicere Deo.

4. Sunt autem musica apud nos illa, quae odae harmoniam admittunt, non
 mollia quasi meretricum cantica, ut solet in ebrietatibus et comessionibus nuptia-
 rumque tripudiis; sed apud nos pax Dei, et pudicitia, et omnimoda iustitia ad altis-
 simi Christi gloriam resonat: immo potius corporis nostri organum doxologia Deum

- Ps. XGIV. 1. γάρ, φησιν *, ἀγαλλιασόμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν· προ-
φθάσωμεν τὸ πρῶτον αὐτῷ ἐν ὁλοκαυτώσει, ἔνθα ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ· ὅτι
ἡ ὤψις Χειρὸς ἀδόντας ἐξ ἄδυσας ὁρᾷ ἢ ἐξ ἱπποῦ ἡμᾶς τῷ ῥαθυμίας ἐξεγείρουσα (1)
• I. reg. II. 1.
I. 69.
• Is. V. 1. ἐν τῷ ἡχώ τῆς ἀγάπης· ὡς καὶ ἡ μακαρία Ἄννα βοᾷ ἐν τῇ ᾠδῇ· * ἐπερεύθη ἡ καρδία
μου ἐν κυρίῳ, ὑψώθη κέρας μου ἐν θεῷ μου· ἔομα καὶ ἐν τῷ ἡσυχίᾳ φησίν· * ἔστω δὲ
τῷ ἡγαπημένῳ ἄσμα τῷ ἀγαπητῷ μου, τῷ ἀμπελῶνι μου· Δαυὶδ ἡ πάλιν ὁ ψαλμῶδες
• Ps. CXLIX. 1. φησίν· * ἔστω τῷ κυρίῳ ἄσμα καγόν· ἔνθα ἡ θεοτόκος Μαρία τῷ ἐν τῇ γαστρίᾳ μήτρα
• Luc. I. 46. κατοικουῖτα Ἰησοῦ ἀνύμνη λίγυσα· * μεγαλιῇ ἡ ψυχὴ μου τῷ κύριον, καὶ ἡγαλλίασε
τὸ πνεῦμα μου ὅτι τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι μου· οὕτως ὁ τῷ ἁγίῳ χρόνος οὐκ ὀρχήσῃ πολυ-
στροφῶς πρὸς πᾶσιν, ἀλλὰ σκιρτήμασι θεοφόρον ψυχῶν ἀναδείκνυται, ὡς ὁρίσῃ τῷ παρ'
ἡμῶν θεῷ· ἐν οἷς καὶ ὁ μακάριος περὶ τῆς βασιλείας ἐμπεριεχόμενος τῆς ἀρχάντης κι-
• II. reg. VI. 22. βωτῆ ἀνακρόμεται ἔνθα ὁ χρεῖων ἡγάλλετο, φάσκων ἐν πνεύματι καὶ ἡδονῇ· * καὶ παύσο-
μαι καὶ ὀρχήσομαι ἐνώπιον κυρίου· ἀλλὰ μὲν ἔομα τῷ Ἰωάννῃ ἐν κοιλίᾳ τῷ Ἐλ-
• Luc. I. 44. σάβητ ἱσκήρτα ἐν ἀγαλλιάσει ὅτι τῇ θεοποιᾷ τῇ βασιλείᾳ τῷ δόξῃ· * καὶ ἀντὶ ἐγκω-
μίου δὲ ὀρχεῖται τῷ παρ' ἑλλήσιν, ὡς φασίν, ἐπιδεικνυμένου Ἰησοῦ (2), εὐρήσῃ
παρ' ἡμῶν Δαυὶδ ὀρχεῖται τῷ θεοφόρου κιβωτῇ, ψαλμῶδουῖτα κατενώπιον τῷ θεῷ καὶ
τῷ χρεῖβιμ, εἰς Ἰωσήφ (3) σάφονα ἐν τῷ περὶ τῆς ἐξέλιξης ἐν τῷ ἐπιδείξει τῷ ἀνα-
• Ps. LXXIX. 2. στασίμῃ ἡμέρας· * ὁ ποιμαίνων τῷ Ἰσραὴλ, πόρχει· ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ περὶ τῷ Ἰωσήφ-
ὁ κατήμενος ὅτι τῷ χρεῖβιμ, ἐμφάνηται, ἐξέλιξεν τῷ δυνάσκει σου, καὶ ἐλθὲ εἰς
τὸ σῶσαι ἡμᾶς.

celebrat eiusque administros. Venite enim, inquit, exultemus Domino, iubilemus Deo salvatori nostro: praeoccupemus faciem eius in confessione, et in psalmis iubilemus ei. Eos autem qui Christo canunt cantores et cantatrices, spectat illa quae ex somno socordiae nos excitat cum sonitu caritatis. Sicut etiam beata Anna clamat in cantico: solidatum est cor meum in Domino, exaltatum est cornu meum in Deo meo. Item beatus Esaias ait: cantabo dilecto meo canticum dilecti mei, vineae meae. David pariter psalmista ait: cantate Domino canticum novum. Denique Maria deipara habitan- tem in secunda vulva Iesum celebrabat dicens: magnificat anima mea Dominum, et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. Ita sanctorum chorus nequaquam versa- tili et lapsui obnoxia saltatione, sed sacrarum animarum chorea semet ostentat, prout nostrum decet theatrum. Quos inter et beatus propheta ac rex ante intactam arcam psallens et choream ducens, exultabat dicens in spiritu ac voluptate: et ludam et saltabo in conspectu Domini. Quin etiam propheta praecursorque Iohannes in Elisa- betae ventre saltabat cum gaudio in obumbratione regis gloriae. Locoque encomii in saltatorem apud ethnicos, ut in proverbio est, scenicum Hippolytum, invenies apud nos Davidem divinae arcae saltatorem, psallentem in conspectu Domini et angelorum de casto Iosepho, adhortantemque dum ait ob significandum resurrectionis diem: qui regis Israhel, intende: qui deducis velut ovem Ioseph. Qui sedes super Cherubim, manifestare. Excita potentiam tuam, et veni, ut salvos nos facias.

(1) Cod. ἐξιγείροντας, quod vocabulum visum est emendare seu paululum immutare, quia heic vi- detur sermo esse de sponsa Canticorum.

(2) Confer Diogenianum proverb. V. 32, cum Suida. Et quidem Photius in lexico: Ἰησοῦς σαρκοσύντης παραδειγμα.

εἰ. Ἐνθὺν ἡ ἡμεῖς οὐ βροπαῖς σαρκὸς ταῦτα πρὸς ὑμᾶς νεανιδόμοι πρὸς ἔρσητα
 ὁξωδῶσαμῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τῇ ἀγάπῃ ἐν πνεύματι φραυτῆτος, ἐπαλείφοντες τῷ ἀγῶνι
 τῷ δουλεύειν τῷ κυρίῳ· ἵνα καὶ τὸ ἐν μονάδι ζῆταῖον * (ὧ) σαυρὸν τὸ πρὸς τὸ πατέρα ἐ
 τὸ ὕον καὶ τὸ ἄγον πνεῦμα διζάμοι ἐν τελείῳ, διώξωμῶν τὸ βραβεῖον τὸ καὶ τὸ δῖα-
 βόλου ἀθανάτου νίκης, μᾶλλον ὁπιβοῶντες *, ὁδὸν ἐντολῶν σου ἱδραμον, ὅτ' αὖ ἐπλά-
 τυνας τὸ καρδίαν μὲ· εἰ γὰρ ἐ ὁ κυνηγὸς δῖα τὸ παρῆσαν ζῶν ἐαυτὸν ὡς διδίδες πρὸς
 θηριομαχίαν, πρὸς μὲν ὑποτάσσεται τῷ βίῳ· πάλιν ἡ ἐκ ἀπελπίζε τὸ νίκῃ, ποι-
 κίλαις ὁπινοίαις (ὧ) κίνδυνον διδιδράσκων· πόσω μᾶλλον ἡμεῖς ὅτ' τῷ Χριστῷ συν-
 ταξαμένους διὰ κακῶν ἀνεπίληπτον καὶ ὡς θινετὸν βίον, δῖα τε ἐγκρατείας ἐ ἀγάπης
 καὶ διωγμῶν καὶ θλίψεων ἀνθερπίνων καταπαλαίειν τῷ ἀρχεκάκῳ δαίμονι· ὡς ἡδὴ
 ὑποθνήσκοντας, ἐ μὴ θανατεμένους, ἀεὶ ἡ χαίροντας· ὡς πτωχεῖς, πολλοὺς διὰ πλεπ-
 ζοντας· ὡς μηδὲν ἔχοντας, καὶ πάντα κατέχοντας· ἴδεν ἐ ὁ κύριος ἔφασκεν· * ἐγὼ ὑπο-
 σέλλω ὑμᾶς ὡς πρὸς βατα ἐν μέσῳ λύκων· τὸ ἡ αἰτίαν τὸ πρηνότητος ἔχοντῶν τὸ πάχα
 τῷ κυρίῳ· δι' αὐτὸ γὰρ ἐ λελάληται ἡμῖν *, ὅτι συήσασθε ἑορτῶν ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἔως
 τῷ κρεάτων τῷ θυσιαστηρίῳ· ἑορτῶν ἡ ταῦτῶν ὡς εἴρηται οἷδαμῶν, τὸ τὸ Χριστῷ· δι' αὐτὸ
 ἄνω καὶ τὰ κάτω, ἐ οἱ ἄξονες ὑμῶν ἐφαιδρυμένησαν· ἔνθα καὶ πᾶσα ἑορτὴ παρ' ἡμῖν
 ἀνλίζεται, ὅτι τὸ ἀεὶ μόνον βρομα καὶ πόμα ἐν τῇ πρσοφορᾷ τῷ σώματι τὸ τὸ Χριστῷ
 ἐ τὸ αἷματος αὐτοῦ *, δι' ἧς ὁδοποιουῖται οἱ πρσῶς διχόμοι ὅτι τὰ ἐράνια· καὶ ἐν αὐτῇ
 τὸ ὑπόλαυσιν τῷ αἰωνίων ἀγαθῶν, δῖα τὸ ἀναστάσις ἀναμῶνουσιν· ὁπιτελῶσι ἡ καὶ ἑλ-
 λωεῖς καὶ οἱ ἀμαλῆς τῷ ἀρετῶν ἑορτῶν, σφάζοντες μόχοις ἐ πρὸς βατα ἐν πρσμονῇ
 ἀρετῶν καὶ κρεῶν ἐ βαρεῖα μέθη, δι' ἧς ἀπαξίας θρεαπέουσιν ὅτ' αὐτὸν δαίμονας· ἑορτὴ δι

* cod. τριβαῖον.

* Ps. CXVIII. 32.

1. 70.

* Matth. X. 16.

* Ps. CXVII. 27.

* Eucharistia.

5. Haec nos non carnis impulsu apud vos iuveniliter et quasi amatorie expo-
 nimus, sed cum caritate potius et in spiritu lenitatis, adhortantes ad agonem servi-
 tutis Domini: ut crucem in monade triplicem, Patrem inquam et Filium et sanctum
 Spiritum, in consummatione nostra excipientes, perveniamus ad bravium immortalis
 de diabolo victoriae, magis clamantes: viam mandatorum tuorum cucurri, cum di-
 latasti cor meum. Nam si venator in praesente vita ferarum persecutioni se impen-
 dit, et modo quidem quasi vitae valedicit, mox autem de victoria non desperat,
 dum variis artificiis periculo evadit; quanto magis nos Christo addictos decet agere
 irreprehensibilem ac laudabilem vitam, et per continentiam et caritatem, persecutio-
 nesque hominum ac pressuras, adversus malorum auctorem daemonem decertare,
 ut iam morientes et non mortuos, ut tristes semper autem gaudentes, ut pauperes
 multos autem locupletantes, tamquam nihil habentes, et omnia possidentes. Quare
 et Dominus aiebat: ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Causam porro iu-
 cunditatis habemus pascha Domini. Propterea enim dictum nobis est: constituite diem
 sollemnem in condensis usque ad cornua altaris. Diem vero sollemnem heic dici sci-
 mus illam passionis Christi ac resurrectionis, a qua res supernae et infernae vestri-
 que axes exhilarati sunt: unde et quaevis sollemnitas apud nos celebratur, cum per-
 petuo cibo potuque in corporis sanguinisque Christi oblatione: a qua, qui cum fide
 recipiunt, ad caelestia deducuntur, ibique aeternorum bonorum gaudium in resur-
 rectione futura expectant. Sed et ethnici, et ii qui virtutes negligunt, sollemnitates
 celebrant, immolantes vitulos et oves cum panis carniisque copia et profunda ebrie-

- Matth. IV. 4. ψυχῶν ἀγίων φρονεῖν τὸ γαγραμμῶνον. * ὅτι ἐκ ἐπ' ἄρτου μόνον ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅτι παντὶ ῥήματι ἐκπορεύομεθα διὰ σώματος. οὖν. Ἐ ψάλλοντες λίγην. * μὴ φάρομαι κρία τῶν ὄντων, ἢ αἷμα ζώων πόμα; οὖν τὰς διὰ θυσίας αἰνέσεις, Ἐ τὸ πᾶν τὰς ὑψίστων τὰς εὐχάς σου καὶ πάλιν. * θυσία αἰνέσεως δοξάσθαι με. διὰ τούτων ἢ τ' οὐκ ὀφείλουσιν
- Rom. XIV. 17. δικαίων ἰορτῶν, εἴρηκεν. * ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐκ ἑστὶ βρωμάτων καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ χάρις ἐν πνεύματι ἀγίῳ. οὖν τούτων καὶ ὁ θεὸς διὰ τῶν προφητῶν λίγην. * ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. καὶ ἐὰν ὑποσείληται, ἐκ εὐδοκίᾳ ἢ ψυχῇ με ἐν αὐτῷ.
- Matth. XXV. 32. οἱ λαοὶ ἃ θωρήσονται καὶ οὖν παρ' ἡμῖν δῆμοι, ἐν οἷς ὁ ἄφρατος θεὸς ἔσται ἔρχων ἐν ἑλπίδι, ὁ αὐτὸς καὶ κριτὴς ἔσται δικαστὴς μοστυνῆς; καὶ τὸ μὲν ἄτακτον μέρος κατακρινθῆ θανάτῳ, τὸ δ' ἑτερον τῶν φράσιων ἑαυτῶν συνδοξάζει, καὶ λαπνέμεν ἐπαίνους ὅτι ἀθανασίᾳ. ὅρα μοι ἐν εὐαγγελίοις ἢ κύριον λίγηντα. * ὅτι οὖν δικαίους ἀφορεῖ ἐκ διξίαν, οὖν ἢ ἀμῆρτωλὺς ἐξ εὐωνύμων, ὡς ἀφορεῖ ὁ ποιμὴν τὰ πορόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. καὶ τότε ἐρεῖ τοῖς δικαίοις. διὕτε οἱ εὐλογημένοι τῶν πατέρων μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. καὶ τοῖς ἀμῆρτωλῶν, πορεύεσθε οἱ κατακρινόμενοι εἰς τὸ σκότος. τὸ ἐξώπτερον, τὸ ἡτοιμασμένον τὰς διξβολῶν καὶ τοῖς ἀγέλοις αὐτῶν. ἐκῆ ἔσται ὁ κλαυθμὸς τῶν ὁδόντων. εἰς τὸ πληροθύναι τὴν γῆν λίγηνσαν. * τέτοις μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νεθπῶν ἐδοκίμασας, ἐκείνους ἢ ὡς ἀπότομος βασιλεὺς καταδικάζων ἐκόλασας. ἀλλὰ νυνὶ ἐμοὶ τῷ θεῷ ἢ μνήμη, εἰς ἀγῶνα πορόκαται ἀρετῆς, ἵνα καὶ ὑμεῖς οὖν τέτων πορός τῶν ἀνομίαν πόνοις ἀκίσαντες, πολλὰ κρεῖττον τὸ χάρισμα ζωπυραυῶντες, ζήλωται τῷ εὐσεβείας γήνηται. ὅπως εὐρεθῆμεν ἐν δόξῃ τῷ ἐπαγγελίας τῶν ἐρασίων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, μὴ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶντος ἀγίων, εὐχαριστωῦντες τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὃ ἡ δόξα ἔσται τὸ κράτος εἰς οὖν αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμὲν.
- Sap. XI. 11.

tate, quibus lustris daemones colunt. Secus vero sanctarum animarum sollemnitas est illud aestimare quod scriptum est: non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Psallentesque dicunt: num manduco carnes tauro- rum, aut sanguinem hircorum bibo? immola Deo sacrificium laudis, et redde Altis- simo vota tua. Et rursus: sacrificium laudis honorificabit me. Propter hanc afflatorum numine iustorum sollemnitatem dixit: regnum caelorum non est esca neque potus, sed iustitia et gaudium in Spiritu sancto. De hac Deus quoque per prophetam dicit: iustus ex fide vivet; et si se subtraxerit, non sibi complacet anima mea in illo.

6. Vin' autem cognoscere plebes quoque nostras, in quibus ineffabilis Deus ac rex et princeps pacis, idemque iudex et vindex versatur? Utique perversam partem morti damnat; at vero alteram mansuetorum secum glorificat, et cum praeconio im- mortalitate donat. Videsis mecum in evangeliis dicentem Dominum: iustos separabit in parte dextra, peccatores autem in sinistra; sicut pastor segregat oves ab haedis. Et tunc dicet iustis: venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Peccatoribus autem: ite maledicti in tenebras exteriores, para- tas diabolo et angelis eius: ibi erit fletus et stridor dentium. Ut adimpleatur scri- ptura quae dicit: hos quidem tamquam pater monens probasti; illos autem tamquam durus rex damnatos punivisti. Porro hanc theatri commemorationem ad agonem vir- tutis mihi proposui, ut et vos scenicarum hominum labores audientes, multo melius datam gratiam inflammantes, studiosi pietatis fiatis: quod inveniamur in gloria, pro-

ΛΟΓΟΣ ΙΗ΄.

ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΘΕΟΦΙΛΩΝ ΔΙΑ ΚΡΕΙΤΤΟΝΟΣ ΑΓΩΝΟΣ ΕΥΑΡΕΣΤΟΥΤΩΝ.

α'. **Α**ναγνὺς ἐ λαβὼν καὶ νῦν, ἔγνω ἐν δὲ πνοῇ σκιδῆς (1) πρὸς νυμῆρα 1. 71.
 τῷ πρὸς τοῦ πολέμου στρατομέδων τῷ βασιλεῖ, ὁξάρχε πρὸς αὐτὸς ἐπιστάλῃ 1. 72.
 (2) τύπον τέτον· εἰδότες τὸ βασιλείας πρὸς ὑμᾶς πρὸνοιαν, τῇ μὲν μελέτῃ τῷ ὅπλων
 τὸ νομῷ πρὸς ἔχῃ, καὶ τοῖς πολεμίοις ἴσασθαι χαλεποὶ, πρῶτοι ἢ καὶ ἡμεῖς πρὸς τοῦ οἰ-
 κείους· ἐ ὡς ὅπ μάλιστα αὐτὸς ὑμῶν τὰς πρὸς αἰσθητῶν καὶ ἀσπασμάτων ὁ βασιλεὺς ὁ κρᾶ-
 πτος, ὅπ μᾶλλον πρὸς ἔλθῃ φιλοτιμώμενον, καὶ πρὸς εἰδῇ ἔχῃ ἐ δὲ διὰ τῶν γράμ-
 ματῶν· θαυμαστὸν οὖν, ἀγαπῆται, ὅπ δὲ πῶς φθαρτὰ καὶ πρὸς αἰσθητῶν ἐκδι-
 δῶν ἔστι τῷ θανάτῳ τὰς αὐτῶν ψυχὰς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δωρεάς· διὸ ἐ ἐπαλαίφω-
 πρὸς ἀγῶνα ὁ ἅγιος Παῦλος φησὶ * πρὸς τὸς τὸ πνέματικὸν ἀγῶνα ἀναλαβόντας· ἐδῆς · II. Tim. II. 4.
 στρατομέδων ἐμπλέκεται τὸ τῷ βίῃ πρὸς αἰσθητῶν, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρίστη· καὶ
 πάλιν· ἵαν ἢ καὶ ἀθλῇ πῆς, οὐ φαίνεται ἵαν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ.
 β'. Πόσον ἐν τὸ παρὸν εἰς ἐκπληξιν ἡμᾶς ἀγαθὴν ὁφέλῃ; εἰ γὰρ ἐκείνοι δὲ θνητὸν
 ἐ πρὸς αἰσθητῶν βασιλεία φιλοτιμώμενον δὲ γράμματα ὀλίγα ἐκείνους, ὡς αἰσθητῶν ἐδ-
 χειρὸς τὸ ζῶν αὐτῶν, ἐς οὐ δύνατ' ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀναβίωσιν ἀγάγει *, πόσῳ μᾶλλον · ita cod.
 ἀναγκασμένον ὅστις ἡμᾶς ὑπὲρ τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ ἐ βασιλείας φιλοτιμώμενον ἂ ὁφθαλ-

missis bonis caelestibus fruentes, cum omnibus a saeculo sanctis, gratias agentes domino nostro Iesu Christo, cui gloria et imperium per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XVIII.

DE MILITIA PIORUM QUI OB PRESTANTIUS CERTAMEN (DEO) PLACENT.

1. **M**emoria teneo me in quadam scheda legisse de nescio qua cohorte ho-
 minum regi ad bella militantium; quod nempe militiae dux ad eos hoc verborum
 tenore scripserit: gnari regis erga vos providentiae, armorum quidem exercitio men-
 tem impendite, hostibusque terribiles estote; mansuetudine vero et tranquillitate erga
 vestros utimini. Et quam primum hos vestros actus potentissimus rex cognoverit, eo
 liberalior erga vos erit, quod et aliunde scitis et ex divali etiam epistola. Mirum
 itaque est, carissimi, quod propter quaedam caduca et temporaria stipendia tradunt
 hi morti animas suas, ob congiarium videlicet atque dona. Quare et ad agonem co-
 hortans sanctus Paulus ait illis qui ad spiritale certamen se praeparabant: nemo mi-
 litans implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat qui se in militiam conscripsit.
 Et mox: etiamsi aliquis certet, non coronatur, nisi legitime certaverit.

2. Quanto magis igitur res, de qua agimus, stupore nos percellere debet?
 Si enim illi propter mortalem temporariumque regem, exigua stipendia cum epistola
 mittentem, vitam facile suam profundunt, quos sane rex ad novam vitam revocare
 nequit; quanto magis necessarium est, nos pro immortali sponso ac rege, largituro

(1) Ita cod., non σχιδῆς. Et quidem apud Ciceronem scida pro scheda, ut nonnulli legunt.

μὸς ἐκ εἶδῃ, καὶ ἕκ ἐκ ἡκιστοῦ, ἐ δὲ καρδίαν ἀνθρώπου ἐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, ὥστε διὰ τὰ ἑαυτῶν σώματα τῇ ἀκροτάτῃ ἀσκήσει κολαφίζοντας ἑαυτοὺς, καὶ μὴ συμπληροῦν τοὺς τῆ βίου παραγματούς, ἵνα τὸ στρατολογήσασθαι ἀρίστων; καὶ ἐκείνοι τοῖς ὑπαναπήοις ἀσπερὸς πορροχρόμοι, γαλλυιδῶσι πρὸς τὰ ἴδια συστήματα· πῶς ἡμεῖς οὕτως χαλεπῶς ἀντιλέγουσι τοῖς πολεμίοις δαίμοσιν, οὐκ ἂν γηναυτίερος πορροχρόμοι ὀφείλομεν, ἐπὶ τῇ καὶ ἐρρωμένῃ πρὸς τοῦ οἰκείου τῆ πίστεως; καὶ ἐκείνων τῇ μαλίστῃ τῇ ὅπλων (ἡ) νοῦ ἀπαχολαύτων, πῶς οὐκ ἂν πρεσβύτους ἐνοεῖν ἡμᾶς δὲ πρὸς τῇ ποικίλῃ μηχανῇ αὐτῶν, πρὸς τὸ δοκιμαστέον νικᾶν (ἡ) πόλεμον τῷ δὲ βόλῃ, ἵνα καὶ τῷ ἄγῳ Παύλῳ τῷ ὑπόστολῳ *, πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεῖται· καὶ ἐκείνοι μὲν τὸ χῆμα τῆ πλεονεξίας φεβίβλωται, οἱ μὲν μαρτύρας, οἱ ἡ γυνία, ἄλλοι μαρτύρια, καὶ διξίαρια, ἐ χαλμύδας, καὶ ἄλλοι πᾶς καρπὸν πολιτείας οὐ πορροδύχοντα· ἡμεῖς δὲ τὸ χῆμα τῆς εὐσεβείας φεβίβλωται σὺν τοῖς ἀγγέλοις, οἱ μὲν μηλωταῖς καὶ αἰγίοις δέμασιν, οἱ ἡ χιτῶσι θυρίσιν, μὲν κλοιῶν ἰχυρῶν, ἐπ' ἐρημίαις πολιτόμοι, καὶ ἀδιδόμοι τῷ μουσκάλε τὰς ἐργείας, ὅπως ζῶν ἀτελείηται μετὰ χωμῶν ὥστε τῇ ἐκβαλίου βασιλείας Χριστοῦ, καὶ παρ' αὐτῇ ὀφάνια ὑπολάβωμεν, τὰ ἡτοίμασμάς ἀγαθὰ εἰς ἃ ἐπιθυμεῖσιν ἀγγελοι ὥστε κύνει· καὶ ὥστε οἱ ἐν τῇ στρατείᾳ, δι' ἀγῶν τῷ πορροπῶ λαμβάνουσιν, ὡσαύτως καὶ ἐν ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τῶν εἰρηκῶ περὶς λέγων· * ἡλπίσας αὐτὸν βραχὺ π παρ' ἀγγέλοις, ἐν τῇ παναρίτῃ πολιτεία πορροφάντας τῷ Χριστῷ, τῷ ἀγγέλων ἔξαρχοι γημόμαθα.

γ'. Καὶ τὰ μὲν ἐκείνων ὅπλα πρὸς ἀπάλασιν ὀρεῖ, φεβίβλωτας λέγων, ἐ βίβλη, καὶ κασίδας, καὶ ῥομφαίας διδόμους, καὶ δόρατα, καὶ ἀσπίδας, καὶ θυρεοὺς· θέλεις ἡ ἰδῆν

quae nec oculus vidit, neque auris audivit, neque in cor hominis ascenderunt, quae nempe praeparavit Deus diligentibus eum, tradere corpora nostra summo asceticae vitae generi, castigantes nos, et non implicantes saeculi negotiis, ut ei qui nos in militiam conscripsit placeamus? Et si illi tam aspere hostibus congregientes, pacem tamen cum suis commilitonibus servant; quid ni nos inimicis daemonibus tam horribiliter oppugnantibus, fortius repugnare debemus, simulque cum fidei domesticis pacem conservare? Si denique illi in armorum meditatione mentem exercent, quid ni nos accuratius cogitare decet de variis daemonum machinis, ut diabolicum bellum peritius profligemus? Ut, veluti sanctus ait Paulus apostolus: qui in agone contendit, ab omnibus se absterneat? Et illi quidem vestimenta mundanae cupiditatis gestant, alii penulas, alii vestes pelliceas, alii manicas et armillas et chlamydes, quandoquidem alium vitae suae fructum non sperant. Nos vero pietatis schema angelicum circumferentes, alii melotas et caprinas pelles, alii cilicinas tunicas, cum validis numellis, in solitudinibus viventes, mali daemonis repellimus impetum, ut immortalem vitam consequamur a caelesti rege Christo, ab eoque stipendia recipiamus, bona scilicet illa praeparata, in quae prospicere desiderant angeli. Et quemadmodum milites pugnando provectionem merentur; sic nos homines, quos ut quidam ait, paulo minus ab angelis Deus minuit, in omnimodae virtutis Christi instituto progredientes, angelorum veluti tribuni efficimur.

3. Et illorum quidem arma ad alienum exitium spectant, pharetrae scilicet, tela, cassides, gladii ancipites, lanceae, scuta et umbones. Vin' autem cognoscere

τὰ παρ' ἡμῶν ὄπλα, οὐ τοιαῦτα ὅσα νοεῖα ὄντα ἐ θεοφόρα, ἐν οἷς ὁ στρατόδολμος ἀν-
 θρωπῶ οὐ πορὸς ἀπώλειαν ἔχει ἢ κ' δέχοιτο πόλεμον, ἀλλ' εἰς ἀθάνατον ζωὴν; ἢ γὰρ
 ἡμεῖς φαρίμα, τὸ βάθος δὲ πορὸς θεὸν καρδίας, ἐν ᾧ ἔχομεν τὰ σκευὰ βέλη τοῦ
 λογισμοῦ, ἃ ὡς δὲ τόξον ἐκπέμπομεν ἐπὶ τὸ καταπνέωσκειν τοῦ δαίμονος, δὲ τὴν κατ'
 ἡμῶν σκευὴν παθήματα τὰ ποροκαίρει· καὶ ἡ κατὰ ἡμῶν, τὸ ἐκφοιταῖον ἡμῶν δὲ
 εὐλογίας πνεῦμα, ὡς ὁ ποροφῆτης λέγει· * ἐπὶ δὲ κεφαλῇς αὐτῶν αἵνεις καὶ εὐπρέπεια· ἢ
 ἡ ῥομφαία ἡμῶν ἡ δόξα, ἡ πίστις ἐ ἡ ποροξίς, ὡς φησὶν ὁ ψαλμωδὸς *, καὶ ῥομφαία
 δόξα ἐν ᾧ χερσὶν αὐτῶν· ἀπὸς ἀκαταμάχητος, ἡ ὁσιότης ἡμῶν, ἐ τὸ τεῖχος δὲ πορο-
 δόξῃ· καὶ ὁ αἶψον αὐτὰ ἐμποροῖν ἡμῶν, ὁ ἀγγελὸς δὲ εἰρήνης· δι' αὐτὴν αἰτίαν ἔλεγον καὶ
 ὁ ψαλμωδὸς *, παρεμβαλεῖ ἀγγελῶν κυρεῖ κύκλῳ τοῦ πορομύων αὐτὸν, καὶ ῥύσεται
 αὐτὸν· τὸ δὲ δόρυ μὲν κατὰ ἡμῶν ἐστὶν ὁ σωτὴρ, ὁ (ὁ) βασιλεὺς τοῦ δαίμονων δόξολον
 ποροσάμμος· καὶ ὡς ἐ πὶ στρατοποδέρχῃς ποροκαλεῖται τῶν στρατῶν δὲ πορὸς (ὁ) πόλε-
 μον ἀνπλαβεῖται παροπλίας, ἔπως ἔχομεν καὶ ἡμεῖς Παῦλον δὲ ἔξαρχον δὲ τοῦ χριστιανῶν
 στρατῶν λέγοντα ποροδοκιμεῖν βουλομύοις· * ἐνδύσασθε δὲ παροπλίαν τῆ θεοῦ, πορὸς τὸ
 ἀντιστῆναι πορὸς τὰς μαρτυρίας τῆ δόξολον· ὅτι οὐκ ἐστὶν ἡμῶν ἡ πάλιν πορὸς αἷμα καὶ
 σάρκα, ἀλλὰ πορὸς τὰς ἀρχάς, πορὸς τὰς ἐξουσίας, πορὸς τοῦ ποροκράτορας τῆ σκο-
 τοῦ τῆ αἰῶνι τῆ, πορὸς τὰ πνόμενα τῆς ποροειας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις· δὲ τὴν
 ἀνελάβετε τὴν παροπλίαν τῆ θεοῦ ἐνδυσάμενοι (ὁ) δόξα τῆς δικαιοσύνης, καὶ τὴν
 ποροκαφαλίαν τῆ σωτηρίου δόξας, καὶ δὲ μάχαιραν δὲ πνεύματος, ὁ ἐστὶν ῥῆμα θεοῦ·
 τοῦ ποδὸς ὑποδοσάμενοι ἐν ἐτοιμασίᾳ τῆ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· ἐπὶ πᾶσιν ἀναλα-
 βόντες (ὁ) θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τῆ ποροειοῦ τὰ ποροε-
 μύα σβέσαι.

* Is. LI. 11.

* Ps. CXLIX. 6.

1. 74.

* Ps. XXXIII. 7.

* Ephes. VI. 11.

quomodo arma nostra non talia sint, sed intellectualia et divinitus instructa, quibus
 militans homo, non ad perniciem gerit intellectuale bellum sed propter aeternam
 vitam? Nostra scilicet pharetra, est profunditas cordis ad Deum tendentis, in qua
 habemus quasi valida tela cogitationes, quas velut arcu emittimus ad daemones vul-
 nerandos, propter cruciantem nostram rerum temporalium concupiscentiam. Cassis
 nostra est, qui supervenit nobis benedictionis spiritus, ut ait propheta: in capite eo-
 rum laus et decor. Noster autem anceps gladius, fides est et actio, ut ait psalmi-
 sta: et gladii ancipites in manibus eorum. Scutum inexpugnabile, integritas nostra,
 et orationis murus. Et armiger noster est pacis angelus. Quamobrem aiebat psalmi-
 sta castrametabitur angelus Domini circa timentes illum, et eripiet eos. Lancea vero
 in manibus nostris crux est, quae regem daemonum diabolum debellavit. Et sicuti
 dux exercitus mandat militibus ut omnia ad proelium arma expediant, ita nos Pau-
 lum habemus christiani exercitus ducem monentem ut in promptu sint ii, qui pie
 se gerere volunt: induite armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli:
 quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus prin-
 cipes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia
 nequitiae in caelestibus. Propterea accipite armaturam Dei, induentes lorica iusti-
 tiae, et galeam salutis sumite, et gladium spiritus, quod est verbum Dei: calceati
 pedes in praeparatione evangelii pacis: in omnibus sumentes scutum fidei, in quo
 possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere.

- δ'. Καὶ πρὸς ταῦτα πῶς ἱκανὸς τῇ λέγειν τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα ἧς στρατομέδων
 πνύματικῶς πρὸ σώματι τῇ Χειρὶ; ἧς γὰρ φθαρτὴ βίω στρατομέδων, εἰς πῶς
 ξαυματίας ὑποπιστῶν βοήσῃ, σῶσόν με ὁ βασιλεὺς μου, φρεναπατᾷ ἐαυτόν· οὐ γὰρ δυνά-
 αται αὐτῇ πορεύεσθαι ζωὴν σωτηρίας· ἐπ' αὐτῇ δὲ πῶς τῇ ἀγωνιζομένην καὶ δέχουσαν ὅτι
 ἡδονὰν πολέμεδρος ὑπὸ τῇ δαιμόνων κινδυνεύσῃ, βοήσας δὲ ψαλμῷ πρὸς τὸ Ἰησοῦ
- Ps. XXXIV. 1. Δυνάτα ῥυθλῶμαι ἐν τῇ λέγειν· * δέχου κύριε ὁ δίκουμάς μου, πολέμους ὅτι
 πολέμουμάς μου· ὅπλαβῃ ὅπλα ἐν θυρεῖ, καὶ ἀνάστηθι εἰς τὸ βοηθεῖν μου· ἐκχρον ῥομ-
 φαίαν ἐν σύγκλητον ὁξεναρτίας τῇ κατὰδωκόντων μου· ὅτι ὁ μὲν τῇ στρατοπῶν συναθρο-
 I. 76. σμός ἐξ ἧς τὰ ματάτα ἐπίσταθαι· ὁ ἧς τῇ φιλοθείων, σκλῶς αἰώνιος· ἐκείνοις πρὸς τὸ
 οἰόκρεον πρὸς ὁρεξίν καὶ φθορὰν, ἀνομίαν τὴν ἐν μέθῃ, καὶ δὲ ὅτι τάχον κατοικίζονται
 οἱ δαίμονες· τῇ ἧς εὐσεβεῖ φορὴ τὸ νήφειν ἐν ἀνομίᾳ πρὸς ἀφθαρσίαν τῇ μεμνημένης
 ἀνόντας, καὶ εἰς εὐχάριστον ζωὴν τῇ σώματι ἐν τῇ αἵματι τῇ Χειρὶ, εἰς ἐλπίδα
 ἀθάνατον· οὐ γὰρ δὲ πλυσμονῆς ἄρτι ἐν ὕδατος καὶ θυμῷ καὶ ἧς ἄλλων τῇ τέτοις ὁμοίαν
 ἀδίκων, δυνάταί πῶς τῇ καὶ δέχουσαν ἵπλεμον τῇ δαιμόνων νικῆσαι· τελεῖα δὲ ὅτι νίκη,
- Ps. LXII. 4. τὸ καὶ δέχουσαν λέγειν πρὸ θανάτου, ὅτι κρείττον τὸ εἶδος σε ὑπὲρ ζωάς· * μέζονος γὰρ ἐν χα-
 λεπῶς τοῖς τοῖς τοῖς κατορθώμασιν εἰς ἐκπύπτητα ὅτι δαίμονας διεγείρομεν· καὶ τὸ γα-
 • Ps. CXIX. 7. γραμμένον· * ὅτι ἐν ἐλάθου αὐτοῖς, ἐπολέμου μου δωρεάν· ἵνα οὕτως τῇ νίκῃ δὲ τῇ
 γηναίως φέρειν τὰ ἐπαγόμενα πληθύνοντες, μεγάλως ἐν ποροποιῇ στρατώματα τῇ
 βασιλείᾳ ἧς ἐρανόν· ἡδὲ γὰρ ὁ πρὸδρομος Ἰωάννης ἐρωτόμεδος ὑπὸ τῇ στρατοπῶν πρὸ
 • Luc. III. 14. καρπῷ δικαιοσύνης φησί· * μηδὲνα δεχσέσθε, καὶ ἀρκῆσαι τοῖς ὀφειλίοις ὑμῶν.
- ε'. Οὕτως δὲ καὶ ἡμεῖς πεπομέδους τὴν πᾶσαν ὀφείλμεν ἐν θρόνῳ καὶ γραφῇ

4. Post haec quis enarrare potest spem militum spiritaliter pro Christi corpore pugnantium? Nam militantium in hoc corruptibili vita, si quis vulneratus decedens clamaverit, salva me mi rex, sibi ipsi illudet; neque enim hic potest ei vitam salutemve praeberere. Secus autem si quis de athletic nostris bellum a voluptatibus in mente patiens a daemonibus periclitetur, clamans per psalmum ad lesu liberari potest, dicendo scilicet: iudica Domine nocentes me: apprehende arma et scutum, et exsurge in adiutorium mihi. Effunde frameam et conclude adversus eos qui persequuntur me. Sed enim militum turba habet marcida valla; at piorum coetus aeterna tabernacula. Illi habent mistum ad suscitandam cupiditatem et corruptelam, ad flagitia et ebrietatem, quorum causa citius fiunt daemonum habitaculum. At pio homini esca est abstemia sobrietas ad perseverantis annonae imputribilitatem, ad suavem vitam corporis sanguinisque Christi, ad immortalitatis spem. Non enim saturitate panis et aquae, et ardore animi, et aliis huiusmodi iniquis adiumentis, potest aliquis in intellectuali daemonum bello superior discedere. Est autem perfecta victoria dicere intra mentem Deo: melior est misericordia tua super vitas. Fortius enim et terribilius adversus daemones bene sic agendo consurgimus; prout scriptum est: cum loquebar illis, inpugnabant me gratis: ut sic victoriam, per adversitatem constantem patientiam complentes, magnis cum profectibus militemus regno caelorum. Ecce enim praecursor Iohannes interrogatus a militibus de iustitiae fructu, respondit: neminem concutias, et contenti estote stipendiis vestris.

5. Sic nos oportet, morem gerentes universae utili et a Deo inspiratae scriptu-

κρατύνεσθαι τῇ χειρὶ, ὥς ἐν τοῖς ἰδίοις ἐπαρκεῖν ἑαυτοῖς ὡς τοῖς ὑπερβύτοις, καὶ ἡμεῖς
 ὑπὸ πάσης πλεονεξίας, ὡς καὶ (ὧ) Δαυὶδ τὸ ποροφῆντι πολιτοδομοῦν πλεονεξίᾳ, ὅλως
 τὴν ἡμέραν ἐλεῖ καὶ δανείζῃ ὁ δίκαιος. * καὶ οὕτως ὡς ἀγαθὸς χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτεῖρον καὶ
 κερδὸν, οἰκονομήσῃ τὰς λόγους αὐτῆς ἐν κρίσει. * διότι ἀδικοὶ βασιλείαν θεῶν οὐ κληρονο-
 μήσουσιν· ὁ δὲ ἐλεῶν, εἰς σωτηρίαν μέμυσεν ἑαυτὸν δανείζῃ θεῷ, πρὸς τὸ βῆμα τὸ φρυ-
 κτὸν καὶ ἀδίκησον ὁρῶν· διὰ τὸ αὐτοῦ ἀκούσας, ἀγαπῶντες ἀδελφοὶ, τὰς κυρίας λέγοντες·
 μακάριοι οἱ ἐλεῶντες, τέττοις τῷ πλησίον, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. * ὅτι ἂν γὰρ τις ἑαυτὸν
 ἐλεῖ, καὶ ἑαυτὸν φείδεται ὡς οὐχὶ τῷ πλησίον, ἀπώλειαν τῇ ἑαυτὸν ψυχῇ κατασκευάζῃ.
 εἰ δὲ θελοῦμεν κρατύνεσθαι τῇ βασιλείᾳ τοῦ ἐρατοῦ, τὸ ἑαυτὸν ὀφείλειαν τῷ πλησίον ὁπι-
 νοῦσας, καὶ τὴν ἰδίαν ἀνάπαυσιν τῇ ἀδυνάτῃ· τὰ χρήματα τοῖς πτωχοῖς, ὡς τὸ βοῦν
 τῇ πνέοντι, ὡς αὐτὸ ὅλον τὸ τῷ βίῳ ὑστέρημα, ὡς ἡ χίμα, διὰ τὸν πτωχόν· τοῖς γὰρ φοβεροῖς
 τὸ θεὸν ἐχὺ ὑστέρησιν τὰ ἀγαθὰ· πλεῖστοι δὲ φησὶ ἐπὶ πᾶσι καὶ ἐπείρασεν. * ὡς ἡδὴ μὴ
 ἔχοντες ἀρετῆς σημεῖον πρὸς ἐνδοξάζειν· γυμνοὶ γὰρ εἰσι τῷ ἐντολῷ τοῦ θεοῦ, ἐν τῇ ἑαυ-
 τὸν δαίμονι, καὶ ἑαυτὸν φείδεσθαι, ὡς ἐννοεῖν τὴν ἀπάτην, καὶ παροῦσαν ἀπειλὴν· ἡ γὰρ
 πᾶσα τῇ κυρίᾳ εὐλογία πρὸς ὅσον δικαίους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ κρίσει αὐτῇ ὅτι· ἐφ' ὅσον
 ἐποιήσατε τῇ ἐνὶ τέττοις τῇ ἀδελφῷ μου τὸ ἐλαχίστον, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ὡς πᾶσα ἡ κατὰ-
 κρισις καὶ ἡ αἰχμὴ τῇ ἑαυτὸν ἀγαπῶντων, αὐτῇ ὅτι· τὸ ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ
 τέττοις τῇ ἀδελφῷ μου τὸ ἐλαχίστον, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

5. Ὁ γὰρ ἀδίκως ζῶν τὴν αἰῶνα τέτον ἐν τοῖς κάλλεσι τῇ φθαρτῇ, νοσησάτω τὴν
 ἄρᾳ ἀντάλλαγμα δώσῃ τῇ θεῷ τὴν ἑαυτὸν ψυχὴν, τὴν ῥυθιῶν τὴν καμίνε τὴν πυρὸς; χρυ-
 σόν; καὶ πῶς; ἐπεὶ γὰρ ὁ λαμβάνων· ὅτι δόξα ὡς ἡ λοιπὴ φειδουσία οὐ συγκαταβήσεται

rae, Christo militare: nempe et nostris contentos esse, et egentibus subvenire, et
 omni avaritia vacare, et ex norma Davidis prophetae viventes, dictum illud adim-
 plere: vir iustus tota die miseretur et commodat. Sicut etiam alibi: iucundus homo
 qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in iudicio. Quia iniusti regnum
 Dei non possidebunt. Qui autem miseretur, is cum salute sibi permanente commodat
 Deo, ad terribile et incorruptum tribunal oculum intendens. Propterea audiamus,
 fratres carissimi, dicentem dominum: beati misericordes, nempe erga proximum,
 quoniam ipsi misericordiam consequentur. Nam cum aliquis suimet miseretur, sibi
 parcat, et non proximo, exitium animae suae comparat. Quod si volumus regno cae-
 lorum militare, utilitates nostras proximo procuremus, nostramque requiem infirmo:
 opem pauperibus, escam famelico, et totam adeo vitae substantiam instar illius vi-
 duae largiamur. Nam timentibus Deum non deerunt bona: divites vero, inquit,
 eguerunt et esurierunt; utpote qui nullam habent virtutis speciem quam ostendant:
 nudi enim sunt a mandatis Dei, dum suae tantum quieti consulunt, semet foveant,
 sibi parcant, delicias excogitant, miserum negligunt. Tota enim Domini benedictio
 erga iustos die iudicii, huiusmodi erit: quodcumque uni ex his minimis fratribus
 meis fecistis, mihi fecistis. Item tota damnatio et dehonestatio eorum qui semet ipsos
 amarunt, nec proximi miserti sunt, haec erit: quodcumque non fecistis uni horum
 fratrum meorum minimorum, ne mihi quidem fecistis.

6. Nam qui iniuste vitam hanc, in bonis putribilibus transigit, cogitet quam-
 nam daturus sit commutationem Deo pro anima sua, ut ab ignis fornace liberetur.

ἡμῖν εἰς ἄδου· οὐτε φίλοι φανήσονται πρὸς βοήθειαν, ὅποτε τὰ ἑαυτῶν φορτὰ μεριμνήσιν· ἐν τούτῳ ἡ δικαιοσύνη πάντας ὁρᾷ ἀκούοντας ἐν τῷ λόγῳ· ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτῆς, ἀπωλεία αὐτῆς· ὁ μισθὸν αὐτῆς ἔνικεν ἑμῶς, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξῃ αὐτῆς· ἀδελφικῶς ἡμῖν ὁ κοινὸς διαπότης συμπαθεῖα κέχρηται λόγων· τί ὠφελήσῃ ἀνθρώπου εἶναι τὸ κόσμον ὅλον κερδέσῃ, ἢ ἡ ψυχὴν αὐτῆς ζημιωθῇ; μᾶλλον γὰρ ὁ ὕψος τῆς ἀνθρώπου ἐρεχθεῖται ἐν τῇ δόξῃ τῆς πατρὸς αὐτῆς, μετὰ τῆς ἀγίων ἀγγέλων· καὶ τότε ἀποδώσῃ ἕκαστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

ζ'. Θέλεις ἡ δὲ φιλαργυρίαν ὡς ἀγχόνῳ φειάπτων ἑαυτῆς, δύναι ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς σου τὸ χρυσίον; πρὸς τὴν καμροῦ τῆς ἀνάγκης θησαύρισον ἐν ἐρανοῖς, λαμβάνων
 1. 17. (A) ταυρὸν τῆς χακοπαθείας ἐν τῇ ἀσκήσει· ὁ γὰρ εἰς τὸ ζῆν σε ἀγαθόν, πρεσβύτως σε πειράσκει τὸ δόξα καλεῖται· δέξου καὶ πότινι πεινῶντι τὸ ἄρτον ἐκ ψυχῆς σου, ἵνα λήψῃ (B) ἐν τοῖς ἐρανοῖς κρυπτόμενον ἄρτον τῆς ζωῆς· καὶ πτωχὸν ἄστυρον εἰσάγαγε εἰς τὸ οἶκόν σου, ἵνα ἀνοίγῃ σοι βασιλεία ἀπελεύτητος, ὅτι εὐρῆς ὡς ὁ ληστὴς εὐθείας καὶ τὰς τῆς ὁδοῦ δόσεις πύλας· οἱ γὰρ κλείοντες τὸ εἰσοδὸν πρὸς αἰταῦν δέξῃ τὸ ὑπερεῖδαι, κλείουσι τὴν νοητὴν οἰκίαν αὐτῶν· σκοταντὶ ἔχοντες τὸ λαμπάδα, δέξῃ τὸ μὴ ἔχον (C) τῆς ἐλεημοσύνης ἔλαιον ἐν τῷ ἀγγεῖον τῆς σάματος· διὸ καὶ βοῶντων αὐτῶν, κύριε κύριε, ἀνοίξον ἡμῖν, ἔρεθι πρὸς αὐτοὺς ὁ τυμφίτης· ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἐκ οἷδα ὑμᾶς πόθεν εἶσι· εἰ γὰρ περὶ νηστειῶν ἐθελθούσης, αἰρετικὸς ὢν, μεταποιῶν ἑαυτὸν ἐκ διαπαντός· ὡσαύτως καὶ ὁ πρὸς ἀνθρώπου, μὴ συμφωνῶν τοῖς ἔργοις τῆς ἐλεῆσαι (D) πλησίον, ὡς κύμβαλον ἀλαλάζον λογισθῆται, ὅτι ἂν τῆς φωνῆς μὴ εἶσι σύμφωνος ὁ βίβλος· οὐ πᾶς γὰρ, φησιν, ὁ

Num aurum? at quomodo? nemo enim est qui accipiat. Et quidem gloria et reliquae divitiae non descendent nobiscum ad inferos: neque amici auxiliando aderunt, quia de propriis ponderibus erunt solliciti. Denique iudicium cunctis audientibus sic concludit: qui amat animam suam, perdet eam: et qui illam propter me odit, in vitam aeternam eam servabit. Fraterne nobiscum communis dominus compassione utitur dicens: quid proderit homini si universum mundum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Filius enim venturus est cum gloria patris sui cum sanctis angelis suis; et tunc reddet unicuique iuxta opera sua.

7. Vin' vero tu, qui avaritiam tamquam laqueum tibi circumponis, dare commutationem pro anima tua aurum? Ante tempus necessitatis fac tibi thesaurum in caelis, sumens crucem afflictionis in ascetico instituto. Nam qui te ad vitam deducit, alacriter te id agere iubet. Frange itaque esurienti panem animae tuae, et recipies in caelis absconditum vitae panem. Et pauperem tecto carentem introduc in domum tuam, ut tibi sempiternum regnum patefiat, et invenias sicuti latro rectam viam et paradisi fores. Nam qui occludunt introitum petenti, ut eum excludat, intellectualement sibi domum claudunt; tenebrosam habentes lampadem, quia non habent eleemosynae oleum in corporis lecytho. Quare et clamantibus ipsis: domine, domine, aperi nobis, respondebit sponsus: amen amen dico vobis, nescio vos undenam sitis. Nam si quis ieiunans pro libito suo velit esse religiosus, et tamen haereticus est, vano labore consumitur. Pariter qui orationi incumbit, nec tamen opere consonat miserendo proximi, tamquam cymbalum tinniens reputabitur, cum videlicet moribus nequaquam consona vox est. Non omnis, inquit, qui dicit mihi domine, domine, in-

λέγων μοι κύριε κύριε εισελύσεται εἰς τὴ βασιλείαν τῆς ἑραυῶν, ὅμ' ὁ ποιεῖν τὸ θέλημα
 τῷ πατρὶ μου τῷ ἐν οὐρανοῖς. * οὐ γὰρ δὲ πρὸς αὐτὴν μόνῃς ἐλθεῖ τις ἑαυτὸν, καὶ θρόνον
 διακονεῖν, ἀλλὰ δὲ πρὸς αὐτὴν ἔργων ἀγαθῶν, καὶ ἡρεμίας σώματος ἐ γλώττης, καὶ
 ἐποχῆς ἡδονῶν, δὲ ἀνίστησι τὸ θρόνον πρὸς τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν, ἐ δὲ ταῦτα δωρήσασθαι αὐτῷ
 εἰς φανὸν δόξης, σῶμα τι πνευματικόν, καὶ ἔνδυμα ἀφθαρσίας, ἑυφύων ἀγαθῶν, καὶ
 ταμιεῖα ἐκτελέσια, καὶ διακονίαν ἀσωμάτων ἀγγέλων· εἰς αὐτοὺς οἱ πάντες εὐρεθίωσιν ἀποδύ-
 σασθαι, εὐχαριστοῦντες τῷ θρόνῳ δὲ τῷ οἰκτιρῶν τῷ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μὴ οὐ
 αὐτῷ τῷ πατρὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν ἀγίῳ ἐ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν
 καὶ ἀεὶ ἐ εἰς αἰῶνας τῷ αἰώνων· ἀμήν.

* Matth. VII. 21.

ΛΟΓΟΣ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΑΘΗΣ, ΚΑΙ ΠΑΡΟΔΟΥ ΤΟΥ ΒΙΟΥ.

α'. **Τ**ί τὰ φθαρτὰ καὶ πρόσκαιρα ἐν τῷ ἀνωφελεῖ τέτρω βίῳ ἐπιθυμεῖτε, δὲ 1. 70.
 τὸ ἀφανοῦς ἡδονῆς πικρασμὸν συνάγοντες; ὡς γὰρ γλυκεῖα εὐφραίνει τῇ ἀπάτῃ πρὸς ὀλί-
 γον, καὶ ὡς ξαχέα εἰς αἰῶνας μασιζέ· πῶς αὖ ἐπιζητησίον τὸ πρὸς ἀπόρροισιν ἐπιθυ-
 μητὸν βροῦμα, καὶ αὐτὸ μὴ ἀπλήσι θυρήβου; ὅς οὐ τὸ ἀποκείμενον δέλεαρ τροφή σκα-
 λήκων, καὶ τὸ σωρηδὸν ἀπαλλαγῇ πόνοις παρέχει ἐ δυσωδίαν· καὶ τὸ εὐωδίαν ἢ εὐωχίαν
 τὸ ἐν ζωῇ φροντίζον τῷ σώματι παρεπέμψατο· ὀλίγος ὁ βίος ἀνθρώπου καὶ λυπηρὸς,
 καὶ βραχεία ἡ ἀνάπαυσις, ὅμ' ἀνητήτως δαμάζει κόλασις· οὐ τὸ νεώτερον χαρᾶς ἐ ζωῆς
 μερίζεται, τὸ γὰρ μεγαλύτερον ἐχίζον θανάτῳ, ἐφ' ἀμνησθήματα κατελέγχεται· ἀώρε τῇ

trahit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem patris mei qui in caelis est. Nimirum haud sola oratione quisquam sibi misericordiam conciliat, Deumque colit, sed bonorum operum praxi, quiete corporis atque linguae, nec non voluptatum abstinentia Deum ad sui miserendum provocat, atque ob haec gloriae coronam donandam, nec non spiritale corpus, immortalitatis indumentum, bonorum oblectationem, caelestem gazam, et incorporeorum angelorum ministerium. Quae sane bona omnes consequi studeamus, Deo gratias agentes per miserationes domini nostri Iesu Christi. Cum quo gloria sit Patri et imperium, una cum sancto et bono et vivifico Spiritu, nunc et semper et per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XIX.

DE VIRGINITATE, ET DIVINO AMORE, ET VITAE TRANSITU.

1. **Κ**ur caduca et temporaria in hac inutili vita concupiscitis, per cito evanescentem voluptatem, amaritudinem comparantes? Nam quatenus dulcia sunt, brevi deceptione delectant; quatenus vero acerba, in aeternum flagellant. Cur ergo conqui- rendae sunt fluxae voluptatis dapes, et quidem cum infinita perturbatione? ex quo insitae illecebrae cibus vermium fiunt; et quod cumulatum secernitur, molestiam foetoremque praebet; et suavitatem dapes corporalis in vita curae missam faciunt. Brevis est vita hominis et doloribus plena, exigua quies, sed insuperabilis premit

ὑπὸ πατρὸς κατατρυφῆται, τὰ δὲ ψυχῆς πρὶν ἐκτὸς φαυλισμῶ ὄντι, μὴ συγκαίεσθαι· γάρ μιν ἀρμόζεται εἰς φθορὰν, καὶ ἡ ἡδονὴ ὑφ' ἡδονῆς πρὸς μοιχείαν θρυβᾷ· τὸ δὲ γένος δὲ ψυχῆς ὡς διεφθαρμένον ἐν μασμαφί σάματι, οὐκ ἀποδύρεται ὁ ἀνθρώπος· ἀρμόζεται σῶμα πρὸς πᾶσαν βροτὴν ἐμποῦσαν ἡδονῶν· καὶ ἀπόλλυται ἡ ψυχὴ ἐμπληθύνουσα τῇ φθορᾷ πρὸς διαπύλιν σκολήκων· τί τὸ βροχυμένον ἐν κόσμῳ καὶ ἑλλείπει ἀπάτης, πρὸς τὸ ματαιόμορον τῇ πελότηϊ δὲ ψυχῆς εἰς κατὰ κείμα βροχυμένης ταῖς κακοπραγίαις; ἄποστατὶ γὰρ ὡς βδελυκτὸς ὁ τοῖτος πρὸς ἔροτα διεγείρειν τὴν ἀθανάτου τυμφίου τὸ ἑλλείπει· οὐκ ἄσπεμον ἄρα τέτο, ὅτι καλλίμορον τὴν πλάσσει τοῖς φθορῶν τὴν σάματος κατὰ κοσμήμασι ὡραίζεται, καὶ ἐκ ἐνοπτερίζεται (ὅτι) λόγον ἐφαπτομένον δὲ δεινοίας, ἵνα δὲ τῆς τὴν δόξαν κυρίως καποπτερίζομενοι τὴν αὐτῶν εἰκόνα μεταμορφούμεθα, ὑπὸ δόξης εἰς δόξαν· οὐ πρὸς αἰσχρὰν μύθιν πρὸςβάλλοντες συνομιλίαις, ἀλλ' ἵνα ἡ ὡραϊότης καὶ τὸ ἑλλείπει δὲ ψυχῆς διεγείρειν τὴν πρὸς θεὸν ἔροτα ἵκεαν ἀληθείας ἐπράσσει καὶ δικαιοσύνης.

β'. Ἰδὲ γὰρ ὁ κύριος θύλων ὑποδείξει ἡμῖν (ὅτι) δὲ ψυχῆς εὐφροσύνη καὶ κατὰ κοσμον ἐν ἀφθορῇ γάμον, λέγει· * ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῇ ἐναντὶ δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβῆσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τῷ τυμφίῳ· ἐπὶ οὐ παρελθούσας τὴν ἑαυτῶν ἐνδοξον βασιλείαν χεῖρας ἡ καλλίστοις, δίοτι ταῦτα φθορὰ ὄντα καὶ παύονται, καὶ καταρυνουῦνται τὴν ψυχῶν, πρὸς αὐτὸν ποιεῖ ἀκαλλώπιστον· τὸ δὲ ὄνομα τῆς παρθενίας, ἀγνεία καὶ ἐλαφεία σάματι ὑπάρχει, εὐωδία τὴν κατὰ ἐπὶ εὐφροσύνη σκλή· μακάριοι γὰρ οἱ ἀγνῶν τὴν σάρκα τηρήσαντες, ἔτι ναὶ τὴν θεῶν γυνήσονται· δὲ ταῦτων γὰρ τὴν παρθενίαν διδύχαται Μαρία ἡ θεοτόκος ἐπὶ ἀπαρθένης· δὲ ταῦτων ἐμμεταλοιοῦσιν

punitio: cuius iuventus laetam vitam participat, senectus autem morti propinquans peccatis coarguitur. Immaturi hominis mors a patre lugetur, qui propter animae non spernendum pretium, solatium non capit. Coniugium comparatur ad corruptelam, sed de voluptate in voluptatem ad adulterium prorumpitur. Sed animae angustias corporali corruptela olentis non deplorat homo. Traditur corpus cuilibet escae voluptatem efficienti; perit vero anima vermibus comedentibus plena. Quid est ornatus et venustate floridum, prae marcore emortuae animae, et damnationis nota obscuratae, propter infelicia opera? Homo huiusmodi factus abominabilis longe abest a commovenda sponsi immortalis formositate. Nonne indecorum est, si pulchram a creatore conditam formam, corruptibilibus corporis ornamentis venustemus, neque Dei verbum contemplemur menti impressum, ut ita gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformemur, de gloria in gloriam? non ad turpem copulam tendentes per confabulationes, sed ut pulchritudo animae et formositas excitet erga Deum amorem, propter veritatem et mansuetudinem ac iustitiam.

2. Ecce enim Dominus volens nobis ostendere sanctum et apprimere decorum cum incorruptione coniugium, dicit: simile est regnum caelorum decem virginibus, quae accipientes lampades suas exierunt obviam sponso. Non autem assimilavit gloriosum regnum suum pulchritudini aut divitiis, quia hae corruptibiles sunt et transitoriae, et animam inficientes Deo exhibent perquam deformem. Iam virginitatis vocabulum castitatem et corporis levitatem quandam denotat: beati enim qui castam carnem servant, quia Dei templum fient. Nam propter hanc virginitatem incluta

ὡς μέζων πάντων ἐν τῇ βασιλείᾳ ὁ παρόδρομος· διὰ ταύτων καὶ αἰμνήσεως Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐγκαλείεται· ἐν ταύτῃ πῶς ἰχθύς καὶ παρόσσωπον (Ϟ) θεὸν [ὁπτεῖται] μακρείῳ οἱ καρδίας, ὅτι αὐτοὶ (Ϟ) θεὸν ὄνουνται.

γ'. Ἐχθ' ἰσότιμον αὐτῆς τὴν ἀπεινοφροσύνην καὶ φεῦγε πάντοτε πρὸς (Ϟ) θεὸν, ἵνα ἰάσῃ σε· οὕτως ἐποίησε πολλὰς ἀλγήσας ἐν ἀμύρτιας ἐὶ ὁ Δαυίδ· παροξύνοντο ἐν ὀξομολογῇ πρὸς εὐσπλαγγνῶν ἰατρῶν, ἐπὶ φαρμάκων τὴν μετανοίας ἰατρειάν, (Ϟ) ἰχθύς τὴν σήφειος αὐτῆς πρὸς πλῆθος τῶν δεκρύνων ἐκπαύσεως· καρδίας γὰρ συνεξομολογῶν ἐπὶ ταπεινωμένῳ ὁ θεὸς οὐκ ὀξοιδενώσῃ. * ἐκ ὑποσφύρεται γὰρ ἐδὲ βδελύσσεται, ἀλλ' ἐν τοῖς ἑρανοῖς σὺ αὐτῇ ἀνυλίζεσαι καὶ σῶμα πρὸς σῶμα κολλήσῃ αὐτῇ ἐνώπιον τῶν πλῆθους τῶν ἀγγέλων αὐτῆς, καὶ τὸ γεγραμμένον. * ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνέντησαν, δικαιοσύνη ἐὶ εἰρήνην κατεφίλησαν· ἐν ταύτῃ, τῇ ἀγνείᾳ ἀνυλίζεσαι ὅλῳ ὁ θεός, ζητῶν τὸ χάλλος τὴν ψυχῆς, καὶ ὡς περ ἡλίας καὶ παρὰ καὶ ζηλωτῶν. Δεῖτε ἡ δόξα σου ἐπὶ τὸν δόξαν σου βασιλείας, ὡς περ ὅτε ἀγίοις ἑαῖς παῖδας, καὶ Δαυὶδ τὴν εὐσεβίαν· ἐπὶ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρεῖ ἐπὶ δικαίους, καὶ ὅτε αὐτῆς εἰς δέξιν αὐτῶν. * ἐν τέτῳ μὲν φόβος ἀνθ' αὐτῶν τὸ χάλλος τὴν ψυχῆς πρὸς τὸ μὴ ἀχρημονεῖν καὶ πρὸς ὧν ἀνζητῶν ἡ δόξα αὐτῆς ἀδιάπτωτον φερόνησιν ῥυθμίζεται ὅτε ὀφθαλμοὶ τὴν δόξαν σου· ἵνα συνεξομολογῶν αὐτῶν ἐν ἀρραβάνι τῆς πνεύματι, ἐνοπτεῖται γυμνάσιον εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτῆς, πρὸς πᾶσαν καλλονὴν δικαιοσύνης.

* Ps. L. 19.

* Ps. LXXXIV. 11.

I. 80.

* Ps. XXXIII. 16.

δ'. Ὡσαύτως νόμος ἡμῶν ὑπάρχει παροξύνων, ὅτι ὁ ποιήσας τὴν ἐκ τῶν νόμων δικαιοσύνην, ζήσεται ἐν αὐτῇ καὶ τὸ δὲ ὅλον τέλος ὅτιν ἀγαθόν, ἵνα ἀγαπητὸν ἔχη πῶς τὴν δόξαν τῆς ἀφάρτης θεῷ, ἥπερ τὴν δόξαν τῆς φθαρτῆς ἑσπέρῳ τῶν ἀνθρώπων· πρὸς γὰρ

est Maria deipara et semper virgo. Propter hanc magnificatus est quasi maior omnibus in regno Praecursor. Propter hanc celebratissimo Iohanni theologia tradita est. Hac comite potest quispiam Dei faciem videre: beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

3. Habet (virginitas) parem sibi honore humilitatem. Semper ad Deum confugito, ut te sanet. Ita factitavit gemens in peccatis David, et cum confessione currit ad misericordem medicum, paenitentiaeque pharmaco sanatus est, saniei suae cruorem ubertate lacrymarum diluens: cor enim contritum et humiliatum Deus non despiciet: quippe huiusmodi animam non reiicit neque abominatur, sed cum illa in caelo versatur, et os ori eius iungit coram angelorum multitudine, prout scriptum est: misericordia et veritas obviaverunt sibi, iustitia et pax osculatae sunt. In hac puritate totus Deus habitat, animae pulchritudinem quaerens, cuiusmodi invenit Eliam purum atque zelotem. Immo vult in terreno quoque regno honorare, veluti tres sanctos pueros, piūque Danihelem. Oculi enim Domini super iustos, et aures eius in preces eorum. Ita, non absque tamen timore, floret animae pulchritudo, ne umquam turpiter agat, sed ad illam quam gloria eius requirit immotam prudentiam, mentis oculos collineat, ut cum eo foederata per arrham spiritus illuminetur, quod fiat imago bonitatis eius ad omnem iustitiae pulchritudinem.

4. Est item apud nos lex mandans, ut qui fecerit legis iustitiam, in illa vivat. Et hoc totum est perfectum bonum, ut caram quisque habeat immortalis Dei gloriam, prae corruptibilis hominum amoris gloria. Etenim iis qui animarum pulchri-

- οὗν τὰ χάλλη ἧς ψυχῶν ἡ ἀρεταῖς κατακοσμήσασθαι εἰς ἔσχατα θεῖον, αὐτὸς ὁ ἀγα-
 • Ioh. XV. 10. ππὸς ὧς ἐ λέγει ἡ παρὸς λέγει. * εἰς τὰς ἐντολὰς με πρᾶξι, μένει ἐν τῇ ἀγάπῃ
 • Ps. LXXII. 9. τῇ ἐμῇ· ἐν ταύτῃ τῇ θεοφόρῳ ἀγάπῃ διαμενῶν καὶ ὁ μακάριος Δαυὶδ ἔλεγε. * ἐκολ-
 • Hier. XVII. 16. λήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου· ἐν ταύτῃ διαμενῶν ἐ Ἰερεμίας ἔλεγε. * ἐγὼ ἢ οὐκ ἐκο-
 πίασα κακοπαθεῖν ὀπίσω σου, καὶ ἡμέραν ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα· ὅτι τέτρω τῷ τῇ
 ἀγάπῃς ἔσθῃ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, μὴ ἐτίθει σὺ αὐτὸ κακοσμημένων ἀγίων,
 • Rom. VIII. 26. ἔλεγε. * τίς ἡμᾶς χωρήσῃ ἀπὸ τῆ ἀγάπῃς ἡ Χρῆς; ὅτι τέτρω τῷ τῇ ἀγάπῃς χάλλη ἡ
 • Lev. XXVI. 12. θεοφόρῳ ψυχῶν περιόμην, καὶ τῇ ἀγάπῃ διαμενῶν ὁ κύριος ἔλεγε. * ὅτι ἐνοικήσω
 ἐν αὐτοῖς ἐ ἐμμενῶμαι καὶ ἰσοῦ μοι εἰς ὧς ἐ θυγατέρας· διὰ τί οὐκ ἀνθρώπου
 τὸ σκῆμα ἡ σώματος εἰς διαφθορὰν τῇ ψυχῇ κοσμεῖ ἐ ἀμαρτία, ἐ ὥστε τοῖχος κακο-
 • Ps. XXXVIII. 7. νιάμηνος ζωγραφεῖται πρὸς ἀπάτην; καὶ ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἀνθρώπου. * διὰ τὸ
 • Ps. LXXII. 26. τῷ σώματι πρᾶξι πρὸς ἀπάτην ὁ πρὸς τῇ κρείῳ. * ὅτι ἐξολοθρεύσῃς πάντα
 (ὧ) πορεύοντα ἀπὸ σοῦ· θεὸς γάρ, φησι, ζηλωτὴς ἐγὼ εἰμι· ὅπως τὸ μυριόμορον τῆς
 1. 21. ἀμνηστίας σώμα, πρὸς δυσωδία ἐνώπιον τῷ θεῷ καὶ ἧς ἐκλεκτῶν ἀγγέλων καταπίπτῃ
 τῇ ψυχῇ, ἐν τῇ σκοτίᾳ τῷ τῇ πορείᾳ πνεύματι· ἐξαιθεῖ ἢ τὸ σῶμα ἐν τῇ βίῳ,
 καὶ μαραινέται πικρῶς ἐν τῇ κρείῳ.

εἰ. Οὐαὶ τῇ ἀπάτῃ τῷ βίῳ, ὅτι παρεργιούται συκὴ ἐχούσῃ ὀλιώθει, ὡς τὰ μὲν
 ἄνω ἐν τῇ γῇ καταπύοντα ἀπόλλυται, ἢ εἰς βροχὴν χρίσῃ χωρῇ· τὰ δὲ ἀκμαζόντα
 κατὰ ἐν τῇ ἐδάφῃ ἐ ἀφανεία καταπατάμην. οὕτως ἡ νείτης παρὰ ζομένη ἐ ἀμνη-
 στίας πλάτῃ εἰς τὰς ἐπιθυμίας ἧς δαιμόνων ἀναλωθεῖσα, ἐ ἐν γῇ ἀπὸ τῇ κρίσιν
 λαμβάνῃ· ὅτι πάντα ἐκ γῆς ἐλήθη, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσεται· τοῖς δὲ φυλάττοις τὰς
 • Sap. III. 1. ἐντολὰς ἡ θεῷ, ἀνταπόδοις πολλή· ἐ καὶ τῇ σοφίᾳ *, δικαίων ψυχῇ ἐ χρεὶ θεῷ, καὶ

tudinem virtutibus exornant ad divinum amorem, ipse dilectus filius et Verbum pa-
 tris dicit: si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea. In hac divina
 dilectione manens beatus David aiebat: adhaesit anima mea post te. In hac manens
 etiam Hieremias dicebat: ego non sum fatigatus aerumnam tolerare post te, et diem
 hominis non concupiui. In hoc dilectionis aestu beatus quoque Paulus cum aliis si-
 militer ornatis sanctis dicebat: quis nos separabit a caritate Christi? Hac dilectionis
 pulchritudine piarum animarum delectatus, et in amore constans Dominus inquiebat:
 habitabo in eis, et inambulabo, et eritis mihi quasi filii et filiae. Cur ego homo,
 corporis tabernaculum ad corruptelam animae exornat, quam negligit, et quasi pa-
 rietem dealbatum depingit ad illusionem? Atqui in imagine pertransit homo. Nam
 propter corporis acta exclamabat propheta ad Dominum: perdes omnem fornicantem
 abs te. Deus, enim, inquit zelator ego sum. Nempe unguentis delibutum corpus pec-
 cati, facit ut anima coram Deo et electis angelis male oleat, propter obtenebrationem
 spiritus fornicationis. Floret corpus in vita, sed acerbè flaccescit in iudicio.

5. Vae illusae vitae! quia similis est ficui grossos habenti, qui partim immaturi
 in terram decidui pereunt, vel porcorum pastus sunt; partim iam mites humi de-
 fluunt et incaute calcantur. Atque ita iuventus in peccatorum tentationibus perit,
 daemoniacis desideriis consumpta, et in turpi senectute iudicium subit. Quia omnia
 de terra sumpta sunt, et in terram revertentur. Dei vero mandata observantibus,
 multa remuneratio, atque ut ait sapientia, iustorum animae in manu Dei sunt, et

οὐ μὴ ἀφίεται αὐτῶν βάσανος· τίς ἢ τὸ πρὸς καιρὸν τρυπνόν, πρὸς τὸ ἀπώοπτον δοῦν;
ἐγγεῖα γὰρ ὡς ἀφίεται ὁλος ὁ βίος ἀνθρώπου· οὐ σβειδέντος τῆς πνεύματος, τίφρα
ὑποβήσεται· τὸ γὰρ ἐν μετανοίᾳ τῆς ἀφθαρσίας ζωὴν λαμβάνει, ἐπὶ τῇ βίῳ ἄφνω ὑποτάσ-
σεται πρὸς τὴν κατὰ δίκην ἐλκόμενος· διαλίαν τὴν συνέχεται ἡ ψυχὴ καὶ τὸ ἀμετάθετον
ἰδῶσα τῆς πρὸς αἵματός, κολακεύειν παρῇται ὅδῳ μὴ παιδιῶν βελομήρους, αἰτῶσα
καρὸν μετανοίας, καὶ μὴ εὐρίσκουσα· ὅτι ἡ πλέον ἐνοχλήσῃ αὐτῇ τὰ ἐνὰ τῇ ὁδῷ,
ὑποκλαίεται καὶ τὴν κακίαν τῆς ἀμνηστίας ἐν τῇ ἐγκλήματι τῆς δίκης ὑπονοοῦσα,
σκοτὴ φεικαλύπεται· ἐπὶ ψυχρομαχοῦσα, πρὸς ὅδῳ ἀγγέλους βασάνοις ἐτάζεται· καὶ ἐν
κρίσει μετ' ὁδοῦ τῆς ἀσωμάτων ἐκτελλομένη, πρὸς τὸ ὁδωπρὸν ὁδὸν κακοῖς
μάστιξιν ἑλκεται· καὶ καὶ Παῦλον (ῥ) ὑπόστολον * ἐτάζεται ὑπὸ τῆς ἀρχόντων ἐξουσίας
καὶ τῆς κοσμοκρατορίας τῆς σκοτίας, ἐπὶ τῇ πνύματι τῆς πονηρίας, καὶ ἀνηλεῶς σφιγ-
μένη ἄγεται πρὸς τὸ ὑπόφασιν εἰς ἀφαιδῆ πτωχείαν, ἀγγέλους ὡς ἀφαιδῆ μὴ ποιοῦσιν
εἶλετο ἡ οἰκτιρμὸς.

* Eph. VI. 12.

5'. Καὶ καὶ τῇ ἀπατηλῇ βίῳ· ἐδὲν γὰρ τὸ γαυρίαμα παρίσταται, οὐδὲ ἔσπεν εἰς
αἰῶνα τὸ κάλλος τῆς σάματος, ἀλλ' ἐν κακοῖς καὶ τῇ ψυχῇ ἐμόλυνε· καὶ πῦρ ἡ ἀλα-
ζονεία καὶ τὸ πλοῦτος, ἀντίλυτον οὐκ ἔχουσι δωρίσασθαι· πῦρ οἱ βόσφυροι ἀνασφόμοι,
καὶ τῆς μαζῶν ἡ φειδοκὴ; ἰδοὺ τὸ κάλλος ἐμαράνθη, τὸ φίλτρον ἐτάπη, ἐξηράνθη
ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπενε· ἡ λλοῖα ὁ σπείγμος, καὶ τῆς βλεφάρων τὰ νεύ-
ματα· ὁ γὰρ θεὸς παρέδωκε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τῇ ἀπμάζειν αὐτὰ ἐν κρίσει· ἐ-
ὁ βροτὸς ὑπὸ σκολήκεν ἐλκόντων πρῶσκειται· καὶ ὁ ζῶν ὑπὸ τῆς χροῦς συληθείς, ἐν
τῇ μὴ ἔχῃ ἀρετῆς σημεῖον πρὸς ἐνδοξίαν, τῇ κακίᾳ ὑπολωλὼς ἐκδανανᾶται· ὅπ' ὅρι

1. 82.

non tanget illos tormentum. Quid porro est temporarium hoc delectabile, prae in-
visibili gloria? Est enim veluti quidam praeteriens nuncius tota hominis vita; cuius
extincto instar scintillae spiritu, corpus in cinerem dilabatur. Nescit enim vitam quae
per paenitentiam fit immortalis, subitoque mundo exiens in iudicium pertrahitur.
Tunc formidine corripitur anima, et immutabile iussum cernens, blandiri molitur eis
qui inexorabiles sunt, postulans sibi dari paenitentiae tempus, neque id impetrans.
Dum vehementius ipsam urgent angustiae ac dolores, luget; et peccatorum suorum
nequitiam in iudicii accusatione cognoscens, tenebris obruitur: et ad extremum spi-
ritum depugnans, ab angelis tormentis examinatur; atque ita in iudicium ab incor-
poreis cum eiulatibus pertracta, per luctuosam semitam diris flagellis urgetur; et ut
apostolus Paulus ait, examinatur a principibus et potestatibus, et huius mundi re-
ctoribus tenebrarum, et nequitiae spiritibus, crudeliterque vincla ducitur ad senten-
tiam poenamque inexorabilem, tradita angelis immitibus et misericordiae nesciis.

6. Vae fallaci vitae! Nulla enim iam superbia superest, neque in perpetuum
perstat corporis pulchritudo, quod malitia sua animae pulchritudinem commaculavit.
Et ubinam superbia et divitiae? Certe redemptionis pretium nemo dare potuit. Ubi-
nam attracti cincinni et in volumen complicati? En pulchritudo emarcuit, illecebrae
contabuerunt, foenum exaruit et flos decidit: praeteriit oris sibilus, et palpebrarum
nutus. Deus enim tradidit corpus et animam ad dehonestandum in iudicio. Et pars
quidem hominis mortalis a vermibus depascentibus pungitur: pars autem vivax tem-
pore iam spoliata, dum nullum virtutis indicium prae se fert, pessumdata devoratur.

Θεὸς ἐπήχθησαν, καὶ οὐ παρεδιδύοντα· φρόνησας γὰρ ἐξήλθε, ἔκ ἐκ ἐπιληθίσταται· ὅτι αἱ
 ἡμέραι ἡμῶν ὥσπερ σκιά τῶν χρόνων, ἔτι καὶ αὐτὸς ἡμεῖς ἀξίως ὑπολήψεται· τίς δὲ
 ὕδατα πολλὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, ἔτι δάκρυα τοῖς βλεφάροις μου, καὶ κόπομαι καὶ πέν-
 θησομαι καὶ κλαύσομαι τὴν ἡμέραν τὴν τελευτῆς; ὅτι ἐκ τῶν ἀπώματων κακῶν ὀλιθάνη
 ψυχὴ καὶ ἐξενεδρόντων αὐτῇ ἀγέλων δὲ παροφάσας ὑψίστη τίς λυγίσσεται; δὲ αὐτὸ
 ὡς ἀληθῶς πίνθη καὶ κοπιᾷ κόπιεσθαι τελευτῶν ἀμνηστου· ὅτι ἐκείνῳ τὸ φωνῶν ἔτι
 τὸ λύσιν τῆ συνδίσμῃ τῶν ἡμῶν ἀμνηστῶν, καὶ τὸ τὸ ἐμῆς ταλαιπωρίας ῥαθυμῶν, ὅτι
 Θεὸς δώρησά μοι, λίγων, ὡς ὅτι τὸ τῶν ἀλγύντων καὶ τὸ πόνης, ἀφίοντά σοι αἱ πολλάί σε
 ἀμνηστῶν καὶ ὡς (ὅτι) τελώνῳ δικαίωσόν με, ἐν ἡμέρᾳ ὅτε καλέσης με τῶν ἀλγύντων
 βήματί σε· ὅτι εὐλογητὸς εἶ, σὺ τῶν εὐλογημένων πατρὶ σε, καὶ τῶν ἀγίων σε πνεύματι
 πάντοτε ἔτι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς εὖν αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ Κ'.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΧΑΡΙΤΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΩΣΗΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ.

1. 83. α'. Σ κάφθη οἶμα νοεῖται τὸ φερίον κόσμον φερερόμενον ἐκ κυμάτων θα-
 λάσσης καὶ τῆς κακῆς δυνάμεως· κινδυνεύειν εἰς ἀπώλειαν τῶν σαρκικῶν δὲ τὰ χη-
 ματα πηλαζόντων, ὅτι τὰ συγκρέσματα τῶν γήινων ἀπάντων· ἔτι δὲ τὸ ὅτι οὐκ ἐστιν
 πλοῖον, ἡμερομῶν τάφῳ παρακάζομεν, δὲ (ὅτι) ποιεσθὲν ἐν χιμῶνι πνιφτόμενον, τὸ
 ὅλον κατὰ σπῆν καὶ ἐν δὲ κῆν ζήμοι (ὅτι) ἔμπορον· ἔτι δὲ ἀνθρώπου τῶν ἀλγύντων
 ἐν τελευτῇ πρὸς ταφῶν, ἐκ μὲν τῆς ἀμελείας ὑλοφορεῖ ἡ ψυχὴ τὰς ἀνελπίστους κτήσεις

Nam divini termini sunt constituti, neque eos praetergredi licet. Praevisio prodiit,
 quae oblivioni non tradetur. Nam dies nostri tamquam umbra transeunt, et quae
 unusquisque egit, merito recipiet. Quis uberes dabit aquas oculis meis, et palpebris
 lacrymas ut plangam, et elugeam, et deplorem mortis diem? quum malo lapsu cor-
 ruit anima; et tunc grassantibus in eam, Altissimi decreto, angelis quis redimet?
 Vere itaque oportet luctu et planctu mortem peccatoris deplorare. At enim illam
 meorum scilicet vinculi peccatorum atque infelicium negligentiarum absolutionem,
 filii Dei, largire mihi, dicendo veluti paralytico et meretrici, dimittuntur tibi multa
 peccata tua. Vel sicut publicanum iustifica me die qua me adstare tribunali tuo iu-
 bebis. Quia benedictus es cum benedicto Patre tuo, et sancto Spiritu tuo, ubique et
 nunc et semper et per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XX.

DIDASCALICUS DE DIVINA GRATIA HOMINEM GUBERNANTE.

1. **T**errestrem mundum puto aestimari navim marinis fluctibus circumactam,
 et hac illacque agitatam, in qua perire pereclitantur qui corporaliter opum studio
 mare decurrunt, cum rerum omnium terrenarum exitio. Et quemadmodum putris
 navis exstructo sepulcro comparanda, quae cursum in tempestate peragens, totum
 aedificium suum cum imposita mercatorum sarcina pessum dat; ita homine obitus

συνάγουσα, ἐν ἡμέρᾳ ἣ θυμοῦ χιμῆρος ἐνεσθῆται δὲ τὸ ἀλαζονείαν, ὡς ἀννομήνης τὸ
τῆ Χειρὸς παρουσίας, ἐν περιπνύοις τῆ ῥαθύμων μάστιγι καὶ φλογεῶς κύμασι κείσθως,
τὸ ὅλῳ ἑαυτῆς καὶ τῆ σώματι κατασκιδνύει ζήμωθήσεται ὅτι τὸ συγχύεις τὸ δειβόλου
πύρινον σκότος ἐκλειπομένη· ὅμως ἐξ αὐτῆς τῆ ὡς δειβόλου σώζεσθαι δὲ (ῥ)
εὐσβεῖν, ὅπως τὸ σκάφῃ τῆ σώματος μὴ παντὶ ἀνέμῳ περιφερόμεν, καὶ τὰς ὁπιθυμίας
τὸ ἀπάτης, ἵνα μὴ τῇ διαφθερᾷ συγκρέσσαντες, πλείον πρὸς ἐρήμωσιν συνβιβάζομεν, αὐτῶν
ἑαυτὲς καταλείπομεν τῷ κυβερνήτῃ Χειρὶ, ἀντιτίθενται τῷ πηδαλίῳ τὸ ψυχῆς ἐκκλί-
νειν πρὸς τὴν ζωὴν· ὅπως καὶ τὸ ἀψόδους νοήσωμεν, ὅτι ἡ σὰρξ ὁπιθυμεῖ καὶ τῇ
πνεύματι, τὸ ἣ πνεῦμα καὶ τὸ σὰρκός *.

* Gal. V. 17.

β'. Ἐν τούτῳ ἐπιδεχόμενον τύπον δεικνύς Ἰησοῦς ὁ Ἐμμανουήλ, χιμαζομένην τὴν
μαθητῶν, ἐντὸς ἐκείνου πῶς ἡ διυπνίζεσθαι; δηλονότι δὲ πρὸς ἀντιθέσιν καὶ νηστίας ἐ
πάσης ἀκτινοποιίας ἐ ἀγάπης· ἐξ ὧν διεγερόμενος εἰς βοήθειαν τὸ ψυχῆς ἐν τῷ σκάφῃ
τῆ σώματι κατασκιδνύει· καὶ δὲ τὸ ὁπιθυμῶν τῷ ἀνέμῳ ἐν τῇ ὁπιφανείᾳ τὸ ἐνδοξου
παρουσίας αὐτῆς ῥύεται, ὅπως τῇ καλῇ αὐτῆς κυβερνήσει, ἐν ἀληθείᾳ τὸ εἰρημνύον ἐν ψαλ-
μοῖς πληροῦν· ἐ ἀδύνησεν αὐτὲς ὅτι λιμὴν θελήματος αὐτῆς * οἱ γὰρ τὸ θεοφιλὲς φόβον
κακῶν, διανύουσι τὸ πλοῦν νεκρῶν τῆ σώματι, ἐ τῇ τῆ σαυρὸς δυνάμει πρὸς τὴν
πατίεσθαι τῆ φώτων εὐπλοοῦσι, (ῥ) σώζοντα τὰς ψυχὰς ἡμῶν· καὶ γὰρ πᾶς τὸ ἰδίαις ὁπιθυ-
μίαις κατεχόμενος, πρὸς τὰ ἐκ τῶν παθῶν ἐν τοῖς πελάγεσι ναυαγῇ, ἐ τὸ φόβον
τὸ τὸ Χειρὸς ἀποφάσεως, καὶ τὸ ζήμειν τὸ ψυχῆς ἐ τῇ σώματι ὑποσέσεται, ὅλον ἑαυτὸν
βροῦμα ἀντὶ ἰχθύων τοῖς σκώληξι καταθήσεται· καὶ ἡ μὲν πρὸς τὸ ἀπάτης ὁπιθυμῶσα
τῇ ἀπειθείᾳ, μὲν ἀσάλευται· ἡ δὲ πρὸς τὴν βίαν τῆ ἀντιθέσιν δειβλομένη, σαρκὶ
μακρυῶν τὸ σωτηρίαν πρὸς ἔλκειν.

1. 24.

* Ps. CVI. 30.

tempore ad sepulcrum delato, ob boni operis neglectum gravatur anima, quae in-
speratas opes congresserat; sed die irae, ingruente eius superbiae procella, adstante
Christi praesentia, ignitis quae ignavo imponi solent flagris, et flamma iudicii flucti-
bus, tota sui corporis machina mulcabitur, in proprias diaboli igneas tenebras con-
iecta. Attamen sub eodem exemplo, salvari oportet pium hominem, qui corporis na-
vim haud sinit omni vento deferri malarum cupiditatum, ne in exitium incurrens
dum in solitudine navigat confringatur; ideoque se Christo gubernatori committit,
qui fractum animae gubernaculum ad vitam dirigit: ut sic verum esse agnoscamus,
quod caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem.

2. Huius rei spiritalem imaginem praebens Iesus ille Emmanuhel periclitanti-
bus in tempestate discipulis, intra navim dormiebat. Quomodo autem somno exci-
tatur? oratione videlicet, ieiunio, omnimoda paupertate, et caritate: quibus exer-
rectus ad auxilium animae in corporis navicula diversatur: ideoque ventum incre-
pans in sui gloriosi adventus apparitione liberat: ut propter eius bonam guberna-
tionem, vere illud in psalmis dictum adimpleatur: et deduxit eos in portum volun-
tatis suae. Nam qui religiosum timorem possident, navigationem suam peragunt cor-
poris mortificatione, et cum crucis virtute ad patrem luminum feliciter navigant,
qui salvat animas eorum. At vero si quis cupiditatibus suis victus, suadente harum
libidine maria decurrit; is et terribilem Christi sententiam, et animae corporisque
detrimentum incurret, totumque se non piscibus sed vermibus pabulum tradet. Et

γ'. Ἀλλ' ὁ σφράτταται Σολομών τῷ εἰς Θ κύριον ἐλπὶδα τῆς σωτηρίας, ἐν τῇ
 παλάτῃ τῷ κόσμου ὑποδακνύων, ἐξ ὧν ἐδοκίμασεν ἔργων πιστεύσας ἔλθῃ. * ἡ δὲ σὴ
 πρῶτος, πάντα, πάντα δὲ κυβερνᾷ. ὅτι καὶ ἐν θαλάσσῃ ἔδωκες ὁδόν, καὶ ἐν ὕδατι
 ἰχυρὸς ἔβριον ἀσφαλῆ· καὶ γὰρ ἀνὰ τέχης τίς ἐπιβῇ, τῇ σὴ κυβερνώμενος χεὶρ σωθή-
 σται· ἵνα χεῖρα διζιαν αὐτὸν νοήσωμεν Θ Χριστόν· ἴσῃσι γὰρ ἑαυτὸν ἢ διζιὰ αὐτῆς. ὁ
 γὰρ ὅστις ὁ κυβερνήτης, καὶ λυξωτὴς ἦν φοβουμένων αὐτὸν, ἐπὶ τὰς ἀγκύρας τῆς ἀγίου
 πνεύματος. πῶς ἢ ὁ φόβος προσεγγίσεται ἡμῖν, ἀλλ' ἢ ἐπὶ σωθεῖν τὰ θνητὰ, καὶ
 ζῆμαι ἢ κείσιν; ὅπως ἡ ψυχὴ τῆς θανάτου μηδύνει, τὸ σκάφει τὸ σώματος τῆς εὐδίας
 λιμνῆς ἢ ἐντολῶν προσορμῆσι, καὶ εὐσαθοῦσα ἐκ τῆς ἢ κυμάτων ὀρέξεως, γαλιῶν
 1. 86. ὑπολαύει· εἰς γὰρ τὰς πόλεις πορνοδόμοι ἑμπεδῶν πάσης ῥυπαρίας τῆς δαι-
 μονος, ἀπάτη, ἐλπίς, καὶ ῥαθυμία, καὶ εἰς πάντα κακὴ ἐπιθυμία· τῇ γὰρ ἀπάτῃ ἢ
 βλεπομένων φθαρτὴν συμφώνως παρσιδύνουσα ἡ λήθη· ἢ ἡ λήθης ὑπὸ καὶ ῥα-
 θυμία· ἢ ἡ ῥαθυμίας αἰστος σύμβολος ἢ εἰς πάντα ἐπιθυμία· ταύταις ἢ λοιπὸν κακὸς
 ἐπινοεῖται πορισμὸς ἢ φιλαργυρία, ἐπὶ αὐτῇ ἢ γαστριμύργια, ἐξ ἧς ἀνάπτεται ἢ πορ-
 νεία· ταύτῃ ἢ ἀνταξίως δὲ δίδεται κυματίζον τὸ ἄσβεστον πῦρ, ὅπως ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
 βρυγμὸς ἢ ὁδόντων, ἀντὶ τῆς προσκαίρου χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

δ'. Διὰ τί γὰρ μὴ τὸ ὄρατον τῆς βίης βδελυκτὸν λογισάμενος ἀνθροπῶν, πρὸς
 ἐλεημοσύνην ῥυθμίζεται, ὅτι τὸ ἀκηλίδωτον τὸ θεοσκεπὲς μετὰ βεβαιὸς πολίτευμα, εἰς
 τὸ ὅτι ὁφείδεται τὰ μὴ παρέρχόμενα; ὅρα γὰρ μοι πῶς οἱ δύο πρὸς βύτητοι ἐπὶ τῇ εὐσε-
 βεῖς Δανιὴλ, πεπαλαιωμένοι κακῶν ἡμερῶν, τῶν κάλλει ἀπατηθέντες ἀπώλοντο, ἐπὶ τῇ

prora quidem deceptione sua perseverans in incredulitate manet immota; puppis au-
 tem peccatorum violentia confracta, a carne submovet salutis misericordiam.

3. Verumtamen sapientissimus Salomon spem salutis a Domino in mundi pe-
 lago prae se ferens, et iis quas expertus erat rebus confirmans, ait: tua autem, pa-
 ter, providentia omnia gubernat: quoniam dedisti etiam in mari viam, et in fluctu
 valido semitam tutam: quamvis enim sine arte aliquis adeat mare, manu tua guber-
 nante salvabitur. Nempe ut manum eius dexteram Christum existimemus. Salvavit
 quippe eum manus ipsius. Ipse enim est gubernator, et timentium se redemptor, per
 sancti Spiritus ancoram. Quomodo autem timor hic nobis continget, nisi mortalitatem
 nostram cogitando, et iudicium formidando? ut anima mortis memor, corporis navim
 ad tranquillum mandatorum portum appellat, quae ex fluctibus cupiditatis emersa,
 pace fruetur. Quippe quatuor sunt bellorum genera, quae omni daemonis immundi-
 tiae antecedunt: deceptio, oblivio, ignavia, et quaqueversus improba concupiscentia.
 Nam deceptioni visibilium caducorum congruenter obrepit oblivio: subsequitur obli-
 vionem ignavia: denique ignaviae egregia ad omnia consiliaria est concupiscentia.
 His deinceps incrementum accedit avaritia, cum eaque gula, ex cuius incendio in-
 flammatur fornicatio; quam postremo digne subsequitur inextinguibilis ignis procella,
 ubi fletus et stridor dentium, pro temporali gaudio et delectatione.

4. Quid ni igitur homo transitorium et abominabilem mundum reputans, ad
 eleemosynam mentem convertit; et immaculatam cum pietate vitam amplectitur; ut,
 sero licet, videat quae non praetereunt? Videsis mecum quomodo duo seniores, pii
 Danielis temporibus, malis diebus inveterati, pulchritudine decepti perierunt; et con-

ὁπιδυμία τῆ σαρκὸς κινηθέντες, τὸ ὡδὲ τῆ θεοῦ ὑπόφασιν ἀπέλαβον· δι' ἧς γὰρ ὁπιδυμίας ἀμύρταντες ἀνθρώπων, διὰ ταύτης ἐστὶ τῆ καταδίκης κρίσις ὑπὸ τῆ θεῶ ὑποδέχεται· ἄδικοι γὰρ ἀδικηθήσονται ἐν ὑπερχέουσας τιμωρίαις ὅτι τῆ βήματ' ἢ παντοπόπῃ κυρίως· καὶ οἱ ἀνηλεῖς οὐκ ἐλεηθήσονται, ὅτι ταῖς θλίψεσι ἐστὶ ἀνάγκαις τῆ σώματ' ὁδυνώμενοι, καὶ ὑπὸ ἀγγέλων ἀνηλεῶν ὅτι τῆ σκότους ἀπώλειαν φερόμενοι· καὶ ὁ ἀργούμενός τιν' ἔννομον διδασκαλίαν Χριστοῦ, ἀπαλλοτρίωθήσεται τῆ παρ' αὐτῷ προσδοκωμένης αἰωνίης ζωῆς· καὶ οἱ παροργίζοντες μυκτηριώθησονται· ἐπεὶ οἱ ἐκπορνεύοντες τὸ καλλίμερον τῆ κτίσεως ἐν τοῖς οἰκείοις αὐτῶν σώμασι φθορὰ καταφθαρήσονται τῇ κατακρίσει· ἢ δὲ θανάτῳ· καὶ ἐν ᾧ κρίματι κρίνεται τίς, κριθήσεται· ἐπεὶ ὁ μὲν μὲν τίς, ἀντιμειθήσεται αὐτῷ *.

I. 86.

* Luc. VI. 38.

* Rom. II. 1.

εἰ. Περὶ ταύτης τῆ διχοκρισίας ἐπεὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε *, ὅτι ἐν ᾧ κρίνεται τὸ ἔπερον, σταντὸν καὶ κρίνεται· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσει ὁ κρίνων· ἐν τέτῳ ὅτι ἡ δουλοπράγματος πρὸς σωτηρίαν τῆ κρίσεως πληγὴ, ὅτ' ἂν τις ἀμύρτανων, (ὧ) πλησίον ὀξυδινῇ ὡς ἀσεβῇ· ὅτ' ἂν ἀδικῶν καὶ κατὰδυναστεύων, ἑαυτὸν δικαιοῖ· ἐπεὶ φρικτῆς εἰσόδου τῆ Χριστοῦ ὡς ἐλεηθῇ· ὅτ' ἂν θεραπείων ἑαυτὸν ἀναπαύῃ ψευδαῖς, (ὧ) ἡ πλησίον πολιουρίας πνίγῃ τῆ ἀρεπίας ἐν βασκανίᾳ· ὅτ' ἂν τις ἐν ἀδινείᾳ σώματ' ἑαυτὸν φροντίζων ἐπιμελεῖται, τὸ ἡ ὑποχείριον μαλακιδέντα παροδύνῃ ὀκνηδυσμῶς· ὅτ' ἂν ψευδόμενος τίς κατηγορεῖ ἑτέρου· ὅτι τέτοις ὁ ἀγνοῶν (ὧ) θεὸν φονεὺς ἀνθρώπων, οὐχ ἔξῃ ἐφόδιον σωτηρίας πρὸς τὸ ὑποδύμεν· ἡ γὰρ ἐν ἀλαζονείᾳ μάχη τοῖς ἀγγέλοις τοῖς παρεσταμένοις ἐν τῇ ἀνάγκῃ ὡς ἀδύνατον ὡς ἀδύνατον πρὸς ὁρμήσας αὐτῶν, ὡς ἀμύδιον ἀναψυχῆς, ἐκ ὑπολογίαν ἐν ὅξυσίᾳ χιλιῶν· καὶ τὸ δύσπιστον τῆ φεικωδιστάτης ὥρας, τότε πιστοποιήσῃ αὐτὸς εἰς μετάνοιαν

cupiscentia carnis permoti, divinam sententiam pertulerunt. Etenim per quam cupiditatem peccat homo, per hanc ipsam damnationis iudicium apud Deum incurrit. Namque iniuriosi iniuriam experientur summarum poenarum apud omnia cernentis Domini tribunal: et immisericordes misericordiam non consequentur, sed in tribulationibus angustiisque corporis dolebunt, et ab immitibus angelis ad tenebrarum perditionem compellentur: et qui abnegaverit legitimam Christi doctrinam, excludetur ab illa quam ab eo expectamus vita: et qui irritant, contemnentur: et qui prostituunt pulchram a creatore acceptam formam in propriis corporibus corruptela corrumpentur ad horribilia damnati: et quo iudicio quispiam iudicabit, eodem iudicabitur: et qua mensura mensus fuerit, remetietur ei.

5. De hoc iusto iudicio Paulus quoque dicebat: in quo iudicas alterum, te ipsum condemnas; eadem enim agis tu qui iudicas. In hoc est vix sanabilis plaga iudicii, cum aliquis peccator proximum suum tamquam impium aspernatur: cum aliquis iniquus praepotenter se iustificat, et tremendum Christi adventum contemnit: cum se ipsum bene curans in deliciis adquiescit, proximum autem oppressionibus suffocat, ut spoliaret cum livore: cum proprii corporis infirmitati medicinam studiose facit, subditum vero suum aegrotantem contumeliose negligit: cum mendax homo alium accusat. Postremo qui Deum nescit invidus homo non habebit effugium salutis in obitu suo. Nam pugna arrogans cum angelis extremo agoni praesentibus, ostentabit ei spectanti solamen aliquod recreans, non tamen potente labio defensionem. Et quod aegre credebant de formidolosissima illa hora, tunc eis fiet persuasum cum

θαμβουῶν, εἰς κλαυθμὸν ἀνοφιῶν, εἰς κόλασιν καὶ ὄνειδος ὅτι ἐπ' αὐτῇ ἐρχομένην κλει-
πῶν λευτεργῶν διέρχεται γὰρ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὀξουσίας κρατηθεὶς, ἔπειτα τὴν τῆς
αἰδέσεως χάριν θορυβέμενος κατακυλιέται ὑπὸ λεγόντων ἀγγέλων, καὶ ὑπὸ τῆς φοβεροῦ
κρίματός ἐλεγχόμενος ἐξαπύσσεται, ἀφώνως διοδιύων ἐξ ἀποφάσεως τοῦ εἰς ταρτα-
ρῶν κόλασιν καὶ τὸ πῦρ ἐπιλαβόμενον αὐτὸς τῇ ζωῆς, ὃ μετανοίας ἀποδοῖ, ὃ ἀπὸ τῆς
πρηνείας περσάθεται ὑπομνήσκων ἢ δὲ ἐκ συμπαθείας βοήθεια, ἀποστατήσας ἀπ'
αὐτοῦ ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσίας.

cod. 45.

5'. Ταύτην εἰδὼς ὃ θαλαδίκην, ὃ ψυχὴν με, ἵνα * ἐπὶ ζῆς μετανοήσων φρόντισον
1. 67. ὅτι ἐκείνη ἀνάμνησις τὴν τῆς εὐσέδου ὁρμησίαν ἐλήσων, ἀπαγχυσίῃ, οἰκτείρησιν, ῥύσας
ἀδικέμενον, περσύνει ὑπὲρ τῆς ἀμάρτανόντων, φύγει τὴν ἀδικίαν, φύλαξαι ἀπὸ γλώσσης
μεγαλορήμονος καὶ ἀπὸ χλίων δολίων ἐψεύσων, τοῦ φυλακῶν τῆς σῶματι, ὅτι καὶ
ὑπὲρ ἀργῆς ῥήματός οὐ εἰς λαλήσεως ἐπὶ τῇ γῆς, λόγον ἀποδώσας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἔτι
ὑπὲρ ὧν ἱδράσας περσύνει ἐν τῇ εὐφάρτῳ χήματι τῆς κόσμου μετανοήσων ὅπως εὐρύς
ἴσῃ εἰς περσύνων τῆς εὐσέδου τῆς φοβεροῦ καὶ φεικτῆ βήματός ὃ κυεῖν ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ μὴ οὐ περσύνει ἢ δόξα τῇ εὐλογημένῳ πατρὶ, σὺν τῇ παναγίᾳ καὶ ἀγαθῇ καὶ
ζωοποιᾷ πνεύματι, νυνὶ καὶ ἀεὶ ἐν εἰς αἰῶνας.

attonita paenitentia, cum fletu inutili, supervenientibus ad imponendam poenam et ignominiam iudicialibus administris. Transit enim huiusmodi homo per medios prin-
cipes ac potestates captivus, et per aëream regionem agitatus a legionibus angelorum
illuditur, et a tremendo iudice coargutus confundetur, mutus incedens decreto Dei
ad Tartari poenam: ubi ignis vitam eius corripit, paenitentiam excludit, et prae-
teritarum deliciarum sensum in memoriam revocat. Attamen omne compassionis au-
xilium procul eo fiet tamquam ab immunditia.

6. Huius gnara damnationis, o anima mea, dum adhuc inter vivos versaris, ad
paenitentiam convertere: cogita loci illius res: expecta profectionis statutum termi-
num: esto misericors, clemens, compatiens, libera oppressum, ora pro peccatoribus,
fuge iniustitiam, cave a lingua superbe loquente, a labiis dolosis et susurrantibus,
pone ori custodiam, quia et de verbo otioso rationem reddes die iudicii, et de acti-
bus in hac fragili mundi figura perpetratis. Resipisce ut misericordiam invenias, cum
ad formidabile tremendumque tribunal accedes domini nostri Iesu Christi; quicum
debet gloria benedicto Patri, cum sanctissimo, bono, vivificoque Spiritu nunc et sem-
per et per saecula.

ΛΟΓΟΣ ΚΑ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΤΟΙΜΑΣΜΕΝΗΣ ΓΕΕΝΝΗΣ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝΩΝ ΩΝ ΕΠΗΓΓΕΙΛΑΤΟ
Ο ΘΕΟΣ ΤΟΙΣ ΑΓΙΟΙΣ.

α'. **Ἦ** ὕλα καὶ πῦρ ἐ χόρητο καὶ χαλάμη ζοφερόν καὶ δριμύτατον καπνὸν διεγεί-
ρυσιν· ἔτι καὶ οὗτοι τῶν σῶματ' ὁλίγων ἐ ὑπολαυσικῶν ἐπὶ ῥέειν τὰ πάντα ὡς
σκαδάζουσιν, εἰς τὸ τὸ καμίνε τὸ κρίσεως ἀξίως εἰς τὸ ἐξώτερον πῦρ ὅτι τὸ ἄσβεστον φλόγα
ἐκείνην ὅπου ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων· ἐ ὡσαύτως τὸ δὴ λεχθέν ἐξ
ὑλης πῦρ σκιά ὑπάρχον τῇ αἰωνίᾳ πυρὸς ἐξάπλη φλόγα σφοδρὰν, (ὧ) ἀφανισμόν τῇ σῶ-
ματ' εἰς ἀδελότητα καδιστῶν τὸ ψυχλὸν, ἔτι καὶ τὸ τὸ γέννησι τῆς ἡτοιμασμένης τῇ
δυσβολίᾳ ἐ τοῖς ἀγγέλοις αὐτῇ, καὶ τοῖς σκύουσιν αὐτῇ, οἵτινες εἰσὶν ἀμαλουργοὶ τὸ ἰδίον
ψυχῶν, ὡς τὰς ἀρετὰς τῇ Χρυσῇ, ἡ κακουργίᾳ ἀπαύτως ὅθεν ἀμύρτωλὸς οὐ παύεται·
εἰ οὐκ ὅτι ποσῶτον ὡρσκαίρον ἐξαφθὲν ἐξογκῆται ὑλης, κριτικοῖς δαμάζει πόνοις, ὡς
τὰ ὄντα εἰς τὸ μὴ ὄντα ποιεῖν· ἐ μάλιστα τέττε τὸ πυρὸς ἀδινῆς ὑπάρχοντος ἐν τῇ σβέν-
νυδαί δι' ὕδατος· πόσον οἶμαι νοεῖσθαι τὸ ἄσβεστον καὶ ἀτελεύτητον ἐ αἰώνιον πῦρ, καὶ τὸ
ἡμέρας ἐκείνης ὑπότομον ὁδυνῶν, ὅτε αἱ δυνάμεις τὸ ἐρανὸν ἐ πάντα τὰ ἐθνη ὡρσ-
σεται, ἐ ὁρῇ τὸ σκότους τὸ ἐξώτερον βυθίζουσα εἰς ἁμέρα βάθην τὸ πυρὸς τῇ ἀσβέσει δα-
μάζει ἀσπερῶς, εἰς αἰάνας κατακρίνουσα ὅθεν ἡμῶν τῆς καὶ ὁ ποιεῖν ὅθεν ἀγγέλοις
αὐτῇ πνεύματα, ἐ ὅθεν λήτεργα αὐτῇ πῦρ φλέγον, πάλιν δὲ πυρὸς πμωρεῖται· πάρεσι
γὰρ αὐτῇ πάντοτε ἐν τῇ θέλειν τὸ δυνάσθαι καὶ τῇ πυρὶ δαμάζων τὰ πάντα, ἐν μέτρῳ
ἐξυπηρετῶσαι δέταξε ὡς ἀφανισμόν πάντων τῶν ἀνομούντων.

A. f. 87.
B. f. 88.

A. f. 88.

SERMO XXI.

DE PRAEPARATA GEHENNA, ET DE BONIS QUAE DEUS SANCTIS PROMISIT.

1. **L**igna et ignis et foenum et stipula, tenebrosum et acerbum suscitant fu-
mum. Sic itaque quotquot corporeis liguritionibus ac voluptatibus diffluere student,
in iudicii fornacem merito, in exteriorē inquam ignem, in flammam inextinguibili-
lem proiiciuntur, ubi fletus et stridor dentium. Et quemadmodum qui appellatur
materialis ignis, umbra cum sit aeterni ignis, vehementem flammam extollit, corpus
destruens, animam invisibilem reddens; sic ille gehennae, diabolo et angelis eius pa-
ratae eiusque vasis, qui sunt nempe homines suarum animarum negligentes quomi-
nus eas Christi virtutibus ornent, prorsus non desinit peccatores sine pausa cruciari.
Si ergo temporarius ignis in tantum incendium attollitur, ita ut quae sunt ad nihi-
lum redigat; praesertim cum ignis hic adeo sit debilis, ut aqua extinguatur; quan-
tum puto aestimandum esse inextinguibilem illum, immortalem, sempiternumque
ignem, saevumque diei illius dolorem, cum caelorum potestates, et gentes omnes
conturbabuntur, et ira tenebrarum exteriorum demergens in immensa ignis inextin-
guibilis barathra, dire cohercebit damnatos per saecula peccatores. Etenim qui facit
angelos suos spiritus, et ministrum suum ignem urentem, per ignem quoque punit.
Adest enim ei semper cum voluntate potentia. Et qui igne omnia domat, non sine
mensura hunc deservire disposuit omnium iniquorum exitio.

β'. Θέλεις δὲ τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὁποῖον ἔστι πρὸς δάτῃρας πλάττω διαρῆσαι;
Is. XXVI. 11. ἄκως ἢ Ἡσαΐα λέγοντος· * καὶ νῦν πῦρ ἔσθ' ὑπαναπνοῖς ἰδίται· ἔσθ' οἱ ἃ νεκροὶ ζῶντες
14. οὐ μὴ ἴδωσι· νεκροὶ γὰρ χαλαῶνται οἱ τῇ ἀμνησίᾳ θνήσκοντες, οἵτινες ἀναστήσονται μὲν,
Math. XXV. ἐκ ἐν βελῇ ἢ δικαίων, ἀλλ' ἐν κατὰ κρίσει ἢ δάτῃρας θανάτου· πρὸς τούτοις γὰρ ἔστι ὁ θεὸς
20. λόγος ὑποφαίνεται· * πορεύεσθε οἱ καταρμαῖοι εἰς τὸ σκοτόν τὸ ἐξώτερον· ἐκὰς ἔσται ὁ
κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων· ταῦτα ἀεὶ ἐν νφ' ἔχοντες οἱ ἄγιοι ἐκ ἡλίσσαν τὰ
ἐαυτῶν σώματα, ἢ ἡδυνώθησαν τί τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· οἱ δὲ μὴ ἔχοντες ἔδιν, τῶν αἰωνίων
ἀγαθῶν περιεκτήσαντο· πολλοὶ γὰρ περιεσχρόμαροι τῶν κυρίων, καὶ ὁ μόνον βίον ἐλό-
μαροι, διὰ τὸ μὴ ὀλοφύχως καὶ ἀνενδύσας πρὸς εἶναι, ἀλλὰ ῥαθύμως ἢ ἡμαλημῶως, ἢ
πρὸς εἶναι μὲν πρὸς εἶναι, μὴ ἀπαυδῶσαι δὲ ἑαυτὸς τῶν πλησίων, καὶ τῶν τῆ χειρὸς
ζυγῶν ὁ ἀνὴρ ἀποδέσσει, τῇ καὶ τὸν σκοποῦ ἔξω γαρόναι· καὶ ὅτε μὲν ἐν ἀρχῇ
μτανοίας, εἴσι τῶς αὐτὸν οἱ δαίμονες ὡς ἀμαρῶν τῇ νηείᾳ, πρὸς εἶναι τὴν ἀνίστασθαι
εἰς πρὸς εἶναι, καὶ εὐφύχως ψάλλαν, ζῆν τὴν ἐπὶ τὰς σωάξας, ἢ θρῶν ἔξ τῇ φιλο-
πρωχείᾳ· ἢ μὲν τῆτο χαλινὸν ἐμβάλλοντες τῇ δεινείᾳ, ἀγχοῖ ὁ λογισμὸν δῆδιν εἰς
εὐλόγους πρὸς εἶναι ὑποδέμαροι· ἐνὶ δὲ πάλιν ὑπόλαβον· πρὸς εἶναι τὸ σῶμα
σε, ἵνα καὶ μέρθ τὰς πρὸς εἶναι ποιήσῃ· μὴ ἀδινῆσαι πρὸς εἶναι πρὸς εἶναι· ἢ λοι-
πὸν ὡς διὰ τῶν βρομάτων πρὸς εἶναι ἀνὴρ ῥέμβεται ἐκ τῆ εὐχῶν,
ὁ λόγος πρὸς εἶναι, καὶ τῆ ὑπὸν συγκαθίζουσιν αὐτῶν, ἢ νόμῳ πρὸς εἶναι τάξας πρὸς
εἶναι αὐτῶν, ὡς ἡδη σωήθῃ ἔχιν τῆ πρὸς εἶναι νηείας, ἢ πρὸς εἶναι μεταλαμβάναν
αὐτὸν βρομάτων· καὶ τῆ ξινοδοχείαν ἢ πρὸς εἶναι ὡς ἀνὴρ ἢ ἐνοχλῶσαν, καὶ μὴ εἶναι
τῆ ἡσυχάζειν· εἴτα ὡς λάβειν ἡμῶν τῆ πρὸς εἶναι αὐτῶν ἐξαγριώσαντες, ὁ νοῦ ἐκ τῆ

A. f. 89.
B. f. 94.

2. Vin' autem cernere inextinguibilis ignis cuiusmodi in secunda morte sit? Audi Esaiam dicentem: et nunc ignis adversarios devorat; et mortui vitam non videbunt: mortui enim appellantur qui in peccato moriuntur, qui resurgent quidem, sed non in concilio iustorum, sed in secundae mortis damnatione. Nam de his divinus quoque sermo decernit: ite maledicti in tenebras exteriores; ibi erit fletus et stridor dentium. Haec semper mente agitantur sancti homines, non sunt miserti corporum suorum, neque ulla re terrena molliti fuerunt. Qui autem secus, nullum aeternum bonum adquisiverunt. Multi enim Domino se applicantes, et monasticam amplectentes vitam, quia tamen non tota anima nec sine haesitatione, sed socorditer negligenterque potius quam alacriter accesserunt, nec se humiliare proximo, neque Christi iugum subire voluerunt, a divino scopo aberrarunt. Et dum paenitentiae quidem initium faciunt, sinunt eos daemones ieiunio instare, prompte ad orationem surgere, libenter psallere, ferventer synaxibus interesse, et benignitati erga pauperes impense indulgere. Postea vero frenum menti iniicientes, ratiocinium angunt speciosos praetextus obiiicientes: ieiunasti, rursus frui; curam corporis tui gere, ut pedetemptim proficias, ne forte debilitatus in gravem morbum incurras. Et mox quasi escis eum capientes, cum acedia vagari faciunt omissa oratione, confabulationes producere, fastidire psalmodiam, et somno eum obsident; et consuetudini congruas dispositiones ei decernunt, ut iam soleat ante ieiunii tempus atque synaxeos cibum sumere. Item hospitalitatem abolent ceu semper molestam, nec quiescere sinentem. Deinde quasi vehementem fornacem, appetitus ardorem in eo exasperant, mentem a man-

ἐντολῶν σκορπίζουσιν, ῥιμβάζοντες ἑαυτὸν εἰς ἔρωτα· καὶ οὕτως σκανδαλίζοντες αὐτὸν ἢ ψυχῶν, ἢ μάνδρας χωρίζουσι, ἢ μύλον ἢ τὸ κόσμῳ περιφορᾷ ἀλήθειαν ἐπείγοντες.

γ'. Ἀλλὰ τοῖς μὲν φροναυσίσι χαλεπῶς ἐνοχλοῦσι, διεγείροντες ταραχὴν καὶ θόρυβον, ἢ ἀντικειμένους πολλὰς εἰς κείρας καὶ μάχας, μῦσθ' αὐτοῖς ὑπερφροντες· καὶ δὲ τὸ μὴ φέρειν αὐτὰς ἢ ἐξεδίνωσιν, καὶ εἰς αὐτὴν ἢ ἀπάτην τῆ βίου ὑποσφραίνουσι· δὲ φιλαργυρίας μηχανεύονται· τὰ γὰρ πλῆθ' ἡμῶν σκανδάλων (ἢ) λογισμὸν ἀρτύσαντες παροξύνουσι φάσκοντες· ὑποσφραίνουσι εἰς τὰ οἰκῆα, καὶ μὴ ἐνυβρίζουσι ὑπὸ εὐτελοῦς· ὅτι γὰρ τὰ σφ' πλῆθ' ἐξουσίας ὑπάρχουσιν, ἀπαλλασσόμενος μάχης καὶ ὀνειδισμῶν ἢ κόπῃ· δύνασται γὰρ καὶ κατ' ἑαυτὸν περὶ ἑαυτοῦ, καὶ ψάλλον, ἢ ποιῶν ἐλεημοσύνας τοῖς πένησι· καὶ λοιπὸν ὁ δὲ φιλαργυρίας δαίμων ὅτι τέτοις συνήθειαι αὐτὸν ἢ ψυχῶν ἐκδύει αὐτὸν τὴν δόξαν τῆ περιβάτης, δὲ σκολιῶν περιγμάτων, ὡς κτεῖνος πανταχόθεν πλανώμενος, εἰς βορὰν ἢ ἡδοναῖς τῆ περιπέρας, περισκελόμενος τὰ αἰμοβόρῳ λύκῳ τὰ δαβόλῳ· ὅτ' ἂν ἢ καὶ τέλειος τις τὸ δοκεῖν εὐρεθῇ, τὴν καὶ ὅτι ὁ φιλαργυρίας δαίμων λίαν ἀπατηλὸς ὑπάρχων, περιφρονῶν παρὰ τὴν αὐτὴν ὁχλήσας ὑπερδομῶν, καὶ πένιαν ὑπότομον· ἢ εἰς συντυχίας πλεονῶν λοιπὸν ἐμβάλλει αὐτὸν ἢ λαβεῖν τί δὲ τὸ ὑποκλαίειν πρὸς αὐτὸν· καὶ δὲ ταύτης ἀνύουσι ἐπ' αὐτὸν οἱ δαίμονες τὴν περισπονησίαν ἢ ὑποκρίσεις, τῆ διδόναι ἐν ἀφροσύνῃ δαδολῶν ἀνὰ μέσον πλουσίῃ καὶ πένητι· καὶ πάλιν μὲν τὸ ὅτ' ἢ ὑπερφροντίας δαίμων συνομιλῶν αὐτὸν ὁδρασκιάζει, βδελύσσεται πᾶσαν ἀρετὴν διώκων, ὅτι ἀδελφικῆς δαδονίας· καὶ (ἢ) μὲν πλεονῶν περιφρονῶν πείθει δὲ κενόδοξίαν· τῆ ἢ πῶς τὸ περισπον καταιχμύει· καὶ τὸ μὲν σῶμα χειρὲ ὅτι ἢ πένητος ὑπονοῇται, τὸ δὲ ἑνδύμα τῆ φθαρτῆ δὲ τὰ χρήματα ἀνυλοῖ· ἢ δὲ τὸ ἀληθὲς ὁ λόγος ἢ ὑποδόξαι*, ὅτι ῥίζα πάντων ἡμῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία.

A. I. 90.

B. I. 86.

* I. Tim. VI. 10.

dati abstrahunt, occupantes eam concupiscentiâ. Atque ita animam illius scandalizantes, coetu religioso separant, molare saxum mundanae rotationis eidem impingentes.

3. Verumtamen eos qui tranquilliore sunt animo terribiliter vexant, perturbationem ac tumultum excitantes, et adversarios multos per contentiones ac iurgia cum odio opposcentes; et quia hi contemni se non ferunt, ad mundi errores convertere eos per avaritiam nituntur. Tum multitudine scandalorum mentem eius inficientes, exasperant dicentes: revertere ad propria, et a vili quopiam ne iniuriam patiaris. Namque in tuis opibus dominus es, procul omni contentione, convicio, et molestia. Potes solus orare, et psallere, et eleemosynas largiri. Hinc avaritiae daemon mentem hominis his labefactans, ovina pelle eum spoliât, et per sinistra opera ritu pecoris ubique errantem, praedam voluptatum facit, et cruento lupo diabolo tradit. Quod si quis forte inveniatur qui perfectus videtur, tunc avaritiae daemon ceu apprime dolosus, primo obiicit illi molestias indigentium, duramque pauperiem; et accessiones ad divites suadet, ut inde aliquid accipiat, cum apud eos lamentatur. Ac propterea imbuunt eum daemones personarum, ut dicitur, acceptione; ita ut stulte distinguat inter divitis personam ac pauperis. Post haec superbiae daemon cum eo diversans comparat ipsum ad aspernamdam quamlibet virtutis vim, quae de fraterno ministerio provenit; eidemque suadet, ut divitem ob vanam gloriam praeferat, pauperis autem faciem quasi ignominiosam aversetur. Et Christi quidem corpus in paupere de-

δ'. Συμφωνῶν ἡ τῇ πρῶτῃ τέττα ἐὶ ὁ δ' πορνείας δαίμων, ἀνάπλων πρὸς ἑσθρα; καὶ ὁμιλίας γυναικῶν· τὰ μὲν ῥυθμίζων αὐτῇ τῇ καρδίᾳ πρὸς μοιχείαν· εἴτα τῇ τοῦ πρὸςβάλλων, τὰ ἥδη δ' λύσσης ὁπιδανίη, καὶ ὡς ἀνέγκλητον τὸ κ' φύσιν· πρὸς δὲ ὑποφύων, ὑποφυλοῖ δ' δέξιοιαν ἐκ τῷ φόβου δ' κρείσσης, καὶ δὲ πνῦ εὐλόγῃ πρὸς βολῆς χρηστολογῶν ἐν δοσοληψίαις, δ' φιλαργυρίας δ' παρρησίας κρατυῖ· καὶ τότε θαρσαλίως πρὸς τὸ κύλισμα τῆς ἀγομίας ἐκκλίη, βεβαιῶν τὸ, ἐξάπαντα κατὰτοξίσουσιν

A. L. 91. αὐτὸν καὶ οὐ φοβηθήσονται· ἐκκραταίωσαν ἑαυτὲς λόγον πορνείᾳ, δηγήσαντο τὴ κρίψαι

Ps. LXIII. 2. παρὶς· * ὅτ' ἂν μὲντοι θεωρήσωσιν οἱ δαίμονες ἀπένόφρονες, τέτοις δ' ἑαυτῶν κακίας συνάπτουσι· καὶ κόλαφοι αὐσπρὸν ἐξάψαντες, δι' ἐμπαργμῶν δ' μαζῶν ἀπίμων, δ' ἰὸν δ' ἑαυτῶν πικρίας ἐκχέουσιν· ἵνα δ' εὐτέλααν μηκέτι φέροντες βασάζαν, τὴν ἐκ ἀπένόφροσύνης ὑποταγῶν ἀρνήσωνται· καὶ δι' ἐπάρσεως ζηλωταὶ ἐν πορνείδομοδύοις μεγαλοφρονήσαντες, τῇ πτώματι δ' ὑψηλοφροσύνης τάχον ἀειπίσσει, γυμνοὶ φαίνοντες δ' ὁσιότητῳ· καὶ δὲ τῷτο ὁ κύριος τὸ ἄγαν δ' ἀπαναφροσύνης ἐπὶ μᾶλλον ἐπαυξῶν δὲ τῆς ὑπομονῆς, ὡς ἀκαλείεται τῇ τύπτοντι εἰς τὴν διζιὰν σαζῶνα *, ἐρίψαι αὐτῇ καὶ δ' ἄλλῳ *, ὡς ἐκ τέττα κολαφιζομένων καὶ ὑποπιπτόντων τῷ δαίμόνων.

A. B. σιαγῶνα.

Matth. V. 20.

ε'. Καὶ ὅτε μὲν δ' ἰσυχίαν ἀσπάζεται, (ἡ) ὡς φύσιν τῆς ἀγαθότητῳ θυμὸν ἐν παρξυσμῷ ἐριθίζουσι, ἐπάροντες αὐτῇ μανίαν ἐν ῥισμῷ ὁδόντων, καὶ θυοῖσι προσώπῃ, δ' δὲ ὅτ' πολλὰς κόποις εἰς ἀθυμίας λόγους βλασφημίας καὶ αἱματηχυσίας ἐμβάλλοντες, τῇ ἀπωλείᾳ ὡς ἀπένόφρουσι· καὶ ὅτ' μὲν συμφοιτῶν ἐν πρὸςκοπῇ δ' ἀσκήσεως τῇ θυερότητι ζωπυρεμῶντες, τὸ δ' Χρῆσθ' χάρισμα ζήλω δανῶ παρξυῶντες, γυμ-

testatur; ornatum autem mortali corpori adhibitum, propter opes demiratur. Ideoque verum est apostoli dictum, radicem omnium malorum esse avaritiam.

4. Consonat praedicti daemonis operae, fornicationis pariter daemon, inflammans ad libidinem et feminarum familiaritatem. Interim cor eius ad adulteria comparat; et mox menti exponit libidinis mores, et quod non sit reprehendendum quicquid ad tramitem naturae fit; cuius ita edocti mentem excaecat ad iudicii metum, et specioso aliquo praetextu donorum acceptionem blande suadens, avaritiae impudentiam corroborat: et tunc demum in peccati voluntarium audacter praecipitat; confirmans illud: subito sagittabunt eum, et non timebunt: firmaverunt sibi sermonem nequam: narraverunt ut absconderent laqueum. Iam si forte daemones observent aliquos humiles, hos pariter cum sua malitia adeunt, colaphumque infligentes, irrisionibus flagisque inhonestis, acerbitalis suae venenum effundunt; ut contemptum minime ferre valentes, humilem submissionem mox recusent: et elato animo ac zelo verbisque tumidis erga male agentes utentes, cito superbiae lapsu corruant, et sanctitate vacui appareant. Ideo Dominus magnam licet humilitatem patientia volens augere, dexteram maxillam percutienti, alteram quoque exhiberi iubet; daemonibus ita colaphizatis et debellatis.

5. Age vero si quis quietam solitudinem praeoptat, hunc praeter bonitatis naturam ad iram vehementem concitant, furorem nescio quem iniicientes cum stridore dentium, ac vultus torvitate, perque varias molestias ad blasphema verba, et sanguinis effusionem, male perdunt. Et sodalis monachi in ascetica virtute progressum calidius incendentes, et Christi donum forti zelo exacuentes, interim infelicem alte-

νῆσι (Ϟ) τάλαντα, ὅτι ἔτι ἀρετῇ τῇ πλησίον ἵχουσιν ἰσοθιῶναι καὶ ζηλώσας τὸ ἱχύνοντα ἐν πάλῃ ὡς εἰς θῶν ἐυσέβαιαν, τῇ κακίᾳ ἀπερρίφη δὲ τὸ ὑπὲρ αὐτὸν θεωρεῖσθαι Χριστῷ· οὐ μόνον γὰρ ὅτι τὸ τοιοῦτον γυμνώσαντες οἱ δαίμονες τῷ ἀρετῶν τοῖς ἀγγέλοις παρεδεδυμένους, ἀλλὰ καὶ λύπαις αὐτὸν ἐν τῇ κενοδοξίᾳ ἐξεδάπανησαν· ὡς ἡδὴ ὑπὲρ αὐτὸν εὐσεβούτων πινὼν καὶ θεωροῦντων εἰς θῶν· οὐδὲν ἢ ὁ δὲ βασκανίας δαίμων ἐχαρμονίῳ ἐπὶ ἀπολείᾳ ἐχθρῶν ὑποβάλλει, ἔκκαυσιν εἰς μεγαλορημοσύνην, ὅτι ὡς ἀπώμασι τὰ τὰ ὅσα σὺν αὐτῷ ἀπεδίδοντο ἐκτελεῖν οὐ γὰρ συμπάχει θρησκείαν, μὴ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς δὲ βόλῃς τὰ ὅμοια περαδοῖ· θανάτῳ ἢ ἐξουσίας ἐπαφραίνεται, δὲ παντὸς ἑαυτὸν διηγαῖν, τὸ παντοῖως ἀπατηθῆναι καὶ ἡλλοτριωμῆναι τὸ ζῶντος τῆς θείας.

B. I. 86.

A. I. 92.

5'. Ὁ γὰρ δὲ ἀκηδίας δαίμων, καὶ οὐδὲν ἐνδεδιχῶν, θεωροκαρτερῶν τῷ μοναχῷ τὸ ὑπνον βαθείως ὁρμήσκει, καὶ ἀμέλειαν τὸν θρονον, μῦσθαι τῇ ψυχῇ πρὸς τὸ ἀσκησιν, καὶ μαλακίαν ἐν ἐκλύσει καὶ χασμῇ τῆς σώματος, λήθην τῷ ἀκασίῳ ψαλλομένων, καὶ μέθην πρὸς ἐξ ἀνοινίας ὀλίγης συνδύπνισαν τὴν ψυχὴν, ὁρεξίν τε βρομάτων ἐξ ὀλίγης ἀσκήσεως· καὶ οὕτως δὲ πλησμονῆς ἄρτε καὶ ὑδατῷ καὶ τῷ τοιούτων πολεμικῶν ὅπλων, τῷ δαίμονων τὰς ἡδονὰς ἐπαγείρας αὐτῷ, ὑποχείριον ἑαυτῷ καὶ τοῖς ὁμοίοις καθεστῶ· καὶ τότε δι' ἐνυπνίων φαυλίζοντες αὐτῷ (Ϟ) νοῦν, τῇ ἐγέρσει ὡς δέσμον αἰμὼν πρὸς σφαγὴν τῷ ἀπαυγασματι τὸ φαντασίας ἐν ἡδονῇ περὶ πείρας· καὶ ἄφνω πρὸς αὐτὴν τὸ πρᾶξιν ἀπερρίπτει· καὶ ποτὲ μὲν δὲ πλησμονῆς θορυβοῦσι, ποτὲ δὲ δι' ὑπερήματῳ ἡρώσασιν· ἐπὶ γὰρ δι' ὁπτιοῦ δὲ ἀκονίας, δὲ (Ϟ) γογγύσμον σωμασίζουσι καὶ πρὸς τὸ μάθῃσιν καὶ μελέτῃ τῷ ἐντολῶν τῆς κυρίου ἐμποδίζοντες, ἐμβάλλουσιν αὐτὸν εἰς συμπλοκὰς ἀνοφελεῖς καὶ φροντίδας γήινας, εἰς πειρασμοὺς τὰ ἀπατηλὰ καὶ μὴ φρενοῦ-

rum spoliand, quia se non possit proximi virtuti exaequare. Invidens itaque illi in pugna propter Dei pietatem praevalenti, malae mentis fit, quia ille prae se magis Christo servit. Neque ob id tantummodo spoliandum eum virtutibus daemones angelis traducunt, sed et moerore vanae gloriae causa exedunt; quasi nonnulli plus quam ipse pietate erga Deum increpant. Sic enim invidiae daemon gaudium quoque de inimicorum perniciem suggerit, et ad verba superba incendit in sodalis lapsu qui sanctum vitae genus secum sectari studebat. Etenim non compatitur cum suspirio, ne forte et ipse a diabolo aequo tentetur: et morte superioris aemuli delectatur, per omnia se iustificans, cum sit tamen errore prorsus inflatus, et a vita secundum Deum alienus.

6. Age vero acediae quoque daemon perpetuo instans monacho adsidet, gravem somnum ingerens, et theologicae meditationis neglectum, animaeque inspirans odium vitae asceticae, mollem dissolutionem et corporis oscitantiam, ingratae psalmodiae oblivionem, et quandam, post brevem vini abstinentiam, ebrietatem quae animam opprimit; nec non cibi, post non diuturnam ascesim, cupiditatem. Atque ita hic daemon panis et aquae saturitate, et aliis huiusmodi quasi armis bellicis, voluptates daemoniacas in eo suscitans, servum sibi et sui similibus hominem huiusmodi facit. Tunc vero et somniis menti eius illudentes daemones, statim ac evigilat, ceu vinctum agnum qui ad caedem ducitur, voluptariae phantasiae alucinatione occupant, et confestim ad ipsum actum propellunt. Et modo quidem conturbant crapula, modo penuria terrent. Insuper et in commissio ministerio querelis obsident; eumque a cognitione mandatorum Dei avertentes, in conflictus coniiciunt inutiles, in terrenas cu-

σας μοναχοῖς, ὡς ἐν χρηστολογίαις δῆθεν ἀειποιήσεως ἀπάγοντες, ἢ πρὸς οἰκοδομὰς, ἢ ἀμπελουργίας καὶ κτενῶν εὐνοίας· καὶ ἐν τέτοις φειλάπτοντες αὐτὸν, ἀκαρπον κατιστῶσι μὴ ἔχοντα σημεῖον ἀρετῆς ὅτι τῆς δειγνύσεως τῆ φοβεροῦ καὶ φεικτῆ βήματ' οὗ τῆ Χειροῦ, καὶ τῇ μορφῶσ' τῆ ὀνόματ' οὗ τῆ μοναχοῦ, ὡς δειγματίζοντες δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἡμῶν τμημάτων, τὴν καταδίπλω τῆς φεικτῆς κρείσεως ἐν τῇ κολῶσ' κατὰδικάζουσιν.

A. I. 93.

Ζ'. Καὶ ὅτ' ἂν ἄρχηται, ἰδοὺν αὐτὸν ἐν τῷ τίῳ ἔχον ὑποταγῶν, ἀγάπῶν, φραυπάθειαν, ἀγῶνα· ἔϊ) τὴ συμπαθῆ, ἐλεύθερον, ἀμυμῶν, καρτερικόν, ὑπήκοον φεὶ τὰ καλὸν ὄμμα, τῇ φωνῇ ἡσυχον καὶ εὐδίδειτον, ἔ μὴ ὁμῶντα ἐν πνι, μὴ ἢ ἀτακταῦτα λόγους ἀπείσι· καὶ πάντα τὰ καπορθόματα συγχωρεῖσιν αὐτῷ θησαυρίζαν ἐν ἑρατοῖς· καὶ λοιπὸν βλέποντες (Ϟ) θεὸν διγαγεμόνον πρὸς βοήθειαν αὐτῆς, τῆ ἐγρέψαι τὸ ὄνομα

B. I. 87.

αὐτῆς ἐν βίβλῳ ζωῆς, τότε ἐξάπεινα ὡς βίαιον ὕδωρ φειχθέντες αὐτῆς, κάμινουσι (Ϟ) κόπον αὐτῆς ἀπαλίσαι δὲ τὸ ὀρέξειον· ἔ πρὸς φάσ' εὐλόγους πρὸς τὰς φεικτῆς φεικτω-ἀξάντες αὐτῆς, ἄρχονται δι' ἀντικειμένων καὶ ἀπαρνεμένων ἢ ἐλδιδείαν ἐν αὐτῷ αὐτῶν· ὡς ἐνὸς ἄρτε κλοπῶν μαλετῶν, ἢ ἀγάπῶν δουλοῦ, τὴν τε μακροθυμίαν ἀποθῆσθαι, ἢ ἐκ ἀπεινοφροσύνης ὑποταγῶν πρὸς ἀντίστασιν ἔχον, ἢ συμπαθῆ δεικνύσαν βδυσκτῶς τῇ ὑπερφανίᾳ παροδύειν, τῆ ἀδινουῦτ' οὐκ ὀρῶντων, καὶ παροδύειν ἢ ἀκράσιν, ἢ ἀσκήσεως λαποτακτῶν τοῖς βερόμασιν, ἔ τὸ ἄορκον εἰς ὁπορκίας συμφύραν, καὶ ἢ ἡσυχίαν εἰς θυρόβους καὶ αἰχρολογίας μεταγῆν· ἔ ὅτι τέτοις μεταλλεύσαντες ἢ ἀλαίπωρον τῆς τῆ θεοῦ φιλανθρωπίας, ἐκ τῆ βίβλου τῆς ζωῆς ἐξαλαφρύναι ὡς ἀσπιδάζουσι· καὶ μεταναστεύοντες πρὸς (Ϟ) δειβόλον, τῇ βίβλῳ τῆ ἀπαλείας ἐγρέψαι· καὶ ἔως κυριεύ-

ras, in fallaces curiositates minimeque monachum decentes, ad blandas veluti acquisitiones impellendo, vel ad aedificandum, aut vineas excolendas, et rei pecuniariae studium. Atque his eum alligatum, infructuosum sistunt, nec ullam virtutis notam habentem, ad formidabilis horrendique tribunalis Christi iudicium: et obiecta monastici nominis imagine illudentes ei propter peccatorum multitudinem, damnationis sententiam gravissimam cum poena impingunt.

7. Et sub eius quidem initiis, sinunt eum habere obedientiam, caritatem, mansuetudinem, pietatis exercitium: item esse benignum, liberum, inculpabilem, patientem, mandatis obtemperantem, silentii tenacem, bene compositum, numquam iurantem, neque sermonibus iniucundis utentem; omnimodos demum bonos actus ei permittunt in caelis congregare. Deinde vero Deum ad auxilium eius paratum videntes, nomenque eiusdem in vitae libro scribendum, tunc subito, instar aquae violentae, ei circumfusi dant operam ut labores eius per concupiscentias evacuent: honestosque praetextus adversus illius acta obtendentes, incipiunt per oppositiones et negationes libertatem eius restringere; ac unius panis furtum meditari, caritatem turbidare, patientiam abiicere, humilem obedientiam repugnantia commutare, benivolium ministerium cum stomacho et superbia omittere, infirmum derelinquere, concionis lectionisve auditionem negligere, cibum asceticum deserere, ex non iurante fieri iurantem, silentium in tumultum turpiloquiumque convertere. His artibus miserum hominem a benignitate Dei abstrahentes, de libro vitae delendum curant; et ad diabolum transferentes, in libro perditionis scribunt. Atque ita sibi subiicientes

σαντες τῇ κατακρίσει τῆ θανάτου, εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος καὶ τὸ ἄσβεστον πῦρ ἑαυτοῖς συγκαταδικάζουσιν, ὅπως ὅστις ὁ κλαυθμὸς καὶ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

η'. Ὅτ' ἂν ἡ ἀμείμνον βίον ζῇ, ὅτι τὰ λόγια τῆ θεῆς διηγείρεται, λογισμοῖς φαντάζοντες αὐτὸν ὡς καὶ εἴς τε πελάζοντες πρὸς ἀνυπομόνητον γαῖαν· ὃ δὲ διασαλεύουσιν ὡς περ A. I. 94.
σκάφῃ φερόμενοι καὶ ἀποφερόμενοι ὑπὸ κυμάτων θαλάσσης· καὶ φησὶ τοῖς λογισμοῖς περιελύζουσι· ὅτι πῶς οὐ κατακρίσεται τῇ ἐξουσίᾳ σου, καὶ ποιῆς ἑαυτῷ ἴδιον καταγέγονα; καὶ ἐκ τέρας λοιπὸν τὴν πλεονεξίαν παραιοφύροντες, ἄρχονται ὑποβάλλειν αὐτῷ, ὅτι νῦν γὰρ πολυκτήμων, καὶ χρυσίον τί ποσσοεῖζον· ὃ ἀπελεύσει καὶ ποιήσεις σεαυτῷ μοναστήριον ἴδιον, ἵνα ἐν ἐξουσίᾳ ἔχῃ ἀδελφούς· εἰς τὸ ψάλλειν καὶ ποιῆν τὰς ἐντολὰς τῆς θεοῦ καὶ τὰ ποσάγματα αὐτοῦ, διαφύγων ὃ πένητας· καὶ ἐκ τέρας δὲ μάνδρας σκορπίσαντες, πάλιν ἄρχονται ἐν τῇ ποσσοβολαίᾳ αὐτῶν συναίρειν λόγους μετ' αὐτοῦ· ὅτι ἰδοὺ ὡς γαλήνη ὃ εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια καὶ ἐγκράτεια, καὶ τὸ σῶμα ἀπαύτως διζολογεῖται (ὧ) θεόν· ἐκείσε μὲν γὰρ ταραχὰς ὃ ἐκπλήξεις καὶ μισοδελφίαν· ἐνταῦθα δὲ ἡρεμία σώματος καὶ γλώσσης ἀπὸ αἰσχύνης· ὃ τότε λοιπὸν τῇ ἀκτῆμονα ποσσοδιάσει περιπαῖν πρὸς οἰκοδομὰς κατὰ γὰρ· ὃ ἐξ ὁδοῦ ζωῆς ἀπαχολουῶντες, εἰς φροντίδας καὶ μερίμνας ἐν ἀμελείᾳ τῇ εὐχῶν ἐκβάλλουσιν αὐτὸν εἰς κλειθεῖα τῆ καὶ ἀπαντήματα κακὰ, πρὸς τὸ μηδὲ ὅπισθον ζῶν ποσσοεῖζεσθαι· καὶ ἐνίοτε μὲν ἐνδιδόασιν αὐτῷ πρὸς ἐν κατόρθωμα, ἐπαπλασίως δὲ εἰς ζημίας ἐτέρας περιτρέφουσιν αὐτῷ, ὃ ἐν τῇ μέλει γυμνῶν τῇ ἐντολῶν κατὰστήσαντες τῇ ψυχῇ, εἰς μετὰμελον περὶ τῇ ἐξόδῳ τῆς μοναστείας ἄγουσιν· ὅτι ἐκείσε, φησὶν, ἀκτῆμονα ὃ σῶφρον βίον διετελεῖς, ἐνδύμα ἢ βρεθῆμα ἢ πόμα ἐδέξω ἐμερίμνας, ὅμως περ B. I. 88.
θεῷ μόνον ποσσομέλεις δελεῶν καὶ ποσσομιλῶν αὐτῷ τῇ εὐχαίᾳ ὃ τῇ ψαλμωδίᾳ καὶ

per mortis damnationem, tenebris exterioribus et inextinguibili igni secum addicunt, ubi est fletus et stridor dentium.

8. Porro autem si quis incuriosam vitam agit, hunc ad Dei oracula excitant, phantasticis eum cogitationibus hac illacque impellentes ad intolerabilem perturbationem, agitantque veluti navim a marinis undis impulsam atque repulsam; ut sibi dicat fluctuantibus cogitationibus: cur tuo arbitrio non uteris, tibi que propriam non facis habitationem? Posthinc avaritiam inferentes, incipiunt ei suggerere: nunc dives esto, et auri aliquid impende, et abiens fac tibi proprium monasterium, ut habeas sub tua auctoritate fratres, ad psallendum, et Dei legem observandam atque mandata, pauperes simul alendo. Atque his suggestionibus coetu monastico abstrahentes, rursus tentationibus suis fabulas nectunt huiusmodi: ecce heic tranquillitas, pax, et securitas et continentia, et os indesinenter Deum laudat. Illic utique perturbationes, consternationes, et iracundia fratrum: heic autem corporis atque linguae quies ab omni turpitudine. Tunc deinde nihil illum possidentem impellunt curis distrahi propter habitaculi aedificium: et a cogitando vitae exitu avertentes, in curas ac sollicitudines, neglecta oratione coniiciunt, et in leschas pravosque congressus, ut ne victum quidem quotidianum sibi comparet. Et interdum quidem concedunt ei ut recte aliquid agat, sed septemplex mox detrimento adficiunt; et in ea lassitudine nudatam bono mandatorum Dei animam eius constituentes, paenitentiam de monasterio derelicto iniiciunt; quia tu illic, inquit, pauperem sobriamque vitam agebas, vestimenti, escae, potusque haud sollicitus, sed Deo uni vacabas, famulans conversansque cum

σωάζεισι, πρὸς τῇ ἀναγνώσει τῆς γραφῆς ἀπαχολέμευτος· καὶ ἔτι πάλιν ἀναπνεύουσιν
 A. I. 95. εἰς ὀπτεροφλῶν τὴν κατὰ γὰρ, ἢ περιλαβόντες αὐτὸν, παρεξυμῶσιν ἐν πονηρίᾳ τὴν ἀδελφότη-
 τατα τὴν μὴ διχθῆναι αὐτὸν καὶ τέλῳ ἀγριώσαντες αὐτὸν πρὸς τὴν ποίμνῳ, εἰς τὰ κο-
 σμικὰ δὲ ταύτης τὴν μὴδὲ καὶ τέχνης ἀναστροφῶν, ἢ εἰς αὐτὴν τὴν ἀμῆραν τὴν κόσμῳ
 βυθίζουσιν· ὡσαύτως καὶ τὴν ἐκείνην τῆς μοναχῶν πολιτείας περὶ τῶν εὐλόγων μαχησάν-
 τας, οἱ δαίμονες, πρὸς ἐμπαγγλὸν κατὰ σύρεαν ἀργαλία χαλκαίουσι, πρὸς τὴν αὐ-
 τοῖς ἀπώλειαν τὴν πνεύματος, ὑποσταταῶν τὴν ἀνεπηγείε τὴν ὑψίστη νομοθεσίᾳ.

θ'. Καὶ οὗτοι μὲν τέτων πάντων μηδὲς ἐγκαλέτω τῷ Χριστῷ, ὡς ἡδὴ συγχωρῶντι
 παραδιδῶναι ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν τῇ γὰρ ἀναγνώσει τῆς γραφῆς, τὰ ἀγαθὰ ἐκ τῆ
 φαύλων τῆς δαιμόνων πρὸς καρτερίαν δὲ καὶ πρὸς ασφαλισμοῦ ἐπαλείφει τῷ
 ἀγῶνι ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ἢ θλίψειν ὑπομονῇ, εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς ἐρανῶν.
 Τί αὖ, ὦ μοναχὲ θέλων σπουδάζειν, οὐ νικᾷς τὸν ὀπτεροφλῶν σοι τῆς λογισμῶν, κατα-
 δικῶν δὲ τὴν ἀγαθῶν; καὶ ὅτι ταύτη τῇ ἐγκρατεῖᾳ φυλάσσων ἑαυτὴ τὸν περὶ αὐτὸν τὴν
 σάματῳ ἐν τῇ ψυχῇ, μετ' εἰρήνης ἔχει τὰ ὑπάρχοντά σε, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς ἐρανῶν,
 καταιχιῶν ὅτι δαίμονας· καὶ ἀνθ' ὧν ὑπνοήσῃ ἀκτῶν οἰκοδομᾷς τὴν γῆς πηλοῦ-
 σας, πολυκτῶν γίνε τὰ ἐκ τοῦ ἀναπλάττων εἰς ἀφθαρσίαν, πρὸς ἀνακαίνωσιν ζωῆς
 ἀθανάτου τὴν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν σου σκλῆρος· ἢ πρὸς τὴν μορφήν ἐν ἀμπελῶνι
 Ioh. XV. 6. χρυσωδισάτω πρὸς καὶ σιν *, ἐγκέντριον εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀρετῶν, πρὸς τὸν σύμφυτον γῆρας
 τὴν πνευματικῶν καὶ νοερῶν ἀμπελῶν τῆς δικαίων, μὴ τὴν ἀγίων ἀγέλων· ἢ ἀνθ' ὧν
 ἐν ἀμαλείᾳ ἀρετῶν ὡς αὐτῶν πρὸς κτλῶν φροσύνην, μᾶλλον δὲ τὴν ἐγκρατεῖαν ἀμαρ-
 τῶν, ἐν εἰρήνῃ νομῶν πρὸς ἀνάπαυσιν ὅτι πνεύματος ἵππων, ὅτι ἐν δόξῃ Χριστοῦ

illo precibus et psalmodiis et synaxibus, sacrarum scripturarum lectioni intentus. At-
 que hinc rursus calcaria ei subiiciunt ut in monasterium redeat; sed interim eundem
 praevenientes, improbe concitant fratres quominus illum recipiant. Tum demum cum
 adversus coetum monasticum irritantes, astutia hac atque artificio ad mundana aver-
 tunt, et in ipsum mundi peccatum demergunt. Pari modo, et singulorum monacho-
 rum vitam, honestis daemones decipientes praetextibus, cum ludibrio graviter nexos
 secum trahunt ad perditionis ignem, a supermundiali Altissimi lege facti apostatae.

9. Et de his quidem omnibus nemo Christum incuset, propterea quod ad se
 accedentes tentari permittat. Etenim per sanctarum scripturarum lectionem, quod
 bonum est, a pravitate daemonum, ut se quisque confirmet, distinguit: et sic prae-
 munitos disponit agoni, ut cum corde puro et pressurarum patientia in regnum cae-
 lorum ingrediatur. Cur ergo, o monache, si modo salvus esse vis, non superas co-
 gitationum impetum, virtute tua contradicens? Namque hac continentia custodiens
 animae tuae vestibulum, id est corpus, in pace quae tua sunt habebis in regno cae-
 lorum, daemonibus ignominia notatis: et pro caducis terrenis domibus quas pauper
 extruere cogitabas, esto dives rem Dei convertens in incorruptibilitatem, ut ad im-
 mortalem vitam tabernaculum tam corporeum quam spiritale renoves. Et pro labo-
 rífera terrenae vineae igne comburendae cultura, insere tibi virtutem, ut fias com-
 plantatus in spiritali et intellectuali vinea iustorum cum sanctis angelis. Postremo
 noli, neglectis virtutibus, ad pecoris curam incumbere: immo vero cum continentia
 curas seponere, nutrique potius cum pace igneos illos equos, qui te in Christi gloria

ἄρματι ζωηφόρῳ, μέλλοντας νηρόμυρον σε δρόμοις ἀερίοις ἀρπάξαν· ὅτε γὰρ ταύτης τῆς ἀκτμησυνῆς, ἐν μόνῃ μηλωτῇ καὶ πεσασσάροντα ἡμερῶν νησεία, ἐπ' ὅρας Καρμηλίου κατοικῶν ὁ παροφίτης, τὴν ἄνοδον τῆ βασιλείας ὑπὲρδίδει, τῆ διόδου ἀναλήψας τῆ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὃ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος πάντοτε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς εὐδαιμόνας τῶν αἰώνων ἀμὲν.

ΛΟΓΟΣ ΚΒ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΟΝΗΡΙΑΣ ΕΞΟΥΣΙΩΝ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΩΝ ΕΠΑΙΝΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΜΑΡΤΙΑΙΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΩΝ.

α'. **Η**ρκεῖ μὲν ἡ μυστηρία τῆ ἀγίας Παύλου τῆ ἀποστόλου ὡς εἰρησῆται ὑποία ὅτιν ὁδωρεῖ ἡ τῆ σώματι ἐξόδος, ἡ πῶς πονηρῶν ἡμέραν καλεῖν εἴωθεν· ὅτι ἐπειδὴ ἡ κατ' ἡμᾶς ἀγάπη ἀναγκαστῶτα λίαν καὶ πρὸς ὀφέλειαν καὶ ἀσφάλειαν διεγέρει, ἀπὸ τῆ αὐτῆς ῥημάτων εἰς πόλεμον ὑμᾶς διαπιστώντας, τὸ βραβεῖον τῆ ἀθανάτου νίκης ὑμῶν ἐγχαρήσωμεν· λέγει γὰρ ἔπος· * ἐνδυαμένοι ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆ ἰχθύος αὐτῆς ἐνδυσάμενοι τὴ πανοπλίαν τῆ θεῆς πρὸς τὸ διώκεσθαι ὑμᾶς εἰσὶν πρὸς τὰς μεθοδίας τῆ διαβολῆς· ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἡ πάλιν πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς εὐδαιμόνως κοσμοκράτορας τῆ σκοτίας τῆ αἰῶνι τέτι, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆ πονηρίας ἐν τοῖς ἐπερανοῖς· ὅτε τῆτο ἀναλάβετε τὴ πανοπλίαν τῆ θεῆς, ἵνα διωκηθῆτε ἀντιπύων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ· ἡ γὰρ ἀνάγκη τῆς ἐκ τῆ σώματι ἐξόδου, ἡμέρα πονηρῆς ἐμπέφανται· συλλαμβάνεται γὰρ ἡ ψυχὴ ἐκταλλομένη τῆ σώματι, ὡς ἐάν

A. 1. 96.
B. 1. 89.

* Eph. VI. 10.

vivifico currui impositum, cursu aëreo rapturi sunt. Etenim in hac paupertate, cum sola melote, et quadraginta dierum ieiunio, in Carmelo monte habitans propheta, ascensum ad regnum portendit, id est divinum ascensionis cursum domini nostri Iesu Christi. Cui honor et imperium ubique et nunc et semper per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXII.

DE ANIMAE EX CORPORE EXITU, ET DE SPIRITALIBUS NEQUITIAE POTESTATIBUS, ET DE DEI ATQUE ANGELORUM LAUDIBUS, ET DE IIS QUI IN PECCATO DEPREHENDUNTUR.

1. Sufficiebat sancti Pauli apostoli testimonium demonstrando quam sit acerbus de corpore exitus, quem diem malum solet appellare. Sed quia nos caritas necessario nimis ad utilitatem vestram cautelamque exstimulat, verbis eius ad bellum vos excitantes, immortalis victoriae praemium conciliare studebimus. Verba enim eius sunt: confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius: induite armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli. Quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum huius saeculi, contra spiritalia nequitiae in caelestibus. Propterea accipite sumite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo. Quippe necessitatem exeundi de corpore, diem malum esse constat. Comprehensa enim anima de corpore trahitur, veluti si quis carbonem de clibano eripiat. Tunc expavescet anima

πρὸς ἀσπασίην ἀνθρώπων· ὅπου κλιβαίνου· τότε δαλιάσει ἡ ψυχὴ διερχομένη μὲν τῶν σωόντων
 Α. I. 97. αὐτῇ ἀγγέλων (ὧν) αἴερα, τῶν δαβόλων μὲν τῶν σωόντων αὐτῶν δαιμόνων ὡς περὶ ἀρχε-
 τελόντων τῶν ἀμάρτανων καλύοντο· αὐτῇ ἀμέμπτως διελθεῖν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων τῶν φωτῶν
 εἰς (ὧν) τὸ μεγαλειότητι ἑραρόν (1).

β'. Ἰδὲ δὴ μυστήρια ὑμῖν λέγω· οἶδα ἐγὼ ἀνθρώπων ἐν τῇ γῆναι ταύτῃ πεπληρο-
 φορημένον, ὅπου νυνὶ ὀλίγοι εὐερίσκονται οἱ εἰς χάρας ἀγγέλων ὡς ἀποδιδόντες τὰς ψυχὰς
 αὐτῶν· ἐπληθύνθη γὰρ ἡ ἀνομία ἢ ἡ ἀδικία, ψυγείσης τὸ ἀγάπης· καὶ δαίμονες εἰσὶν
 * B. ἀνιόντες. οἱ ὡς ἀναλαμβάνοντες αὐτάς· διὸ ἢ ἀνηλεοῖς * βασάνους κέχρηται αὐτάς, μὲν δὲ κρῖ-
 σιως, ἐν τῇ ἐκ τῶν πλυνωμάτων ἀποζεύξῃ τὸ ἀναριθμήτων ἀνθρώπων· ἢ ὡς ἔλκοντας
 τὰς ψυχὰς ἐκ τῶν σωμάτων, μέχρι τῆς ἀναβλύσας εἰς αὐτὰ τὰ πλάγια (2) τῶν ὀφθαλμῶν·
 καὶ ἐμβειμησαμένους αὐτοῖς ἐν δυνάμει τῆς πνεύματος τῆς ἀγίας, ἐκτείναντες τὴν χάριν,
 ὅτι τὴν βιαζομένην ἐν ἀνάγκῃ ψυχὴν, εὐθέως ἐκείνοι ἑομάξαντες, ἔασαν αὐτὴν καὶ
 ἔφυγον· καὶ κείνη ὁπότε ἴδωσιν εἰς τὴν αὐτῆς τῆς σώματος κατὰστασιν ἐγίνετο· ταῦτα οὐκ ὁρῶν
 B. I. 90. χερσὶν καὶ ἐκείνῳ ἡμέρας γινόμενα ἐκ τῶν πνέματων τῶν ποτηρίων, καὶ ἑαυτὸν ἐχό-
 λαζε, καὶ στενάζων καὶ λυπούμενος ἀπεκλαίετο τὴν ἀνθρώπων ματαιότητα· καὶ ποτε
 βοήσας ὡς Μωϋσῆς τῇ καρδίᾳ πρὸς (ὧν) θεόν, ἐπεφύτα μαθεῖν τί φεῖ τὸ ῥήματ'·
 τέτυ· καὶ ἐχρηματίσθη αὐτῶν δὲ τῶν πνέματων τῆς ἀγίας, ἀπὸ μυρίων μίαν μόλις εὐε-
 σκεῖται ψυχὴν ἐν τοῖς ἐπιστάσι χρόνοις, ἐν χερσὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων περιερχομένη· τὴν
 τοιαύτην γὰρ δικαίαν ἔσαν ἢ ἀσπίδων κολακεύοντες μὲν πρὸς ἀναλαμβάνουσαν ἐν ὑμῖν,
 ἀντιπολεμοῦντες τῶν ἐχθρῶν τὰς δυνάμεις, καὶ τὸ γαλαμμένον.

pergens deducuntibus angelis per aërem; dum interim diabolus cum comitibus suis
 daemonibus, tamquam supremus peccantium publicanus, prohibet eam quominus im-
 punita cum lucis angelis ad magnificentiae caelum transeat.

2. Ecce mysteria vobis dico: novi ego hominem aetate mea adfirmantem, pau-
 cos nunc comperiri, qui animas suas in angelorum manus commendunt: multiplicata
 est enim nequitia atque iniquitas, et refriguit caritas; et daemones potius illas ex-
 cipiunt. Quamobrem saevis cruciatibus urgent, cum iudicio terribili, innumeros ho-
 mines qui de corpore seiunguntur: animas quippe de corporibus extrahi videbat,
 donec usque ad oculorum palpebras ascenderent. Cumque vir praedictus in virtute
 Spiritus sancti illos increparet, manumque ad oppressam necessitate animam tende-
 ret, statim illi perterriti, ea ommissa diffugerunt; ipsa vero in sui corporis reversa est
 stationem. Haec cum paene quotidie videret a nequitiae spiritibus fieri, secum ipse
 tacitus reputabat, moestusque et gemens humanam vanitatem deplorabat. Quandoque
 autem clamans veluti Moyses corde suo ad Deum, rogabat cognoscere aliquid de
 huiusmodi re; editumque ei oraculum fuit a sancto Spiritu, ex decem millibus vix
 unam inveniri animam, per illa tempora, quae in sanctorum angelorum manibus egre-
 deretur: quam quidem utpote iustam et immaculatam blande honorificeque excipiunt
 cum hymnis, profligantes inimici potestates, prout scriptum est.

(1) Collocat auctor daemones in portis cae-
 lestis civitatis, quasi molestos publicanos ab ingres-
 su prohibentes animas bonorum operum syngrapha
 et testimonio non instructas.

(2) Ita perspicue uterque codex; quod voca-
 bulum in glossariis non inventum, coniecturaliter
 explico palpebras.

γ'. Ἀναλαμβάνοντες τὴν ἀναβαινέσθαι τῆς τῆς τελωνισμῶς τέττε (πλάνη γδ) ὅξυ-
 σίας, ἐκ τῆς φύσιν ἀγαθότητος, συμπάχοντες αὐτῇ ἐ λυπούμενοι, συνεχόντων αὐτῇ A. I. 93.
 τῇ δαιμόνων, συμπεριφέροντες ἰδέσθαι τὸ τέλος, ἐλπίζοντες ἰδέσθαι τὸ ἰδίον ἐν αὐτῇ
 φωτίζον αὐτῶν. ὑπόχρουν γδ λαμβάνει ὁ δέξωλ, καὶ λόγον ποιῆται τοῖς δέξωσας τῇ
 πτωσμάτων αὐτῆς, ὡς ὑπὸ θυμον αὐτῆς γηραμένην καὶ ὅτ' ἂν ἔπας ἐπεχέρι τῆς ἐκ τῇ
 χερσὶν τῇ ἀγέλων ἠπληθεύσαν τοῖς κακοῖς αὐτῆς ἀναγορεύμασι, δέξωσας αὐτῶν κυριεύσας
 πρὸς ὅδ' κοσμοκράτορας τῆς σκότους τῆς κωλύοντας δέξωλ ὑπὲρ τὰ ἀνώτατα τῆς αἰέρος,
 μὴ ἔχουσαν σημεῖον ἀρετῆς εἰς ἐφόδον σωτηρίας· καὶ οὕτως ὡς μετέωρον δικαστὴν καθ-
 ἡμέρον, διδάσκει αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ πόσολος λέγων· * καὶ τῇ ἀρχοντα τῆς ὅξυσίας τῆς αἰέρος, * Eph. II. 2.
 τῆς τοῦ ἐνεργουῦν ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· αὐτὸς γδ ὁ πόσολος ὡς παρὰ τὰς ἐν τῇ
 ἀρπαγῇ, εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς τῆς σώματος, ἕως ἔτις ἔραν· καὶ ἰδὼν τῇ
 ψυχῶν ἐν αἰεὶ πολέμῳ, ταῦτα διηγήσατο.

δ'. Πρὸς γδ τῆς πύλης παρίσανται αἱ δέξωροι ὅξυσας τῆς πτωσμάτων τῆς πονηρίας,
 καὶ τῶν ἐκείνου ἀναλογίαν τῇ ὁπισθομαίν· διερχόμενα γδ τὸ πνεῦμα τῆς περνείας εἰς λόγον
 φθορᾶς εἰς δυσωδίαν ἔχει ἐν τῇ ψυχῇ· ὡσαύτως καὶ τὸ πνεῦμα τῆς λήθης, εἴ ποτε δέξω
 μέθης καὶ κραυγῆς βαρύνσας τῆς καρδίας, λήθῃ ἐνεποίησε τῆς μὴ μνημονεύειν τῆς νόμου
 καὶ τῇ ἐντολῶν τῆς θεοῦ· σωμαίρις ἡ λόγον ἐκ τὸ πνεῦμα τῆς δολοφονίας, εἴ ποτε ἐμάνθη
 ἐν αἵμασι· τὸ ἡ πνεῦμα τῆς φιλαργυρίας, εἴ ποτε ἀρπάζοντα αὐτὸν παρεσκεύασεν, ἢ μὴ
 δ' ὅλως ποιῆσαι ἔλεος· συγκρίνεται ἡ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς κατὰλαλίας, εἴ ποτε κατὰφύ-
 σαται πνῶν ὅξυχουσεν ἀδίκως· καὶ τὰ ἄλλα μύρια πνεύματα τῆς ὅξυσίας τῆς σκότους,
 σωμαίρις λόγον πρὸς τὰς πύλας τῆς εἰσόδου τῇ ἐπουρανίων· ταῦτα γδ τηλαυγῶς τίς ἰδὼν

3. Verumtamen cum aliqua excipitur, et ex huius telonii (id est fraudis) po-
 testatibus evadit; angeli quidem insita naturae bonitate compatiētes moestique, pos-
 sidentibus eam daemonibus comitantur, ut videant rei exitum, sperantesque aliquid
 proprii luminis videre in ea relucens. Nam sibi iure debitam censet diabolus, et li-
 beratoribus narrat peccata illius, quorum causa in potestatem ipsius venit. Atque
 ita dum dat operam eripiendo ex angelorum manibus animam criminibus obnoxiam,
 gladio quasi educto dominabitur inter rectores mundi tenebrarum harum, qui illam
 ad superna aëris ascendere prohibent, nullum habentem virtutis indicium quo salva
 fiat. Sic enim eum reapse velut in sublimi aëre sedentem iudicem repraesentat ipse
 apostolus dicens: secundum principem potestatis aëris, qui nunc operatur in filios
 diffidentiae. Ipse quin immo apostolus hoc expertus, cum raperetur, sive in cor-
 pore, sive extra corpus, usque ad tertium caelum; vidensque animarum in aëre ho-
 stem, haec enarravit.

4. Quippe in foribus consistunt potestates variae spirituum nequitiae, secun-
 dum uniuscuiusque animae cupiditates. Scilicet fornicationis spiritus scrutatur, si quid
 corruptelae male olentis in anima sit. Similiter oblivionis spiritus, num homo ali-
 quando ebrietate et crapula cor gravans, oblitus fuerit legis mandatorumque Dei.
 Reposcit rationem etiam spiritus dolosi homicidii, num forte ille sanguine contami-
 natus fuerit. At vero avaritiae spiritus, num aliquid idem rapuerit, aut nihil elee-
 mosynae impenderit. Venit in iudicium spiritus quoque obtrectationis, num forte ad
 calumniandum alicui exarserit. Alii demum plurimi spiritus potestatis aëris, ratio-

- διηγήσατο· καὶ ὅτι ἐκ ἥσων ὁπί πινῶ ἐν τῷ αἵματι ἰσάμηναι τὰ πνέματα, αὐτὸς τε ὁ δὲ βολῶ τὰς φάσεις καὶ τῷ ἀνθρώπινον ψυχῶν ἀνέμναι, καὶ βλέπων πῶς αὐκούων, οὕτως ἐπ' αὐτὰς περιπέμπων κατέβη· καὶ ἡ πῆσις αὐτῷ μεγάλη ἐπ' αὐτὰς, ἵως τῷ δὲ σωθῆναι, καὶ τὸ γραμμῶν· * ἀναλαμβάνων πρᾶς ὁ κύριος, ἀπαρῶν ἡ ἀμύρταλους ἵως γῆς· ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ὁμολογίᾳ, ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ· κιθάρα ἡ νοῦται τὸ ὄργανον τῷ σώματι· δώσῃ γὰρ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ καὶ τὸ σῶμα ὡς ἄγων, καὶ τὰ ἐντὸς δόξας ἐν εὐλογίᾳς ἐξομολογήσεως τῷ θεῷ· ὅπως μνηστὴρ ὁ ἐν κόπῳ τῷ σώματι γυμνῶν ὑπομονῆς, καὶ τὸ λόγον αὐτῷ τὸ ἄγων, ὁ δίδωτο αὐτὸς εἰρηκῶς *, ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κήσασθαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὅστις ἡ ἐλπίς τῆς ἀναστάσεως αὐτῶν ὁ Χριστός, ὁ ὅτι πάντων τῶν ἐν αὐτῷ ζώντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς εὖ· αἰῶνας· ἵσονται γὰρ σὺ αὐτῷ τῷ κυρίῳ ἐν σώμασιν ἀφθάροις πάντοτε δὲ μόνον· ὅτι αὐτῷ τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφάρτω, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ, τιμῇ καὶ δόξᾳ εἰς εὖ· αἰῶνας· ἵσονται γὰρ αὐτὸν εὐδοκῶς τότε ἐν εὐφρανθήσονται καὶ τὸ δὲ πρηγμῶν αὐτοῖς δόξας καὶ ἀνεκδήγητον ἐπαγγελίας.

εἰ. Τίς ἐνεκεν καὶ ἐξηρχομένη τὴν ψυχὴν ὡς καλῶν ἐν μεγάλῃ ὡς καλῶς ἀπαρῶν ὡς φίλοι οἱ ἄγιοι ἄγγελοι, καὶ ἀφοβὸν αὐτῷ γίνεσθαι ὡς θαυμάσιον· ὅτι ἡ φανταστικὴ ψυχὴ ἐφέρειτο ὅτι πινὰς ἐν καρδίᾳ καὶ καρδίᾳ, ὡς ἡ χῶ· ὅτι καὶ ὅτι τῷ Ἰωβ οὕτως συνίβη· ἐπερὶ τῶν γὰρ ἀπὸ τῶν ὑψῶν φωνῶν ἐπηγήθη καὶ αἰσπῶναι καὶ λαβὼν ἐξουσίαν καὶ τῷ τῶν ὄντων αὐτῷ πάντων περιπέμψῃ ἐν ἀπάλλει πάντα τὰ ὄντα αὐτῷ· τέλῳ δὲ ἐν αὐτὸς ἐπ' αὐτὸν ἦλθε περὶ αὐτῷ τῷ ψυχῇ, μὴ ἔχων ἐξουσίαν τῷ

nem reposcunt ante fores introitus in caelestes aedes. Haec enim perspicue vir quidam qui vidit enarravit: et quod non fuerint vana quaedam in aëre depicta spirituum spectra; et quod ipse diabolus accusationes humanarum animarum expectaret, et prout aliquid videret audiretve, ita in illas persequens irruebat. Interim videntis magnus terror erat, donec anima salva fieret, veluti scriptum est: suscipiens mansuetos Dominus, humilians autem peccatores usque ad terram. Praecinite Domino in confessione, psallite Deo nostro in cithara; cithara vero intelligitur humani corporis organum. Dabit enim in illa hora corpus quoque utpote sanctum, et interiora eius gloriam in benedictionibus confessionis Deo; ut memor sit patientiae in labore corporis toleratae; iuxta sanctum eius oraculum, quod ipse edidit dicens: in patientia vestra possidete animas vestras. Ipse enim Christus spes est resurrectionis eorum, qui est super omnia quae in ipso vivunt Deus benedictus in saecula. Erunt enim cum ipso Domino in corporibus imputribilibus semper permanentes: quia ipsi regi saeculorum, incorruptibili, invisibili, soli sapienti Deo, honor et gloria per saecula. Videbunt enim ipsum tunc recti, et laetabuntur propter collatam ipsis gloriam et inenarrabilem promissionem.

5. Propterea egredientem animam grandi solamine consolantur, salutantes sancti angeli ceu amici, eamque absque metu esse iubentes. Super autem malae vitae anima, resonabat idemtidem veluti quidam multarum aquarum strepitus. Crede autem visioni huic, namque et Iobo par casus obligit. Etenim interrogatum ex alto vox quaedam circumsonabat. Postulataque diabolus et impetrata adversus omnia, quae illius erant, potestate festinavit cuncta destruere eiusdem bona. Postremo et ipse in

ἀπολέσαι αὐτόν· ὅτ' ἂν ἡ ὑπεύθυνος αὐτοῖς ἡ καρποθεαγίας ἴδωσι ψυχῶν, συγκαίρου-
σιν, ὡς καὶ κρινομένης αὐτῆς τῇ ἀπολείᾳ αὐτῶν· ὅπῃ ἡ τ' ἀγίων ἐ δικαίων ἐν κατηφείᾳ
γίνονται καὶ κλαυθμοῖς, βλέποντες ἡ συνόντ' ἡ χρεὺ τῇ διωάμεων, τὰς θιοτημῆτοις ἐ
εὐθεαγῆς δόξας τῇ συγκαίροντων τῇ γινόμενῃ ὅπῃ τῇ ἐξόδῳ τῇ σάματ' ἀπαντῇ·
ἔστιν γὰρ ἀκούσαι μυρίων μυριάδων, ὡς ἐξ ἐνὸς σάματ' μίαν ἐνὸς ἀγίαν φωνὴν
ἡχαύτων πρὸς αὐτῶν, ὅπῃ μὴ ξενίζε ψυχῇ, δέχονται γὰρ σε ἐσμὸν· αὐτοὶ γὰρ οἱ ἄγγελοι
εὐφραίνονται ὡς τῇ θείᾳ δέχονται αὐτοὺς ἐν τοῖς ἀγίοις· ὅπῃ ἐ ὁ ἄγος ἀπόστολος σαφηνίζει
λέγων *, ὅπῃ λῆτεργα πνεύματά εἰσιν, εἰς δέχονται ἀποσελλόμενα, δέχ' ὅτ' ἐ μέλλον-
τας κληρονομεῖν σωτηρίαν.

A. I. 100.

Hebr. I. 14.

5'. Τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τ' ἐξόδῳ, ἐὰν ἡ τῇ εἰς ἡ ψυχῇ, ἔσται αὐτῇ τὸ γαργαμμένον *, τὸ
πνεῦμα σε τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσῃ με ἐν γῇ εὐθείᾳ, τέττις ἐν τὰς νομάς τῇ ὡδιδείσει,
ὑποδακνύων αὐτῇ τὰ πάντα· καὶ ἐκείν' ὁ κύριος ἐμφανίζεται αὐτῇ μυστικῶς· καὶ ὡς εἶπε ἐ
τῇ ληστῇ, ὅπῃ σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσται ἐν τῇ ὡδιδείσῃ· βοᾷ γὰρ καὶ ἡ ψυχῇ· μνήσθητί
με, κύριε, ὅτ' ἂν ἔλθῃς εἰς τὴν βασιλείαν σου· καὶ ἀκὴ τ' ἀρχάντε φωνῆς, ὅπῃ ἡ βασι-
λεία τ' ἐρανὸν ἐντὸς ὑμῶν ὅτιν' * ἐγὼ τῷ λόγῳ τ' ἐπαγγελίας αὐτῆς, ἐ δωρεῖται
αὐτῇ ὅλῳ τῷ βασιλείᾳ, λέγων ἐκείνῳ τὸ πρὸς ἡμῶν λόγον· * μὴ φοβῆ, μὴ σου γὰρ
εἰμι· μὴ πλανᾷ, ἐγὼ γὰρ ὁ θεός σου, καὶ ἐνισχύω σε· ταῦτα ἀκούει μέγας τ' ἱερέου τῇ
σωτῆρ' ἀναστασίμῃ πρὸς ἡμῶν· καὶ ἀνάστα τότε εἰς ἐρανὸς· ἐκείν' ἡ ἀπαντῶσιν αὐτῇ
τελῶναι πονηροὶ, δολοχολία δαιμόνων εἰς ὅλον (ἡ) αἰῶνα· καὶ τέτοις ἀντιπολεμοῦσα ἐξ-
επράττεισά τε καὶ φλογίζουσα, ἔτι δὲ δέχεται ὑμῶν ἐ λέγουσα· * κύριε φωτισμός μου,
καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; κύριος ὑποστροφῆς τ' ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δειλιάσω;

Ps. CXLII. 10.

B. I. 92.

Luc. XVII. 21.

Is. XLI. 10.

Ps. XXVI. 1.

illum irrui, tentaturus animam eius, quandoquidem pessum dandi potestas non erat. Cum autem sibi obnoxiam propter peccata animam daemones comperiunt, gratulan-
tur quia ad eandem secum poenam damnata est. At vero propter animas sanctas et
iustas torvi fiunt atque plorantes, dum comitantem potestatum chorum aspiciunt, et
eximias felicesque gratulantium laudes erga animam corpore egressam. Licet enim au-
dire innumerabilium tamquam uno ore sanctam coniunctim vocem adclamantium illi:
noli conturbari, o anima; ministri tui sumus. Ipsi enim angeli laetantur in Deo dum
sanctis deserviunt. Quod et sanctus apostolus manifestat dicens, administratorios spi-
ritus esse, in ministerium missos propter eos qui hereditatem capient salutis.

6. Scilicet exitus sui die, si anima perfecta fuerit, continget ei quod scriptum
est: spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam, id est in paradisi pascua,
demonstrans ei omnia: ibique Dominus mystice ipsi manifestatur; sicuti latroni quo-
que dixit: hodie tecum eris in paradiso. Namque et anima clamat: memento mei,
Domine, cum veneris in regnum tuum. Auditque sinceram vocem: regnum Dei intra
vos est. In proximo est enim verbum promissionis eius, datque ei universum regnum
suum, dicens propheticum illud effatum: ne timeas, quia ego tecum sum: ne decli-
nes, quia ego Deus tuus, et conforto te. Haec audit usque ad tertiam Salvatoris sta-
tutam resurrectionis diem, et tunc in paradysum deducitur. Ibi ei occurrunt improbi
publicani, daemonum per totum aërem molestiae: at enim haec omnia expugnans,
splendoribus fulgens, praeterit cantans dicensque: Dominus illuminatio mea et sal-
vator meus, quem timebo? Dominus protector vitae meae, a quo trepidabo? Haec

τάτοις νικησάσης αὐτῆς, καὶ διελθούσης ὅλας τὰς ἐξουσίας τῆ κοσμοκρατορίας τῶ σκοτεινῶν, ἔχουσης βραβεῖον καὶ στέφανον ἐκ θαλάμων τῆ ᾠδῆς, ἀπαντᾷ αὐτῇ λαοὶ ἐκ ἔθνευ,

A. f. 101. πλὴθη τῶ ἀγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων.

ζ'. Καὶ ἔτις μέχρις ἡμερῶν πωσάροντα περιβοῦσα εἰς τὰ πλάτη καὶ μήκη τῆς ἐρανοῦ ἀναλαμβάνεται καὶ τὸ τῆ σωτηρίας ἀνάληψιν, ἐπεσομένη ἐμφανὲς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἄγιον πνεῦμα. ἐπεσομένη μὲν καὶ υἱὸν περιβοῦσα. τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἄγιον συνίσταται περὶ περιβοῦσα αὐτῆς περιβοῦσα, ἐπεσομένη ᾠδῆς κλητὸν λέγεται. πάλιν ὅρα τὸ ἄγιον πνεῦμα συνὶ τῷ πατρὶ καὶ υἱῷ, καὶ τῷ υἱῷ ἐκείνῳ ἐκ διελθούσης τῆ πνεύματος, ἐπεὶ ὡς ἀρχιερέα ὑπὲρ αὐτῆς ἐκτελεῖται. αὐτῶν βλεπὶ τῷ υἱῷ καὶ υἱῷ, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐκ δόξης. ἐπεὶ ὁ πατὴρ περιβοῦσα περιβοῦσα αὐτῆς τῷ ἁγίῳ, καὶ καὶ φιλοῦσα τὸ ἅλυντον αὐτῇ ἐκτελεῖται, ἐπεσομένη διὸς πάσης ᾠδῆς κλητῶν, ἐπεὶ τὸ καὶ ὀνομάζεται. καὶ τότε δόξας αὐτῶν, διδοὺς ὅτι ἀρραβάνας ἐκ χεὶρ κραταῖα ἐπεσομένη ὑψηλῶς. ὅτι αὐτῇ δόξα δόξα σφάνος δόξης ἀμαρτανῶν ἐκ πνεύματι ζωῆς. ὅτι ἀσπράττων ἐκτελεῖται τῷ ἀγγέλων ἀρραβάνας τῶν ἐκ ζωῆς αἰώνιος καὶ βασιλείας ἐρανοῦ, ἐπεσομένης ᾠδῆς. ταῦτα ἡ πάντα ἐκτελεῖται τοῖς ἀγίοις ἀγγέλοις, οἵτινες σκιρτήσουσι συγχροῦντες τῇ ψυχῇ, δόξα τὸ κείμενόν τῶ λόγῳ καὶ δόξασιν αἶνον καὶ περιβοῦσιν τῷ πατρὶ ἐπεὶ τῷ υἱῷ καὶ ἀγίῳ πνεύματι, δόξαζοντες ἐκ τῆς ἡμετέρας.

η'. Ταῦτα ἡ ἀποδοῦς εἶρηται παρ' ἐμῶν, καὶ αὐτὸς ὁ κύριος μὲν μοι

* Luc. XV. 7. περὶ τῶν ἐκ τῶν ἀγίων αὐτῶν ἐκτελεῖται λέγων *, πολλὴν χάριν γίνεσθαι ἐν τοῖς ἐρανοῖς

* Matth. V. 3. ὅτι τῇ σωτηρίᾳ τῶ δικαίων. ὡς ἐπεὶ ὁ μακαρισμὸς αὐτῶν ἀποδοῦναι λέγων. * μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ὅτι ἡ βασιλεία τῶ ἐρανοῦ ἀγαπᾷται με, αὐτοῦ

omnia superans, cunctasque potestates pertransiens mundi rectorum ac tenebrarum, accepto praemio ac de paradisi frondibus serto, habet obvios populos atque gentes, cum sanctorum angelorum archangelorumque multitudine.

7. Sic porro quadraginta diebus per latitudinem vagans longitudinemque caelorum, assumitur una cum ascendente Salvatore, adoraturque manifeste Patrem et Filium et sanctum Spiritum. Et Patrem quidem ac Filium veneratur; at Spiritus sanctus consistit ante faciem eius deprecans, quoniam est spiritus consolationis. Rursus videt Spiritum sanctum cum Patre sedentem, et Filium stantem a dextris Spiritus, et tamquam pontificem pro ipsa (anima) orantem. Denuo videt Filium sedentem, et Spiritum sanctum in gloria: et quod primus pater amplectitur animae collum, osculansque carituram omni moerore denunciat; quoniam Deus totius consolationis et est et nuncupatur. Tunc vero eam glorificabit, dans manu potenti brachioque excelso arrham, imponensque ipsi diadema, coronam scilicet gloriae immarcescibilem in spiritu vitae: ut coram angelis coruscans habeat hanc arrham aeternae vitae, regnique caelorum, et deliciarum paradisi. Atque haec omnia sanctis angelis palam facit, qui laetas choreas ducturi sunt cum anima, propter editum decretum; reddentque laudem et adorationem Patri et Filio et sancto Spiritui canentes alleluia.

8. Haec citra mendacium a me dicta sunt, quemadmodum et ipse Dominus mihi testatur in sanctis suis evangeliis dicens, multum fieri gaudium in caelis propter iustorum salutem. Sed et illa dicta ab eo beatitudo idem demonstrat his verbis: beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Demus, carissimi,

σωμὴν ὡρῶσθαι τὰ ἑαυτῶν σώματα ἅμα τῷ κυρίῳ εἰς τιμότητα τῆς ψυχῆς διὰ δόξης
 ὡς ἀφθαρσίας· ἵνα πάλιν ὁμοία τῷ κυρίῳ ὑπολάβωμεν αὐτά· καὶ κτλ. τὸ ἅγιον Δανιὴλ *,
 τῇ σάλπιγι τῇ παρουσίας τοῦ κυρίου, ἐκ γῆς χρώματ' ἀναστάντες, ἐκ λούκων θάλασσαν καὶ
 ἐκ λαμπερῶν θάλασσαν, ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ πνεύματος τοῦ ἑρανοῦ, ὑποβαλλόμενοι τῷ ῥύπον
 τοῦ ἀνομιᾶν, καὶ τὸ ὑλάδεις τῷ φθορᾷ μὴ αὐτὸ διὰ τῆς σαρκικῆς φρονήματ' δοκῶμεν
 καὶ ἀλλυέσθαι (ὧ) βίον ἡμῶν· σὰρξ γὰρ φθαρτὴ τοῖς ἀμώρημασι καὶ αἷμα βασιλείαν τοῦ
 οὐ κληρονομεῖ· πῶς γὰρ ἡ φθορὰ τῆς ἀφθαρσίας κυριεύσει; φθαρτὸν γὰρ σῶμα ἀμώρητων
 εἰς ἀπώλειαν· τὸ δὲ ἅγιον καὶ ἀφθαρσίας πλήρες *, ἅγιον ὡς ζωῆς οἰκητήριον· πολλὰ μὲν
 γὰρ ὅτι τὰ τῶν σωματῶν κακὰ, ἅπαντα φορτία δυσβάστακτα λέγων ὁ κύριος, πάλιν συμ-
 παθεῖς προσκαλεῖται διὰ τῆς μετανοίας· * διὸτε πᾶσι με πάντες οἱ κοπιῶντες ὡς πειρο-
 τισμῶν, καὶ γὰρ ἀναπαύσασθε ὑμᾶς· ἄρατε (ὧ) ζυγὸν με ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ
 ὅτι ὥρεός εἰμι ὡς ἁπλοῦς τῇ καρδίᾳ, καὶ εἰρήσεται ἀνάπαυσιν τῇ ψυχῇ ὑμῶν.

B. f. 93.
 Dan. XII. 10.
 A. f. 102.

* codd. πλήρης.

* Matth. XI. 28.

θ'. Ἡμεῖς μὲν τῇ τοιαύτῃ μαγίᾳ τοῦ τοῦ ὡρῶσθαι ὡρῶσθαι ἡμᾶς τὰς ἑαυ-
 τῶν ψυχὰς, καὶ ἰθυῖαν ὅτι (ὧ) χρῆσιν τῶν τῶν κυρίῳ ζυγόν· ἅπαντα ὅτιν ἰχυρὰ ἀσκησις
 ἡμῶν, ὡς ἡ πειραστική, δι' ὧν ὁφείλομεν ἔχειν ἀφορμώσιν τῷ πειρασμῷ αὐτῷ, εἰς τὸ εἶναι
 ἡμᾶς ἀκτῆμονας, σώφρονες, ἀγνοῦς, καὶ τῷ ἡδονῶν ἀνωτέροις· ὡς μήτε ὅλως ἔχειν φρο-
 νημα σαρκὸς, ἢ ἐπαίρεισθαι κατὰ ἑαυτῶν, ὅπως κρατεῖν τὸ ἀόργιστον καὶ τὰ ἡδονὰς τῶν ὁπτα-
 κείας, τὸ ἀκνέουτον, τὸ ἀσκανδάλισον, τὸ ἀκλοπον καὶ ἀγαστρίμωρον, ἐν τῇ ἐλπίδι
 εἰς, ὅσα τὰ σεμνὰ καὶ ὅσα εὐχέμονα, ὡς καθεμέριον ὑποδύσκοντες, ἵνα ζώμεν τῇ
 ἰσαγγελίᾳ πολιτείας· μὴ ἐκκακῆτε αὐτὸ ἀδελφοί ἐν ταῖς θλίψεσι, μηδὲ μέγα ἡγάδα τὸ
 μέγεθός τῆς ὑποδημίας διέξσημα τῆς ἀσκήσεως· ἀλλ' ἐκείνο ἐννοήσατε τὸ διὰ θλίψεως τῆς

operam ut exhibeamus corpora nostra sancta Domino ad animae honorem per glo-
 riam et incorruptionem, ut vicissim recipiamus dominico corpori similia; atque ut ait
 sanctus Danihel, tuba nunciante adventum Domini, de terrae fovea resurgentes, can-
 didi splendidiq; fiamus, ut est caelestis firmamenti splendor, abiectis peccatorum
 sordibus lutoque corruptelae. Ne igitur per carnales affectus videamur transigere vi-
 tam nostram: nam corrupta peccatis caro et sanguis regnum Dei non hereditabunt.
 Quomodo enim corruptio incorruptionem possidebit? Nimirum putre peccantium cor-
 pus in exitium it; at purum et incorruptione plenum, sanctum est et vitae habita-
 culum. Etenim multa sunt corporis mala, quae vix tolerabilia pondera appellans
 Dominus, clementerque ad paenitentiam invitans, venite inquit ad me omnes qui la-
 boratis et onerati estis, et ego reficiam vos: tollite iugum meum super vos, et discite
 a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris.

9. Sufficeret profecto tanta haec et maxima Dei invitatio animabus nostris re-
 creandis, atque ad hoc tam suave Domini iugum dirigendis: quae est nostra districta
 monasticae vitae exercitatio, et oratio; per quas debemus mansuetudini eius assimi-
 lari, ut simus pauperes, temperantes, puri, et voluptatibus superiores: numquam
 carnis affectum habere, aut contra nosmetipsos consurgere, sed conservare mites sine
 ira mores, sine vana gloria, sine scandalo, sine alienae rei usurpatione, sine gulae
 vitio, libero animo, cum omni sanctitate et decore, tamquam quotidie morientes, ut
 vivamus parem angelis vitam. Ne ergo animum despondeatis in pressuris, fratres,
 neque magnum existimetis usque ad mortem intervallum exercitii monastici; sed il-

- σάματ' ὡς πρὸς καὶ ἐν αὐτῷ· εἰδότες μὲν τὸν ἵπ' ἡμῶν ἡμεῖς ἐν τῷ αἰὲν ἡμεῖς ἐν τῷ αἰὲν αἰὲν
 A. I. 103. νιον ἀπείρατον δέσμημα τῆς αἰωνίου ζωῆς· ὡς μέλλοντες τῇ μεροδοκίᾳ σου τῇ κυρίῳ
 δέσμευται ἀπ' αὐτοῦ καὶ ὡς οὐ μακρὰν ἡγάτα ἔχουσιν ἡμῶν οἱ κλησιν αὐτῶν, ἀπὸν εἰς τὸν πλησιό-
 χωρον τόπον· ἔτι καὶ ὁ κύριος ἀδιστάκτως ἔχιν πρὸς ὁφθαλμοῦ τὰ οὐράνια, ἐπερὶ τὸν
 * Luc. XVII. 21. λαίαν ἐν τῷ ὕμνῳ ὅτι· * αὐτῶν οὐδ' ἑνὶ πατρὶ σου τῷ μνηστῆρι ἡμῶν ἐν τῷ ἀγίῳ πνεύματι
 ὁρᾷ ἢ δόξα εἰς τὸν αἰῶνα αἰῶνων ἡμῶν αἰῶνων.

ΛΟΓΟΣ ΚΓ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΜΠΡΑΚΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ.

- A. I. 103. α'. **T**ὸν ἡμεῖς ἡμῶν ἐρανὸν ὁφείλομεν ποιεῖν, ἀγαπητοί· αὐτὸς γὰρ ὁ τῷ κλέ-
 λους γημιστάρχης Χριστὸς ἔκτισεν τὰ πάντα, ὁ ἡμῶν αἰώνων βασιλεὺς καὶ ἐν ἀγίοις ἀναπαύο-
 μένος· ἄρα οὐδ' ἀγασμὸν ζητήσωμεν, ἀγείαν τὴν καὶ ἀποταγὴν, καὶ ὡς κατὰ σκοποὺς τὸν
 βίον ξενιτεύοντες ἐνδημήσωμεν πρὸς τὸν γημιστάρχην κύριον, ἐμφυσήσαντα τῷ Ἀδὰμ
 πρὸς τὸν ὡραβασίαν ἐν τῷ ὡραβασίᾳ τῆς ζωῆς, ἀντιδιδόναι σου αὐτῷ τῷ κυρίῳ
 θάλασσαν γὰρ πολλάκις πλείουσι ἀνθρώποις δὲ χρημάτων φθαρτῶν εἰς ἀπώλειαν ἡμεῖς
 ἢ βασιλείαν πορίζειν θέλοντες, πρὸς τὸν κύριον τῷ κυρίῳ καὶ ἀποτάσσοντες, ὡς
 ξένοι ἐν παρρησίᾳ τῷ κυρίῳ πελαγίζοντες ἐν τοῖς πνευματοῖς τῷ κυρίῳ ἡμῶν κύμασι, κατ'
 ἀνατολὰς εἰς Ἑδίμ τὸν ὡραβασίαν, ὅπου ὅτιν χαρὰ ἀνεκλάλητος καὶ σίφανος, ζωῆς, τῇ
 καὶ ἀπόλαυσις, ζωὴ ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἔπαυσις ἀληθὴς καὶ δόξα ἀδελφότητος, χορεία μὲν

lud esse reputate corporalis castigationis temporarium certamen: gnari scilicet maius esse et prorsus immensurabile aeternae vitae spatium; in quo expectamus permansuros nos semper cum Domino; et unusquisque haud procul esse existimet habitaculum suum, quasi in proximum locum migraturus. Sic et Dominus, ut indubitanter caelestia prae oculis habeamus, interrogatus a nobis tamquam amicis et concivibus eius, respondit de Patre loquens: regnum caelorum intra vos est. Ipsum itaque Patrem cum unigenito Filio et sancto Spiritu decet gloria per saecula saeculorum.

SERMO XXIII.

DE ACTUOSA MONACHI VITA.

1. **I**llum qui supra caelos est debemus appetere, carissimi: ipse enim Christus, pulchritudinis auctor, omnia condidit, saeculorum nimirum rex, et qui in sanctis requiescit. Ergo sanctitatem quaeramus, puritatem et abnegationem, et quasi speculatores in alieno solo vivamus sub auctore nostri generis Domino, qui spiritum Adamo indidit ante ipsius in voluptatis paradiso culpam, et cum ipso Domino diversemur. Mare saepe navigant homines opum studio cum proprio exitio: nos autem regnum volentes acquirere, satagamus debitum male actorum dissolvere, tamquam terrae hospites atque advenae, cursum per aestuantes mentis nostrae fluctus dirigentes ad orientalem Edem paradysum, ubi est ineffabile gaudium, corona, deliciarum

ἀγγέλων, καὶ συνοδίαι μὲν πατέρον καὶ πατριάρχων, τροφίτων ἃ ὑποκόλων, ἀσκητῶν καὶ ὁμολογητῶν καὶ μάρτυρων, ὡς ὅν λέγει ἡ σοφία· * ἃ βασιλεύει αὐτῶν κύριος εἰς ὅσον αἰῶνας· καὶ ἅπασι οἱ ὡσεὶ δὸν τὰ εἰς γλῶσσοι συνέμνηται, τὴν ἐπερανίαν καταξυφύσσει πλείους· ἡ μάρτυρ γὰρ καὶ ὁ κύριος * ὅτι οἱ τὰ χεῖματα ἔχοντες, δυσκόλως εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ ἑρανοῦ. · Sap. III. 8. f. 104. · Luc. XVIII. 24.

β'. Ὅμως μὲντοι καὶ τέτων τῶν ὅλων τῇ ὑποταγῇ διὰ τοῦτον ὑποφρονῶντες, μὴ χαυλώμεθα μεγαλοχημίᾳ ὡς διωπαῖς ἀσκήσαντες, μήτε ἡ γλῶσσοι τῆς ὑπομονῆς διαφύσσει· ἀλλὰ καὶ ἡ θεία ὑπόστασις *, ἣ ὅπως ἐπιλανθανόμενοι, τοῖς ἑμπεδοκλεῖς ἐπιεκτατόμεθα, ἃ ὀλίγα τὰ πρὸς αἰῶνα λογίζομενοι, μεγάλα πρὸς ἀποδοκίμω τὰ ἐλπίζομεθα· ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τῆ νύκτι καὶ τοῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν· ἃ τὸ πρὸς αἰῶνα καὶ ἐλαφρὸν τὸ θλίψαις ἡμῶν, καθ' ὑποβολὴν εἰς ὑποβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῶν· * ἃ ὅδε μὲν ὁ ἀφίσις πῶς εἰς τὴν ἀσκήσει, τέτο ἃ λαμβάνει· ἡμῶν ἡ ἀντὶ τοῦ ὅπως τὰ οὐράνια, καὶ ἀντὶ τῆς πρὸς αἰῶνα, καὶ ἀντὶ τοῦ φθαρτῶν τὰ ἀφθαρτα ἀναμύμων· ἐν ἀφθαρσίᾳ σώματι καὶ τὸ κυριακὸν τὸ σωτήριον, πνέοντες ἃ ἀκήρατοι κατιστάμενοι· πολὺς γὰρ ὁ εἶφανος ὑπὲρ τῶν ὀλίγων ἀθλῶν τῶν σώματι· καὶ τὸ μὲν βασιλείον τοῦ αἰῶνος ἢ εἰς Χεῖρον διαμύμουσα ζωὴ βασιλείον ἢ τοῦ ἀμάρτανων ὁ θάνατος ὅτι τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον ὅπου ὁ κλαυθμὸς ἃ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων, μὲν τὸ ἀθανάτου σκώληκος εἰς ἄλυστον πτωχείαν, ὡς λέγει Δαυὶδ· * ὡς τίκεται κηρὸς ἀπὸ πρὸς πυρὸς, ἔτις ἀπωλυῖται οἱ ἀμάρτανων ἀπὸ πρὸς τῶν θεῶν καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήσονται ἐν γὰρ τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου σαλπῆς Μιχαὴλ ἐν σάλπιγι θεῶν, ἃ αἱ διωμάεις τῶν ἑρανοῦ σαλευθήσονται, ἃ οἱ νεκροὶ

delectatio, vita immortalis, laus vera, gloria non caduca, choreae cum angelis, conversatio cum patribus, patriarchis, prophetis, apostolis, ascetis, confessoribus, atque martyribus; de quibus dicit Sapientia: et regnabit Dominus illorum in perpetuum. Et omnino qui congestas opes spreverunt, caelestibus divitiis fruentur. Testatur pariter Dominus: qui pecunias habent, difficile in regnum caelorum intrabunt.

2. Nihilominus postquam his materialibus, propter Deum abdicatis, nuncium miserimus, ne quaeso gloriemur tumidis verbis tamquam egregie monasticam vitam agentes, neque tempus patientiae nostrae publice magnificemus, sed iuxta divum apostolum, quae retro sunt obliviscentes ad ulteriora tendamus; et haec temporalia parvifacientes, magna illa expectemus quae speramus: quia non sunt condignae passionibus huius temporis prae futura gloria: et temporaneum ac leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis. Et heic quidem quod quisque relinquit in deposito, hoc et recipit: nos vero pro terrenis, caelestia; pro temporariis, aeterna; pro corruptilibus, incorruptibilia expectamus; et cum corporis incorruptibilitate, ad instar domini Salvatoris, spirituales iam facti et indemnes. Grandis est enim corona pro levibus corporis certaminibus. Et regnum quidem sanctorum est permanens in Christo vita: at peccatorum regnum mors in aeterno igne et tenebris exterioribus, ubi fletus et stridor dentium, cum verme immortalis, ad interminabilem poenam, ut ait David: sicut fluit cera a facie ignis, sic peribunt peccatores a facie Dei. Et iusti laetentur. Namque in adventu Domini tuba Dei clanget Michaël, et virtutes caelorum commovebuntur, et mortui

ἄφθαρτοι ἀναστήσονται, ἔτι πρὸ προσώπου ἐκείνου τὰ ἔργα εἰς ἔλεγχον παρίστανται· καὶ οἱ μὲν δίκαιοι ὑπὸ νεφελῶν ἀρπαγῆντες, ἐν χαρᾷ περιέουσιν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, τῇ
 f. 105. δόξῃ τῆ κυρίου εὐφρανόμενοι· οἱ ἡ ἀμάρτανλοι ἐν πυρὶ φλογὸς λήγονται ἐκδίκησιν ὑπὸ προσώπου τῆ Χρυσῆ.

γ'. Ποῖον αὐτὸ πῖνος, ἀγαπῆτοί, πρὸς πρὸς κείνους; ἡ δὲ ὀλίγη θλίψις πλήρη ἀπάθειαν εἰς ἀνάπαυσιν, ἡ τὸ πρὸς καιρὸν ἡδὺ τῆ κόσμου καὶ τῆ ψυχῆς ἔτι τὸ σῶμα εἰς κείσιν κραδίαν καὶ ἀφαιδῇ τιμωρίαν; μὴ αὐτὸ ἐκκακήσωμεν τὴ θλίψει, μὴ ἡ ὀλιγωρήσωμεν τοῖς πειρασμοῖς, μήτε ἐκλυώμεθα τῇ ἀσκήσει, ἀλλὰ καὶ (ἡ) θεῶν ὑπόστολον, ἐν-
 • II. Cor. XII. 10. σχύσωμεν νικῆσαι τῇ μισοκάλῃ τὰς πρὸς βολὰς, ἐν τῇ λέγει· * ὅτι ἂν ἀδινῶ, τότε δυνατός εἰμι· μὴ αὐτὸ γραφάμεν εἰς τὰ ὅπισθεν δὲ κανῆς, μὴ δὲ ἀπατάτωσαν ἡμᾶς οἱ δαίμονες δὲ κτήσεως καὶ μερίμων ἀνοφελῶν ἔτι φροντίδων, ἡ παρὸς σοφίῃ καὶ μηδὲς
 • Luc. IX. 62. ἔτι συγγράμνῃ· ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ κύριος τῆτο ὡς καλεῖται λέγων· * ἐδὲ βαλὼν τὴ χεῖρα αὐτῶν ἐπ' ἄεθρον, καὶ γραφῆς εἰς τὰ ὅπισθεν, εὐθιγὸς ὅστις εἰς τὴν βασιλείαν τῆ ἐρανῶν·
 • v. 60. πάλιν ἡ πρὸς τὴν θέλοντα θάψαι τὴν πατέρα αὐτῶν ἀπεκρίνατο· * ἄφες ὅσον νεκρὸς θάψαι ὅσον ἑαυτῶν νεκρὸς, καὶ διῶρε ἀκολουθεῖ μοι· τῇ κυρίῳ αὐτὸ ἡμᾶς, ποθεινότητος, μαθητεύοντες ἀκολουθήσωμεν αὐτῶν, πρὸς πᾶσας τὰς ἐντολὰς κατὰ τοῦ νόμου· ὅτι λαβόμενοι ἔχον πατέρα ἔτι μητέρα καὶ ἀδελφὸς αὐτὸν τὴ σωτήρα ἡμῶν καὶ κύριον Ἰησοῦν Χρυσὸν (ἡ) θεῶν λόγον τὴν λέγοντα· * ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου, δὲ τῇ ποιῶν τὸ θέλημα τῆ ἐν ἐρανοῖς πατρὸς· ἐδὲν γὰρ ὡς ἀληθεῶς ἐδὲνι πρὸς ἑαυτάς, οὔτε δὲ πῶς λύτρα ἢ ἑαυτῇ ψυχῆς· οὐ ὡς ἀμύδιον πῶς εὐρήσῃ παρηγορίας· ὁ γὰρ ποιεῖν, φησὶ, τὸ φορτίον, αὐτὸς καὶ βαρύνει· ἀλλά αὐτὸς καὶ ἀποσκοπῶν καὶ ἀκαταγρηγῶν καὶ (ἡ) δίκαιον Ἰωβ

iam incorruptibiles resurgent, et ante cuiusque faciem propria opera ad coarguendum consistent. Et iusti quidem a nubibus abrepti cum gaudio ibunt in occursum Domini, gloria eius exhilarati; peccatores autem in flamma ignis perfererent damnationem a conspectu Christi.

3. Ex his utrum, carissimi, praeferendum iudicatis? Num post levem tribulationem plenam immunitatem doloris et requiem, an post temporariam mundi dulcedinem corpus et animam in iudicium adducere et inexorabilem poenam? Ne itaque alacritate excidamus in tribulationibus, nec pusillo animo simus in tentationibus, neque religiosum exercitium omittamus, sed iuxta divum apostolum nitamur vincere maligni impetum dicentes: cum infirmor, tunc potens sum. Ne ergo retro convertamur in vacuum, neque nos decipiant daemones divitiarum possessione curisque inutilibus et sollicitudinibus, vel utriusque parentis affectu et propinquorum. Namque ipse Dominus hoc mandat dicens: nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno caelorum. Rursus volenti patrem suum sepelire respondit: sine ut mortui sepeliant mortuos suos, et veniens sequere me. Dominum nos quoque, o carissimi, ceu discipuli sequamur, ad omnia praecepta parati; putantes patris habere ac matris fratrumque loco ipsum salvatorem nostrum ac dominum Dei Verbum Iesum Christum, qui dixit: ecce mater mea et fratres mei, ideo scilicet quia faciunt caelestis patris voluntatem. Nemo enim, ut vere dicam, cuiusquam patrocinabitur, nec item pro anima sua redemptionis pretium solvet: nullum quisquam inveniet consolationis genus. Nam qui pondus glomerat, ipse portabit. Innocuos igitur,

φυλαζόμεθα ὑπὲρ πάντων τοῖς ἐπιχειρομένοις ἡμῶν περιστοιχίαις τῇ μὴ ἀμνηστῆσαι μήτε ἐν τοῖς
 χαίλαις ἡμῶν *, μήτε ὅλως φθιγγόμεθα εἰκῇ· ὅτι ἔστι ὑπὲρ ἀργῆς ῥήματι οὐκ ἐὰν λαλή- * Iob. I. 22.
 σον, λόγον ὑποδύσασον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· εἴτε οὐκ χαίρομεν ὡς ὁ Ἰώβ, ἄσπετον
 ἄσπετος τῷ κυρίῳ· εἴτε περσόμεθα καὶ θλιβόμεθα, ὡσαύτως ὑπομύωμεν εὐχαρι- f. 106.
 σοντες αὐτῷ· ἵνα καὶ ὡς ὁ Ἰώβ τῇ μὲν τυρίᾳ λαβόντες, ἄμαμπτοι, δίκαιοι, δημοσβεῖς,
 ἀληθινοὶ ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ ἡμῶν, γινώμεθα ὡς ἀνθημερινοὶ μίδοιοι, καὶ τῇ βασιλείᾳ τῇ
 ἐρανῶν σὺν αὐτῷ ἐν τοῖς κόλποις τῇ πατρὸς τῇ φώτων κληρονομήσωμεν· εὐχαριστοῦντες
 τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ὃς ἡ δόξα εἰς εὖ αἰῶνας τῷ αἰῶνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΔ΄.

ΠΑΡΑΙΝΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΟΝ.

α'. **Δ**έρον ἔοικεν ὀνομάζειν ἡ θεία γραφή τὴν ἐκ τῆς καθαρότητος τῆς ἐρανῆς πύ- f. 106.
 πτεσαν τῆς ἐν παρθενίᾳ καθαρότητος· κατέβη γὰρ ὡς κείνη, συμπίνεσα τῇ τῷ σώματος
 ἐλαφρίᾳ (I), καὶ ἡρεμῶν ποιῶσα ὅξος ὀρέξεων· διὸ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς εὐλογίαν
 χριστομάτου ἐνδοκίμων, ἐκείνῳ πολιτείᾳ κοσμεῖ· νόμῳ γὰρ θεῷ ὅστις ἡ παρθενία ἐν
 ἀγασμῷ, καὶ ὅτι ἐν σώματι ἀμείντω κατοικεῖ ὁ θεός, καὶ ἀντὶ τούτου ὡς ἐν ναοῖ βασι-
 λικῇ καὶ περὶ τῆς δόξης τῆς ἀρχάντης ἔστι ὑψίστου καὶ ἐν ἀγίοις ἀναπαυομένη· καὶ εὐφραί-
 νεται ἡ ὁπιοκοπὴ τῆς δικαίας λαμπρομορφίας ὁμοίως χρυσῷ τῇ ταύτης παρθενίας καθαρό-
 τητι, καὶ ὡς ἄργυρον τὸ δῖον τῆς νηστείας ἔστι δεικνύσας· ἔτσι ὡς λίθος τιμὴς τὸ γαλινὸν

inoffensos, irreprehensos, iusti Iobi more, nosmet custodiamus in cunctis quae nobis
 evererint tentationibus, quominus ne labiis quidem peccemus, neque omnino vane
 loquamur; quia de otioso etiam verbo rationem reddemus iudicii die. Sive ergo laeti
 sumus, ut Iobus, cantemus cantica Domino: sive tentamur ac tribulamur, aequae per-
 sistamus gratias illi agentes, ut aequae ac Iobus testimonium reportantes, irreprehen-
 sibilis, iusti, religiosi, tota vita nostra veraces, fiamus tamquam diurni operarii, et
 caelorum regnum cum ipso in patris luminum sinu possideamus; gratias agentes do-
 mino nostro Iesu Christo, cui gloria per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXIV.

ADMONITIO AD VIRGINEM.

1. **R**orem caeli videtur nuncupare divina scriptura illam, quae de caeli pu-
 ritate cadit, virginitatis puritatem. Descendit enim a Domino, ut absorbeat corporis
 salacitatem, et cupiditatum quietem invehat. Quapropter Spiritus quoque sanctus ad
 benedictionem charismatum impetratus, singula vitarum genera exornat. Sponsa enim
 Dei est virginitas in sanctitate, quatenus in impolluto corpore inhabitat Deus, et tam-
 quam in regali iucundoque templo gloria versatur purissimi et altissimi illius qui in
 sanctis requiescit; et exhilaratur iusti dignitas relucens, quasi auro, virginitatis huius

(1) Ἐλαφρίαν hoc loco interpretor *salacitatem*. Nam S. Cyrillus comm. in epistolam I. ad Corin-
 thios cap. VII. 8. apud nos T. III. p. 57: ἐλαφοὶ εἰς πᾶν ὁτιοῦν τῶν κατὰ τὴν ἡδονήν.

- * ita cod. κὺ παρθεῦπαθὲς τῇ * ἡ νηστίας παρθεῦρασι ἐν ἑαυτοῖς τῇ αἰδήσει κὺ τῇ παρθεῦτι εἰρη-
 * Zach. IX. 16. κότα· * λίδτοι ἄγιοι κυλίωνται ὅτι τῇ γῆς· Ἐκ μακάριον οὐκ ἀληθῶς τὸ μακαρίζειν παρ-
 θενίαν, τῆς δὲ πάσης ἀρετῆς κακοσμηθῆναι εἰς τὸ παρθεῦρα εἰσελθεῖν. οὐδὲ οὐ παρμαζὶ
 ἐδὲ τίρπεται ὁπικαλλὰ ἐραστὴ καὶ τῇ ἐν αὐτῇ κόσμῳ, ἐδὲ μακάριος γῆς ἔστι τῇ αἰετός·
 f. 107. ὅτι τὰ πάντα δὲλα πεποίηκε τῇ ἀνθρώπῳ, καὶ ἴσασιν αὐτὸν ἐδὲν τῇ κτισμάτων· Ἐκ
 ἀμύρτανων ἀνθρώπων τῇ ὁμομύων πάντων κύριος κατέστη, πόσω κρείττον τὸ κὺ παρ-
 θενίαν ἐγκρατὴ βίον τελείας, σεφατηροῦ πομπύσας, καὶ ἐν τοῖς ἀρρήτοις τῇ θεοῦ τα-
 μιείοις τῇ ἀφάρτων διασίσας, λαμβάνων τὸ βραβεῖον τῇ ἀνω κλήσει; ἔνθα ἔστι τὸ σῶμα
 ἄγιον ἔστι ἄμωμον καὶ καθαρόν παρθεῦρα δυνάτα πνύματικὸν κοσμηθῆναι· τὸτο γὰρ
 ὅτι τὸ δημύρημα τῇ θεοῦ, τὸ ὑψίχον ἐραστὸν κάλλος, ὁ εὐτελής πηλὸς ἡμῶν· οὐ γὰρ
 ἐν ὑψίχῳ μακάριος καὶ κάλλος κτισμάτων κατέκειται ἐν δεικῇ τῇ πατρὸς, τὸ ἀπαύγασμα
 τῇ δόξης, καὶ ὁ χαρκατὴρ τῇ ὑποστάσει αὐτῇ· ὅτι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σαρκὶ κατέκειται εἰς τὸ
 ὑψίχον τῇ θρόνῳ, ὅσον αὐτῷ πηλὸς· ὅτι καὶ ἡμεῖς φυλάττοντες ἑαυτοὺς, ἔστι εἰς ἕτερον
 πνύματικὸν κατιστάμενοι σῶμα, μεταμορφούμεθα κὺ τῇ δόξαν τῇ εἰκόνι αὐτῇ, τῇ εἰς
 τὸ εἶναι σφῶς ἡμῶς ἀγαγόντων.

β'. Τίς ἄρα ὁ πιστὸς καὶ φρόνιμος, ὁ δυνάμενος ὡςπερ ὁ χαλὸς ἔμπορος ἐν πηλῇ
 παρθεῦρα (κὺ) κὺ παρθενίαν ἀγασμὸν τῇ σῶματι, ἀτήμωτον μύραειν; ἐραστὸν γὰρ
 εἶναι εἴπης καὶ θάλασσαν ἔστι γῆν, οὐκ ἐξισουῖται αὐτῇ· διότι ὑψίχῳ πάντων ὅσιν, καὶ
 πάντα ὑποτέτακται ὑπὸ τοῦ πόδας αὐτῆς· εἰ γὰρ καὶ τὰς δυνάμεις τὰς ἐπάνω τῇ ἐραστῇ
 εἴπης, ἐδὲ ὅπως ἐξισουῖται αὐτῇ· ὅτι γὰρ λατρεῖν παρθεῦρα αὐτῇ ὅτι τῇ θρόνῳ
 τῇ θεῷ· ἄρα οὐκ ἐκ ὁσιότητος ἡμῶς ὅτι ἀμαλῆς τὸ παρθεῦ μυστήριον, καὶ τῇ πνεύς, καὶ τῇ

puritate, nec non argento pellucido ieiunii atque orationis. Isti, tamquam lapides pre-
 ciosos, tranquillitatem ac lenitatem circumferunt sensuum suorum cum ieiunio, prout
 ait propheta: lapides sancti volvuntur super terram. Beatum est igitur vel ipsam
 praedicare beatam virginitatem, omni virtute exornatam ad sui provocandam aemu-
 lationem. Deus non admiratur neque delectatur pulchritudine terrae vel aëris alti-
 tudine, quia haec omnia ad hominis famulatum creavit, nec ullam huic creaturam ex-
 aequavit. Quod si homo peccator visibilium omnium constitutus fuit dominus, quanto
 magis ille qui in virginitate continentem vitam exegerit, coronatus pompaticè ince-
 det, et ex arcanis Dei thesauris incorruptibilia obtinebit, praemium supernae voca-
 tionis accipiens? ubi et corpus quod sancte immaculateque se gessit, potest induere
 spiritualitatem. Haec est enim factura Dei, eximia caelestis pulchritudo, vile nostrum
 lutum. Non enim cum diversae creaturae magnitudine ac pulchritudine in dextera
 patris sedet ille, qui est splendor gloriae, et figura substantiae eius, sed cum carne
 nostra sedet in celsitudine throni, tanto illam honore adficiens. Quamobrem et nos
 custodiendo nosmet ipsos, et in aliud spiritale commutando corpus nostrum, trans-
 formamur in gloriam imaginis illius, qui nos ad existentiam sapienter eduxit.

3. Quis est fidelis et prudens oeconomus, qui valeat tamquam bonus mercator
 cum debito honore exponere corporis in virginitate sanctitatem, inaeestimabile scilicet
 margaritum? Nam si dicas caelum et mare ac terram, non sunt haec illi paria, qui
 cuncta superat, et omnia sunt pedibus eius subiecta. Quod si et virtutes, quae supra
 caelos sunt, dicas, ne istae quidem eam exaequant, quippe quae eandem in Dei throno

σκότους βαρυτέρας ἡμῖν κατακρίσας ὑπερέει, ὡς καὶ ὑβείσας τὸ χαλλίμορφον τῆς κτί-
σου, διὰ τῆς φθείρας τὰ ἑαυτῶν σώματα; ὡς ποία δόξα ἐπαγγέλιαν ἔχουσαν ὑπερλάμ-
παιν ἢ φωτεινὰ καὶ ἀσραποειδῶν ἀρχαγγέλων, ἐν αἷς περιεπημήθησαν πάντες· τὸ γὰρ
δακνύων καὶ ὁ κύριος ἔλεγχον· * τότε λάμψουσιν οἱ δίκαιοι ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ. • Matth. XIII. 43.
τῆ πατρὸς αὐτῶν.

γ'. Πῶς οὖν κτησόμεθα παρθενίαν καὶ (ἢ) ἐν αὐτῇ κόσμον, ἵνα ἐτοίμως συναπαυ- f. 108.
σώμεθα πρὸς νυμφίον ἐν τῇ ἀμείαντῳ κοίτῃ; ἀργυρουῦτες νηφαλαίῳ καρδίᾳ πρὸς τὸ μὴ
συλλαβεῖσθαι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶ κακίστων ἡδονῶν· τὰς δὲ λαμπάδας ἡμῶν φαιδρὰς κατέχοντες
εἰς τὸ ἀεὶ ζωπερεῖν ἐν ἡμῖν πρὸς πᾶν κατόρθωμα τὸ τῆς θεῆς χάρισμα· οὐ γὰρ τὸ ὄνομα
μόνον τῆς παρθενίας τὸ ἀγνεία, ὥστε διαρρεῖν εἰς αὐτὴν καὶ μοιχεύειν ἐν ἑτέροις, κατα-
φθεῖραν τὴν αὐτῆς ῥυπαρεῖς λογισμοῖς, καὶ ἀσωτεῖα βρομάτων, ἔοινοποσία, ἀμειλία
τῆς ψαλμοδίας ἔοινοδῶν, ἐν ῥαθυμίᾳ ἀργυπνίας, καὶ ἀσπλαγχνίᾳ πηνήτων· παρ-
θενία γὰρ ἐν τέτοις οὐ γνωρίζεται ὡς πρὸς θεῶν· ψέλλια γὰρ αὐτῆς πολυτελεῖ, νηστεία
καθημερινή, καὶ ἐγκράτεια βρομάτων ἀφάφρον· δραυκεῖον (1) ἢ αὐτῆς ἡ φράσις, ἔοι-
τὰς ἐλεημοσύνας συμπλέκται αὐτῇ παντοφθαλμοῖς μὲρ γαρίταις· ποδόψέλλα ἢ αὐτῆς
βάσιμα εἰρήνης συμπαντὴ τῇ ἡμέρᾳ κυρίῳ δέχοντα· * μίτρα κεφαλῆς αὐτῆς διὰ χρυσί- • ita cod.
καθαρεῖ, πρὸς δὲ ψαλμοδία ἐν χερσὶ φιάλων ἀγίων ἀρχαγγέλων ἐπιδεκνύου πρὸς
Χριστῶν· γάρ γε πᾶσι γάρ· ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν αἵνεσις ἔοινοδῶν· γαρίτανον (2) ἢ ἐπὶ πρὸς
σῆμα αὐτῆς, ἔχουσαν εἰκόνα βασιλείας, πρὸς καλύειν ὑπὸ λογισμῶν κακῶν καθαρεύουσα

ministrantes adorant. Num ergo ignominiosum nobis non erit negligere tale myste-
rium? et ignis etiam ac tenebrarum poenis gravior damnatio nobis non impingetur
dehonestantibus pulchram creatoris formam, dum corpora nostra corrumpimus? O
quot sententiae nobis promittunt, fore ut fulgeamus supra luminosos et coruscantes
archangelos, quibus effatis nos quidem omnes honore praeferimur! Hoc demonstrans
etiam Dominus aiebat: tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno patris ipsorum.

3. Quomodo igitur possidebimus virginitatem eiusque ornatum, ut prompte
conquiescamus cum sponso in immaculato cubili? sobrio nempe corde vigilantes, ne
umquam nobis a pessimis voluptatibus illudatur: sed lampades nostras lucentes ha-
bentes, ut semper in nobis incendamus ad omne opus bonum gratiam Dei. Non enim
nomen solum virginitatis, est puritas, ut ei confidamus, et in ceteris fornicemur,
turpibus eam cogitationibus corrumpentes, et intemperantibus dapibus, vini potu,
neglectu psalmodiae et orationis, ignavia ad vigilias, et nulla pauperum misericordia.
Namque virginitas in iis qui sunt huiusmodi a Deo non agnoscitur: etenim armillae
eius pretiosae sunt quotidianum ieiunium, et a varietate ciborum abstinencia: monile
eius, mansuetudo quae eleemosynis collum eius ambit quasi conspicuis undique mar-
garitis: caligae eius, gressus pacis tota die Domino famulans: mitra capitis eius ex
auro puro, oratio et psalmodia, quasi phialae in manibus sanctorum archangelorum
Christo oblatae. Scriptum est enim: in capite eorum laus et decor: zona circa pectus
eius, habens imaginem regis, ob pravas averruncandas cogitationes: purum cor, et

(1) Hactenus nonnisi in glossis (ubi δραυκεῖον) hoc vocabulum; nunc bono exemplo augetur eius
auctoritas.

(2) Apud Cangium scribitur γαῖτάνιον.

καρδία καὶ μετὰ θυμολογίᾳ εἰς θεόν, εἰς τὸ μελετᾶν τὰ τῷ κυρίου, ἃ τὰ αὐτῷ νοεῖν
 ἃ φρονεῖν, ἐν τῇ νόμῳ αὐτῷ κατὰ γινώσκαι ἡμέρας καὶ νυκτός, τὰς ἐπολάς αὐτῷ μνημο-
 νεύειν, καὶ τὰ δικαιοσύματα αὐτῷ φυλάττειν· σέπασμα γὰρ ἄξιον τῆς παρθενικῆς καθαρό-
 τητος, τὸ δὲ πατὸς εὐσεβεῖν καὶ νήφειν ἐν κυρίῳ, πρὸς τὴν προσδοκίαν τῆς παρουσίας
 αὐτῷ, καὶ τὸ ὁμοίωσιν τῷ φρονίμων παρθένων, αἵτινες γνωριθῶσιν σωηλῶς ἐν τῇ ἀνα-
 παύσει τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ· χωρεῖς γὰρ τῷ κατ' ἀξίαν κοσμητικῶν τῆς παρθενίας ἀρετῶν,
 οὐκ ἔστιν ἡ παρθενία καθαρά· μοιχεύεται γὰρ φθαρμένη δι' ἐτέρων ἡδονῶν· καὶ ἡ μόρ-
 ε. 100. τὴν γυνὴ δὲ τῆς πορείας ἃ τῷ σολισμῷ τῷ κόσμῳ γνωρίζεται ἐλαττωθεῖσα ἃ σφύρον·
 ἡ ἡ ἄσπετος ὡς γυνίαις ῥυπαρῶν, διελέξθ' ὅθεν πάντας τῇ ἀξίᾳ αὐτῆς εἰς τὸ μὴ
 συναπαυτῶσαι τῇ εὐχέῳ ἀνδρί· οὕτως τὰς γυνῆς πρὸς τὰς ἀρετὰς παρθένους νυ-
 σαγμῶν κατεργασίας, τῷ λαμπάδων ἐσβασμῶν, μωρὰς ὁ κύριος ἀπεχάλη, κλείσας
 κατ' αὐτῶν τὴν θύραν, ἃ εἰπὼν αὐταῖς· ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἔκ οἷδα ὑμᾶς· παρθενία
 μὲν ἀρετῶν πεπαισμένη ἔστιν (☩) ἥλιον ἐν Ἰησοῦ τῷ τῷ Ναυῇ τῇ καλεῖσθ' αὐτῇ παρ-
 θενία μὲν ἀρετῶν ἐκράτιστος (☩) ὑπὸν τῆς οἰκονομίας ὅλης ζῆα ἔτι ἃ μὲν εἰς, αὐθεντία
 * III. reg. XVII. χρησάμενος Ἡλίου· * παρθενία μὲν ἀρετῶν ἡξίωσεν τὸν Περὶδρομον ὁπλαβείδαι τῆς ἀχράντης
 κεφαλῆς, δι' ἧς μέζων πάντων πεφανέσθαι· παρθενία μὲν ἀρετῶν (☩) μαθητῶν ὅν
 ἡγάπα ὁ κύριος προσελάβετο ὅτι τὸ σῆθος τῷ φέροντος τὰ πάντα ἀναπισθῆναι ἀξιώσασα·
 καὶ μετὰ οὗ, δέσποτα, δὲ παρθενίας καὶ ἀρετῶν ἀκατάκλειτον σωτηρίαν, ἃ δὲ τὸ ἄμε-
 ζόν σε ἀγαθότητα ἀξιώσῃ με τυχεῖν τῷ σου νυμφῶν, ἃ φθαρε νυμφίῳ, μὲν πάντων
 τῷ φοβεμῶν σε ἔχοντα ἔνδυμα γάμου· ὅτι εὐλογητὸς εἶ σὺ τῷ διδοξάμεν σε πατρὶ
 ἃ τῷ ἀγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς ὅθεν αἰῶνας τῷ αἰώνων· ἀμὲν.

ad Deum directum, ad meditandum quae Domini sunt, ut ea intelligat atque sapiat: in lege eius versari diu noctuque, mandatorum eius recordari, et statuta observare. Munimen quippe idoneum virgineae puritatis, per omnia pium esse ac sobrium in Domino ad expectandum adventum eius, in similitudinem prudentium virginum, quae agnitae convenerunt in immortalis sponsi requiem. Nam absque ornantibus congruenter virginitatem virtutibus, non est pura virginitas: moechatur enim ab aliis voluptatibus corrupta. Et honorata quidem mulier incessu et cultus ornatu cognoscitur libera atque pudica: at lasciva in angulis pollui solita inescat omnes incontinentia sua, quominus uno viro pudico contenta sit. Sic nudatas virtute virgines, somno oppressas, lampadibus extinctis, stultas Dominus appellabat, occlusa ex adverso ianua, dicensque eis: amen, amen dico vobis, nescio vos. Virginitas virtutibus perfecta solem inhibuit, nutu Iosuae filii Navae. Virginitas cum virtutibus pluviam prohibuit in toto mundo annos tres cum mensibus sex, Elia iubente. Virginitas cum virtutibus dignum fecit Praecursorem tangendi purissimum (Christi) caput, a quo etiam omnium maximus declaratus fuit. Virginitas cum virtutibus discipulum quem diligebat Dominus, fecit in pectus incumbere illius qui cuncta sustinebat. Igitur me quoque, Domine, per virginitatem atque virtutes, damnatione immunem conserva, et infinita tua bonitate fac thalamo tuo dignum, o incorrupte sponse, cum omnibus te timen- tibus, atque habentem vestem nuptialem. Quia benedictus tu es cum glorificante te Patre et sancto Spiritu, nunc et semper et per saecula saeculorum. Amen.

ΛΟΓΟΣ ΚΕ΄.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΓΜΟΥ ΜΟΝΑΧΩΝ.

α΄. **Μ**αρτυρεῖς αἷμα οὐ πμῶπτερον τῷ τῷ μοναχοῦ πολιτείας· βίαιον μὲν γὰρ τὸ παθητὸν τῷ μῦρτυρείας, ἐκούσιον ἢ τὸ κακοπαθεῖς πρὸς ἀρετῇ τῷ μοναχοῦ. ὥστε γὰρ ὁ κύριος εὐδοκία τὸ πάθος κατεδέξατο δι' ἡμᾶς, οὕτως καὶ τὸ ἀφθαρτον πολίτευμα τῷ μοναχῷ (Ϟϛ) τῷ σωτηρίῳ πάθος σαυρὸν φερέει ἐν ὅλῳ τῷ σώματι· καὶ παρόσης γὰρ μοναχῷ, ναὸς τοῦ ἁγίου ὑπάρχει· οἱ μὲν γὰρ ἐν μηλωταῖς καὶ αἰγίοις δέμασιν· ἔπειτα ἢ ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις, ἐν τοῖς τῷ περὶ φωλεῶς, ὑπερέμβροι, θλιβόμενοι, κακοχούμβροι, τῷ τῷ ἀσκήσεως τόνον ἐκπληρουῦντες, ἐν τῷ δυνάμει τῷ ἀφθαρσίας καὶ ὅτι ἁγίοις ἀγγέλους ἐνδύομενοι· δι' αὐτὴν αἰτίαν ἐν ὁ θεὸς δόξολος ἐδίδασκε λέγων· * ὅτι ἂν ἀδυνατῇ, τότε δυνατός εἰμι· πολλοὶ γὰρ σαφάπα καὶ ἄρχοντες τῷ δαιμόνων, οἱ πρὸς τῷ δέξονται τῷ μοναχοῦ νύκτωρ τῷ καὶ μεσημέριαν πρὸς ἀρετῇ πόμοι πολυμυκῶς· ὁ μὲν γὰρ ἀγαθὸν τῷ ἰδίῳ φάλαγγα, πρὸς πείνῳ ἐν ἐγκρατείᾳ ὄντα τοξεύει, καὶ ἡδὴ ἐποίμων γυρομύων αὐτῶν τῷ κατὰβαλῆν, αὐτὸς μὲν λαβὼν τῷ μελλόντων ἀγαθῶν ὑπὸ τοῦ δωρεῖσθαι, ὡς ἐν ῥομφαίᾳ τῇ πρὸς δόξῃ τέτοις δόλλουσιν· εἴτα ἔπειτα σὺν τοῖς ἀπὸ ὁπίας, εἰς μὲν κηδεμονίας φέρων τῷ ἐν τῷ κόσμῳ ἰδίων, χρυσίῳ τῷ καὶ ἱματισμῷ ἐν τῷ ἀπάσης πρὸς εὐλογίας, εὐλόγως δοκεῖ ῥίπτειν τὰ βέλῃ· τῷ ἢ τῷ ἀφῆς (ι) μεμνημένῳ, ἐν τῷ νοεῶν τῷ ψυχῆς μελετῶν κατ' ἐκείνον (Ϟϛ) φάσκοντα·*, ὅτι οὐ διαχωρήσεται ἐνώπιόν σε πᾶς * Ps. CXLII. 2.

SERMO XXV.

DE VIRTUTIBUS ET CONSTANTIA MONACHORUM.

1. **M**artyrii sanguis haud est pretiosior quam monastici instituti vita. Ulque violenta est passio martyrii, sed voluntaria monachi afflictio virtutis causa. Sicut enim Dominus sponte passionem excepit propter nos, ita incorrupta monachi vita, salutaris passionis crucem toto corpore gestat: nam monachi puritas templum Dei sanctum est. Alii enim sunt in melotis et caprinis pellibus, et in petrarum cavernis, egentes, angustiali, afflicti, asceticae regulae rigorem adamussim retinentes, et incorruptionis virtute instar angelorum vestiti. Quam ob causam etiam divus apostolus nos erudiebat dicens: cum infirmior, tunc potens sum. Multi enim sunt satrapae et principes daemoniorum, qui mentem monachi diu noctuque perturbant hostiliter. Ille quidem phalangem suam ad molestiam inferendam ducens, monachum in fame et continentia degentem sagittat: sed cum iam daemones ei prosternendo imminet, ipse revocatis in mentem futuris a Deo donandis bonis, oratione quasi gladio ipsos perimit. Deinde alius daemon cum sociis adveniens, curamque refricans eius in mundo priorum bonorum, auri et vestis et luxus omnimodi, apte tela videtur coniiicere: at enim dum ille recordatur dimissionis suae, et intellectuales animae res meditatur, iuxta illud effatum: non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens; illi

(1) Sic in utroque codice. Sed videtur scriptum pro ἀφίσταται.

ζῶν· ἐκείνοι πάλιν πνέοντες ἀφανεῖς γίνονται, θεωρεῖσθαι πνέοντες τῇ βασιλείῳ ὡς μὴ δ' ὅλως δυνάμει τοῦ ἐν νίκῃ τῷ μοναχῷ.

β'. Οἱ δὲ λοιπὸν τοῦ τοιαῦτα θεωροῦντες, πυρετὸν δριμύτατον ἐπάγουσιν, τοξεύοντες τῇ σῶματι τῷ μοναχῷ τοῦ πάθου καὶ γὰρ ὅτι πορνείας· εἴτα τέτων μὲν τοῖς βίαισι δαγδαγαλιζόντων, τῷ δὲ λοιπὸν ὡς ὑπὸ αἵματι τοῖς λογισμοῖς θεωροῦντος, ἢ τ' ἀφ' αὐτοῦ μνήμη, τὸ ἐχθρὸν ἐξουῖα ἐπαπαλήσασα τῇ δακρύῳ (ὧ) τῷ θεοῦ φόβον, τὴν τε φείδω τῷ πνεύματι καὶ τ' σκότεις ἐξ ἑαυτῶν ὁμοίων κολάσεων· καὶ οὕτως ὡς ὑπὸ συμμάχῃ δακρυζόμενος, κατὰβάλλει (ὧ) τῷ δαιμόνι ἄρχοντι· καὶ κατὰπερ βασιλεὺς τρυμαπίας πνέων τῷ δυνάμει βασιλείῳ κατὰπῆσεν τὸ ὄνομα, ὥστε ὁ τ' κακίας πατὴρ ἀείφορος γίνεται τὸ καὶ εἰς μνήμην λαμβάνειν τ' τ' σφασηφόρος θεωροῦντος· ὅγ' ὅτε ὥστε τῷ ἐχθρῷ πεπρωκός, ἀμαλὴν ὁφείλει ὁ μοναχός· καὶ γὰρ πάντοτε ὡς τὰ χρεβάτι καὶ τὰ σφασημὸν ὁφθαλμὸν αὐτὸν ἐξουῖα τοῦ πνεύματος καὶ τ' ἑαυτῶν ἀρετῶν θεωροῦντος, καὶ ὅλον ὡς πῦρ τοῦ πνεύματος καὶ τ' ἐχθρῷ καῦσιν· ἐξ ἑαυτοῦ μὲν φόβος καὶ φόβος καὶ δακρύων ἐξ ἑαυτοῦ τῷ πνεύματι ἀπειροκαλίας καὶ αἰδῶς σκοπέμενον ἀσκήτω δακρυλογία ἀνυμνῶν (ὧ) κτίσιν, κενόδοξίας ἀπεχόμενον, ἐξ ἑαυτοῦ κατέχοντα, καὶ ἀγάπῃ ἐμφυτον κακτομέμον ἐν μίτρῃ φθιγγεῖται, ἐξ ἑαυτοῦ πληρὴν κοιλίαν, μὴ φιλονεικῶν δακρυ κακίας, ἐξ ἑαυτοῦ ἐξουῖα, παρδύειν τὸ τ' γνώμῃ μὴ φιλαργυρεῖν, μὴ ἢ φιλαρχεῖν, καύχημα κατὰβάλλειν, ἐξ ἑαυτοῦ ἐν θεωροῦντος εἶναι, ἐν νυκτὶ δὲ μονάζειν ὡς ἐν σπουδίῳ ἐπὶ δάματι· τὸ δαίμα καυεῖ ποιεῖν ἐν τῇ δακρυ καὶ τοῖς ἀνθρώποις· μὴ παρὰ κινήματι λογισμοῦ ἀνιφθίμῃ ποιεῖν ἢ δὲ τοῦ πάντων ἀ καὶ διδάσκει.

γ'. Οὕτως ὅτιν ἡ ζωὴ τῷ μοναχῷ καὶ τὸ μὲν τέτων τῷ ἀρετῶν ἐκπνοῇ ἐαυτῷ τῷ σῶματι θλίψις ἐπείρας μὲντυρεῖται καὶ δυνάμει κατὰπερ γὰρ ἡ δακρυ καὶ ὅτε ἀπαρτας

rursus victi evanescunt, redeuntque moesti ad regem suum, ceu nihil omnino valentes ad monachi expugnationem.

2. Ecce autem alii mox accedentes febrim veluti acutissimam immittunt, sagittantes monachi corpus ad passionem phantasiamque fornicationis. Interim illis titillationum tela iacentibus, hic quasi iam cruentus et cogitationibus obsessus, immortalitatis memoriam, Deique praesentiam in mentem revocans, et eiusdem Dei timorem, et ignis formidinem ac tenebrarum, aliarumque huiusmodi poenarum, ab his tamquam belli auxiliaribus servatus daemonum principem profligat. Ac veluti rex sub vulnere cadens, potentioris regis nomen pertimescit; ita malitiae pater fit attonitus vel sola memoria nominis coronati victoris. Sed tamen ne sic quidem profligato hoste, socordem oportet esse monachum; sed haud secus quam cherubim atque seraphim oculatus is esse debet ad virtutum contemplationem, totusque ignitus ad hostis exustionem, atque omnino cum timore et tremore ac lacrymis, et alis humilitatis reverentiaeque protectus, indesinente doxologia celebret creatorem, a vana gloria abhorrens, et modestiam tenens, insitamque caritatem habens: parce loquatur, ventrem non impleat, frustra non contendat, sui examinatore sit, propriam mentem erudiat: non sit avarus, non ambitiosus, iactantiam abiiciat, matutinus in precibus, noctu solitarii tamquam passer in tecto: voluntatem Domini adimpleat hominibus ministrando: haud omni motu cogitationis circumferatur, atque in primis id ipse agat quod docet.

3. Ita monachi vita se habet. Et cum hoc virtutum apparatu, excogitat alias

ποταμὸς διχομήνη, ἐδαμὸς ἐμπύπταται, ἕως ἂν ἔρανὸς καὶ γῆ παλαιωθῇ, ἕως ὅφελῃ
 τῷ μοναχῷ εἶναι ἀκόρετον τὸ δὲ παντὸς ἀγῶνας αὐτῷ ὀπιφέρειν ἕως τῷ ἐξόδῳ τῆς σώμα- A. I. 112.
 τος, ἵνα λοιπὸν καυχῆσθαι τὰ δὲ τῷ Δαβὶδ γαργαμμήν. * ὁδὸν ἐντολὰν σε ἔδραμον, * Ps. CXVIII. 32.
 ὅτ' ἂν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου· δράμω μὲν οὐδ' ἐγώ, ἀδελφοί, ἵνα στεφανωθῶμεν,
 πρὸς τῇ τῷ θυρῶν κλεισθῶμαι· ὡς οὐ πᾶσι κλησὶς λοιπὸν, οὐ μετάνοια, οὐ δάκρυα, οὐ
 πένθος ἀνοίξῃ· καὶ γὰρ τὸ καὶ ὁ δῖος ἡσυχάζει· Ἰωβ, ὁ τὰς ὑπαυτάς καὶ μεγάλας
 κακορθώσας ἀρετὰς λέγων. * θύνατο ἂν ἀνὰ πᾶσι, τετέστι παῦσις πρὸς ἡμῶν· οὐ ἡ * Job. III. 23. gr.
 ὁδὸς ἀπεκρύβη, πρὸς τὸ μὴ εἰς κατόρθωσιν πολιτεύσας· σωκέκλεισε γάρ, φησιν, ὁ κύριος
 κατ' αὐτόν. * ὡς ἐπὶ τὴν ὑπόφασιν τῶν μωρῶν παρθένων λεγεσθῶν· κύριε κύριε, ἀνοίξον ἡμῖν, * Ps. XXXIV. 3.
 ἐποῖς τὸ ἀμύνειν ἀμύνειν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμῶς· δὲ τίς ἐπειδὴ τὸ ἐκλαμπερὸν τῷ ἐν
 ζωῇ πολιτείας ἐν τοῖς τῷ σώματος σκεύουσιν ἔλαιον ἐκ ἐβάσταζον, ὅμ' ἔμειναν κατὰ τὴν
 ἀναπολόγητοι ἐνώπιον τῆς Χειρὸς· ὅμ' ἡμεῖς διωσώμεθα αὐτὸν τάξαι ἡμῶς μὴ τῷ φε-
 ρνύμων παρθένων· ἐπὶ αὐτῷ ὁρῶν τὴν δόξαν τῷ πατρὶ ἐπὶ τῷ ἱερῷ καὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματι
 νῦν ἐπὶ αἰεὶ καὶ εἰς πάντας αἰῶνας ᾧ αἰώνων.

ΛΟΓΟΣ ΚΣ'.

ΠΕΡΙ ΜΕΡΙΚΗΣ ΩΝ ΚΑΤΗΞΙΩΤΟ ΘΕΩΡΙΩΝ ΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΝ.

α'. εὐτε, ἀγαπητοί μου, δεῦτε πατέρες καὶ ἀδελφοί· ἐγκαθίστητε τὰς αἰωνίους A. I. 112.
B. I. 70.
 ζωῆς ρήματα, βραχυὸν ὁρῶντες (ὅτι) νῦν αἰῶνα, εἰς δὲ ὡς ἔξοι καὶ παρεπίδημοι κατοι-

corpori suo afflictiones pro viribus. Sicut enim mare flumina omnia recipiens non impletur, donec caelum et terra senescant, sic debet monachus esse insatiabilis, ut semper certamina sibi inferat, usque ad exitum suum de corpore; ut postea gloriatur cum scribente Davide: viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum. Curramus ergo nos quoque, fratres, ut coronemur ante quam ianua claudatur, quam neque preces deinde neque paenitentia neque lacrymae neque luctus aperiet. Propterea iustus quoque Iobus meditabatur, qui tales tantasque virtutes exercuerat, dicens: mors viro est requies, id est ab agendo cessatio. Cuius via absconsa fuit, quatenus non bene vixit; conclusit enim Dominus, inquit, adversus eum. Cuiusmodi et sententiam in stultas virgines quae dicebant, domine, domine, aperi nobis, protulit inquires: amen amen dico vobis, nescio vos. Cur? quia lucidum vitae actae oleum in corporis vasis non tulerunt, sed torvo vultu et absque defensione manserunt in conspectu Christi. At nos deprecemur eum, ut cum prudentibus virginibus collocet. Quia ipsum decet gloria, Patrem scilicet et Filium et sanctum Spiritum nunc et semper et per saecula saeculorum.

SERMO XXVI.

DE PARTE DIVINARUM CONTEMPLATIONUM ET REVELATIONUM QUIBUS SIMEONEM DEUS DIGNATUS EST.

1. Venite, carissimi mei, venite patres fratresque; sinite renovemus aeternae vitae verba, breve videntes hoc saeculum, in quo tamquam peregrini et advenae

κοῦ μὲν τοῖς μὲν ἑμπεροσιν ἐπικτηνόμενοι, ἧρ' δὲ ὀπιθινὸν ὀπιλανθανόμενοι· καὶ ὡς ἐν
 A. f. 113. κλύδωνι τῷ κόσμῳ δὴ τ' πατρὶν πολλὰς χιμαζόμενοι, ἀναγκαίως (H) λιμένα διώ-
 B. f. 96. ξωμένοι, ἔνθα ἔστιν ἡ πᾶσα εὐδία, γαλήνη τε ἔσ' ἀπάθεια ἔσ' τὸ νίκος τὸ ἀήτητον· ἔνθα
 ἔστι τὸ ἀπερόσπον φῶς ὁ θεός, χαρὰ τε, καὶ ζώντων γῆ ζωῆς καὶ ἀφθαρσίας, τὰ με-
 γάλα ἔσ' πολλὰ κυτκυσσά περὶ ἀφθαρτον ζυφίῳ· αὐτῆς ἔτυχον ἐκ φωνῆς θεῷ οἱ φραεῖς
 * ita heic codd. εἶ) κληρονομοὶ τ' γῆς· λέγω γὰρ ἀκριβέως ὅτι τ' ὀπιθινὸν ὀπιλανθόμενοι * κακῶν δίβησαν
 ὅτ' ληστὰς καὶ τὰ θηρία τὰ ποικῆ, ὅτ' ἀθέους βαρβάρους, ἔσ' ἀρχέκλεκτον ἐκφυγεῖν
 δυνήσμεντες, ἔλαβον τ' ἀήτητον χώραν, ἔνθα ὁ κατὰβαίνων παρὲς τὸ δαίλης, τετίσι παρὲς
 τὰ ἔχματα τ' τελευτήσας, πάντοτε συμπαρίστα αὐτοῖς, ἐνοικῶν ἐν αὐτοῖς φανερός ἔσ' ἑμ-
 πατιπατὴν, καὶ σωμασπεφόμενοι τοῖς ἀξίοις αὐτῶν ἀνθρώποις, θεὸς ὢν ἀθάνατος, τῇ
 ἑαυτῇ ἀφθονίᾳ κοσμήσας καὶ κατὰσῆσας αὐτὴς ἀνθρώποις ἐρατοῖς ἔσ' ἀθανάτοις, ἀφθαρ-
 σία κρατηθέντας, καὶ ἀλύτοις μέροντας· αἵτη τῇ χαρᾷ, πάντων κακῶν ὀπιλήσονται ἧρ'
 ὀπιθιν, τὴ σκότους λέγω καὶ ἧρ' ἐν πυρὶ κολάσεων· φόβῳ γὰρ καὶ φωνῇ κλαυθμοῦ οὐχ
 εὐρεθήσεται ἐν αὐτοῖς· καθεὶς οἱ κ' τ' μακαρίαν φωνὴν πενθαυῶντος νυν· τῇ ἀνεκλαλήτῳ
 χαρᾷ ὡδὲ κληθήσονται δόξα τε καὶ ἀγαλλίασις ἐν εὐφροσύνῃ ἀγαθῶν μονίμων, ἔσ' εὐ-
 φρέπεια, οἱ ἀμέραντοι σέφανοι ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν, ἔχοντες τ' σαρῶν ἐν αἰνέσει πεπα-
 γωμένον τοῖς δὴδῆμασιν· καὶ δὴ τὸ ἀπείδρα ἀπ' αὐτῶν ὁδωὴ ἔσ' λύπη καὶ σιναγμός·
 οὐ γὰρ περσέχον εἰς τὰ ὀπίσω περσάνειν τοῖς ματαίοις· διὸν ματαίους ματαιοτήτων,
 τὰ πάντα ματαίους· εἶπε ἡ καὶ ὁ μονογυῆς θεὸς ὑὸς τῷ πατρί, ὅπως μου
 * Marc. VIII. 33. σατανά· * ἔσ' ἡ γυνὴ ἡ τὴ Λὼτ ὁρεγμένη χώρας ἀσπιδὸν πυρὶ φλογζομένων, σφαπῆσα

habitamus; ad ulteriora nosmet extendentes, retro actorum obliti; et in mundo, tamquam procella, cupiditatum causa saepe periclitantes, necessario ad portum confugiamus, ubi omnis tranquillitas, pax, impassibilitas, et constans victoria: ubi inaccessible lumen Deus, gaudium, et viventium terra, et vitae atque immortalitatis, quae multa ac magna germinat ad aeternas delicias. Ut terrae huius sint heredes, mansueti ius nacti sunt a Dei oraculo. Dico enim adseveranter, eos quae retro fuerunt nequitiarum oblitos, vitasse latrones et malas bestias, impios barbaros, et mundi rectores tenebrarum; et ex ipso malitiae principe et auctore elapsos, inexpugnabilem regionem obtinuisse; in qua Deus ascendens ad occasum, id est in extremo munda-nae consummationis, semper illis aderit, in ipsis manifeste habitans et inambulans, et cum dignis se hominibus conversans, Deus ipse immortalis, copia sua illos exor-nans, et homines caelestes constituens atque immortales, incorruptione potitos et numquam dissolvendos. His elati laetitiis, malorum omnium quae retro sunt obli-viscuntur, tenebrarum inquam et poenarum ignis: nam neque timor, neque luctuosa vox apud eos comperietur: quandoquidem qui nunc iuxta dictum in evangelicis bea-titudinibus lugent, inenarrabilis gaudii solatium percipient, gloriam et exultationem cum hilaritate constantium bonorum ac decore: coronae immarcessibiles in capitibus eorum, habentes crucem cum laude fixam in diadematis suis. Propterea fugit ab eis dolor et gemitus: non enim voluntas eis fuit revertendi retro ad vanitates; quia vanitas vanitatum et omnia vanitas. Dixit etiam unigenitus Dei filius tentatori: vade retro me, Satana. Et Loti uxor dum regionem impiorum igne succensorum desiderat,

οὐκ εἰς τὰ ὀπίσσω, τῇ τῆς ὡδρακοῆς δίκῃ εἰς σήλῳ λιθάδι ἐπάγῃ, μηκέτι διαΐξαι διω-
ηθεῖσα τὸ τὸ παρῆς ζῶης ἀνάπαυσιν.

β'. Τῶν οὐκ ὀπίσθεν καὶ ἡμεῖς ἐν ᾧ ἐσμὲν ἀνοφελῆ βίῳ ὀπλάτμεθα, καὶ τοῖς
ἐμπεροῖν καλοῖς τῷ ἀρετῶν ἑαυτὲς ἐπεκτείνωμεν. ὅπως οἱ τὰ ὀπίσθεν βλέπαι ὡδρα-
φρονοῦντες, θαυμάσωσιν ἐν τῷ σὺζεῖναι ἡμᾶς· καὶ αὐτοὶ ὡς ἡδὴ ἐν τῷ σαρκικῷ δὲ-
λυσμοῖ ἐλεγχθῶσιν· ὅτι γὰρ τῇ ὑποφάσῃ τὸ κυρεῖ καὶ ἀκρεῖται τῇ λεγέσῃ· * ἐδῆς
βαλὼν τὸ χεῖρα ἐπ' ἄφρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσσω, εὐθετὸς ὅστιν εἰς τὸ βασιλείαν τὸ
ἐρανῶν· ὅ γὰρ γέγονεν ὁ ἀψευδὴς λόγος πολλοῖς εἰς παρόρασιν, καθὼς πάλιν αὐτὸς ἔφη· *
ἄφετε αὐτὲς, τυφλοὶ εἰσι· τυφλὸς ἢ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφοτέρω εἰς βόθρυον ἐμπεσοῦ-
ται· ἰδοὺ γὰρ ἔτσι τὸ βακτηρίαν ἔρριψαν, τὸ σαυρὸν τὸ κυρεῖ μὴ ἄρατες ἐν ζυγῷ τὸ θεοσδῶ-
των ἐντολῶν, ὅπως μὴ ὀπίσσω τῷ θελήματι αὐτῶ καὶ ἀκρεῖται ἀκολοῦσιν σκοτός
γὰρ μετ' ὁμῶν ἐν φηλάφου τῇ ἀγνοίᾳ τῷ νοῶς ἀπειπῶντες, τῷ ἡδύπαθῶν πληρέμενοι
παθῶν· αὐτὰ οὐκ τῷ Χειρῶ χηρίσμον ἀκολουθεῖν τὰς ἡμέτερας ψυχὰς, ἐπειδὴ φῶς
ἔστι· φωτὸς ὑπὲρ πᾶν αἰὲ ὄν φῶς, ὅς οὐ τὸ πᾶν πεπλήρωται, ἢ ἀμψαντὸ τὸ ἡμέτερας
ψυχᾶς τὸ φῶς τῷ ἐντολῶν αὐτῶ καὶ τῇ νίκῃ δὲ τὸ ἀγίας ἥς ἀνεδῆξατο σαρκὸς, θαρ-
σεῖν καὶ καυχᾶσθαι δωρησαμένη ἡμῶν νικᾶν τὸν κόσμον· ἐπειδὴ ἀδινῆς γέγονεν ὁ δὲ βό-
λῳ πληγῆς δὲ τῷ ἡλῶν τῷ σαυρῶ, καὶ μηκέτι ἔχων διύαμιν· τὰ κέντρα τὸ θανάτε
πέπαυκεν τῷ ἰλασμοῦ τὸ μὴ περὶ δῶναι ἡμᾶς ἀμψίας ἐφ' ἀμψίας· ἀθανασία τὰς ψυ-
χὰς ἐνιχύσας τῇ δι' αὐτῶ πρὸς τὸ πατέρα βελῇ καὶ ἀσφαλείᾳ· ἐν ᾧ ἐνέπινυσε πνεύ-
ματι, ἀγάζων ἡμᾶς πρὸς τὸ οὐρανίον φέρονμα· τὸ γὰρ ὀπίσθον, γήϊνον ὄν, φθορὰ λεί-
γεται, τετέστι λύσις· τὸ ἢ ἄγον ἐρανόθεν ὄν, ὅθεν τῇ περὶ εἰσὶ τὰ τὸ θεῶ φροεῖν ἀγά-
ζοντας, δι' ἑαυτῶ ἀγάξῃ.

A. f. 114.

* Luc. XI. 62.

* Matth. XV. 14.

B. f. 97.

conversa retro, ad inobedientiae poenam in statuam lapideam solidata est, neque
ulterius persequi potuit praesentis vitae quietem.

2. Iam vero nos quoque eorum, quae retro sunt, in hac inutili vita obliviscamur, et ad ulteriora virtutum bona nosmet extendamus: ut ii qui spectare retror-
sum insane volunt, nostram admirentur salutem, et ipsi tamquam adhuc carnaliter
dissoluti coarguantur. Nam Domini sententia condemnabuntur quae ait: nemo mittens
manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno caelorum. Porro a
multis verax hic sermo negligitur, prout item Dominus dixit: sinite illos, caeci sunt;
caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadent. Ecce enim hi vir-
gam abiecerunt, cruce Domini non sumpta, sub divinorum mandatorum iugo, ne
obedientes eius voluntati subsequantur. Tenebris enim mutuis obsidentur, in igno-
rantiam mentis delapsi, voluptuosarum cupiditatum pleni. Igitur optimum est ani-
mas nostras Christum sequi, qui lumen est, lumen super omne semper lumen, ex
quo omnia implentur, animas nostras luce mandatorum suorum collustrans; et per
sanctam suam quam assumpsit carnem, fiduciam nobis et gloriationem donans, nec
non de mundo victoriam. Quia iam debilitatus est diabolus crucis clavis percussus,
nec iam vires suas retinet. Stimuli mortis per Dei misericordiam desiverunt, ne pec-
cata peccatis accumulemus. Animas nostras immortalitate roboravit, propter ipsarum,
se intermedio, erga patrem voluntatem et fiduciam, dum spiritum inspiravit, sancti-
ficans nos ad caelestium rerum affectum. Nam terrenum cum luteum sit, corruptio

- γ'. Οὕτω ἔστιν ἡ ὁδὸς τῆς ζωῆς, ὑπὲρ πάντων θυσιῶν ἀγίαν ἑαυτὸν εὐφρανόμενον
 τῷ πατρὶ προσενέγκας, δι' ἧς πᾶσαν ὁδηγέμεθα γνώσιν, ὁπποῦναι τῷ ἀγγεῖναι
 τὸ θέλημα δὲ τῷ ἀρεταῖν· διότι οὐδεὶς ποτὶ ἔγνω τοῦ κυρίου, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ εἰς αὐτὸν
 ἀφ' ἑαυτοῦ γνησιότητος μονογενὴς υἱὸς καὶ θεὸς λόγος, ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὅστις
 τῆς ἀθανασίας θεὸς ἀθάνατος, καὶ σύμβουλος τῆς ἐκλογῆς τοῦ πατρὸς θεοπότης, ἔχων
 τὸ ὑπὲρ πάντων μέγαθος τῆς δυνάμεως· ὃς δίδωκε ἡμῖν τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἵνα
 γνώμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαριζόμενα ἡμῖν, ἃ καὶ λαλοῦμεν· αἰτήσωμεν αὐτὸ ἐν τῇ πίστει
 ἡμῶν, ζητήσωμεν ἐν τῇ ἐλπίδι καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ, κρείσσον ἐκ ἀνομιῶν ἡμῶν· δὲ
 πίστει καὶ ἐλπίδι εἰδότες προσεγγίζον τῇ θύρᾳ, δι' ἧς ἐκείνη εἰσερχόμεθα πρὸς τὸ πα-
 τέρα· αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ πύλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, τὸ ᾧ κυρίως σῶμα· καὶ δίκαιοι εἰσελεύσονται
 ἐν αὐτῇ· ἡ ἐσφραγισμένη ἀσφαλὲς μακροβίωσις, καὶ ἀνομιῶν τῇ γνώσει ἐκ βουλῆς τῷ
 αἰωνίῳ ἀγαθῶν, διδομένη τοῖς ἀγαθοῖς ὡς τῷ ὅλῳ θεῷ· αὕτη ἡ τῆς σωτηρίας
 θύρα δείκνυσιν ἡμῖν τὸ πρὸς τὸν τῆς μεγαλειότητος, ἡ ἐμφαίνουσα δὲ τῆς αὐτοῦ ἀγαθό-
 τητος ἀθανασίας, ζωῆς, ἀφθαρσίας τῆς καὶ ἑλπίος ἐκ χαρισμάτων δέσποινί· οὕτως τὴν
 ἡκούσαν οἱ φίλοι· ὅτι ὁ ἰωρακὴς ἐμὲ, ἰωρακὴς (ὧ) πατέρα· καὶ οὐδεὶς δυνάτατος ἰδεῖν τὸ
 πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱός, ὃς ἐὰν βέλῃται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι· * ἐκάλιν· τοῦτον χρόνον
 μὲν ὑμῶν εἰμὶ, ἐκ ἐγνωκῶς με φίλιππος; καὶ ἀπ' αὐτοῦ γινώσκου (ὧ) πατέρα, καὶ ἰω-
 ράκετι αὐτόν· * τέτο ἡ καὶ δὲ ὅτι πολλὰς κλητὰς ἐκλεκτὰς εἶρηκε, ὅτι μίλλοντας
 κληρονομεῖν τὴν βασιλείαν τῷ ἔργῳ· ὅτι τοῖς καὶ ἐμακάρισε πτωχεύειν τῷ πνεύ-
 ματι· ἐκ οὐκ εἶπε τοῖς χρήμασιν, ἵνα μάταιον εἴη αὐτὸς, εἴη οὐ τὸ μαθεῖν ἔστι, τὸ φι-

dicitur, id est dissolutio; at sanctum cum sit caeleste, eos qui sponte sua quae sunt Dei sancte sapiunt, per se ipsum sanctificat.

3. Ipse est vitae via, qui pro omnibus hostiam sanctam et acceptabilem semet patri obtulit, per quam in omnem deducimur scientiam, ut cognoscamus ingeniti voluntatem, virtutes exercendo. Quia nemo umquam novit voluntatem Domini, nisi ipse qui est ex eo ineffabiliter natus, unigenitus filius et Deus Verbum, dominus noster Iesus Christus, qui est supra omnem immortalitatem Deus immortalis, deitatisque benedicti patris sui consors, habens super omnia potentiae magnitudinem; qui dedit nobis spiritum caritatis suae, ut cognoscamus quae nobis munera Deus largitus est, quae et enarramus. Petamus igitur fide nostra, quaeramus spe cum compunctione: pulsemus, et aperietur nobis: fide ac spe scientes appropinquare ianuae, per quam ad patrem adimus. Haec est enim vitae nostrae ianua, Domini corpus, et iusti in eam introibunt: haec est obsignata tuto longaevitas, patefacta scientiae ac voluntati aeternorum bonorum, quae bonis dantur ab omnium Deo: haec salutis via, quae ostendit nobis faciem divinae maiestatis; quae exhibet bonitate sua immortalitatem, vitam, incorruptionem, misericordiam et charismatum diribitionem. Sic sibi dictum amici auscultaunt: qui videt me, videt patrem; et nemo potest videre patrem nisi filius, et cui voluerit filius revelare. Item: tanto tempore vobiscum sum, et non cognovisti me, Philippe? Et amodo cognoscitis patrem, et vidistis eum. Hoc autem propter multos vocatos et electos dixit, qui caelorum regnum possessuri erant. Hos pauperes beatos etiam appellavit spiritu; et non dixit beatos opibus, ut discamus ab eo, a quo discendum est, mansuetudinem, benignitatem, misericordiae bonitatis-

λάνθροπον, τὸ μετὸν ἐλείπεις ἐ ἀγαθότητος, ἐ ἀπὸ τὸν τῇ καρδίᾳ δι' ὧν ἡ ἀνάπαυσις
 τῇ θρολαμπῆς εὐρείσκειται ψυχῆς· ἐδᾶς γὰρ ἀγαθὸς, εἰ μὴ αὐτὸς μόνον, ὁ δὲ τῇ εὐαγ- A. I. 116.
 γελίου λαλήσας θεός· ἀφ' οὗ ἡ μεταλαμβάνοντας τῇ ἀγαθότητι ὡσπερ πηγῆς γλυκα-
 ζούσης, τὸ τῇ χαλῆς ἰσθμῶς τῇ ὁφείως ἀπορρίπτειν, καὶ αὐτὸν ἀγαπᾶν ἐξ ὅλης καρδίας,
 τετέστι (ᾠ) πατέρα ἐξ ὅλης ἰσχύος, ἡ αὐτὰ κατέξιόντα ἡμᾶς νοεῖν ὑπὸν, δι' οὗ τὰ
 πάντα· καὶ ἐξ ὅλης διανοίας, τὸ ὁδηγῶν ἡμῶν (ᾠ) νοῦ πνεῦμα ἄγον· λέγει γὰρ Σολο-
 μὼν *, τὸ ἀφθαρτὸν σε πνεῦμα ἔστιν ἐν πᾶσι· δὲ τέτε γὰρ ἡμῶν καρδίᾳ ἐκ ἄτονον, ἐ * Sap. XII. 1.
 γόνατα οὐ πῶδα λυγρόν· εἰς τὸ ἔρχιν ἡ ὁδὸν τῇ ζωῆς· ἐφθαλμοὶ διανοίας τὰ ἀπόκρυφα
 βλέποντες καὶ μακράν· ὑπερβαίνει δὲ ἔραντες τὸ ὑπερβάλλον μυστήριον· καὶ οὕτω τὰ παρ'
 αὐτῶν κρυπτόμενα ἐν πετάλοις ἐρεῖται τῇ αὐτῶν σκοπῇ ἡ τέτων φανέρωσις.

δ'. Ὅτι αὐτὸν ὁ θεός, ἐ ὁ τὰ θεῶν φρονῶν καθεστὸς τῇ καρδίᾳ τῇ μακαρισμῷ
 τῇ ἀπερὸντων χρόνων ὁφείτω (ᾠ) θεόν· ἔπειτα δὲ τὰς παρ' αὐτῇ γλυκόμεναις ἀρεταῖς,
 ἐν ἀπολαύσει τῇ ἀγαθῶν γηύσεται· μέγα οὐκ ἀρραβὼν, τῇ τῇ διανοίᾳ καθεστὸς καὶ
 εὐαρέσως μετέχιν τῇ ἐν χαρῇ ἰδίῳις ὡλισμῶν τῇ λόγῳ τῇ ἀγίῳ τῇ θεῷ· τετέστι δι'
 οὗ ἡ χάρις ἐ ἡ ἀλήθεια διδωρῆται ἡμῖν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τῇ κυρίῳ ἡμῶν· ἔτος ὅστιν ἡ ὁδὸς
 ἐ ἡ ἀλήθεια καὶ ὁ βίβλος τῇ ζωῆς, ὁφείμενος ἐν κόλπῳ πατρικῷ καὶ πᾶσιν ἀναγνω-
 σκόμενος πῶς ὑπὸς τῇ φωτός· δόξαν ἔχων ὡς μονογενὴς πῶς πατὴρ, πλήρης χάριτος
 καὶ ἀληθείας, ἐ δόξάζων δὲ δόξάζοντας αὐτόν· μέγα οὐκ ἀγαθόν ὅτι τὸ χρηρηρεῖν
 ἐ πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν· αἱ ἡ σωματικαὶ κινήσεις εἰσὶν, καὶ
 ἡ νύξ ἡ σκοπίζουσα, ἡ ὁφείτω τῇ βλεπομένων πειρασμῶν παραγμάτων, ἐν πειθαρχολογίαις A. I. 117.
 ἀπίστων καὶ ἀκαθάρτων ἐ κατὰ φρονουμένων ἐν ἀμελείᾳ τῇ ψυχῶν αὐτῶν· ἔτοι εἰσὶν οἱ

que plenitudinem, cordis humilitatem, per quae requiem illustrata a Deo anima invenit. Nemo quippe bonus est, nisi ipse solus qui per evangelium locutus est Deus. A quo participantes bonitatem, tamquam ex dulci scatebra, venenatum serpentis fel eiiciamus, ipsumque toto corde amemus, id est patrem totis viribus; et eum qui nos his bonis dignatus est, filium per quem omnia: et ex tota mente ducem nostrum Spiritum sanctum. Ait enim Salomon: incorruptibilis spiritus tuus in cunctis est. Huius ope cor nostrum non est languidum, et genua nostra non dissoluta ad decurrendam vitae viam. Mentis oculi arcana de longe vident: excedit caelos sublime mysterium; quatenus quae illic abscondita sunt sub foliis, eorum cernitur immateriali visu manifestatio.

4. Immaterialis est Deus, et qui Dei sensum habet mundusque corde est, in beatitudine infinitorum temporum Deum videbit. Deinde ob suas proprias virtutes aeternis bonis fruetur. Grandem igitur arrham habet, qui potest mente tua pure grateque participare decreta temporibus propriis a Verbo sancto Dei, id est per quem gratia et veritas donata est nobis, Iesu Christo domino nostro. Hic est via et veritas et liber vitae, visus in paterno sinu, et ab omnibus perlectus filiis lucis, gloriam habens tamquam unigenitus a patre, plenus gratia et veritate, et glorificans glorificantes eum. Magnum itaque bonum est vigilare et orare, ne intremus in tentationem; qui sunt carnales motus, nox obtenebrans, spectaculum visibilium terrestrium rerum, in persuasionibus infidelium, impurorum, et prava opinantium cum suarum animarum neglectu. Hi sunt sues atque canes, qui murmurare atque allatrare in impura vita

χρίει καὶ οἱ κυῶες, οἷς τὸ γογγύζαν καὶ ὑλακτεῖν ἐν ἀκαθάρτῳ ζωῇ, ἔθ' ὅτι οἱ δὲ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὧν αἱ περὶ τὰς ἀγαθὰς πενήλυται, πιστεύουσιν ἐν τῇ μαθήσει, ὡς τέλειον ἀγαθὸν ὅτι τὸ ὁφείδει (ἦ) θεὸν ἐπὶ τὰ ἐκ θεῶν καλὰ κυρίως κληρονομεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἐπαγγελίας τοιαύτης ἀρχῆς ἢ ὅτι ἐκείνων ἀνθρώποις ἐπὶ διδωμένης, τοιαῦτα ἡμῖν μέγιστα χαρίζεται.

ε'. Οὐδὲν ἦν ἀρχαγγέλων τοιαύτας ὑποχίστες ἐδέξατο, ὅπως γὰρ τὸ τοῖσιν λειτουργοῖς τυγχάνει δὲ τὸ ἐν αὐτοῖς θεόπαι. ὅτι ἔτι πρὸς τὰς ἐσίας τὸ ἐν δόξῃ ἀποκαταστήσει ἀγαθὸν ἐπέκυψαν, ἅρχεις ἀν' οἱ καὶ κατὰ τὴν κληρονομίαν. ὅτι ἂν θεοὶ λέγονται ἐν ὑμῖν ὑψίστου πάντες οἱ εἰρηνιστοὶ, καὶ κατηξίωσιν ἀδελφοποιήσασθαι ὁ πάντων δημιουργὸς καὶ διὰ τῆς ἐμμήσαντο γὰρ θεὸν εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν, ἐπὶ πάντας τὸ ἀξίον ἐπέχον τὸ εἰρήνης, ἅκακοι καὶ (ἦ) ἅκακον γινόμενοι, ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ καθαροί, κατὰ τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ θησαυρὸν τῆς ἀγαθίας. ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ (ἦ) τὰς πλυσίας δουρίας παρέχοντα δὲ τῇ ἐντολῇ αὐτῇ, τὴν μὴ μὴ τῇ ἐντολῇ, μάλλον δὲ δι' αἰπὴν ἀγαθὸν εὐεργετῇ αὐτοῖς. διότι πρὸς τὴν ἐντολὴν ὑπὲρ τῇ ἐκπαιδεύοντι ἐντολῇ ἐχόμενον. ὅπως πρὸς τὴν ἐκπαιδεύοντι ἢ δι' ἐκπαιδεύοντι ἢ ἀγίων πλέον τῇ γραμματίων ἐφ' ἑαυτοῦ, τετὶς τὸ νόμον τὸ ἀνθρώπων. τὸ γὰρ ὑπὲρ νόμου, θεὸς ὅτι καὶ ἵνα μὴ τὸ καὶ λεπτόν λέγων, πλεονάσω ὅτι λόγους, ὡμοιωθῶσαν τῇ καλῇ πολιτείᾳ τῇ θεῷ, τὰ δόξαντα αὐτῷ ἐργαῖς ἐκτελέσαντες, ὡς καὶ τοσοῦτον μέγιστος τὸ ἀγαθὸς χωρήσαντες. οἱ δὲ θεοὶ * εἰσι, ἢ ὅλων πατέρα σὺν τῇ μονογενεῇ ἢ ἐν ἐν ἀγίῳ πνεύματι κτιστάμενοι. ὅτι καὶ ὑοὶ ἐφ' ἑαυτοῦ, ἀδελφοὶ τε καὶ κληρονόμοι γινώσκουσιν, εἰς τὸ ἔχειν πάντα ἐν πᾶσι. ὅτι αὐτῇ γὰρ καὶ δι' αὐτῇ ταῦτα.

* cod. S. 100.

A. f. 118.

* Ps. XLIX. 1.

ς'. Διὰ τὴν θεὸς θεὸν κύριον ἐλάβησε, ἐπὶ ἐκάλεισε τὸ γλῶσσο, ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου μέχρι δυσμῶν. ἐκ Σιών ἢ εὐφρέπεια τὸ ὡραϊότης αὐτῇ. ὁ θεὸς ἐμφανὲς ἦν. ὅς ἀπο-

solent. Mundi autem corde, quorum actus sanctitate informantur, doctrinae credunt tradenti quod summum bonum sit Deum videre, et manantia ab illo bona stabiliter possidere; videlicet ineffabiliter et mirabiliter dignitate caelestium virtutum hominibus data, haec nobis maxima donantur.

5. Nullus archangelus tales promissiones recepit, quandoquidem horum sunt administri ob illam quae in ipsis residet deitatem. Sed neque ad copias repositorum in gloria bonorum prospiciunt, donec venerint heredum tempora, cum dii dicentur et deorum filii cuncti pacifici, quos dignatus est facere fratres omnium creator ac Dominus. Imitati enim Deum sunt bonis operibus, et in cunctis constantiam pacis retinuerunt, innocui ad normam illius innocui viventes, incorrupti, mundi, ad normam illius incorrupti puritatis thesauri: sine invidia, sicut ille qui ditia dona supeditat per mandata sua: non irascentes inimicis, immo vero iustis de causis iuvantes: quia orandi pro noxiis mandatum habemus, ut abundet iustitia sanctorum plus quam scribarum et pharisaeorum, id est plus quam lex hominum. Nam excellit supra legem Deus. Et ne minutatim dicens, prolixiorem faciam orationem, Deo se assimilarunt praeclaro agendi modo, quae placita sunt ei opere complentes; nempe tantam bonitatis magnitudinem possidentes. Quin adeo dii sunt, qui omnium patrem cum unigenito Filio et Spiritu sancto continent. Unde et filii et amici, fratresque et heredes facti sunt, ut sint omnia in omnibus: ex ipso enim et per ipsum haec.

6. Propterea Deus deorum dominus locutus est, et vocavit terram a solis ortu

θώσῃ ἐκάστῳ καὶ τὰς πράξεις αὐτῆς, ἐνίοις ἀγαθὰ, ἐνίοις δὲ κακὰ· διὰ τὸ ἡμῖν τὸ ἀκέραιον
καταλείπει· μακάριοι οἱ διδωγμένοι ἐνεκὸν διχασιότητος, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
οὐρανοῦ· τίς δὲ ὁ διωκόμενος; ὁ τὰ καλὰ διώκων, καὶ διωκόμενος ὑπὸ τοῦ κακοῦ· διώ-
κεται γὰρ ἀλλήλας αἱ ἀρεταὶ ποθεῖται θεὸν, καὶ φθάνουσιν αὐξέσθαι τοῖς χριστοῖς ἔργοις ἐν
τοῖς αὐτῶν μέρεσι κόλποις θεῷ, ἢ τίς νοεῖται βασιλεία τοῦ ἐρανοῦ· ὅτι ἴδιον θεῷ ἐστὶ πάντα
ἀγαθόν· ὁ δὲ ἐργασάμενος ἐν τῇ ἰδίῳ τῇ θεῷ, ἀγαταὶ πρὸς θεόν, κληρονομήσει λοιπὸν
γλυκύτης καὶ ἡσυχίας, ὅπως οὐκ ἐν ἡγεμονίᾳ ὑφ' κληρονομίᾳ τὰ πάντα, τετέστι ὅλῳ
τῷ τοῦ καλοῦ θυμῷ· ἐπειδὴ ὢν ἐν τῇ γῇ, γέρονεν εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τῆς ἀναστροφῆς τῆς
ἀφ' ἧς τοῦ λόγου· ὅθεν εὐδοκίᾳ πάλιν προήλθεν ὁ λόγος οἰκῶν ἐν ἡμῖν, θέλων ἡμᾶς
συνωστῆσαι λαβεῖν, ὡς ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀγαθὸς τοῦ ἰδίου συγκληρονομίᾳ ὑποδείξαι· ὡς γὰρ
σπέρμα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ, διὰ τὴν ἡμετέραν θανάτου καταβληθεὶς, πολλὰς εὐδίας ζῶντας
ἐν αὐτῇ κόκκοις θρέψας ἀπέδωκε τῇ πατρὶ, ὁ δὲ ὑποδείξῃ ἡ ἀθανάτου αὐτῆς ῥίζα· αἰτία
δὲ τῆς ἀγαθῆς ἡ προαίρεσις, ἐν ᾗ οἱ βελόμοι, σύσσωμοι καὶ συμμετοχοὶ γίνονται, ὁ δὲ τῇ
πόττει αὐξάνοντες ὑποδιδόσιν ἐν καρπῷ τῷ ἀκμῶν καὶ γνωρίζονται τῇ θεῷ ἰσχυρῶς ἄρτε,
τετέστι ζῶν ἀδελφάδοι, συγκαθήμενοι τῇ φωτὶ τῇ ἀθανασίας.

B. f. 100.

Ζ'. Οὗτος ὁ λόγος ἀκράτητος, γέρονε κρατήτος, ἵνα ἡμᾶς κρατήσῃ ἐνεκὸν τῆς
ἡμετέρας, διὰ τὴν πατρὸς ἀθανάτου τὸ ἀγρίλαιον, καὶ δίδωκεν ἡμῖν καρποὺς πεινέρας ἐν ἐλπίδι
ἔχον· ὁ πάντων τοῦ ἀνθρώπου ἐλεηνοτέρους εἶναι, φιλαγάθους, φιλοσόφους, ἀγαπητοὺς,
ἐχθίζοντας τῇ αὐτῇ ἀθανασίᾳ, καὶ ἀφρονίᾳ, ὁ ἀκακία, τοῖς οἰκτιρμοῖς, τῇ χριστότητι,
χωροῦντας μάλλον ὁ χωρομήνους τὸ τῇ αὐτῇ θεότητι ἴδιον, ἵνα τὰ κακὰ ἐκφύγῃ

A. f. 119.

usque ad occasum. Ex Sion species decoris eius. Deus manifeste veniet. Is reddet unicuique secundum opera eius, aliis bona, aliis vero mala. Ideo nobis concessum est audire: beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Quis vero persecutionem patitur? ille qui bona opera sequitur, et quem mali idcirco persequuntur. Porro invicem persequuntur virtutes, Dei studiosae, mutuoque praeveniunt auctae bonis operibus in suis quaeque partibus, Dei sinibus, quod esse intelligitur regnum Dei: quoniam proprium Dei est omne bonum: et qui operatur in se opus Dei, probatur a Deo, heres mox factus et filius, ut cum dilecto filio possideat omnia, id est omnes bonorum delicias. Siquidem in terra versans, factus est imago et similitudo conversationis immortalis Dei Verbi. Unde hoc rursus processit, in nobis habitans, et receptaculum ipsius facti sumus. Mansit itaque in nobis, volens nos secum assumere, et quia sine invidia bonus est, suarum rerum coheredes efficere. Nam quasi semen in terra nostra, per mortem nostram iactum, multa viventia in ea grana alens patri reddidit, reddetque immortalis eius radix: causa autem boni est electio, qua qui volunt, concorporati et participes fiunt, et pinguedine aucti dant suo tempore summum fructum; Deoque apparent fortitudo panis, id est vita perpetua, concreti immortalitatis luci.

7. Hoc Verbum incomprehensibile factum est comprehensibile ut nos comprehenderet. Inseruit nostrum per immortalem Patrem oleastrum, deditque nobis mites fructus habere in misericordia, ita ut simus omnium hominum misericordissimi, bonitatis amatores, quasi patres filii benigni ac dilecti, propinquantibus immortalitati Dei, liberalitati, et sanctitati, misericordiae, et benignitati, continentes magis quod

τῇ ὑπομονῇ τῇ χαλάν· ὡς ὧν κ' λέγει· * μακάριοι ἐστὶν οἱ ὀνειδίζοντες ὑμᾶς ἐν δυνάμει
 * Matth. V. II. ἔσωσι ἐν εἰρήνῃ πάντες πονηροὶ ῥῆμα καὶ ὑμῶν ψευδομάρτυρες ἵνα ἐμὲ· χαίρετε καὶ ἀγαλλ-
 λιᾶσθε ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὅτι οἱ διώκοντες ἐν δυνάμει; οἱ δαι-
 μονες καὶ αἱ τέττονες πειρασμοὶ, ἀπειλίζοντες τὰς διολάμπους ψυχὰς· τῷ γὰρ συζητῶντι
 τὸ ἥτιον ἀποφειρόμενοι, λέγουσιν πάντες πονηροὶ καὶ ὑμῶν ἐν τοῖς βλαπομένοις φθαρτοῖς·
 ταῦτα γὰρ εἰσιν ἅπαντα καὶ ὑμῶν κέχλωται εἰς τὸ παθεῖν τοῖς ὑπὲρ βλαπομένοις φθαρτοῖς·
 καὶ ψεύδονται ὡς ἐν ἐλπίδι ἐν ἐπαγγελίᾳ κατὰ νόμον, ἐν ἀφθαρσίᾳ τῆς ἐκ νεκρῶν
 ἀναστάσεως καὶ δόξης τῇ ἀφθάρτων αἰώνων, ἀφθάρτους ἐν τῇ ἀπολαύσει γλῶσσας· ἔσως
 γὰρ ἐδίδοντο ὅτι καὶ ὑμῶν πειρασμοὶ, ὅτι καὶ ἀφάρτους λογισμῶν, ἐν οἷς πόνοις ἀγα-
 θοῖς ἐθαυμάσθησαν· πειρασμοὶ, τὰς πειρᾶσθαι εἶπε, τοῖς δι' αὐτὰς ἀγωνιζομένοις·
 * codil. κτησιως.
 πειρᾶσθαι ἢ λέγει, οὐ τὸ ἡμᾶς θηροῦν, ἀλλὰ τὸ ἀπαρχὴν κτίσεως κόσμου * γεγενη-
 σμένων δὲσιν ἡμῶν ἀγαθῶν· καὶ ὁ εἰρηται ὑπ' αὐτῶν τὸ, διὸ οἱ ἐλθόντες τῷ πατρὶ
 * Matth. XXV. 34.
 μου, κληρονομήσονται τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου *.

A. I. 120.

ἡ. Ταῦτα τὰ ἀρχὴν λαβεῖν ὁποιοῦνται, ὑπάρχοντα πάντα διὰ Χριστὸν οἱ πειρᾶ-
 ται διωκόμενοι, οἱ ὑπόστολοι ὀνειδίζομενοι, οἱ μάρτυρες πάλλοντες, οἱ τὴν μονήν βίον φι-
 λησσοφῶντες τὸ ἀσκεῖν ἐλπίδες σὺν τοῖς ἄλλοις πνευματικοῖς κατόρθωσιν· ἐπὶ γὰρ
 ἢ ἐν τοῖς ὀλίγοις καμῶσι, τὰ πολλὰ δίδονται· οἱ ὡς ἀπόλοι, ἐκὰς πολίται· οἱ ὡς πτωχοὶ
 διὰ Χριστὸν, ἐκὰς πλάτω γέμοντες ἀφθαρσίας· οἱ ὡς διὰ Χριστὸν δούλοι, ἐκὰς βασιλεῖς·
 οἱ ὡς μωροὶ διὰ Χριστὸν, ἐκὰς τὸ φρονεῖν θεὸν ἔχοντες· οἱ ὡς ἄπμοι, ἐκὰς ἔντιμοι· ὧν
 ὁ ἑκατοντάς, ὑπὸ τῷ ἀρχαγγέλου τῷ θεῷ καὶ ἡ δόξα, ἡ εἰς Χριστὸν εὐχέλεια τῷ θεῷ.

est divinitatis eius proprium, quam ab eo contenti. Ut mala vitemus expectatione bonorum; de quibus etiam dicit: beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum verbum adversum vos, mentientes propter me: gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis. Quinam sunt secundo loco persecutores? daemones cum suis aggressionibus, qui divinitus ornatis animabus maledicunt. Namque in congressu cladem passi, dicunt omne malum verbum adversus nos in his visibilibus et corruptibilibus. Haec enim sunt quae in nos intorquent, ut credamus his quae sub obtutum cadunt corruptibilibus; negemus autem illa quae speramus et promissa sunt nobis, mortuorum cum imputribilitate resurrectionem, cum saeculorum aeternorum gloria, immortalis gaudii plenorum. Sic enim persecuti sunt, qui fuerunt ante nos, prophetas, id est praevias cogitationes; in quibus egregiis laboribus mirabiles extiterunt. Prophetas praeexistentias dixit, propter ipsas decertantes. Praeexistentiam autem dico non existentiam nostram, sed a principio creati mundi praeparatam bonorum dationem. Sicut a Christo dictum fuit: venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi.

8. Hunc principatum consequi cupientes, omnimodas propter Christum persecutiones toleraverunt prophetae, apostoli contumelias, martyres passiones, monasticae vitae adseclae asceticum institutum, cum aliis spiritalibus recte factis. Promissum porro fuit et pauca perpetentibus, multa datum iri: qui heic sine patria, illic cives: qui heic pauperes propter Christum, illic divitiis immortalitatis affluentes: qui heic propter Christum servi, illic reges: qui heic propter Christum stulti, illic Dei intelligentiam habentes: qui heic ignobiles, illic honorati: quorum laus ab archangelis

ὁ πᾶς γὰρ ἡμῶν δικαίων λόγος, νῦν ἐστὶ παῖς, τέτις κ' ἢ υἱὸν (ὧν) συμμασφάφεντα ἐν κόσμῳ, εἰσπαρεπτόμενος φέρονται, τὸ ἵκεν Χρῆστος ἀδινεῖν, πτωχεύειν τὴν καὶ μωροὺς εἶναι, ἐξηπορημέτοις ἐ ἀπλῆς· πρὸς ἡς ἐ ἐλεγχῇ αὐτὸς ὁ σωτήρ· * ὑμεῖς ἐστὲ τὸ ἅλας τῆ γῆς· ὅτ' ἂν οὐ μωροὶ ἦκεσαν διὰ Χρῆστον, φέρονται γὰρ ὡς ἐν Χρῆστῳ· τίς γὰρ ἐστὶ τὸ τῆς γῆς ἅλας; ἐπεὶ δὴ Ἀδάμ ἐστὶ πᾶσα ἡ γῆ, ἐξ οὗ ἐ πάντες ἄνθρωποι εἰσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· καὶ ὁ νόστος πάσης τῆ γῆς, ἔστιν ἡ τέτων διδασκαλία, ἐ ὡσπερ ἐν λέβητι τῷ κόσμῳ διὰ ἡμῶν θλιβεθῶν τῷ βίῃ συμπετέμενοι ἐν τῇ μωρᾷ ἐ ἀνοσιγὰς ζωῇ ἀρτύσει πάντας, συγχρόμενοι πᾶσι κ' τὸ φιλεῖν ἄνθρωπον, συγκατηρόμενοι πάντας ἀλίζεσι, καὶ ὡσπερ καὶ αἱ ἐλαίαι ὑγραινόμεναι ἐν ὕδατι ἀλίζονται ἅλασι, καὶ τότε καλῶς ἐκπιεζόμεναι, τὸ ἔλαιον ὑποσάξουσιν· βάπτισμα γὰρ εἰλήφμεθα, ἐ ἐν τῷ βαπτίσματι ὡσπερ ἐν ἅλασι, τὰς ὑπομονητικὰς διδασκαλίας διέχμεθα· καὶ γὰρ ἡ ἀπὸ τῆς πρὸς ἡμῶν μήτρας γέννησις ἀλίζετα· ὡσαύτως οὐ καὶ ἡ ἀναγέννησις ἡμῶν, ἐν δούτρῃ ἀσφαλείᾳ, φρονήσεως ἐ ὑπομονῆς χρείαν ἔχει, ἵνα ποιήσωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

* Matth. V. 13.

B. f. 101.

θ'. Καὶ ἐσμεν ἐ ἡμεῖς μὲν ἡμῶν ἀγωνιζομένων ἀπὸ τοῦ τῷ Θεῷ ἡ γὰρ θάλασσα ζωῇ ἐστὶ τῷ κόσμῳ ἐν αὐτῇ ἀλμυρίζουσα, καὶ πικράζουσα· ἐ οἱ μέροντες καὶ διατρέχοντες, εἴτε πρὸς ὕδατος ἐλαφροί, εἴτε καὶ παχυτέρῳ λογισμῷ, ἐν τῇ ἀκαταλήπτῳ θρόνῳ, ποτὶ μὲν εἰς βάθος, ποτὶ ἢ εἰς ὕψος, οὐκ ἔξωθεν ἡμῶν διὰ τῶν θρόνων θλιβεθῶν βιοῦντες ἢ φρονεῦντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἡμῶν διχθεθῶν σωθήσονται, ἐ ζήσονται τῷ αἰώνιῳ ὄντως ζωῶν· οὐ γὰρ ἀπλῶς εἶπεν πάλιν αὐτὸς ὁ κύριος *, ὅτι ἐὰν τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν πνι ἀλιθίησεται; εἰς οὐδὲν ἰχύς ἐστιν, εἰ μὴ βληθῶναι ἔξω, ἐ καὶ παταγεῖται ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου· συνεπιδώμεν οὖν, ὅτι πινος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἡ δὲ δηλονότι ὡς ἐν εἶπεν ἡ σοφία αὐτὸς

A. f. 121.

* Matth. V. 13.

Dei provenit: quorum gloria est, in Christo nobilitas divinitatis. Omnis enim sanctorum sermo, mens est patris, id est ex norma filii in mundo versati, cum sapientia debita, nempe Christi causa pati, pauperes esse, stultos videri, egentes et imperfectos. Quibus dicebat ipse Salvator: vos estis sal terrae. Cum ergo stultos propter Christum se vocari audierunt, tunc prudentes in Christo fuerunt. Quod enim est terrae sal? Quoniam Adam est omnis terra, ex quo et omnes homines existunt in universa terra; et dulcedo totius terrae est apostolorum doctrina; et tamquam in olla, id est mundo, vitae aerumnis concocti in stulta et insuavissima vita, condiunt omnes commixti omnibus per benignitatem, conversantes cunctos saliunt; nec non sicut olivae in aqua mollitae condiuntur sale, et tunc bene pressae, oleum de se exprimunt. Baptismum quippe suscepimus; et in baptismo tamquam in sale, doctrinae patientiae imbuimur. Nam et generatio a prima nostra vulva salitur: similiter ergo et regeneratio nostra in secundo foedere, sapientia indiget et patientia, ut Dei voluntatem faciamus.

9. Sumus autem nos perpetuo cum decertantibus Deo comite. Nam mare vita est in mundo, salsa atque amara. Qui autem ibi sunt et decurrunt, sive quasi aligera velocitate, sive etiam graviore cogitatione, erga incomprehensibilem deitatem; modo in profundum modo in altum delati, non sine pressuris propter Deum, viventes atque credentes, ex iisdem molestiis eripientur, viventque aeternam vere vitam. Non enim frustra dixit rursus idem Dominus: quod si sal infatuatum fuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus.

- * Luc. VIII. 15. ὁ Χειρὸς * οὐαὶ τοῖς ἀπολειωκόσι τὴν ὑπομονὴν καὶ πὶ ποιήσεται ὅτ' ἂν ὀπισκίπῃται ὁ κύριος; οἱ γὰρ τὴν ὑπομονὴν ἀπολειωκότες, ἐπὶ ἅπασιν καθύπερθεσιν ὅτ' ἂν τις ἄπιστος ὣσιν, ἀφορίζεται ἀφορίσασθαι γάρ, φησι, τὸ τοῦτον πρὸ σατανᾶ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς. *
- * I. Cor. V. 5. πρὸ δὲ σατανᾶ ἔξω σωματικῶς βλήται ὅπου ὁ κύριος ἔφη *, εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώπτερον. ἐκεῖ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. τὸ δὲ κατὰπατεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἀνθρώπων, ἰπειδὴ σαρκινῶς φρονήματι ματαιοπότως ἐμωρανθήσαν σὺν τοῖς κακοῖς. διὸ καὶ συγκατακρίνονταί μὴ τῆς κακῶν, τετίσι σὺν τῷ δὲ βόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
- * Matth. VIII. 12. ἰ. Τοῖς ἡ ἀξίοις αὐτοῦ προοιμῶντος λέγει. * ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τῆς κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρει καμμένη οὐδὲ καίουσιν λύχρον, καὶ πύσσει αὐτὸν ὑπὸ τοῦ μόδιον, ὅτι ὅτι τὴν λυχνίαν, καὶ λαμπάσαι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἥδη γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἐλαμψαν ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες. ἐν οἷς καὶ κενύονται ἐν δόξῃ. διότι δόξα ἡ αὐτῇ ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, ἥτις ἐπὶ τῷ ἵφῳ τῆς θεῆς ὁρίεται. ἡ γὰρ παρὰ τοῦ αὐτοῦ πολυτεία εἰς ὑψος ὁδοδομημένη, φανερὰ πᾶσι γέγονε τὴν ἐν γῆν ἔσται καίτοι γὰρ λύχρον ὅτι λυχνίας, τὸ ἄρδον διὰ τῆς ἐλεημοσύνης ἔχοντες ἔλεος. καὶ τέτοις ἡ χάρις ὅτι τὰ ἀνώτατα τῆς οὐρανόθεν ὑψοῦσα, ἐκ τῆς τῆς καρδίας ἀκτίνων καταλάμπει τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ, τετίσι ἐν τῷ ἐκείνῳ σκηνώματι, πᾶσι τοῖς ἀπὸ τῆς καρδίας λογισμοῖς. ὅπου ὅλα αἱ ψυχὰς τῆς δικαίων ὑπὸ τῆς φωτὸς τῆς ἀπερσίτου γίνονται φῶς φωτὸς τοῖς βλέπουσι τῆς ἐξομολογησάσαι τοῖς ἐν θυμίῳις, καὶ τὸς ἐπηγείλατο τὸ ὑπὲρ πάντων φῶς τὸ φωτίσαν αὐτές. ὅτι οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἡμωρῶν τῆς ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλά ἔργα, καὶ δόξασωσι τῷ πατρίτι ὑμῶν τὸ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. * οἷς καὶ ἡμεῖς συγκα-

A. f. 122.
B. f. 102

Intelligamus itaque, de quibusnam haec verba fiunt, nisi de quibus sapientia ipsa Christus loquitur? Vae vobis qui perdidistis patientiam! Et quid agetis, cum Dominus ad visitandum venerit? Nam qui patientiam perdiderint, iidem et infideles evadunt: infidelis autem separatur: separate enim, inquit, hunc Satanae in interitum carnis. Cum Satana autem foras eiicitur in locum quem dixit Dominus in tenebras exteriores, ubi fletus et stridor dentium. Conculcari vero ab hominibus ideo dictum est, quia stulto labore infatuati sunt cum improbis. Quare et damnantur cum improbis, id est cum diabolo et angelis eius.

10. At enim se dignis pergit dicere: vos estis lux mundi; non potest civitas abscondi super montem posita, neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt. Iam enim sancti splenduerunt tamquam luminaria in mundo, verbum vitae habentes. Quare et exultabunt in gloria, quia eadem gloria erit omnibus sanctis eius, quae Dei filium decet. Nam vita ipsorum, utpote cunctis ornata virtutibus, in sublimi posita, manifesta fuit eritque omnibus. Accendunt enim lucernam supra candelabrum, quia riguum misericordiae habent oleum, et hos gratia ad celsissima caelorum extollens, cordis eorum radiis illuminat illos qui domi sunt, id est in suo quemque habitaculo, cunctis quae e corde procedunt cogitationibus. Siquidem omnes iustorum animae, ab inaccessibili igne fiunt lux lucis spectantibus, ut confiteantur in suis cogitationibus, sicut nunciavit illa suprema lux quae ipsos illuminat: nempe sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant bona opera vestra, et glorificent patrem vestrum qui in caelis est. Quibus utinam nos quoque connumeret in eadem gloria, precibus san-

Ἐπειδὴ αὐταῖς δόξαις διὰ τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἐ πάντων
τῶν ἁγίων (1). ὅτι αὐτὰς τὰς εὐλογημένους πατρὶς φρένας ἡ δόξα, σὺν τῷ ἡγαπημένῳ αὐτῶν
ὑφ' Ἰησοῦ Χριστοῦ τὰς κυρίως ἡμεῖς, καὶ τὰς ἁγίας αὐτῶν ἐ ἀγαθὰ καὶ ζωοποιὰ πνεύματα
πάντοτε νυνὶ καὶ ἀεὶ καὶ εἰς εὖν αἰῶνας ᾧ αἰώνων.

ΛΟΓΟΣ ΚΖ'.

ΠΑΡΑΙΝΗΤΙΚΟΣ ΤΟΙΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΓΝΩΣΙΝ ΑΥΤΤΩΣΙΝ ΚΑΙ ΔΟΚΟΥΣΙΝ ΕΝ ΤΩ ΣΑΡΚΙΚΩ.
ΔΙΑΛΥΕΣΘΑΙ ΤΟΝ ΒΙΟΝ.

Α'. Ἀδελφοί, ὁ κόσμος οὗτος, νέφος ἀνομίας τυγχάνει, πάχη λυομένη, ἐνύ-
πνιον δὲ βαῖνον, σκοτεινὰ λαμπρὰ, ῥοπή ἰπποδρομίου, σκιὰ κακλεκῆς, ἄνεμος λῶ-
γων, δὲ δοχὴ δόξης ἀνθρώπων, ἀδελφὸς οἰκητόρων φθορῆς, λείβης ἢ ἄβυσσος ὡς χαλ-
καῖον ἐξ αἰῶντος ἀναβράζων πῦρ ἀσβεσθῆναι. ὅτι ὡς Ἰβριεὺς πέφηνε εὖν ἅπαντας τῇ γῆνι
δὲ λυεῖν ὁμίχλη *, καὶ δρόσος παροδεύουσα. * ἐ εἰς τὰ ἑλπίς τῆς Θεοῦ ἀφειδυῖτες, τυφλοὶ
δὲ βαῖνομεν. ἐξηγήσατο ἀνθρώπων ἰδὼν ἀνθρὸς τῆς βίης. μὴ εἰσβλέψῃ ἀνθρώπων λόγους
εἰκαίους * ἀψύχοις, ὅτι κινήσῃ θυμὸν Θεὸς ἀπολέσας πλῆθὺ λαὸν ζητουμένων ὑπολαύσης.
εἰ ἡ χριστιανότης ὁ Ἰησοῦς Θεὸς ὅστις, ἐ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀψάδῃς εἰσὶν. φησὶ γάρ. * ὁ ἔρανός
καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ παρέλθουσιν. * ἐδίδαξε γὰρ ὅτι πῦρ ἡτοίμασται,
ἐ σκόληξ ἀκοίμητος, σκύτος ἐξώπτερος, ἐ κλαυθμὸς καὶ βρυγμὸς ὁδόντων. δικαίαι ἐνός
τῷ Λῶτ ἐφείσατο. δι' ὃν ἐπείχοντο οἱ οὐρανοὶ βρέξαι τὸ πῦρ ἐν ἀναβολῇ αὐτοῦ, ἀγέλων

A. f. 122. b.

f. 123.

* cod. ὁμίχλη.

* cod. παρ' οὐδὲν.

σαν.

* cod. εἰ καὶ εἰς

* Matth. XXIV.

36.

ctae deiparae semperque virginis Mariae et omnium sanctorum. Quia ipsum benedi-
ctum Patrem decet gloria, cum dilecto eius Filio, et sancto eiusdem bono vivifico-
que Spiritu, perpetuo nunc et semper et per saecula saeculorum.

SERMO XXVII.

ADHORTATIO AD EOS QUI VESANA DESPERATIONE SUNT, ET CUM CARNE
VITAM SUAM FINIRI AUTUMANT.

1. **F**ratres, mundus hic turbo iniquitatis est, gelu quod solvitur, somnium
fugax, delineatio adumbrata tenuiter, circensis equi cursus momentaneus, umbra re-
flexa, ventus verborum, humanae gloriae alternatio, secreta terrigenarum corruptio,
olla vel abyssus, quasi fervens ahenum a saeculo eiiciens ignem impiorum. Quia
(mundus) quasi pistillus videtur, qui nos omnes ceu terrena dissipat nebula, et ros
praeteriens. Et sic misericordiam Dei non curantes, caeci pertransimus. Narravit homo
quidam flores vitae videns: ne respiciat homo ad sermones vanos et exanimes; quia
commovebit furorem suum Deus ad perdendam multitudinem populorum voluptates
quaerentium. Iam si christianis Christus Deus est, verba quoque eius sine mendacio
sunt. Ait enim: caelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt. Nam
docuit, ignem paratum esse, et vermem immortalem, tenebras exteriores, et fletum

(1) Viden' ab hoc prisco auctore B. Mariae et sanctorum agnitam intercessionem?

θερυβέντων ἐξελθόντων, πόλιν ἀπαντῶσαν αἰτησάμενος εἰς κατοίκησιν αὐτῆς δίδωσεν· πληθος ἢ ἀμέτρητος λαός, μικρῶν τε καὶ μεγάλων, τῷ πυρὶ ἢ τῷ θείῳ ἀπόλετο· ὡς καὶ Νῶε μόνον δίκαιος ὢν, ἐκράτη τὰς βρῦσις τῷ ὕδατι, δι' ὃν ἀνέμενον οἱ καταράκται τῆς ἐρανης, ἢ αἱ πύλαι τῶν ἀβύσσων· κατασκάδοντα σωτηρίαν ἑαυτῇ καὶ κιβωτόν· ὡς σκῶσαι κυβερνῶν, εἰς σωτηρίαν ἑνός, ὁ σωτὴρ τῶν πανοικί δίδωσεν, καὶ τὰ πάμπολλα ἔθνη τῇ γῆς ἀπόλεσεν.

β'. Εἰς ὡς καὶ Ἡλίας ὁ τῷ Θεοῦ προσφώνητος ζητέμενος εἰς κράτησιν, ἢ δύο πεντηκόνταρχοι δι' αὐτὸν καταχάσαντες, κόσμος ἢ τῇ λιμῇ ἢ τῇ δίψῃ ἀπόλετο· οὐ τῇ γλώττῃ τὰς κλῆς τῷ ἐρανῶν ἐμπιστεύσας, ἐκ ἐβρέξεν ὅτι ζῆς ἔτι ἢ μῶας ἔξ. δι' ἑνός θεράποντος ὁ Θεὸς τὰ πάμπολλα ἢ φρίκης γέμοντα πλάσια ἐν Αἰγύπτῳ ἐποίησεν, πατάσας πληθύνον ἀπείρων παίδων, οἱ ἐκ ἰδῆσαν διξίαν ἢ ἀρεστέραν· καὶ δυνάμιν ἀλόγων ζώων κατέβαλλεν δὲ τὸν πορφερόντος ἐν τῇ χαλάζῃ πυρὸς, ὅτι φθαρὰ τὴν καρπῶν τῇ γῆς αὐτῶν, ῥόπον πινὰ κινῶν, ὥσπερ ἔθνη εἰς χλεύην ἐπ' αὐτὸς ἀκρίδων πληθύνον καὶ βαρύνοντες ἐπαπέσθην, ἐρυσίβης τε καὶ χαλάζης *, φλογερὰ ὁμοίως βίβη δὲ τὴν αἶρ· τὰ ἔλκη τῷ φλυκτῶν γινόμενα· καὶ ὕδατα εἰς αἷμα καταβαλὼν ἐπολιόρκει δίψη, ἵνα Μωσῆς δῶσάσθῃ μὲν τῇ λαῷ αὐτῇ· ἢ δι' αὐτὸν θάλασσαν ἐρήμωσεν, καὶ ἄρματα μὲν ἵππων ἢ ἀναβάτων καταπόντισεν· εἰς ὡς μόνον Ἀαρὼν ὁ ἀγίος κυρεῖ, ἢ δι' αὐτὸν Δαθὰν καὶ Ἀβιρὸν καὶ Κορὲ μὲν συναγωγῆς λαὸν καταπόνησεν.

* cod. mendose
θαλάσσης.

Matth. XI. 28.

γ'. Μονοθεὸς ὁ σωτὴρ δι' ἑαυτὴν χαλεπὴ ἡμῶν· * δεῦτε πρὸς με, λίγων, οἱ κοπιῶντες καὶ πειροσμένοι, ἢ τὰ ἐξῆς· καὶ τὸ δὲ ὅλον δίδωκε τόπον τῇ μετανοίᾳ, ὡς ἔχον

dentiumque stridorem. Uni iusto pepercit Loto, cuius gratia caeli cohibiti sunt ignem pluere, dum is moras necteret, angelis eum ut exiret urgentibus; qui et egressus, civitatem proximam ad sui refugium postulans, secum eam conservavit: multitudo autem populi innumerabilis, parvulorum et adultorum igne et sulphure periit. Sicut et Noë solus iustus cum esset, inhibuit aquarum scatebras, eiusque gratia expectarunt cataractae caeli, et portae abyssorum, donec ob propriam salutem arcam aedificavit: quam fabricatam gubernans, sic in unius conservatione Deus salvator totam domum salvavit, et plurimas interim terrae gentes exterminavit.

2. Unus pariter erat Elias propheta Dei, ad capturam quaesitus; duo tamen quinquagenarii tribuni combusti fuerunt. Mundus fame et siti peribat; nam cum Eliae linguae claves caelorum contulisset, non pluit tres annos mensesque sex. Per unum famulum suum Deus plurima et terribilia portenta in Aegypto patravit, percussa etiam innocuorum infantium multitudine, qui dexteram sinistramque nesciebant. Vim quoque magnam brutorum animalium igne ac procella extinxit, corruptis antea terrae fructibus: permovens quodammodo, quasi gentes illudentes eis, locustarum examina atque ranarum immisit, bruchosque et grandinem, et ignita pariter per aërem tela, pustularumque plagas; aquis item in sanguinem versis, siti oppugnans; ut Moyses cum suo populo salvus fieret: propterque eum mare exsiccavit, currusque cum equis submersit. Unus item erat Aaron sanctus Domini, propterque eum Dathan Abiron atque Core, cum ipsorum factione, terra absorbendos curavit.

3. Eodem modo Salvator ore proprio nos invitat dicens: venite ad me qui laboratis et onerati estis, et reliqua. Atque hoc totum, ut paenitentiae det locum,

τὸ γινώσκειν τὴν φιλανθρωπίας· ἐπειδὴ κρίσεις ἔστιν, καὶ κολασήρια φεικτὰ, ἃ ἔχουσιν
 ἃ ἔωραξεν, ἀξίως ἀπολήψεται· εἴπε ἢ ἄφρον ἐν καρδίᾳ αὐτῆς, ἐκ ἑβζι θεός· τοιαυτὴ δὲ
 λέγειν ὁ τοιοῦτος, ὅτι οὐδὲ κρίσεις ἔστιν· εἰ ἢ κρίσεις οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Ἰησοῦς ἔστιν, οὐδὲ τὰ
 εὐαγγέλια κακήρυκται· καὶ Ἰησοῦς θεός ἔστι· διὸ ἃ κολάσεις ἀνψδδδδδς παρ' αὐτῆς ἐπήγελ-
 ται· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ὀκνηροὶ ἃ θαλαίπωροι τῇ ῥαθυμίᾳ ἐκτὸς ἔσημιον ἢ ὑποπίστον ἐργα-
 τῶν, ἢ μὲν δίκαιον ἔχοντες ἐν τοῖς λόγοις ἡμῶν, τὰς δὲ χεῖρας τῇ ἀργίᾳ ὀπισθοφανῶς
 ἐματαιώσαμεν· οἱ δὲ πρὸς τοῖς εἰσῆλθον πρὸς ἡμᾶς· ἃ ἀπόστολοι, οἱ δὲ κρίσεις· οἱ δὲ ἔκτες,
 οἱ ἐνδοξοὶ μάρτυρες· οἱ δὲ ἐννάτης, οἱ θεοφιλεῖς πατέρες ἀσκήσαντες· οἱ δὲ πρὸς ἢ ἐνδο-
 κᾶτι ὥραν, ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ ἰσάμιον ἀργοί, (ἢ) ὀνειδισμὸν ἀκούοντες πρὸς τὴν κυρίου
 ὅτι τί ἐσῆκατε ἀργοί; μιθώσωμεν οὐδ' ἑαυτὲς ὡς ἐν ῥοπῇ τὸ λοιπὸν τὴν ζωῆς ἡμῶν, ἵνα
 ἐν τῷ μιθῷ ἢ ἀγίων πρὸς ἡμᾶς, ἀποστόλων τὴν καὶ μὴν τῶν ἃ ἀσκητῶν ἢ βασι-
 σάντων τὸ βάρυ τὴν ἡμέρας ἃ τὴν καύσωνα συναριθμήσῃ ἡμᾶς τῇ αὐτῇ ἀγαθότητι, δὴ
 τὴν ὁπρὸς τετὶς τὴν παναγίαν καὶ πρὸς ἀκλήτη πνεύματι.

τ. 125.

δ'. Τί πρὸς μοι δάκρυα καὶ στεναγμοί, ἃ πενήτω ἑμαυτὸν, δὴ τὸ πλῆθος
 ἢ κακῶν, ἢ ἡμαρτήρων ἀμάρταν, ὅτι θεοὶ ἐσμὲν, τρεμνταῖοι ἄνθρωποι, καὶ ἐν τῷ
 χιμῶνι τὰς πόλεις ἐκζητῶμεν· ὁ ἔπαυται ἢ ἀνθρώπων ἀναγκάζῃ ἡμᾶς φοβεῖσθαι (ἢ)
 θεόν, ἐν ἢ τῷ ἡσυχίᾳ βίῳ οὐ ζητῶμεν αὐτόν· πρὸς ἀσκήσεως κηδόμενοι, ὑπομονὴν ἐκ ἔχ-
 ομεν, ἃ μακάριον ἢ βίον ἐκ τῷ ἑαυτῶν θλίψεων τοῖς ἀνθρώποις λυτῶμεν· ὁ ῥιγᾶσαι,
 ἢ λειψᾶν μνημονεύσας ἐξέφυγναι· καὶ ὁ πεινάσαι, ἄγνωστον ἐγχεῖτο δὴ τὰς ἀδελφο-
 ρίας ἢ ἐδυσχερέων διώξας τὴν ἀπατάλλω· ὁ μὴ δειδύκας, καλῶς ὁμολογῶν ὑπὸ θεῷ
 ἑαυτῷ ἀρμόττειν ἐδικαίωσε, ἃ τὰ πενήτη πάντα κατὰ μωκῆσάμενος, τέλος σὺ ἀλφῆ

propter suam notam benignitatem. Alioquin iudicium instat, et poenae horribiles, et unusquisque prout egit, ita merito recipiet. Dicit porro insipiens in corde suo: non est Deus. Et quidem dicere hic videtur, ne iudicium quidem esse: quod si iudicium non est, ne Iesus quidem est, neque praedicatio evangelii. Atqui Iesus Deus est, ideoque vera poena ab eo denunciata fuit. Sed nos socordes miserieque ignavia nostra extra numerum fidelium Dei operariorum consistimus, habentes quidem sarculum in sermonibus nostris, manus autem retro conversas otiosas atque inutiles. Prima hora intravere prophetae: tertia hora apostoli: sexta gloriosi martyres: nona religiosi patres asceticam disciplinam amplexi: undecima hora nos sumus, qui stamus otiosi, et increpantem Dominum audimus: cur otiosi statis? Mercenariis itaque nosmet adscribamur, tamquam in reliquae vitae nostrae momento, ut mercedi sanctorum prophetarum, apostolorum ac martyrum ascetarum, qui portaverunt pondus diei et aestum, adnumeret nos bonitate sua, per villicum suum, id est per sanctissimum et consolatorem Spiritum.

4. Quis dabit mihi lacrymas gemitusque, ut ipse me deplorem. ob malorum multitudinem et peccata nostra? quia aestivales homines sumus, quadrimestres sancti, hieme autem civitates exquirimus. Laus hominum cogit nos timere Deum, quem in solitaria vita non quaerimus: valetudinis solliciti, patientiam non habemus; et beatam vitam in nostris afflictionibus cum indignatione hominibus invidemus. Si quis friget, balnearum memor diffugit. Si quis esurit, repente se subtrahit, per promiscuas dap- pes luxum exercens. Verumtamen qui his non est factus captivus, is egregie se sub-

γέλωτ^Θ καὶ εὐφροσύνης κατέλυσεν· πῦρ ἡ μνήμη ἐκείνη, ἡ πληθύουσα κλαυθμόν; πῦρ ὁ φόβος τῆ θανάτου; πρὸς συντέλειαν ἡμῶν ἐκ ἀπεπλήξαμεν· ἡμῶν ψυχῶν καταζοιήσαν βασιάνοις ποικίλαις καὶ δαιδαῖς θεωρήσας τὰς τοῦ ὀξυκλίναμεν· καὶ δὲ τὸ πρὸς δὴ λῶς ἔσας αἱ ἀμύρπαι ἡμῶν εἰς κρίσιν ἡμῶν ἐπακολυθῶσι· ἐ τότε γνωσόμεθα ὅτι ἐν ἀπάνθαις ἀνεσφάμεν, ἢ βιοπρακταῖς μερίμναις καὶ ἀπάταις, ἀνασφαμέντις ἐ δὲ πορνιχῶν· μέλλον δὲ ἀπεθάνομεν ἢ αἰωνίοις καὶ ἀμετάστοις βασιάνοις περιπεσόντες· πρὸς ὧν αἰτήματι ἢ σὺν εὐσπλαγγίᾳ ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξαν ἐ τῇ κυριότητι, ὡς τῇ λησύνῃ ἐκείνῳ λύτρωσά με ἐκ ἡμῶν ἀμύρπαι, καὶ μνήσθητι μου ὅτι ἂν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· ὅτι σοι περὶ ἡ δόξα ἐ τὸ κράτ^Θ ἅμα τὰς εὐλογημάτων πατρὶ σου καὶ τὰς παρακλήσεων καὶ ζωοποιῶν πνεύματι, πάντοτε νυνὶ καὶ ἀεὶ ἐ εἰς ὅσον αἰῶνας ἡμῶν αἰώνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΗ΄.

ΑΣΚΗΤΙΚΟΣ.

A. f. 126.
B. f. 102.

α΄. **Μ**εμύθηται ὁ βί^Θ, ἀγαπῶντες ἀδελφοί, διὸ καὶ ἡμῶν λογίζεσθαι ὅσους ἐνὶ πνιγον καὶ φάσμα νυκτερινόν, ὅπως μὴ χαίροντων χαίρειν ἰχθύσμεν, ἐ μὴ κλαίωντων κλαίειν, ἐ τῇ μνήμῃ τῆ τάφου ἑαυτὸς καὶ ἀδελφῶν· ὁ ὡς δὲ δεισ^Θ ἐνείκερ, καὶ τὸ πῦρ ἀναμύρπαι, καὶ οἱ χρεστοὶ ἀγγέλων δόξοντες δι' ἡμῶν· οὐδὲ ἡμῶν ὡς μοναχοὶ πῶς τάλασιν, ὅτι τὸ ἀπλάτως βιοῦν ἀπρηνήματα, ἐ τῇ μακαρίας φωνῇς ὀξυκλίναμεν, βοώσης πρὸς ἡμῶν· οἱ πρὸς κληρονομίᾳ τῇ γλῶ· * ποῖα ἢ γῆ, ἢ τοιαύτῃ πηλὴ ἔχουσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἢ πάντως ὁ ὡς δὲ δεισ^Θ; ἀλλ' ἐδὲς πρῶτος, καὶ οὐδὲς ἡσύχος, ἐδὲς ὁ φοβέμενος, ἐ

• Matth. V. 4.

ditum Deo accommodare curat, et haec flebilis omnia irridens, ad extremum risu et gaudio delibutus obit. Ubinam memoria illa, quae luctum multiplicat? Ubinam mortis timor? Finem nostrum non perhorrescimus; punitas cruciatibus variis horrendisque animas contemplari mente vitamus: ideoque iam publica peccata nostra ad iudicium nos prosequuntur. Tunc cognoscemus, spinis nos fuisse volutatos et suffocatos; immo potius mortuos in aeterna sine fine supplicia incurrisse. Quapropter deprecor misericordiam tuam Deus gloriarum et dominationum, ut instar illius latronis me a peccatis redimas. Et memento mei cum veneris in regnum tuum. Quia te decet gloria et imperium una cum benedicto Patre tuo et sanctissimo ac vivifico Spiritu, perpetuo nunc et semper per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXVIII.

ASCETICUS.

1. **F**abula vita est, fratres carissimi, ideoque a nobis quoque existimetur quasi somnium et spectrum nocturnum; ut cum gaudentibus gaudere possimus, et cum lugentibus lugere, et in sepulcri memoria nosmet sepeliamus. Paradisus gemit, ignis expectat, et angeli boni lamentantur propter nos. Vae miseris nobis, o monachi, quia sinceram vitam abnegavimus, et a beata illa voce declinavimus nobis inclamante: mites possidebunt terram. Quanam vero terra tantam habet a Deo ae-

ἐδίδας κληρονομήν ἐν ταῖς χρόνοις ἡμεῖς· διὰ τὸτο, ἀδελφοί, σπένδεις ὁ ὠφειδόμενος· πολυχόρητος γὰρ ὅστις, καὶ ἀναρίθμητοι πύλαι, καὶ ὑπερβαῖα ἐνδοξα ὧν οὐκ ἔστιν ἐξήγησις, καρποὶ ἀφθαρσίας καὶ ἀγαθὰ πάμπαντα· καὶ ἡ ἀφροσύνη ἡμεῖς σπένδεις ἡμεῖς τῷ τοσούτων ἀγαθῶν; ὡς πλάνη καὶ κοπετός· ὅτι ἐδίδας χρηγορεῖς, καὶ κλυδωνιζόμεθα ἐν μυσθίοις ἀνθρώπων· οἱ ἄγιοι πατέρες ἐφυγον ὅσον ἀνθρώποις, καὶ ἐν ἡσυχῇ βίω τὸ σωτήριον ἔλαβον τῷ ὠφειδόμενῳ· ἡσκησαν, ἐπείνασαν, καὶ οὐδέποτε ἐργάσαντο, θέλοντες χορτασθῆναι τῷ ὠρεῖσμοῦ τῷ κήπου· νυνὶ δὲ ἀπολαύουσι καὶ κατὰσκιρτῶσι, πληρόσαντες ἐν ἔργοις νόμον δαυειδῆ· * οὐ γράσαντες, ὡς πνεῖς ἐργάσαντο δι' ὅρεξιν βρώσεως, καὶ ὑπὸ τῷ ὀφείν * I. Cod. X. 10. A. I. 127. ἐξεδιπανήθησαν· οὐκ ἐκπαιρέσαντες, ἀλλὰ πῖσι μόνον ἐλπίσαντες, κατηγωνίσαντο δι' ὑπομονῆς πολλῆς ἐκείνους καὶ μόνον ὃν ἀπέβλεπον παύσιν· τίς οὐκ ἄρτι ταπεινός; ἢ τίς εὐχάριστος, ἢ τίς πολυέλεος; πάντες γὰρ φιλάργυροι· διὰ τὸτο ἐδίδας βλέπειν τὰ ἐν ὑψίστοις ἀγαθὰ, ὅτι ἐκράτηται ἕκαστος τῇ ὕλῃ τῇ γῆνι, ἱματίων καλλωπισμῷ σοφιστικῶν κακῶν, καὶ οἱ ἀνωθεν ὁλοῦνται χιτῶνες * ἐξέφυγον ἡμεῖς· ἐκ εἰσὶν αἱ ἀρεταί, καὶ ἐκρύβη * Ioh. XIX. 22. τὰ τῆς σοφίας ποικίλα χαρίσματα, ἱαμάτων ἐνέργειαν διώκουσιν δαίμονας· τὰ σκοτὶ δειδωκαμένων τῷ διαβόλῳ ἡμεῖς· καὶ τὸ φῶς ἀνελήφθη, καὶ γαλῶσι δαίμονες· τότε ἐκείνη πολιτεία ἐξεφλόγιζεν αὐτοὺς, νυνὶ δὲ ὠμοιώθημεν τῷ αὐτῶν ἡδυπαθείαις.

β'. Μέγας διδάσκαλος ὁ ἐντελέμενος, μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γένεθαι *, ἀδελφοί μὲν πῶς ἐν κατηχέμενος τὰς νομοθεταῖς πράξεις εὐλόγως χρονομεῖς (I), μὴ εἰδὼς ἀλφάβητον; εὐσεβοῦντες δι' ἀργίαν, ἐλδοθεῖμεν ὅσον δακτύλοις τυφλοῦντες ὅτι χρη-

* I. Cod. X. 10.

A. I. 127.

* Ioh. XIX. 22.

* Iac. III. 1.

stimationem, nisi omnino paradisi? Sed hem nemo mitis, nemo silentio addictus, nemo timoratus, nemo hereditatem adit temporibus nostris. Propterea, fratres, gemit paradisi, cuius magna latitudo, innumerae portae, lacunaria splendida, quae describi nequeunt, fructus immortalitatis, bona plurima. Nostra vero stultitia talibus nos privat bonis? Hem error! hem planctus! quia nemo vigilat, et in astutiis hominum fluctuamus. Sancti patres vitabant homines, et in solitaria vita consecuti sunt paradisi salutem: asceticum laborem pertulerunt, famem tolerarunt, numquam murmurarunt, volentes horti venustate satiari. Nunc vero oblectationibus indulgent et luxuriantur, factisque suis apostolicam regulam exprimunt: neque murmurantes, sicut quidam murmuraverunt propter escae cupiditatem, et a serpentibus consumpti fuerunt: neque tentantes, sed fide tantum sperantes, expugnaverunt sibi per patientiam illas solas quas spectabant divitias. Quis vero nunc humilis? quis placidus, aut misericors? Cuncti oppido avari. Propterea nemo quae sunt in excelsis bona videt; quia unusquisque capitur terrena materia, vestium elegantia perverse induimur; et quae desuper per totum contextae sunt tunicae, eae a nobis recesserunt: nullae sunt virtutes, et sapientiae multiplicia charismata latent, et remediorum efficacia quae daemones fugat: in tenebras contulimus mores nostros, et lumen sublatum est, ridetque daemones. Tunc uniuscuiusque vita illos urebat, nunc illorum iucunditatibus conformati sumus.

2. Maximus est magister qui praecepit: nolite plures magistri fieri, fratres mei. Quomodo tu igitur cum catechumenus, legis peritum te geris, belle gesticulans, al-

(1) Loquitur sub metaphora chironomiae, id est gestuum doctrinae.

τῇ ὑπομονῇ τῇ χαλάν· ὡς ὧν καὶ λέγει· * μακάριοι ἐστὶν οἱ ὁνείδισιν ὑμᾶς ἐ διώ-
 * Matth. V. II. ξωσι ἐ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καὶ ὑμῶν ψεύδονται ἐνεκεν ἐμῶ· χαίρετε καὶ ἀγα-
 λιᾶσθε ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· τίνες οἱ διακόντες ἐν δότῃ; οἱ δαί-
 μονες καὶ αἱ τέτων πρὸς βολαί, ὁνειδίζοντες τὰς διολάμπεις ψυχάς· τῇ γὰρ σωφροσύνῃ
 τὸ ἥτιον ὑποφειρόμενοι, λέγουσιν πᾶν πονηρὸν καὶ ὑμῶν ἐν τοῖς βλαπομένοις φθαρτοῖς·
 ταῦτα γὰρ εἰσιν ἅπαν καὶ ὑμῶν κέχλωται εἰς τὸ πείθειν τοῖς ὅψι βλαπομένοις φθαρτοῖς·
 καὶ ψεύδονται ὡς ὧν ἐλπίδας ἐ ἐπαγγελίαν κατήχοντες, ἐν ἀφθαρσίᾳ τῆς ἐκ νεκρῶν
 ἀναστάσεως καὶ δόξης τῇ ἀφθάρτων αἰώνων, ἀφάρτους ἐ τὰς ἀπολαύσεις γυμνῶν· ἔσως
 γὰρ ἐδίδοντο ὅτι καὶ ὑμῶν πρὸς φήτας, ὅτι καὶ πρὸς ἀρξάντας λογισμῶν, ἐν οἷς πόνοις ἀγα-
 θοῖς ἐθαυμάσθησαν· πρὸς φήτας, τὰς πρὸς πᾶρξας εἶπε, τοῖς δι' αὐτὰς ἀγωνιζομένοις·
 * codic. κτήσεως.
 πρὸς παρξιν ἢ λέγω, οὐ τὸ ἡμᾶς γυμνῶν, ἀλλὰ τὸ ἀπαρχὴν κτήσεως κόσμου * γυμνα-
 σμῶν δὲσιν ἢ ἀγαθῶν καὶ ὁ εἶρηται ὑπ' αὐτῶν τὸ, διὕτε οἱ ἐλογισμένοι τῇ παρξί-
 * Matth. XXV. 34.
 με, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ κατὰ βολῆς κόσμου *.

A. I. 120.

ἡ. Ταύτην τὴν ἀρχὴν λαβεῖν ὁποδοιῶντες, ὑπόμεναι πάντα διὰ Χριστὸν οἱ πρὸς φή-
 ται διωκόμενοι, οἱ ὑπόστολοι ὁνειδίζομενοι, οἱ μάρτυρες πάχοντες, οἱ τὴν μονήν βίον φι-
 λοσοφῶντες τὸ ἀσκεῖν ἐλόμην σὺν τοῖς ἄλλοις πνευματικοῖς κατόρθωμασιν· ἐπὶ γὰρ
 ἢ ἐ τοῖς ὀλίγοις καμῶσι, τὰ πολλὰ διδόναι· οἱ ὡς ὑπόλοιποι, ἐκὰς πολίται· οἱ ὡς πτωχοὶ
 διὰ Χριστὸν, ἐκὰς πλείω γέμοντες ἀφθαρσίας· οἱ ὡς διὰ Χριστὸν δέσποιναι, ἐκὰς βασιλεῖς·
 οἱ ὡς μωροὶ διὰ Χριστὸν, ἐκὰς τὸ φρονεῖν θεὸν ἔχοντες· οἱ ὡς ἄπιοι, ἐκὰς ἔντιμοι· ὧν
 ὁ ἔπαυται, ὑπὸ τῇ ἀρχαγγελίων τῇ θεῷ καὶ ἡ δόξα, ἡ εἰς Χριστὸν ἐν γλῶσσαις τῇ θεότητος·

est divinitatis eius proprium, quam ab eo contenti. Ut mala vitemus expectatione bonorum; de quibus etiam dicit: beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum verbum adversum vos, mentientes propter me: gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis. Quinam sunt secundo loco persecutores? daemones cum suis aggressionibus, qui divinitus ornatis animabus maledicunt. Namque in congressu cladem passi, dicunt omne malum verbum adversus nos in his visibilibus et corruptibilibus. Haec enim sunt quae in nos intorquent, ut credamus his quae sub obtutum cadunt corruptibilibus; negemus autem illa quae speramus et promissa sunt nobis, mortuorum cum imputribilitate resurrectionem, cum saeculorum aeternorum gloria, immortalis gaudii plenorum. Sic enim persecuti sunt, qui fuerunt ante nos, prophetas, id est praevias cogitationes; in quibus egregiis laboribus mirabiles extiterunt. Prophetas praeexistentias dixit, propter ipsas decertantes. Praeexistentiam autem dico non existentiam nostram, sed a principio creati mundi praeparatam bonorum dationem. Sicut a Christo dictum fuit: venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi.

8. Hunc principatum consequi cupientes, omnimodas propter Christum persecutiones toleraverunt prophetae, apostoli contumelias, martyres passiones, monasticae vitae adseclae asceticum institutum, cum aliis spiritalibus recte factis. Promissum porro fuit et pauca perpetientibus, multa datum iri: qui heic sine patria, illic cives: qui heic pauperes propter Christum, illic divitiis immortalitatis affluentes: qui heic propter Christum servi, illic reges: qui heic propter Christum stulti, illic Dei intelligentiam habentes: qui heic ignobiles, illic honorati: quorum laus ab archangelis

ὁ πᾶς γὰρ ἡμῶν δικαίων λόγος, νῦν ὅτι παρὸς, τετίσι καὶ ὑὸν (ἡ) συμμασραφέντα ἐν κόσμῳ, εἰσπαρεπίομιμος φερόμενος, τὸ ἔνικαν Χρυσὴ ἀδινῆν, πτωχεύειν τὴ καὶ μωροὺς εἶναι, ὀξυπορημύους ἐ ἀπαιεῖ· παρὸς ἔς ἐ ἐλεῖν αὐτὸς ὁ σωτήρ· * ὑμεῖς ἐστὲ τὸ ἄλλας τῇ γῆς· ὅτ' ἂν οὐ μωροὶ ἦκεσαν διὰ Χρυσὸν, φερόμενοι γαρόνασιν ἐν Χρυσῷ· τίς γὰρ ὅτι τὸ τῆς γῆς ἄλλας; ἐπεὶ δὴ Ἀδάμ ὅτι πᾶσα ἡ γῆ, ἐξ οὗ ἐ πάντες ἄνθρωποι εἰσιν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· καὶ ὁ νόσος πάσης τῇ γῆς, ἔστιν ἡ τέτων διδασκαλία, ἐ ὥσπερ ἐν λείβῃ τῷ κόσμῳ διὰ ἡμῶν Ὀλιβερεῶν τῇ βίᾳ συμαφόμενοι ἐν τῇ μωρᾷ ἐ ἀνοσιπότη ζῶν ἀρτύει πάντας, συγχρόμενοι πᾶσι καὶ τὸ φιλέανθροπον, συγκατηρόμενοι πάντας ἀλίζεσι, καθάπερ καὶ αἱ ἐλαίαι ὑγραινόμεναι ἐν ὕδατι ἀλίζονται ἅλατι, καὶ τότε χαλαρὸς ἐκπεζόμεναι, τὸ ἐλαιον ὑποσάζουσιν· βάπτισμα γὰρ εἰλήφμεν, ἐ ἐν τῷ βαπτίσματι ὥσπερ ἐν ἅλατι, τὰς ὑπομονητικὰς διδασκαλίας διγρόμεθα· καὶ γὰρ ἡ ὑπὸ τῷ πατρὶ ἡμῶν μήτρας γέννησις ἀλίζετα· ὡσαύτως οὐ καὶ ἡ ἀναγέννησις ἡμῶν, ἐν δούτρᾳ ἀσφαλείᾳ, φερόμενος ἐ ὑπομονῆς χρεῖαν ἔχει, ἵνα ποιήσωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

* Matth. V. 13.

B. f. 101.

θ'. Καὶ ἐσμὲν ἐ ἡμεῖς μὲν ἡμῶν ἀγωνιζομένων ἀεὶ σὺν τῷ Θεῷ· ἡ γὰρ θάλασσα ζῶν ὅτι τῷ κόσμῳ ἐν αὐτῇ ἀλμυρίζειουσα, καὶ πικερίζειουσα· ἐ οἱ μένοντες καὶ διαφύγοντες, εἴτε πτεροφυαὸς ἐλαφροί, εἴτε καὶ παχυτέρῳ λογισμῷ, ἐν τῇ ἀκαταλήπτῳ θιότητι, ποτὲ μὲν εἰς βάθη, ποτὲ ἢ εἰς ὑψηλὰ, οὐκ ἔχουσιν ἡμῶν διὰ τὴν θιότητα Ὀλιβερεῶν βιοῦντες ἢ φερούμεντες, καὶ ὅτι αὐτῶν ἡμῶν δουχεῶν σαθῆσονται, ἐ ζήσονται τῷ αἰώνιον ὄντως ζῶν· οὐ γὰρ ἀπαρὸς εἶπεν πάλιν αὐτὸς ὁ κύριος *, ὅτι ἐὰν τὸ ἄλλας μωρανθῇ, ἐν πνι ἀλιθίεσται; εἰς οὐδὲν ἰχύει ἐπ, εἰ μὴ βληθῶναι ἔχω, ἐ κατὰπατεῖσθαι ὑπὸ ἡμῶν ἀνθρώπων· συμαπαθόμεν οὐ, παρὸς ὁ λόγος οὗτος ὅτιν, ἡ δὲ δλονότι παρὸς ὡν εἶπεν ἡ σοφία αὐτὸς

A. f. 121.

* Matth. V. 13.

Dei provenit: quorum gloria est, in Christo nobilitas divinitatis. Omnis enim sanctorum sermo, mens est patris, id est ex norma filii in mundo versati, cum sapientia debita, nempe Christi causa pati, pauperes esse, stultos videri, egentes et imperfectos. Quibus dicebat ipse Salvator: vos estis sal terrae. Cum ergo stultos propter Christum se vocari audierunt, tunc prudentes in Christo fuerunt. Quod enim est terrae sal? Quoniam Adam est omnis terra, ex quo et omnes homines existunt in universa terra; et dulcedo totius terrae est apostolorum doctrina; et tamquam in olla, id est mundo, vitae aerumnis concocti in stulta et insuavissima vita, condiunt omnes commixti omnibus per benignitatem, conversantes cunctos saliant; nec non sicut olivae in aqua mollitae condiuntur sale, et tunc bene pressae, oleum de se exprimunt. Baptismum quippe suscepimus; et in baptismo tamquam in sale, doctrinae patientiae imbuimur. Nam et generatio a prima nostra vulva salitur: similiter ergo et regeneratio nostra in secundo foedere, sapientia indiget et patientia, ut Dei voluntatem faciamus.

9. Sumus autem nos perpetuo cum decertantibus Deo comite. Nam mare vita est in mundo, salsa atque amara. Qui autem ibi sunt et decurrunt, sive quasi aligera velocitate, sive etiam graviore cogitatione, erga incomprehensibilem deitatem; modo in profundum modo in altum delati, non sine pressuris propter Deum, viventes atque credentes, ex iisdem molestiis eripientur, viventque aeternam vere vitam. Non enim frustra dixit rursus idem Dominus: quod si sal infatuatum fuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus.

- * Luc. VIII. 15. ὁ Χειρὸς * οὐαὶ τοῖς ἀπολεωκόσι τὴν ὑπομονήν· καὶ τί ποιήσετε ὅτ' ἂν ὀπισκίπεται ὁ κύριος; οἱ γὰρ ἢ ὑπομονὴν ἀπολεωκότες, ἐκείνοι καθεστήκασιν· ὅτ' ἂν δὲ τις ἀπίστος ὣσιν, ἀφορίζεται· ἀφορίσασθε γάρ, φησι, ἢ τοῖς τοῦ σατανᾶ εἰς ὀλεθρον ἢ σαρκός· *
- * I. Cor. V. 5. τῷ δὲ σατανᾶ ἔξω συνηβέβληται ὅπου ὁ κύριος ἔφη *, εἰς τὸ σκότος τὸ ὀξύτερον· ἐκεῖ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν δεινόντων· τὸ δὲ κατεπατήσθαι ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ, ἐπειδὴ σαρκινὸν φρονήματι ματαιοπόπως ἐμωράνθησαν σὺν τοῖς κακοῖς· διὸ καὶ συγκατακρίνονται μὲν τῷ κακῷ, τετίσι σὺν τῷ δαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῖς.
- * Matth. V. 14. ἰ. Τοῖς ἡ ἀξίοις αὐτῶν προσημύμος λέγεται * ὑμεῖς ἐστέ τὸ φῶς τῷ κόσμῳ· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρει καμμένη· οὐδὲ καίουσι λύχνον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τῷ μόδιον, ἀλλ' ὅτι ἢ λύχνην, καὶ λαμπάσαι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἥδη γὰρ οἱ ἄγιοι ἐλαμψαν ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες· ἐν οἷς καὶ καυχώσονται ἐν δόξῃ· διότι δόξα ἡ αὐτῇ ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῖς, ἥτις ἐκ τῆς ὑφ' ἡμῶν πρέσβει· ἡ γὰρ πανάρετος αὐτῶν πολιτεία εἰς ὑψος ὁμοδομική, φανερά πᾶσι γέγονε τε ἐκ γήθησιν· καίτοι γὰρ λύχνον ὅτι λύχνης, τὸ ἄρδον διὰ τῆς ἐλεημοσύνης ἔχοντες ἔλεος· καὶ τέτοις ἡ χάρις ὅτι τὰ ἀνθρώπων τῷ οὐρανῷ ὑψοῦσα, ἐκ τῆς τῆς καρδίας ἀκτίνων καταλάμπει τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ, τετίσι ἐν τῇ ἐκείνῃ σκηνώματι, πᾶσι τοῖς ἀπὸ τῆς καρδίας λογισμοῖς· ὅποτε ὅλα αἱ ψυχὰς τῷ δικαίῳ ὑπὸ τῆς φωτὸς τῆς ἀπερσίνης γίνονται φῶς φωτὸς τοῖς βλέπουσι τῆς ἐξομολογῆσθαι τοῖς ἐνθυμίοις, καὶ οὕτως ἐπηγάλατο τὸ ὑπὲρ πάντων φῶς τὸ φωτίσαι αὐτούς· ὅτι οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἕμπεδον τῷ ἀνθρώπῳ, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλά ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν ἢ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· * οἷς καὶ ἡμεῖς συγκα-

Intelligamus itaque, de quibusnam haec verba fiunt, nisi de quibus sapientia ipsa Christus loquitur? Vae vobis qui perdidistis patientiam! Et quid agetis, cum Dominus ad visitandum venerit? Nam qui patientiam perdiderint, iidem et infideles evadunt: infidelis autem separatur: separate enim, inquit, hunc Satanae in interitum carnis. Cum Satana autem foras eiicitur in locum quem dixit Dominus in tenebras exteriores, ubi fletus et stridor dentium. Conculcari vero ab hominibus ideo dictum est, quia stulto labore infatuati sunt cum improbis. Quare et damnantur cum improbis, id est cum diabolo et angelis eius.

10. At enim se dignis pergit dicere: vos estis lux mundi; non potest civitas abscondi super montem posita, neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt. Iam enim sancti splenduerunt tamquam luminaria in mundo, verbum vitae habentes. Quare et exultabunt in gloria, quia eadem gloria erit omnibus sanctis eius, quae Dei filium decet. Nam vita ipsorum, utpote cunctis ornata virtutibus, in sublimi posita, manifesta fuit eritque omnibus. Accendunt enim lucernam supra candelabrum, quia riguum misericordiae habent oleum, et hos gratia ad celsissima caelorum extollens, cordis eorum radiis illuminat illos qui domi sunt, id est in suo quemque habitaculo, cunctis quae e corde procedunt cogitationibus. Siquidem omnes iustorum animae, ab inaccessibili igne fiunt lux lucis spectantibus, ut confiteantur in suis cogitationibus, sicut nunciavit illa suprema lux quae ipsos illuminat: nempe sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant bona opera vestra, et glorificent patrem vestrum qui in caelis est. Quibus utinam nos quoque connumeret in eadem gloria, precibus san-

ἡμεῖς αὐταῖς δόξαις διὰ τῆς ἁγίας θυσίας καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ἑ πάντων
τῶν ἁγίων (1). ὅτι αὐτὴ τῇ εὐλογημένῳ πατρὶ ᾤρεται ἡ δόξα, σὺ τῇ ἡγαπημένῳ αὐτῇ
ἡμεῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ τῇ κυρίῳ ἡμεῖς, καὶ τῇ ἁγίῳ αὐτῇ ἑ ἀγαθῇ καὶ ζωοποιῇ πνεύματι
πάντοτε νυν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοῦ αἰῶνος ᾧ αἰώνων.

ΛΟΓΟΣ ΚΖ΄.

ΠΑΡΑΙΝΗΤΙΚΟΣ ΤΟΙΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΓΝΩΣΙΝ ΑΥΤΤΩΣΙΝ ΚΑΙ ΔΟΚΟΥΣΙΝ ΕΝ ΤΩ ΣΑΡΚΙΚΩ
ΔΙΑΛΤΕΣΘΑΙ ΤΟΝ ΒΙΟΝ.

α'. **Α**δελφοί, ὁ κόσμος τοῦτο, νίφθαι ἀνομίας τυγχάνει, πάχνη λυομένη, ἐν-
πνιον διαβαίνον, σκιογραφία λαμπρή, ῥοπή ἱπποδρομίου, σκιά κεκλεῖα, ἀνεμῶν λό-
γων, διαδοχὴ δόξης ἀνθρώπων, ἀδελφῶν οἰκητόρων φθορῆς, λέβης ἡ ἀβυσσος ὡς χαλ-
κῆτον ὅξαι αἰδῶν ἀναβράζων πῦρ ἀσεβῶν. ὅτι ὡς τριβὺς πέφηνε τοῦτο ἅπας τῇ γῆνι
διαλύειν ὁμίχλη *, καὶ δρόσῳ παροδύνουσα. * ἑ εἰς τὰ ἑλῆν τῇ τοῦ ἀφαιδουῦτος, τυφλοὶ
διαβαίνομεν. ὅτι ἡγήσατο ἄνθρωπος ἰδὼν ἄνθρωπον τὴν βίαν· μὴ εἰσβλέψῃ ἄνθρωπος λόγους
εἰκαίους * ἀφύχους, ὅτι κινήσῃ θυμὸν τοῦ ἀπολέσας πλήθη λαῶν ζητουμένων ἀπολαύσας.
εἰ ἡ χριστιανὸς ὁ Ἰησοῦς τοῦτο ὅτι, ἑ οἱ λόγοι αὐτῇ ἀφαιδῶν εἰσίν· φησὶ γάρ· * ὁ ἕρως
καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ ἡ λόγοι μὲ οὐ παρέλθουσιν. * ἐδίδαξε γὰρ ὅτι πῦρ ἡτοίμασται,
ἑ σκόληξ ἀκοίμητος, σκότος ὁξώτερον, ἑ κλαυθμὸς καὶ βρυγμὸς ὁδόντων· δικαίαι ἐνός
τῇ Λὼτ ἐφείσατο· δι' ὃν ἐπείχοντο οἱ οὐρανοὶ βρέξαι τὸ πῦρ ἐν ἀναβολῇ αὐτῇ, ἀγγέλων

A. f. 122. b.

f. 123.

* cod. ὁμίχλαι.
* cod. παρ οδεύ-
σαν.

* cod. εἰ καὶ εἰς

* Matth. XXIV.
35.

ctae deiparae semperque virginis Mariae et omnium sanctorum. Quia ipsum benedi-
ctum Patrem decet gloria, cum dilecto eius Filio, et sancto eiusdem bono vivifico-
que Spiritu, perpetuo nunc et semper et per saecula saeculorum.

SERMO XXVII.

ADHORTATIO AD EOS QUI VESANA DESPERATIONE SUNT, ET CUM CARNE
VITAM SUAM FINIRI AUTUMANT.

1. **F**ratres, mundus hic turbo iniquitatis est, gelu quod solvitur, somnium
fugax, delineatio adumbrata tenuiter, circensis equi cursus momentaneus, umbra re-
flexa, ventus verborum, humanae gloriae alternatio, secreta terrigenarum corruptio,
olla vel abyssus, quasi fervens ahenum a saeculo eiiciens ignem impiorum. Quia
(mundus) quasi pistillus videtur, qui nos omnes ceu terrena dissipat nebula, et ros
praeteriens. Et sic misericordiam Dei non curantes, caeci pertransimus. Narravit homo
quidam flores vitae videns: ne respiciat homo ad sermones vanos et exanimes; quia
commovebit furorem suum Deus ad perdendam multitudinem populorum voluptates
quaerentium. Iam si christianis Christus Deus est, verba quoque eius sine mendacio
sunt. Ait enim: caelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt. Nam
docuit, ignem paratum esse, et vermем immortalem, tenebras exteriores, et fletum

(1) Viden' ab hoc prisco auctore B. Mariae et sanctorum agnitam intercessionem?

ἔσφενδον ὄξελθόν, πόλιν ἀπαντῶσαν αἰτησάμενος εἰς κατοίκησιν αὐτῆς δέισωσιν· πληθος ἢ ἀμέτρητος λαός, μικρῶν τε καὶ μεγάλων, πρὸ πυλῆος καὶ πρὸ θείας ἀπόλειτο· ὡς καὶ Νῶε μόνον δίκημος ὢν, ἐκράτῃ τὰς βρύσας τῆς ὑδάτων, δι' ὃν ἀνέμενον οἱ καταράσσονται τῷ ἔρασι, καὶ αἱ πύλαι τῆς ἀβύσσων· κατασκαδάζοντα σωτηρίαν ἑαυτῷ καὶ κιβωτόν· ὡς σκάσιον κυβερνῶν, εἰς ὧς ἐπιποίσειν ἑνός, ὁ σωτὴρ τῶν πανοικῶν δέισωσιν, καὶ τὰ πάμπαν ἔθνη τῆς γῆς ἀπόλεισιν.

β'. Εἰς ὧς καὶ Ἡλίας ὁ τῷ Θεοῦ προφήτης ζητέμενος εἰς κράτησιν, καὶ δύο πενηκόνταρχοι δι' αὐτὸν κατακράτησαν, κόσμος ἢ τῇ λιμῇ καὶ τῇ δίψει ἀπόλειτο· οὐ τῇ γλώττῃ τὰς κλῆς τῆς ἐρανῶν ἐμπιστεύσας, ἐκ ἑβρεξεν ὅτι ζῶντα ἔτι καὶ μὲν ἔξ. δι' ἑνός θεάποντος ὁ Θεὸς τὰ πάμπαν καὶ φείκης γάμοντα πρᾶστα ἐν Αἰγύπτῳ ἐποίησεν, πατάξας πληθύνον ἀπαίρον παίδων, οἱ ἐκ ἰδῆσαν διζιαν ἢ ἀεισπράν· καὶ διώμας ἀλόγων ζώων κατέβαλλεν διὰ τὸν προφῆτην ἐν τῇ χαλᾷ πυλῆος, ὅτι φερεῖ τὸ καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν, ὅσον πινὰ κινῶν, ὥσπερ ἔθνη εἰς χλεύην ἐπ' αὐτοὺς ἀκρίδων πληθύνον καὶ βαρύνον ἐπαπέσθην, ἐρυσίβης τε καὶ χαλᾶς *, φλογεῖ ὁμοίως βέλη διὰ τὴν ἀέρα, τὰ ἔλκη τῆς φυλῆς γινόμενα· καὶ ὕδατα εἰς αἷμα καταβαλὼν ἐπολιόρῃ διψῶν, ἵνα Μωσῆς διασωθῇ καὶ τὸ λαὸν αὐτῶν· καὶ δι' αὐτὸν θάλασσαν ἐρήμωσιν, καὶ ἄρματα μὴ ἵππων καὶ ἀναβάτων καταπόντισεν· εἰς ὧς μόνον Ἀαρὼν ὁ ἀγιος κυρεῖ, καὶ δι' αὐτὸν Δαθὰν καὶ Ἀβιρόν καὶ Κορέ καὶ συναγωγῆς λαὸν καταπόνησιν.

* cod. mendose
θαλάσσης.

Matth. XI. 28.

γ'. Μονοειδῶς ὁ σωτὴρ δι' ἑαυτὴν χαλᾷ ἡμᾶς· * διὕπε πρὸς με, λέγων, οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ τὰ ἔξῃς καὶ τὸ δεῖον δίδωκε τόπον τῇ μετανοίᾳ, ὡς ἔχον

dentiumque stridorem. Uni iusto pepercit Loto, cuius gratia caeli cohibiti sunt ignem pluere, dum is moras necteret, angelis eum ut exiret urgentibus; qui et egressus, civitatem proximam ad sui refugium postulans, secum eam conservavit: multitudo autem populi innumerabilis. parvulorum et adultorum igne et sulphure periit. Sicut et Noë solus iustus cum esset, inhibuit aquarum scatebras, eiusque gratia expectarunt cataractae caeli, et portae abyssorum, donec ob propriam salutem arcam aedificavit: quam fabricatam gubernans, sic in unius conservatione Deus salvator totam domum salvavit, et plurimas interim terrae gentes exterminavit.

2. Unus pariter erat Elias propheta Dei, ad capturam quaesitus; duo tamen quinquagenarii tribuni combusti fuerunt. Mundus fame et siti peribat; nam cum Eliae linguae claves caelorum contulisset, non pluit tres annos mensesque sex. Per unum famulum suum Deus plurima et terribilia portenta in Aegypto patravit, percussa etiam innocuorum infantium multitudine, qui dexteram sinistramque nesciebant. Vim quoque magnam brutorum animalium igne ac procella extinxit, corruptis antea terrae fructibus: permovens quodammodo, quasi gentes illudentes eis, locustarum examina atque ranarum immisit, bruchosque et grandinem, et ignita pariter per aërem tela, pustularumque plagas; aquis item in sanguinem versis, siti oppugnans; ut Moyses cum suo populo salvus fieret: propterque eum mare exsiccavit, currusque cum equis submersit. Unus item erat Aaron sanctus Domini, propterque eum Dathan Abiron atque Core, cum ipsorum factione, terra absorbendos curavit.

3. Eodem modo Salvator ore proprio nos invitat dicens: venite ad me qui laboratis et onerati estis, et reliqua. Atque hoc totum, ut paenitentiae det locum,

τὸ γνῶσιμα τῇ φιλανθρωπίας· ἐπειδὴ κρίσις ὅστιν, καὶ κολασήεα φεικτὰ, ἐκείνου
 ἃ ἐπαρξεν, ἀξίως ἀπολήφεται· εἴπερ ἡ ἄφρον ἐν καρδίᾳ αὐτῆς, ἐκ ἐβρίθιος· τοιοῦτος δὲ
 λέγειν ὁ τοιοῦτος, ὅτι οὐδὲ κρίσις ὅστιν· εἰ ἡ κρίσις οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Ἰησοῦς ἔστιν, οὐδὲ τὰ
 εὐαγγέλια κηρύσσεται· καὶ Ἰησοῦς θεὸς ἔστι· διὸ ἐκώλασις ἀνψώδης παρ' αὐτῆς ἐπήγχε-
 ται· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ὀκνηροὶ ἐκ τῆς ἀλαίπωροι τῇ ῥαθυμίας ἐκτὸς ἔσημιον ἢ τοιοπίτων ἐργα-
 τῶν, τὴν μὲν δίκαιαν ἔχοντες ἐν τοῖς λόγοις ἡμῶν, τὰς δὲ χεῖρας τῇ ἀργίᾳ ὀπισθοφανῶς
 ἐματαιώσαμεν· οἱ δὲ παρόντες εἰσῆλθον παροφῆται· ἐκ τῶν δόλοισι, οἱ δὲ ζήτησι· οἱ δὲ ἐκτὸς,
 οἱ ἐνδοξοὶ μάρτυρες· οἱ δὲ ἐννάτης, οἱ θεοφιλεῖς πατέρες ἀσκήσαντες· οἱ δὲ οὗτοι τὴν ἐνδε-
 κὰττω ὥραν, ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ ἰσάμιον ἀργοί, (ἦ) ὀνειδισμὸν ἀκούοντες τοῦτο τὸ κυρίου
 ὅτι τί ἐσῆκατε ἀργοί; μιᾶς ὥρας οὐκ ἑαυτοὺς ὡς ἐν ῥοπῇ τὸ λοιπὸν τῇ ζωῇ ἡμῶν, ἵνα
 ἐν τῇ μιᾷ ἢ ἀγίων παροφῆται, ἀποστόλων τὴν καὶ μὲν τῶν ἐκ τῶν ἀσκητῶν ἢ βασι- 1. 125.
 πάντων τὸ βάρυνος τῇ ἡμέρᾳ ἐκ τῆς καύσωνα συναριθμήσῃ ἡμᾶς τῇ αὐτῇ ἀγαθότητι, διὰ
 τὴν ὁπότε περὶ τῆς παναγίας καὶ τοῦ ἀκατήκτου πνεύματος.

δ'. Τί παροφῆται μοι δάκρυα καὶ στεναγμοί, ἐκ πενήθια ἐμαυτὸν, διὰ τὸ πλῆθος
 ἢ κακῶν, ἢ ἡμετέρον ἀμάρταν, ὅτι θειοὶ ἐσμὲν, περὶ ἀμύμονοι ἄγιοι, καὶ ἐν τῇ
 χεῖρὶ τὰς πόλεις ἐκζητῶμεν· ὁ ἔπαυται ἢ ἀνθρώπων ἀναγκάζει ἡμᾶς φοβεῖσθαι (ἦ)
 θεόν, ἐν ἡ τῇ ἡσυχίᾳ βίῳ οὐ ζητῶμεν αὐτόν· θεοπαθείας κηδόμενοι, ὑπομονὴν ἐκ ἡχο-
 μῶν, ἐκ μακάριον τὴν βίον ἐκ τῆς ἑαυτῶν θλίψεων τοῖς ἀνθρώποις λυτῶμεν· ὁ ῥιγάσας,
 ἢ λυτῶν μνημονεύσας ἐξέφυγῃ· καὶ ὁ παρὰ τὰς, ἀγνοῶν ἐγλύετο διὰ τὰς ἀδελφω-
 ρίας ἢ ἐδυσμάρτων διώξας τὴν ἀσπασίαν· ὁ μὴ δολοφῶν, καλῶς ὁμολογῶν ὑπὸ θεῷ
 ἑαυτῷ ἀρμόττειν ἐδικαίωσε, ἐκ τῶν πενήθια πάντα κατὰ ἀμωμωσάμιον, τέλος σὺν ἀλφῇ

propter suam notam benignitatem. Alioquin iudicium instat, et poenae horribiles, et unusquisque prout egit, ita merito recipiet. Dicit porro insipiens in corde suo: non est Deus. Et quidem dicere hic videtur, ne iudicium quidem esse: quod si iudicium non est, ne Iesus quidem est, neque praedicatio evangelii. Atqui Iesus Deus est, ideoque vera poena ab eo denunciata fuit. Sed nos socordes miserieque ignavia nostra extra numerum fidelium Dei operariorum consistimus, habentes quidem sarculum in sermonibus nostris, manus autem retro conversas otiosas atque inutiles. Prima hora intravere prophetae: tertia hora apostoli: sexta gloriosi martyres: nona religiosi patres asceticam disciplinam amplexi: undecima hora nos sumus, qui stamus otiosi, et increpantem Dominum audimus: cur otiosi statis? Mercenariis itaque nosmet adscribamur, tamquam in reliquae vitae nostrae momento, ut mercedi sanctorum prophetarum, apostolorum ac martyrum ascetarum, qui portaverunt pondus diei et aestum, adnumeret nos bonitate sua, per villicum suum, id est per sanctissimum et consolatorem Spiritum.

4. Quis dabit mihi lacrymas gemitusque, ut ipse me deplorem. ob malorum multitudinem et peccata nostra? quia aestivales homines sumus, quadrimestres sancti, hieme autem civitates exquirimus. Laus hominum cogit nos timere Deum, quem in solitaria vita non quaerimus: valetudinis solliciti, patientiam non habemus; et beatam vitam in nostris afflictionibus cum indignatione hominibus invidemus. Si quis friget, balneorum memor diffugit. Si quis esurit, repente se subtrahit, per promiscuas dap- pes luxum exercens. Verumtamen qui his non est factus captivus, is egregie se sub-

γέλωτ^Θ καὶ εὐφροσύνης κατέλυσεν· πῦρ ἡ μνήμη ἐκαίνη, ἡ πληθύνουσα κλαυθρόν; πῦρ ὁ φόβος τῆ θανάτου; πρὸς συντέλειαν ἡμῶν ἐκ ἀπεπλήξαμεν· τῷ ψυχῶν κολαζομένων βασάνοις ποικίλαις καὶ θανατῶν θωροῖται τῶ νοῦ ὀξυκλίναμεν· καὶ δὲ τὸ πρὸς δόξης ἔσται αἱ ἀμύρτια ἡμῶν εἰς κρίσιν ἡμῶν ἐπακολουθήσιν· ἔτι τότε γνωσόμεθα ὅτι ἐν ἀκράνταϊς ἀντεσφάμεθα, ἔτι βιοπηγαῖς μερίμναις καὶ ἀπάταις, ἀναστροφέντες ἔτι ὑποπνιγόντες· μάλλον δὲ ἀπεθανόμεθα ἔτι αἰωνίοις καὶ ἀμεράτοις βασάνοις ἀειπυόντες· πρὸς ὧν αἰτέμαί τ' σὺ εὐαγγαλίαν ὁ υἱὸς τοῦ δόξαν ἔτι κυριότητων, ὡς τ' λησίων ἐκαίνον λυγρῶς με ἐκ τῷ ἀμύρτιον, καὶ μνήσθητί μου ὅτ' ἐν ἑλθῆς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· ὅτι σοι ὁρέπῃ ἡ δόξα ἔτι τὸ κράτ^Θ ἅμα τῷ εὐλογημένῳ πατρὶ σου καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ ἔτι εἰς εὖν αἰῶνας τοῦ αἰώνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΗ'.

ΑΣΚΗΤΙΚΟΣ.

A. f. 126.
B. f. 102.

α'. **Μ**εμύθηται ὁ βί^Θ, ἀγαπῆτο ἀδελφοί, διὸ καὶ ἡμῶν λογίζεσθαι ὡς περ ἐνύπνιον καὶ φάσμα νυκτερινόν, ὅπως μὴ χαίροντων χαίρειν ἰσχύσωμεν, ἔτι μὴ κλαίωντων κλαίειν, ἔτι τῇ μνήμῃ τῆ τάφου ἑαυτῶν κατὰ δάπτειν· ὁ πρὸς δόξαν ἐκείνην, καὶ τὸ πῦρ ἀναμύρτιον, καὶ οἱ χηνοὶ ἀγγελοὶ δόξονται δι' ἡμῶν· οὐαὶ ἡμῶν ὃ μοναχοὶ τοῖς τέλασιν, ὅτι τὸ ἀπλάτως βίου ἀπηνήμαδα, ἔτι ἡ μακαρίας φωνῆς ὀξυκλίναμεν, βοῶσης πρὸς ἡμῶν· οἱ πρὸς κληρονομίαν τ' γίνω· * ποία ἡ γῆ, ἡ τοιαύτῃ πηλῶ ἔχουσα ὑπὸ τοῦ, ἡ πάντως ὁ πρὸς δόξαν; ἀλλ' ἐδὲς πρῶτος, καὶ οὐδὲς ἡσύχος, ἐδὲς ὁ φοβέμενος, ἔτι

ditum Deo accommodare curat, et haec flebilis omnia irridens, ad extremum risu et gaudio delibutus obit. Ubinam memoria illa, quae luctum multiplicat? Ubinam mortis timor? Finem nostrum non perhorrescimus; punitas cruciatibus variis horrendisque animas contemplari mente vitamus: ideoque iam publica peccata nostra ad iudicium nos prosequuntur. Tunc cognoscemus, spinis nos fuisse volutatos et suffocatos; immo potius mortuos in aeterna sine fine supplicia incurrisse. Quapropter deprecor misericordiam tuam Deus gloriarum et dominationum, ut instar illius latronis me a peccatis redimas. Et memento mei cum veneris in regnum tuum. Quia te decet gloria et imperium una cum benedicto Patre tuo et sanctissimo ac vivifico Spiritu, perpetuo nunc et semper per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXVIII.

ASCETICUS.

1. **F**abula vita est, fratres carissimi, ideoque a nobis quoque existimetur quasi somnium et spectrum nocturnum; ut cum gaudentibus gaudere possimus, et cum lugentibus lugere, et in sepulcri memoria nosmet sepeliamus. Paradisus gemit, ignis expectat, et angeli boni lamentantur propter nos. Vae miseris nobis, o monachi, quia sinceram vitam abnegavimus, et a beata illa voce declinavimus nobis inclamante: mites possidebunt terram. Quoniam vero terra tantam habet a Deo ae-

ἐδίδας κληρονομήν ἐν τοῖς χρόνοις ἡμεῖς δὲ τὸ τοῦτο, ἀδελφοί, σενάξῃ ὁ παρὰ δέσποτα· πολυχώρητον γὰρ ὅστις, καὶ ἀναρίθμητοι πύλαι, καὶ ὑψοῦς ἐνδοξά ὧν οὐκ ἔστιν ὀξείησις, καρποὶ ἀφθαρσίας καὶ ἀγαθὰ πάμπολλα· καὶ ἡ ἀφροσύνη ἡμεῖς περὶ ἡμᾶς τῷ τοσούτων ἀγαθῶν; ὡς πλάνη καὶ κοπετός· ὅτι ἐδίδας χρηγορεῖ, καὶ κλυδωνίζομεθα ἐν μύθοις ἀνθρώπων· οἱ ἄγιοι πατέρες ἔφυγον ὅττι ἀνθρώποις, καὶ ἐν ἡσυχῇ βίω τὸ σωτήριον ἔλαβον τῷ παρὰ δέσποτα· ἡσκησαν, ἐπέειπασαν, καὶ οὐδέποτε ἐγόγγυσαν, θέλοντες χορτασθῆναι τῷ ὠραϊσμοῦ τῷ κήπου· νυνὶ δὲ ὑπολαύουσι καὶ κατὰ σκιρτάσι, πληρόσαντες ἐν ἔργοις νόμον ὑποσολικόν· * οὐ γογγύσαντες, ὡς πνευ ἐγόγγυσαν δι' ὀρεξίν βρώσεως, καὶ ὑπὸ τῷ ὀφειν

* I. Cod. X. 10.

A. f. 127.

ὀξεία παρήθησαν· οὐκ ἐκπεσάντες, ἀλλὰ πῖσι μόνον ἐλπίσαντες, κατηγωνίσαντο δι' ὑπομονῆς πολλῆς ἐκείνους καὶ μόνους ὃν ἀπέβλεπον παύτον· τίς οὐκ ἄρτι ταπεινός; ἢ τίς

* Ioh. XIX. 23.

εὐχάριστος, ἢ τίς πολυέλεος; πάντες γὰρ φιλόργουσι· δὲ τὸ ἐδίδας βλέπει τὰ ἐν ὑψίστοις ἀγαθὰ, ὅτι ἐκράτηται ἕκαστος τῇ ὕλῃ τῇ γῇ, ἱματίων καλλωπισμῷ σολιζόμεθα κακῶς, καὶ οἱ ἄνωθεν ὀλοῦνται χεῖρες· * ἐξέφυγον ἡμᾶς· ἐκ εἰσὶν αἱ ἀρεταί, καὶ ἐκρύβη

* Iac. III. 1.

τὰ τῆς σοφίας ποικίλα χαρίσματα, ἱαμάτων ἐνέργειαι διώκουσαι δαίμονας· τῷ σκοτὶ διδώκεται τῷ δὲ ξυβίῳ ἡμεῖς· καὶ τὸ φῶς ἀνελήφθη, καὶ γαλῶσι δαίμονες· τότε ἐκείνη πολιτεία ὀξεφλόγιζεν αὐτοὺς, νυνὶ δὲ ὁμοιωθήμεν τῷ αὐτῶν ἡδυπαθείαις.

β'. Μέγιστος διδάσκαλος ὁ ἐνταλόμενος, μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθαι *, ἀδελφοί μου· πῶς ἔν κατηχέμενος τὰς νομοθεσίας παρὰ τοῦτο εὐλόγως χρονομεῖς (I), μὴ εἰδὼς ἀλφάβητον; εὐσεβοῦντες δι' ἀρχάν, ἐλπίθεμεν ὅττι δακτύλοις τυφλοῦντες ὅτι χη-

stimationem, nisi omnino paradisos? Sed hem nemo mitis, nemo silentio addictus, nemo timoratus, nemo hereditatem adit temporibus nostris. Propterea, fratres, gemit paradisos, cuius magna latitudo, innumerae portae, lacunaria splendida, quae describi nequeunt, fructus immortalitatis, bona plurima. Nostra vero stultitia talibus nos privat bonis? Hem error! hem planctus! quia nemo vigilat, et in astutiis hominum fluctuamus. Sancti patres vitabant homines, et in solitaria vita consecuti sunt paradisi salutem: asceticum laborem pertulerunt, famem tolerarunt, numquam murmurarunt, volentes horti venustate satiari. Nunc vero oblectationibus indulgent et luxuriantur, factisque suis apostolicam regulam exprimunt: neque murmurantes, sicut quidam murmuraverunt propter escae cupiditatem, et a serpentibus consumpti fuerunt: neque tentantes, sed fide tantum sperantes, expugnaverunt sibi per patientiam illas solas quas spectabant divitias. Quis vero nunc humilis? quis placidus, aut misericors? Cuncti oppido avari. Propterea nemo quae sunt in excelsis bona videt; quia unusquisque capitur terrena materia, vestium elegantia perverse induimur; et quae desuper per totum contextae sunt tunicae, eae a nobis recesserunt: nullae sunt virtutes, et sapientiae multiplicia charismata latent, et remediorum efficacia quae daemones fugat: in tenebras contulimus mores nostros, et lumen sublatum est, ridentque daemones. Tunc uniuscuiusque vita illos urebat, nunc illorum iucunditatibus conformati sumus.

2. Maximus est magister qui praecepit: nolite plures magistri fieri, fratres mei. Quomodo tu igitur cum catechumenus, legis peritum te geris, belle gesticulans, al-

(1) Loquitur sub metaphora chironomiae, id est gestuum doctrinae.

σολογίαις, ἀδίνεσαν τῷ θλιβομένῳ ἐκ ἐπισκεψάμεθα, ἔπειτα πάντα ἐν θλίψει οὐ πορο-
 σσάμεθα. ἔκαστος παρελαμβάνει τὴν φαγαίαν, καὶ θάλλει τὰ κρέα τοῖς σκιάλῃσιν, ἐν
 σαφείᾳ ἐτοιμάζων τὴν τάφον· ἀγνοῖ δὲ πικρὴν, πόρον καὶ κτήνη, πρὸς βίβη-
 λαιῶν τὴν θείαν ἐλπίδα, μὴσθαι καὶ ψεύδος ἐνιχύσαντες. ἔτι δὲ τὸ ἐν ἡμῖν ἐδὲν
 λάμπει ἀληθείας· ὁ μοναχὸς, κλαύσαντες μοναχοὶ καλούμενοι· μοναχοὶ οὐκ ἐμείναντες
 συμπολιτάς, τοῖς ἔργοις τῶν δαιμόνων· ἡμεῖς ὁ Χριστὸς ἐλεῖν ὑποκρίτας, ὡς κατ'
 ὀφθαλμοδυσίαν, ὡς τάφον ἐν τῷ ἡμῶν δέξας ἀκαθαρσίας, καὶ τὸ ἐν χήματι
 μόνῳ ἔξω ὠραϊότητα· ἡ ὁσμήν τὴν κεδρίας οὐκ ὠφέλησεν ἡμῶν· χαμῆλων γὰρ χεῖρας ἐπέ-
 χρο ἡμῖν· λώρῳ πλατυφορήτῳ οὐκ ἐπαρκεσάντες· εὐπερὶς δὲ καὶ ὄνον ζώσαντα τὸ
 ὄμοιον· πλοκάμοις ἀνέχοντες, γυναιξὶ παρεβλήθημεν· καὶ οἱ κατακτενέμενοι, μίμοις
 ὠμοιώθησαν· ἐν σάκκοις ποροσσοῦμενοι ὑλοφορτέμενοι τὰ κακά· καὶ κλοιά ὠρεπόμενοι ὡς
 ἵπποι θηλυμαῖς ἐν χαλινῷ βαρούμεθα· οἱ κοσμητοὶ ἐν κόσμῳ δὲ πικρὴν τὴν ἡμῶν δέξαι
 χλεύην τῶν τοιούτων, δι' ὧν ποροσσοῦμεν ἡμῶν.

A. I. 128.

B. I. 104.

γ'. Κλαύσαντες ὁ ποιητὴς ἐπὶ πικρῶν, μὴ ποτε ὡς ἄσφοι πλατύνωμεν
 τὴν ὁδόν· ἀκοῇ ἡκούσαντες τῶν ἀρχαίων τὰς πληγὰς καὶ ἐκ ἐπιτόνημεν, ὡς μηδὲν θεωρή-
 σαντες· καταγίδια θυμῶν καὶ κηρύττοντες ὁμοίως οὐκ ἐπισύσαντες· εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
 ἥλιον σκοπεῖντα, καὶ σφισμὸς καὶ πόλεις ἔχοντας, καὶ ἐμφορὰς καὶ πτώσεις, ἔτι σημεῖα
 γαζόντια, ἐθνῶν ἐπαναστάσεις, καὶ αἱμάτων ἐκχύσεις, ἔτι χόσματα ἀπειλούμενα καὶ ἀπό-
 σεις, ἀκρίδων σφαγεῖς, ἔτι θείων αἱμοβόρων ἐπαναστάσεις, ἀνθρώπων καὶ παίδων
 ἀρπάγματα· τέτων δὲ πάντων οὕτως τοῖς ἡμετέροις κακοῖς συμβεβηκότων, ὁ φόβος ἐν

phabeti nondum gnarus? Religiosi otiantes motitamus digitos, deliciamur inter bona
 verba, infirmitatem interim male habentis non visitamus, et famelicum in aerumna
 non recreamus: unusquisque festinat comedere, et carnem vermibus foveat, putredi-
 nem parans sepulcro. Qui casti vocamur, fornicatores nosmet effecimus, actibus con-
 taminantes diam libertatem, odium et mendacium auximus; ideoque nihil in nobis
 veritatis relucet. O monachi! doleamus sane quod monachi vocemur; nam monachi
 non permansimus, qui in urbana quasi daemonum turba actibus versati sumus. Nos
 Christus hypocritas nuncupabat, tamquam ad oculum servientes, tamquam inclusam
 sepulcro nostram indicans immunditiam, et exteriorum tantummodo venustatem. Nil
 prodest nobis cedrini unguenti odor. Quod camelis usui est, nobis imponitur; sed
 latis loris Deo non placemus; etenim vel asinum similiter ornare possumus. Cincin-
 nos augentes, feminis assimilamur: et qui cera se illinunt, imitantur mimos: saccis
 induti prodeuntes, peccatorum pondera ferimus: collaria nobis circumponentes, tam-
 quam equi lascivi freno gravamur. Mundani de mundo homines in nos invehunt,
 illa iridentes quorum gratia nos adorabant.

3. Ploremus, carissimi, amare fleamus, ne insipienter a via aberremus. Aure
 audivimus antiquorum plagas, et non exhorruimus, quasi nihil cognovissemus: nim-
 bos item irarum per tempora, et non credidimus. Viderunt oculi nostri solem obte-
 nebratum, terraemotus in urbibus ac territoriis, incendia ac ruinas, signa ostensa,
 populorum rebelliones, sanguinis effusiones, voragines degluttire minantes, locusta-
 rum agmina, cruentarum ferarum incursiones, hominum ac puerorum rapinas. Cum-
 que haec omnia peccatis nostris supervenerint, timor noster momentaneus statim de-

ἡμῶν ἕως ῥοπῆς καὶ λείληθεν· καὶ ὁ ὕμνος ἡμῶν ὃς ἡ παροσδοχὴ ὡς τραγωδία ἐξῆλθεν· ἐκ
ἐν συναγωγαῖς, ἔτε ἐν ὁδοῦμοις, οὐτε ἐν πυγμαῖς τῆς σήθους καὶ τῆς παροσώπης, ὅπως ἐξο-
μολογησάμεθα τῇ παροδύσαντι· χρόνος τὸ ῥαθυμία· αἱ λαμπάδες ἡμῶν ἐσβέβησαν,
τὸ τάλατον κέκρυπται, ὁ ἐράνιος διασπότης ἀνωθεν διωπατῶς εἰς κείσιν ἀνιστάμεθα· ἔρ-
χεται· πῆ ὁπολογησάμεθα, ἢ πῆ ἐροῦμεν αὐτῶν; ὅτι θεωροδοτήσαντες λυξωσάμεθα ἑαυτούς;
ὁπολογία ἐν ἡμῶν ἐκ ἑστὶν ἐδεμία· μωφόμενοι γὰρ ἐν θεωσεβείᾳ, ταύτῃ ἀπηνυσάμεθα·
δῶρα ἢ ἐδεῖς ὁ λαμβάνων, ἅπερ ἐδεῖ ἔχοντα, μὴ ἔργοις καλοῖς κτησάμενοι, τὸ ἀγέλι-
κὸν βίον κατὰπατήσαντες· ὡς ὁ κύριος ὁμολώσεν ἡμῶν τὴν πολιτείαν εἰπὼν· * ἔτε γαμῆσιν
ἔτε ἐγχαμίσκονται, ὅς ὡς ἀγγέλοι εἰσὶν ἐν ἐρανῶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς πατρὸς διὰ παντός.

* Matth. XXII.
30.

δ'. Οἵμοι, ὅτι καὶ ἐκείνῳ ἐν τῇ πόλει ἀχρημονέμεθα, καὶ τῷ βορβόρῳ συναλ-
λασάμενοι, τὸ ὅμοιον χῆμα τῷ ὁμμάδῳ (I) νηποκτόνων συνεσκευάζομεν· ὃ ὁ ψαλμὸς
ἡμῶν ἀπέβη εἰς κιδάραν· πῆ ὁ φόβος τῆς θεοῦ; ποῦ ἡ μνήμη τῆς αἰωνίων ἀγαθῶν, καὶ
ἀπειλή τῆς ἀρρήτων κολάσεων; ὅτι γὰρ τέτοις πᾶσι σπένδῃ ὁ ὡδιδείσας, δι' ὃν οἱ
ἐνδοχοὶ μάρτυρες κατὰφρονήσαντες τῶν σωμάτων, κρατῆσι τῶν αἰωνίων ζωῆς· πνὲς μὲν ἐκ-
δαρέντες, καὶ ἄλλοι μελοκοπηθέντες, ἔπειροι πηγαυθέντες· ὃ ἔτις ὄχροντο, τὰς ἐκ πάσης
κακίας τῆς βασάνων δι' ὅπνοιαν σπριβλώσας ὁπφειρόμενοι· ἐν γὰρ μεγίστῃ ἐπαχον ἀνα-
παύσας, τῇ ἐλπίδι τῆς θεῆς ἡμῶν καὶ σωτῆρος· Ἰησοῦ Χριστοῦ, (II) τὸ σαρκὸς θάνατον ζώων
λογισάμενοι, ἵνα τὸ ἐπαγγελίαν τῆς ὡδιδείσας κληρονομήσωσιν· ὧν ταῖς εὐχαῖς, καὶ τῇ
δυσωπήσας τῆς ἀγίας καὶ ἐνδοχῆς μηδὲς σε ἱκετεύομεν· Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ τῆς θεῆς ὕψος, ἡ ἐλπίς
τῆς ὅτι σὲ ἐλπίζοντων, οἰκτειρήσας τὴν ἀθλίαν με ψυχὴν, ἐν ῥανίδι μικρᾷ τῆς ἐλείας τῆς
σῶν ἀγίων, εὐσπλαγχε· ὃ πλήροσον ὁ θεὸς τὴν μετανοήσαντων, καὶ ἐν ἐμοὶ δειξας τὴν ἀγα-

A. f. 129.

fluxit. Hymnus autem noster atque oratio tamquam in theatri tragoedia sonuit, non cum gemitibus vel eiulatibus, neque cum pectoris vultusque tunsione, ut confiteremur praeteriti temporis socordiam. Lampades nostrae extinctae sunt, talentum defossum, caelestis dominus desuper ad iudicium potenter commotus venit. Qua defensione utemur, vel quid ei dicemus? An quod donis nosmet redimemus? Nulla nobis defensio superest: nam postquam religiosam vestem assumpsimus, eandem abnegavimus, angelicam vitam conculcantes; cuiusmodi imaginem nobis obtulerat Dominus dicens: non nubunt neque nubuntur, sed sicut angeli sunt in caelo, in regno Patris semper.

4. Heu mihi! quia quotidie per urbes inhoneste nos gerimus; et in luto volutantes parem infanticidis turbis habitum comparavimus. Psalmus noster in citharam transiit. Ubinam timor Dei? ubi aeternorum bonorum memoria, stabiliumque poenarum? Ob haec gemit paradisos, cuius amore gloriosi martyres, spretis corporibus, aeternam vitam possident: alii quidem verberati, alii minutatim caesi, alii sartagine excocti; sic evaserunt, cunctos a nequitia excogitados cruciatus tolerantes. Non sine magna enim tranquillitate patiebantur, spe in Deum nostrum et salvatorem Iesum Christum, mortem corporis loco vitae reputantes, ut promissum paradisos consequerentur. Quorum precibus, meritisque sanctae et gloriosae matris tuae oramus, Iesu Christe, fili Dei, spes illorum qui in te sperant, miserere infelici animae meae, tenuem guttam impertiendo misericordiae sanctorum tuorum, o benigne. Tuque pae-

(I) Ita uterque codex, fortasse pro ὁμμάδων. vel summa. Locum non satis intelligo. Vocabulo νη-
At Suidas ὁμαδος est θόρυβος, aliis δμας est turba, ποκτόνος utitur sacer auctor Sapientiae XI. 8.

Θουώλω σε· ὅπ' ἀνάξιον ὄντα σώσης με καὶ τὸ πολὺ ἑλός σε· καὶ αἰνέσω σε διὰ πάντας
ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς μου· ὅπ' σὲ ὑμῶν πάντα ἡ δύναμις τοῦ οὐρανοῦ· καὶ σὲ ἔξιν ἡ
δόξα ἅμα τῇ εὐλογημένῃ πατρὶ, καὶ τῇ ἀγίῃ καὶ ζωοποιῇ πνεύματι, νυνὶ καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς εὖν αἰῶνας τοῦ αἰῶνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΚΘ'.

ΠΑΡΑΙΝΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΑΣΚΟΝΤΑΣ ΜΑΡΤΥΡΕΙΝ, ΚΑΙ ΜΗ ΔΕ ΨΙΛΟΝ
ΛΟΓΟΝ ΒΑΣΤΑΖΟΝΤΑΣ.

A. f. 139.
B. f. 206.

α'. **Μ**αρτυρεῖν ἐπαγγέλλονται πνίς, οἱ ὅλως μὴ δὲ φιλὸν λόγον βαστάζοντες·
μάρτυρεῖν ἐπαγγέλλονται, οἱ δὲ ἀνημιθίαν ἀγαθῶν τὴ καὶ φαύλων ποιῶντες τῇ πλη-
σίον· ἀγαθὸν ἢ σωματικῶς, καὶ ἐκ ἐπιμείναι· λυίοχθ· καρδία τοῦ ἐν ἡμῖν διημε-
των, καὶ οὐχ ὑπετάγη· τύπην ἀπειλῆς, μὴ θέλοντες τύπτεσθαι· ἐν ἀπλογίαις
ὑψώσασθαι· φάγηλον· μεγαλαυχῆ ὁ σοφὸς καὶ τῇ ιδιώτῃ· κατηχὴ δύνατος τῇ ἀδυνάτου·
ἐπιβρίθῃ ὁ κρατὴν τῇ οἰκίῃ· νηστίαν ποιήσαντες, πεινᾷν ἀποκλαυόμεθα· περὶ τοῦ ἐαυ-
τῶν εὐποιῆς, ἐν τῷ ἐκ ἀδελφείας μὴ ἀναγκαστικῶς πολέμῳ τῇ ἀδελφῇ παρέχον· ὅπ' ἡ
ῥεύματι φλεβῶν ὄντες ὁμοιοπαθεῖς, οὐ διεκρίναμεν ἑαυτοὺς· διὰ τὸ καὶ πληθύνεται
ἀκαθαρσία καὶ πορνεία παρ' ἡμῖν, ἐν τῇ κακῶν ἀνημιθίᾳ ὁμήλοις ἀντισησάμεν.

A. f. 130.

β'. Τίς αὖ ἡμῖν καύχησις, ἐν κατὰ φρονήσει εὖν τοῦ ἀγίου πόνου ἑαυτοῖς ἐπιση-
μίζαν; αὐτοὶ γὰρ περιζόμενοι οὐκ ἠρνήσαντο θῶν· ξιόμοι, περὶ σὺντο· πηγαυζόμενοι,

nitentium Deus, culmen operi impone in me quoque bonitatem tuam demonstrans:
quia indignum licet, salvabis me secundum magnam misericordiam tuam: teque sem-
per laudabo per vitae meae dies. Nam te universus caeli exercitus hymnis celebrat;
tuaque est gloria cum benedicto Patre, et sancto vivificoque Spiritu, nunc et semper
et per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXIX.

ADHORTATIO AD EOS QUI SE PARATOS MARTYRIO AIUNT, ET NE LEVE
QUIDEM VERBUM TOLERANT.

1. **P**aratos se martyrio dictitant nonnulli, qui ne exigui quidem verbi ictum
pati queunt. Martyres se fore promittunt, qui solent retribuere sive bonum sive ma-
lum proximo. Bonus testis est conscientia, cui tamen non acquiescimus: auriga vo-
luntatum nostrarum cor est, cui ceteroqui non obtemperamus: verberare minamur,
qui nolumus verberari: in contradictionibus cervicem erigimus: tumide loquitur sa-
piens contra idiotam: opprimit debilem potens: deprimit dominus servum: ieiunan-
tes, esuriem lamentamur: primo nobismet ipsis bene facimus, et quod redundat non
sine coacta contentione egenti praebemus: et cum idem sanguis in venis omnium sit,
non recte nos diiudicamus. Propterea multiplicatur impuritas et fornicatio apud nos,
et malorum retributionem invicem facimus.

2. Quae est ego iactantia nostra et contemptus, sanctorum labores nobis ad-
scribendi? Illi dissecti non negaverunt Deum, scalpti orabant, et sartagine assi gau-

εἰς χάριν ἀπέβλεπον· ἐν καμίνῳ βαλλόμενοι, ἑαυτοῖς ὡς ἐν εἰσόδῳ παλατίου οὐρανοῦ
 πορευομένων ἐδίδουν· ἐκδεόμενοι, οὐ τὸ ἐξοδὸν ὁρῶντες ἐφείδοντο τῆ σῶματι, ἀλλὰ
 τὸ ἐν τῇ ψυχῇ λαμπερότητα κατενόον, τῇ καὶ τὸ σῶμα ἀφθαρτον ὑπολαμβάνεσθαι· ὅτι
 λέγω; χωνδόμενοι, καὶ τυπόμενοι, ὅτι ὑβρίζόμενοι, καὶ ἀσφαλιζόμενοι ἐν πλείοσι τῇ
 ξύλου κινήμασι, λιμοκτονίαις τὸ ἐπείναις καὶ δίψαις, τὸ καθάπαξ πεζόμενοι· καὶ ἐν
 πᾶσι τέτοις κλύουσι (ᾧ) θρόνον· ὡς γὰρ ἐν συμποσίοις βασιλικαῖς ἦσαν διὰ παντὸς εὐφραι-
 νόμενοι ὅτι εἰ καὶ μὴ ἔπαχον, ἀπέθνησκον, ἐννοοῦντες τὴν ὑποκαθήμενάν κολάσιν ὅτι ἦς
 πάντα παθόντες ὅτι ἐξέφυγον· ἐβλεπον γὰρ οὐ πολὺ τῆ θανάτου ἀπέχοντα (ᾧ) καὶ ἵνα ἀν-
 θρωπον, ὅτι ἐπεννοοῦτο τῇ θείᾳ λόγῃ τὸ ἐγκλημα, λέγοντος πρὸς αὐτούς· * ὅς ἂν ἀρνή-
 σιταί μοι ἔμμενον ἡμεῖς ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἔμμενον τῇ πατρὶς μου
 τῇ ἐν ἐρανοῖς.

* Matth. X. 33.

γ'. Τίνος οὐδὲν ἀπειλὴν φοβηθῶμεν, ἀνθρώπε; τῆ ὁπτιγείας δικαστῆς ὑποκτείνοντος
 τὸ σῶμα, τὸ ἢ ψυχὴν μὴ δυναμένην ὑποκτείνειν, ἢ τῆ ἐπουρανίου βασιλείας διασώτῃ καὶ
 δημιουργῇ ἡμῶν πάντων, τῇ ἔχοντι ὅτι ἐξουσίαν καὶ τὴν ψυχὴν ὅτι τὸ σῶμα ὑποκτείνειν εἰς τὴν
 γέννησιν; βάσανα γὰρ ἐκ ὁρᾶς ἐν τῇ νύκτι κερῶν, χριστομάχου, καὶ πῶς ὁ ἄρχων τῆ ἀέρος
 καὶ ἐκαστὴν πολεμεῖ· μὴ τῇ ἑκαστίῳ, ὑπόμεινον διὰ τὸ θέλειν, ὡς δίδουν τὸ σῶμα
 σε σκληροτέρας ἀγωναῖς, πείναις, δίψαις, ἀγνείαις, συνέσσει, ἀρεσπνίαις, ποροσδύχαῖς, B. f. 108.
 ψαλμωδίαις, σκητισμοῖς, κλαυθμοῖς τὸ καὶ ὁμομολογήσει, ἀγάπῃ, πεινῇ τὸ ὑπέ-
 ρημα τὸ ζῶντος εὐνοῶν τῷ πλησίον, τῇ ὁμοφροσύνῃ συγκακοπαθῶν, μὴ ὡς ἀντίλογος
 καὶ ὑπερφανὴς, ἀλλὰ μάλλον πρὸς ὅτι φιλέηται, μέλιστα διὰ τὸ ἐπαγγέλλαν τὸ λέγε-
 σαν· * οἱ ὀφθαλμοί μου ὅτι ὅτι πρὸς (1) τὸ γῆς, τῇ συγκαθῆσθαι αὐτὸς μετ' ἐμοῦ· * Ps. C. 6.

dium futurum spectabant; in fornacem coniecti, ipsi sibi animos addebant tamquam
 in palatii caelestis introitu: excoriati, necem imminentem spectantes corpori non par-
 cebant, sed splendorem animae cogitabant quae etiam corpus incorruptile recupera-
 bit. Et quid aio? conflati, verberati, contumeliis affecti, constricti multis equulei
 punctationibus, fame sitique enecti, uno verbo excruciiati; in his omnibus Deo bene-
 dicebant: quasi enim in conviviis regis per omnia gaudebant propter futura bona;
 reputantes, quod etiamsi nihil paterentur, nihilominus sibi moriendum foret; cogi-
 tantes simul de praeparatis poenis quas praesente passione vitabant. Videbant enim
 unumquemque hominem haud multum morte distare. Item illam Dei Verbi intima-
 tionem considerabant dicentis eis: qui negaverit me coram hominibus, negabo et ego
 eum coram patre meo qui in caelis est.

3. Utrius igitur minas timebimus, o homo? num terreni iudicis corpus occi-
 dentis, animam autem interficere non valentis, an caelestis regis domini et omnium
 creatoris, qui habet potestatem animam et corpus perdendi in geennam? Praesenti
 quidem tempore tormenta non vides, o inimice Christi, et quomodo princeps aëris
 quotidianum bellum gerit. Perfice martyrrium sponte, tolera voluntarius, trade cor-
 pus tuum disciplinae asperiori, fami, siti, puritati, meditationi, vigiliis, orationibus,
 psalmodiis, pectoris tusionibus, fletibus et confessioni, caritati, mansuetudini: be-
 nigne proximo impendens quod eius victui deest, et alienam nuditatem miserans.
 Ne contradicas, ne sis superbus, sed mitis potius ac benignus, praesertim propter il-

(1) Sic uterque codex. At vulgatus psalmi textus πιστούς, etiam in codice nostro infra p. 150.

φοβερὸν τὸ ἀκῆσαι καὶ γάμον φρίκης πάσης, μὴ θεῷ ἀφθάρετε ἀρρήτως ἐ αὐτοῖς, ἀοράτες
 τὴν ἐκκαθάραν, καὶ ἀνεξιχνίασε συγκραθεῖν αὐτοῖς, τὴν ποιήσαντος ὁσὺν ἐρανὸς ἐ τὴν γλῶ
 A. f. 131. καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ἐ ἡμῶς ὁσὺν ἀνθρώποις. ὅμως μὲν καὶ λειτουργεῖται ἐν ὑποσχῇ
 ὑπὸ τῆς ἀρχαγγέλων, ὅτι τὰς ἀσυμμέτρους μονὰς τὴν ἐρανὸν συμπορόμοιους αὐτῶν διὸ
 * Item Ps. C. 6. καὶ λέγει· * πορόμοιος ἐν ὁδοῖς ἀμώμων, ἕως μοι ἐλατέρη.

δ'. Πού δὲ καὶ πάσας τὰς μὴ τυχεῖας ἀρετὰς ἐν ὑποσχῇ ἐ ὑπομονῇ ποιήσαντες,
 ἔφησαν· ὡς ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν ὑπέμεινεν ὀπιθεζόμεθα· δι' ἡμῶς γὰρ σαμάρειτης ἤκουσεν, ὁ
 παντὸς ἔθνους δημιουργός, ὅς οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι ἀγαθόν· τὸν τε ἀμύμονον καὶ ἀρρήτον
 κατεδεδάμενος τὴν ἐνώσεως τόκον, καὶ ἐνυβρίσθη ἀκύνους ἐκ πορείας γεγηῆται· ἐ πάλιν
 ἀκούων, δαιμόνιον ἔχας, αὐτὸς οὐκ ἀντιπαραδεδῶκεν ἀπελογεῖτο, πρὸς τὴν πατέρα· πατέρα
 σμὸν ὑπὸ δαβὸλῳ τρεῖτον κατεδίδετο· ὃν ἐρανὸς τῆς ἐρανὸς ἀντιπαραδεδῶκεν, καὶ τὰ ζωο-
 * Is. VI. 2. φόρα ζῶα σκεπόμενα πτέρυξιν ἀσπληγῶς δοξολογῇ· * ταῦτα φερόμενοι ὅτι γῆς· ὑπέμεινεν
 διωγμὸν, πέναν τὴν καὶ δίψαν, νηστείας πωσαρκαυτήμερον, ἐπ' ἐρημίαις ἀντιπαραδεδῶκεν,
 ἐν φερόμενῳ τῇ πατρὶ φερόμενοι ἀντιπαραδεδῶκεν· καὶ τὸ πᾶν τὸ νυκτὸς παννύχιον ἐκτελεῖν ἐν
 εὐλογίαις τῇ ἀρετῇ, ὑπέμεινεν τῇ πατρὶ, ἐν τῇ ὀπιθεκνύειν αὐτῇ παρεδῶκεν δι' ἡμῶς, ἐ
 ἐντεπύδην, γὰρ ἄλλαν εἰς μάστιγας διδωκὼς ἰματίῳ ἀντιπαραδεδῶκεν τὸ ἀντιπαραδεδῶκεν
 πον φερόμενον, καὶ ῥαπίσματα ὑπὸ ἀσπληγῶς μὴ ἐμπαυγμῶν ἐδίδετο, εἰς ὃν τὰ πλήθη
 τῆς ἀγγέλων ἐκ ἰχθύνων ἀντιπαραδεδῶκεν· ἐ πὶ δὴ μυρίοις ἄλλοις τὸ φιλέανθρον δακνύειν, δι'
 ὡς ὁ θεὸς φερόντας ἀντιπαραδεδῶκεν οἰκονομῇ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν; τῇ πρὸς ἑλὼ φερό-
 πλέμενος, καὶ μὴ ἀνόμων ἀνδρῶν καταλομζόμενος, καλέμενος τὴν τυπόμενος τὴν φερόμενον

Iam promissionem: oculi mei super mansuetos terrae, ut sedeant mecum. Terribile
 auditu est et omni horrore plenum, cum Deo incorruptibili, ineffabili, immateriali,
 invisibili et incomprehensibili considerare, qui et caelos fecit ac terram, et ipsos nos
 homines: sed etiam sublimiter ministrari nobis ab archangelis, dum in spatiosissi-
 mis caelorum stationibus cum Deo ambulabimus. Ideo dicit: ambulans in via imma-
 culata, hic mihi ministrabat.

4. Aliquando autem et omnes martyriales virtutes sublimi cum patientia exer-
 centes aiebant: quae Deus utique propter nos sustinuit, ea nos quoque praestemus.
 Propter nos enim samaritanum se appellari audiit, qui omnium gentium creator erat,
 ex nihilo ad existentiam productarum: quique immaculatum et ineffabilem in incar-
 natione admiserat partum, convicium audiit quasi ex fornicatione generatus. Item au-
 diit se daemoniacum dici, neque ideo vicissim maledicens se defendebat, patrem ho-
 norans. Tentationem a diabolo trinam pertulit is, quem caeli caelorum circumope-
 riunt, et vivifica animalia alis velantia incessabili voce dilaudant. Haec ei facta sunt
 in terra: persecutionem pertulit, famem, sitim, ieiunium quadragesimale: in desertis
 habitavit, in oratione ad patrem pernoctavit. Et cum totam noctem in panis bene-
 dictione exegisset, deinde patri obediens, ut ita se ei comprobaret, traditus est pro-
 pter nos, et sputis illusus: et dum innocentes humeros flagellis offerret, velo vultus
 eius, quem nemo videre dignus, coopertus fuit: colaphum ab impiis cum irrisione
 pertulit, is in quem angelorum multitudines oculum intendere nequeunt. Cur vero
 opus sit innumeris aliis verbis benignitatem ostendere, qua Deus erga omnes patien-
 ter utens, nostram salutem operatus est? venerandae cruci confixus, et cum scelestis

κορυφῶν, & ὅξοι μὲν χολῆς ποτιζόμενοι, καὶ ὑπὸ πλῆθους ἐκμυκτηριζόμενοι· καὶ ὅτι
πᾶσι τέτοις μᾶλλον τῇ ἀγαθότητι ὀπιμύμων· & ἔχον ἐν τῇ θείῳ τὸ διύαδι ὡς θεός,
ἐκ ἀπειρίδης· ἐκ ἑλεγα τῇ πατρὶ δποδοῦμαι, ὅτι ἐδυσώπη λέγων· * πᾶτερ, ἄφες αὐτοῖς, * Luc. XXIII. 34.
οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιῶσι.

εἰ. Τί οὖν πρὸς ταῦτα ὀφείσομεν; τί καυχώμεθα; τί ἐροῦμεν αὐτῷ καὶ ὑπο-
δαίνομεν ἐν ἡμέρᾳ τῇ φαιδρᾶς & ἐνδοξῇ αὐτῷ παρουσίᾳ, ὅτι ἂν ἐλεύσεται ἐνδοξαδελῶν I. 107.
& θαυμασθῶναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτῷ; ἐκ μέρους γὰρ ἡμεῖς αὐτῷ καὶ ὡς οἱ μάρτυρες δει-
νυται θεωρεῖται τὴ καὶ ὑπόστολοι ἡμεῖς ὑπὲρ αὐτῷ ἀγώνων, & ἐκ μέρους ἀσκητῶν τῇ ὑπο- A. I. 132.
τακτικῶν καμάτων· τὸ ἐκ μέρους γὰρ ὡς ὁ θεὸς πέπονθεν ὑπὲρ ἡμεῖς σαρκί, ὁ μονογενὴς
υἱὸς τοῦ θεοῦ ὑποδαίξαντες, μεγάλως θαυμαδοῦνται· καὶ μνημονεύσεται φωνὴ θεωρη-
τικὴ λέγουσα· * οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ὑψηλοὶ, ὁ δὲ ἄνθρωπος ταπεινός· τίς γὰρ ταπεινός, ὡς * Is. II. 11.
ὁ θεὸς ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν; τίς πέπονθεν, ὅσα αὐτὸς ὑπὲρ ἡμεῖς ὑπέμεινε; τίς ἀνεξίκακος
ὡς αὐτὸς ἀνεξίκακῶν ἔσωσεν ἡμᾶς, δίδωκὼς χρόνος εἰς τόπον; τῇ μετανοίᾳ; μὴ δποσρε-
φόμενοι, ὅτι οὐ δέχομαι (X) ἐκπεφύλω μὴ δουλεύσαντά μοι· πόρρω γὰρ ἐδέξατο, καὶ
σαμῦρεται τῇ θεωρητικῇ ἐκ ἀπείπατο· γυναιξὶν ἐλάλησε, & τελώνῳ ἐμαρτυρέσαστο,
καὶ τῇ ληστῇ συνεχώρησεν· ὅπως πᾶσι διὰ παντὸς πρὸς τὴν χάριν τοῦ ἁγίου μετανοῶσιν
ὑποδείξει τὸ ἀντιθέμενον τῷ αὐτῷ φιλανθρωπίᾳ & εὐσπλαγχνίᾳ, ὅς πάντας ἀνθρώπους
θελὶ σωθῶναι, καὶ εἰς ὁπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· διὸ & Πέτρος ἀρνησαμένῳ ἔξισταμόν
δίδωκεν ἐν πενήτῃ ἡμεῖς διακρύων· μάρτυρε γὰρ ὅτι ἔκλαυσε πικρῶς, διὰ τὸ ὑπὸ κατὰ
μετανοίας θεωρεῖσθαι, διὰ τὸ ὑπομείναι λοιπὸν πάντα δι' αὐτὸν, καὶ θεωρεῖσθαι τὰ

hominibus connumeratus, virga percussus numquam satis laudabile caput, aceto cum
felle potatus, et a plebe irrisus: et post haec omnia in bonitate magis perseverans;
et cum voluntatem potentiae comitem haberet utpote Deus, non ulcisceretur, neque
a patre ultionem requirebat, immo rogabat dicens: pater dimitte illis, non enim
sciunt quid faciunt.

5. Quid ergo nos prae his exhibebimus? in quo gloriabimur? quid ei dicemus
et demonstrabimus in die splendoris gloriosique eius adventus? cum nempe venerit
glorificari et mirificari in sanctis suis? Ex uno latere apparent martyres, prophetae,
et apostoli cum suis pro eo certaminibus; ex altero ascetae cum obedientiae labori-
bus. Ex altera parte, quae Deus pro nobis in carne passus est, unigenitus scilicet
filius Dei, demonstrantes magnopere mirabuntur; venietque in mentem prophetica
vox quae ait: oculi Domini sublimes, homo vero humilis. Nam quis tam humilis,
quam Deus semet humiliavit? Quis tanta passus est, quanta ipse pro nobis pertulit?
Quis adeo patiens, ut ille patientia sua nos salvavit, dans nobis tempus locumque
paenitendi? Neque est aversatus dicens: non recipio qui mihi ab initio non est famu-
latus. Meretricem admisit, et samaritani adorationem non recusavit. Mulieres allo-
cutus est, et publicanum fecit discipulum, et latroni condonavit; ut cunctis semper,
ante mortis tempus resipiscentibus, ostenderet clementiae suae misericordiaeque pi-
gnus, qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire. Quare
et Petro negatori veniam dedit propter lacrymarum studium. Testatus enim ipse est
se amare flevisse, atque ad sinceram paenitentiam venisse, quia deinceps cuncta pro-
pter illum perpressus est, sibi quoque eiusdem passiones applicuit per crucifixionem. Nam

πάθη δι' αὐτὸν ὃ σαυρόσεως αὐτῆς· ὃ γὰρ τὸ ἀρνήσιν μὴλύσας αὐτῇ θεός, ἔ τ' ὑπὲρ αὐτῆς ὁμολογίαν παρεθήκα λέγων· * ὅτ' ἂν γηράσῃς, ἐκτενῆς τὰς χεῖρας σε, καὶ ἄλλῃ σε ζώσῃ, καὶ ἴσῃ ὅπερ οὐ θέλεις· πάντα γὰρ ἐγνώρισαι περὶ τῆς γηραίας αὐτά.

• Matth. XI. 28. γ'. Πάντας ἡμᾶς ἔλπει, χαλάν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῆς, λέγων· * Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες ἐν πεφορπισμῶνι, καὶ ἀναπαύστω ὑμᾶς· ἄρατι (Ϟ) ζυγὸν με ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθητε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι ὥρᾳ εἰμι καὶ ἁπλῆς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσεται ἀνάπαυσιν ἡ ψυχὰς ὑμῶν· ὅτι ταύτῃ τῇ κλήσει μετάνοιαν μοι δώρησαι ὁ βασιλεὺς ἡμῶν βασιλεύωντων, καὶ κύριος ἡμῶν κυριεύωντων, ἵνα τὸ ἀνάπαυσιν λαβὼν ὃ σῆς διαρείας, χριστιανὰ ἐυάρεστα τὰ τέλη ὁπλήσω· ὅτι διδοξασμῶς ὑπάρχεις, ἅμα τῇ σφ' εὐλογημῶν πατρὶ, ἔ τ' ζωοποιᾷ πνεύματι, πάντοτε νῦν ἔ ἀεὶ καὶ εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ Α'.

ΠΕΡΙ ὧΝ ΚΑΤΗΞΙΩΤΟ ΘΕΩΡΙΩΝ.

A. I. 133. α'. **Δ**εῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες ἀδελφοί, οἱ (Ϟ) ζυγὸν τ' κύριος βαστάζαν ποθήσαντες· ἀκούσατε ἐν μάθητι τὸ τῆ σωτῆρος ὡραϊότητα, ἀναλάβετε τὸ ἁπλῆσιν εἰς ἀνάπαυσιν τῆ ψυχῶν ὑμῶν· ὅτι καρδίαν σωτηριμῶν ἐν ταπεινώματι ὁ θεὸς ἐκ ἐξουσίας δὲ ταύτης γὰρ ἀντιδωρεῖται, τὸ θεοὶ ἐστὶ καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες *, μίμημα φορέσης ὃ τῆ μονογενῆς υἱοῦ τ' θεοῦ συγκαταβάσεως· κλήσει ἀγία καλῇ ἡμᾶς· γηρώματα οἱ καὶ πρὸς θεοὺς κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοί· ἀποδοξασμῶν φεῖσται εἰς τὸ τῆ θεοῦ ἐν πατρὶ ἡμῶν ἐλδοπείαν ἐν δὲ δόξῃ· κληρονομοὶ γὰρ ἑαυτῶν καὶ συγκαληρονομοὶ τῆ ἰδίου ἡμῶν πεποιήκων

• Ps. LXXXI. 6.

qui negationem eius innuerat Deus, idem etiam confessionem de se faciendam praedixit inquiens: cum senueris, extends manus tuas, et alius te cinget, erisque ubi non vis. Ipse enim cuncta novit ante quam fiant.

6. Omnium nostrum miseretur, vocans ad regnum suum dicensque: venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Huius gratia vocationis, paenitentiam mihi concede, o rex regum et domine dominantium, ut refectionem a tuo dono nactus, christianum gratumque finem consequar. Quia in gloria es cum tuo benedicto Patre, et cum vivifico Spiritu, perpetuo nunc et semper et per saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXX.

QUIBUS CONTEMPLATIONIBUS SIMEONEM DEUS DIGNATUS FUERIT.

1. **V**enite fratres omnes qui laboratis, qui iugum Domini portare cupitis: audite et discite Salvatoris mansuetudinem: amplectimini humilitatem ob animarum vestrarum requiem, quia cor contritum et humiliatum Deus non despiciet. Hanc humilitatem remuneratur his verbis: dii estis et filii Altissimi omnes. Haec imitationem prae se fert unigeniti filii Dei demissionis. Vocatione sancta vocat nos: fiamus iuxta eius voluntatem vocati et electi: satagamus pervenire ad Dei patris libertatem et te-

Ἰοῦ, (Ϟ) χάριτι ἐξήπλωσε τῆς ἀγίας σαρκός· καὶ ἀντὶ μέλαν· αἵματι ἀμώμῳ καὶ ἀχράντῳ γράφειν (Ϟ) ὡς κλητὸν ὑπηγόρευσε· ἐκείνῳ ὁ ἀρχαῖος νομικὸς, ὁ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις, ποροφῆταις τὸ ἐλπίσιν, μάρτυσι καὶ ἀσκηταῖς ἐπιφοιτῶν, καὶ τὰ νόμιμα ἐαυτῷ δικαίως ἀσφαλιζόμενος ἐαυτοῖς· πάντα ἡ κτίσις κατηφὴς ἴσατο, ὡς ἐν τάξει τὴν δεξιὰν τοῦ Ἰοῦ ἐνύλων κληρονομία· ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, τὰ ἄστρα συγμάζοντα, οἱ οὐρανοὶ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σαλεύοντα, γῆ ὁ ναὸς δεξιῶν, ἡ ἡμέρα ὅλη· πάντα ἐν σκότεινῳ φῶς· καὶ ἡ ἰδέσθαι τὰ πάντα ὁμοιόμορφα, μεριμνῶντα τῷ πνί ἐγκαταλειφθήσονται εἰς δεξιὰν· οἱ κληρονόμοι τὴν πατρὸς καὶ συγκληρονόμοι Ἰοῦ, δεξιῶν· οἱ δὲ τὰς θήκας τῶν μνημείων ἔφερον, βλέποντες τὴν αὐτοῖς ἐτοιμασθεῖσαν κληρονομίαν, τῷ σαυρῷ ἐσφραγισμένῳ, ἧς ἐκδημοσίωτο ἰσὺς τοῦ Ἰοῦ ἡ δυνάμις δεικνυμένη· ἐν μέσῳ δύο ζῶν ἐγνωρίζετο, ἐνουμένων τῶν οὐρανίων καὶ ἐπηγείων· ἐν τῇ τῇ περὶ τὴν ἰσὺν κατὰ χάριν, χάριτι ἔχον οἱ ἄγιοι τὴν κατὰ χάριν, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν ὡς οὐσίας κοινωνίαν· τὰ πάντα κατελάμβετο φῶς, ἐλπίσιν ἐλαμψύετο ὁ κόσμος· τὴν ἐρανὴ ἐπὶ τῇ γῇ, τὴν ἀποκάλυψιν τὴν ἰσὺν τῇ θείᾳ γνωρίσει ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ ἀθανάτῃ.

β'. Θουμασὸς οὐκ ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος, μέγας ὁ διαπότης, ἐν μεγίστῃ ἡ ἐσία αὐτῆς. 1. 131. ὁ Θεὸς ἐν βελῇ ἀγίων αὐτῆς, οἷα βελεύεται περὶ αὐτὴν κληρονομίαν διδόν, ἐν δεξιᾷ ζῶν ὅν ἀποκρύφους αὐτῆς θεσαυροὺς, ἀ ἐλάνθανε ὅν ἄρχοντας τῶν ἀγγέλων, εἰς ἀ ἐπιθυμῶντες ὡς ἀκούει, οὐ σιωπεῖται· ἐκείνῳ οὐκ μὴ παρῆναι ἡμᾶς τὸ βασίλειον, τὰ ἐν τῷ βασιλεῖ τοῖς βασιλεύουσιν δεξιῶν· ἐκ ἑστὶν ἐν περὶ αὐτὸν, οὐ δῖο, οὐ ξία, οὐκ ἐστὶ μονάζουσα χώρα, ἡ δυνάς, ἡ ἐπιτέλει· ξίας ἐστὶ καὶ ἀπέραντος, ἡ περὶ βάλλουσα τὰς ἐπὶ τῇ χώρᾳ τῶν ἐρανῶν· αὐτὰς ἐνδύοις ἐξαισῖς ἐσήμανεν ὁ μονογενὴς

stamentum: etenim heredes suos, et coheredes proprii filii nos fecit: syngropham explicuit carnis suae, et pro atramento, sanguine immaculato purissimo scribi illam voluit a Paraclete. Ille erat antiquus legislator, qui angelis, et hominibus, prophetis, apostolis, martyribusque et ascetis supervenit, et legitima sua iuste illis constituit. Creatura omnis moesta fuit, in procinctu eius qui testamento assignabat materialium rerum hereditatem. Sol, luna, astra torva fuerunt, caeli et quae erant in ipsis concussa, terra et templum discissa, dies amittens in tenebris lucem. Eratque videre omnium mutatam faciem, cogitantium cuinam tradenda forent ad servitutem. Heredes patris, et coheredes filii diffractis sepulcrorum arcis discurrebant paratam sibi cernentes hereditatem, cruce videlicet obsignatam, quae promulgabatur a filio, et caelestibus potestatibus ostentabatur. In medio duorum animalium agnoscebatur, coniunctis iam caelestibus cum terrenis; et in terminorum filii possessione, habuerunt sancti per gratiam possessionem, et substantiae cum eo communionem. Omnia luce collustrata sunt, et eximio splendore caelestis orbis telluri illuxit, revelationem filiorum Dei significans in immortalis resurrectione.

2. Mirabilis itaque in excelsis Dominus, et maxima substantia eius. Deus in concilio iustorum, dans eis quam decrevit hereditatem, id est absconditos suos thesauros distribuens, quae res videlicet latebant angelorum principes, et in quas prospicere desiderantibus non erat concessum. Illud itaque nos non fugiat regale donum, nempe quae in rege regnantibus nobis sunt diribita. Non unum est vestibulum, nec duo vel tria. Non est unica regio, vel duplex vel tripertita. Trinitas est infinita,

* Ioh. XIV. 2. υἱὸς ἐπιπών· * ἐν τῇ οἰκίᾳ τῷ πατρὶός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· ἐγὼ δὲ εἰδὼς τὴν ἀγαθότητα τῆς υἱᾶς, ἣν αὐτῆς ἀγαθότητι ἔσαν τῷ πατρὶός, λαβὼν τὴν παρρησίαν ἐπεῖν, ὅτι πολλαὶ πόλεις εἰσὶ, καὶ χώραι πολλαὶ εἰσιν, φῶτα πολλὰ εἰσιν, ἔδωκα πολλαὶ εἰσιν, χαρὰ πολλή ἐστι, ζωὴ ἐκείνη γάμυστα εὐφροσύνης, ἔσθαι τῶν ἀγαθῶν, ἔδωκα τῶν ἀγαθῶν θησαυρῶν, ἔνθα κλίπται οὐ διορύσσουσιν, ἔτι σῆτες ἀφανίζουσιν· ἐκεῖ ἀσκαυδάλισον ἔχει τοῦτο, ἔτι ἐκ τῶν δαιμονίων τῇ μήνῃ τῇ γήινων οὐ κλαπήσῃ· ἐκεῖ ἄλιζε τῆς ψυχῆς σου τὰ ἀποθνήσκοντα, καὶ τῶν γευστικῶν πλεονεξίων τὴν ἀλμυρίδα ἔχων, οὐ κόπῃς ἔτι ἀφανίζῃς· ἢ γὰρ πλεονεξία ἡμῶν ἢ ἡ ἐσθίας ἐκ τῆς ζωῆς διαίτης, καὶ ὁ ἀφανισμὸς, ἢ καὶ τὸ ἀπώλεια.

γ'. Μακάριοι πόινω οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδοῖς, οἱ πορθύομενοι ἐν νόμῳ κυρίου· εὐρεσαν γὰρ τῇ γεννῇ ἔτι τιμιμυρῇ ὁδοῖς τὴν ἀπείρατον βίον· πῶς ἢ τὴν σωτήριον; ἢ γυμνότης ἐκεῖ βάρυν δόξης κατεργάσατο· τῇ λιμῇ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἔχουσιν· τῇ ἀρχυπνίᾳ οἱ ἀγωνιστὰς μύοι, ἡ ἀνύστακτον ἔτι ἀθάνατον ὡς ἐβέβαλλοντο ὁφθαλμόν· οἱ ἀπμαδίντες, δόξαζοντα οἱ τὰ πάθη βαστάσαντες, πάθειαν πρὸς ἀφθαρσίαν ἐνεδύσαντο· οἱ διακονήσαντες, ἐκ τῶν ἀγρίων δορυφορεῖται· οἱ πένθῃ καὶ δάκρυσι ἔτι στεναγμοῖς συμβιώσαντες, τῇ ἀνεκλαλήτῃ χαρᾷ ὡς ἀκαλαῦται· οἱ ἐν πτωχείᾳ πνεύματος διψῶντες, ἐν συγκαθέδρᾳ δόξαζονται· λίγα γὰρ δόξα τῷ Δαυὶδ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· * οἱ ὁφθαλμοὶ μου ὅτι ὅδ' ὅδ' πρὸς τῆς γῆς, τῷ συγκαθέδρᾳ αὐτὸς μετ' ἐμὲ· μηδαμῶς ἐν ἀπείρῳ τῶν τὰς ἐπαγγελίας· πρὸς γὰρ ὅστις ὁ ἐπαγγελάμενος· ἀναιδῶς μόνον ἐν ἔργοις ζητήσωμεν, καὶ δίδωσι πλείονα ὧν αἰτέμεθα καὶ νοῦμεν· καὶ ὅτι ἐκεῖ ὅτι καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη ἡ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· τί ξένον, ἢ τί ἄπιστον ἐκ κληρονομήσεως τοῦ τοῦ, συγκαληρονομοὶ γινόμενοι.

septem caeli regiones complectens. Has esse gloriosas eximiasque significavit unigenitus filius dicens: in domo patris mei mansiones multae sunt. Ego vero sciens filii bonitatem, quae eadem est patris bonitas, fiduciam sumo dicendi: multae civitates sunt, regiones multae, multa lumina, gloriae multae, gaudium multum est, vita illa multa redundat hilaritate, deliciae ibi senii expertes, bonorum thesaurorum horrea, ubi fures non effodiunt, neque tineae demoliuntur. Illuc absque ullo obstaculo mentem intende, et a daemonibus per terrenorum memoriam non spoliaberis. Illic sale conditi animae tuae penum; nam si gustandarum rerum salsuginem habueris, illi neque laedent neque corrumpent. Porro incrementum nostrum est, materiae a vita divisio, ita ut plena illius abolitio fiat et exterminium.

3. Beati ergo immaculati in via qui ambulant in lege Domini; invenerunt enim per arctam asperamque viam aeternam vitam. Quomodo autem id obtigit? Nuditas pondus illic gloriae operatur: famis causa aeternam vitam possident: vigiliarum certamine, immortalem et numquam dormitantem oculum adquisiverunt: dehonestati, glorificantur: passi, impassibilitate et imputribilitate induuntur: qui servierunt, angelos stipatores habent: qui in luctu lacrymis gemitibusque vixerunt, inenarrabili gaudio hilarescunt: qui in paupertate spiritus deguerunt, consessu cum Deo honorantur. Ait enim per Davidem Spiritus sanctus: oculi mei ad fideles terrae, ut sedeant mecum. Ne ergo promissis discredamus, fidelis enim est qui promittit: fiducialiter modo operibus postulemus, et plura dat quam petimus et imaginamur: sicuti ne in cor quidem hominis ascendunt quae praeparavit Deus diligentibus eum. Quid mirum est aut incredibile, nos fieri Dei heredes, qui coheredes sumus filii eius? Ad imaginem

μυροὶ τῆς ὑμῶν αὐτῆς; κατ' εἰκόνα ἰδίαν ἔκτισεν ἡμᾶς, ἡ σῆσας ἡμῖν τὸ ἀψύχον ὡς φιλέν-
θεος, δέδωκεν ἡμῖν τὸ ὁμοῖον σῶμα· ἰδὲ γὰρ διὰ τὸ κατὰρχιν ὅλων τῶν κτισμάτων
ἔχαστον δημιουργήσας τὸ Ἀδὰμ, κατέστησεν αὐτὸν κύριον τῆς οἴκου αὐτοῦ, ἡ ἀρχοντα πάσης
τῆς κτίσεως αὐτῆς· ὃς ἡ τῆς ἀρχοντοῦ βασιλεὺς ἐνοικήσας ἐν αὐτῷ εὐδοκία, καὶ ἐμωλευπα-
τήσας συγκληρονομή τῇ σαρκὶ αὐτῆς· ἐπειδὴ πάντα δι' ἡμᾶς ἐποίησεν, ἐρατὴς καὶ τὰ ἐν
τοῖς ἐρανοῖς, γὰρ καὶ τὰ ἐπὶ τῇ γῆς, ὡς δὲ δίδασκεν ἡ τὰ ἐκείνη ἀγαθὰ, ναὺς καὶ τὰς πόλεις
ὧν τεχίτης καὶ δημιουργός ἐστιν αὐτός.

δ'. Περὶ δὲ κυρίως ὁ λόγος ἡμῖν· εἰ ζωὴ ζωῆς ἐστίν, ζῶν ἐκ δεξιῶν, οὐδὲ
γέρονε δι' ἡμᾶς· φῶς ἐκ φωτός ἀληθινῶ· φῶς ὑπάρχων φῶς, οὐκ ἠλείπεται· γλυκασία
ὡς δὲ δίδασκεν, καὶ πάντων τῶν τοῖς δικαίοις ἀποκαμύων σὺ ἀφ' ἀρσῆς ἀγαθῶν, μετ'
ὁσμῆς εὐωδίας τῆς ἀρεμῶν, ὅς αὐτῆς ἀνταπομύων καὶ ἀκμαζομύων, ἡ τῆς ἀποφορῆς
διδόντων, καὶ ἐδέσποτε ἐκλιπόντων· ἀπόδ' οὐ μοι οὐδὲ τὸ τῆς μύρης μέρος, ἐν πνι πεποίη-
ται· δὲ μοι τῆς οἴνου εὐφροσύνης, διὰ τί ποθεῖται· πίνῃ γὰρ καὶ πίνεται παρ' ἡμῶν τὸ
χρῆμα τῆς ἀμπέλης ἐκείνης ἐν τῇ βασιλείᾳ τῇ ἐρατῇ, καὶ ἀσκητικῆς καὶ (ἡ) κόσμον
βασαζέσας· βασιλῆς) ὡς νομίζεται, ἵνα ἡμῖν βασιλείαν ἀποδώσῃ εἰς κατὰρξιν· ὃ οὐδὲν
οὐρανὸς ἐν αἰεὶ κρεμάσας, καὶ τῆς γῆς θεμελιώσας ἐπ' οὐδένος, ὡς δὲ τὰ πάντα οὐχ
ἡτῶται, τὸ ὑπὲρ πάντων ἔχων μέγαθος, καὶ ἐν τῇ δέλει τὸ δυνάσασθαι· πάντα δὲ σωτη-
σατο δι' ἡμᾶς, πνεύσας ἐν τῇ πνεύματι, εὖρεν τὰ ὕδατα, καὶ ἐν τῇ σαμῶρειδι συμπί-
νειν ἡμῖν αἰτεῖται· ὅτι θεὸς ὡς ὁ λόγος· ἀκρίτως οὐδὲ ὅτι πάντα δι' αὐτῆς ἐχρύετο, καὶ
χρῆς αὐτῆς ἐχρύετο οὐδέν· ἵνα τὰ δι' ἡμᾶς χρῶμα, δι' ἡμῖν * ὡς ποιήσῃ, θρόνους καὶ
συνθρόνους, βασιλείαν καὶ συμβασιλεύσῃ, στεφάνους ἀμύραντους σὺ τῇ καταλάμποντι

f. 136.

* ita cod.

suam creavit nos: atque ut non mendacem testem praeberet, pro sua benignitate de-
dit nobis consubstantialem sibi Spiritum, quo tempore assumpsit consubstantialia no-
bis corpus. Ecce enim, ut creaturis omnibus dominaretur, postremum creavit Ada-
mum; constituit eum dominum domus suae, et principem omnis creationis suae:
principis autem ipsius rex, in eodem per suam benivolentiam habitans et inambulans
assumit eum ad hereditatem carnis suae. Cuncta enim nostri causa creavit, caelos et
quae in eis sunt, terram et quae terra habet, paradisum et quae illic sunt bona,
templa et urbes, quarum artifex et conditor ipse est.

4. De hoc (Christo) nobis praecipue sermo est. Si vitae vita est, ipse quidem
vitam non accepit, nec nostri causa existit: lux de luce vera, cum sit lux lucis, ipse
eclipsim non patitur. Paradisi dulcedo est et omnium iustis repositorum bonorum, cum
immortalitate, cum odoris fragrantia de aromatibus ab eo auctis, ad maturitatem pro-
ductis, fructumque praebentibus, et numquam deficientibus. Da mihi igitur unguenti
partem, quomodo id fiat. Da mihi vini laetitiam, et cur illud optetur. Bibit enim et
bibitur a nobis genimen vitis illius in regno caelorum condensae, quae mundum
gestat; et gestatur ut creditur, quod nobis regnum ad possidendum tradat. Qui caelos
in aëre suspendit, et terram sine basi fundavit, omnia continens non deminuitur,
habens prae omnibus magnitudinem, et parem voluntati potentiam. Omnia propter
nos constituit; et qui spiritu aquas adinvenit, idem a samaritana potum aequae ac nos
postulat, quia Verbum Deus erat. Audiamus igitur, quod per ipsum omnia sint facta,
et sine ipso factum nil fuerit; ut quae propter nos sunt facta, eadem pro nobis con-

τὰ πάντα δὲ δέματι τῷ αὐτῷ εὐφροσύνης ἀπέναντι τῷ χειρὸς ἐκ σερραφίμ ὅς ἴππευς ὅς πτείνους καὶ τὰ ὀχήματα· ἐκ οὗτα τὰ ὀχήματα, μικρὰ γὰρ καὶ σκοτεινὰ ταῦτα πρὸς ὁκείνα τὰ ἀπέναντα καὶ ἄπειρα.

ε'. Ἀπέναντα τὸ δέμας εἰς τὸ βασιλεύσαν· ἴδε τὸ παλάτιον, βλέπει ἐν θρόνῳ τὴν βασιλίαν, οὗ τὸ πρὸς τὴν πορφύρας ζῶον μικρὸν καὶ βαφὴν εἰργάσατο· ἐκ τῶν πλῆθους τῶν μὲν γαίτων ἐκείνων, καὶ ὁ χρυσοὺς ἐκ γῆς καὶ ὕδατος συνίστηεν· ἐκ δὲ βλέπει τὸ σύγκλητον, ὅς ἄρχοντας, ὅς ἀειθμούς τῶν στρατῶν ἐκ πλακῶς τὸ σκυλῆκον καὶ εἰς τὸν τῶν κτενῶν ἡμφισμύους· ὡς τὰ μαριάκια καὶ τὰ διζιάκια ἐκ ζῶναι, γὰρ ὑπάρχει· χεῖματα λέγονται δὲ τὰς παρ' αὐτῶν χεῖρας· ἐκ ταῦτα ἡ πρὸς μικρὰ καὶ ὀδυνηρὰ καὶ λυπηρὰς ἡμέρας· σπένδον πάλιν ἐκείθεν (ὧ) νοῦν, ἐκ πρὸς δὲ τῶν περὶ σκεπαδιῶν, εἰ δυνάσται βασιῶν, καὶ δὲ τὸ ῥοπλὸν τὸ ὀφθαλμὸς ὡφάνω τὸ ἐρανὸν εἰς αὐτὸν τὸ θύπητα, καταείλβουσιν τὸ περικεφάλῳ ὑπὲρ ἔννοιαν ἐν ἀμύγητῳ φωτὶ, τὸ δὲ δέμας δὲ δὲ, τὰς χαμάρας ἐκείνας, τὰς ἀκτίνας ἐκείνας, (ὧ) θρόνον τὸ ὑπὸ πρὸς σπινθόμορον, τὰ χειρὸς καὶ σερραφίμ, (ὧ) τὸ φῶς τὸ φωτὸς ἀναβαλλόμενον ὡς ἰμάτιον, τὸ ἱεροσυνεπὴ ὡς κληθεῖσαν σινδόνην καὶ συγκλήτον τῶν ὑποσώλων πρὸς τῶν τὸ μὲν τῶν· διότι πάντες οἱ κλητοὶ ἐκ κλητοὶ ἱερογῶς ἐτελειώθησαν· εἰ δὲ καὶ τὰ τάγματα τῶν εὐαρεσιπαιάντων ἀρχόντων, ἀγίων ἀσκητῶν, ἐν πολλῇ δόξῃ ὑπάρχοντας· γὰρ, ὅτι οἱ ἄγιοι (ὧ) κόσμον κρινῶσιν *.

1. 137.

* Matth. XIX. 28.

ς'. Ἐν ἡμῖν οὐκ κεινομένη τὸ κόσμος, εἰ θύλωμεν, ἀνάξιοι ἐσμὲν κριταίων ἐλαχίστων, ἐπειδὴ μεγάλης ἀρχῆς ἐκρεατήσαμεν τῇ ἀγίᾳ· ἀντὶ τῶν παρῶντων κύκλῳ τῶν στρατῶν, ὡφλάμμεν λαὸς ἀρχαγγέλων, καὶ πλῆθη ἀγγέλων πρὸς τῶν κλητῶν ἐκ χαιρῶν-

servet: thronos et throni consortes; regnum, ut conregnare faciat; coronas immarcessibiles, cum illuminante omnia diademate decoris eius, coram cherubim et seraphim, qui sunt equi ignei et currus. Neque porro tanti sunt terrena, utpote parva et obscura, quanti illa immensa atque infinita.

5. Verte sis mentem ad regiam urbem, specta palatium, cerne in throno regem, cuius purpurae honorem parvum animal et tinctura fecerunt. Multitudo quoque illa margaritarum et aurum, de terra et mari concreta sunt. Ibi specta senatum, principes, exercituum agmina, crustis vermium et pecudum velleribus amicta; quorum torques et armillae ac zonae, terra sunt. Opes dicuntur, quia illis opus est; et quidem hae ad paucos aerumnosos tristesque dies. Convertite vicissim illinc mentem, et Deum ora ut tibi obumbret, si certe sustinere poteris, et oculi aciem ultra caelos in ipsam deitatem fige, quaqueversus coruscantem supra quam cogitari potest immensa luce: vide diadematis gloriam, lacunaria illa, radios illos, thronum igne rotatum, cherubim et seraphim, illum inquam qui luce lucis ut vestimento amicitur, dignam illam quasi convocatam sacerdotalem synodum ac senatum apostolorum, prophetarum et martyrum; quia omnes vocati et electi sacris sunt initiati. Videsis ordines quoque Deo gratorum praesulum, et sanctorum ascetarum, in magna gloria constitutos. Scriptum est enim, sanctos mundum fore iudicatuos.

6. Si ergo a nobis iudicatur mundus, si certe volumus, indigna nobis sunt iudicia minima, qui grandi principatu ob sanctitatem pollemus. Ecce enim pro adstantibus lateri exercitibus, splendidas archangelorum turbas habemus, et multitu-

των ἐν ὑμνοῖς δοξαζόντων (F) θιόν ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῖς· ἐνθὺν ἐρεῖτε ὅτι ἀγίοις αὐτοῖς
 καυχωμένοις ἐν δόξῃ, λαμπρὸν καὶ ὀλόφθαλμον ἔχοντας ἑνδυμα, ζώνας ἐν ὑποδήματα
 διὰ λίθων ζώντων, μαριάκια καὶ τὰ ἀυγάζοντα ὑπὲρ ἀσραπλὴν, σολὰς ὑπερνικώσας τὴν
 ἡμέραν, ἐν ὀνόματι καὶ χαρὰ καὶ κατεστημένους τῷ υἱοῦ τοῦ θεοῦ· διὸ καὶ τὰ σερραφείμ
 προσκυνοῦσιν, ἐν ἀρχαγγέλοις ζέουσιν, οἱ ἄγγελοι προσπίπτουσιν, τὸ φῶς ὑπερπληθύνεται,
 τὸ πῦρ ὑπερεκπυρῆται, τὰ φυτὰ ὑποκλίνουσιν, οἱ ἀθάνατοι ἵπποι σκιρτοῦσι, καὶ τὰ ὀχή-
 ματα ἐν εὐφροσύνῃ ἄλλονται, αἱ νεφέλαι μεταδώσας φέρουσι ὅτι δὴ βλαίνοντας· τέτων
 ἢ ἔως ἐσομένων, ἄλλοι (F) ἀγίων περισφύσασιν ὡς αἶποι, καὶ πνεῖς ὡς ὠκυπνοὶ πετα-
 θήσονται (I)· τὰ δὲ πάντα εὐφροσύνην καὶ χαρὰν ὕψανθήσουσι· ἐπεὶ οἱ ἐν θεῷ δοξαζό-
 μενοι ἀγαλλιάσονται ὅτι ἡμεῖς κοιτῶν τῶ ἀναπαύσεων αὐτῶν.

ζ'. Ταῦτα δὲ, πατέρες, γράφων οὐκ ἐκαινέργησα· δηλαδὴ γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, ὅτι
 ἐγνώκατε (F) ἀπ' ἀρχῆς ἐν εἰκόνᾳ θεῷ πῆσαντα ἡμᾶς· ἀποδύσαστε ποίνην, τέκνα, καὶ
 μὴ κατὰφρονήσῃτε, διότι ἐν κόσμῳ ὄντων ἡμεῖς, βλέπεσιν οἱ ἡμέτεροι ἄγγελοι διὰ παν-
 τὸς τὸ πρὸς ὑμᾶς τῷ πατρὶ· καὶ ἡμεῖς ἢ ὁφόμεθα τῷ δόξαν αὐτοῦ τῇ ἀγα-
 πῇ τῷ υἱοῦ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς· ἡγάπησε γὰρ ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ἐσόμεθα καὶ ὅτι
 μόνον ὡς ἐπατήσωμεν καὶ ὡς ἐκείνος ὡς ἐπατήσεν ἐν γῆν, ἀπὸ γῆς, ἀκακῶς, δικαίως, 1. 138.
 ἀμέμπτως, ὁσίως, ἀληθινῶς, ἐλεημένως, μακροθύμως· πᾶσι γὰρ ὅτι ἀπμάζοντας,
 δοξαζόντας καὶ ὑπαίκοιτες· ὑπογαμμὸς γὰρ ἡμεῖς γαρονῶς ἐν πᾶσιν, ἐπολιτεύσατο ἐν τῷ
 ἡμετέρῳ σώματι, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐκ ἐποίησεν, ἐν ᾧ ἐρέθη λόγος ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ· βαθεῖα
 τὸ θαῦμα τῷ μυστηρίῳ· θεὸς ἰσχυρὸς, ἐν πάσῃ ἐκ ἐκρατεῖτο ὅτι ὅτι ἀγροῦντας· ἄρχων

dinem angelorum stipantium, gaudentium, et hymnis Deum laudantium in sanctis
 eius. Hinc aspiciunt sanctos eius in gloria exultantes, splendidum oculisque plenum
 habentes indumentum, zonas et calceos de vivis lapidibus, torques fulgure micantio-
 res, stolas diei claritatem vincentes, nomine et caractere interstinctas filii Dei. Id-
 circo et seraphim adorant, et archangeli tremunt, et angeli procidunt, et lux eximie
 multiplicatur, et ignis maiore igne augetur, virgulta inclinantur, immortales equi sal-
 tant, currus decore agitantur, nubes in sublime attollunt sibi insidentes. His ita se
 tunc habentibus, sancti quidem alii plumescunt ut aquilae, quidam ut columbae vo-
 labunt, cuncti gaudio laetitiaque florescent; et qui in Deo sunt glorificati, exultabunt
 in cubilibus requiei suae.

7. Haec, o patres, scribens nil novi egi. Manifesto enim vobis, ut cognoscatis
 eum, qui ab initio quasi imaginem Dei nos honoravit. Satagite ergo, filii, et ne
 aspernemini; quia dum nos sumus in mundo, angeli nostri semper vident faciem
 patris qui in caelis est: et nos quoque videbimus gloriam eius diligendo filium qui
 dilexit nos. Dilexit enim nos, et nos erimus prout ille est. Tantum ambulemus, sicut
 ille ambulavit ingenuae, humiliter, innocuae, iuste, irreprehensibiliter, sancte, vera-
 citer, misericorditer, longanimiter, honorantes eos qui inhonorant, magnificantes
 eisque cedentes. Christus enim factus nobis in cunctis exemplar, vitam in nostro
 corpore exegit, et peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore eius. Papae,

(1) Metaphorice haec dicuntur de levitate corporum gloriosorum: non enim cogitandum est de ori-
 geniano resurrectionis genere.

τῇ εὐρυΐας, καὶ ἐκ ἐξουσίας. ὡς πατὴρ καὶ ἡ ἀναρχὴ φύσιν διδάσκει, νεογενῆ, ὡς χα-
καλῇ λέγων· μετανοᾷτε, ἡγίαια γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ ἐξουσιῶν· ἡ παρουσία ἔχον τὸ θεότη-
τῳ, ὡς κρείττερος ἢ μέλλοντος αἰῶνος, μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, αὐτὸς ὁ μόνος ἔχων
πᾶσαν ἀγαθότητα ἢ . . . καὶ ἡμεῖς χριστιανοὶ . . . ὅτι μὴ μόνον τῷ ὀνόματι λάβωμεν καὶ
τὸ λογόμενον, γινώσκοντες καὶ ἴδοντες ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος *.

• Ps. XXXIII. 9.

ἢ. Καὶ εἴθ' ὅπως ἐκ τῆ φθορᾶ καὶ θνητῆ μεταμορφώμενοι, ὁμοιωθῶμεν συνεχ-
ρόμενοι τῷ ἀθανάτῳ καὶ ἀφθάρτῳ νυμφίῳ· τῷ πατρὶ συμπεπαισμένοι, τῷ ἀπώτῳ
καὶ ἀναμεικτῷ σωματικῷ· συνήγηται γὰρ καὶ συνεκείσθην ἐν τοῖς ἐπουρανίοις * εἰ
πνεῦμα ὃν ὁ θεὸς γέροντι ἀνθρώπῳ, καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι τὸ τοῦ πνεύματος κατηχού-
μενοι γινώσκοντες πνευματικοί· καθαρὸν (ἢ) νοῦν ἐτοιμάσωμεν τῷ ἐνοικουῦν· χαλὰς ἢ
περὶ πολυτέλειαν τῷ σωματικῷ, ἵνα ἐν πᾶσιν ὁμοιωθῶμεν, παντελὲς τῆς
σωτηρίας τῇ σωτῆρι ἡμεῖς τῷ δόξῳ, τῇ βασιλείᾳ τοῦ ἐξουσιῶν συμβασιλεύσωμεν· φει-
σώμεθα τοῦ σωματικῷ, ἐλεήσωμεν τὰς ψυχὰς· ὁ δὲ ἀρχὴ ἀμεικτῆ, καὶ οἱ
ἀμεικτοὶ οὐκ αὐτῷ κατακρίνονται· τὰ ἔργα τὰ πονηρὰ καὶ φαῦλα ἐν σκότειν γίνονται· ἐν
τῷ ἀνταποδοσιν τῷ ὁζωτέρῳ δαδίζονται· βροταί, ἀσραπαί, ὑπέρος, ἡλιος, σελήνη,
ἄσρα, τροπαὶ οὐρανοῦ καὶ αἱρέσεις, γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, πηγαί, καὶ οἱ χεῖμαρροι, ἠτόνησαν·
καὶ ἡμεῖς τοῦ κακῶν ἡμεῖς λήξαι ἐκ ἡθελήσωμεν· τῷ φάλλοντῳ κατηγνώκαμεν, ἐν τῷ
θυμέλλῳ ἐπαγνίσασκεν· ἐκ τῆ θείας ἀναγνώσεως τὰ ὅσα βίωμεν, ὅτι αἰσχρολογίας τὰς
ἀποὰς ἐνώμαμεν· τῷ ἀλήθειαν ἐν τῷ ἐλέγχῳ μεμυσήκαμεν, καὶ τὸ ψεύδῳ ἐν τῷ
ἐπαγνῷ ἡγαπήσαμεν· τὸ πρὸς θεὸν δόξολογίας καὶ εὐχαριστίας ὑπερήσαμεν, οὗτο δὲ πᾶ-

1. 129.

mirum mysterium! Deus fortis, nec passioni obnoxius, apud sui ignaros: princeps pacis, et nullo conturbandus terrore: parque patri secundum sempiternam naturam, docet, monet, adhortatur dicens: poenitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum. Deitatem praesentem in se habens, et tamquam iudex futuri saeculi, patienter expectat, benignitate utitur, cum ipse solus omnem bonitatem habeat . . . et nos christiani . . . et non nomine tenus. Arripiamus et illud dictum: gustate et videte quoniam suavis est Dominus.

8. Sic deinde ex corruptibili mortalique transformati, assimilemur surgentes immortalis et incorrupti sponso. Qui cum primo parente cecideramus, cum numquam lapso et impeccabili potiamur resurrectione. Conresuscitavit enim nos, et con-sedere fecit in caelestibus. Si Deus, spiritus cum sit, factus est homo, nos quoque homines spiritum Dei edocti, fiamus spirituales. Mundam paremus mentem inhabitanti: bonis cum operibus cum diversante nobiscum vivamus; ut per omnia similes, omnimodam salutem a salvatore nostro consecuti in regno caelorum conregnemus. Parcamus corporibus, misereamur animarum. Diabolus iam inde ab initio peccat, et peccatores cum ipso damnantur. Mala opera et prava in tenebris fiunt, at retributionem palam percipient. Tonitrua, fulgura, pluvia, sol, luna, astra, caeli vices et aëris, terra et quae in ea sunt, fontes, torrentes, desinunt; nos autem a peccatis nostris cessare nolimus. Psalmos canentem vituperamus, thymelem laudamus: divinae lectioni aures obstruimus, turpiloquio auditum praebemus: veritatem reprehendentem odimus: mendacium, si laudaret, dileximus: doxologiam erga Deum gra-

γωνας ἐφιλοκαλήσαμεν· ἀρετῆς σημεῖον εἶναι ἔχοντες δεῖξαι, τὰς δὲ σοφὰς ἡμεῖς ἐν βλακείᾳ (1) ἀφανίζομεν.

θ'. Κλαύσωμεν οὖν ἀγαπῆτοί, ὅτι ποῖαν δόξαν μέλλουσιν ἀμελοῦντες, εἰς ποῖαν ματαιότητα κατέλησαν· αἱ ἄνω περιεχθεῖσαι τῇ ἐραντῇ δυνάμει, ἐν θλίμματι ἔχουσι παρρησίας, ἡμεῖς δὲ . . . ἐκείναι μᾶς ἐκκαταπαύσει λατρεῖας φροντίζουσι, ἡμεῖς δὲ ἐν ῥοπῇ μυρίοις κακοῖς περιέχοντες, καὶ λόγῳ ἐκ γλώττης τῆς ῥεμβασμῶς συμπλεκόμεθα· ἐκείναι πρὸς τὸ ἐν καὶ τὸ ἀπαιεῖν ἀλλοῦ ἀπορίτως ἔχουσιν πόθον πυροσθέν, ἡμεῖς δὲ ὅλως τῇ διαβολῇ ἐνοητίζόμεθα κακίαν· βλέπεται δὲ εἰπόντα πρὸς ἡμᾶς· * φοβῆμαι μήτε ὡς ὅτις * II. Cor. XI. 3.
Εὖαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῇ, ὥστε φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ὑπὸ τῷ ἀπλότητος τῷ εἰς Χερσόν· Εὖα ὅτιθυμία κόσμου ἐρμηνεύεται, τὸ ἡδυπαθὲς τῷ κοσμικῶν διαγράφου· αὕτη τῆς ἀσπίδος, ἀνατολῆς, δύσεως, ἄρκτου, ἐκ μεσημβρίας περιηγερέθη· διὸ ἡμῖν τὸ κεφάλαιον τῆς κηρύγματός ἐκ πειρασμῶν θείων εὐαγγελίων κείσιν τῇ καὶ ἀνταπόδοσιν I. 140.
τοῖς κατ' ἀξίαν βεβαιώσιν ἐπιόμως ἔχον πῦρ ἄσβεστον καὶ σκότος ἐξώτερον, ἀθάνατον σκώληκα καὶ κλαυθμὸν καὶ βρυγμὸν τῶν ὁδόντων· σφραγίδα τῇ ἐθελῶ παρθέτων ἀφθόρων, ἐκ τῆς ἀφθαρτον βασιλείας· ἐξ ὧν αἱ πέντε φρονιμοὶ δια τὸ κεφάλαιον τῷ τελείωτος ἐν τῇ πρὸς θεὸν διήσεσι ἀσκήσεσι λάμψασαι καὶ ἐν τοῖς ἀγίοις τῶν σωμάτων τὸ ἔλαιον τηρήσασαι, τὰς λαμπάδας τῶν ἐκλάμψον βίῳ θεωρεῖται ἐφαίδρυναν· ἐκ ἡμεῖς ἐν τῷ τῷ ἐλεημοσύνης ἀγνείας τε καὶ καθερέσθαι ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγίοις ἡμεῖς ὑποθέσθαι ἀσπιδάσωμεν· ὥστε καὶ τῷ τῷ νυμφῶντος εἰσόδου, ἐκ τῷ ἀφράστου καὶ ἀλήκτου χαρῆς ὁπτιχόμεν.

tiarumque actionem deseruimus: barbas studiose excoluimus: nullum virtutis indicium ostentare possumus, vestes vero nostras in inertia deterimus.

9. Ploremus itaque, carissimi, quod tantam futuri temporis gloriam negligentes, in tantam stultitiam incurrerimus. Quas supra memoravimus caelestes potentias, eae unam voluntatem habent placendi Deo, nos autem . . . Illae unius et incessabilis liturgiae sollicitae sunt, nos vero in momentanea vita innumera mala perpetrantes, et sermonis et cogitationis vago errore raptamur. Illae erga unicam simplicemque pulcritudinem insatiabiliter inflammato divinitus amore feruntur, nos totam diaboli tamquam in speculo contemplamur nequitiam. Respicite dicentem nobis: timeo ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, et excidant a simplicitate quae est in Christo. Evam mundi concupiscentiam interpretamur, eademque mundanam voluptatem significat. Mundus quadripartitus, orientis, occidentis, septentrionis, et meridiei vocabulis denotatus fuit. Propterea et nobis initium praedicationis ex quatuor evangeliiis. Item iudicium et retributio quadripartita, prout quisque vixerit parata, ignis inextinguibilis, tenebrae exteriores, vermis qui non moritur, fletus cum dentium stridore. Exemplumque posuit virginum incorruptarum, regisque item incorrupti; quarum quinque prudentes, vigili perfectione in suis ad Deum precibus et ascetico studio relucentes, et in corporum vasis oleum conservantes, lampades splendida religiosaque vita illuminarunt. Nos quoque igitur eleemosynae, castitatis puritatisque oleum in vasa nostra infundere studeamus: ut ingressum ad thalamum, et inenarrabile perpetuumque gaudium impetremus; cum eodem Christo Iesu

(1) Βλακεία interdum etiam *factatio*, qui vocabuli sensus non foret heic contemnendus.

σὺ αὐτῶν Χρυσῶν Ἰησοῦ τῶ θεοῦ ἡμῶν· ὃ ὁρίσθη πᾶσα δόξα πρὸς τὸ θεοσκυνῆσαι, σὺ αὖμα τῶ ἐνλογημένῳ πατρὶ καὶ τῶ ἀγίῳ καὶ ζωοποιῶν τὸ θεοσκυνῆσαι πνεύματι, νῦν καὶ καὶ ἀεὶ καὶ εἰς ὅτον αἰῶνας τῶ αἰώνων· ἀμήν.

Ἐπληρώθη ἡ παροῦσα βίβλος τῶ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν μὲν ματῶ 15', ἡμίσεα γ', ὥρα θ' ἢ 5' ἐβδιδμάδιον ἢ ν' τῶ 5, χιγ' ἔπος, ἰνδ'. γγ'. Ἐγράφη χεὶ Βαρ-θολομαίου ἀναξίου μοναχοῦ (1). Οἱ χρωμῶμοι αὐτῆς εὐχάδι καὶ συγχωρήσατέ μοι διὰ κύριον.

Deo nostro; quem decet omnis gloria, honor, et adoratio, cum benedicto Patre, et sancto vivifico adorandoque Spiritu, nunc et semper et per saecula saeculorum. Amen.

Expletus fuit hic liber sancti patris nostri Symeonis mensis maii die sexta decima, sextae hebdomadae pentecostes die tertia, hora nona, anno 6613. (Christi 1105.) Scriptus fuit manu Bartholomaei indigni monachi. Qui hoc utimini, orate et ignore scite mihi propter Dominum.

(1) Bartholomaeus Cryptae ferratae monachus, non tamen ille S. Nili socius et congregationis fundator, qui ut tradit Sciommarus in sua de monasterio illo commentatione, obiit anno Christi 1065, id est quadraginta ante huius codicis scriptiōnem annis. Etenim annus aerae constantinopolita-

nae 6613, congruit cum Christi anno 1105. (Reformetur ergo de scriptore huius codicis verba nostra T. VI. p. 526. adnot. 2.) Porro aeram praedictam usui fuisse in eo monasterio, constat ex codice cryptoferratensi apud Montfauconium palaeograph. gr. p. 37.

MONITUM.

Extant in codice vaticano gr. 391. f. 166-346. Isaaci syri ascetae primum et anachoretae, deinde Ninives episcopi, sermones ascetici 89, et mox loco nonagesimi proluxa eiusdem ad cionitam nostrum Simeonem epistola. Praedictos quidem Isaaci sermones cum quatuor eiusdem epistolis edidit graece (nam auctor syriace scripserat; quare et syris morum vestigia in graeco remanent) a Patricio et Abramio abbatibus conversos, Lipsiae anno 1770 Nicephorus Theotokius, monachus antea, deinde archiepiscopus Slabinensis et Chersonensis, sedem Astracani tenentis; qui vir doctus vulgavit item paulo post Lipsiae graecam catenam in octoteuchum et libros regum. Atque hanc ego catenam, plurimi faciendam, prae manibus habeo, eamque codicum vaticanorum collatione cumulari posse cognovi. Verumtamen praedictorum sermonum libro quid postea factum sit, ignoro, etenim tota fere Europa quaesitum, nondum reperi; et puto editorem exemplaria paene omnia in Graeciam vel in Moscoviam secum abstulisse. Missos itaque faciam hos sermones; sed epistolam negligere nequeo, longam atque praeclaram; etsi unam esse ex illarum numero suspicari licet, quas graece Theotokius, numquam tamen latine, quod modo nos facimus, vulgavit. Huius quidem epistolae utilitas prima est, quod ipsius Isaaci aetatem prodit, nempe sextum Christi saeculum. Etenim (ut iam observavit Assemanus B. Or. T. I. p. 445.) Simeon cionita, ad quem Isaacus scribit, anno Christi 593. obiit, Mauricio imperante, testibus Evagrio hist. lib. VI. 23, et Nicephoro magistro in eius vita cap. ult. En igitur quantae aetatis auctores luce nos impertimur! qui et christianorum dogmatum concordiam, et fidei stabilitatem, et summum virtutis apicem, et contemplativae insuper scientiae theorias sublimes ostendunt.